

تواریخ آل عثمان
عاشق پاشا زاده تاریخی

معارف عمومی نظارت جلیله سی طرفین
طبع و تمثیل ایتدی رلشدر

موزه هایون حافظ کتب معاونی عالی بك اشبو طبعك
مقابله و تصحیحه باقشدر

B. M. M.
Kütüphanesi
Es. No. : 1875
Ceviz : H. K. 115

استانبول — مطبعه عامره
۱۳۳۶ هجری

مجلس شورای ملی

کتابخانه عمومی

افاده مخصوصه

آثار اسلافدن قیمتدار بعض کتب تاریخیه نسخهری بامفقود ویاال یازیدی اولهرق برقاچ نسخهیه مقصوردردر . برچوق ارباب تتبع بونلره دسترس اولقده ومطالعه ایلکده دوچار مشکلات ومحرومیت اولقدهدر . بونوع آثار معتبرهیی اک قیمتدار ونادرلرندن بدأ ایله طبع ایدوب ساحه انتشاره وضع ایلکی « تاریخ عثمانی انجمنی » وظیفهدن عد ایدرک بونک ایچون درین برامل بسلدیکی حالده انجمنک استطاعت مالیهسی بوکا مساعد اولدیغندن ناچارشوامنیه تأخر ایلکده ایدی .

معارف عمومیه نظارت جلیلهسی بودجهسنده آثار مهمه نك طبیی ایچون تخصیصات مقید بولندیغندن کتب توارینغون ایجاب ایدن نسخ نادره نك طبیعه نظارت اولنسی بوکره تاریخ عثمانی انجمنته حواله اولمشدر . شوصورتله اوتهدنبری انجمنک بروظیفه نشریه اولهرق تلقی ایلدیکی آثار اسلافک طبیی کیفیتیه حیز حصوله چیقمه امکان حاصل اولمشدر .

بووجهدن اولهرق « عاشق پاشا زاده » و « نثری » و « لطفی پاشا » تاریخیاری ایله « شمعدانی زاده » نك « مرئی التواریخ » نام اثری طبع اولنق تقررایدوب بمنه الکریم بونلردن « عاشق پاشا زاده » تاریخنک طبیعه مبادرتله اکیلی میسر اولدی . آثار مذکوره ایله برابر دهها دیگر قیمتلی مدوناتک ستره نسیانده ویا وادی ندرتده تمتع الاستفاده برحالهه قلیوب مشتاقان علم ومعرفتک حصه یاب ذوق وقوف اولملرنی وشوصورتله کتبخانه عرفان ملییه قیمتلی یادکارلرقالمسنی تأمین خدمت ایدن معارف نظارت جلیلهسی بوخصوصده شایان توقیراتر تشویق وهمت ابراز بیورمشدر .

شوکتلو پادشاهز سلطان محمدخان خامس افدمز حضرتلرینک عهد
هایونلرنده ساحه مطبوعاته جیقان اشبو و عاسق پاسا راده تاریخی و ده معارف
بطارتنک همسات مذکورده سی جمله سندندرکه بو خصوصده اهتمامات مخصوصه
کوسترن معارف عمومیه ناظری سگری بک افندی حضرتلرینه عرض تشکرات
اولور.

اشبو اثرک طبیعی صرہ سنده کی تصحیحی - الہ بولتان ایکی نسخه که بری
موزہ هایون کتبخانه سده بولتوب بو طبعه اساس الحاق اولتان و دیگر ایجمن
طرفدن و اتیقان کتبخانه سندن فوطوغرافی ایله استتساخ ایندیزه رک جلب
ایدیلاندر - بوسجہ لک مقابله و تطبیق موزہ هایون حاض کتب معاونی عالی
بک طرفدن در عہده ایدیہ رک میہ مومر الیک مساعی مشکورہ سیله بودفعہ
مطبعہ عامر دہ بر صورت مستحسنہ دہ طبع اولمشدر.

فی ۴ دی القعدہ سنہ ۱۳۳۲ تاریخ عثمانی انجمنی

مخبر

معارف لطافت حلیہ سحرہ بشری تسمیہ اونان بوکتانک مؤلی اولان مورحک اسمی « درویش احمد » و محلی « عاشق » اولون « سیح احمد » نامیلہ عمر یهدر. سببی کندوسی « درویش احمد عاشق ابن سیح یحیی ابن سیح سلیمان ابن مالی عسق ناتان محاصر یاشا ابن مانا الیاس » اولوق اورره بالارائه (۱) دوات مشارالیهک ناملریخی « عاشق یحیی سلیمان عاشققلر » که محاصر الیاس هر ویره برهان « بیتنده جمع الملور ۱۲۱ .

محل ولادتی، آماسیه سحاعی داخلده مجید اوری قصاسی مصافاتدن اولون مرکز قضاہ ایکی ساعت مسافهده کاش وناه قدیمی « تابون » اولدیجی حالده ایوم « الوان حلی قریهسی » دیلس قریهده بولان وارنده ۱۳۱ « برم الوان حلی تکیهسی » دهزله یاد ایلدیکی تکیه اولوق محتملدر. تاریخ ولادتی « بو عمر سکسان آتی اولدیغنده، نازید حن عداہه آندیغنده » ۱۴۱ یتی ولسن نازید خان نایبک کیلی و آق کرمانک و تیحی انجون در سعادت حرکتی ناح اتوارخ، دشاحی تاریخی، که الاحار، صحیف الاحارده ۱۵۱ کوزلدیکی اورره ۸۸۹ سهسی اولدیجی نظر دفته آانجه ۸۰۳ تاریخی ایدوکی نصر ایتمکده ایسهده بوتاریخی سال ولادتی اولوق اورره قول ایتمک، مورحک - احتمالکه حلی سلطان محمد حاکم بیتنده اوله رق روم الی نه لاجل العریتمه - ۸۱۶ تاریخده کوردیه ورودنده اوز اوچ یاسننده بولمقدہ اندوکیل و محنی فقیهدن روایت ایلدیکی

(۱) ص ۱ اثر ص ۱

(۲) بیه اوراده ص ۱۳۷

(۳) بیه اوراده ص ۹۷

(۴) بیه اوراده ص ۳۵

(۵) ناح اتوارخ ۱۲۱۰ مطبوعه عامره طبعی ح ۲ ص ۴۱ ، ۰ ربیع الاخر ۸۸۹ جمعه کونی، ساعی تاریخی ۱۲۷۹ ، صعه عامره طبعی ص ۱۸۸ ، که الاحارک یارما سحرهسی موزده یون کسجه نومی نومرو ۳۶۱ ، صحیفه ۵۳۴ ، صحائف الاحار ۱۲۸۵ مطبوعه عامره طبعی ح ۳ ، ص ۴۰۹ ، ۴ ، ربیع الاخر ۸۸۹ جمعه کونی .

وقایع تاریخی بی بوستنده تلی ایله مش اولدیغک قبولی ایجاب ایله یکی جهتله
هر حالده آروجه شایان تدقیقدر .

۸۱۶ تاریخده کیوه ده خسته اهرق سلطان اورخان غازینک امامتی خدمتده
بولنش اولان ایلس فقیهک اوغلی یغشی فقیهک خانه سنده قلوب چلبی سلطان
محمد خلمک - موسی چلبی ایله لاجل الحرب - روم ایلی به مرور ایچون یوروسه
عزیمتی مشاهده ایتمش اولان مورخ (۱۱) بالاخره اورادن مسقط رأسی اولان
تانونه عودت ایتمش اولمیکه توفاده کی بدوی چارطاقنده محبوساً بولان میخال
اوغلی محمد بکک اطلاقله سلطان مراد خان تانینک دوزمه جه ، مصطفی ایله
اولوبات نهری کنارنده وقوعبولان حربنه ۸۲۵ تاریخده جلبنده موسی ایله
محمد بکک اولان چلبی تکیه نه اوغرایه رق مورخی استصحاب ایله معسکر
عنانی به کتیرمشدر (۱۲) . بو تاریخدن ۸۴۱ سنه قدر مع التأسف ترجمه
حاله دائر برقید تاریخی به تصادف ایله به مش فقط حجه عزیمتدن اول قونیه ده
کائن صدرالدین قونوی زاویه سنده بولدینی تعین ایله بیلمشدر (۱۳) .

فریضه حجبی بعدالایفا ۸۴۱ سنه سی امرادن اسحق بکک برلکده اوسکوبه
کیده رک صربستانک اورلمسی اثناسنده اسحق بکک اجرا ایله یکی آقینلرده
معینده بولنش (۱۴) و ۸۴۲ ده سلطان مراد خان تانینک بلقراده اوغرایه رق
مجارستانده اجرا بیوردقلری آقینده اثبات وجود ایله رک (۱۵) خاقان مشارالیهک
الطاف شاهانه لرینه مظهر اولمش ۸۵۲ سنه سی وقوعبولان ژان هونیاد حربنه ده
بالفعل اشتراک ایله رک (۱۶) طرف پادشاهیدن کندوسنه برآت احسان بیوراشدر
۸۶۱ تاریخده ادرنه ده بولان مورخ، شهزاده سلطان ، مصطفی وسلطان بایزیدک

(۱) متن اثر ص ۸۴

(۲) ینه اوراده ۹۷

(۳) ینه اوراده ص ۲۶۵

(۴) ینه اوراده ص ۱۲۷ - ۲۶

(۵) ینه اوراده ص ۱۲۵

(۶) ینه اوراده ص ۱۳۵

شهر مذکورده اجرا بیوریلان سور ختالرنده مدعوأ میان علماده بولنه رق نائل احسان شاهانه اولمشدر [۱]. سنه مزبوردهه باللوبادرنك فتحي وبوانساده مجارلرك ممالك عثمانیه هجومنده تکرار اوسکوبه عزیمت ایله مشدر [۲].

ایشته بو تاریخدن اعتباراً مورخك ترجمه حالی ظلام مجهولیه کیرمکده ویالکزر کریمه سی «رابعه خاتون» ی مریدی بولان سید ولایت ۸۷۴ تاریخنده تزویج ایلدیکی کور یله بیلمکده در [۳].

مورخك حیات درویشانه سی حقه دهده ۸۵۲ تاریخدن اول قونیه ده [۴] شیخ صدرالدین قونوی زاویه سی مشیختنده بولان شیخ عبداللطیف مقدسینك [۵] منبیه و ۸۴۰ تاریخنده هجه عزیمتده مصرده بکریه دن سید وفانك [۶] خلفاسندن اولدیغندن [۷] ومکه مکرمه ده مشایخ سائرله ایله محبت ایده رك اخذ طریقت ایتمش [۸] و — هجه قبل المزیمه — شیخ جنید ایله شیخ عبداللطیف مقدسینك قونیه ده وقوع بولان ملاقاتنده حاضر بولندیغندن [۹] فضله بر معلوماته تصادف اولنه مامشدر .

تاریخ ارتحالی حقه ده بر چوق تحریات وتدیقات اجرا ایلدیکی حالده هیچ بر قیده دسترس اولنه مدینه کی مورخك ، جدی عاشق پاشا نامه درسمعادتده

[۱] متن اثر ص ۱۴۹

[۲] بینه اوراده ص ۱۵۱

[۳] ترجمه شقایق ۱۲۶۹ مطبعه عامره طبعی ص ۳۵۲ و ترجمه مناقب تاج العارفین، وقعه نویس اسعد افندی کتبخانه سی نومرو ۲۴۲۷ ص ۱۴ - ۱۳ .

[۴] بروسه لی بلیفك «کلدسته ریاض عرفان و وفیات دانشوران نادره دان» نام اثری ۱۳۰۲ بروسه طبعی ، شیخ عبداللطیف مقدسینك ترجمه حالی ص ۹۶

[۵] متن اثر ص ۲۶۴

[۶] ترجمه مناقب تاج العارفینك بالاده عرض اولنان نسخه سی ص ۱۹ ؛ اسی «عمد» کنینی «ابوالوفا» ولقبی «تاج العارفین» در .

[۷] متن اثر ص ۱

[۸] حدیقه الجوامع ۱۲۸۱ مطبعه عامره طبعی ج ۱ ، ص ۱۵۳

[۹] متن اثر ص ۲۶۵

حیدر مجله‌سی جوارنده انشا ایتدیردیکی جامع شریفک (۱۱) محرابی اوکنده
وحیدر جاده‌سی اوزرنده اولان تر به‌سندهده هیج برکت‌به‌یه تصادف اولنه‌دی.
درون تر به‌ده - اوله منفرداً انشا ایدیلوب بالاخره تر به‌یه‌الحاق ایدلدیکی
بک بارز بر صورتده کورین محمده - بولنان قبرک کتابه‌لری بروجه آتیدر:
وسطی آحیق وطوپراقله نملو مر مردن معمول صندوقه‌نک ذو وجوه
الاربعه باش طاسنک برنجی وجهنده: «کل من غایه‌افان و بیق وجهربک ذوالجلال
والاکرام» ایکنجی وجهنده: «قدانتقل من دار الالهالی دار البقا المرحوم
الغفور سعید» اوحنجی وجهنده: «الشهید المرحوم تعالی نورالله قبره | وجعل
الجنة مثواه محمد حابی بن پرحیات» دردنجی وجهنده: «متوفی شدقی شهر
رمضان المبارک من سبور اسنه اربع وعشیرین وتسعمایه هجریه نبویه»
آیاق اوچی طاسنک بر یوزنده: «دوشلی (۲) محمد ایروجنم | ایچی
طاسمی (۳) یاندردی فراق کچه کوندز زار قیلوب ایدرم الفراق یا محمد
الفراق» دیگر یوزنده: «انتقل من دارالفنا | الی دار البقا المرحوم الغفور
محمد ابن پراحد مات فی شهر رمضان سنه ۹۲۴»
سو کتابه‌نک معاری بوقبرک مورخک دامادی اولان سید ولایتک ترجمه
منافق تاج‌العازمبنده (۱۴) کورلدیکی اوزره ۸۸۵ سنه‌سی شعبانی آخرنده تولد
ایدن «پرحیات» نامنده کی محمدومک اوغلی «محمد جانی» نک اولدیفی افهام
ایتمکده در (۱۵).

(۱) مکتوب حدیقه الجوامع ج ۱، ص ۱۵۳

(۲) دوشلی: ده‌سه‌لی

(۳) طاس: طیش کله‌سک اصلیدر

(۴) ترجمه‌منافق تاج‌العازمبن اسعد اودی سحسی ص ۱۵. سو سندهده «پیرحیات»

صورتده در.

(۵) کتابه‌نک قسم عربیسک قره‌مان اوغلی مقابری کتابه‌نریته مشابه اولسی، آیاق

اوحده کی طاشک ایکنجی وجهنده محکوک اولان کتابه‌نک دردنجی سطرنجی تشکیل

ایدن «محمد ابن پراحد» جمله‌سنده کی «احد» کله‌سک سکتراشک حقایق بیجه‌سی

اوله‌رق «احمد» دن غله اولسی ومورخک اثرنده - ص ۱۷۷ - وسله‌سک موی تحکیم‌سنده

«کدیک اری - احمدپاشا - دخی اول حینده پراحدک اوچی اوغلی وقبرنجی اسانبوله

بوقبرک پانندہ اوزری آغاچ برصندوقہ قیامہ مستور اولان فادین قبرینک سید ولایتک حریمی و سلطان بایزید خان تانینک کریمہ سی « صوفہ فاطمہ سلطانہ ک اولدی بی روایتی حقدہ ندققات احرا ایدلمش ایسده سید ولایت اوقاف شریفہ سی مسقفاتی دفترندہ مقید « المحصل الفقیر سیدالمسعود محمدالمولی اولاد وقف بروحه منروطہ خادہ الفقراء زاویہ حلاہ امضاسی و ۱۱ رحب ۱۱۸۴ تاریخی حاوی تمسکده « محمیہ استانبولده عاشق پاشا محله سنده حریم شریفین دارالسعاده الشریفہ آغاسی حضرتلربنک تحت نظارتلرنده آسوده اولان اوقاقلردن مرحومہ و معقولها سلطان نارید ولی حضرتلربنک کریمہ سعادتلری صوفیہ فاطمہ سلطان حضرتلربنک سا و احا بیوردقلری زاویہ و مسکن فقرا اولان حجراتلربنک و ایکی عدد تربہ سربیلرین تعمیر و زرمیمی ایچون وقف و تعیین ایدکلری احداث عظام سند ولایت افندی حضرتلربنک اولادیت و منروطیت اوردہ متوالیسی اولدایم اوقاف سربیلری الح « قیدندن و اوقاف هیون قبود قدیمہ اداره سی قبود اتسدهده « صوفیہ ططمہ سلطان بت سلطان بایزید ح « نامنه بعض اوقاق موجود بولدیغنه و قبود حقای اداره سی دفترندہ دخی « صوفی سلطان نامله معروفه و ططمہ حنونک ۹۰۷ سیمی ترهچ دکان و سائرہ وقف ایلمس « اولدیغنه دائر برقیددن ماعدا معلوماته تصادف ایدلمه مدیککی کی ترجمه مناقح العارفینده و سق نقدہ ۱۱۱ ائده ایدلدیکی اوزرد سید ولایت کتیرمندی « دمی و قیرمان اوعلی بر احمد نکک ۸۱۱ تاریخندن وهنه قدر دولت عثمانیہ « قارشو حال عصانده بولدی هنتله درسه دئده بولان عالمسی نردیه حلب ایدمه حکمی طر دقہ آلسه قره مان اوعلی بر احمد نکک مجدومتک ائلسی ده خاطرہ تر در ایلمکده ایسده هر انکی کتابهک عن تاریخی ازانہ ائسی بو طی ازاله ایتمکده در قره مان اوعلاری کتابلرله تراجم نکک ترجمه حالی ایچون حلال ادھم نکک تاریخ عثمانی احمی مجموعه سک ۱۳۲۷ ترجمده سیر اولمان ۱۱ و ۱۲ و ۱۳۲۸ سیمی طرفده انتشار ایلین ۱۳ و ۱۲ نوصورولو سئخلرنده مندرج بولان و سئتمد کورده آروحه کتاب شکلده طبع ایتدرلین « قره مان اوعلاری حقدہ و ثانی محکومک « نہ اثرسه مراجعت اولمه « ۱۱ ترجمه مناقح العارفین اسعد افندی نسخه سی ص ۱۴ - ۱۳ و ترجمه شادیق

مورخك كرىمى « رابعه خاتون » له ۸۷۴ سنهسى بالا زدواج مؤلف شقايقك قولنج ۹۲۹ محرمى اواسطنده [۱] ارتحال ايله رك وصيتى موجبجه خانهسى قىربنده واقع مسجدك اوكنده تمين ايلديكى اوده دفن ايدلمش وبعده زوجيهسى رابعه خاتون دخى وفات ايله رك يانسه دفن اولمش اولغله [۲] سلطان مشارالها سيدولايك زوجيهسى اوليوب سالف العرض تمسك مندرجاتنه نظرآ سيدولايك زاويهسى نايهسى واحتمالكه سيد ولاسكده منيه سيدر . فقط مورخك اثرنده سلطان بايزيد خان تان حقدنه « حق آكايدي اوغل و برمشدى وهم طقوز قىزى دخى وازدى و بوقىزلك هر برى برر مملكت بكيه و برمشدى » ديمكده اولسنه وخافان مشارالهاك « خديجه ، كورملوك ، سلجوق ، عين شاه ، هما سلطان نامنده بش كرىمىك ترجمه حاللى حقدنه معلومات بولنوب [۳] ديكر لرلىك ترجمه حالنه كسب وقوف ايدياهه مننه مبنى بوده آيروجه محتاج تدقيقدر .

سيدولايك تر بهسى حظه سىك قابوسى بالاسنده مرمر اوزرينه جلى خطله محكوك و تاريخدن عارى « هذا تربة شريف سيد ولايت قطب العارفين جامع اويايا | ابى الفتح سلطان السلاطين عليه رحمة البارى و عليهم اجمعين »
« رسمه على العريف بكتانى زاده ،

كتابه سنده كوريلن « على العريف بكتانى زاده » كتهسى ، كنانجىلر كته خداسى محمد افدى زاده و ايبجى حسين افدى شاكردى و خطله مصطفى دده مقلدى طغرا كش ، كانكش ، موسيقى دان على افدىنىك اولدينى قبول ايديلور ايسه سيد ولايتك ارتحالى ۹۲۹ وكتانى زاده ك وفاتى ده خط و خطاطانده [۴] كورلديكى اوزره ۱۱۹۲ سنهسى اولغله بو كته بهك سيد ولايت تر بهسك بالآخره وقوع بولان بر تعميرنده وضع ايدلمش اولدينى آ كلاشلمقده در .

فقدان . آخذ جهتيه همان همان يالكز كندى اثر دن اقتفاف ايدلمش اولان

[۱] اولياچلى سياحنامهسى ۱۳۱۴ استانبول طبى ج ۱ ، ص ۳۱۵ تاريخ وفاتى ۹۴۱ كوسترلندر .
[۲] ترجمه شقايقى ص ۳۵۲
[۳] متن اثر ص ۲۴۲-۲۴۱
[۴] خط و خطاطان ۱۳۰۵ استانبول طبى ص ۱۲۴

شو ترجمه حالتدن و اثرندن آ کلاش دینی اوزره شیخ، شاعر و ارباب سیفدن اولان مورخ درویش احمد عاشق افندی حقیقده سهی بک ایله لطیفنک تذکره لرنده هیچ برقیده تصادف ایلمدیکی کبی مورخک دامادی اولان سیدولایتک خواص اجاسندن اولدینی سید مشارالیهک ترجمه حائنده کی افاداتندن آ کلاشیلان و ۹۶۸ تاریخده ارتحال ایله تربه حظیره سنه دفن ایلمش بولنان مؤلف شقایق ابوالخیر عسام الدین احمد افندی اثرنده و سیدولایتک ترجمه سنده اوده بالمناصب «مرحوم و مغفورله عاشق پاشا اولادندن شیخ احمد که زین الدین حافی رحمه الله الملك الکافینک شرفاء خلفاسندندر» دیمش و صنف مشایخ میاننده مورخدن آبروجه بحث ایتمه مش [۱] و کنه الاخباردهده مورخک ترجمه حائنه دائر برقید کوریه مه مشدر. ترجمه مناقب تاج العارفینده ده سیدولایتک ترجمه حائنده [۲] و حضرت سیدولایتک شیخی قاین آناسی حضرت احمد عاشق در ابن عاشق پاشا نورالله تعالی مرقدها احمد عاشق ابن عاشق پاشا «قیدی - جدک اب منزله سنه تنزیل قاعده سندن صرف نظر اولنور ایسه - متن اثرک برنجی محیفه سی مندرجاته مخالف اولمزه محتاج تصحیحدر .

حدیقه الجوامعده و عاشق پاشا مسجدی بختنده [۳] «الشیخ زین الدین الحوافی قدس سره مک خلفاسندن شیخ عبداللطیفک خایفه سیدر. صکره طریق هجده مصرده بکریه دن سید و فاقومکده دخی سائر شیوخ ایله صحبت و اخذ طریقت ایلدی. استانبولده «تکیه شناس ۸۴۶» [۴] سنه سی محرمی اوآخرنده رحلت و مسجد مزبورک - عاشق پاشا مسجدی - محرابی اوکنده دفن اولتوب اوزرینه برعالی تربه بنا اولندی. مسجد مزبورک قاپوسنده واقع چشمه مک

[۱] ترجمه شقایق ص ۳۰۲

[۲] ترجمه مناقب تاج العارفین اسعد افندی کتبخانه سی نسخه سی ص ۱۷

[۳] حدیقه الجوامع ۱۳۸۱ مطبعه عاصره طبی ج ۱، ص ۱۰۳

[۴] اسعد افندی کتبخانه سنده ۲۲۴۸ نومروسیله موجوددیگر یازمه نسخه دهده

«تکیه شناس ۸۸۶» صورتنده درکه سهو علی السبودر .

اتبو عربی تاریخی مومی الیه شیخ احمد کدر ، دینلہ کدن صکرہ الیوم چشمہ نک
طاقی اوزرنده کی مرمر لوحده محکوک اولان :

بسم الله رحمان رحيم	بدأنا بالبناء المستديم
فهذا صار عيناً سلسيلاً	لرضوان وجنات النعيم
رجونا الماء من حى لطيف	ووهاب ورزاق كريم
وقال الشيخ تاريخاً جميلاً	توكلنا على الله الرحيم

۹۷۲

تاریخی قبد ایدلشددرکه مورخک تاریخ ارتحالی اولمق اوزره اراثه اولان
« تکیه شناس ۸۴۶ » ویاخود وقعه نویس اسمد افندی کتبخانه سنده موجود
و ۲۲۴۷ نومروسيله مقید یارمه حدیقه الحوامع نسخه سنده کوردلیکی اوزره
« نکتہ شناس ۸۸۶ » تاریخلرندن ۸۴۶ سنه سی ، استانبولک فتنی ۸۵۷ تاریخی
اولسی و ۸۸۶ سنه سی ده ، مورخک اثرینی ۹۰۸ صفری وفاینه قدر تدوین
ایله مسی نقطه نظرندن یا کلشدر (۱) مالاده کی عربی تاریخ ایله چشمه یه متوجهاً توقف
اولدقده طاق چشمه نک یمین ویسارنده موضوع مرمر لوحه لره برر مصرعی
محکوک اولان : « مهرومه قوس قرح انجمله تاریخ طاسنه ، تاج شاهیدرکه
قوندی چشمه سارک باشنه » بیتی دخی مورخک دکلدز . ۱۲۱ زیرا مورخک

(۱) اسمد افندی کتبخانه سنده ۲۲۲۷ نومروسيله مقید مراتب ناح العارفین
ترجمه سنده - ص ۱۵ - « حصر سید ولایتک ماناسی حضرت سید احمد مھرتک ۸۴۱ نده
رومه کادی و ۸۸۶ مھرتک بکرمی ایکنجی جمعه کوی ایکندی وقعه آخرته انتقال
الیدی » دیلمش اولسه نظرأ بوتاریخ سید ولایتک پدری سید احمدک تاریخ ارتحالی
ایکن حدیقه الحوامع مؤالی دهول اثری اولدق مورخک سنه وفاتی اولمق اوزره اثریه
قبد ایتش اولسه گرکدر .

(۲) حدیقه الحوامع مؤالی حسن امدی « نوبتدن معما طریقیه تاریخ استخراجه
ارباب طبیعت هوس ایدوب تکامل ایشلردر لکن « چشمه سارک باشنه » لفظی حساب
اولدقده چشمه نک رقی تاریخی ایله یکسادر بوندن غیری صورتک جمله سی واهی
و میددر ، دیمش ایسه ده چشمه نک - عربی تاریخده کوردلیکی اوزره - سال انشاسی
۹۷۲ اولدیمی حالده « چشمه سارک باشنه » جمله سی ۹۸۷ سنه سی اراثه ایتکده در .

تاریخ ولادتى بالادہ عرض اولدینى وجهله تقریباً ۸۰۳ سنهسى اولمغله بوتاریخه قدر برحیات قامسى ممکن دکدر. تاریخ عربینک « وقال الشيخ تاريخاً جليلاً » مصراعى مفادى، قائلنک اوتاریخده سید ولایت زاویهسى مشیختده بولنان ذات اولدینى افهام ایسه کرکدر .

ینه حدیقه الجوامعده کوریلن «بانى عاشرک باشانسلندن شیخ احمد اقدیدر، باشای مشارالیهک رو حیچون بنا ایله مشدر. (۱) جمله خرج ومصرفنى مسجدک دائره سنده مدفون آغای باب السعاده طواشی حسین آغا تبرکاً ویرمشدر » قیدینه کلنجه : جامع شریفک حولیسنه کیرلده کده وحولینک جهت یسارنده سد اوزرنده «مرحوم وشفور المحتاج الی رحمة ربه الغفور | صاحب الخیرات والحسنات | سابقادار السعاده الشریفه [آغاسی] حسین آغا | روحیچون بحرمة الفاتحه سنه ۱۱۹۸ » کتابه سنی حاوی برقبر مصادف نظر اولمقده درکه حدیقه الجوامع مؤلفى حسین اقدیدى، اثرینک مقدمه سنده [۲] « ۱۱۸۲ تاریخنه کلنجه بودار السلطنه العلیه واطرافنده موجود اولان جوامع ومساجدک... وبعضیلرینک اطرافنده مدفون اولنر... یازیلوب » دیدکدن صکره تاریخ تدوینى ۱۱۸۲ وتبیضى ده «ترویحه القلوب ۱۱۹۳ » سنهسى اواسطى اولمق اوزره قید ایتمسهنه نظراً بوتاریخده صاحب قبرک برحیات بولنمى

ینک مصراع اولنه نظراً تضمن ابتدیکى تاریخک نسیبه بی حاوی اولمى فرض ایدلده «مهرومه - ماه صورتنده حساب اولمئیدر - قوس قزح ، انجم، کله لرینک اراهه ایلدیکی ۶۷۲ رفته مصراع ثانیده کی «شامى» کله سنک «ش» حرفنک مدلولی اولان ۳۰۰ رقمی ضم ایدلده ۹۷۲ یه بالغ اولمغله چشمه نك تاریخ انشاسنه دسترس اولمقده در.

(۱) اولیا چلی سیاحتنامه سنک ۱۳۱۴ استانبول طبی ج ۱، ص ۳۰۹ «عاشق باشا جامى : زیارتگاه محلدر » دینلمشدر.

(۲) وقعه نویس اسعد اقدیدى کتبخانهسى نومرو ۲۲۴۷

بوتسخه ۲۲ ب ۱۱۳۶ تاریخنده یازلمش وایلك صحیفهسى ظهرنده صاحب کتبخانه نيك خط دستقیله «قلم شکسته رقم اسعد قهر ایله صکره دن بنابوریلان جوامع شریفه ایله مشایخ زوایا بدمالتذیل سایه شاهانه ده طبع اولمق نئوى ومصمدر ربم تعالی موفق ایلیه » دینلمش اولمغله علی ساطع اقدینک توسیع و ۱۲۵۳ سنهسى اواخرینه قدر تذیل ایلدیکی نسخهلردن دکدر .

وحديقة الجوامع و «آغاى باب السعاده حسين آغا» دينديكى حاله كتايدهه . سايقا دارالسعاده الشريفة [آغاسى] حسين آغا محكوك وجامع شريف مورخك حال حياتنه انشا ايديكى حاله بوذاتك تاريخ وفاتك ۱۱۹۸ سنسى اولسى صاحب قبرك، جامع شريفك حين بناسنده مصارف ولوازم انشائيه سنى اعطا ايلين حسين آغا اوليويوب بللكه جامعك بالاخره تعميرينه ويا برحر يقده محترق اولسى اوزرينه يكيدين انشاسه ويا خود اوقافك تنظيم وتوسيعنه موفق اولان بزدات اولسى ظنى حاصل ايتمكده در .

هامهر تاريخك تركجه ترجمه سى مقدمه سنده ده [۱] مورخ حقنده «صاحب اردرويش احمد، عاشق پاشانك حفيد زاده سى بولنان سليمانك حفيدى يچانك اوغليدر . بو درويش احمد، مراد اول عصرينك اك مشهور اخلاق زاهدانه شعراسندن بريدر . بايزيد ثانى عصرنده پشامشدره ديتلمشدره كه «عاشق پاشانك حفيد زاده سى بولنان سليمانك حفيدى يچانك اوغليدر» عباره سى مورخك «بن كه فقيردرويش احمد عاشق يم ابن شيخ يحيى ابن شيخ سليمان وابن بالى سلطان العالمى عاشق پاشايم» قولى و «بو درويش احمد مراد اول عصرينك اك مشهور اخلاق زاهدانه شعراسندن بريدر . سوزى ايسه ينه هامهرك «بايزيد ثانى عصرنده پشامشدره» ديمسى وسلطان مراد خان اولك جلوسى ۷۶۱ وشهادتى ايسه ۷۹۱ ويا ۷۹۲ تاريخنده اولوب [۲] مورخك تاريخ ولادتيده ۸۰۳ سنسى بولمى نطفه نظرندن محتاج تصحيحدر .

[۱] هامهر تاريخك تركجه ترجمه سى ۱۳۲۹ استانبول طبى ج ۱ ، مقدمه ص ۲۷ هامهر تاريخك آلمانجه متى ۱۸۲۷ يشته طبى ج ۱ ، مقدمه ص ۳۳ و فرانسزجه «هار» ترجمه سى ۱۸۳۵ پارس طبى ج ۱ ، ۱۰۰دخلى ص ۲۴ ده مطالعه بيورلسون .
[۲] ننايى تاريخى ص ۱۱۷ ومصانف الاخبار ج ۳ ، ص ۲۰۱

مورخ عاشق پانسازاده اثری ۸۸۹ سنه سی خلائده تدوینه باشلا بهرق (۱)
 سلطان بایزیدخان اولدورینه قدر اولان قسمی سلطان اورخان غازینک خدمت
 امامتده بولنان «الیاس فقیه» ک ۸۱۶ تاریخنده کیوه ده بولنان مخدومی «مخشی فقیه» دن
 قلا (۲) و ۷۹۳ سنه سی یلدریم بایزیدخانک صربستانده کائن آلاجه حصار - کرو -
 شاواج - ده مجارلرله وقوعبولان حربی قره تیمور تاش پاشا زاده امرادن
 «امور بک» دن روایه (۳) و تیمور ایله آنقرده ده وقوعبولان حرب مشهوری
 و بعدالحرب جریان ایدن وقایعی مذکور حربده پادشاه مشار الیهک رکابنده
 صولافقله بولنوب جلی سلطان محمد خان زماننده آماسیه قلمه سنه دزدار
 و بالآخره سلطان مرادخان نانی طرفندن بروسه ناهی تعیین بیوریلان ذاتدن - که
 مورخ مع التأسف بوذاتک نامنی ذکر ایتیمور - استماعاً (۴) یازمشدر. سلطان مرادخان
 ناینک ۸۲۵ ده اولوبات نهری کنارنده دوزمهجه مصطقی ایله (۵) وقوعبولان
 حربیله ۸۴۱ ده صربستانک اوراستنده (۶) و ۸۴۲ ده مجارستان آقینده (۷)
 و ۸۵۲ ده سلطان مراد خان ناینک زان هونیا حربنده بالذات بولنهرق (۸)

(۱) متن اثر ص ۳۵

بایزید خان نضدانه آغدیمنده	بو عمر سکسان آلتی اولدیمنده
کتورولوب دولتیله کیتدیکنده	چوزلدی سنحای کوسلر چالیدی
طوروب استانبولدن چقدیمنده	مجوم دولتی طوتدی جهانی
بیان ایتدم نشانی بولدیمنده	مناقب یازمه دفتر چیقاردم
اوجمه کونی غزایه کیتدیکنده	ییدی خطبه ، سکر خان بایریده
قولاق طوت سن عاشق دیدیکنده	قلم طوتدم مناقب کم یازدم

(۲) متن اثر ص ۸۴

(۳) ینه اوراده ص ۶۶

(۴) ینه اوراده ص ۷۹

(۵) ینه اوراده ص ۹۷

(۶) ینه اوراده ص ۱۲۶

(۷) ینه اوراده ص ۱۲۵

(۸) ینه اوراده ص ۱۳۵

وقایمك صورت حریاتی الممشاهده قلمه آلمش ، خاقان مشارالیه عصرینك وقایع سائرهمی حفته ده «بوعزالر و بوماحرالر جمیع آك حالی وفالی و افغانی بن درویش احمد عاشقی هر برینی كوردم بیلدم اختصار ایتدم» (۱) دیبه رك حادثاتك صورت صطی ارانه ایشلدر. فاتح سلیمان محمد خان ثانی حضرتلری دورینی ده تماماً و سلطان بایزید خان ثانی عصرین ده - موجود اولان نسخه به نظر آ - ۹۰۳ س. ص. ص. قدر اولان وفایی صط ایله (۲) تکمیل اثرینی

[۱] متن اثر ص ۱۳۹

[۲] ۱۱۰۵ س. میلادیسده درسمادته ظهور ایلی و «بوك قولرا» مایله یاد اولان فولزاده مصافاً ترك حیات ایدن لیتو عرا میاحی قابول، ك كسخانه سده بولوب - بوكخانه بالاخره بك اوعلی حریرلریندن برنده محترق اولشدر - مستشرقیندن متوفی دوكتور مورغان طرفیندن ۱۸۵۹ تاریخده استیخایتدیریلی و محدودی مستشرقیندن موسیو یوحان مورغانك ایوم نرذنده بولنان نسخه ده سلطان بایزید خان ثانی عصرینده و ۸۹۰ تاریخده وقوع بولوب صحیفه ۲۲۹ - ۲۲۷ ده مدرج وعلی پاشانك قره عدان آقیدین ناخست بولان مفری متعاقب :

آثار و حصت سلطان بایزید خان

بوآل عثمانك عتبه عالیله اوآن وریرلر و آدلری و آثارلری بیان ایدر

حصت پادشاهان آل عثمان

علما و فقرا

سرلوحه لی ابوابدن سكره قاصیه سكرلر حفته دیگر بر باب مدرج بولمقده و

الهی آل عثمان سلی - ق

دیبلر بو دعا حفته آمین

نظمیله ختام بولمده اولسه نظراً بوآلرك ۸۹۰ س. ص. ص. وقایعه قدر اولان قسمی احتوا

ایتمكده دركه آف الله كرت بطمك :

الهی آل عثمان سلیمك حق

دیبلر بو دعا حفته آمین

فلازلر تا قیامت شاه مطلق

ایده هر فورقیدین حق آتی آمین

صورسده اولسی اعلم احتمالدر

بوندن نشقه ویانه كسخانه ایمبراطوریسده کی یارمه كتب شرقیه میاسده - مستشرقیندن كوستنایولوكل طرفیندن تطیم ایذیلی وویانه ده ۱۸۶۵ تاریخده طبع اولان یارمه كتب شرقیه قالمسك اوچنچی حلدیك ۲۰۶ حی صحیفه سده - ۹۸۲ نومر وسیله مقید بر تسعه ده موجود دركه سلطان عثمان غازیك ۷۲۶ س. ص. ص. از تخالیله سلطان اورخانك

بوز آلتش آلتی بابه تقسیم ایله مشدر . (۱) .

اترینک نامنه کلنجه : مورخ ، درون ائرده جابجا یازمش اولدینی نظملرک بمضیلرنده « مناقب یازدم » دیمکده اولوب کرب مقدمه ده و کرکسه متن ائرنده تاریخک نامندن بحث ایتمکده در . عالی ، کنه الاخبارنده بو ائردن بحث ایتمکده « عاشق پاشا تاریخی » دییه ربک قید ایله مکده در . موزه هاپون کتبخانه سنده بولتوب ۴۷۸ نومرو سیله مقید اولان واشبو طبعده اساس آنخا ایدیلن نسخه نیک اوچنجه صحیفه سی بالاسنده سرخله « تواریخ آل عثمان » جمله سی محرر و اتیقان نسخه سنک ایلك صحیفه سی ظهرنده « کتاب تواریخ آل عثمان عاشق پاشا قدس سره » و ایلك صحیفه سی سرلوحه سی مقاننده ایسه « کتاب مناقب تاریخ آل عثمان عاشق پاشا » عباره سی کورلمکده در . کاتب چلبی کشف الظنونده (۲) کتابک نامی « تاریخ آل عثمان » دییه ربک ضبط ایتمکده و هانمه رده تاریخنده (۳) « تاریخ عاشق پاشا زاده » صورتنده قید ایتمکده در .

بو اثر حقنده کاتب چلبی کشف الظنونده (۴) « تاریخ آل عثمان »

لدرویش احمد بن یحیی بن سلیمان بن عاشق پاشا و هو من التواریخ القديمة ترکیبه

جلوسنه قدر اولان قسمی محتوبدر . بر هیئت علمیه طرفندن تحریر و تدوین و اترخت دارالفنون مطبلرندن ، و سبو هوتسا طرفندن نشر اولتان « محیط اسلام » نام اثرک فرانسزجه نسخه سنک ۱۹۱۱ تاریخنده طبع ایدیلن سکزنجهی جزئنده و ۴۸۹ نجی صحیفه سنده مندرج مورخک ترجمه حالنده کوریلن نسخه بودر .

(۱) متن اثر ص ۲۷۴

(۲) کشف الظنون ۱۲۷۴ بلاق طبعی ج ۲۱ ص ۱۶۹ و ۱۳۱۱ و استانبول

طبعی ج ۱ ، ص ۲۱۸

(۳) هامه در تاریخی آلمانجه متنی ۱۸۲۷ بشته طبعی ج ۱ ، مقدمه ص ۳۳ و فرانسزجه

هالدر ترجمه سی ۱۸۳۵ پارس طبعی ج ۱ ، مدخل ص ۲۴

(۴) کشف الظنون ۱۲۷۴ بلاق طبعی ج ۱ ، ص ۱۶۹ و ۱۳۱۱ استانبول

طبعی ج ۱ ، ص ۲۱۸ . هرابکی طبعنده « بخشی » صورتنده در .

الواهیة [۱] ذکر فیہ انه اخذہ عن کتاب الشیخ بختی فقیہ بن الیاس وکان الشیخ بختی اودع فیہ ماسمعه من والده الیاس وهو من ائمة السلطان اورخان ، دیورک ، واہیة ، تعبیری شرق وغربک مظهر تجلی بولان علامہ مشار الیہک - کشف الظنونہ کوردیکی اوزرہ - مورخین عثمانیہ حقندہ متخذی اولان قصرالنفات وتقدير قاعدہسی ایجاباتندن اولدینی قبول ایدیلیر ایسہدہ « ذکر فیہ انه اخذہ عن کتاب الشیخ بختی فقیہ بن الیاس » عبارہ سیلہ مورخک « اورخان امامی اوغلی بختی فقیہک اوندہ خستہ اولدم کیوودہ مناقب آل عثمانی تا یلدریم خانہ کلنجہ امام اوغلندن نقل ایدرین ، قولی تقابل ایتدیرلرکدہ کاتب چلبی نیک شو افادہ سنک افادہ مورخہ مغایرتی تظاهر ایتکدہ در . بناءً علیہ « ذکر فیہ ، دیہرک اثری کوردیکی افہام ایتدکدن صکرہ مورخک « مناقب آل عثمانی تا یلدریم خانہ کلنجہ امام اوغلندن نقل ایدرین ، دیہسنہ مقابل « انه اخذہ عن کتاب الشیخ بختی فقیہ بن الیاس » سوزلرخی نیہ استناداً یازمش اولدینی آکلاشیلہ مدی .

ہامہردہ تاریخک مدخلندہ [۲] سلطان اورخان امامی الیاسک اوغلی شیخ بختینک کتابی مأخذ ایدیمشدر ، دیہرک کاتب چلبی نیک بالادہ کی قولی تأیید وبلکہ ترجمہ ایلہ مش ایسہدہ بودہ مورخک افادہ سنہ مخالفدر .

مورخ عالی دہ کنہ الاخباردہ ومورخک جدی عاشق پاشانک ترجمہ حائندہ [۳] « بسیط ترکی لسان لہ تاریخ آل عثمان یازمشدر . افادہ سن عوام و خواصہ شامل اولہ سین ارادہ قلمشار . بو حقیرہ مرقد پاکئی زیارت واول کتابی قرائت

(۱) ہامہر ، تاریخک -- آلمانجہ متی ۱۸۲۷ ہستہ طبعی ج ۱ ، مقدمہ ص ۲۲ وفرانسزجہ ہلر ترجمہ سی ۱۸۳۵ پارس طبعی ج ۱ — مدخلندہ « وهو من التواریخ القديمة التركية الواہیة ، عبارہ سنی « واہیہ » تعبیرندن صرف نظر لہ « بواسکی اونودش تاریخلردندر ، صورتندہ ترجمہ ایلہ مشدر .

(۲) دولت عثمانیہ تاریخی نام اثرینک آلمانجہ متی ۱۸۲۷ ہستہ طبعی ج ۱ ، مقدمہ ص ۳۳ ، فرانسزجہ ہلر ترجمہ سی ۱۸۳۵ پارس طبعی ج ۱ ، مدخل ص ۲۴

(۳) مطبوع کنہ الاخبار رکن ۴ ، جزء ۱ ، ص ۴۰

میسر اولمشدر ، دیمشدر . واقعا عالی مرحوم ، عاشق پاشانك تاریخ ارتحالی اثرنده ارئه ایتمش ایسهده کشف الظنونده (۱) کوردلیکی اوزره ۷۳۳سنهسی اولوب بوده سلطان اورخان غازی عصرینه مصادف بولمقله عالینك قرائمتدن بحث ایلدیکی اثر مورخك بو اثری اولسه کرکدر . ینه عالی کنه الاخبارده (۲) و « سلطنت سلیمان بن بایزید خان بعد از محاربه تیمور خان غارت نشان » سر لوجهلی بچنده « بو حقیر واقع حالی یازوب هر برینك زماننده اولان واقعاتی کما ینبئی بیان ایتم و بعض مورخین تیمور خان کتدکن صکره شهزاده لردن عیسی و موسی بر لر یله مراراً جنك ایتدکلرخی حتی بر دفعه فرصت بولوب بورسہ دارالملکنه جلوسنی یازمشلردر . مع ذلك تا اصلندن یا کلمشلردر . زیرا که شیخ المورخین عاشق پاشا نورالله مرقدہ تاریخنده و مولانا نثری (۳) کتابنده مسطوردرکه سلطان موسی سناً سلطان محمدن کچرک (۴) ایدی . . وینه اوراده (۵) و شهزاده سلیمان پاشانك روم ایلییه مروری بچنده « اما مرحوم عاشق پاشا تاریخنده ، دیبهرک بو اثری عاشق پاشایه نسبت ایدیورکه کرک بو نسبتی کرکه مشارالیهک ترجمه حالی کنه الاخبارده سلطان عثمان غازی عصری مشاهیری میاننده یازدینی وعاشق پاشانك تاریخ ارتحالی ۷۳۳ سنهسی اولدینی حالده بالاخره سلطان بایزید خان اول عصرنده و عصر مشارالیهی متعاقب اولان ازمانده بر حیات کوسنرمسی سببی احتمالکه قرائمتدن بحث ایلدیکی نسخهده نتکیم بالاده ذکر اولندینی اوزره وواتیقان نسخهسنده محرر بولندینی وجهله یالکزجه «تواریخ آل عثمان عاشق پاشا» طرزنده بر عبارہ بولمشدن ایلری کلشدر .

- (۱) کشف الظنون بولاق طبعی ج ۲ ، ص ۲۸۵ و استانبول طبعی ج ۲ ، ص ۱۰۸
 (۲) مطبوع کنه الاخبار رکن ۴ ، جزء ۱ ، ص ۱۱۷
 (۳) مطبوع کنه الاخبارده نثری « ایسهده اثر مذکورک یازمه نسخهسی موزة مایون کتبخانهسی نومرو ۳۶۱ ، ص ۱۲۱ » و مولانا نثری کتابنده مسطوردر « صورندهدرکه عالینك بوندن مقصدی « نثری » نک « جهان نما » نام تاریخیدر .
 (۴) کیچی ، کیچیک ، کوچک کله سنك اصلی اولمقله کوچورک مقامندهدر .
 (۵) مطبوع کنه الاخبار رکن ۴ ، جزء ۱ ، ص ۴۵

پارس کتبخانه ملیسنده کی کتب شرقیه میاننده ۱۳۱۵۳ ترک ۹۹ نومروسیله مقید بر اثر تاریخینک دزدنجی صحیفه سندهده «عاشق پاشا اوغلی الوان چلی مناقبده تفصیلی بیان ایتمشدر .» [۱] عبارسه تصادف ایلمشسهده « الوان چلی » نك ترجمه شقایقه [۲] وکنه الاخبارده [۳] مندرج ترجمه حالده - مؤلف شقایق ومالی قبرینی زیارت وتکیهسنه عزیمت ایلبیکنی بیان ایتمش اولدینی حالده - تاریخی بر اثر یازمش اولدیفندن بحث ایلمامسی وکشف الظنوندهده بوکا دائر بر قیده تصادف اوله مامسی حسیله مفادینک تنویر و توضیحی ممکن اوله مامشدر . واقما مورخک « مناقب تواریخی اختصار ایتم » [۴] دیکده اولسی بویه بر اثرک موجودتی ظنی تولید ایتمکده ایسهده ینه کندوسنک « مناقب آل عثمانی تایلدریم خانه کلنجه امام اوغلندن نقل ایدرین » صورتنده کی افاده سیله تلفیق قابل اوله مامقدمدر .

درسمادنده کائن عمومی کتبخانه لرك هیچ برنده تصادف اوله مین بو اثرک برنسخه سی ۱۳۲۸ سنه مالیه سی اواخرنده موزه هایون کتبخانه سی ایچون مبایمه ایلمش ایدی . اشبو نسخه ۳۹۵ صحیفدن و بهر صحیفه اون اوچ سطر دن عبارت اولوب هر صحیفه بکرمی ایکی سانتیمترو طولنده و اون آلتی سانتیمترو عرضنده و بهر سطرده اون بر سانتیمترو طولندهدر . یازیبی بوزوق اسکی بر خط نسخ اولوب بالمله کلمات حرکه لیدر . «باب» و «نظم» گله لریله بعض اسامی سرخ ایله یازلمشدر . صحیفه لرك بمضارنده رطوبت لکه لری کوریلور . تاریخ تحریر یله مستسخی مقید دکدر . مقدمه نك ایلك صحیفه سی و ایتقان نسخه سیله لدی المقایسه چلی سلطان محمد خانک صامسونی فتحده اسفندیار اوغلی خضر بکله وقوع بولان بر مصاحبه سی تعقیب ایدن قسمدن باشلا یه رق

- (۱) صاحب اثر بو عباره یی سلطان علام الدین اول دینلین « علام الدین کیفیاد بن کیخسرو » نك وقایعی تحریر ایلبیکی سردهده یازمشدر .
- (۲) ترجمه شقایق ۱۲۶۹ مطبعه عامره طبعی ص ۲۲
- (۳) مطبوع کنه الاخبار رکن ۴ ، جزء ۱ ، ص ۴۰
- (۴) متن اثر ص ۲۷۴

خاقان مشارالیهک ارتخانندن صکره سلحدارلرله (۱) وزرا یبئنده جریان ایدن مکالنهک برقمه قدر تماماً وهرسک اوغلی احمدباشانک اسارتی متعاقب صدر اعظم داود پاشانک سردارلغه تعیین بختدن ابتدا ایدهرک نهایت اثره قدرجابجا نقصانی احتوا اتمکدهدر. روماده کاش واتیقان کتبخانهسنده بولتان نسخهسیده لاجلالمراجعه تاریخعثمانی انجمنی طرفندن فوطوغرافیا ایله استساخ ایتدیریلهرک درسماده جلب اولمش ایدی (۲). بوکره بوآرک نشری تنسیب اولغله موزههایون کتبخانهسنده بولتان نسخه اساس انخاذ واتیقان نسخهسیله بالمقابله نسختین یبئندهکی فرقلر اراهه ایدلش وائرک یالکتر تدقیقات لسانیهده بولتان ارباب اختصاص ومستشرقینه مخصوص اولیوب عمومه عائد اولسی نظر دقته آنغله تاریخ عثمانی انجمنک تنسیبیه مورخک طرز افادهسی تغیر اولغفسزین کلماتک املاسی - حروف املا قوللانلدیغی جهته قرائتی موجب مشکلات اولسندن طولایی - تبدیل وکلات قدیمه ترکیهک معناری ایضاح اولمش و متن آرده اساسی تذکار ایدیلن وزرا، امراء، علماء، مشایخک تراجم احوالی ووقایع تاریخیه حقنده تواریخ سائرده کوربان فضلہ معلومات وبعض مغایرتلر نحشیه

(۱) سابقده سواری بلوکلرینک برنجیسی ، تاجالتواریخ ج ۱، ص ۳۰۴ وصره سلحداران ، صحائف الاخبار ج ۳، ص ۳۳۰ سلحداریه طائفهسی .

(۲) بولنسخه مورخ هامهرک — دولت عثمانیه تاریخی نام اثرینک آلمانجه متنک ۱۸۲۷ پشته طبعی ج ۱ ، مقدمه ص ۳۳ وفرانسزجه هالر ترجمهسنک ۱۸۳۰ پارس طبعک برنجی جلدنده مندرج مدخلک یکریمی دردنجی صحیفهسنده — « یکریمی بش سنه منادیاً اجرای نخریات ایندیکم حالده استانبولده بولغه موفق اولهدم . واتیقان کتبخانهسنده فرایجه قریستین طرفندن اهدا اولتان یازمه نسخه لمیاندن موجود اولوب بشقه برده بولماز . بنده اوکتبخانهده قرائت ایله بعض فقراتی استخراج ایلدم ، دیمش اولدیغی نسخهدرکه ۹۹۷ تاریخنده استانبولده یازلش و محیطاسلام نام اثرک فرانسزجه نشر اولتان نسخهسنک ۱۹۱۱ده طبع ایدیلن سکزنجی جزئده ۱۸۹۰نجی صحیفهسنده مندرج بولتان مورخک ترجمه حالنده بوندن بحث ایدلمشدرد . ویانه کتبخانه امبراطور . یبئندهکی یازمه کتب شرقیه میاندن موجود و ۹۸۲ نومروسبیله مقید اولان نسخهدن هامهرک بحث اتمهسی تاریخی تدویندن صکره نسخه مذکورهک تدارکندن نشئت اتمش اولسه کرکدر .

صورتیه علاوه وسین وقایع ارباب مطالبه به سهولت اولق اوزره هوامشده
آریجه ارانه و برده فهرست رجال ایله فهرست بلاد و فهرست عمومی تنظیم
ونسخته اساسیه نك نقصان بولسان قسملری و اتیقان نسخہ سندن استساخ
ایدیله رك طبع ایدلمشدر .

كرك مورخ كركسه اثر حقنده تدقیقات ناچیزانه م بوندن عبارت بولمیش
اولغله احيای آثار خصوصنده هممات برکزیده لری باهر اولان معارف ناظر
عالیسی شكری بك افندی حضرت لریله اشبو اثرك طبعنه عا ئدمعاملاتی عبده عاجزه
تودیع لطفنده بولسان تاریخ عثمانی انجمنه و ایفای وظیفه ده مظهر تسبیلاتی
اولدیقم موزه هایونلر مدبر عمومیسسی خلیل ادهم بك افندی به عرض شکران
ایله ختم مقال ایلم .

موزه هایون حافظ کتب معارفی

عالی

تواریخ آل عثمان

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي انعم علينا وهدينا للإسلام وجعلنا من أمة حبيه عليه الصلاة

والسلام .

بنکه فقیر درویش احمد عاشق بن شیخ یحیی ابن شیخ سلیمان و ابن بانی سلطان العالی عاشق پاشایم و ابن مرشد الافاق مخلص پاشایم و ابن قطب الدوران بابا الیاس خلیفۃ السید ابو الوفا تاج العارفین نور الله قبرهم فقیر دخی گوشه فراغتمده تسلیم رضا کنج فناده صبر خر قه سن کیوب اوترمشدم قسطنطیه ده . ناکاه بر جماعت آل عثمانک تواریخندن و مناقبندن ذکر ایته دبلر بن فقیر دخی سؤال ایته دبلر . بیلوب ایشته و کدن بعض احوالندن و مناقبندن اختصار ایدوب قلم دیلته و یردم . قلم دخی صفحای صحرای بیاض قبره سویلدی فقیر دخی ایستدم جان قولاغیه . کوکل حیرنده فالدی همان ایتمکه (۱) :

نظم

الله علیم قادر صانع صنایع حاضر ناظر

ای، بویوقلدن بوواری اظهار	بردوزوب برلکینه ایته در اقرار
انسانی ای دن فقیر و سلطان	حکیمه و یرن دلیل و برهان
غفار الذنوب حکیم مطلق	ای عیبی کوروب سترایدن حق
بر قولم بن ضعیف و کتر	کوکل کوزینسه جمال کویستر
عمرمکه بودم ایرشدی حده	هشتاده شش بو ییل شده
کوردم بوجهان غرابین جوق	کلز حسابه و آکلزی یوق
دوردمه اولانی دفتر ایتم	اوغوزدن اولانی کوکیله کینتم

(۱) ایتمک ، صحیحی آغنی اولوب دیمک ، سویله مک ، انعام ایتمک معنایه در .

غزائی کامل خان و سلطان	یازدم مناقب آل عثمان
کم اکیاسن بو خانک اصلک	دیدم دیم نسب و نسلن
بو غازیلری هب عیان ایدمین	ندن اولدی بیان ایدمین
اکلاکم دیم هیتینی	هم سلطنت و شوکتینی
واردینی ایلی با نیجه آلدی	قاندن کلوبن نه ایاه (۱) واردی
کم اولدی جهانده بادشاهلر	نه ایتدی اول خانله اول شاهلر
دیگه نه دیر بو عشق پیرینی	معلوم ایدمین بیکده پیرینی
هم طوغا تمز بو ایلی کوردی	نسل و نسب بو ایله طوغدی
خدمت اشیکنده تاجیلرز	ظاهر و باطن دعا جیلرز
عاشق دیوبن ایدر لر احسان	نسل و نسب آل عثمان
بیلورز اولور دعا کنه علاجی	عاشق لرز قدیمی دعا جی
اسهای نسب اولور اعمال	فتح کلام پس باب اول
اول بویه دعا ایده لوم	عثمان غازی ذکر ایده لوم

باب . — سلطان المجاهدین سلطان بایزید خان غازی ابن سلطان محمد خان
غازی ابن مراد خان غازی ابن محمد خان غازی ابن بایزید خان غازی ابن مراد خان
غازی ابن اورخان غازی ابن غازی عثمان

اول اسماء نسل آل عثمان

ابن ارطکرو ل ابن سلیمان سماء غازی ابن قیالب ابن قزل بوغا ابن بئتور
ابن ایقلوغ ابن طوغان ابن قیتون ابن سغرتین ابن بقی ابن سونقار (۲) ابن بقی تمور
ابن بصق ابن کوک الب ابن اغوز ابن قره خان ابن ایقل تلی ابن توزق ابن قره
خان ابن بیضوب ابن قری ابن قزل بوغا ابن عفا ابن باش بوغا ابن بای سوغ (۳)

(۱) ایله ملک

(۲) وائیمان نسخه سنده سفقار

(۳) وائیمان نسخه سنده بای سوس

ابن طوغان ابن موع ابن جریوغا ابن قرئلش ابن قرهجه ابن عمودی ابن قرهلو
 آقلان ابن سلیمان شاه ابن قره جول ابن برلوعا ابن بیئتور ابن قورمش ابن چین
 ابن ماجین ابن یامن [۱] ابن نوح علیه الصلاة والسلام .

باب . — عثمان غازی اولادینی بیان ایدر و پادشاه اولدیفنه نه سبب اولدیفنی
 وروم ولایتنه نه ولایتدن کلدیکنی و بونده کلدیکنی سبب نه درانی بیان ایدر .
 عثمان غازی نیک دده سی سلیمان شاهر . رومه کلکنه سبب بودرکم آل عباس
 زمانده لشکری عرب ایدی رومک اوزرینه و عجم دخی مغلوبدی و عجم تورکی
 کندویه سد ایدندی عربه غالب اولدی و اول سیدن کافر مسلمانا اطاعت
 ایتمز اولدی . عجم بکلری اتضاق ایتدیلم کم بوکوچر اولی ترکی کندولرک
 اوزرندن اوراق ایدر سلیمان شاه غازی به الی بیک کوچر ترکان و تاقار اوین
 قوشدیلم کلدیلم ارزنجاندن یورودیلم روم ولایتنه ، الی بیل مقداری طوردیلم .
 سلیمان شاه غازی خیلی بهادرلق ایتدی به ترکستانه عزم ایتدی ولایت حلبه
 چیقدی آندن « جمبر قلمه سی » نه واردی دیله دیکه فرات ایرماغنی اوته کجه آتی صوبه
 تپدی اوکی یاردی آتی سورج دی سلیمان شاه الله رحمتنه قاوشدی . چیقاردیلر
 جمبر قلمه سی اوکنده دفن ایتدیلم شمیدیکی دمه اکا « مزار ترک » دیرلر .
 اوپله اولسه بوکوچرا ولی اطرافه طاغلدی بعضیسی بریه کتندی و بعضیسی به
 رومه کتدیلم و بعضیسی سلیمان شاهک اوچ اوغلینه اویدیلر کم بری « سنقور تکین » در
 و بری « طوکرول » در و بریسی « کون طوغدی » در . بو اوچ فردا شلر
 کلدیلمری یوله دوندیلم پاسن اوواسنه سورملو چقورینه واردی ارطوکرول
 او آنده قالدی کتندی . درت یوز مقداری کوچر اوپله اول ایکی فردا شی
 کتدیلمر اصل وطنلرینه و اول حینده سلطان علاء الدین دخی رومه توجه ایتدی
 قسمت اولدیفنی قدر فتح ایتدی پادشاه اولدی بونک تفصیلی چوقدر فقیر
 اختصار ایتدم ارطوکرول بونی ایشیتدیکم کندو نسلندن سلطان علاء الدین

[۱] نورا نده کی یافت اوله جق .

رومه پادشاه اولدی. «پس واجب اولدیکم بزه ارك قیمتی بیلنور یره وار اووز» دیدی. ارطوکرول غازینک اوچ اوغلی واردی بری «عثمان» وبری «کوندوزه» وبری «صارویاتی» ایدی. بونلر دخی رومه توجه ایتدیلمر کلدیلر غازی حسن موصل ولایتیه. ارطوکرول اول براوغلی صارویاتی بی سلطان علامه الدینه کوندردیکم «بزه دخی یورد بری کوسترسن» دیدی. سلطان علامه الدین قره جه حصارله بیله جک اراسنده سکودی بونلره یورد ویردی. طومانسیج بلینی وارمنی بلینی بونلره یایلا ویردی. واردیلر طوغری آنکورودن کلدیلر بوولایتیه کیردیلمر. کلدکلرندن برنیجه ییل صکره ارطوکرول غازی الله رحمتنه واردی. ارطوکرول غازینک رومه کلدیکنه برنیجه روایت واردر. احیی فقیر ذکر ایتدیکمدر. سکودده عثمان غازی بی آتاسنک یرینه روا کوردیلر. همین که عثمان غازی آتاسنک یرینه طوردی یاقین قومشو کافر لرله غایت مدارایه باشلادی. کرمان اوغلی ایله عداوته باشلادی. انکچونکه بو کلدکاری ولایتک خلقنی دائم انلر اینجیدرلردی. عثمان غازی دخی باشلادی ایراق یرلردن آو ایتکه.

نظم

قوشاندی دین قیلیجن به عثمان	که ایده اسلامی اظهار عثمان
اچیلدی فرصت اسلام قابوسی	اوقاپونک مفتاحی اولدی عثمان
جو کفر ظلمتی رومی آلودی	دیلمر کیم عالمی نور ایده عثمان
محمد امتینک سروریدر	اولوبدر معجزه مظهر عثمان

باب . — آنی بیان ایدر که عثمان غازی اطرافه کیچه ده و کوندوزده کاه کاه بوریمکه باشلادی .

اینیقوله دیرلر برکافر واردی. یعنی کولده (۹) عثمان غازی یایلایه و قیشلایه کیتدکاری یرده بونلرک کوچنی اوشندیرردی (۲) . عثمان غازی بیله جک

[۱] هراکی نسخه ده بووجهله هررایسه ده اسم قدیمی «آنه قول» اولان «اینه کول» در.

[۲] اوشندیرمک ، صراحیه ایتک .

تکفورینه بوندن شکایت ابتدی . بیه جک تکفورینه ابتدی سزدن دیلکمز بودر که بزم کوچگونمزی (۱) یابلايه کیتدی کمز وقت سزده امانت قویه لم . اول دخی قبول ابتدی . هر وقت کم عثمان غازی یابلايه کیتسه ائوابلرینی اوکوزلره یوکلدردی بریجه خاتون کشیلره واردر قلمه ده قورلردی . نجتم کلسه لر پینیر و خالی وکلیم وقوز کتورلردی . امانت لرینه آلورلردی و بوکافر لر بونلره بغایت اعتماد ایدرلردی والا « اینه کول » کافر لری عثمان دن احتراز ایدرلردی . و بونلر دخی انلردن احتراز ایدرلردی . مکر برکون ارمنی بلندن عثمان غازی کلدیکم اینه کولی کیچه لین اوده اوره بوکافر لک جاسوسی واردی بو صوقودیلر . ارطون دیرلردی ، عثمان غازی نک برمر تلوزی (۲) واردی کلدی خبر بیلدر دیکم بل توکندیکی یرده بو صوقودیلر . غازی لر دخی حقه صیفندیلر طوغری بو صویه واردیلر . جیمسی یایقادی (۳) . کافر لر چوقدی عظیم جنک ایتدیلر . عثمان غازی نک قرداشی اوغلی صارو یاتی نک اوغلی شهید اولدی کم اول « پای خواجه » در . ارمنی بلینک توکندیکی یرده « حمزه بک کوی » نوا حیسنده دروهم زیارت نک یاننده بر خرابجه کاربان سرای دخی واردر . اورادن دوندیلرینه عثمان غازی یابلايه کیتدی .

نظم

دیم ایکنجیسن ایشیت و طکله (۴)	بودر غازی عثمانی اول اکله
که غیرت شوقنی جانومه باغله	کلور یوردنه ایدر چوق نیازی
اوزینه دیر کم مسکین عثمان اغله	دیرای معبود اسلامه قوت ویر

(۱) کوچکون ؛ اشیای مقوله .

(۲) مارتولوز ؛ سابقده طونه کبیجیلری قورصانی دیمک ایهده بوراده جاسوس مقامنده قوللانیش اولسه کرک .

(۳) یایاق ؛ پیاده .

(۴) تاکلامنی مصدرندن اولوب تعجب ایت ، شاش دیمکدر .

باب . -- آتی بیان ایدر کم عثمان غازی نیجه دوش کوردی و کیمه خبر و یردی و تعمیری نه اولدی .

عثمان غازی نیاز ابتدی و بر لحظه آغلادی اویقو غالب اولدی یادی اویودی . کوردیکم کندولرک اراننده بر عزیز شیخ واردی خیلی کرامتی ظاهر اولشدی و جمیع خلق معتمدی ایدی . والا درویشلک باطنده ایدی دنیاسی و نعمتی و طواری چوقدی و صاحب چراغ و علمدی دائم مسافر خانه سی خالی اولمازدی و عثمان غازی کم بو درویشه قونق اولوردی . عثمان غازی دوشنده کوردیکم بو عزیزک قوشاغندن بر آی طوغار کلیر عثمان غازی تک قویته کبیر . بو آی عثمان غازی تک قویته کبیردیکی دمده کوبکندن بر آغاچ بیتر دخی کولکه کسی عالمی طوتار . کولکه سنک آلتنده طاغیر وار هر طاغیرک دیندن صولر چیقار اول صولردن کیمی ایچر و کیمی باغچه نر صوارر و کیمی چشمه لر آقیدر . کلور شیخه خبر و یرر . شیخ ایدر اوغل عثمان پادشاهلق سکا و سنک نسلکه مبارک اولسون و بنم قیزم «مالخون خاتون» سنک حلالک اولدی دیو هاندم نکاح ایدی و یردی .

نظم

هدایت منزلی نعمت سنکدر	دیر اوغلم فرصت و نصرت سنکدر
ازلی تا ابد دولت سنکدر	سکا و یرلدی تخت دوشمسون بخت
دوشنه سفره ک دعوت سنکدر	یانه چراغ لرک عالم ایچره
نسب و نسلک برهان سنکدر	ایکی جهانده خیره آکلک
جهان ایچره اولان دوران سنکدر	چو جقدن ایردی سکا بخت دولت
که انس و جنه هم فرمان سنکدر	سلیان زمانینک نمیسین

باب . -- شیخ اده بالی کم عثمان غازی تک دوشنی تعمیر ایلدی و پادشاهلنی کندویه و نسب و نسلنه موشتوله دی (۱) یاننده شیخک بر مریدی واردی «قومرال دده»

(۱) موشتو ، مزده ، تیشیر .

دیرلردی . اول درویش ایدر ای عثمان سکا پادشاهلق ویرلدی بزه دخی
شکرانه دیدی . عثمان غازی ایدر هر نه وقت کم پادشاه اولام سکا بر شهر ویره بن
دیدی . درویش ایدر بزه بر کاغد ویر ایمدی دیر . عثمان غازی ایدر بن کاغد
یازمق بیلیریم که بندن کاغد ایسترسن دیدی اما آتامدن بر قلیج قالمشدر سنده
طورسون نشان . بنی الله تعالی پادشاهلقه ایر کورر سه (۱) بنم نسلم اول قلیجی کورده لر
کویکی آیه لر دیو ویردی . شمدی دخی اول قلیج قومرال دده نسلنده در
آل عثماندن هر کیم که پادشاه اولسه اول قلیجی زیارت ایدر لر .

باب . — آنی بیان ایدر که قاین آتاسی دوشنی تمیرایتدکن صکره نه ظاهر
اولدی ونیه مشغول اولدی آنی بیلدیرر .

هماندم بو تمیری ایشتدی همت قلیجن محکم کوکلنده باغلا دی . بر کیجه
سوردی اینه کوله واردی یاننده «قوله جه» دیرلردی بر حصار واردی اون
یغمالادی اوده اوردی اول کیجه کافر لرینی قیردی و بونک تاریخی هجرتک
آلی یوز سکسان دردنده واقع اولدی عثمان غازی نکل اولکی فتحی بو اولدی . ۶۸۴

باب . — آنی بیان ایدر کم عثمان غازی اول حصاریکم آلدی صباح اولیچق
ولایتک کافر لری جمع اولدیلر قره جه حصار تکفورینه کلدی لرینه طورر سنکم
سنی ونسلکی اسیر ایدر لر وهم بو ولایتی بزم المزدن آلورل خراب ایدر لر
کندولری خود بر صوفی تورکان دکلدر که بز دخی آنکله معامله ایدیک .
ایمدی بونلری بو ولایتدن چیقارماز سکر و یا خود قووماز سکر آخر پشپانلق
فائده ویرمز دیدیلر . آنک دخی بر قدداشی واردی آدینه «فلانوز» دیرلردی
اوکا عظیم لشکر قوشدی اینه کول کافر لر یله جمع اولدیلر . عثمان غازی دخی
غازیلری جمع ایتمدی اکن جیه کلدی لر طومانسیج بلین آشدق لری برده اوغراشدیلر
غایت عظیم جنک اولدی عثمان غازی نکل قدداشی «صارویاتی» آنده شهید اولدی .
واول فلانوز دیدک لری کافر دوشدی عثمان غازی ایدر اول ایتمک قارتنی پارک

دخی ایت کبی بریره کومه قوڤ دیدی . بویروغی کبی ایتدیلر واول یرک آدی
شمدی «ایت اشنی» قالدی . صارویاتی بی دخی کتوردیلر سکودده آتاسنک یاننده
قودیلر . صارویاتی دوشدیکی برده برچام اغاجی واردر « قندیلی چام » دیرلر .
شمدی آنده گاه گاه برشله کورینور . بوتاریخ هجرتک آلتی بوز سکسان بشنده
۶۸۵ . واقع اولمشدی .

نظم مناسب

غزاکم ایتدیلر الله اکبر	دیدیلر هر نفس الله اکبر
سالندی سیف اسلام کافر اوزره	اورلدی نوبت الله اکبر
قلیجیلر کولکه سنده جنت حق	رسولدن بوخبر الله اکبر
بوزلدی چاکلر هم کلیسالر	مقام اولدی دینه الله اکبر

باب . — آتی بیان ایدرکم بوخبر سلطان علاءالدینه ایرشدی بو کافرلر
مسلمانلره نه ایش ایتدی و کافرلر عثمان غازی تک اوزرینه نه وجهله غلبه ایتدوکی
وقرداشی صارویاتی شهید اولدیغی هر قنی کافرک لشکری وار دیسه بیلدر دیلر .
سلطان دخی ایتمشکه قرهجه حصار تکوری بزمله یاغی [۱] اولمش دیدی
وهم کرمان اوغلی اول غریبلری سومز دیدی . اکثر اول کافرانک اهلندندر
بن بیلیرم دیدی امر ایتدی تیز لشکر جمع ایدک دیدی اول کافر بونک کبی ایش ایدر
دیدی ویا غیرت اسلام بزده یوقیدر دیدی . لشکر عظیم جمع اولدی هجوم
ایتدیلر قرهجه حصارک اوزرینه دوشدیلر عثمان غازی کلدی اوده بر طرفدن
چنکه مشغول اولدی . برایکی کون جنک اولتجه فریادجیلر کلدی « باینجس
تاتاری » کلدی « ارکلی بی » آلدی و بیقدی خلقنی قیردی و شهرنی اوده اوردی
دیدیلر . سلطان علاءالدین دخی عثمان غازی بی اوقودی [۲] کتوردی حصار

[۱] یاغی ، دشمن ، عامی ، یاغی .

[۲] اوقومق ، دعوت ایتک ، چیرمق .

ایچون کتوردکلری یارقلرک (۱) جمیعنی ویردی . ایدر اوغل عثمان غازی سنده سعادت نشانلری چوقدر سا که وسنک نسلکه عالمده مقابل اولیجی یوقدر بنم دعام اللهم عنایتی واولیانک همتی ومحمدک معجزاتی سنکه بیله در دیدی وکندوسی ولایتنه کیتدی . سلطان کم کیتدی عثمان غازی دخی برقاچ کون صبرایتدی آخریغما ایتدی حصارفتح اولندی تکفورینی دخی طوتندی وغازیلرک دخی طویوم (۲) ایتدی . شهرک اولرینی غازیله ویردی وغیری به ویردی اول شهری مسلمانلر شهری ایتدی .

نظم

شولر که نعمتی حقندن آلوبدر اونعمت اهلنه نعمت طولوبدر
بیدر نعمتی ای مرد کامل نه ایتسه کبیل سنکه اول قالوبدر
جهانه هرکلن قسمت اولاندر یتن وهم یتن کم آد آلوبدر

بو فتحک تاریخی هجرتک الی یوز سکسان آلتیسنده واقع اولمشدر . ۶۸۶ نه

باب . — سلطان علاءالدین ولایتنه واروب تانارله نیلیدیکن بیلدر . سلطان علاءالدین دخی کورنیلیدی . هاندم ارکلی به توجه ایتدی تانار دخی بیلدیکم سلطان اوزرینه کلیبور . هاندم انلر دخی قارشولادیلر . «بیغاویوکی» نده بولشدیلر ایکی کون کیجه سیله جنک اولندی . آخر تانار باصلدی (۳) . شویله قیردیلر کم خایه لرینی کسدیلر دریسنی بربرینه دیکدیلر . کچه به قابلا دیلر حیوانلر ایلدیلر آد ایچون . شمسی اول یازو (۴) به طشاق یازوسی دیرلر . بونک دخی تاریخی یوقاریده کی تاریخنده کبی واقع اولدی کم تفصیلی دینلمشدر .

(۱) یازاق ؛ آلت سلاح ، لازمه .

(۲) طویوم ؛ قانعه .

(۳) باصق ؛ فورلش کرکین یانی بوشالهدوب دوز یانسی اینک معناسنه ایسه ده

پوراده مغلوب ومنهزم اینک مقامنده قولانیلمشدر .

(۴) یازو ؛ اویا ، دوزلک .

نظم

جهانده هرکشی کم آد قومشدر یا آجی یا شیرین یاد قومشدر
 نشاندر سویلنور ایله و دیله صورتی بوزیلور بنیاد قومشدر
 کیدر کندو آدی قالور جهانده آدیله سویلنه کم آد قومشدر
 اینان بو سره والله کم دیدم قره یوزی آنک کم میلان قومشدر

باب . — سلطان غازی حصار آندیغی زماندن صکره سلطانہ نہ کوندردی
 و سلطانن آکا نہ کلدی آتی بیلدر .

عثمان غازی کم حصاری آلدی و تکفورینی طوتدی و دخی برخیلی تبرکله
 قرداشی اوغلی «آق تمور» ی سلطانہ کوندردی . سلطانک دخی فرحلی دخی
 زیاده اولدی اق تمورہ عطار ایتدی . عثمان غازی به دخی سنجاق یاراغیبه
 ایوانلر غزرا یاراقلری بیله ویردی . آق تمور سنجاغی کتوردی . ایکندی
 وقیدی نوبت اورلدی عثمان غازی آیاغین طوردی [۱] تا شمدی به دکین کم
 آل عثمان غازی سفرده نوبت اورلسه آیاغین طوردرلر .

سؤال پادشاهلرده بو عادت یوق آل عثمانک ندندر دیرسک . جواب ایکی
 معنای خاص واردر . بری بودر کم بونلر غازیلدر . غازیلر کم نوبت اورلسه
 اعلام غزادر غزایه حاضر اولک دیمک اولور . بونلر دخی الله تعالی رضاسی چون
 غزایه حاضر دیو آیاغین طوردرلر و بری دخی صاحب چراغ و صاحب سفره
 و صاحب علمدر و صاحب ساطلدر کم عالم خلقنه نعمتلری عامدر . نیتکم خلیل
 الرحمانده بو عادتدر ایکندی وقتنده نوبت اوردرلر کم خلق کلوب یمک بیله .
 ایدی بو آل عثمانک دخی قانونلری بونک اوزرینه در .

[۱] آیاغین طورمق ، قیام ایتمک ، آفانده طورمق .

نظم

ایستدك قانون عثمان كم وار بودر عدلی و بیل آدن سن ای یار
 بو كوك كوكلكه سنده اوشدی هما شكار بونلره هر مرغ سنغار (۱)
 جهان خلقه فرض اولدی ایده لر دعالر جمله خلقك بیلکم ای یار
 کر کدر قوت وهم عقل و تدبیر موافق اولانه بالصلم تقدیر
 صکر کدر یار همدم مناسب کرک بیکت اوله و کر اوله پیر

× باب . — آنک بیاننده درکم عثمان غازی تدبیر ایتدیلر یولداش کیمی ایدینه لر
 و نواحیسنده کیم واردر . اولنرله نیجه زندگانی ایده .
 قرداشی کوندوزی اوقودی . ایدرسن نه دیرسک کم بن ولایتلری نیجه
 فتح ایده بن ونه صورتله یوروپه لم لشکر جمع اوله دیدی . قرداشی ایدر نواحی جزده
 اولان ولایتلری اورالم بوزالم دیر . عثمان غازی ایدر بورأیک فسادی واردر
 آنک چونکم بونواحیلر ییزی ییقوب باقیجق بوشهر یمز که قره جه حصاردر معمور
 اولماز اولاسی بودر کم قومشولر یمزله دوستلق و مدارا ایده لم . نیتکم تدبیر او که
 بیله جک تکور یله ایدر لر دی یابلا یه کیتسه لر امانت لرین بیله جک حصارنده
 قور لر دی . فچن کلسه لر تلمه پینیرلر و قاتیقلر و قادینلریله باغلا و قایماقلر و خالیلر
 و کلیملر کوندر لر دی . ارکشیلرله کوندر مزلر دی خاتونلرله کوندر لر دی .
 عثمان غازی به بنایت اعتماد ایدر لر دی . «خرمن قیا» بکی «کوسه میخال» واردی
 آنکله دخی غایت دوستلق ایدر دی . بر وجهله بونلرک آرارنده برکونه حال
 وقال واقع اولدی کر میان اوغلیله عثمان خلقی جنک ایدر لر دی بو کافر لر دخی
 غایت فرح اولور لر دی کم کر میان اوغلیله عثمانک عداوتی واردر دیر لر دی عثمان
 غازی دخی اسکی شهرک حمام پوره سنده (۲) بازار طور غوردی (۳) . اطرافک

(۱) سونغار ؛ شاهین ، طوغان .

(۲) پوره ؛ جوار ، اطراف .

(۳) طور غورمق ؛ اقامه ، رکیز ، تویف ایتک .

کافرلی دخی کلورلردی . برکون بیله جک بازارچی کافرلی کلمش وهم
 کر میاندن دخی کلمشر و بیله جکده کافرلر ای بارداق دوزرلردی یوکه بازاره
 صامغه کتورمشلر . کر میانی بونک بر بارداغن آلمش نسنه ویرمه مش ، بو کافر
 کلوب عثمان غازی به شکایت ایله مش . عثمان غازی دخی اول کشتی بی کتورمش
 بلکه دوکش دخی کافرک حقنی آلی ویرمش غایت ابو یساق ایتمش . هرکز
 بیله جک کافرلرینک عورتلری دخی اسکیشهر بازارینه کلورلر بازار ایدرلردی امن
 وامانله . بو بیله جک کافرلی غایت اعتماد ایتمشلردی بو ترک بزمله ای طوغغر و لوق
 ایدر دیرلردی .

نظم

که فرصت بولیسن زینهار پشن آل	حیله ایت دشمنه تا کم ویره ال
قولای اوله آکا بولاسن مجال	بیدر نعمت ایچرسکر شرابن
که بشمان فائده ویرمز اوله ملال	ولی غافل یورومه ایتمسین آل

باب . — خرمن قیا کافرلرینی عثمان غازیله نه صورته آشنا اولدیلر
 و نیلدیلر آنی بیلدر .

عثمان غازی کم سنجاق بکی اولوب آته ییندی کوسه میخال دائم آنکله بیله
 اولوردی . اکثر بو غازیلرک خدمتکارلری خرمن قیا کافرلی ایدی . برکون
 میخاله ایدر طراحچی یکیجه سینه سکرده لم دیرز نه دیرسن دیر . میخال ایدر
 «صوردغون» اوزرینه «صاروقیا» دن «بش طاش» دن کچه لکه سفاریه صوین کچه بیله لم
 غازیلر بزه اول طرفدن کلورلردی . مودرنی ولایتی دخی اورمغه قولایدیر
 دیدی وهم ولایت معمورد «صمصه چاوش» (۱) دخی اول ولایته یاقین یرده
 اولور واکا دخی خبر ایدم که بر فرصت اولدینی کچی بزه بیلدیره . وهم آنک
 کچی ایتدیلر وار دیلر بشک طاشک تکیه سینه قوندیلر شیخه صور دیلر کچید

[۱] واتقان نسخه سنده « صمصه چاوش » .

واری دیدیلر . شیخ ایدر غازیله کچیددر الله فضل ایلیه دیدی . آتلیری یمین کسوب بئیدیلر صمصه چاوشی صو کنارنده بولدیلر . آلدی بو غازیلری صمصه چاوشله اولشلردی همین که آنی کوردیلر و عسکری کوردیلر مطبع و منقاد اولدیلر اری و عورتی قارشو کلدیلر . آرالزنده بر معینجه کافر واردی آنی او قودیلر کلدی عثمان غازیله عهد و پیمان ایتدیلر صمصه چاوش هر نه دیرسه آنی قبول ایتدیلر .

سؤال صمصه چاوش نه کئیدر . جواب بر کئشی درکم آنک دخی خیلی جماعتی واردی وهم بولداشلفه یارار بر فرداشی واردی «سَلْمَش» دیرلردی اول وقت کم ارطکرو ل غازی سکوده کلدی بونلر دخی آنکله بیله کلشردی . اول طرفده طور مادیلر اینه کول کافر لری اینجندیکندن واردیلر «مودرنی» ولایتده قالدیلر انک کافر لریله مدارا ایدوب اوتور لرلردی و اول سیدن عثمان غازی اول ولایتی بونلره اصهار لادی و اول آرادن عثمان غازی سکر دیم ایتدیلر «کوینوگ» ولایتک یرینه و طراقلو یکیکجه سن دخی اوردیلر ولایتی خراب ایتدیلر کلدیلر کیرو فلانوزه چیقدیلر . ینه خرمن قیادن قرهجه حصاره چیقدیلر میخال اوکلرنجه فلاغوز اولدی اسیر آلمادیلر مال غنیمت چوق آلدیلر آنکچونکم خلقی کندولره تابع ایتکچون .

نظم

سبب عثماندن طوبیدی غزوات	کیمی آلتون کموش آلدی کیمی آت
کیمی بکندوکی قیزلردن آلدی	غازیلره دکدی اول دمده فرصت
غازیلر جمع اولدی عثمانه نیت	که دایم آرتارلر فضل و نعمت
سعادت کونئشی طوغدی ازلدن	نظر ایدک غازیلر اولدی قرات

و بونک تاریخی یوقارودمه کی تاریخنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدر کم چونکه عثمان غازی بو نجلین غزالر ایتمهک باشلادی اطرافک کافر لری احتراز ایتمهک باشلادیلر . عثمان غازی بیله جک کافر لرینه

حرمت ايدر موردیلر که بویله جک کافرلینک سنک قاتکده حرمتی وارندندر.
دیدیکم قومشورلر یزدر بز بو ولایت غریب کلک بونلر بزى خوش طوتدیلر
ایمدی بز و اجدرکم بونلر حرمت ایده لم .

نظم

واجبدر دوستلق ایتمک قومشو اولان صاقسکم قومشو اولمایه یلان
کیمه کم دوستلق ایتمک ایتمک حذر سن حذر سز باشدرر بوللرده قالان
خصوصا کافر اولسه دوست اولان دلده دین باطل قولی یلان

باب . — آنی بیان ایدر کم کوسه میخال دوکون ایدر قزینی کللافلانوز
اوغنک بکنه ورر . مبالغه یاراق کوردیکم اولو دوکون ایله اسباب تمام اولدی .
اطرافک کافرلرینه خبر کوندردیکم کلک بوترکله آشنا اولک کم بونک شرندن
امین اولاسز دیدی . وعده اولندیگی کون کلدیلمر مبالغه صاجولقلر [۱]
کتوردیلر . عثمان غازی جیغدن صکره کلدی ای خالیلر و کلیملر و سورویله
قویونلر کتوردیلر والا عثمان غازی ک صاجوسنی غایتده بکندیلمر . حاصلی اوچ
کون دوکون اولدی بوتکنفورلر عثمان غازی کرمه حیران قالدیلمر والا فرصت
بولمازلر کم عثمان غازی بی قاورایه لر . بیه جک کافرینه عثمان غازی محبتلر کوستردی
اولدن بونکله غائبانه آشناقلری واردی الا صورتا بری برنی کورمه مشلردی .
زیرا عثمان غازی یایلايه کیتسه جیغ امانتلرین بیه جکده قورلردی . اول
سیندن آشنا اولشلردی بیه جک تکفوری دخی دوکون ایتمک نیت ایتدی .

نظم

میخال کم دوکون ایتدی کورنه ایتدی غازیلمر نسوقه بنیاد ایتدی
دوکونه انجه تکورلر کلدی قاموسی عثمانچون تدبیر ایتدی

[۱] کلبن باشه سرپلان و صاجیلان و یاخود اوهرده ویرلان هدی ، نثار .

کیچی دیدی کم بز بونی طوتالم بیله جک تکفوری برندی ایتدی (۱)
 که یعنی دوکون ایدوب قاورایالر میخال تدییری کندویه نه ایتدی

باب . — بیله جک تکفورینک دوکون بیلدر کم اول دخی یار حصار تکفورینک
 قزین السه کرک . اول دخی بو اطرافک تکفورینه سورویله قویونلر کوندردی
 ایتدیکم قرداشم بونی دوکونه خدمت ایدنلره بیدرسون دیدی . انشالله بن
 دخی واردیم وقت صاجومی ایله دم دیدی واکر قرداشمه لایق صاجوم یوغیسه
 بزه لایقن ایلم دیدی . الحاصل بونلر او قومدن کوندر و کیدر آنوکی چون
 میخال دوکوننده وعدلر ایتلردی . تکفور دخی عثمان غازی به او قویوجلیق
 کوندردی وخیلی کومش و آلتون و آت او تلوغن بیله کوندردی . میخال دخی
 عثمان غازی به تکفور لک مرادی ندر بیلدردی وهم دوکونه دخی او قودی .
 عثمان غازی دخی او قویوجلیق خیلی نسنه ویردی . عثمان غازی بیله جک
 تکفورینه ایدر . میخال ، بک قرداشمه بدنن چوق چوق سلام ایشدیر
 اوشده (۲) شمدی بز دخی یایلايه کوچرز وهم قاین آنام و خاتونم دخی قرداشمک
 خاتونیه بیلشمک ایستر . ایمدی قرداشم خود بیلور کر میسان اوغلی بزمله
 نه حالده درینه کرم ایتسونلر دائم زحمتنر چکه کیشلردر بوییل دخی چکسونلر
 آنامک ونم حوایجلیریمزی یته حصاره کوندره لم دیدی بیله جک تکفوری دخی
 غایت سویندی جانله سوزین قبول ایتدی . میخال یته کوندردی
 بر کون وعده اولندی کم عثمان غازی آنده واره وهم دیدیکم بز
 خاتونلریمز صحرايه او کر نیشلردر بیله جک طار یردر دوکونی چاقر بیکارنده
 ایتسون و عثمان غازی دخی وعده اولندی کون او کوزلرینی بو کلتدی همیشه ایله تن
 خاتونلره ویردی و کچکلر اراسه برنجیه آدملر بیله صاردیلر سوردیلر آقشام
 قرا کلفنده حصاره کیردیلر بر ایکی قطار او کوز کم کیردی کچه بو کلرندن
 آدملره یالین قلیجلر دوکلدی قویجیلری یاره لیدر . حصارده خود آدم آز

(۱) بویت یالکز و اتیقان نسخه سنده واردر .

(۲) اوشده ؛ اشته کله سنک اصلیدر .

قلمشدی اکثری دوکونه کیتشلردی حصار فتح اولندی . بو طرفده عثمان غازی دخی کوره لم نیلر و برنجیه غازیلری باش بزلیله عورت طونته (۱۱) قوبدی تکفورده خیر کوندردی ایدر بونلری آیریجه بریره قوندرسونلرکه خاتونلر ممز آنده کی تکفورلری کوروب اوتانماسون دیدی . تکفور دخی بوسوزمه غایت سوندیکم ترک اری عورتی اله کیردی دیه یر حاضر لادیلر . عثمان غازی اوکوزلری کتورنلرله قول ایتشلردیکه انلر حصاره کیردکلری ساعتده عثمان غازی دخی تکفورده کلهیدی وهم اول دخی آقشامن کلدی یعنی خاتونلرن آشکاره کتوردیلر . تکفور دخی قارشولادی تمظیمله قوندردی . دخی تکفور او طه سنه وارمدن عثمان غازی میخال ایله ییندیلر هی ترک قاجدی دیدیلر . تکفور دخی سرخوشدی ییندی عثمان غازی « قیلدریق » دیرلر بردره واردر بیله چکه یاقین یرده آنده واردی . تکفور دخی اول آرایه ایردی همان بو غازی اله و یردی عثمان غازی تکفورک باشن کسدردی . دوندی علی الصباح یار حصاره ایندی تکفور بی طوتدی و دوکونه کلان خلقک اکثرین دخی اسیر ایتدیلر . فی الحال طور غود الی اینه کوله صالدیلر اینه کول تکفوری دخی ایشیدوب قاجاسن دیدیلر طور غود الب دخی اینه کولی جو یردی . عثمان غازی دخی هر نه کم آلدیلر همان کم کلدی یغما ایتدی غازیلر یغما آوازین ایشتدیلر هماندم حصار ایچنه قوبولدیلر تکفور بی پاره پاره ایتدیلر . ارلرخی قیردیلر دیشینسی اسیر ایتدیلر آنکچونکم حوق مسلمانلر قیریلوب شهید اولمغه سبب اولمشدی .

نظم

کورا ممدی (۲) حیله عثمان نه ایتدی	باس اوینادی وهم جوق باش اوتدی (۳)
کافر لر کم اوکه طوزاق دوزدی	ینه اول طوزاخی کندوی طوتدی
کافر قوبی قازدی غازی دوسه لر	کافر لر دوشدی غازیلر دوشمدی
قراکو تکورک کوزن بورودی	غازیلر نور عثمانه بولمشدی

(۱) طون؛ ترکیده لباس، جامه مناسبه ایسه ده بوراده قیافت مانده قوللانلر دره .

(۲) وایقان نسخه سنده « کورندی » صورتنده محرر ر .

(۳) اوتنک ؛ او بونده بوتی ، کچمک .

باب . — اول کلین کم آلدیلر یار حصار تکفورینک قزیدی انی کیمه ویردیلر .
آنی بیلدر .

عثمان غازی آنی اوغلی اورخان غازی یه ویردی کم «اولوفر خاتون» در (۱)
اورخان دخی اول دمده یکیت اولمشیدی وبر اوغلی دخی واردیکم آنی کوچ
اوزرنده قویوب طورردی . بودرت پاره حصارلری یرینه مقرر ایتدیلر .
الحاصل عثمان غازی دوکون ایلیوب اولوفر خاتونی اوغلی اورخان غازی یه
ویرمک ایستر وهم او یله ایتدی . اولوفر خاتون اولدر کم قاپلوجه قابوسنه یاقین
یرده بروسه حصاری دینده تکیه سی وار وهم اولوفر صوبی کوپروسن اول
خاتون یابدی واول صوبه اولوفر دیوآد ویردیلر وهم مراد خان غازی و سلیمان
پاشا دخی آنک اوغلیدر؛ ایکینسک دخی آناسی اورخان غازیدر . خاتون که وفات
ایتدی اورخان غازیله بیله دفن اولندی .

نظم

که برجدن بلوردی کون شفقدن	زهی دولت که خاتون بولدی حقدن
سلیمان پادشاه هم چیقدی نقابدن	اورجدن کم طلوع ایتدی مرادخان
جهان روشن نور اولدی اول چراقدن	سلاطین عنقار خاتون طوغوردی
عراق کم بلیردی کل ورقدن	جهانی طوتدی عنبر مسک بولر
طالب جمع اولور یاقین ابراقدن	جواهر معدنی چون ظاهر اولدی
بونک استادینی بیلمدی حقدن	عاشقی یازدی مناقب
یار حصار ایچنده هر نه کم وار	آلدی عثمان بیله جکی هی یار
نصیب ایتدی آکا عنایتی حق وغفار	مالک مالن تصرف ایتدی قامو
ایشلری پر حیلله وهب مکاردر	شولر کم خراجه مطیع دکلدر
بیلوردیکه بونلر غداردر	غازی عثمانکه حیلله ایتدی بوکه

(۱) هرابکی نسخه ده بورجه ایلدر . اولوفر ؛ نیلوفر چیچکی دیکدر .

غازی عثمان نه ایتدیه حق ایتدی ینه ایدر لر کافر له تکرار
 آلدی اینه کول قیرلدی کافر ی غازی لر مال نعمت آلدی وافر
 خراب ایلدیلر کفرک دیارن کتوردی یریشه نور ظاهر
 کورایمدی عالمه کم کلدی عثمان نه بیکم طوتدی آسان ایتدی قادر
 بو فتحک تاریخی هجرتک آلتی یوز طقسان طقوزنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدر کم عثمان غازی جمعه نمازن نیجه قیلدردی وهر شهرده
 نه صورتله اولدی آنلری بیلدردر .

قاچانکم قره جه حصار ی آلدی شهرک اولری بوش قالدی و کرمان ولایتدن
 وغیری ولایتدن خیلی خلق کلدی . عثمان غازی دن اولر دیله دیلر . عثمان غازی
 وردی . سهل زمانده معمور اولدی . بر نیجه کلیسالر دخی واردی مسجد ایتدی لر
 و بازار دخی طور غری دیلر . و بو قوم اتفاق ایتدی لر کم جمعه نمازن قیلام
 وهم بر قاضی دخی دیله لم دیدیلر . «طورسون فقیه» دیر لردی بر عزیز واردی
 و اول قومه اماملق ایدردی آکا سویلدیلر . اول دخی کلدی عثمان غازی نیک
 قاین آناسی اده بالی به سویلدی دخی سوز تمام اولمادن عثمان غازی کلدی صورتی
 مراد لرین بیلدی . عثمان غازی ایدر هر نه کم سزه کر کدر آنی ایدک دیر . طورسون
 فقیه خانم ، سلطان دن اذن کر کدر دیر . عثمان غازی ایدر «بو شهری خود کندی
 قلیجمله آلم ، سلطانک بونده نه دخلی وار کم آندن اذن آلام آکا سلطانلق ویرن
 الله بکا دخی خانلق وردی دیدی . اگر منتی شو سنجا قسه بن خود کندی
 سنجاغیه کتوروب اوغر اشدم و اگر ایدر سه کم بن آل سلجوقم دیر سه
 بن خود کولک الب نسلیم . اگر بو ولایت بن آنلردن او کدین (۱) کلدم دیر سه
 سایان شاه آنلردن خود او کدین کلدی ، و اول قوم دخی راضی اولدی قاضیلکی
 و خطیلکی طورسون فقیه وردی . جمعه خطبه سی قره جه حصارده او قوندی
 بایرام خطبه سی اسکی شهرده او قوندی .

(۱) اولجه .

نظم

او قوتدی خطبه بی کم آل عثمان
 که عدلی بدلی هب طوتدی جهانی
 نمود اهل کافری قیراندر
 خراب ایدن بخانہ لری
 عنادیلر صلا ایدر صلادر
 قورلدی دولتی جتری ازلدن
 ارطو کرو ل اوغلی غازی خان عثمان
 عطاسی سایه سی دولتو سلطان
 او مؤمن لشکرینه خان عثمان
 عمارت دین اسلام ابتد عثمان
 سعادت بخش ایدر کلدی عثمان
 ابد باقی قالیر بیل نسل عثمان
 و بونک تاریخی هجرتک آلتی یوز طقسان طقوزنده واقع اولدی .

سینه ۶۹۹

باب . — عثمان غازی نك قانون و احکامن بیلدر .

قاضی و صو باشی قونلقلین بو خلق قانون ایست اولدیلر . کر میاندن بر
 کشی کلدی ایدر بو بازارک باجنی [۱] بکاصاتک دیر . بو قوم ایستیلر خانه وارالم
 دیرلر . اول کشی خانه واردی سویلدی . عثمان غازی ایدر «باج نهدر» اول
 کشی ایدر بازاره هر کشیکم کلسه بن آندن آجه آلیرم دیدی . عثمان غازی
 ایدر سنک بو بازار اهلتده آلمکمی وارکه آجه آلیرسن . اول کشی ایدر
 خانم ، بو توره (۲) در ، جمیع ولایتلرده واردرکم پادشاه اولانلر آلیر . عثمان غازی
 ایدر تکریمی بیوردی ، یوقسه بکلر کندیلریمی ایستیلر دیر . بو کشی ایدر توره در
 خانم ، ازلدن قالمشدر دیر . عثمان غازی بغایت قاقیدی [۳] ایدر بر کشی کم فزانه
 غیرینکمی اولور اونک ملکنده بنم نه دخلم واردرکم آندن آجه آلام ، بره کشی
 وارکیت آرتق بو سوزی سویله ، سکا زیانم ذکر دیدی . بو قوم ایستیلر کم
 خانم بو بازار بکلرینه عادتدر کم برنسه چک ویره لر دیدیلر . عثمان غازی ایدر
 ایعدی چونکه سز اولیله دیرسز هر کشیکم بازاره بر یوک کتوره صانه ایکی آجه

[۱] باج ، ویرکو ، رسم ، قره کومروک .

[۲] توره ، عادت ، نظام ، قانون

[۳] قاقیق ، آزارلاق ، طارلق ، شهر ایتک

ویرسون وصاتمسه هیچ نسنه ویرسون دیدی وهرکیم بوقانونی بوزه الله تعالی
آنک دین ودریاسن بوزسون دیدی .

ودخی هرکیمه کم برتیار ویرم آنک سینسر آندن آیهلر وهم اول اولدیکی
وقته اوغله ویره لر واکر کوچوچک دخی اولورسه ویره لر خدمتکارلری سفر
وقتی اولیجق سفره واره لر تا اول سفره یارایچه وهرکیم قانون دوزسه الله
آندن راضی اولسون واکر نسلمدن برکشی بوقانوندن غیری برقانون قویه جق
اولورسه ایندن وایتدیرندن الله تعالی راضی اولسون .

نظم

بورسی قودی اول قانونی عثمان	که شا کر اوله آندن غنی، عثمان
دیدی سلطانی حقدرمک آنکدر	آنکدر ویرمک و آلمق و دیوان
آراده بز بهانه اولدق آنجق	بهانه دن کورندی خلقه برهان
جهانه کلنده کم باقی قالدی	قانی اولکه یاخانم دیدی یاسلطان
ایمدی نیجه لری غرق ایتدی بودریا	آدی عنصر نهایتسز بو عمان
بلورمزایزی کاربانلر یتوبدر (۱)	هان برآد قودی کیندی سلیمان
صاقین کم آدک آکوب سوکسونلر	دیلسه کرحمت ایدمه سا که غفران
جهانده چوق نشان قودی کلنلر	نشان عدلی بدل قودی عثمان

باب ۱۰ — آنی بیان ایدرکم بو آلدینی ولایتک تیارک کیمه کیمه ویردیله .
قره جه حصار سنجاغن کم آکا «این اوکی» دیرلر اوغلی اورخان بکه ویردی
وصو باشلیغن قرداشی کوندوزه ویردی . «یار حصار» ی «حسن علی» به ویردی
بودخی بریارار یولداشدی وهم کندولریله بیله گلشیدی . اینه کولی «طورغود
علی» به ویردی شمدی دخی اول عزیزک آدی آکیلور اینه کول یوره سنده
کویلی وادکم آکا «طورغود ایلی» دیرلر . قاین آناسی اده بالی به بیله جک حاصلن
تیار ویردی وهم خاتونن بیله جکده آناسیله قودی کندیسی یکیشهره واردی .

(۱) یتیمک ؛ غائب اولق ، غیبوت ایتک

یابنده کی غازیله اولر یاپدردی آنده طور اقلاندى (۱) آنک آدنی «یکشهر» قودیلر . و براوغلیکم اول «علاءالدین پاشا» در آنی یابنده قودی . کاه کاه آناسی ایله اورخان غازی سکر درلردی ایزنیقه دخی اینزلردی . کوری حصاره دخی برنیجه کره واردیلر آنی دخی صکره یغمالیه فتح ایتدیلر . صکره مرمره ولایتنه واردیلر کافرلی اطاعت ایلدی عثمان غازی دخی برلی یرنده قودی ینه یکشهره کلدی . برقاچ کون غازیلر آنلرن دیکلندر دیلردی ایزنیق ولایتنه سکر تیدیلر شهرک قابوسنی یاپدردیلر (۲) . برنیجه کون جنک ایتدیلر درت یانی ولایت طاپدیلر (۳) . قلمه اوزرینه ار قودیلر طاپان ولایتی تیمار ارلرینه ویردیلر کندیلری ینه یکشهر ولایتنه چقدیلر .

باب . — آنی بیان ایدر کم بروسه تکفوری و برقاچ تکفورلر ادره نوس تکفوری و کستل تکفوری اتفاق ایتدیلر و جمع اولدیلر ترکک اوزرینه وارالم بز بونی بوارادن کوتورم که بز بونک شردن امین اولالم دیدیلر . لشکر عظیم جمع ایتدیلر یوریدیلر . عثمان غازی دخی الله تعالی به سیغندی قارشو یوریدی حاضر اولان غازیلره قویون حصارنده بولشدیلر جنک ایده ایده «دین بوز» کلدیلر . کافرلر طاغه آرقه ویردیلر طور دیلر غایتده قیرغین اولدی عثمان غازیبنک قرداشی اوغلی «آی طوغدی» شهید اولدی . دین بوزده قویون حصارینه کیدن یولده یاتور، مزارینه طاش چورروب طور دیلر . اول ولایتده آت صانجیلانسه آنک مزارینه ایلدوب چوررلر الله تعالی عنایتده شفا بولور . دین بوز تکفوری قاچدی کستل تکفوری دوشدی و بروسه تکفوری حصارینه کیردی . کستل تکفورینک دخی عثمان غازی آردین سوردی تکفور واردی «اولوبات» دوشدی . عثمان غازی واردی اولوبات کورینسک باشنده قوندی خبر کوندر دیکم زبونمی ویرک والا باشدن طولانیریم کلی ولایتکی خراب ایدرم دیر . اولوبات تکفوری ایدر عهد ایده لم سن و سنک نسلکدن کمنه بو

(۱) طور اقلانقی ؛ تمکن ایتک

(۲) یاقیق ، بوراده مترس تریب ایتک دیمکدر

(۳) طاپانقی ؛ متبوع اتخاذا ایتک ، اطاعت ایتک

کو پرودن کچمه سینلر زبونکی ویرهیم دیدی. عثمان غازی دخی قبول ایتدی اول زماندن بوزمانه دکن آل عثماندن هیچ کیمسه اولوبات کوپروسندن کچمدیلر صودن قابله کچرلر. زبوتی ویردیلر کلوب حصارینه قارشو پاره پاره ایتدیلر حصاری دخی آلدیلر ایچنه ارقودیلر ولایتن حفظ ایتدیلر .

نظم

شونیکم آلدی بیقدی یاپدی عثمان کیمه قهر کیمه لطف ایتدی عثمان
 خراب ایدوب عمارت ایتک ایستر بورسهدرلو معمار قودیدی (۱) عثمان

۷۰۲
 و بو غزانک تاریخی هجرتک یدی یوز ایکینسده واقع اولدی و بو غزانک
 آدینه « دین بوز غزاسی » دیرلر .

باب . — آنی بیان ایدرکم بروسه حصارینک اوزرینه عثمان غازی حواله یاپدی .
 عثمان غازی کوردیکم بو حصار جنکه آلتماز بوکا صبر کر کدر دیدی .
 واردی بو حصاره حواله یایمغه باشلادی قابلوچه طرفی اوچندن قرداشی اوغلی
 « آق تمور » کم اول غایتده بهادر ایدی آنکله بیله خیلی آدم قودی . بردخی طاغ
 طرفندن « بالابانجق » (۲) دیرلردی بر قولی واردی اولدخی غایتده بهادر دی بو
 حصارده آنی قودی و بو ایکی حصاری بر بیله یاپدی . کویلرینی معمور
 ایتدی و الا حصاردن طشره کافر پارماغن چیقارامازدی .

نظم

بالابان قارغه اوچورماز قیلادن بروسه تکفوری قاجدی بلادن
 تمور قودی کیجه کوندوز راحت ایتمز بلایه اوغرادی کافر عنادن

بو ایکی ولایت طرفندن غازیلریمز ولایتی ضبط ایتدیلر برنجه بیله حصاره راحتک
 ویرمدیلر . بونلر بونده محبوس طورسون کوره لم دخی عثمان غازی نیه مشغول اولدی .

(۱) قویق ؛ ظهور ایتک

(۲) بالابان ؛ بر نوع توجه قتالی چافر طوفان

باب . — آنی بیان ایدر کم عثمان غازی یکیشهره کم کلدی اطرافک کافر لرکم
کلدی لر بونکله اوغراشدیلر .

حیصنک ولایتی ضبط ایتدی عدل وانصافه معمور ایتدی . غازی لر فرح
اولدی لر هر ریسنه کویلر ویردی هر کشی به حاللی حالجه رعایت ایتدی . عثمان
غازینک یاننده کی غازی لر قوتلندی لر دائماً غزرا ایتک ایستردی .

نظم

صاچلدی قانلر و کسیلدی باش	غزرا کم عثمان ایتدی ای قرنداش
بیله اولدی نیجه ایش و بولداش	اول ای طوغدی کم آنده شهید اولدی
آنک اوزره دخی چوق اولدی بولداش	دین بوز تکورن طوتدی لر آنده
تکور دخی اولدی حجر او باش	بوزولدی حصار آلتدی مال
یاننده داخی شیرین داد قومشدر	جهانده هر کشیکم آد قومشدر
نسب و نسلنه دعا قومشدر	قودی عثمان غزرا ای عدلی بدل

باب . — آنی بیان ایدر کم «مکهجه» و «آق حصار» و «کیوه» و «لبلیجی
حصاری» و «چادرلی» نه صورتله آلتدیغن بیلدرر .

غازی لر کوردیلر کم هر طرفه یوریدیلر منصور و مظفر اولدی لر . کلوب عثمان
غازی به ایتدی لر الحمد لله خانم کافر مغلوبدر و اهل اسلام غالبدر . چونکه سنک
کبی غیرتلی خانمز وارد بز شمدن صکره طور مق جائز دکلددر دیدیلر . عثمان
غازی ایدر میخالی او قویالم اسلامه دعوت ایدم آتی مسلمان ایدم آتدن صکره
هر نرزه دیرسکیز وارالم اگر مسلمان اولمازسه اول آنک ولایتن اوردم . میخاله کم
آدم کوندردی لر تیز کل ای سفیریمز وارد بز حاضر اولوب طور رز . میخاله کم
خبر ابرشدی علی التمجیل کلدی ای آتله و قلیجلر پیشکش چکدی لر . هاندم که
ال اوپدی ایدر خانم حضرت رسول صلی الله علیه وسلمی دوشمده کوردم بکا
اسلام عرض ایله بن مسلمان اولورم دیدی . اسلام عرض ایتدی لر خالص و مخلص

مسلمان اولدی تیز خلعت کیدردیلر. اوغلی اورخان غازی به قوشدی قرهجه حصارده اوغلیله وهم برغازی دخی واردی «صالح الب» دیرلردی آنی دخی بیله قودیلر. براوغلی آناسیله بیله جکده قودیلر کندی حقه سیغندی یوریدی. طوغری لیلیجی حصارینه واردی تکفوری اطاعتله قارشی کلدی ینه یرنده قودی اول کافرک براوغلی واردی اوغان بیله آلوب لفکده کلدی وچادرلو تکفوری وکیوه تکفوری مطیع اولوب قارشی کلدیلر مملکتلرین تسلیم ایتدیلر کندیلر عثمان غازی تک یاننده یارار نوکرلر اولدیلر. صمصه چاوش کلدی ایدر بو ولایتی بکا ویرکم بونلرینه یاغی اولمشلر. عثمان غازی ایدرولایتک بعضیسن ویرمزیم زیرا بونلری ولایتدن چیقارمازم. لفکده یاننده دره آغزنده یکیشهر صوینک کنارنده برحصار جق واردی آنی صمصه چاوشه ویردی شمدی دخی اول آرانک کویته «چاوش کوی» دیرلر. آندن مکهجه یه واردیلر اول دخی اطاعتله تکفوری کلدی. آق حصار تکفوری لشکر جمع ایدوب قارشی کلدی غایتده انی جنک ایتدیلر آخر قاجدی حصارینه کیرمدی. غازیلر حصار یغما ایتدیلر تکفوری قاجدی قره جیش حصارینه کیردی اول حصار سقاریه کنارنده دره ایچنده صاربجه حصاردر. بر قاج کون یوریدیلر دونیدیلر کیوه یه واردیلر کافری حصار ی بوش قومش کیتمش «قورد دره سی» دیرلر آنده بجه اولمش او طورمش. عثمان غازی به بیلدیردیلر ایدرکم هی نه طور در سز، یوریدیلر طرفه العین ایچینه قویولدیلر آراننده تکفورن طوندیلر عثمان غازی به کتیردیلر مال غنستلرین آلدیلر. آندن «تکفور بیکاری» نه کلدیلر و آنی دخی آلدیلر و آنده برآی مقداری طور دیلر. مطیع اولان ولایتلری تیار ویردیلر خلقینه امن و امان ایتدیلر.

نظم

دعا آلدی ولیدن ولی قوبدی	یو ابلک نسلی عثمان کور نه قوبدی
صداسندن کافرده غوغا قوبدی	اوازی چیقدی قلیجک جهانده
صناسن بیلدیرم کورلتی قوبدی	غنجکم تیرندی غازی عثمان
محمد معراجندن بیله قوبدی	هواسی سیر ایدر هرشدن یوقارو

و بفتح غزناك تاريخي هجرتك بدی یوز دردنده واقع اولدی : اسلام ۷۰۴ هـ
میخال دیدیلر .

باب . — آتی بیان ایدرکم اورخان غازی قره‌جه حصارده ایکن گرمیاندن
« چودار تاتاری » کلدی آلدی آتی بیلدرر .

هم شمديكي حینده دخی آنلردن واردر « چودارلوه » دیرلر . عثمان غازی
« کوه » غزاسنه کیندیکنده چودار تاتاری قره‌جه حصارک بازارینه سکرتمشله .
اورخان غازی به دخی خیرایتمشله کم تاتار، بازارای اوردیله . اورخان غازی دخی
اسکی شهرده آت نعلاتیورمش هانکم بو خبری ایشیتدی . ییندی سوردی « اویناش
حصاری » دیرلر ، بر ویرانجه حصار واردر طاغله آراسنده . تاتار ایله اول
آزاده بولشدی کوز آچدرمدی تاتارلری قاوردی ، آلدیغن دوکدردی .
خیلی تاتار دخی بیله طوتدی قره‌جه حصاره کونوردی آتاسی کلنجه صاقلادی .
عثمان غازی کم کلدی چودار اوغلن کتوردیلر عثمان غازی ایدر : اوغل قومشودر
بو ظالم وهم مسلماندر کندویه آند ویرهلم وهم بکینه دخی ویرهلم وارسون
ولایته کیتسون وهم او یله ایتدیله اول زماندن تاییلدیرم زمانه دکین .

باب . — آتی بیان ایدرکم عثمان غازی اوغلی اورخان « آق یازی » به نه
صورتله کوندردی آتی بیلدر .

برکون عثمان غازی ایدر « اوغل اورخان » بو تاتاره آنده ویرهلم .
الابونلرک تاتارلنی کیتمز کل سن بوغازیلرله « قره‌جیوش » « قره‌تکین » .
وار الله سکا ویره دیواومارن » دیر . اورخان غازی ایدر « خان هر نه کم بیوررسک
قبول ایدرم » دیدی . آتجه قوجه‌یی وقوکور الی وغازی رحمانی وکوسه میخالی
بو دوت غازی کم بوکا یارار بولداشدر دیو قوشدی . ایتدیکم « ها غازیله سزی
کوردم دین یوله نیجه تهرنبرسزه » . اول اورخان غازیکن یاکنز غزاسی بودر .

نظم

غزایه اورخان خان بیتی آته صفائی مظهر اولدی عین ذاته
 تجلی نور احمددن کوردی کوکل کوزنده کوزله مرآته
 بنور اسلامه برج اولدی اورخان آیینه دوشدی بیل ایکی صفاته

آمانندن دما همت قلیجن سفره نیت غزایه ایتی طوغری قره جیوشه
 یوریدیکم آکا عثمان غازی دخی وارمشدی . بر قوناق یر قالدیکم حصاره
 وارالر . اول آراده غازیلی اوج بلوک ایتدیلر . بر بلوکی واردی حصاره
 دوشدی . اورخان بلوکی دخی حصارک آرقه سنده بر دره به کیردیلر . غازیلی
 بو حصارده جنک ایدرایکن قاچدیلر . کافرلر دخی حصاردن چیقدیلر ترک
 قاچدی دیدیلر . کافرلر هپ حصار اوکنه چیقدیلر بر ترک بولدیلر کتیردیلر
 سوردیلر کم دخی ترک وارمیدر ؟ ترک ایدر یوقدر ، هان بودر کم قاچدی .
 تکفور ، بوشادلفه چیقدی کوزجیلر کوندردی ، هیچ ترک کورمدیلر . حصار
 قپوسن آجدی ایتدیکم وارالم ترکک آردینی باصالم ، ترکی دره دن چیقاریملم
 دیدی . هان بیتی سوردی . حصارک یاننده طوران ترک ، حصارک قپوسنی
 آلدی . یوقاریده کی ترکی دخی کوردی تکفور ایدر هی دخی ترک وارمش .
 دوندی حصار اوکنده طوران ترکه کندوی اوردی . تکفوری حصاره قارشلی
 طوتدیلر حصارلی آلدیلر مالن غازیله ویردیلر سپاهینن چیقاردیلر حصارلی
 بر کتیدیلر (۱) . تکفوری آلدیلر آشاغی یاننده « ایچی » دیرلر بر حصار دخی واردی
 آکا کونوردیلر آنی دخی عهدله آلدیلر بو ایکی حصاره ار قودیلر . قوکور
 البه قره جیوشی ویردیلر آقجه قوجه به « اب صوی » نی ویردیلر . اورخان غازی دوندی
 تکفوری آلدی بیله کندی سپاهیلرن دخی آق حصاره کونوردی . ولایت
 کافرلرک امن و امانله یرلی یرنده قودی . قوکور الب کاه کاه چیقار آق یازی به
 سکرددی . آقجه قوجه عیان کولنک آق دینی یرده « بش کوبری » ده « برغوسجق »

(۱) بر کیتسک ، تحکم و نرصین ایتک

دیرلر آنده واردی طور اقلانندی . اوراده اورمان آراسنده اولان ایله سکر دردی .
الحاصل اورخان غازی کم بو اوجی (۱) برکتیدی بو کافر لری آتاسی عثمانه
کوندردی . کندیبسی قره تکین تکفوری اوزرینه دوشدی حصار بکینه خیر
کوندردی . دیدیکم بو حصار ی بکاورینه سنی حصارده قویان همان آد نیم اولسون
غرضم آزانقدر (۲) . بو سوز تکفوره کوچ کلدی ویرمدی . اورخان غازی
ایدر غازیلر اسلام غیرتیدر یوریمک کرک بو حصار ی یغما ایده رز دیدی .

نظم

طوروشک کم ایده بو قلمه قلمه	دیدی اورخان که یغمادر بو قلمه
روادر غازیلر طوروشه (۳) قلمه	چو قلع اوله قلمه فرصت بزمدر
بو زلدی سانکه خیر آدلی قلمه	هماندم بیقیدیلر قلمه قیوسن
غنیمت کتریمیش بیل بو قلمه	جیع مالن غازیلر آلدی
غازیلرینه ایردی بو قلمه	تکورن طوتدیلر قرخی بیله
غازیلری ینه ایر کوردی قلمه	اسیر و خوب نازک نازینلر

تکفوری که طوتدیلر پاره پاره ایتدیلر زیرا که صاواش (۴) ایتدی او قیزی خیل
مالیله اورخان غازی آتاسنه کوندردی و بو آلتان اسیرلری اورخان غازی صاواش
آلدی ینه حصارده قودی عهد ویمانله برکتیدی صمصه چاوشی حصارک
ایچنده قودی . اورخان غازی یکیشهرده آتاسنه بولشدی و قره جیوشه دخی
آدم کوندردیلر اول دخی ایزنیکه حواله کچی اولدی . گاه گاه وار لرلردی ایزنیک
باغچه لرینی خراب ایدر لرلردی الحاصل ایزنیکه راحلق ویرمنزلردی بر طرفدن
قوکور الب آق یازی به مشغول و ایزنیکمید طرفه آغجه قوجه مشغول و بو اوجلر

(۱) اوج ؛ حدود ، نفور

(۲) آزانق ؛ جزئی

(۳) طوروشق ؛ قارشو قارشویه کلوب برکاره مباشرت ایتک

(۴) صاواش ؛ مدافعه ، جنگ وجدال

غایت ایشلر اولدی و بو غاریلر شویله طور سدیله که [۱] کیجه لرده او یقو او بو مارلردی و کوندورده آت آرقه سدن ایمر لردی .

نظم

قو کور ال قلیچی بولویه صادی	ولی آویاریده دور باصار [۲] اولدی
اوروغه بلده کافره بولشندی	ایکی کون کجه سیله خوش طور سدی
اورادن کافری دودردی قوعدی	قو کور ال دور بازاره طوتدی
آق اووایه سکر در اولدی قوحه	غاری رحمان یاتر مار خلقی کیجه
چیقار اسلام بولور کافری دم دم	قیرار غاریلر بولری ای حواحه
بو اقلیمده بولر طور سدیله	کم بو اقلیم لری مسلمانلق ایده لر

و بو فتح تاریخی هحر تک یدی بوز نشنده واقع اولدی هم اورخان غاری الدن .

۷۰۵

باب . — آتی بیان ایدر کم عثمان غاری اوغلی اورخان غاری بی بروسه یه کوندردیکم نه صورتله فتح اولندی وهم روسه کافر لرنیک حالی نیجه اولدی . شویله خیر اولدیکم آخلقدن غایت نوکالوب بهانه ایستر لر کم حصار ی ویره لر والا غیر تلیر لر بادشاه دن عیری کیمسه یه ویر مر لر . عثمان غاری ایدر اورخان غاری یه اولس آدر انوره [۳] وار کم اول کافر ک آماسی دین بوز عز اسنده نم «بای حواحه» نك دوشمنه سبب اول اولدی یه می حال و طور غود الی بو کاقوشدی . بو کره اورخان غازی «شیخ محمود» در لردی آتی وهم اده مالی نك قرداشی اوغلی «حسن» ی بیله دیله دی . طوغری آدر انوزه چیقدیله تکفور ایشتدیکم ترک کلیور قاجدی «الله طامی» نه حیقدی حصار نی بوش قوددی . اورخان غاری یا باق اولدی سوردی آدر نیجه طاعه چیقدی . بیله فاجان ایل [۴] قارشی کلدی طا پدیله

[۱] طور شفق ؛ حسکه ، مبارزه یه قیام ایتک

[۲] دوز باصق ؛ دوز کینتک . آباق دوزه باصق ؛ مشکلات بر طرف اولق

[۳] آدر انوز ؛ قیصر آدر انوسک نامنه منسوب بر شهر قدم ، آطرانوس

[۴] ایل ؛ خلق

تکفوری ینه قاچدی برقیادن اوچدی باره باره اولدی . آدرانوزك قلمه سنی بوزدیلمر ، خلقینی استمالته یرلی برنده قودیلر . اورخان غازی بوغزانی کم ایتدی طوغری بروسه یه کلدی پیکار باسنده صویک اورته سنده قوندی .

نظم

کورایمدی نه لر ایتدی غازی اورخان	اول همتی حوق اول بحر عمان
حرکت ایتسه کافر اولوردی	طورا ما ز قارشویه رستم دستان
جو قلمه خاقلی بورسه آنی کوردی	بو اورخان اولدی باغ و بوستان
نه جنک ایتدی و نه جدال ایتدی آنده	یارلمدی باش و دو گلدی قان
آسان اولدی بروسه اول غازی به	مناقبکم یازدی اولدی برهان

اورخان غازی میخالی کوندردی بروسه تکفورینه حصار ی و یریدی . بروسه تکفوری ایتدی عهد ایدم بزه کیسه نك ضرری دکسون حصار ی و یره لم دیدی . میخال ینه کلدی خبر و یردی اورخان غازی قبول ایتدی . تکفور ینه خبر کوندردی کم بکا بر قاچ یارار آدم کوندرسون که بز حصار دن چیقار کن بز ی ترک اینجیتمسونلر دیدی . میخال ایدر وار ان آدملره نه و یر رسن کم کله لر دیدی . تکفور ایدر هر نه کم سن دیسه سن بن و یره یم دیدی . میخال او توزیک فلوری به قول ایتدی بروسه تکفوری راضی اولدی .

نظم

نقد کوندردی تکور برس	که و یره حصار یکم اولا خلاص
خزینه بی قودی برس کم کیدر	قوشاندی برایب وهم کیدی بلاس
قودی کیتدی تکفور حصار ی ایدر	یارمدن آیردی کز ای ترکلر جلس

الحاصل همانکم تکفور حصار دن چیقدی قبول غلبه اولدی و هر طرف دن مسلمانلر کیرمهک باشلادیلمر . اخی حسن بورجه وارمشدی و دخی نیجه لر بیله .

برس تکفور کم آدملر قوشمشلردی آنلری آدملر کمی به ایلندیلر (۱)، کمی به کیردی اسلامبوله کیتدی . حصارده کی خلقه دخی امن وامان ایتدیلمر کیمسه نك بر چون آدیرمادیلر . برس تکفورک خزیسه سن اورخان غازی غازیلره بخش ایلدی . مبالغه مالی واردی جیمسن ویردی غازیلر غنی اولدی . تکفورک بروزیری واردی اول کیتدی وهم بو حصار ویرلمکه سبب اول اولمشدی . آنک دخی مبالغه چوق مالی واردی اول دخی کندی اختیارله خیلی مال کتوردی اورخان غازی آنی دخی غازیلره ویردی . خیلی کافرلر قیرلش بولندی اورخان غازی بو وزیره صوردیکم بو حصاریکم ویردیکنز نهدن بوکالدیکنز ویردیکنز دیدی . وزیر ایدر برنیجه نسنه ایچون ویردک دیدی . بری بوکم سزک دولتکنز یوما فیوما زیاده اولدی ویزم دولتمز دوندی تحقیق بیلدک . وبری دخی بوکم باباک اوزرینه حواله یابدی کیتدی آنک دولتی کویلمیزی ضبط ایتدی . سزه مطیع اولدیلمر ویزی هیچ آکازلر . بری دخی بیلدک کم آنلر راحت اولدیلمر آنکچونکم بزی آکازلر دیدک . بز دخی اول راحتنه هوس ایتدک . بری دخی بوکم تکفورمن مال قودی فائده ویرمدی آنکچونکم مال ویرمکه نسنه بولادی وقیله آنجق نسنه آلمادی احتیاجز وقتی صاتیجی بولندی حصار بزه حبس اولدی . وبری دخی پادشاهکم زبون اوله مملکت تیز خراب اولورمش . وبری دخی بوکم یارامازه اویدق کم ینه اول تکفوردی . وبردخی بو عالمک تبدلانی اکسک دکل ایمدی بوتبدلات بزه دخی اولدی . صوردیکم بابوقیرغین نه چوق اولش دیجک جواب ویردیکم آچلقدن قیرلدی .

نظم

اولور هر مقصودک مقبول غایت	وگر حقدن اوله فضل و عنایت
سنگ یاردیجک اولور جمله ملک	نیه صونسک سا آسان کلور اول
زبوندر کم ایدر بوکا عداوت	عنایت بولدی جانه آل عثمان

برس تکور زبون اورخان النده
 الن آل آل عثمانك الهی
 ورم دولتری قاله قیامت
 که بوالدرر اولان اهل مروت

و بوفتحک تاریخی هجرتک یدی یوزیکرمی آلتبسنده واقع اولدی . ۷۳۶

سؤال بوفتحکرکم اولدی عثمان غازی حیاتده میدی ویا دکلدی . جواب
 اصح قول بودرکم حیاتده ایدی . زیرا کم اوغلنی آناسی کوندردی . سؤال
 یا عثمان غازی نیچون وارمدی . جواب آنکچونکم اورخان غازیسک ایکی
 اوغلی اولمشدی وهم ایدرکم اوغلم اورخان بنم زمانده سن غزرا ایله دیر وهم
 عثمانک دخی آباغنده زحمتی واردی زحمت ایدردی دیرلر .

نظم

شولرکم اوغلی مقبل اولوق ایستر
 اوغل دخی آلا سندن نصیحت
 کل ایمدی آته اوغله یول کویستر
 نصیحت کم آلا اولمایه کتر
 اولان اولدر بوخلق ایچنده ابر
 شولرکم آلمادی بندی آتادن

باب . — عثمان غازیسک اوغلی اورخان غازی به وصیتن بیلدیرر .
 اول ایتدیکم اوغل بن اولدیکم وقت بنی بروسده شول کوموشلی قبه نیک
 آلتنده قویاسن دیدی . و برکیسه کم سکا تگری بیورمادینی سوزی سویله ، سن
 آنی قبول ایتمه واکر بیلمزسک تگری علمن بیله صور دیدی .

نظم

عبارت بیلیمک فائده سی نه اولدی
 دیلنده سویلانا نلر آصی {۱} قیلماز
 همان بوزار دوزر آدمی اولدی
 اصل کواکنده کی نیتک اولدی {۲}

{۱} آصی ؛ نفع ، کار ، فائده ، منفعت ، ثمره
 {۲} وایقان نسخه سنده بو مصراع « اصی کواکنده کی نیتک اولدی » صورتنده در

و بردخی سکا مطیع اولانلری خوش طوت . و بردخی نوکرلرینه دائم احسان
ایدیجی اول سنك احسانك آنلك طوزاغیدر دیدی .

باب . — بو طرفده قوکور الب واجقه قوجه وغازی رحمان حاللری نه
اولدی آنی بیلدرر .

بو طرفده قوکور الب آق یازی و قوکوربه (۱) ایلی و بولی و مودرنی
ولایتلری مقرر ایتدی و دوندی ینه قره چیشه و اب صوبه کلدی وغازی
رحمانی آنده قویوب کندی ینه کتدی . آخجه قوجه بی قاندری ده قودی مقصودلری
صماندره (۲) به وارمق اولدی . الحاصل کیجه و کوندوز بونلر کافله گاه گاه مدارالر
ایدلر . برکون صماندره تکفورینک اوغلی اولمشدی بو کافرلرک حصار اوکنده
یولن باصمشلر تکفوری طوتمشلر صماندره حصار ی فتح اولدی . تکفوری
حصار قارشینه ایلدیلر کلک بو تکفوری آلك حصاریکزی دخی بزه و یرک
دیمشلر . کافرلر دخی دیمشلر بونی استانبوله ایلک آنده صاتک . اورخان غازی به
خبر کوندردیلر تکفوری اولدیرم یا خود صاتلمی . اورخان غازی صاتک غازیلم
خر جلق اولسون دیمش . کلشلر استانبول کافری ایتمشلر نه آدم صاتون آلبرزویانه خود
صانارزدیمشلر . لشکر جمع ایدوب اوغراشدیلر (۳) کافری باصدیلر ای قیرغین
اولدی . الحاصل آندن صکره ایزنیکمید تکفورنی و صماندره تکفورینی صاتون
آلدیلر . آخجه قوجه کلدی صماندره بی مقام ایدندی استانبول تکفوریه
و آیدوس تکفوریه دائم جنک ایدردی و مردم آخجه قوجه یله غازیلر آن آرقه سندن
ایمزلردی . آنکچونکم استانبول تکفورینک دائم جنکی اکیسک دکل ایدی .
آنکچونکم آیدوس حصارندن ترکی سورمک ایستلردی آخجه قوجه اطرافک
کویلریخی مقرر ایتمش ایدی امن و امانله .

(۱) قوکوربه ؛ قوکور الب مخفی در .

(۲) صماندره ؛ هر ایلی نسخه ده « سمندر » صورتده محرر ایسه ده زبانه زدی
کبی یازلدی

(۳) اوغراشلق ؛ مصادمه ، محاصره ایتک

باب . — آیدوس خزاری نه صورتله آندی آتی بیلدر .
مکر تکفورک بر قیزی وارمش بر کیجه رسول الله صلی الله علیه وسلم .
دوشنده کوردی . بو قیز کوردیکم کندوسی بر چوقورده بر محبوب صورتلو لطیف
کشی کلیر بونی چوقوردن چیقارر کیندیکی کیجه جکلرین چیقارر یابانه آتار
کوکده سنی یو وار (۱) او حریر کیجه جکلر کیدرر . قیز او یاتور دوشه عجه قالبه والا
بو کوردیکی کشینک خیالی قیزک عقلنی آلیر کیجه ده و کوندوزده خیالی کوزندن
و کوکلندن چیقماز .

نظم

کوکل شهرنده اول دوست فالدی آنجق فکری طاغدی عقلن بیه ووردی آنجق
تعجب ایتمک آتی ای عزیزلر آتی کم کورمدی جان کوزی کوردی آنجق
« عاشقی » عشقده ایکی معنی واردر بری ظاهر بری دوست معنی اولدی آنجق
چونکم قیز بو دوشی کوردی کندویه ایدر بئم حالم نه اولدی آنجق
بخی بو چوقوردن چیقاردی غیری کیجه جک کیدردی وهم طوردیغم یردن
واردی . معلوم اولدیکم بئم حالم بردرلو دخی دونسه کرکدر دوزبورردی .
دائم بو حالی فکر ایدوب یوررکن ناکاه ترک کلوب حصار اوزرنده جنک
ایدر ایکن قیز ایدر بن دخی وارمین جنک ایده ین دیر . حصار خلقنه کلدی
کوردی او چوقوردن چیقاران کشی بو لشکرک سروریدر قیز ایدر بیلدم
نیش . فی الحال اولرینه کلدی روجه بر کاغد یازدی دوش ماجراسن بیلدردی
ودخی ایتمدی کرچک بو حصار اوزرندن کیدک بر کیجه یی تعیین ایتمدی .
ایتمدیکم اعتقاد ایتمدیکمز کشیلردن بر قاچ کشیلر کوندردک بن حصار سزه
ویره ین دیدی . بو کاغدی بر طاشه یاپشیدردی جنک ایدر کبی اولدی اول
طاشی آندی . طاش کلدی غازی رحمانک اوکنه دوشدی غازی رحمان
طاشی آلدی آجه قوجه یه ایاتدی . بر روجه بیلیر کشی بولدیلم مکتوبک
مأنی بیلدیلم وهم ایناندیلر . آجه قوجه ایدر غازیلم کیمدرکم بو یوله حق

یولنه باشنی قویه و بر نشان قویه و بن دخی آنکله اولام دیدی . غازی رحمان ایدر بن حاضریم قوکور الب ایدر بر حال دخی ایدم . سوردیلمک نه ایدم ایتدی اوطوردیغمز حصارى اوده اورالم . قبول ایتدیلمر هماندم کلدیلمر هماندره بی اوده اوردیلمر کندیلری کوچدیلمر کیتدیلمر . آیدوس تکفوری و کافر لر بقایت شاد اولدیلمر تنملمر ایتکه باشلادی . قیزک وعده سی تمام اولدی . همان کیجه ابله غازی رحمان بر نیجه غازیلمرله قیزک دیدیکی یرم کلدی قیز دخی منتظر ایدی قیز غازی رحمانی کوردی بدنه ایپ باغلادی آشاغه سارقیتدی . غازی رحمان فی الحال ایپ یاپشدی حصاره چیقدی قیزله بولشدی حصارک قپوسنه واردیلر قابوجی بی پارالادیلمر قابوی آچدیلمر . حاضر اولان غازیلمر قویولدی طوغری تکفورک سراینه واردیلر تکفور کیجه فرح اولوب محبت ایتشدی سرخوش یاتاردی بوغازک آلدیلر . صباح اولنجیه دگین آقجه قوجه دخی ایرشدی حصارى ضبط ایتدیلمر .

نظم

صماندره بی یاقدی ایش ارین کور نه ایشلر ایتدر بو ایش اری کور
دوکوب قانلری باشلر اویناتدیلمر بوغازیلر اولان سرورلری کور
جهانه طوغری کلدی طوغری کیندی شول اوق کبی اولان طوغرولری کور
آنان آتدیرن غیرت اوتی در اول آراده اولان مظهرلری کور
بوفتحک تاریخی دخی یوقاریدمکی تاریخنده واقع اولدی .

باب . — آتی بیان ایدرک تکفوری قیزیله غازی رحمانه ویردیلمر اورخان غازی به کوندردیلر .

غازی رحمان دخی کلدی یکیشهرده بولدی خبر نه ایسه ویردی تکفوری وقیزی ومالنی تسلیم ایدوب اورخان غازی دخی قیزی غازی رحمانه ویردی کتیردیکی مالدن دخی خیلی مال ویردی . و بو زمانده بر « قره جه رحمان » دخی واردی سوبلتور اول دخی غازی رحمانک نسلنددر . اول دخی استانبوله

خیلی ایش ایدوب طورر . تا آنک زمانده اوغلانچقار آغلاسه هی قره جه رحمان کلدی دیرلردی . هی غازیلر بومناقبی کم یازدم والله جمیعنه علمم یتیشوب یازدم صامه کنز کم یاباندن یازدم .

نظم

بو عمر سگان آلتی اولدیغنده	بایزید خان بغدادنه آغدیغنده (۱)
چوزلدی سنجاغی کوسلر چالندی	کتورولوب دولتیله کیتدیکنده
هجوم دولتی طوتدی جهانی	طوروب استابولدن چیقدیغنده
مناقب یازمنه دفتر چیقاردم	بیان ایتدم نشان بولدیغنده
ییدی خطبه، سکز خان بایزیده	اوجه کون غزایه کیتدیکنده
قلم طوتدم مناقب کم یازدم	قولاق طوت سن عاشقی دیدیکنده

باب . — آتی بیان ایدرکم بوغازیلر بوکاده نیه مشغول اولدیلر .

اورخان غازیکنک آناسی الله رحمته واردی وهم دده سی اده بالی دخی قیزندن برآی اوکدن الله رحمته واردی ایکینسی دخی بیله جک حصارنده قودیلر . اوچ آی اولدقندن صکره عثمان غازی دخی الله رحمته واردی اما سکودده وفات ایتدی امانته قودیلر . آنکچونکم اورخان غازی بروسده ایدی خبر واردی هاندم سوردی کلدی . آناسنک وصیقن طوتدی بروسه به کوتوردی عثمان غازی وصیت ایتدیکی کنبک آلتنده قودی . قاین آتاسی وخاتونی مالخونی عثمان کندی ایله دفن ایتدی .

نظم

یوکلدی (۲) برسفره بونلردخی	مجرد یالکز کم کیه طونلر
اوزاق سفردرر یاقینده کلز	کچر نیجه ییل کوندوز وودونلر (۳)
یولکدر منزک کورقنده اورز	عاشقی کم اوکنجه کیندی اونلر

[۱] آغمنق ، چیقمنق

[۲] یوکلک ، توجه ایتک ، عزیم ایتک

[۳] دون ، اصلی تون بولوب کیجه دیمکدر

باب . — آتی بیان ایدرکم عثمان غازی الله رحمتہ واردی آندن صکرہ اورخان غازی نیلدی آتی بیلدر .

چونکم آناسی کتدی قرداشی «علاءالدین پاشاء» یله بر آرایه کلدیله آخر حالی نیسه کوردیلر . اول زمانده «اخچی حسن» واردیکم آنک تکیه سی دخی وارد بر وسه ده حصار ایچنده بک سراینه یاقیندر . ودخی اول زمانده اولان عزیزلر جمع اولدی عثمانک مالی وارمی یوقی دیو تفتیش ایتدیلرکم «یراث اولنه بو ایکی قرداش آراسنده . بوفتح اولان ولایت وار آنجق آقچه و آلتون هیچ یوقدر . عثمان غازی بک یکیجه برصراق تکلتیبی (۱) و بر یانجی (۲) و بر طوزانی و بر قاشقلی دخی واردی و بر صوقمان (۳) ادبکی (۴) دخی واردی و بر قاچ ابوجه آتلی دخی وار و بر قاچ سوری قویونی دخی وار شمدیکی حینده بروسه نواچینده یورین قویون آنددر سلطان اوکنده بر قاچ یوکروک یوندی (۵) و بر نیجه چفت اوکوزی دخی واردی آبروق (۶) نسه بولندی و هم قالدی . اورخان غازی قرداشنه ایدر سن نه دیر سین . قرداشی علاءالدین ایدر بو ولایت حققدر زیراکه چوبان کر کدر بو ولایتک حالی کوره و باشاره و هم آکا اسباب دخی کرک . ایمدی اسباب اولدرکم بو یوندلر پادشاهک اوله و هم بو قویونلر پادشاهک اوله ایمدی بزم قسمت ایده جک نه مزوار که قسمت ایده لم دیدی . اورخان غازی ایدر کل ایمدی اول چوبان سن اول دیدی . علاءالدین ایدر کل قرداش آتامزک دعاسی و همی سنکله در آنکچونکم کندی زماننده عسکری سکا قوشمش (۷) ایدی ایمدی

(۱) تکلی ؛ اکر الله قونان قبا دیکیشلی کبه .

(۲) یانجی ؛ زره .

(۳) صوقمان ؛ سیوک ترکان چیزمه سی .

(۴) ادبک ؛ چکمه و چیزمه نیک بومشاق نوعی .

(۵) یوند ؛ یبانی صراق .

(۶) آبروق ؛ باشقه ، غیر

(۷) قوشمق ؛ ترفیق ایتک .

چو باناق دخی سنکدر دیدی وهم بو عزیز لر دخی بونی قبول ایتدیلر . اورخان
غازی ایتدی ایمدی سن بکا پاشا اول دیدی . علاءالدین قبول ایتدی «کت»
او واسنده «قرده» دیرلر برکوی واردر آتی بکا ویریدیدی . اورخان قبول ایتدی
اول کوی آکا ویردی . علاءالدین دخی کوکرتلی ده تکیه یاپدی بروسه
قابلو جه سنه کیره جک برده بر مسجد یاپدی یاننده ساکن اولدی تا بوزمانه دکن
اولادندن واردی .

نظم

صقار سور دیلر یاز و قیشلر	بولر برلکده بیتدی اولدی بوایشلر
آقیتدیلر قان و کسدیلر باشلر	طور شدیلر نظام اسلام چون
نیجه لر دیدیلر قانی قرداشلر	نیجه زخم اور دیلر اور لیلر هم
اولنمادی اسیر چون هم صواشلر	اسیر صابون هم آلمدیلر
نه یاپسک عاقبت بیقماغی چوندر	جهانه خود کلک کیتمکی چوندر
یا طامو (۱) اوله یا اوچاغی چوندر (۲)	عمل کم سن ایدر سن ای قرن داش
یرادیلر حقه دو نماغی چوندر	ایکی سندن فارغ اول حقه دون
دعالر ایستر اورخان جمله سندن	دخی آلدی دعا جمله ولیدن
فارغلردر بو خلک دنیا سندن	میراندر دعا آلمق آل عثمان
بیله کوک الب نسلی جمله سندن	عاشق پاشا دعا اورخانه ایتدی

باب . — اورخان غازی پادشاه اولدی نیلیدی آتی بیلدر .

قرداشنه ویردیکن مقرر ایتدی بو حینده آقجه قوجه دخی دنیایی
ترك ایتدی قاندری نواچیسنده برطاغده مزاری وار . قوکور الب دخی آنک
کبی اولدی . اورخان غازی بو بوجاغک سنجاغنی اوغلی «سلیمان پاشا» به ویردی .

[۱] طامو ؛ اصلی «تاموق» اولوب جهنم دیمکدر

[۲] اوچاق ؛ جنت

این اوکی سنجاغنی اوغلی «مرادخان» غازی به ویردیکم که اول کیچی (۱) اوغلیدر. اورخان غازی لشکری آلدی ایزنیکمیده (۲) واردی آنکچونکم غازی رحمان کلدیکنده جمیع غازیلری آکا بیلدیرمندی ایزنیکمیدی نه صورتله آلازلر. قاجانکم لشکر جمع اولدی برسوری کچی شهره چیقدیله سوردیلر کبوه به واردیلر. اوغلی سلیمان پاشایی اب صوینده بولدیلر. عیان کولنک کناری آیدوسده اولان غازیلر کلدیلر اورخان فارشولادیلر ایزنیکمیده واردیلر. آنک صاحبی برخان ایدی استانبول تکفورینه تعلق واردی آدینه «بلقونده» دیرلردی یلاق اوواستک صاحبی ایدی. درده کی حصار آنکدر وهم برقردائی واردی آدینه «قلبون» دیرلردی. یوقاروده کی حصار آنکدر شمدیکی حینده ترک آکا «قویون حصاری» دیرلر. بونلرک حصارینک اوزرینه ترک واردی. جنک ایدرکن کورکنه اوق طوقدی اولدی اورخان کلدی اوزرینه قوندی. خاتون ایدر بن بوتراکه جنک ایتمزین آنکچونکم اگر بونلر بزدن اولدرلرله اولن کتدی یرینه قالاندن فائده نه واکر بزبونلردن اولدرسهک بونلرله قان دشمنی اولورز تاقیامته دکن جنک اکیسک اولماز دیدی. بوخلقک بریارار کشیسی واردی آنی کوندردیکم عهد ایدلم حصاری دخی ویرهلم دیدی. اورخان غازی دخی قبول ایتمدیکم اول عورت هر نه سی وارسه آله دخی حصاری تسلیم ایدمه. خاتون خبر کوندردیکم بن کیجه جیقارم والا بنی ترکلردن بکله سون دیدی وهم آنک کی ایتمدیله وهر کافرک کیتمه ده وطورمه ده اختیاری النده اولسون دیدیلر. اسکله یه کیمیلر کتیردیله مرادلر نجه طولدردیله. اورخان غازی ایدرکم صاقینک برجویی کیتمه سنکم بزعه دیمزده خائن اولمایا ووز دیدی وهم اولیله اولدی. اورخان غازی وبعض غازیلر دخی حصاره واردیلر و آیدوسده اولان مسلمانلرک جمیعسی ایزنیکمیده کلدیلر ساکن اولدیله اورخان غازی سلیمان پاشایی ایزنیکمیده کتیردی. کلیساری مسجد ایتدی وبرکلیسایی دخی مدرسه ایتدی شمدی دخی مدرسه در. «قره مرسل» دیرلر برهادر واردی اول کناری آکا تیار

(۱) کیچی، کوچک

(۲) زبازدی ایزنیت.

ویردیلهر غازیلری تیمار ار لرخی کناره کتیردیلهر استانبولدن کمی چیقوب ولایت اورمسون دیو . «یلاق اووا» نی [۱] دخی تیماره ویردیلهر آخه قوجه یله اولان غازیلری بوولایته جمع ایستدیلهر «ارمنی یازیدانی» نه واردیلر . تحتهلونی وقاندیری ولایتی «آق پاشا» به ویردیلهر . بونلرک نسلندن شمدی دخی واردر «فضل الله قاضی» کم کلی یوزده تکیه سی واردر اول آخه قوجه نك نسلنددر . قوجه ایلینک و آق یازینک وقو کوربه نك و بوولایتک جمیعسنک اصل فتوحی و حقیقی بودر کم فقیر شرح ایتمدم .

نظم

نیجه لر بو جهانه کلدی کیتی بنم دیدی یلان دعوالر ایتدی
اونودلدی آدی آکلماز اولدی یرخی بر دخی یلانجی طوندی
صاقین بنم دیوبن مغرور اوله که مغرور عاقبت پشیمان کیتی

باب . — آتی بیان ایدر کم اورخان غازی پادشاه اولدوقده نه کیدی ونه اصل ایش ایشایدیکم اول آتاسی زماننده اولمامشدی اورخان غازی زماننده واقع اولدی .

نظم

بو آدم دوزدی عالمده دوزنلر بیلور میسین نیچون دوزدی دوزنلر
یا کنسینک ویا غیرسینک اوله بو نیتله دوزر دوز کون دوزنلر
نه دوزسن اثری قالور جهانده ولی آثار قالور قانی دوزنلر [۲]
اورخان غازی به علاءالدین پاشا ایدر الحمد لله که خانم سنی پادشاه کوردم . .
ایمدی سنک لشکرک یوما فیوما زیاده اولسه کر کدر . ایمدی سنکله لشکرینه بر
نشان قویه لم غیری لشکرده اولماسون دیدی . اورخان غازی ایدر قرداش هر نه کم
ایدر سن بن آتی قبول ایدرین دیدی . اول ایتمدی ایمدی اطرافده کی بکلرک بور کی [۳] .

[۱] یلاق اووا ؛ یالوه

[۲] دوزمک ؛ ترتیب و تنظیم ایتمک . دوزن ؛ نظام ، ترتیب

[۳] بورک ؛ مدور باش قانی ، پوستسز قالپاق ، بیوک صارق ، کلام .

قیزلدرسنگ آق اولسون. اورخان غازی امر ایتدی بیله جکده بورک ایشلدیلهرغازیلر
 و جمیع توابعی آق بورک کیدیلر. آندن اورخان غازی لشکرخی زیاده ایتمک دیلدیکم اول
 ولایتده اوله. قرداشی ایدر آنی غازیلره دانش دیر. اول زمانده جندره لی قره جه خلیل
 بیله جکده قاضی اولمشدی و معلم اده بالینگ دخی قومی ایدی آکا دخی دانشدیلر
 ایلدن یایاچیسون دیدیلر چوق کشیلر قاضی به رشوت و یردیلر بی یایا یازدر دیو
 وهم آنلر دخی آق بورک کیرلردی سؤال انوک (۱) آدنی یایا به یچون دیدیلر.
 سلطان محمد خان اوغلی سلطان مراد خان سفره کیدرکن بر یایا بر اوغلانک
 انوکن اوغریلامش (۲). آنک اصی (۳) انوکنی بولمش ایتمشکه انوکمی سنمی
 طوغوردک اوغریلارسین هی انوک یایا دیمش سوکش بر غوغا ایتمش. خلق
 او سیدن اوتوری اوکا انوک یایا دیدیلر. ودخی « بورمه دلیند » (۴) سلطان
 اورخان زماننده اولدی بکله « فانی بورمه دلیندک » دیرلردی .

نظم

جهان هر لحظه بر نوعه کورینور	خیال اهلی اول نوعه سورونور
هنوز بودرکه اول مقصود اولانلر	یا آچار سوزینی یاخود بورونور
جهانده حل و حرمت بویله کچدی	کیمی ایت کی دالار کیمی قیور انور

دیوانده بورمه دلیند کیرلردی قاچانکم سفره کیتسه لر بورک کیرلردی و بورکک
 آلتنه شبکلاه کیرلردی. سؤال شبکلاه نه در . اوکی قیصه و آردی اوزون در . آل
 عثمانده غراشبلر چوقدر فقیر اختصار ایتمد. آنکچون اول زمانده اونی اقتضا
 ایدردی. و بوزمانده بونی عادت ایتدیلر. زمان اولده طراقلی و حرمتلی صقاللر
 اولوردی. قاچان برکشی به پادشاه خشم ایلسه صقالن کسوب اشکه بیندردی.

(۱) انوک ، یوری ، کلب یاوروسی

(۲) اوغریلامق ؛ چالاق ، چاریمی ، سوبق

(۳) اص ؛ صاحب ، مالک

(۴) بورمه دلیند ؛ سابقده بورمه جه ، بولمش عمامه

شمدیکی زمانده صفالترین کندی اللریله کسرلر و اشکه ینمک خود عادتلریدر. بو صقال قیرفق عادتی قدیمی فرنکدن قالمشدر. فرنکدن جنوبی اشقلرده آملشدر شمدیکی زمانده صاج کبی اولدیکه عودتلر بیله صاچن کسرلر وارلر صفالترین کسرلر.

باب . — آنی بیان ایدرکم «ایزنیق» [۱] نه صورته فتح اولدی آنی بیلدر. او پادشاهکم واردی آنی آلمشدی و بو ایزنیقه حواله کبی واقع اولمشدی. آنکچونکم بو قره دکر حصارى ایچنده اولان غازیلر دائم ایزنیق قابوسن آچدیرمازلردی. بغایت آچلقدن بوکالمشدردی. زیرا مملکتنده کی کویلری تیجاره و برمشلردی و جهاً من الوجوه کویلرک خلقی حصارخلقه زوادویرمزلردی. وقت اولوردیکم مسلمانلرله بیله صاواشه وارلردی ایزنیق خلقنه ایدرلردیکم بیچاره لر کلک راحت اولک بزراحت اولدق دیرلردی. شهرک خلقی کوله بالق اولامغه چیقماز اولمشلردی. بعض کافرلر غازیلره خبر کوندردیلرکم بزغایت بوکالدق دیرلردی. اول زمانده جیمآ ولایتی مسلمانلر آلمشدردی تیمارایلک [۲] اللرنده تصرف ایدرلردی. اورخان غازى به کافرلرک حالتی بیلدردیلر اولدخی ایزنیق اوزرینه کلدی. کافرلر دخی براعتاد ایتدکری کافری کوندردیلرکم بزمله عهد ایدک بزى قیرمایک و کیدنمز کیتسون و طورانمز طورسون حصارى سزه تسلیم ایدم دیدیلر. اورخان غازى دخی قبول ایتدی کلدیلر استانبول قابوسندن چیقاردیلر. همین کندی خلقی کیتدی شهرک خلقی و اکثر سپاهیسی کیتمدیلر. اورخان غازى تکفورده آدم کوندردی بیله قوشدی کبی به ایتیبوردیلر مرادی اولدینی اقلیمه کیتدی. تکفورکم قبودن چیقدی اورخان غازى یکی شهر قابوسندن کیردی. قابونک ایچی بر باغچه ایدی «آیا کلسوس» دیرلردی غایت خوب مقامدر. اورخان غازى طوغدی [۳] اول باغچه به ایتدیلر بو شهرک کافرلری قارشیلادیلر

- [۱] ایزنیق ؛ نام قدیمی «نیکه آ»
 [۲] ایل ؛ بوراده خلق، ناس مناسنه در .
 [۳] طوغغق ؛ ظهور ایتک .

گاه پادشاهلری اولدی اوغلنی تخته کچیردیلر . برچوق خاتونلر کلدی اورخان
غازی صوردیکم بونلرک ارلری قانی . جواب ویردیلرکم قیرلدی کیسی جنکدن
وکیسی آجلقدن . غایت خوب صورتلو چوقدی اورخان غازی غازیله
اولشدردی [۱] امر ایتدیکم بو طول خاتونلره نکاح ایدک وهم آنک کبی
ایتدیلر . شهر دخی معمور اولدی اول اولنان غازیله اولری ویردیلر .

قسم

خرامان کلدی محبوب روملر	غازیلر کوکلی یاندی سانکم موملر
قاجانکم باغچه ایجره کلدی بونلر	غازیلر دیدیکم اهلک اوله بولر
یاکانخی کلکون لملین دوداقلر	اوسیمین ساق اوپری بیکرلر
چن اوزره چوسروی سیر ایدرلر	کوکلر کولکبه دوشوب کیدرلر
خیالی کولکهمی جان کوکلن آلدی	معبر زلفی بوی عقلم الدی
عقللر سید ایدر اول روم خوبلری	دماغلر مست ایدر اول رشکی یرلر
بورسه غازیلر بولری کوردی	غازی اورخان بولری غزاته ویردی

بوفتحک تاریخی هجرتک یدی یوز اوتوزنده واقع اولدی . ۷۳۰هـ

باب . — آنی بیان ایدرکم اورخان غازی ایزنیقده نیلدی کیمکه مصاحبت
ایتدی آنی بیلدر .

براولو کلیسای جامع ایتدی . یکیشهره چیقاجق قابوده بر عمارت یاپدی
یاندی « حاجی حسن » دیرلر بر عزیز واردی دده سی اده بالینک مریدی ایدی
شیخلکنی آکا ویردی . تابوزمانه دکین دخی آنک نسلک انده در . عمارتکم
یایلیدی طعام پیشدی اورخان غازی اول کندی مبارک الیه اولشدردی .
چراغن دخی اول کیجه کندی یاقدی . مدرسه بی دخی مولانا « داود قیسری »
دیرلردی آکا ویردی . آندن صکره « قونیه » ده « تاج الدین کوردی » دیرلر

برعزیز واردی آکا و یردی . خطابی « قره خواجه » به و یردی . برنجیه زمان
ایزنیق تخت ایدندی .

نظم

اول عثمان بن قو کورلو نسلی غازی اوقوتدی خطبه اورخان غازی
چو طوغدی شمس تابی اورخان غازی شریعت کلنه کلبنر اولدی
یوزی آغ ایشی صاغ اورخان غازی غزا ایچون کم آق بورک کیوبدر
عاشق پاشا زماننده ایدی غازی نه کیسه یاراعفور اورخان غازی

باب . — ایزنیق فتح اولدقدن سوکره اورخان غازی نیه مشغول اولدی
تیارلری کیلمره و یردی آتی بیلدر .

ایزنیکیمدی اوغلی « سلیمان پاشا » به و یردی آتی « یکجه » و « کوینوک »
و « مودرنی » به حواله ایتشدی . بر اوغلی دخی کم اول « مراد خان » غازیدر
بروسه سنجاغن آکا و یردی آدینی « بک سنجاغی » قودی . « قره جه
حصار » ی عموسی اوغلی « کوندوز » و یردی . اورخان غازی کندی ولایتنه
ناظر اولدی اوغلی سلیمان پاشایی « طراقلی یکجه سی » نه کوندردی و اول
ولایتلرک جیمسی اورخان غازی بک عدلن ایشندیلردی . وهم هر ولایتکم
آلمشلردی اکا عدل و داد ایتشلردی و آلمانان ولایتلر دخی آنلرک نیلدیکنی
بیلمشلردی . سلیمان پاشا کم طراقلی یکجه سینه کلدی عهد و امانله حصار
و یردیلر و کوینوک دخی . سلیمان پاشا اولقدر عدل ایتدیکم اول ولایتک خلق
ایدرلردیکم نولیدی بونلر بزه قدیم زماندن بک اولیدی و چوق کویلر بومسلمانلری
کوردیلر مسلمان اولدیلر . و اول ولایتده نه قدر کم ملکلر واردر جمیع پاشا
و یردیکی قدر اوزرینه طورر .

باب . — اورخان غازی « قره سی » ولایتی فتح ایتکه سبب ندر آتی بیلدر .
قره سی [۱] اوغلی « عجلان بک » واردی اول زمانده الله رحمتنه واردی . بر

[۱] قره سی + اصلی قره ساه ، قره عیسی

اوغلی دخی واردی اورخان یانه گلشدی آدی «طورسون بك» ایدی . براوغلی دخی آتاسی یاننده ایدی آتاسی یاننده اولان اوغلنی ولایت ایسته مدیلمر . اورخان غازی یاننده اولان اوغله خبر کوندر دیلمر « حاجی بيك » دیرلردی قره سی اوغلی نك بروزبری واردی آندن و ولایتك اعیانلرنندن بیله خبر کلدی . اول آنده کی اوغلان ایدر طورم لم خانم ولایت کیرم « بالیکسری » و « برغمه » یورمه سی جیمسی سنك اولسون « قزیلجه طوزله » و « برده میچ » [۱] و اووا طرفنی بکاصدقه ایت دیر . اورخان غازی دخی اول ولایتی فتح ایدوب [۲] ینه تکفورنی ایچنده قومشردی طوغری کول باشندن یوریدی . و اول حصارك صاحی بر عورت ایدی [۳] روجه آدینه « قاله ماستوریه » دیرلردی و برقداشی دخی واردی « میخالیچ » دیرلردی . اورخان غازی کم اول ولایت یوریدی بو عورت قرداشیله کلدیلر مالفه پیشکشار کتیر دیلمر ینه برلی یرنده قودی . اول ولایت تکفورنی [۴] طوتدیلمر کم اول کافر عهدینه طورمامشدی و اول تکفورك ایشن بتردیلمر .

نظم

عزز عهد ایدرلر آدمیله	سوزم دخی بتم هم آدمیله
دیدي جنت و یرم سزه سوزم طوت	صاقین بیدر مه ابلیه بالین
حقك وعده سی عهد اولدی ای جانم	ملك حیوان هم آدمیلن
بو آدم عهدی بیلکم قدن آلمش	بودر عهدك یونی [۵] هر آدمیلن

باب . — آتی بیان ایدر کم ولایت قره سی پی اورخان غازی نیلدی آتی بیلدر .

[۱] هر ایکی نسخه ده بووجهله هرر ایسه ده ، ایوم قره سی سنجاغنده کاش « بیخادیح » اولسه کر کدر .

[۲] نثری و تاج التواریخ افاده سنجه « اولوبات » در .

[۳] هر ایکی نسخه نك مندرجان بویه ایسه ده نثریده « طوغری کول باشندن یوریدی کیرمستی به چیقدی » صورتنده در

[۴] ' اولوبات تکفورنی

[۵] یون ، بوك ، طرف ، جهت ، وجه

بونلرکم « بالیکسری » یه واردیلر آنده کی اوغلان قاچدی « برغمه » نك حصارینه کیردی . اورخان غازی یاننده کی قرداشی واردیکم حصارده قرداشیله سویلشه اوقله اوردیلر سمدی [۱] . اورخان غازی یه غایتده کوچ کلدی دیدیکم بونلر بونک کبی ایش ایتدی همی دیر . اورخان غازی دخی چیغیرتدیکم ایل ولایت اورخان غازینکدر حکم اولندی ، بو ولایتک خلقی دخی مطیع اولدی اورخان غازی یه .

نظم

سورولدی قراسی تدیری کیندی	یازلدی دفتری اورخانی طوتدی
بو چرخک فرسنی ایتدی قراسی	چون اورخان شاه سوردی مات ایتدی
جهان کندوبله قالدی طولاشدی	اجل ایبین یینوب دامندن ایتدی
دورولدی دفتری قاراسی بتدی	یکی دفترده غازی دفتر ایتدی

باب . — آتی بیان ایدرکم اورخان غازی بو ولایتی نیجه فتح ایتدی و اول حصارده کی اوغلان نه اولدی آتی بیلدر .

چونکم حق تعالی ولایت قره سی ده خطبه وسکینی اورخان غازی یه مقرر ایتدی پادشاه اولدی ینه . قره سی اوغلی دخی برغمه حصارندن عهدله چیقدی ایکی ییل دیری اولدی آخر یومورجاق [۲] چیقاردی الله رحمتنه واردی . اول اوغلی سلیمان پاشای اوقودی قره سی ولایتنده آکا تیمار ویردی کندی بروسه یه توجه ایتدی .

نظم

ینه یکی جلوه اولدی عالم	که حسنی زیبا . بونده آدم
تجلی ایلدی نور سعادت	بشارت یازدی صفحه اوزره آدم
ولیلر طولدی ولایت قره سی	صناسن جنید یا ابن ادم

[۱] سسک ؛ یاشامق

[۲] یومورجاق ؛ صحیحی یومورجاق اولوب طاعون دیمکدر .

باب . — آتی بیان ایدر کم سلیمان پاشا بوولایتده نیلدی آتی بیلدر .

هله شمندی کوردهم اورخان غازی بروسهده نیلر . دولته کلدی عمارت
 یابدی ولایتک درویشلرینی تفتیش ایتمک باشلادی . اینه کول یوره سننده
 « کشیش طاعی » نك آراسنده برنجیهدرویشلر کلشردی آنده مقام طومشلردی .
 بودرویشلردن بریسی آریلور وارر طاغده کیجکلره یورر واول طورغود
 الب آتی سور . اورخان غازی به آدم کوندردیکم نهم کویلرم یاننده بردرویش
 دائم آنک یائنه کلیر آنکه مصاحبت ایدر طورغود الب پیر اولمشدی کلدی
 مقیم اولدی خیلی مبارک درویشدر دیدی . اورخان غازی ایدر عجب کیمک
 سریدیر . ایدر سورک کندودن دیر . کلدیلر سوردیلر . ایدر « بابا الباس »
 مریدیم دیر « سیدابوالوفا » طریقتدن دیدی . امر ایتردیکم کتورک دیدی .
 کلدیلر دعوت ایتردیلر . کلدی درویش دنخی خبر کوندردیکم صاقین کلسون .
 اورخان غازی به خبر ویردیلر . اورخان غازی ینه خبر کوندردیکم نیچون کلز .
 ویبخی نیچون قوماز آنده وارمه . جواب ویردیکم درویشلر کوز اهلی اولور
 کوزه درلر دنخی وقتنده واررلرکم دعالری مقبول اولور . برنجی کوندن صکره
 برقواق آغاجی اوموزینه قودی طوغری بروسه نك حصارینه کلدی پادشاهک
 حصارینه کیردی . کوردیلر خانه خبر ویردیلر اول درویش کلدی بر آغاج
 دنخی کتوردی قابوده دیکسور . اورخان غازی چیقدی کوردی تمام دیکمش
 دنخی سورمدین خانه ایدر تبرکز اولدقجه درویشلرک دعاسی مقبولدر دیدی .
 هاندم دعا ایتمدی طورمادی کیرو مکانه واردی . قواق آغاجی شمندی دنخی
 واردر سرای قابوسنک ایچنده قوروجه سن کیدرلر . اورخان غازی دنخی
 درویشک مکانینه واردی درویش بواینه کول نواحیسی سنک اولسون دیدی . درویش
 ایدرملک ومال حقکدر اهله ورر بز آنک اهلی دکلز دیر . سوردیلر اهلی کیملردر .
 ایتمدی حق تعالی دنیا ملکنی سزک کبی خانلره ایصهارلادی قوللری بربریه
 مصالحن کورسون دیو . اورخان غازی ایدر درویش نوله بدن شو سوزی

قبول ایتسهك . درویش ایدر شول قارشوکی تپه جکدن بریجکی درویشلرک
حولیجکی اولسون دیدی . اورخان غازی دخی بوسوزی دعا آلدی بینه
مکافینه کتیدی .

نظم

امیدم دعادر اهل دعادن دعادر یزیه امر اولان خدادان
مؤثردر نیجه نفس جهانندن دعادر انیسادن اولیسان
دیلک دیرحق دیلک مقبول ایدمین بوقول ایدمی جام اول ندادن

اورخان غازی اول درویشک اوزرینه وارمق دیلهدی . یاننده تکیه یاپدی
ودخی جمه مسجدی [۱] یاپدی . شمدیکی حالده اوزرنده احیا اولنوب پیش
وقتده پادشاهک روحینه دعار ایدرلر . اول زاویهیه « کیسکی بابا تکیه سی »
دیرلر [۲] واما کلدک بوکا .

باب . — آنی بیان ایدرکم سلیمان پاشا قره سی ولایتده نیلیدی وکیسکه
مصاحبت ایلدی آنی بیلدرر .

مکر برکون سیر ایدرکن « آیدنیجق » ، کلدی « تماشالق » ، کلدی کوردی
بر غریب بنالر . بر آاز طوردی هیچ سویلهمدی سلیمان پاشایه ، « اجه بک » [۳]
دیرلردی بر عزیز واردی وهم خیلی بهادر آکیلوردی ایدر خانم تفکره
واردک . سلیمان پاشا ایدر بودکنی کیمک فکر ایدرین سویله کیم که کافرک
خبری اولیه دیدی . « اجه بک » و « غازی فاضل » ایتدیلر بز ایکیمیز کچلم
کوره لم دیدیلر . سلیمان پاشا ایدر نره دن کچرسز دیر . ایتدیلر کم خانم بونده
بریر واردرکم اونه کیمکه یاقیندر ، کوچدیلر اول بیره واردیلرکم اول بیر

- [۱] جمه مسجدی ؛ دروننده جمه وایرام نمازلری قیلنان جامع
[۲] بروسه نك جهت شرقیه سنده وپش ساعت مسافه ده کاش اولنوب « بابا-لطمان
قریه سی » دینکله معروفدر .
[۳] « اجه » قوجه واختیار آدم مناسنه اولوب حاجی خضر .

« و رانجه حصار » در « کورمه جه » دن آشانخی دکر کنارنده در. اجه بکله غازی فاضل بر صال چاندیلر بندیلر کیجه یله « چین حصاری » (۱) نك نواحیسنه چقیدیلر . باغلرنده بر کافراله کیردی کتیردیلر صاله قوبدیلر هاندم سلیمان پاشایه کتیردیلر . سلیمان پاشا بو کافره بر خفتان کیدردی باشینه بر شایقه ویردی بلینه قوشاق و آیاغنه آیاق قانی ویردی و الحاصل کافری طوناندی . کافره ایدر سزک حصاریکزه نیجه کیره وز که بزى کیمه کورمه . کافر ایتدی بن سزى کیمه کورمدین حصاره قویاین دیدی . نیز بر نیجه صال چاندیلر سلیمان پاشا تمش سکسان یولداش آلدی کیجه یله کچدیلر . کافرک بر ترس دوکه جک یری واردی بو مسلمانلری طوغری اورایه ایلندی تیز حصاره کیردیلر . کافرک دخی اکثری باغلرنده ایدی و خرمنلرنده ایدی . الحاصل حصارى آلدیلر . کافرینی اینجیتمدیلر بلکه دخی احسانر ایتدیلر . اینجده بر قاج بللی کافری طوندیلر بو حصارک لیاننده کیلری واردی اول کیلره ایلندیلر قوبدیلر قارشوده اوطوران لشکره ایلندیلر . و الحاصل اول کون ایکی یوز آدم کچیردیلر . اجه بک حصارک آتلرندن پیندی « بولایر » یاندم « آقجه لیان » دیرلردی بر لیان ، واردی آنده کی کیماری یاقدی آندن سوردی حصارینه کلدی . حصارک لیاننده اولان کیلری حفظ ایتدیلر . طورمدیلر آدم کچیریلر و الحاصل لشکرک اکثرینی یانلرینه کچیردیلر . بو کافرلردن هیچ کیمسه بی اینجیتمدیلر خاتونلرین و کندولرین بغایت خوش طوندیلر بو کافرلرک کیچیلرین کمییه قوبدیلر کندولر اوزرینه طوردیلر داخی کچیردیلر . و الحاصل برایکی کونک اینجده ایکی بیگ ار کچیردیلر بو کافرلر غازیلرله اتفاق ایلدیلر یوریدیلر بر کیجه « آباس لونجه » دیرلردی بر حصار دخی واردی آتی دخی آلدیلر . اهل اسلام آنده حصار ایکی اولدی بونک خلقنی دخی استماللریله بو ایکی حصارى بر کتیدیلر خیلی آدملر دخی کلدیلر آیدینجقدن کیله . سلیمان پاشا ایدر بو حصارلردن سپاهی اولان کافرلری چیقارک اولریله قرمسی ایلنه ایلنک کم آخر بونلردن بزه فساد دکمه وهم اولیه ایتدیلر . ایکی آی بو حصارلری بر کتیدیلر

طورمدیلر هر يردن صفاری اولدوغن کوتوردیلر . برکون « کلیولی » نك
 کافرلری جمع اولدیلر ، بونلرک اوزرینه کلکه . همان بونلر دخی فارسلا دیلر
 اوغراش [۱] اولدی ، مسلمانلر غالب اولوب کافرلری قیردیلر . حصارک قابوسنی
 یابدردیلر « یعقوب اجه » یه وغازی فاضله یولداش قوشدیلر ، بونلری کلیولی یه
 حواله ایتدیلر . کیجه وکوندوز حضور ویرمدیلر اسکله سنه دخی کمی کتیرمز
 اولدیلر و بو کلیولینک اوجنده بو ایکی یارار غازی بی ائی یولداشلرله قودیلر ساکن
 اولدیلر .

نظم

غازیلر کجدی کافر ملکینه خوش نیجه کافر سراین ایتدیلر بوش
 چون روم ایلینه کجدی مسلمان غازیلر ابرینی هب اولدی موجوش
 کوموش آلتون چوق اولدی اللرنده ملالتلری اولدی جمله بیهوش

و بو فتحک تاریخی هجرتک یدی یوز اللی سکزنده واقع اولدی .

باب . — آئی بیان ایدرکم بوندن صکره سلیمان پاشانه تدبیر ایتدی ونیه

مشغول اولدی .

آتاسی اورخان غازی یه خبر کوندردیکم دولتلو همتکله روم ایلی فتح اولمنه
 سبب اولندی . کافر لر غایت زبوندر ایمدی شو یله معلوم اوله کم بو طرفدن فتح
 اولان حصارلره ولایتلره اهل اسلامدن چوق آدم کر کدر بو فتح اولان حصارلر
 ایچون ایچنه قومنه وهم یارار غازیلر کوندرک . اورخان غازی دخی قبول ایتدی
 ولایتنه کوچر قره عرب اولری کلشدی آنلری سوردی روم ایلینه کچیدی .
 بر نیجه زمان کلیولی نواچیسنده ساکن اولدیلر . سلیمان پاشا دخی یوریدی تکفور
 طاغتنک کنارینه واردی ، بولدینی حصارلری کیمینی مدارا ایله و کیمینی یغما ایتکله
 آلدی . اول « کل کل حصاری » نی اوج ایدندی « خیره بولی » ولایتنه یوریدی .

[۱] اوغراش ، غوغا

یوماً فیوماً قرسی ولایتندن اوکلیز اولدی، هرکلان یورت طوتوب غزایه مشغول اولدی . الحاصل اسلام ارقه لاندی، هرزیه وارسه لر کافر طورماز اولدی .

نظم

سلیان کلدی دنیایه سلیان	که کافر دیولرینه ویرمز آمان
براقدی ولوله کافر ایینه	که ترکک اولدی بو دور وزمان
شوکم قورتیله سلیان التدن	کلوب سلیانه کتوره ایمان
وکرچه جمله عمری حبسده قالدی	هان دیولکیدر کندویه قالان

باب . — «قوکور حصاری» نه وجهله آلدی آنی بیلدر .

قوکور حصاری نك تکفورینه « قلاقونیه » دیرلردی ، خیلی بهادر کافر ایدی . ترک کم روم ایینه کجدی اول آت ارقه سندن اینجی . و بو طرفده کلیولی حصاری اوزرینه یعقوب اجه دوشوب آکیرتوب [۱] طورلردی . اول کافر دائم بونلره غایت اذا ایدردی ، گاه گاه بونلردن آدم دخی آلیردی . برکون سلیان پاشا طوبدی غازیلری متبه ایتدی و بر قاچ یارار مرتلوس واردی بو کافری چاشوتلاتدیله [۲] . یه حصاردن چیقدی نیتی بوکم وارده کلیولی ولایتندن آدم قاورایه . سلیان پاشایه خبر اولدی حصارک هر یانن باغلا دیله ، بریجه رده بوصو قودیلر . واردی بو کافرینه بر ترک قاورادی یه کندی حصارینه دوندی . غازی فاضل بو کافرک آردینه دوشدی قاچه کلدیکم حصارینه کیره . هان بو غازی اله ویردی خیلی کافرلر دخی بیله واردی . تکفوری حصاره قارشی کتیردیله ، تکفورک هیچ کیمه سی یوقدی . حصاری ویریدی حصاری سلیان پاشایه ویردیله . هاندم تکفورک باشی کسدیلر وشول نسه کم پادشاهه لایقدر واول که غازیله لایقدر مال غنیمت ویردیله . حصارده « حاجی ایل بک » ی قودیلر . بو طرفدن کلیولی تکفوری کوردیکم هر طرفدن ترک آلدی کندی

[۱] آکیرتقی ، غلیظ و کریه الصوت بر آدمی تضییق ایله باغرتقی .

[۲] چاشوتلاتقی ، نحری ، نجس ایتدرمک

دخی عہدہ طور دی . بودیدیکم رلر تمام برییلده فتح اولدی . یعقوب اچہ یہ اول ولایتی تیمار وردیلر اول ولایت مسلمانلق اولدی غازی فاضلہ دخی بیلہ وردیلر . شمدیکی حینده غازی فاضل اچہ اوواسنک اوچنده یاتیر مزار ی واردر وهم یعقوب اچہ نک دخی اول ولایتده قبری واردر .

نظم

قاپوکم آچدی مفتاح الابواب فاضل اچہ اولدی آکا باب
کیریم اولدی سراپہ ہم خزینہ کرکدر کم سلیمان قوبہ بواب

باب . — آنی بیان ایدرکم « غازی اورہ نوز » لہ حاجی ایل بکی نیلیدلر سلیمان پاشا دخی نیلدی آنی بیلدر .

حاجی ایل بکنہ کم « قوکور » ی وردیلر غازی اورہ نوزی آکا بولداش قوشدیلر . ولایت « دیمتوقہ » وغیری ولایتلری چالوب چیریمغہ باشلادی ینہ قوکوری نواحینہ کلرلردی . سلیمان پاشا دخی خیرہ بولی ولایتی قایوب قازاردی (۱) کیرو کلیبولی یہ کلیردی . برکون او ایدرکن اوقلہ برجانور اوردیلر ، بوجانور قاجدی ، سلیمان پاشا آردینہ دوشدی ، آتینک آیاغی بردلیکہ کچدی آنی دوشدی ، سلیمان پاشا بیلہ دوشدی اول آرادہ شہدا اولدی . بوقتک

۷۵۸

تاریخی ہجرتک یدی یوز الی سکزندہ واقع اولدی . بعضیلر ایدرلرکم اورخان غازی اوییلده وفات ایتدی دیرلر ، اما اصح بودرکم اوغلی آندن ایکی آی اوکدن وفات ایتدی .

نظم

جهان برکنہ کوپری کچمکہ بولدر عمرده تیز کچر سانکہ اوییلدر
نیم دیو بورده دعوی ایتجہ یلان سوز سویلین اشبو دیلدر

(۱) قایوب قازمق ، قاسوب قاورامق

اوکی کولر سوکی آغلار نظر قیل بو آغلامقده نه قال وقیل
 سلیمان داود کچدی قامولر اونودلدی ایشی نه بیله بیلدیر

باب . — آنی بیان ایدرکه مرادخان غازی قرداشی
 الله رحمته واردقدن صکره نیلدی .

مرادخان روم ایلینه عزم ایدوب ، یورودی طوغری بروسه یه کلدی ،
 ایولشکر جمع ایتدی ولایت قره سیدن و کندولر ولایتندن ، « جندره لو خلیل »
 بیله جک قاضیسی ایدی وهم ایزنیق قاضیسی اولدی وبروسه قاضیسی دخی
 اولمشدی کندو ایله آشنا اولدی آنی قاضی مکر ایدندی . لالاسی « شاهین » ی
 بیله آلدی عظیم لشکر جمع ایتدی . کلدی کلیولیدن « بنطوز حصاری » نه (۱)
 طوغری یورودی . کافرلی جنک ایتدی حصاری ویردی . کافرینی یرلی یرنده
 قودی . آندن « چورلی » حصارینه واردی آنک کافرلری مطیع اولدی ،
 یغما چیغرتدی کافرلر خیلی جنک ایتدیلر . آخر تکفورینک کوزینه اوق
 طوقندی زبون اولدیلر ، حصاره دخی قویولدیلر ، مبالغه طویوم اولدیلر . آندن
 صکره حصاری بیقیدیلر . آندن « سلوری » حصارینه واردیلر ، تکفوری قارشى
 کلدی ، براوغلنی دخی بیله کتیردی ، حصارینک کلیدین بیله کتیردی . سلطان
 مرادخان غازی واردی حصارینک اوزرینه قوندی تکفوری مبالغه پیشکش
 چکدی . سلطان دخی جمیع غازیلره اولشدردی . آندن صکره « برغوس »
 واردیلر کافرلری قاجشدر حصاری اوده اوردیلر یاقدیلر کول ایتدیلر .

نظم

کیمی کامل راحت کیمی نقصان	عجیدر بوجهانده عقل انسان
جاهله حدت تیز اولدی برهان	بولرده لطف وحدتدر قارشمش
تجلی ایلدی ککوکلنده ایمان	شوکا کم لطف حق بولدش اولوبدر
آنک اهلیدر بیلکم کیدن کان	یاراماز تیزلک ایتک قارنداش

(۱) وایقان نسخه سنده « بنطوز »

باب . — آنی بیان ایدر کم حاجی ایل بیکی ایله غازی آورده نوز نیلیدی .
 حاجی ایل بیکی دکر کناننده برکچوچک « برغوس » ، [۱] آلدی کوندوز
 حصاره کیردی ، کیجه صباحه دکن اطرافک کافرلرین راحت ایتزدی .
 مکر برکون دیمتوقه کافر ی چیمشکه بو حاجی ایل بیکی بونی سزرمش . تکفوری
 غافل ایدی بوغازین اله آلدی حصاره یوریدی وهم یاقین وارمشدی تکفوری
 طوتدیله حصار دینه واردیلر . عهد ایتدیله کم اولدر میله اوغلیله قیزیله
 قویوریدیله وهم آنلر دخی بو عهدک اوزرینه اولدیله . حاجی ایل بیکی دیمتوقه
 صارب حصارین فتح ایتدی و بوجانیده غازی آورده نوز دخی « کشان » حصارین
 فتح ایتشدی اهل اسلامده تمام سرور واردی .

نظم

زهی دولت کم غزاته آچلدی	بولاره فضل و رحمت ساچلدی
بولارک یونی بولی حقه طوغری	و کر چوق طاغ و طاشلر آشلدی
جهت دنیا عقی جمله معمور	نه منزللر که حق غزانی کچوردی

باب . — آنی بیان ایدر کم مرادخان غازی « ادرنه » یه واروب نه صورتله آلدی
 آنی بیلدیر .

سلطان مرادخان برغوسدن « اسکی » یه [۲] واردی آنک دخی
 حصارین بوش بولدیله و بوبرایکی اوج پاره حصار کم فتح ایتدی بو بوش قالان
 حصارلرک آدمی ادرنه یه واروب جمع اولمشلر . مرادخان دخی « شاهین
 لالا » یه لشکر قوشدی ادرنه یه کوندردی . همین لالاسی یوریدی کافرلر
 دخی لشکر جمع ایدوب قارشو کلدیلر اوضراش ایتدیله . عظیم جنک اولدی
 کافر ی صیوب [۳] کیرو ادرنه یه دوندردیله واردی حصاره کیردی . مرادخانه

[۱] برغوس ؛ قله دیمکدرکه - رغاز دیهده تلفظ ایدیلور .

[۲] هراییک نسخهده بووجهله محرر ایسهده « بابا اسکیسی » اوله جقدر .

[۳] صیبق ؛ مظلوب ایتک ، قیرمق ، کجک

برنجیه باش کوندر دیلر، مرادخانک اوکنه دوشوب ادرنه یه کیتدیلر. اول حنده «مریح» صوبی غایت طاشمشدی ادرنه تکفوری کیجه ایلمن برقایغه کیردی قاجدی «اون کروس» کیندی. صباحکم اولدی حالی طوبیدیلر شهرک قابوسن آجدیلر فتح اولندی وعادتیجه شهرک تصرفن ایتدیلر. وبوقتحک تاریخی هجرتک یدی یوز آلتمش برنده واقع اولدی. سلطان مرادخان غازی ۷۶۱ لندن کم اول اورخان غازی اوغلیدر.

باب . — آنی بیان ایدر کم مرادخان غازی ادرنه ده نیلدی .

دولته ادرنه ده اوطوردی لالاسنه «زغره» طرفینه و «قلبه» طرفینه آقین ویردیلر. اوره نوز واردی «ایصاله» بی فتح ایتدی. بونلر یرلی یرنده اوچلری بکلدیلر. برکون «قره رستم» دیرلردی بردانشمند واردی قره مان ولایتندن کلدی جندره لی خلیل کم قاضی مسکردی آکا کلدی. ایدر «اقدی» بونجه مالی ضایع ایدرسز دیر اشبو اسیرلر کم غازیلر آلورلر تکری بیوروغنده (۱) بونلرک بشده بری خانکدر یا نیچون آلازسز؛ «دیر. قاضی مسکرخانه عرض ایلدی. خان ایدر «تکری بیوروغین ایدک» دیر. قره رستی او قودیلر ایتدیلر «مولانا تکری بیروغی نیسه ایت» دیدیلر و کندی کلیولیده اوطوردی هر اسیردن یکر می بشر آقچه آلدیلر و بو احداث ایکی دانشمندک تدبیریدر. بری جندره لو خلیل و بری قره مانلو قره رستم در. وهم غازی اوره نوزه دخی اصهار لادیلر «آقیندن چیقان اسیرک بشده برین آل دیدیلر. آنک کم اسیری بش اولیه هر اسیردن یکر می بش آقچه آل» دیدیلر. بو ترتیب اوزرینه اوره نوز دخی بر قاضی تعین ایلدی و خیلی اوغلانلر جمع ایتدی خانه کتیردیلر. خلیل ایدر «بونلری ترکه ویره لم ترکجه او کرسونلر» دیر. بونلری

چری (۱) ایدهلم دیر وهم انک کچی اولندی یوما فیوما زیاده اولدی تمامکه مسلمان اولدیله ترک بونلری برنیجه ییل قوللاندی . آندن قابویه کتیردیله آق بورك کیدردیلر آدینی ازل چری (۲) ایکن « یکی چری » قودیلر بونک زماننده واقع اولدی .

نظم

کرکلو (۳) دریکی چری قابوده کهخانی کوزلیه لهر طابو (۴) ده
بولر مال اوغلدیر خانلرینه ایرا قدر بیل غیر جاری هابوده

باب . — آنی بیان ایدرکم مراد خان غازی بروسه یه توجه ایلدی آنی بیلدر .

لالایه روم ایلی بکلر بکیلک ویردی اورده نوزه بو اطرافک اوچلرینی ویردیله . ایل بکی الله رحمته واردی . صکره خان کلیولی یه کلدی . خلیله پاشالقی ویردیکم آکا « خیرالدین » دیرلردی . کلیولی بی کچدیله « بیغا » طرفنه کلدیلر ، مراد خان غازی ایتدی الله تعالی بونی دخی بزّه ویره دیدی . بروسه یه کلدیلر بر قیش بروسه ده قیشلادیله ، لالا زغره ایلی واسکی بی فتح ایتدی اورده نوز « کومولجه » بی فتح ایتدی .

باب . — بیغانه صورتله فتح اولدی آنی بیلدر .

مراد خان غازی ایشتدیکم سرف (۵) کافرلری لشکر جمع ایشلر ادرنه یه سکرتمک ایستلرمش . خان دخی لشکر جمع ایتدی یوریدی بیغانک یانه کلدی . ایدر هله بو کافرلری فتح ایدهلم الله ویرسه آندن اول کافره واردهلم

(۱) چری ؛ اصلی چیریک اولوب عسکر دیمکدر .

(۲) واتیغان نسخه سنده بواسم یوقدر .

(۳) کرکلو ؛ لازم ، مقتضی .

(۴) طابو ؛ اصلی طاہوق . تبعیت ، اتقیاد ، متبوعک حق تصرفی .

(۵) هراییکی نسخه ده بوجوله محرر فقط « صرب » اوله جقدر .

دیدى غازيلر دخى قبول ايتدى . كليولى يه خبر كوندرديلر نهقدر اروارسه
آنده، كوندرك بزه كلسون ديديلر وهم آيدىحق كىلرى كلسون ديديلر. الحاصل
خىلى كىمى كتيردیلر و بوكيله چوق آدم قويدیلر. قره دن ودكزدن يورويش (۱)
ايدوب يغما ديديلر هجوم ايتديلر فتح اولدى. كافرك خور يادىنى (۲) قويديلر،
ديشيسنى واوغلا نچقلىرى اسير ايتديلر غازيلر، غايتده طويوم اولدیلر. كليسالرين
مسجد ايتديلر واولرينه مسلمانلر ساكن اولدى . وبوقتحك تاريخى هجرتك
يدى يوز آلتمش آلتيسنده واقع اولدى. وبوقوم خىلى زمان طورديلر زندكائيلر
اولدى وبركيجه كافرلر كلوب بيغاي اوغريلاديلر خىلى بدبختلق ايتديلر وبيغاي
بوزديلر شمديكى بيغاي آنك يرينه قويديلر .

۷۶۶

باب . — آنى بيان ايدر كم مراد خان غازى « كرميان اوغلى » له نيجه
دوكور (۳) اولدى آنى بيلدرر .

كرميان اوغلى كندوبى كورديكيم غايتده پير اولدى . اوغلى يعقوب
بكى اوقودى يانينه كتيردى . اوغل ديلرميسنكم بوولايث سنك الكده قاله
عثمانلو ايله برلك (۴) ايدك ديدى وبوقزك برينى آنك اوغلى « بايزيد » وورك
ديدى « اسحق فقيه » ى ايلچى كوندرديلر . مراد خان غازى يه كلدى ايو
آتلىر پيشكش كتيردى اول زمانده آلتون ، كوموش ، قماش آزا اولوردى .
« طوكوزلى » ده آق علملو (۵) بزر اولوردى خلعت آنى كيدرلردى .
صرتق تكله ديكرلردى . آلاشهرك قيزيل افلاديسن سنجاق ايدرلردى خلعت
آنى كيدرلردى . اسحق فقيه كم كلدى طوكوزلونك اوبزلردن بيله پيشكش

(۱) يورويش ؛ هجوم

(۲) خور ياد ؛ خويرات كله سنك صحى اولوب كويل . قيا ديمكدر .

(۳) دوكور ؛ بربرينه نسبتله زوجينك بندلرى

(۴) برلك ؛ اتحاد

(۵) علم ؛ نشان

کتریدی . وهم دیدیکم قیزیغزی اوغلك بايزيد خانه آلك دیدی وهم قیزیغزه برقاچ پاره حصار ویرلم جهازینه طوته دیدی . مراد خان غازی قبول ایئدی . « کوتاهیه ، و « ساو ، ی و « اگری کوز ، ی و « طوشانلو ، ی بو برقاچ پاره حصارى قیزیغزه ویردی جهاز چوق قول وقرار اولندی .

باب . — آتی بیان ایدرکم مراد خان غازی اوغلى اوروب دوکون ایئدوکن بیلدرکم اول کر میان اوغلىنك قیزی «سلطان خاتون» (۱) در اوغلى بیلدیریم خانه آلیوردی دوکونك بیان ایدر .

اسباب تمام اولدی واطرافه او قویجیلر کیتدی . « قره مان اوغلى » نه و « حمید اوغلى » نه و « منتشا اوغلى » نه و « صارو خان اوغلى » نه و قسطنطونییه « اسفندیار » . و « مصر سلطانى » نه او قویجیلر کوندردیلر . دوکون طوتدیلر اطرافك بکلریغی هپ او قودیلر و اوره نوز غازی یی او قودیلر . جمیع سنجاق بکلرندن صاجولر کلدی ابو آتلیر و قاطر لرله دوه لر و هر کشى عادت اوزره پیشکشلرین چکدیلر برلی برینه او طوردیلر . مصر سلطانینک ایلیجیسی دخی کلدی اول دخی صاجوسنی چکدی جمیع ایلیجیلرک اوزرینه بر کوستردیلر او طوردی . دستور ویردیلر کندی سنجاغی بکلری کلدی اوره نوز دخی کلدی پیشکشن چکدی . یوز قول و یوز قیز اوغلان جاریه و اون اوغلانك الندیه اون کوموش تپسی ایچی طولو فلوری (۲) و اون اوغلان الندیه دخی اون آلتون تپسی و سکسائینک الندیه کوموش ابریق و کوموش شمشیره . الحاصل بونلرک هر برینک الی بوش دکلدی بو جمیع اطرافدن کلان ایلیجی حیرته قالدی بو خانک بر قولی بونک کبی نعمت لرله کلدی دیدیلر . سلطان مراد دخی بو اوره نوز بلك کتیریکی قولی و قراواشی (۳) بو اطرافدن کلان ایلیجیره

(۱) بروسه ده کی کتابه سنک هزارنده « دولت خاتون » یازیلیدر تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعه سی نوسرو ۸ ص ۵۰۹

(۲) فلوری ، آلتون سکه

(۳) قراواش ، جاریه

وردی و اول آنلرکم اطرافک ایلچیلری کتیرمشدر جمیعین اورم نوزه ووردی
 و اول فلوریدن دخی بعضینه ویردیله . وباقیدن علمایه وقرایه اولشدردی
 وکندوبه هیچ نسنه قومدی .

نظم

بودوکونکم مراد خان ایتدی قرداش
 بر آی تمام ییلدی نعمتله
 علمسلو خلعتینی خلق کیدیلر چوق
 عطار ایلدی آلتون آقچه
 یایلدی سفرله دوکلدی چوق آش
 فقیر وغنی وهم یدی اوپاش
 طوناندی هپ یالینجاق (۱) زندقلماش (۲)
 خواجه لر کبی اولدی جمری قلماش
 اولنجه ایدرم دعای یولدش
 دعا ایتدم او دمسدن برو

باب . — آتی بیان ایدرکم کلینی کتیرمکه کیملری کوندردیله و آندن
 دخی کیملر کلدیله آتی بیلدر .

آنلردن بروسه قاضیسی وقاپو قوللردن (۳) « آق صونفور » آغاکم آنک
 اولادندن دخی واردر « چاوش باشی » و « چاوش اوغلی تمورخان » وقاپو
 قوللردن بیک یارار سپاهی آق صونفورله بیله قوشدیله و آق صونفورک خاتونی
 بیله بایزید خانک دادیسی بیله وقاضینک خاتونی بیله ایدی . والحاصل بر ایکی
 بیک آدم بیله کتیدی کوتاهیله واردیلر . وهم کرمان اوغلی دوکونی کرمانده
 ایتدیکم اول کوتاهیله در غیرتله بونلره ایواغراقلر (۴) ایتدیله . وقونوقلق (۵) کتیرن
 کشیلرک دخی بونلر کوکلن خوش ایتدیله . قیزی آق صونفورله بایزید خانک

(۱) یالینجاق ؛ بوستون چیلان

(۲) قلماش ؛ نامعقول معناسنه در .

(۳) قاپوقولی ؛ سابقده درگاه مملعاسکری

(۴) آغیرلامق ؛ اعزاز واکرام ایتک

(۵) قونوقلق ؛ ضیانت

دادینه ایصار لادیلر . کرمان اوغلی دخی کلینک آن یدمکه چاشنیکیر بائینسن (۱) بیله کوندردی . خاتوننی ینکه ایلهدی و اول وعده ایدوب قیزینه ویردیکی حصارلری بونلره ویردی ، ایچنه ار قودیلر . کلینی آلدیلر بروسه یه کتیردیلر . « باشاچق آغا » نی بایزید خنکارک (۲) قیزی آناسندن دیک ایتدی قویورمدی کندویه چاشنیکیر باشی ایدندی . آنک اوغلی « الوان بک » دخی چاشنیکیر باشی اولدی . الوان بک اوغلانلرینک اوچی دخی چاشنیکیر باشی اولدیلر عثمان قوسنده مقرر اولدیلر .

نظم

جهان شادینه غم یورت اولوبدر	نیجه خانلر بوجهانه کلوبدر
کلوب دوران سورنلر عالم ایچره	ندر اولکم مرادی اولمامشدر
جهان خلقی تمام مراد بولدی	هان آرزولری خیال قالوبدر
کولرم صانور اول یا کلش خیالدر	نه کولمک وار ملاله دکیوبدر

باب . — آنی بیان ایدرکم ولایت حمیدی مراد خان غازی نه صورتله آلدی آنی بیلدر .

اودو کونده کم حمید اوغلی نک ایلیجیسی کلشدی آنکله بروعهده اولنمشدی . « حمید اوغلی حسین بک » ولایتی مراد خان غازی یه صاندی . ایمدی اول عهد اوزره مراد خان یوریدی کوتاهییه چیقدی . حمید اوغلی دخی بیلدیکم کندویه کلیر ، آدم کوندردی ایتدیکم بن عهد اوزرینه طور مشم دیدی . « آق شهری » نی « و بک شهری » نی و « سیدی شهری » نی و « قره آغاچ » ی ایستدین دیدی . تیز مکتوب کوندردی شرعله صاتو بازار ایلهدی . مراد خان غازی دخی آدم کوندردی صاتون آلدینی ولایتی ضبط ایتدردی . حصارلرینه کندی

[۱] چاشنیکیر ؛ سابقده ضیافتلرده سفره خدمتی ایفا ایدن برصنص عسکر

[۲] موزه نسخه سنده « بایزید » مکرر اولهرق یازلشدر .

قوللرین قودی نواحیسین دخی کندی براتیله تیار ویردی . بوفتحک تاریخی
 هبرتك یدی یوزسکسان اوچنده واقع اولدی . ۷۸۳

باب . — آنی بیان ایدرکم مراد خان غازی لشکرکم جمع ایندی اول
 لشکرله نیلدی آنی بیلدر .

لشکرله کلیولی په کلدی آندن « معلقره » په کلدی . غازی اویره نوزله لالا
 شاهنک ایکیسه روم ایلیک لشکرینی قوشدیلر یوریدیلر معلقره بی فتح اینتدیلر .
 بو یگاده مرادخان غازی کلدی « چتالجه » حصارینک اوزرینه دوشدی . کافر
 اطاعت ایندی خراجه مطیع اولدی . شاهینه خبر کوندردی ، کلدی بولشدی .
 « اینچکره ک (۱) اوزرنده « بلسینه » دیرلردی بر حصار ترک آکا « تگری بیقیدینی »
 دیرلر ، مرادخان آنک اوزرینه واردی و اول ولایتک خلقی قاچوب آکا کیرمشلردی .
 نیجه کون ایو جنک اینتدیلر آخر کوچدیلر مراد خان ایندی مکر بونی تگری
 بیقه دیدی . واردیلر « دولتلو قبا آغاچ » (۲) دیدکلری بره قوندیلر مرادخان بر
 آغاچه آرقه سن ویردی او طوردی آدملر کلدی بری بری آردنیجه کم خانم اول
 حصار بیقلدی دیو . شاهینی کوندردیلر ، واردی مبالغه مال کتیردی آلتون
 و کوموش تپسیلر کتیردیلر خلقینی کیر و قودیلر . خیلی آلتون و کوموش
 طاسلر دخی بولندی غازیلر باشلرینه کیدیلر . کوردیلر یاراشیر « اسکوف »
 اول زمانده بنیاد اولدی . هم اول آغاچکم مراد خان آرقه سن ویردی ، خان
 ایندی « بو آغاچ دولتلو قبا آغاجدر » دیدی و اول آغاچه وجه تسمیه خانک
 یوزیدر و اول آغاچ شمدی دخی واردر کونوک اولوبدیر یاننده بر قویودخی واردر .

نظم

هس درکم طلوع ایدر آغزندن	نفس درکم دعائر طوغار آندن
نفسدن یازیلور درلو معانی	خبرلر سویلدر ترجمانه

(۱) حصار خرابه سی
 (۲) قبا فواق

مبارك نفسى خانك نه اولدى قبول اولور مراد ويرر رواه
 بوزار قلمه لرى سويلر زمانه نفس ايقسه مراد خان زمانه

باب . — آنى بيان ايدر كم مراد خان ادره يه واردى نيلدى آنى بيلدرز ،
 وزيرى «خيرالدين پاشا» يه امر ايتدى وارك اوره نوزله اول ولايتى
 فتح ايدك . اوره نوز ، كومولجه يي اوج ايدوب اوطورردى . «بوز» يي
 «استگيه» يي بونلر فتح ايتملردى خراجنى مراد خانه كوندردلردى ودخى
 غيرى اقليمه سكر درلردى . «دلى بالابان» ي «سيروز» ك اوزرينه قومشردى
 حصار ايدوب اوطورردى . شاهين كم واردى بو ولايتلى عهدله آلديلر ،
 قانون پادشاهى نيسه ايتديلر آلدقلى يرله . خانه كوندرمه ليسنى كوندرديلر ،
 غازيلره ويرمه ليسنى ويرديلر . آندن صكره يوريديلر «قره فريه» يه وارديلر
 اول دخى جميع نواحي سيله فتح اولدى . ولايتلك تيار ارلرينه اولشدرديلر
 كافرلرينه خراج تعيين ايتديلر . آندن ينه خانه كلديلر اوره نوز غازى يه سپروزي
 اوج ويرديلر .

نظم

طولاندى راحت اولدى هر اقليم	پاشادر خيرالدين فتح ايتدى اقليم
بكندى خدمتيني ايل اقليم	بو آل عثمانه خوش خدمت ايتدى
دوزلدى بخشى اولدى هر اقليم	ييلدى خيرالدين كم وزير اولدى
بو شمى رشوت باغلادى اقليم	بيجه ير واركه رشوت قابو آچار

باب . — آنى بيان ايدر كم شاهين لالا كم اولدى بكلر بكيلىكى «قره تمورتاش» .
 ويرديلر اول نيلدى آنى بيان ايدر .

اول كوندرديلر كم «صاروخان ايلي» نده كوچر ايل واردى آنلىرى سوردى
 سيروز ولايته كچيردى . آندن صكره ولايت آرناووده توجه ايتديلر خيلي

عسکرله «مناسرت» و اردبیلر کلدی خواجه مطیع اولدی . آندن کلدیله
 «سلانیک» و لایقنی اوردیلر تا «قارلی ایلی» نه وارنجه . بوقتک تاریخی
 ۷۸۷ هجرتک یدی یوز سکان یهیسندمه واقع اولدی . آتی دخی بیسان ایدم
 انشالله العزیز .

نظم

بو چرخ بردخی دوران ایتمک ایستر نیدی صور مغیله سن بیزه کوستر
 قلیجر چانه قانلر دو کوله سکولر (۱۱) اوله لشکر ایجره نشتر
 دونه بو عالمک طالعی بودم نهر ایده سزه کوره سز اختر

باب ۰ — آتی بیان ایدرکم مرادخان غازی لاس قره ایلیله (۲) ده نه صورتله
 اوغراشدی آتی بیلدرر .

«لاس» (۳) کندی ، مرادخانه ایلیچی کوندردی . ایتدی کلسون
 «کوس اووا» (۴) ده بولوشالم و لاسن دخی اوغلانلرک بیله کتیر دیدی . بنم
 براو غلم وار آتی بیله آلیرم دیدی . هله بولوشالم یاچنک ایده ووز و یاخود
 صلح ایده ووز حقک تقدیرنده هر نه اولورسه کوره ووز دیدی . والا خانه
 مبالغه ارمغانلر کوندرمشدی و کاغدینی قرداشم دیویازمشدی . و دخی ایتمشکم
 ایویاراقله کله سن دیمش بن دخی سنی ایویاراقله قارشولارم دیدی . آندن
 سکره مرادخان غازی ایکی اوغلینی بیله آلدی بایزیدخان کم آنک النده «کوتاهی
 سنجانچی» واردی و بری «بمقوب چلبی» ایدی آنک النده «قره سی سنجانچی»

(۱) سکو ، برنوع انجه و اوزون حربه

(۲) قرال دینک اوله حق

(۳) لاس ؛ لازار وه لادیسلاس «علملرینک مخفی» .

(۴) کوس اووا ؛ زبازدی «قوسوه» ، کوسوه ؛ قارغه لاق مناسنه قوجانه

ایدی . مرادخان غازی امر ایتدی ولایتک بکری جمیع کلدی ایولشکر جمع ایتدیلر .

نظم

چوزلدی سنجاق چالیدی کوسلر بوبکلر بربرین کورینجه کوزلر
 یوریدیلر غزایه نیت ایدوب بولوشاسنده اولدی شمدی سوزلر
 دیدی حقا کم دین سنکدر اطاعت حضرته طوغری بندر
 نیازی ایتدی او کافره بولوشدی ایکی عسکر بربرینه طورشدی

کافرلر کم اسلام لشکری کوردیلر هاندم کندیلرینی طوغرولتدیلر یوریلر .
 صاغ طرفنده بایزیدخان طوردی و طول طرفنده یعقوب چلبی طوردی . غازیلر
 تکبیر ایتدیلر کافره قارش یوریلر تمام ایوجنک اولدی . صاغ قولدن بایزیدخان وصول
 قولدن یعقوب چلبی ایوجنک ایتدیلر . لاس یعقوب چلبی طرفندن یکا واقع
 اولدی و اول طرفک لشکری سیندی و بو طرفدن مراد خانه « بلش کوبله »
 کافرک برآدی « میلوش کوبله » [۱] دیرلردی بر کافر واردی شابقه سن
 الله آلمش سکوسنی آردینه سورویو ، خانه طوغری یوریدی غازیلر قارشولادی .
 ایدر کیدک بن ال اویمکه کلدیم وهم بشارته کلدیم لاس اوغلینی طوتدیلر ایشته
 کتیریورلر دیدی ، غازیلر فارغ اولدیلر . هانکم ایردی کوندرینی [۲] چو یردی
 مراد خانی سانجدی [۳] . تیز خانک اوزرینه چادر طوتدیلر . واقعه لاز
 اوغلینی اوغلیله طوتمشلردی کتیردیلر . هانکم خانک اوزرینه کلدی کوردیکم
 خان اولمش دیدیکم های یزم ایشیمز یتمش نیدم دیدی . همان آنی دخی
 اوغلیله ایت کبی تبهلدیلر . آندن صکره بایزید حاضر دی سنجاق دینده قودیلر .
 یعقوب چلبی طرفن خود کافر صیمشدی کلدیلر ایتدیلر کل باباک سنی ایستر

[۱] وایقان نسخهنده ایکنجی اسم یوقدر

[۲] کوند ، قوری صریق ، مزراق کوندری ، سنجاق کوندری

[۳] سانجیق ، صابلاق

دیدیلر . هانکم کلدی آنی دخی باباسی کبی ایتدیلر اوغلیله کونوردیلر آنلری
 حاللو حالته یئوردیلر و اول کیجه عسکره اضطراب دوشدی . صباحکم اولدی
 بایزید خان ادرنه یه توجه ایتدی . بو ماجرانک تاریخی هجرتک یدی یوزطقان
 یدینده واقع اولدی . ۷۹۷

نظم

ینه شکل و شیوه طوتدی عالم تفرج ایدر آنی عاقل آدم
 هوالری اسی عالم اوزره نیجه نطق ناطقلر اولدی ابکم
 تماشاکاهه کلدی عاشقی کور ایدر صنی تماشاشا اولور اېسم

باب . — آنی بیان ایدرکم بایزید خان کم
 تخته کجدی نیلدی آنی بیلدرر .

لاس ولایتی (۱) نه «د قرت اووا؛ قره طوا» یه نواحیسیله و جمیع معدنلره
 «اوسکوب» «پاشا یکیت بک» ی کوندردیلر . الحاصل لاس ولایتک
 اکثرین فتح ایتدیلر . آخر ادرنه یه کلدیلر مراد خان غازی نک میتن خود
 بروسه یه کوندرمشلردی . بایزید خان روم ایلنده ایکن حمید ایله قره مان
 اوغلی حرامیلک ایتشدی . اورده نوزی کپرو سیروژده قودیلر و بویکا «فیروز
 بک» «ویدین» دن کجدی «افلاق» «سکرتدی و خلی طویوم کلدی و بویکا
 «بوسنه» ولایتده پشایکیت مشغول اولدی بایزید خانه خلی مال کوندردیلر
 ادرنه ده . بایزید خان بروسه یه کلدی بنای خیره مشغول اولدی . جامع یاپدی
 مقابله سنده مدرسه و شهر اوچنده بر عمارت و یاننده مدرسه و عمارت و بر
 تیمارخانه و زاویه یاپدی و «ابو اسحاق» له قره تمور تاشی ادرنه ده قودیلر بکلر
 بکی ایتدیلر خبر کوندردیلر بروسه یه کلدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم بایزید خان «آلاشهر» «واروب نه صورتله
 فتح ایتدی آنی بیلدرر .

آلاشهر ولایتی اهل اسلام آراسنده قالمشدی. پادشاهی کافر دی « آیدین اوغلی » له مدارا ایدوب دیرلک ایدردی. بایزید خان نیت غزا ایتدی آلاشهره یوریدی. دخی ولایتنه وارمدین یوللرده چاغردوب یاساقرله کیندی، هیچ کیمسه نك بر جوینی ظلمله آلمادیلر. همان کم بایزید خان واردی حصارک قاپوسنی یابدیلر. چنکه مشغول اولدیلر، بایزید خان دخی یغمادیدی. کافرلر یغمایی ایشتدیلر آمان دیله دیلر. عهدله فتح ایشدیلر، قانون پادشاهی نیه اولدی. آیدین اوغلی دخی اطاعتله کلدی ولایتک بعض کندیوه ویردی. حصارلرینه قوللر قودیلر، خطبه وسکه بایزید خان آدینه اولدی. تیمارلرک دخی نشانی بایزید خان آدینه اولدی. آیدین اوغلی « آیانلوغ » دن « تیره » به کتیردیلر. آیانلوغی کندی قولینه ویردی آیدین اوغلیک وقفی تصرفنی کندی النده قودی. اول دخی راضی اولدیکم اولنجه کسیدی ولایتدن چیقیمه عهد و پیمان اولندی. بایزید خان « صاروخان ایلی » نه یوریدی اول دخی بو صورته فتح اولندی. هله زمان کچدی اول پادشاهلر الله رحمتینه واردی. صاروخان ولایتی قره سی ولایتنه ضم ایتدی. ایکینسی دخی اوغلی « ارطوغرل » ه ویردی. بو فتحک تاریخی هجرتک یدی یوز طقسان ایکینسنده واقع اولدی.

باب . — آتی بیان ایدرکم بایزید خانک « استانبول » ه وارمنه سببنه اولدی وهم آنده نیلدیلر آتی بیلددر .

کلیولیدن عظیم لشکر جمع ایتدی ادرنه به واردی. نیت ایتدیکم انکروس ولایتنه غزا ایده . بو طرفدن استانبولک بر جاسوسنی طوتدیلر النده کاغدی دخی وار . انکروسه واره خبر ایده کم ترک سنک اوزرینه واریور غافل اوله جاسوسی طوتدیلر بایزید خانه کتیردیلر ، جاسوس دخی طوغری خبر ویردی بوندن او کدین دخی خبر کوندر مشلردر دیو . بکلر بیکی قره نمورتاش ایدر « ای سلطانم ، واجب بودرکم اول استانبوله دوشه سک وبواستانبولک کافر ی غایت مفسد کافر در دیر . بو ولایتلر بمزک آره سنده بو کافر نیلر آلاشهری

فتح ایتدک بونی دخی فتح ایدم ، دیدی . خان دخی قبول ایتدی ، کلدیله
 استانبولک اوزربنه دوشدیله . دکزدن قورودن قوشاتدیله قورودن برنیجه
 بردن منجیققر قوردیلر اول زمانده اکنده (۱۱) طوب اولمازادی طوبک
 کثرتی «سلطان مراد اوغلی سلطان محمدخان» زمانده اولدی ، الحاصل استانبولک
 حصارینی بوکالمشردی . ناکاه بر خبر کلدیکم انکروس « طونه » صوبن
 کچدی « صوفیه » به یوریدی دیدیلر . اویله اولسه منجیققرلی اوده اوردیله
 یوریدی « آلاجه حصار » نواچیسنده قارشولادی و بولشدی کافرکم
 استانبول لشکرین کوردی کندی لشکرین ایکی بولک ایتدیله که اسلام
 لشکرین آرایه آلازلر . بوندن اوکدین لشکر اسلام دخی ایکی بولک اولمشدی .
 بایزید خان کندیسی بو صوده طورمشدی . غازیلر هجوم ایدوب کافراک اوزربنه
 یوریدیله . اول کافرله غازیلری آرایه آلدیلر همان بایزید خان دخی حاضردی
 کافراک آردین آلدی . کافر همان کوردیکم اسلام لشکرلی دخی وارمش همان
 قاچمه یوز طوتدیله . اوکنده کی غازیلر اوکلرنده کی کافرلی باصدیلر اللهک
 فضل و عنایتله اول کافر لشکرین شویله قیردیله که قیرمقدن اوصاندیلر اسیر
 ایتکه باشلادیله و او قره تمورتاشک اوغلی واردی « امور بک » دیرلردی
 بو اوغراشی فقیره اول خبر ویردی . بزم کندی خلغمز ایچنده اسیر ایکی
 بیکنن زیاده ایدی دیر . الحاصل روم ایلی و آناطولی خلقنده هیچ اسیرسز کیمسه
 قالمادی و انکروسک قرالی کوچله قورتولدی یالکنز قاچدی کیتدی .

نظم

غزایی بایزید خان بونده ایتدی فالان کافرلی هب طوتدی صاندی
 ولایت بوسنه هم لاس ویردی خراج و آراناووده چوق غازی کیتدی
 دیدی افلاکه تیزکل چاکرم اول ینه استانبوله بر نیت ایتدی

و بو غزانک تاریخی هجرتک یدی یوز طقسان اوچنده واقع اولدی .

[۱] اکنده ؛ چوق ، لایقوله

باب . — آنی بیان ایدر کم بایزید خان استانبوله تکرار کلدی ، نیلدی
آننی بیلدر .

آیدین ایلنی اوغلی «امیر سلیمان» و وردی . آندن صکره «منتشا ولایتی» نه
یورودی «منتشا اوغلی» قاچدی تموره کیندی آنک ولایتی ، بکلرینه
خان اولشاردی جمعی بایزید خانه دوندیلر . یته هر سپاهی به تیمارلو تیمارینی
مقرر قیلدی . سؤال بایزید خانکم بو ولایتی فتح ایتدی قهرله می ایتدی ویا
عدلیله می ایتدی ؟ جواب : جمعی عدلیله فتح اولدی . آنکچونکم اولکی
بکلر خلقینه ظلم اتمشلردی . بایزید خان هر ولایته کم واردی خلقی قارشو
کلدی ، آنک عدلی برکاتندن مطیع اولدیلر . و بو فتح تاریخی هجرتک یدی
یوز طقسان ایکیسنده واقع اولدی .

نظم

مکرکه اولمایه خلقک قبل و قالی	نه وقت اکیلیدی عالم نفاق
خصوصا بکلرک چوقدر جدالی	بو خلقک قبل و قالی اکیک اولماز
بو یورت آج قورت کی ویرمز بجالی	بر آدم یابدینی یرده بزم دیر
بو آل عثمانه جمالی	عاشقی دیله حقدن کم ویرله

باب . — آنی بیان ایدر کم بایز خان استانبوله تکرار کلدی نیلدی
آننی بیلدر .

لشکر عظیم جمع ایتدی . کلدی قوجه ایلندن بروسه یه چیقدی «بخشی بک» ی
کوندردی . «شکی حصار» نی عهدله آلدی . بایزید خان کندیسی بروسه دن
کوچدی «بوغاز کسن» نک اوست یاننده بر حصار یابدی «کوزبله حصار»
دیرلردی . حصار کم تمام اولدی ارقودی برکیندی . استانبول تکفورینه
خبر کوندردی کم تیز حصار بکا ویر والا حاضر اول اوشده اوزرینه
واردم دیدی . تکفور دخی یوز بالق کوندردی جمعی ایچنی آلتون ، کوموشله

طولدرمش «علی پاشا» به کلدی . پاشا دخی صندوقه و کیسه ایله بالقلمه قارشو واردی . زیرا غایت حرمتلو ایلیچیدر صلحه مصلحته ککشددر، سوزی کسن دیل طوتاندر . علی پاشا دخی خنکاره ۱۱۱ واردی غایت تفاق ایندی استانبول تکفورندن . الحاصل خنکاری راضی ایله دیکم استانبول ایچنده خنکارک قاضیی اوتره بر محله مسجدی اوله ، ییلده اون بیک فلوری خراج ویره ، بو طریق اوزرینه صاحب اولندی . «طراحی یکیجه سی» نک و «کوبنوک حصار» خلقینی استنبوله کیردی بر محله ایندی و بر مسجد یایدی وقاضی دخی نصب ایندی . مصالح مسلینی اول قاضی کورردی کافر مسلمانه حکم ایتمزدی . بایزید خانه کم مورورطه سی واقع اولیجق تکفور اول محله نی سوردی و اول مسجدی بیقدی . شمیدیک دنده اول خلقندن تکفور طاغنده کوی واررد «کوبنوکلی» دیرلر . بو فتحک تاریخی هجرتک یدی یوز طقسان اوچنده واقع اولدی .

۷۹۳

نظم

بو چرخ بکنزه نور بر غمزه ایلر	کیمی رستم کیمی حمزه ایلر
طولانور هر لحظه بیک باغچه باغلار	باشندن تاجن آلود غمزه ایلر
کیمی جان و کوکل ویرر جاله	صاحب جمال صفایه ناز ایلر
قامو بر آتا اوغلیدر بو آدم	یا نیچون غوغالرین دراز ایلر

باب . — آتی بیان ایدرکم بایزید خان نیه مشغول اولدی .

بوریدی «نیکولی» و «سلسره» بی فتح ایندی . آندن دوندی «موره» طرفه کیندی ، کندی اوطوردی دوت یکا آقیلر ویردی . بیقیدیلر و بوزدیلر مبالغه فتحلر اولندی آندن قره فریده بر عمارت یایدی آندن کلدی ادرنه به چیقدی بر عمارت دخی آنده بنیاد ایندی .

(۱) خنکاره اصلی خداوندکار، افندی، صاحب معنایه سلطان سمراد خان اولک لقبی اولوب آندن بادشاهان آل عثمانه تبرکاً عنوان اولمشدر .

نظم

کوکلده بيك خيال كم آرزو سوز (۱) کیمی صورت بولور هم ديل سويلر
 کیمی الدن کلور دل سويليجك سبب اولور سوز بولور ايل و بويلر (۲)
 چيقارر ايلي کويندن صويندن ملول اولوب ياس طوتارلر

باب . — آنی بيان ايدر کم بايزيد خان « دسپوت » له نيالدي .

لاس کم کيتدی بايزيد خان يرينه بندير دیدي . « ولق اوغلي » دخي
 بايزيد خانه ايلچي کوندردي مبالغه ارمغانلرله وهم تخت قوتلو (۳) اولسون ديو
 وهم آتاسنک قيز قرداشي واردی بر کوچوچک قيز، اولاسک دخي قيزيیدی .
 بايزيدخانه ويرمه عهد ايتمشلردی بايزيد خان ايلچي کوندردي قيزی کتيرديلر .
 قيز کم خانه بولوشدی مقصود نيسه حاصل اولدی . قيز کندی توره سنجه طوره
 کلدی خدمت نيسه ايتدی . قيز قرداشم خلايقکه « سمندره » يي صدقه
 ايله دیدي ، خان دخي قبول ايتدی « کوکرچينلک » ي بيله ويرديلر نيکبولی يي
 ويرمديلر وقول وقرار اوزرينه مقرر اولندی . تآمور ورطه سنه دكين بايزيدخان
 حجت اسباين لاس قيزی الدن اوکرندي علی پاشا معاوتيله شراب وکباب
 مجلسی قورلدي .

نظم

شراب وهم کباب قورلدي کافر قيزی کلوب قدح سورلدي
 علی پاشا دیدي خاتم آنی کور که نه مجلس بو صحتده اولندی
 شراب ايجمنه خان بايزيدک علی پاشا ، کافر قيزی بولندی
 بوکادک آل عثمان ايجمدیلر نوله عثمان کافريله چوق اولندی

-
- [۱] سومک ، عسکر سوق ايتک .
 [۲] بوی ، عشيرتک بر سلسله سی .
 [۳] قوتلو ؛ مسعود ، مبارک .

لطیفه ؛ بوآل عثمان برصادق صویدر بونلردن هیچ برنامشروع نسنه اولمش دکلدرد . علما برانسنه یه که یازیق [۱] دیبه آل عثمان آندن قاچارلردی . سلطان اورخان زماننده ، نازی مرادخان زماننده علما واردی و الامفسد دکلدردی تاجندره لو خلیل کلنجه . قاچانکم خندره لو خلیل کلدی و ترک رستم کلدی مولانا رستم دیدیلر عالمه حیله قارشدردیلر . خلیلک اوغلی علی پاشاکم اولدی داشمند دخی آنک زماننده چوق اولدی . بوآل عثمان برصلب قومدی آنلرکم کلدی فتوایی حیله ایتدیلر تقوایی کوتوردیلر ، اشبو ولایتده کم اسکی آنچه یه کیمسه صانو بازار ایخیه وهم غیری ولایتده کم علی پاشا زماننده اولدی . علی پاشا ذواق کشیدی مصاحبلری دخی ذواق اولدی . قاضیلرک فسادلری ظاهر اولدی ، بایزید خان حکم ایتدی ، قاضیلری کتیرک دیدی . واردیلر خیلی قاضی کتیردیلر «بک شهری» نده براوه قویدیلر . خان ایتدی «وارک اول او اود اورک قاضیلریله یانسون» دیدی . علی پاشا متحیر قالدی مسخره عرب دیرلردی بایزید خانک بر ندیمی واردی علی پاشا اوقوتدی کلدی ، ایتدی «قاضیلری قورتاره جق اولورسک سکا خیلی مال ویردین» دیدی . مسخره عرب خانه کلدی «ایدرخانم» بی استانبوله ایلچی کوندر» دیدی . خان ایدر «آنده نیلرسک» هی دولتسز» دیر . «واره بن تکفور دن کشیشلر دیایه بن» دیمش . خان ایدر «کشیشلری نیلرسن» دیر . عرب ایدر «قاضیلری قیرم کشیشلر قاضی اولسون» دیر . خان ایدر «بره ایت عرب» قاضیلکی کشیشلره ویرنجه کندی قوللریته ویرسم آ» . عرب ایدر «کندی قوللرک اوقومش دکلدرد کشیشلر خود نیجه ییل زحمت چکمشلردر» . خان ایدر «یا عرب حال نیجه اولسه کرکدر ؟ عرب ایدر سلطانم آنی پاشالر بیلیر.» بایزیدخان علی پاشایی اوقوتدی کتیردی ، ایدر «علی بو قاضیلر هب اوقومشلمیدر.» دیر علی پاشا ایدر بی سلطانم . خان «یا نیچون خطا ایدرلر» دیر . علی پاشا ایدر «آندن اتوری ایدرلرکه بونلرک دوشه لکی [۲] آزدر» . بو شمدیکی

[۱] یازیق ؛ کنه ، حیف

[۲] دوشه لک ؛ حصه ، پای . عانده

زمانك قاضیری بیکده یکر می آنچه رسم آیلر اول علی پاشا همتیدر. قاضیلرک آنچه سی چوق اولسه، پاشالره، قاضی عسکرلره خوش کورده لر .

نظم

جهان حکمی کر، خانلر النده ولی قبلی دانشمند دیلنده
طوقور قولینه بیک حیلہ اچی قورار طوزاق مسلمانلر یولنده
خصوصا کم اوله صوفی دانشمند نلر دوزر بو خانلرک ایلنده

الحاصل آل عثمان کناه ایمسنه سبب علی پاشا اولدی . زیرا آنک یانینه
حیلہ ایدر دانشمندلر چوق کلیردی . لطیفه ؛ دانشمند کم آزه اشق اولور ،
اشقکم آزه شیطان اولور .

باب . — آتی بیان ایدر کم بایزید خان « قره مان اوغلی » نه نیلدی .
کم اولوقت حمید ایلی اوره شدی، تکرار کلدی بایزید خان که بروسه یه ،
حمید ولایتک خلقی دخی خانه فریاده کلدی لر کم خانم قره مان اوغلی بزم حانزی
قتی ضعیف ایتمدی دیدیلر . بایزید خان دخی دیدیکم وارین الله اوکاررسه
(۱) انصافه کتیره بن دیدی . لشکری جمع ایتمدی واردی . « تکه ایلی » ندن
طولانندی کلدی که قره مانه چیغه . آنده کر میان اوغلی یعقوب بک قارشو کلدی
یعنی کم کو بکوسیدر بوکا اطاعت ایده . بایزید خان یعقوب بکی طوتدی وزیرتی
حصار بکنی و صو باشینی بیله بونلری طوتدی « اسلی حصاری » نده حبسه
تویدی . قره مان اوغلی قاچدی طاشه (۲) کیردی . بایزید خان واردی
« قونیه » نک اوزرینه دوشدی، شهرک قابولرینی یاپدی لر . خرمن وقتی ایدی ،
قونیه نک میداننده آرپه ، بغدادی چچلری (۳) چیقمشدی . لشکر خلقی حصاره

(۱) اوکارمق ؛ یا یق . انشاء ،ه مقامنده قوللا نلشدر

(۲) طاش ؛ طیش . طاش ایلی ؛ قره مانک سمت شهابیسی

(۳) چچ ؛ حبوبات بیغینی

واردیلر ایتدیلهر کلک آریه، صمان صانک دیدیلر. آنلرده برقاچ آدم کوندردیلهر
 کورهلم سوزلری کرچکمدیر. کلدیلهر بایزید خانه خبر ویردیلهر، خان دخی بر
 قاچ قول کوندردی کم صاتسونلر کیمسنه یه ظلم اولسون دیدی، آریه اصی
 کندی مرادلرنجه صاتسونلر دیدی. آنلر دخی مرادلرنجه صاتدیلهر آچقلملری
 آلدیلر، خان آدم قوشدی اول کیشیلری حصاره ایلتدیلهر. شهرک خاخی کم
 بو عدلی کوردیلر شهرک قابوسینی آچدیلهر فتح اولندی. اطرافک شهرلرینه
 خبر واردیکم بو کلان پادشاه غایت عادلدر. واول شهرلردن دخی آدم کلدیکم
 خانه، کلک شهری تیمارایدک «آق سراپی» ی و «نیکمه» پی و «قیصری» ی
 ویردیلهر «دوه لو قره حصار» ی «اوج حصار» ی جمله سنی نواحیسیله
 تسلیم ایتدیلهر. قره مان اوغلی ایلمچی کوندردی، ایتدیکم هر نه کم شمدی به
 دکین اولندی امیددرکم عفو اوله دیدی. چهارشنبه دن حد قونلدی
 اوته سین قره مان اوغلینه دیدی، چهارشنبه دن سینور ایدوب ویردیلهر.
 برینه خنکار کندی قوللرین قودی بایزید خان دخی کیری بروسه یه کلدی.
 باب . — آتی بیان ایدرکم «قسطمونی» پی بایزید خان نه صورته آلدی،
 واردیغین بیان ایدر .

یوریدی «طراقلی بورلو» پی فتح ایتدی، واردی قسطمونی به ایتدی .
 «اسفندیار» سینوبه قاچدی، واردی آندن بایزید خانه ایلمچی کوندردیکم نیم
 خانعدن امیدم بو ایدیکم پی خدمتینه قبول ایده دیدی. بایزید خان دخی اوطوردیغی
 یری اوکا صدقه ایتدی. «قوری یول» دن آشانچی سینور ایتدیلهر اسفندیاری
 قودیلر، و باقی ولایتی بایزید خان تصرف ایتدی، کیری بروسه یه کلدی .
 بوفتحک تاریخی هجرتک یدی یوزطقسان یدیسسیله سکیزی آراسنده واقع اولدی. ۷۹۷-۸

نظم

آواره اولدی سپاهی و مردان	نه قول ایدر مردم بو چرخ کردان
جگر لر قانه غرق اولدی المدن	سلفکده، سیله ویردی کوز باشدن
بو وارافک سنی ایتدی کریان	نه واردد بونده واراق بر نفسدر

باب ۰ — آنی بیان ایدرکم بایزید خان «آماسیه» بی و «سیواس» ی نه صورتله آلدی .

آماسیه بی بایزید خانه کندی اختیاریله ویردی صاحبی . اول حینده « قاضی برهان الدین » آماسیه نك صاحبن اینجیتمش ایدی . بایزید خانك تصرفنده ایکن قاضی برهان الدین الله رحمتینه واردی ، اوغلی کوچوچك قالدی و بر قیزین دخی « دلقادر اوغلی نصرالدین بك » و ویرمشدی . برهان-الدینك اوغلی نصرالدینه کوندردیلهر ، آنکچونکم ولایتك اعیانلری بایزید خانه آدم کوندردیلهر . بایزید خان سوردی سیواسه کلدی ، هب ولایتك اعیان قارشوکلدی ، قانون پادشاهی نسه اولدی . بایزید خان دخی سیواسی اوغلی امیر سلیمان ویردی . یوریدی « ارزنجان » و واردی ، بکی اطاعتله قارشوکلدی ، بایزید خان دخی ینه یرنده قودی . عورتی و قیزی بروسه یه کوندردی . خان دخی « ملاطیه » و « لارنده » بی و « دیوریک » ی آلدی ، آندن « بهسنی » بی آلدی . الحاصل اول ولایتی فتح ایتمدی طورمدی ینه بروسه یه کلدی . ارزنجان بکی « طهرتن » ی ینه ارزنجانه کوندردی . ^{۸۱۴} خوردنده سن بروسه ده آلیقودی

نظم

آیراسن بی سودك اشمدن	ندن دوستلق اومارسن بو الكدن (۱)
که یوللر کوزله می یاز و قیشمدن	نم راحتم اولیه بو جهانده
نه طوغرولق اومارسن بو دشمدن	سبب سن اوله سن بو فرقیمه
که ایدر ، سن آیردك یولداشمدن	بایزید ، طهرتندن دوستلق اومه
که آنی قاره طورراق ایتمه مشدر	جهان بو نوعه صورت طوغتمه مشدر

بو فتحك تاریخی هجرتك یدی یوز طقسان سکزنده واقع اولدی .

[۱] و اتقان نسخه سنده « اشکدن » صورتده در .

باب ۰ -- آتی بیان ایدر کم صاروخان ایلی نك کوچرخاقی واردی . «منمن اووا» سنده قیشلاردی . و اول اقلیمده طوز یاساغی واردی . آنلر اول یاساغی قبول ایتمزدی .

بایزید خانه بیلدر دیلر ، اوغلی ارطکروله خیر کوندردی . او کوچراولری اوکات (۱) ضبط ایله یارار قوللرینه ایصار لایه سن « فله » بوره سینه کوندره سن . ارطکروول دخی آتاسینک سوزینی قبول ایتدی ، اول کوچراولری فله بوره سینه کوندردی . شمدیکی جینده « صاروخان بکلو » کم دیرلر روم ایلنده . پاشا یکت بک اول قومک اولوسیدی ، اول زمانده آنلرله بیله گلش ایدی .

نظم

قانوندر پادشاهلره سور کون ایده که یعنی بو داخی ایل معمور ایده
و کرچه خلق ایجنور اول سفردن بو تکرری تقدیری در دخی نه
کوزت تقدیرینی خوش مطیع اول اول راحتدر نصیم بونده

سؤال : بایزید خان کم ملاطیه یی آلدی . و اول ولایتلری کیملردن آلدی ؟
جواب : ملاطیه یی ترکماندن آلدی . دیوریکینی کوردن بری ترکماندن آلدی ، بونلر دخی قدیم پادشاه دکلدی ، آرتندن (۲) صکره بونلرک اول ولایت اللرینه کیردی حکم ایتدیلر . قاچانکم بایزید خانه تمور ورطه سی واقع اولدی . مصر سلطانی سیبیله یه یرلی یرینه واردی ، اول وقتدن بری بونلره مصرلی حکم ایدر اولدی .

سؤال : یا اول روم ولایتسدن بایزید خاندن قاچانلرک حالی نه اولدی ؟
جواب : بعضیسی تموره واردی ، طهرتن و کریمان اوغلی آیدین اوغلی اسفندیارک دخی ایلچیبی بیله واردی ، بونلرک هر بری بر نوعله . کریمان اوغلی

(۱) اوکاتقی ، اصلاح ایتک .

(۲) هر ایکی نسخه ده بویله در .

«اسی» حبسندن وزیرکن قاجدی ، آبوچاره ، مایونجیچاره اویدی تموره واردی . منته اوغلی صاجن صقان یولندی اشق اولوب واردی . آیدین بک اوغلی چرچیک ایدم واردی . اسفندیار اینجیسیله طهرتن نوکر اولوب بیله واردی . هان بونلر کم تموره واروب حاللرین عرض استدیله وهم یالواردیله ، استدیله ای صاحبقران ! بزه مرحمت ایله غایت مظلومز دیدیلر . اکثر تحریک ایدن طهرتن و کریمان اوغلیدی . ایمدی بونلرک سوزی مفید اولدی ، تمور بدبختی کندیلرینه اویدردیلر .

نظم

شکایت ، طعن ایتمه ایلمه سن	سبب اولدک هلاک اولدی نیجه تن
اوغل ، قیز ، قوم ، قرداش آروق	بولامز خلقیمز کیسه جک پلاس
اونوتدیله قامو وارلقلرینی	دیله هب تکریدن برباش خلاصی
دیدیلر بزکناه ایتمک آکا	دکلدر برقیلمز اوکا عاصی
قومادی برقره یول الیزده	کداییلر ویرر بزه بییاسی (۱)
ینه بیسک درلو دفتر ظاهر اولدی	ازل تقدیر نه یازدیه او اولدی
دوشندی عالمه ظلم وضالالت	مطیعلر جمله حقه ناظر اولدی
قارشدی مردارم مسلم (۲) سچیلیمز	یکه ایت چغاطی (۳) حاضر اولدی
تمور ملعون تکبرلک ایدلدن	نیجه آلتون کوموشلر باقر اولدی

جواب : تمور ، بکلره ایدر بوییلدیریم بک خود غازی بکلدر دیرسز ، دیرسزکه بزم کناهمز یوقدر دیرسز . خانلر خود کناهسز کیسه بی اینجیتمز لر وهم سپیلری دخی نیجه واردر . بری بوکم سزدن یاردیم دیله دی . بری دخی ایدر کلک بکا طابوقلک دیدی اوله . بری دخی ایدر بن غزایه واردرین بکا

(۱) بییاسی : بیسه سی ، آرزوچق بیه جک

(۲) مسلم : صحیحی مسلم ، ذبیحه

(۳) دعوتل معنایه اوللی ؟

چری و یرک دیر . ایمدی سزله بونی قیله مازسکز ، توره درکم سزی ایجیدرله . ایمدی بوسزک سوزیکز یلان ویا کرچک بولغای (۱) وکر چکسه خانلره بونک کی نسنه لایق دکدر ، وکر سزیلان اولاسز سزله دخی لایق اولیه کم خانلره تهمت ایده سز ، هله ایلهچی کوندره یین که خان دخی ندر . بویکادن کر میان اوغلی ایدر ، خام بزم حائلز ایکدن خالی دکل ، یا کرچک ویا-نود یلان واکر کرچک اولورسه مرؤت سکدر واکر یلان اولورسه پادشاهلره خود فتح ولایت عادندر . پس کر میان اوغلینک سوزینه ایلهچی کر کدر دیدیار ، ایلهچی یاراغین ایستدیکم کوندرله . ایستدیکم « سلطان احمد » (۲) و « قره یوسف » (۳) شاهک حبسندن قاجشلردر بیلدریم خانه وارمشلر ، تمور دخی ایلهچیسنه صبر ایستردی تاشوکا دکنیم بوایکی بکلری بیله کم خانک یاننده طوررمی یا کیدرلمی . سهل وقت طوریدیلر و کیتدیلر تمور دخی ایلهچیسنی کوندردی .

سؤال : یا اول بکلر آنده یکن ایلهچیسنی نیچون کوندرمدی ؟ جواب : تمور اولیه صاندیکم بو بکلر وارله بیلدریم خانی کندینک اوزرینه کتیره لر . کوردیکم کندینک تصور ایستدیکم دککش ، ایلهچی کلدی وارمغانینی چکدی . بایزیدخان بوکاغدیینه وارمغانینه هیچ الثنات ایتمدی و کندی ضربلو برکاغد یازدی ایلهچینک اینه وردی ایلهچیکم کتدی ، بایزیدخان وزیرلرینه ایدر تیز یراغ ایلک تمورک اوزرینه کیده لم دیدی ، آتی ولایتدن بری چیقارمازن دیدی . علی پاشا ایدر ، دولتو سلطانم نه حاجتکه لشکریمزه زحمت ویره وز ، قویالم کلسون ولایته کیرسون شویله قیرالمکه آنلری ، کندی ولایتلرینه خبرلرین ینه بز کوندره لم . بکلر بورائی بکندیار ، بایزیدخانی کندی رأینه قومادیلر ، لشکر جغه مشغول اولدیلر . تمور آندن یوردیدی . بایزیدخان ویلاق اوغلینی و کندی لشکرینی روم ایلینه (۴) جمع ایستی حاضر اولدیلر .

[۱] بولغای : اوله . بولق : اولق

[۲] بغداد حاکمی سلطان احمد جلایری

[۳] قره فوبونلی حکمداری

[۴] سیواس ولایتینه

تمور دخی « سیواس » کلدی ، چنگه باشلادی لغم اوردی باروسینی بیقدی ، خلقینی اسیر ایتدی . بونلر کم بو حال واقع اولدی ، مصر لشکری حلبه کلدی دیو تموره خیر کلدی . تمور دخی شامه توجه ایتدی ، واردی حلبه چیقدی . حلبک یاننده « مرج دابق » یازوسنده اوغراشدیلر ، مصر لشکری صیندی ترکان خان اولدینی سیدن ، سلطان قاچدی . تمور حلبه واردی ، حلب خلقی حصار یورمدی ، مبالغه آدم قیرلادی ، حصار ی آلدی ، ظلم کلنده اولدی ، زیرا تمور اعظم اشرادن ایدی . آندن « حما » به واردی ، آنی دخی حلبدن بدتر ایلدی . آندن « حمص » واردی ، حمصه مزارلر کوردی ، صوردیکم بونه مزارلردر . ایتدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحابلر ننددر « خالد بن ولید » دیرلر بولایتی فتح ایدن بودر وبری دخی « کعب الاحبار » وبری دخی « عمر بن منذر » در مزارلر کم کورسین جیمسی حضرت رسولک اصحابندندر دیدیلر . حمصک خلقینی اسیر ایتدی والاخلقینه مال صالادی ، مبالغه مال آلدی . آندن « بعلبک » واردی ، یغما ایتدی . شامه واردی ، حصار ی آچادیلر ، برنججه کون ایوجنک اولندی ، شام طرفدن چوق آدم قیرلادی ، آخریغما ایتدی . یزیدک مزارینی بولدی سوکاکلرخی [۱] چیقاردی یاقدی ، مزارینه نجس طولدردی . اکثر قهری اوشهره یزید یاقین یاندیغی چون ایدی . آندن سوردی یه « قره باغ » چیقدی ، قیشی آنده قیشلادی . یاز کم اولدی رومه توجه ایتدی ، ارزنجانه کلدی اسفندیار قارشولادی ، تمورله بیله کلدی . « صاروقامیش » ده ایکن بر کیجه سیوشدی دستور آلمدن قاچدی قسطمونی به کلدی . تمور « انکوری » یوریدی . بو طرفدن یازید خان اولکی تدیرک اوزرینه کم کندی ولایتدن ، غیری ولایتدن لشکر چیقاردی وهم « سراخور » [۲] دخی چیقاردی ، تا استانبولدن دخی بیله چیقاردی . روم ایلندن سراخور چیقارمق یازید خاندن احداث اولدی ، وزیر ی علی پاشا مباشرتیه . وهم

[۱] سوکاک : کبک

[۲] سراخور : یازیدی صلاخور ، سلاحتور

بایزید خان اوج اوغلین دخی بیله آلمش ایدی . « امیر سلیمان » آیدین ایلی سنجاق بکی وتکه سنجانچی بیله و « سلطان محمد » « آماسیه » لشکری و جمیع روم لشکری بیله جمع ایتدی ، تاتار و غیره لشکر کندوبیله بیله یوریدی . آنلر دخی انکوری به واردی . تمور بدبخت دخی کلدی پنجه کونی صباح تمور قوندی . بایزید خان ایکندیده قوندی . بربرینه قارشو تمور خندق کدی جمعه کون او طور دیلر ، جمعه نمازی قیلندی . سلطان بایزید سنجاقلری چوزدردی و کوسلر چالندی . صف بر صف آلایلر باغلانندی . هانکه مقابل اولدیلر تاتار خابن کم طهرتن کندی بکلری اوغلی ایدیکم اول « ارطوغان » ک قدشای اوغیدر ، کرمان لشکری کرمان اوغلینه دوندی . الحاصل هر ولایتک لشکری کندی بکلرینه دوندیکم آنلر تموره وارمشلردی . ویلاق اوغلی چریسی بیله ابو جنک ایتدیلر ، و کوردیکم هر طرفدن قولایی قولایینه کتدی اوغلی « مصطفی » آتدن ایرلدی ناپدید اولدی . امیر سلیمان دخی باشلرین آلدیلر چیقیدیلر . سلطان محمد آماسیه لشکرین آلدی آماسیه کتدی . بایزید خان قابوسی خلیفه قالدی « صولاق قره جه » ۱۱۱۱ دیرلردی بر قوی واردی ایدر ، « قانی اول کوکندیگ اوغللر ، اول سنجاغک بکلری ، یا اول سرخوش وزیرک نه خوش یولداشلق ایتدیلر سکا ، دیدی ، « آجه نی خرج ایتزدک خزینه به قویاردک اوغلانچقلم رزقیدر دیردک دیدی . بایز خانه بو سوزلر غایت کوچ کلدی ، « بکا منسی ایدرسز ، دیدی آتینی تپدی ، قولک آراسندن چیقدی . بیله سینجه بر قاچ یایا اوغلان ور قاچ صولاق واردیلر . چفتابک آلاین بری برینه اورمغه باشلادیلر . کرمان اوغلی کوردی ایدر ، هی جنک ایدن بایزید خان کندیدر دیدی . فی الحال آدملر اوشدیلر ، آتینک درت یانندن صارلادیلر طوتدیلر تموره کوتوردیلر آتندن بیقمیدیلر . تمور چاغر دیکم آتندن بیقماک دیر ، نم قولوغمه کیرک دیر . چادرده او طور مش ایدی ، قولتوغنه کیردیلر

[۱] صولاق ؛ رکاب مأوری کمانکش ، سابقده ۶۴ ، ۶۳ ، ۶۲ ، ۶۱ نجی بولوک خلق .

خانم آه بین دیدیلر. ایدر « هی قالتاقلر (۱) بن آه بینوب دنیه واره بین دیر ، پادشاهلر حرکت ایتمک جائز دکلدیر » دیر . یوریدی چادر قابوسینه کلدی ، بایزید خانی دخی آتدن ایندر دیلر ، تمور قارشو واردی کورشدیلر ، ایکیسی بر خالینک اوزرینه او طور دیلر . تمور چاغردیکم لشکر شمدنکیرو او طور سونلر دیدی ، والا هرکشی کندی قزانجنده حرام حلال دیمز دوشیردی .

نظم

ایکی کوتروم سبب اولدی فساد (۲)	وهم ابلیس صفا ویرر حساده
فساد اودینه یاندی روم وشامی کور	نه ایشلر ایشلدر اولدی شوراده
و کورچه بوسانغ مصنوعیدر	سبب بو ایکی کوتروم بو آواده
بولارک اویدینی نفس وهوادر	عاشقی وار اویمه سن بومراده

سؤال : ای درویش ! سن خود اوچنکده بیله دکلدک ، یاما جرای کیمدن نقل ایدرسین؟ جواب : بروسه نک برنابی واردی اول بایزید خانک صولاغی ایدی ، اول وقتکم خانی طوتدیلر اول دخی بیله ایمش ، بایزید خانکم الله رحمتینه واردی اول دخی بیله ایمش . فقیر دخی آکا صوردم ، تمور بایزید خانی نیجه صاقلادی ؟ ایتدی تخت روان قفس کبی ایکی آت اورته سننده ، هر وقتکم کوچرلردی کندوبی اوکنجه یوریدرلردی . قاچان قونسه لر کندی چادری اوکنده قوندرلردی . اول قوجه نائب کم دیرین ، سلطان محمد واردی ، سلطان محمد آماسیه حصارینک دیزدار لغین (۳) ویردی . قاچانکم پیر اولدی « سلطان مراد ، آنی بروسه به کتیردی نابلکین ویردی فقیر بو حکایتی آتدن بایشتم .

(۱) قالتاق ؛ عارسز ، ادبیز ، حیا سز .

(۲) ایکی کوتروم ؛ تیمور ایله اسفندیار اوغللارندن کوتروم بایزید

(۳) دیزدار ؛ قلعه آغاسی

نظم

کافر ایتمز ابتدکی ایشی که نلر چکدی آنده ارککله دیشی
 شریعت اهلینی طورماز قیراردی بیلنمز نیدی طوتدینی توشی (۱)
 خانقاه مسجد مدرسه بیقدی کچیردی آیدین ایلینده او قیشی
 تمورک ظلمی چوقدی عالم ایجره که او یله ظلمی کوزمدی هیچ برکشی
 آیاغی باصدینی ایلار بیقادی یکیدک قوجه نک قالمدی توشی

وهرولایتی کندی بکلی بکینه ویردی . ولایت عثمانی تاتاره ویردی .
 بایزیدخان ایشیندی ، تمور کوچ اوزرینه کیدرکن بایزیدخانه گاه گاه سلام
 ورردی ، بایزیدخان تموره ایدر ، تمور بک سندن بردیلکم وار ، تمور ایدر
 هر نه دیرسک قبول ایتم . بایزیدخان ایدر ، تاتاری بوولایتمده قومه آل
 بیله کیت دیدی . تمور ایدر ، قبول ایتم قاچانکم «سمرقده» دن سنی
 کیرو کوند رسم ککرکدر ، تاتار سنی کیرو ولایتکه کتیره دیر . بایزیدخان
 ایشیتدیکم سمرقده کیده جکن ، همان کسندو مصلحتنی کوردی . قاچانکم
 تمور کوچدی کندی ولایته توجه ایتمدی . تاتارک جمیعین سوردی . قیر
 شهرنی و سیوری حصاری وبک بازارنی قره مان اوغلینه ویردی . قسطنون
 وکانغری وقلعه چکی یه اسفندیاره ویردی . بایزیدخان اولمشدی ، تموراوماردیکم
 بایزید خانک اوغلارندن بری کندویه کلیدی . بایزید خانک ولایتین آکا مقرر
 ایلیدی ، کوردیکم کیمسه کلدی ، آنکچون قره مان اوغلینه ویردی ، وهم
 قره مان ولایتدن چیقدی کیتدی وبو ماجرانک تاریخی هجرتک سکنر یوز ۸۰۴ نه
 دردمده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم بایزید خانکم الله رحمتینه واردی قاچ اوغلی
 واردی وهم آنلر نه اولدی .

(۱) توش ، طوش ، سلاک ، مشوار ، بول

آلتی اوغلی قالب بئی معلوم بری ناپدید اولمش ایدی . « امیر سلیمان » و « محمد » و « موسی » و « عیسی » او کوچوچک سرایده قالمش ایدی ، ناپدید اولان « مصطفی » در . امیر سلیمانی ، علی پاشا اینه بکی صو باشی وحسن آغا آلدیلر روم ایلینه کیتدیلر . سلطان محمد کیرو آماسیه کیتدی . موسی ، بروسه به کلدی . عیسی ، قره سی ولایتده بری برینی قووب [۱] یورددی . آخر موسی عیسایی کیدردی ، کندی بروسه ده اوطوردی . امیر سلیمان قیز قرداشی « فاطمه خاتون » در . و کچی قرداشی کم « قاسم » در ، آنلری استانبولده رهن قودیکم هیچ یاغلیق اولنیه . آخر امیر سلیمان کیرو روم ایلینه کچدی . سلطان محمد ایشیتدیکم قرداشی امیر سلیمان تحته کچمش و بونک تاریخی هجرتک سکز یوز بشنده واقع اولدی .

باب . — سلطان محمد ایلچی کوندردی .

ایتدی امیرم سلیمان صاغ اولسون آتامز کیندیه امیرم بزه آنادر دیدی . ایکی آت پیشکش کوندردی . امیر سلیمان دخی بریجه اوغلان و چاریه لر کوندردی ، سلطان محمد قبول ایتدی . امیر سلیمان قره مان اوغلینه ایلچی کوندردی ، قرداشم موسایی قویورمکم سزکله غایتله ایو دوستلق ایده ین دیدی . موسی بیلدیکم قرداشی قره مان اوغلیله بارشدی ، قره ماندن قاچدی اسفندیاره واردی . امیر سلیمان بروسه ده ایدی ، ایشیتدیکم قرداشی موسی اسفندیاره وارمش ، اوزرینه توجه ایتدی یوریدی کویونک یاننده برصو کنارنده قیشلادی و اوران کوچدی . اول مقامک آدی « بك قاواغی » اولدی ، آنکچو-نکم دائم امیر سلیمان اول قاواق دینده صحبت ایدردی ، و اول آراده اسفندیاره دخی بارشدی . آندن کوچدیلر ایزنیکه کلدیلر ، ایزنیکه ینه صحبت مشغول اولدیلر . اسفندیار دخی موسایی سینوبدن کمی به قویدی افلاقه کوندردی . امیر

[۱] قومق ؛ تعقیب ایتمک .

سلیمان ایشیتدیکم موسی روم ایلینه کچدی ، دخی واردی ادرنه یه صحیته مشغول اولدی . روم ایلینک بکلری بیلدیکم موسی روم ایلینه کچدی افلاکه کلش خبر کوندردیلر . کل کم قرداشنک بکلکدن صفاسی یوقدر ، زیرا که هجبتدن الی دکمز کیجه ده و کوندوزده . موسی بو خبری ایشیتدی ، سوردی سلستره یه کلدی ، آندن کچدی روم ایلینک تاوجیلری [۱] و تیمار ارلری و جیمسی موسایه واردیلر . طوغری ادرنه یه سوردی . امیر سلیمان خبر کلدیکم قرداشک موسی ایرشدی ، جمیع روم ایلی آکا دوندی دیدیلر . امیر سلیمان دخی مخمور یاتوردی کوجه قالدردیلر ، ایدرکه «نم مملکتمده کیملک نه حکمی وار و کیل نه ایستر» دیر . همین بویله دینجه هی موسی کلدی دیدیلر ، قاچدی بر کویه دوشدی ، او کویده الله رحمتینه واردی . صکره موسی اول کویلری اوده اوردیکم سز نیم قرداشمی نیچون اولدردیکز و قرداشمده نه ایشکز واردی دیو .

نظم

سویوب آلدیفنک ایلدن چیقاردی	غروری منصبک یولدن چیقاردی
سونلر جمله کولکندن چیقاردی	نه ایندک خلقه کم یوزین چوریدی
مصاحبک اولان باشدن چیقاردی	شراب و چنک و چغانه هم ساز
و بونک تاریخی هجرتک سکز یوز اون اوچنده واقع اولدی .	

— ۸۱۳ —

باب . — آتی بیان ایدرکم روم ایلی تمام موسانک التده اولدی . سنجاق بکلری و تیمار ارلری کلدیلر اطاعت ایتدیلر و نواچیسنده اولان کافر بکلری ینه عاصی اولدی ، و بو طرفدن سلطان محمد ایشیتدیکم قرداشی امیر سلیمان الله رحمتینه وارمش و قرداشی موسی تخته کچمش . سلطان محمد سوردی بروسه یه کلدی ، بروسه قومی استقبال ایتدی ، تخته کچدی او طوردی ، جمیع امیر سلیمان حکم ایتدیکی بیه اول دخی حکم ایتدی . ایمدی بویکا روم ایلینده موسی کوره لم نیلر «کور شاه ملک» ی وزیر ایدندی ، «میخال اوغلی محمد

بك « ی بکتر بکی ایتدی ، سهاونه قاضیسی اوغلی (۱) نی قاضیسکر ایدندی ، وهرسنجانی کندینک برقولینه ویردی . امیر سلیمانک دخی براوغلی و برقیزی واردی ، قاجدیلمر استانبوله کیردیلمر . ویدین عاصی اولدی ، موسی یوریدی هر برینی ضبط ایتمکه باشلادی . ینه ویدینی آلدی ، یاننده « مطر » ی دخی آلدی . لاس ولایتیه یوریدی « انجه بولی » ی آلدی . طورمدین آقینلر ایدر اولدی . گاه گاه استانبوله دخی سکروردی قابوسین دخی یاپدردی ، کلدی سلوری به دوشدی بونکله جنک ایدرکن کورشاه ملک مدارا ایله قاجدی استانبوله کیردی . موسی جله بی طوبیدی ، کوچدی ینه ادرنه به کلدی ، منتظر اولدیکم چرخ نه صورت کوستره .

نظم

موسی نک همتی بوکم طوته جله عالی تقدیر حقدر ایدرکن تدبیر آدمی
مالک الملکدرکه دوزدی هم اول بوزار برقولینه ویرمدی حق جله عالی

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان محمد دیلرکه قرداشی موسایله بولوشه ، بولایتی چکشه لر دولت قغینسکسه آنک اوله .

سلطان محمد وزیری «بایزید پاشا» به ایدر ، «روم ایلینه کچمکه تدارک ایدک» دیر . کورشاه ملک کم موسادن قاجوب استانبوله کیردیکی وقتن آندن سلطان محمد کلدی . بایزید پاشا ایدر ، «سلطانم شاه ملک بکی اوقوبه لم کورم لم اول نهدیر» . اوقودیلر کلدی ، «روم ایلینه کچمک ایسترز تدبیر نه در ؟» دیدیلر . شاه ملک ایدر ، «استانبول تکفورینه ایلچی کوندرک کم آندن غیر یردن کچمکه چاره بو قدر دیدی» . زیرا کم کلیولی موسانک انده ایدی . «ککبوزه» قاضیسی «فضل الله» ی (۲) ایلچی کوندردیلمر . آنکچونکم استانبول تکفوری

[۱] ملا بدرالدین محمود

[۲] قاضی فضل الله ؛ فن طبده مهارتی اولان بو ذات بالاخره وزیر اولکدر -

آکا اعتماد ایدردی ، زیرا فوکشوییدی . فضل الله واری ، تکفوره نیسه سویلیدی عهد و پیمان ایلیدی ، کلدی خبر ویردی . سلطان محمد دخی کوچدی چیقدی ، فقیر کوره قالدیم اورخان امامی اوغلی « یخشی فقیه » ک [۱] اونده خسته اولدم کیوده ، مناقب آل عثمانی تایلیدیرم خانه کلنجه امام اوغلیندن نقل ایدرین . سلطان محمد کم « یوروس » [۲] قوندی ، استانبول تکفوری کبیر کوندردی ، سلطان محمدی روم ایلینه کچیردی . موسی ایشیتدیکم سلطان محمد کندویه کلیورر ، همان ادرنه دن قالدی لاس ولایتینه یاقین واری . سلطان محمد واری اینجکزه قوندی ، « اوره نوز اوغلی علی بک » آنده کلدی ، اینجکزدن کوچدیلمر ، اوکون « میخال اوغلی یخشی بک » کلدی . میخال اوغلی خود موسانک بکیر بکیسیدی کندی کوندردی . الحاصل ادرنه واری و جمیع بکیر فاجدیلمر سلطان محمد کلدیلمر . موسانک یاننده آقینجی [۳] آنجق قالدی . صماقو [۴] ده اوغراشدیلر ، موسی فاجدی آتی چاموره دوشدی ، کندینک برقولی واری « ترزی صاروجه » [۵] دیرلردی ، موسانک آتینک سکیرین چالدی ، موسای سلطان محمد کونوردی . آقشامن چادرده مصلحتی نیسه کوردیلر ، اول کینجه بروسه یه دده سی یانینه کوندردیلمر . میخال اوغلینی دخی توقاده « بدوی چار طاغ » ، کوندردیلمر ، سلطان محمد آیده بیک آقچه علوفه ایتدی . ساوانه قاضیسی اوغلینی دخی قیزیله ایزنیقه کوندردی ، سلطان محمد آکا دخی بیک آقچه علوفه ایتدی . موسانک قولی « عزب بک » فاجدی افلاکه کیتدی . روم ایلی سلطان محمد اطاعت ایتدی ، اطرافک بکیرینه ایلیجی کوندردیلمر .

[۱] یخشی فقیه ؛ ابن الیاس

[۲] یوروس ؛ اسکدار لواسنده ، مرکز ی بکقوز اولان برقضادر . یوروس

قلعه ؛ یوشع طغانی جوارنده بر خرابه در .

[۳] آقینجی ؛ آقینه مأمور باشی بوزوق ؛ سابقده نیکبولینک مانفوج اوغلی

عسکری ، یغما کر اوچانی

[۴] صماقو ؛ تیمور قالدیله سی دیمکدر

[۵] عالیده « صاروجه »

نظم

قدیمدن توره در قداشه قییمق آتایی آتایی غصه لی قومق
 قابل کم هابله قیدی ازلدن عادت اولدیکه خانلر بوکا اویمق
 عیسا په موسی و امیر سلیمان ایشیتدک بو توره اهلیدر احق
 سلطان محمدک تخنه کچمسی و بونک تاریخی هجرتک سکز یوز اون آلیسنده

واقع اولدی .

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان محمد روم ایلینده قداشی موسی ایله مشغول ایکن بو طرفده قره مان اوغلی بروسه په نه صورتله کلدی .
 قره مان اوغلی هجوم ایتدی یوریدی « سیوری حصار » ه کلدی ، آنکچو .
 نکم کندی الله ایدی . درت یانین بیقه بوزه حرامیک ایده بروسه په کلدی .
 « حاجی عوض پاشا » دخی بروسه نک صو باشیسی ایدی . قره مان اوغلی کلدین بروسه نک خلقینی او قودی ، « مسلمانلر پادشاهز روم ایلینده قره مان اوغلی کلیور یراغی اولان کشی حصاره کیرسون ، و آنک کم حصاره یراغی یوقدر حصارده حبس اولسون » دیدی ، وهم دخی او یله ایتدی لر . قره مان اوغلی کم بروسه په کلدی . شهری اوده اوردی ، حصاره جنکه باشلادی ، مبالغه جنکلر اولندی . آخر دیلدیکم بیکار باشی صوین حصارک طشره سندن کول ایله مش ایدی . دیلدیکم اول کولک صوینی کسوب قوروده لر ، بروسه قابوسینک طشره سندن لغ اوردیلر کم کولک صوینی کسوب یاننده کی دره په آقیده لر . حاجی صو باشی طویدی ، حصاردن چیقدی لغمچیلری قیردی . قره مان اوغلی نک اول امیددی دخی کسیلدی ، اوتوز بر کون جنک اولندی . کاه کاه حصار خلقی حصاردن چیقاردی ، خیلی آدملا آیردی کوتور لر قره مان اوغلی قارشوسنده حصاره آصا قورلردی . بونلر جنکده ایکن ناکاه بر کون قابلو جه عمارتینه موسانک نغشی کلدی ، قره مان اوغلی واردی نغشی کوردی ، هان او کیجه قاچدی . گرماسی یولندن طولانندی حمید ایلیندن کچدی کندی

خراپه‌سینه و اردی . کندی‌نک قاضی‌سکری « قاضی مرسل » ایتدی ، « بکم کلین دعاچکی کوندر واره‌ین عثمان اوغلیله سزی بارشدیره‌ین » دیدی . قره‌مان اوغلی ، « هی نه سوزدر البته اول بنم اوزریه کلیر آنکه حقلاشیرزه دیدی .
 ۸۱۶ . بوماجرانک تاریخی هجرتک سکز یوز اون آلتیسنده واقع اولدی .

نظم

عدو کم کله کیتسه اولسه مغبون اولمه‌حالی اولمه‌شادی اولمه‌محزون
 آنک کوکلی قراکلنی یتربس سنک طالعلک حق ایتدی میمون
 یوزی کوکلی قرامانک قارادر قراکولقده‌قالدی خورومغمون

باب . — آنی بیان ایدر کم سلیمان که الله رحمتینه و اردی ، اوغلینی که استانبوله ایلتدردی نه اولدی .

سلطان محمد کم قرداشی موسی ایله قاوشورکن استانبول تکفوری امیر سلیمان اوغلینی آلامازلاندی . یعنی سلطان محمدله عهد و پیمان و اردی ، آنکچون اوغلانی [۱] قبول ایتدم دیمک ایستر . اوغلان استانبولدن چیقدی افلاکه کیتمک ایستدی . « قرن اوواسی » [۲] نک آقینجیلری هپ یائینه واروب « کل بری بز سنکه اولورزه » دیدیلر ، آلدیلر نیکبولی‌یه ایلتدیلر . سلطان محمد خبر اولدی اوغلانک اوزرینه یوریدی یاننده اولان آقینجیلر طاغدییلر قاچدییلر ، اوغلانک لالاسی و اردی . « ترزی باشی زغنوس » [۳] دیرلردی ، اول اوغلانی طوتدی . سلطان محمدک ایله ویردی ، سلطان محمد دخی کوزلرین چیقارتدیروب بروسه‌یه کوندردی ، کندی دخی آردینجه بروسه‌یه کلدی . امیر سلیمانک برقیزی و اردی ، برسناچا بکینه ویردی . اوغلانده دخی ایوتیمار ایتدی ، آقحصار دیرلردی آنک نواحدیسنده « چارطاق کوی » دیرلر بر

[۱] اوغلان ؛ شهزاده معنانه‌در .

[۲] قرن اوواسی ؛ قریناباد

[۳] زغنوس ؛ ترکیه اولوب برنوع طوغان دیمکدر .

کافر کوی و اردی آتی تیمار ویرمشدی. هر کره بروسه به امیر سلیمانک اوغلین کتیرردی
عظالم را یدردی، قرداشم اوغلیدر دیردی و قیز قرداشینه دخی خلی نسنه ویرردی.

نظم

الوکه هر نه کیرسه قسنتکدر و کر راحت و کر چه محتکدر
دیمه کم اوغلم اولسون طوته بیرم نصیب اولماسه آنجق نیتکدر
دمنده فرصتی سن کچورمه که بیله ویرمه بو عمری نعمتکدر

باب ۰ — آتی بیان ایدرکم سلطان محمد بن بایزید خان قرداشی موسای
کیدردی، آندن نیه مشغول اولدی.

چونکم قره مان اوغلی بونک کی مهمل حرکت ایتدی. سلطان محمد
ایشیتدی بروسه به کلدی واسفندیاره ایلچی کوندردی، «یاسن کل یا اوغلانلر کدن
برینی لشکریمه کوندر، والا حاضر اول اوشده واردم» دیدی. اسفندیاردخی
اوغلی «قاسم بک» ی ایلچی ایله بیله کوندردی، و بویکا سلطان محمد کر میان
اوغلینده ایلچی کوندردی. «ایمدی قره مان اوغلینک اوزرینه واریرن سنک
دخی بنجه دوستلغک وارسه سن دخی کله سن» دیدی، «سیدغازی [۱] دن
طوغری کیتسم کر کدر» دیدی، «ویا خود لشکریمه آزوق [۲] کوندر، ویا خود
حاضر اول» دیدی. کر میان اوغلی دخی «لشکرمله واره بن وهم لشکریمه آزوق
کوندره بن» دیدی وهم او یله ایتدی. تاخنکار اول مملکته واروب کلنجه
کر میان اوغلینک سور کونی [۳] اکسیک اولمدی دشم کلدی.

نظم

ایودر دوستلق ایتمک خانلر ایله مدارا و محبت آنلر ایله
بایری هر وجهله سوز قبول ایت قولانگک دینج اوله هم آنلر ایله

[۱] سیدغازی؛ کوتاهیه ملحقاننددر.

[۲] آزوق؛ ذخیره، بیهجک

[۳] سورکون؛ ارسالات، سوقیات

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان محمد لشکر عظیم جمع ایتدی طوغری قره‌مانه توجه ایتدی . آق شهره چیقدی واردی آق شهردن « ایلغین » کینمک ایستدی . ایشیتدیکم قره‌مان اوغلی چکلدن کلیمش ، سلطان محمدخان قولی بایزید پاشایی قارشی کوندردی چکلده اوغراشدیلر . بایزید پاشا قره‌مان اوغلینی طوندی ، آندن قونیه توجه ایتدیلر . « قره‌مان اوغلی محمدک » اله کیردی ، بیوک اوغلی « مصطفی بک » دخی اله کیردی ، صلح ایتدیلر . آق شهری وسیدی شهرنی و اوقلنی (۱) وبک شهرنی و سیوری حصاری چام آردی حصاری (۲) نی و نیکده بی بونلره ویردی ، تمام صلح ایتدیلر . سلطان محمد قره‌مان اوغلینه خلعت ویردی و سنجاق ویردی ، قولیه آت ویردی کوندردی . همین که اوردی اوچینه واردی ، آت اوغلانلرینک اوتارکن آتینی آلدی ، دیدیکم « عداوتم تا قیامت دکن باقیدر » وخیلی بدبختلق دخی ایلدی .

نظم

قره‌مانده بولتماز طوغری بریار	ولیر چوق ، بيله قلماش عیار
ایدر قول وقرار عهد و پیمان	ایجر آندار یلان چوق ایلر انکار
بکی قاضیسی هم شیخی مدرس	حیله در ایشلری هم خوار مکار
تکبردر هم فضولدر قرامان	آنکچون قهر ایدر آتی قهار

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان محمدخان ابن بایزیدخان بروسه یه کلوب « افلاق » ه حزم ایتدی .

اطرافک لشکرین جمع ایتدی ، قره‌مان اوغلی دخی لشکر جمع ایتدی کوندردی ، اسفندیار دخی اوغلی قاسمی تکرار کوندردی . دولته ولایت

(۱) اوقلنی ؛ قره‌مانده « اوغلی اوغلی » « عشرتینک ساکن اولدینی اراضی
(۲) نیکده ملحقانندن اولوب هر ایک نسخه ده « جازه حصاری » و نشریده « جازی حصاری » صورتده مهوردر .

افلاقه یوردیدی ، طونه کنارینه واردی آقینجیلری کوندردی . اوتردی « یرکوکى » (۱) بی یاپدی آقینجیلر غایت طویوم اولدی . افلاقك بکی دخی ایلچیله خراج کوندردی ، اطاعت کلی ایتدی و اوغلانلرین فابویه خدمته کوندردی . سلطان محمد دولته ینه بروسه یه کلدی . اسفندیار بك اوغلی قاسم بك ایدر ، « بن کیتمزین قابوکده خدمت ایدرین سلطانم » دیدی . خنکار دخی اسفندیاره ایلچی کوندردی ، ایتدیکم « فرداشم قاسم بکه ولایتکدن تیار صدقه ایت ، بن دخی ویره بن » دیدی ، « قسطمونیدن بری « طوسیه » بی و « قلعه جک » (۲) ی ویره دیدی . اسفندیار بك دخی خنکارک وزیرى بازید پاشایه ایلچی کوندردی ، « کرم ایدک ، خنکار حضرتلرندن ديلك ایدک کم ، بنم دیرلکم بو قسطمونیدندر بن خنکارک وزیرین ، ایددی کانفرى و قلعه جکی نواحیسيله بیله ویردم لطف ایدوب قبول ایتسونلر و بن خنکاره ویرین قاسمه ویرمزین » دیدی ، آنکچونکم بدبختدر دیدی . خنکار دخی ینه قاسمه ویردی تا اولنجیه دکن آتاسینه ویرمدی ، آل عثمانک خدمتمنده قالدی .

نظم

ایدنمز آتہ اوغلینه کندویی یار	ندر بوقتنه چرخ غدار
بیقار ملکن اسبابیله دیار	هوا بیلی جفا برچندن اسر
صورا هر حالنی اول نیجه طویار	بویراییکی نفس ووروب آلانلر

باب . — آنی بیان ایدرکه سلطان محمد بن بازید خان « صامسون » ی نه صورتله آلدی .

سلطان محمدک اوغلی « سلطاد مراد » آماسیه ده اولورکن « کافر صامسونی اوده یاقدی » دیدیلر . روم ایلی بکلر بکیسی « حمزه بك » ی کوندردیلر ، واردی

(۱) یرکوکى ؛ هاوج ترلاسی معناسنه در ،

(۲) قلعه جک ؛ کسکین قلعه جک ، کانفریده قضا مرکزیدر

کافر صامسونینی ضبط ایتدی . سلطان محمد خیر کوندردیلر کافر صامسونی
 یاننده مسلمان صامسونینی آلق قولای اولدی . سلطان محمد دخی هجوم ایتدی ،
 مسلمان حصارینه واردی ، ابو جنکر ایتدیلر . آندن سلطان محمد «مرزيفون»
 چیقدی ، آندن صامسونه واردی . حصارک ایچنده اسفندیارک اوغلی
 «خضر بک» واردی . هانکم سلطان محمد واردی ، خضر بک قلعه نی ویردی ،
 کافر صامسونینی ییقدی . هاجز اوغلی (۱) حمزه بکه خنکار صوردی . «نیچون
 بوشهری جنک ایتدیکنز بوشهری ویردیکنز» خضر بک ایتدی : «بزم شهر مزک
 زندکایسی بو کافر شهر بله ایدی خراب اولدی وسزک الکنزه کیردی ، شمدن
 کیرو بزه راحلق بو قدر» دیدی ، «سزکله بزم قونشولغمز اوردکله طاووغک
 قونشوانینه بکزر» دیدی . سلطان محمد خضر بکه خلعتلر کیوردی ونعتملر
 ویردی ، «یاغنده تیمار ایده من» دیدی . خضر بک دخی دیدیکم «قرداشم قاسم
 یانکده در سزکله اولامازم» دیدی ، «زیرا بن آنکله بریرده طورامازم» دیدی .

نظم

تبدل اولغیچون اولدی عالم	تبدل صوکی باقی اولدی آدم
جهانده عارقلر یورت طوتمادیلر	بیم دیمکه قورلندی بو نظام
نظام که عالمه غفلت خاصدر	اولوبدر معدن عقلوکه ارقم

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان محمد صامسونی آلدی ، بروسه یه
 کیدرکن اسکله یه اوغرادی .

ولایتلرنده مبالغه تاتار کوردی ، صوردی «هی بو اولر کیمکدر» ایتدیلر
 «منت بک» کدر دیدیلر . ایتدی «یاقانی بونک بکی» دیدی . ایتدیلر «تاتار» صمغار
 اوغلی ، دوکون ایلدی آنک دوکونینه واردی» دیدیلر . سلطان محمد وزیر
 بایزید پاشایه ایدر . «تمور ولایتدن تاتاری آلدی کیتدی دیدیلر ، تا بو ولایتده

[۱] واتیقان نسخهنده «هاجر اوغلی» صورتنده در .

بونلرک بکی دوکون ایلر بونلر بربرینه وارر کلیر، نیم سفریمه بولمازلر، دیدی،
 و «بونلری سورمک کرک» دیدی. منت بکی او قوتدی کتیردی، بیله سینجه
 فله یوره سینه کچیردی «قونوش حصاری» نک یوره سینده قودی. منتک اوغلی
 «محمد بک» شمدی قونوش عمارتین یاپدی، و بر کاربانسرای دخی یاپدی.

نظم

تاتار بولمازدی ایران ایچیدی	دره لره طاغ و هم پایان کوچیدی
سورلدی کلدی آقین بکی اولدی	کافر قیزی کوزه درم قاپایدی
دیدیلر منت اوغلی غازی اولمش	غزایولونه بولسه جان آتایدی

باب . — آتی بیان ایدرک سماونه قاضیسی اوغلی قاضی سکرکن اوغلینک
 کنخداسی «یورکلوجه مصطفی» «قره برون» «واروب نه اولدیغنی» .
 سماونه قاضیسی اوغلی کم ایزنیقه کلدی، مصطفی آیدین ایلنه واردی،
 آندن «قره بورون» «۱» واردی. اول ولایتده خیلی مرآتیک ایلدی
 اول ولایتک چوغین کندویه دوندردی اول دخی بونوعه ترتیب قوردی،
 الحاصل کندویه نی دیدردی. سماونه قاضیسی اوغلی ایشیتدیکم یورکلوجه نک حالی
 ترقی ایتدی، ایزنیقندن قاچدی اسفندیار بکه واردی، آندن کمی یه کیردی
 افلاقه کیتدی. بوبکا کلدی «آغاچ دکزی» «۲» نه کیردی، والایورکلوجه یله
 اتفاق واردی. سلطان محمد خان دخی بازید پاشایی اوغلی «مراد خان» ایله
 بیله کوندردی، واریدیلر قره بورونده یورکلوجه یله بولوشدیلر، مبالغه جنک
 اولدی ایکی طرفدن خیلی آدم قیرلدی، آخر یورکلوجه نی پارالادیلر اول
 ولایتی تفتیش ایتدیلر، کیدره جکلرین کیدردیلر، بک قوللرینه تیمار ویردیلر.
 بازید پاشایته مغنیسایه کلدی، «طورلاق هوکال» ی آنده بولدی آتی دخی
 آنده آصدی. سلطان محمد سیروزه کیتدیکم واره «سلانیک» «دوشه» بو

[۱] قره بورون؛ صفاهده چشمه قضا سنک مرکز

[۲] آغاچ دکزی؛ وسیع اورمان دیمک اولوب بوراده مؤرخ مقصدی «دی اورمان» در

طرفدن سهاونه قاضیسی اوغلی کم آغاچ دکزینه کیرمشدی ، برقاچ صوفیلر
 کوندردی ولایتله ، کلک شمیدن صکره کیر و پادشاهلق بندر بکامسخردره ،
 سنجاق ایستیان کلسون ، صو باشلق ایستیان کلسون ، الحاصل هر مقصودی
 اولان کلسون ، دیدی که «بن خروج ایندم ، بو ولایتده بن خلیفهیم ، مصطفی
 آیدین اینده خروج ایتدی» دیدی ، «اول دخی بنم خدمتکارمدره» دیدی . بو
 شمیدی صوفیلر دخی ایدرلر که «بزدرویشلرزه» دیرلر . حق ایچون درویش
 دکلدر ، «شیخمز خروج ایدر بز دخی بکلرا ولورزه» دیرلر .

نظم

صوفولرک قاموسی خودلوت (۱) اومار	حقه طالب جهانده آز کشی وار
وارر بک قابوسینه هم تیمار اومار	قیلور نماز ایدر نیاز حقه
ممائی سویله سک دیر قانی حمار	باشنده دال ویا کنبد کییوبدر
بو غفلت او یقوسندن جانم او یار	الهی ساکه صیغندم بو حالدن
جوانی دیرکه تکرری شیخه او یار	دیسه سن صوفی تکرری حاضر بیل
یقین ایمانی کفره بیل او یار	دیسه سن صوفی کافر اولدک آکله

باب . — آنی بیان ایدر که سهاونه قاضیسی اوغلی نه اولدی .

آغاچ دکزنده خیلی شوکت حاصل ایتدی ، آنکچونکم سنجاقلر
 و صو باشلقلر عددی و خیلی تاوجیلر دخی واردی ، و تیمار ارلری کم موسی
 یاننده سهاونه قاضیسی اوغلی قاضی مسکرکن تیمار آلیویردی . آدملر دخی
 واردی کوردیلر کم بونک ایشنده خیر بو قدره ، سهاونه قاضیسی اوغلی طوتدیلر ،
 سیروزه سلطان محمد کوندردیلر . «مولانا حیدر» دیرلر دی عجمدن بکیله بر
 دانشمند کشی کلمشدی آکا صوردیلر ، «بونک حالی ندر ؟ بو بر دانشمند

{۱} لوت ، اطمة للبدنه مناسنه اولوب فارسیدر

کشیدر « دیدیلر . مولانا حیدر ایدر ، «قانی حلالدر ومالی حرامدر» دیدی .
ایلتدیلر بازار ایچنده بردکان اوکینه آصا قودیلر . ایندیردیلر جنوب مریدلری
آنی مزار ایندیلر .

نظم

دانشمند بکلك ایستر کور آصادی چوروك اوق آندی هم یایی یاصلدی
هوای نفس آنی باشندن چیقاردی اوزون سانو(۱) لری قیردی قیصالدی
ایکی اوغلن قودی ایزنیقده کیتدی یاننده چوق صوفی باشی کسیلدی
سؤال : ایمانه می کیتدی ویا ایمانسزمی کیتدی ؟ جواب : الله بیایر ،
آنکچونکم بز آنک موتی حالینی بیلمه وز نیی نه نک اوزرینه در .

نظم

چوروك صوفی دیلی اللهی سوبلر کوکله آلتونی آقچی سوبلر
کیمی دیر شیخمز سلطان اولوسر اینسانور اوکا زنیکی خوبلر

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان محمد بروسه ده عمارت یابدی ، آکبر قاج
پاره کویلر ایستدیکم وقف ایده ، بولدیغی کویلری نه صورتله بولدی .
خلق ایتدی ، « سلطانم بودکز کنارنده خیلی کویلر وارددرکم مسلمان
ولایتک ایچینده در والا استانبولکدر» دیدیلر . صوردی بیلیدی ، اوزرینه
لشکر کوندردی . بریسی « ککی بوزه » در « هرکه » دن آکارو (۲) ،
کافری کوردیکم لشکر کلیر حصاری براقدی استانبوله قاچدی . بری دخی
« اسکی ککی بوزه » در ، اول جنک ایتدی آنی یغما ایتدیلر آلدیلر ، اولری
مسلمانلره ویردیلر . بری دخی « داروچی = داریجه » در ، اول عهدله
ویردی آنی دخی عمارته وقف ایتدی . بری « پندک » در ، کافری استانبوله

(۱) سانو ، خیال ، طن ، زعم ، شک ، وسوسه ، وهم

(۲) آکارو ، اوته یان ، یوقاری ، اوتوری

کیتدی . الحاصل بودکز کنارنده کافر حصار جقلر بکم وارد شمدی به دکین
 گاه مسلمانلره دوزردی و گاه کافره دوزردی ، تامراد خان اوغلی محمد دکین -
 بو سلطان محمد زماننده بروسده زلزله اولدی ، جوق اولر و حاملر بیقلدی
 و جوق آدملر هلاک اولدی ، سلطان محمد کم بایزید خان اوغلیدر ، بونک
 سلطنتی تمام اولسی تاریخی هجرتک سکز یوزیکرمی کوننده واقع اولدی .

۸۲۰

نظم

جهان کیمه یه وفا ایتمه مشدر	دیکم کلدیکم کیر و کیتمه مشدر
بنم سلطان بنم خاقان دینلر	یلان دعویایله می کیتمه مشدر
کلن کچر قونن کوچر عاشقی	دعای مقبول اولان کچمه مشدر

باب . - آنی بیان ایدر کم سلطان محمد کم بایزید خان اوغلیدر ، دنیا
 سرایندن بقا سراینه انتقال ایتدی ، اوغلاری و قیزلری قاج قالدی ، و پادشاه
 کم اولدی و کندونک وفاقی نه صورتله اولدی .

دردت اوغلی ویدی قیزی قالدی ، کندینک وفاقی ادرنده اولدی . هانکه
 باش یاصدیغه قودی ، وزیرلری جمع ایتدی . «تیز اولو اوغلم مرادی کتیرک»
 دیدی ، چاشنیکیرباشی «الوان بک» ی کوندردی . ایتدی «بن خود بودوشکدن
 قورتلمازین ، مراد کلدین بن اولورین مملکت بری برینه طوقوشور [۱] .
 تدارک ایدک بنم و قاتم طوبولبه ، دیدی . وزیر ی بایزید پاشا و «ابراهیم پاشا»
 جمع اولدیلر ، اکر بونک کبی ایش اولورسه نیجه ایده لم دیدیلر . «حاجی عوض»
 ایتدی ، «قولی هب مصلحته کوندره لم قابو حالی قالسون آندن سکره تدارک
 ایده رزه» دیدی . دیوان ایتدیلر ، «پادشاهمز» از میر اوغلی ، نک اوزرینه کیدر ،
 قوم وارسون آنا طولی لشکریله و بکلر بکمله بیفاده بولوشسون» دیدی ، «علی التجیل
 چیقيله» دیدیلر و هم علوفه ویردیلر . و هم آنا طولی بکلرینه قوللر کوندردیلر .

[۱] طوقوشوق : مصادمه ، تصادم ایتمک .

هر کون قابوده تبار و سنجاق مرصالحین کوردرلر . والا حکیملر کیردرلر چیقارلر باشلره ، حکیملر هر بری دوا ایچون بر درلو اوت ایسترلر که خنکاره علاج ایدهلم دیرلر . طورماز اولاق کوندردرلر چاشنیکیر الوان بکه «واردیفک مصلحتی بتیر» دیرلر . بر کون سلحدارلر غلبه ایتمدیلر . باشلرک اوزرینه کم « بکمز نه اولدی چیقمازه دیدیلر. [۱] باشلرایتدی حکیملر قوماز چیقمنه دیدیلر . آغالر ایتدی «البته بادشاهمزی کوررز» دیدیلر . حاجی عوض ایتدی ، «ایرته چیقارالم کورک دیدی» . «کوردرن» [۲] دیرلردی ، عجمدن گلش برحکیم واردی ، ییلدیریم خانک حکیمیدی ، اول واردی برتصنیف ایتدی ، میتک آردینه براوغلان اوتردی میتک الینی اوغلان حرکت ایترددی ، میت کندی صقالین صغارکی ایتدی . حکیم ، باشلره کلدی . دلبندی بره اوردی ، ایدرکم «قویماز سز بادشاهی که ایواوله . بزم یوقدر چالشدیفمز ضایع ایدرسزه» دیر . باشلر دخی آغالره ایتدی ، «هله امیدمز وارکم حق تعالی صاغلاق ویره» دیدیلر . آغالردخی پادشاه کندی صقالین صیغادیفین کوردیلر کندی حاللرینه کیتدیلر . باشلر و حکیملر پادشاهک قولتوغنه کیردیلر آلدیلر سرایه کیتدیلر .

نظم

ینه بیک درلو صورت طوتدی عالم	قارش مورش اولوسر در ایام
بکی سوزلر دیسردر بو دیللر	یکی دفتر یازیسردر بو ایام
دورلدی کلدی شاد وملالت	که فرح یاننده یولدشی غم
ایرنجه کم مراد خان اول مراده	نیجه نطق ناطقلر اولدی ایسم

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان مراد نه صورته پادشاه اولدی و قرداشلری

دخی نه اولدی .

[۱] ۹۰ نجی صحیفه تک اون برنجی سطرندن باشلایه برق بورایه قدر اولان قسم موزه نسخه سنده نقصان اولفله واتیقان نسخه سندن یازلشدیر .

[۲] هرا یکی نسخه ده بووجهله محرر ، مطبوع تاج التوارینخده « کورد اوزان » هاجر ترجمه سنده « قورت اوزن » سورتنده در .

سلطان محمدك ميتنى قرق بركون صاقلاديلر اول ذكر اولنان ماجرالره.
آندن سلطان مراد كلدى . بروسهده تخته او طوردى ، خطبه پادشاهى اوقوندى .
سلطان محمدك ميتنى بروسهه كتيرديلر ، همين كه ميت ظاهر اولدى . عالمده
شروشور ، فنه لر بايرمكه باشلادى « ازمير اوغلى » دبرندى ، اطرافك بلكرى
دبرندى ، جيع بلكره ايلنجى كوندرديلر ، بلكر دخى ساكن اولديلر .

نظم

نچه نغمه يه آغاز ايتدى بو ساز	نوايى رنگه [۱] رهاوى شهاد
كيدردي برده ي عالم يوزندن	بو كهنه عروس كورنه ايدرناز
جهان انقلاب آينه يبتدى	حركتلر قاموسى اولدى سرباز
آجيلدى صحرا اورلدى سرايلر	بيقلدى قابولر بوزلدى ديوار

باب . — آنى بيان ايدر كه سلطان مراد كم تخته كچدى روم ايلندن نه ظاهر اولدى .

« سلاينك » ده بردوزمه واردى ، « بن بايزيد خان اوغلى مصطفىايم » ديردى .
سلاينكدن چيقدى « وارداركيجهسى » نه يوريدى . اوره توز اوغلانلرينك
بعضى اوكا واردى ، « سيروز » . يوريدى حصارينى ويرديلر . آندن ادرنه يه
واردى ، آنى دخى ويرديلر ، الحاصل جيع روم ايلي آكا دوندى . اول
« يكيجه » ده يكن سلطان مراده خبر كلدى ، بلكر بايزيد پاشايه ايتديلر ،
« روم ايلي بلكر بكيسى سن شمدي يه دكين بالينى سن بيدك ، واراروسينى دخى
سن سوكندر [۲] » ديديلر . بايزيد پاشا دخى يوريدى كليولى يه واردى ، خبر
كلديكم هب روم ايلي اوكا دوندى ، اول دخى واردى الن اويدى ، يسه
اولكى وزيرلكنده اولدى . بايزيدك آردنجه « ازمير اوغلى جنيدك » كلدى ،
آكا دخى وزيرلك ويرديلر . ازمير اوغلى تدبير ايتدى ، روم ايلينك ياياسينى

[۱] رنگ ؛ مجازاً صورت ، طرز

[۲] سوكندرمك ؛ تسكين ايتك ، اولدرمك

مسلم (۱) ایتدی ، بعضیسن بعضینه خر جلقچی ایتدی ، شمذیکی زمانده دخی چری به کیدن آدمه الیشر آنچه خر جلق ورر لر ، وهم «عزب» (۲) چاغرتدی ، کلیولینک کیلیرین بر کیتدی ، ونقدر کم ناوجیلر وارسه جیمسینی کوندری کتیردی ، الحاصل روم ایلینک سپاهی (۳) آدلی کیمسنه سن قومادی . همان ادرنه دن چیقدی «سازلی دره» به قوندی ، بایزید پاشای آنده شهید ایتدی لر ، بونلرک فکری بومک بروسه به وارهلر .

نظم

فکری ، تدبیری قوتقدیره باق که قدرت کوستره علمنده حق
 او قویوب کلذک علم حقدن فنادن آکلامدکمی درس سبق
 وار از میر اوغلی سوزده سازه اویمه دیمهلر قاچان مصطفی به بق بق

باب . — آنی بیکان ایدر کم بروسده اولان پاشکالر نه مصالح کوردیلر . ایشیتدی لر دوزمه اوزر لرینه کلیرمش ، پاشا بش اولدی . ابراهیم پاشا ، حاجی عوض پاشا ، تمورتاش اوغلی ، ایکی دخی بری «اوروج» وبری «علی» اتفاق ایتدی لر ، میخال اوغلینی توقات حبسندن چیقاردیلر سلطان مراده کتیرمکه ، وهم آنک کبی ایتدی لر . حبسندن کم چیقاردیلر ، بزم «الوان چلبی تکیه سی» نه اوغرادای ، فقیری آلدی بیله کیتدک . اولوبات کورپرسی سلطان مراد کسمشدی ، کورپرنک باشنده اوتوردی . مصطفی دخی کلدی کورپرنک بر باشنده قوندی . سلطان مرادک هر بروزیری بر خدمت بویننه آلدی . حاجی بوؤضی کول باشنده قودیلر کم مصطفی اول طرفه کچمسون دیدیلر . دوزمه ایله سلطان مراد لشکری بری برین کوزلیوب طوررکن ، میخال اوغلینی توقاد حبسندن

(۱) مسلم ، سابقده و برکودن ، عاف باطه جی و آراه جی عسکری

(۲) عزب ، سابقده بحریه تکنجیلری ، بیکار ، ایرکن

(۳) سپاهی ، تیمار نامیله عشرتی آلدقلری اراضیه مقابل حرب زمانده کندی

حیوانلریله و جانب میریدن و بریلن چبخانه و معیناتله حربه کیدن بر صنف سواری عسکری

کتیردیلر ، هانکه صوکنارینه کلدی اول سوزی «ترك ترخان خاشندر» دیو چاغردی ، واوره نوز اوغلانلرینه چاغردی، وهب آدلی آدیجه ، روم ایلیک اعیانلرینه چاغردی ، جمیع روم ایلیک اعیانلریم چاغردی هب صوکنارینه کلدیله ، بعضیسی سلام دخی ویردی وهم سوز دخی سویلشدیلر کم میخال اوغلی دیری ایتمش دیدیلر .

باب . --- آنی بیان ایدر کم حاجی عوض پاشا مصطفایه نه صورتله کاغذ یازدی کوندردی .

میخال اوغلی کم روم ایلیک بکلریله سویلشدی ، مصطفی دخی ایشیتدی . حاجی عوض پاشا بر مکتوب یازدی، مصطفایه دیدیکم « دولتو سلطاتم بیلیمش اولاسن ، روم ایلیک بکلری و تاو جیلری اتفاق ایتدیلر ، فلان کیجه مراد کول باشیدن طولانه ، آنلر دخی سلطانی طوتهلر ، برنیجه نوعیله یلان یمنلر ایتدی . وهم اول کیجه نی کم تعیین ایتمشدی، حاجی عوض پاشا اودیدیکی یردن واردی . سلطان مراد مزدینه صلوات دیدی ، نعره اوردیلر . مصطفی خود کاغده ایتمشدی ، آتیه کوجله بیتی قاجدی . از میر اوغلی کاغده مطلع اولمشدی ، اول دخی ایتدی قاجق کرک ، اوره نوزلی قاجدی ، حاجی عوض پاشا مصطفانک چادرینه قوندی، تیز کوپروبی دوزدیلر، کچدیله واردوسینه قوندیلر . حاجی عوض پاشا برکشینک بر قیلین کسدرمدی. قاجیان تاو جیلر وبکلر کلدیله، سلطان مرادک الین اوپدیلر. ابراهیم پاشا ایدر، « جمیعسن بونلرک قیرمق جائردر . حاجی عوض پاشا ایدر ، « قیرمق جائز دکلددر ، آنکچونکم بونلری از میر اوغلی فساد ویردی زیرا بونلر بیلمز لردی آنک طور میه جنن . »

نظم

قرنداش بیله یلان دیی یاقینجق	فساده کورینور طوغری یاقینجق
یلاندر سنی ایلتن جحیمه	بیلورسن اویلان دیلدن چیقنجق
یلانه قانع اولدی از میر اوغلی	بیلندی قویروغک قیصوب قاجنجق

وبوماجرانك تاريخي هجرانك سکنز یوز یکرمی بشنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم مصطفی فاجدی نه اولدی . سلطان مراد خان غازی دخی نیلدی .

مصطفی واردی بیغا صوین کچمکه، باشارامدی، بیغا قاضیسه خیلی فلوری کوتوردی ، قاضی به وردی قاضی دخی کچیدی کوستردی ، بریش اون آدمه کچدی و جمیع آغرائی دوکش، اوچنجی کون کلیولی به کچمش ، همین اوطورمش وفتدرکم کیلر وارسه جیمسن قره به چکدرمش ، حکم ایتدیکم بریدن اوتیه برکی کچیه ، هپ کنارلی بکلندی . سلطان مراد دخی آردیجه کوچدی بیغایه کلدی ، خبر ویردیلرکم قاضی مصطفایه کچیدی کوستردی، سلطان مراد قاضی بی بوغازندن آصدردی، سوردی «لاپسکی» به واردی . آنده نه تدیرایلدی؟

تضم

اوکنده ایکی دریا اولوبدر	بری حیرت بریسی آب اولوبدر
بو حیرت یا لاق (۱) آلدی بی بندن	مدد کبرم همین الله اولوبدر
الین طوت بن یتیمک الهی	دیله مقصودیکی مراد اولوبدر

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان مراد روم ایلینه نه صورتله کچدی ؟ کلیولیده برعلمدار (۲) واردی « طهارتسز خطیب » دیرلردیکم اول ابراهیم باشانک مراباسیدی ، بو طرفده سلطان مرادکم طورردی ، « اجه اوواسی » نده برکافر کیسی دخی واردی ، بو اول کیمی بی کافرله معامله ایدرکی اون بش بیگ فلوری به قول ایتدی ، مراد خانی اجه اوواسینه کتیره قابوسی خاقیله ، تمام قول و قرار ایتدی اول علمدار « قوم بورنی » ندن برکشی یوزدردی ، کیجه ایلن کچدی ابراهیم باشانک چادرین بولدی ، کینک خبرین وردی ، وهر نه که واقع اولدیه آکا بیلدردی . کیدن دخی برقایق کوندرمشلردیکم

(۱) یا لاق ، عجیب ، غریب

(۲) ایکی نسخه دهده علمدار یا زیلدر .

کندولرک فائده‌افین بیلدره . الحاصل بری برین بیلدیر ، تکرار قول وقرار
ایستدیر ، کیجه‌یله صباحه دکین خیلی آدم کچیردیلر . پاشالر و مرادخان اجه
اووانسندن کچدیلر ، مصطفی دخی جنک ایدر کچی اولدی ، آت آرقه‌سینه
کلدی « بولایر » یولینی اینه آلدی . کلیولی خلقی دخی سلطان مرادی
قارشولادی ، تعظیمه شهره کتیردیلر ، مصطفانک حالینی بیلدردیلر . مراد
خان دخی لشکرله آردین سوردی ، مصطفی ادرنه‌یه واردی ، شهر خلقی بیلدیلر
کم سلطان مراد کلشدر ، مصطفایه اکن مقید اولمادیلر ، حریف طویدی
چیقدی . مرادخان دخی ایرشدی ، مصطفای قوودیلر « قیزیل آغاج یکیجه‌سی » نده
طویدیلر ، ینه ادرنه‌یه کتیردیلر ، حصار برچندن آشامی آصاقویدیلر ، جمیع خلق
تفرج ایستدیلر .

نظم

دیلی دونمز آنی برکشی طوودی	ایلانچی دوزمه‌نک ایشی بیتدی
بوزاغی باغینی بوینونه طاقدی	دیددی برخور چاقر قالتابانسن
آنی بیلدردیلر جمله باقدی	سوروب (۱) یایان کتیردی خان اوکینه
هاندم جلاد آنی آغزینه قاقدی	دیددی برسوزم وار خانه دیاین

باب . — آنی بیان ایدر کم پادشاهکم ادرنه‌ده او طور دی ، اطرافک
کافر بکلرینه ایلچیلر کوندردیلر .

ولق اوغلینه دخی « نش طغان » ن کوندردیلر . ولق اوغلی دخی
بر ایلچی دخی کوندردی ، عرض‌نامه یازدی ، آناسی ایچون و کندویه پادشاهلق
قولولدی ، و ایلچی به دخی خیلی تعظیم ایستدی ، و کندی ایلچیسینه دیدیکم « صوفیه‌دن
بریسین دیله ، بکا ویرسینلر وهم بن دخی حاصلندن زیاده کوندره‌ین » دیدی .
ایلچی کلدی بوسوزی سویددی . پاشالره ، پاشالر دخی ایستدیلر « هله قبول ایستک »
دیدیلر . ولق اوغلی دخی مبالغه ارمغانلر کوندردی ، وهم ایستدی « قیزی می

دخی ویره‌ین» دیدی، ولق اوغلیله عهد ایتدیلر. استانبول تکفورینه ککبوزم قاضیسی کم اول فضل‌الله‌در، آنی ایلچی کوندر دیلر، آنکچونکم اول تکفور قونشو ایدی. تکفور ایدر «مولانا قاضی! ولق اوغلینه بونجه یرویردیکنز، دخی بکاویرمه دن بریسن ویرک، سزکله بارشه‌یم» دیدی. قاضی ایدر «چورلودن حد اولسون»، ایجکزی بیله ویردیلر، تکفور دخی قبول ایتدی.

نظم

پاشالر بونجلاین تدیر ایتدی ولی نه کم اولورسه تقدیر ایتدی
قونلدی اوره توز اوغلی اوچده بیوردی خان کم آکا آقین ایتدی

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان مراد دوزمه‌یی بر طرف ایدنجه بویکا قرداشی نیتدی .

سلطان مرادک بر قرداشی کم اوکوچوک قرداشیدر، آکا «مصطفی» دیرلردی، آتاسی آکا حمید ایلی سنجاقین ویرمشدی، هم کرمان اوغلی دخی آنی اوغل ایدنمشدی، سلطان مراد کم دوزمه‌یی قووه روم ایلینه کچدی . مصطفای دخی یرندن قالدر دیلر، کرمان اوغلی دخی لشکر قوشدی، قره‌مان اوغلی دخی «طورغودلو» دن خیلی آدم قوشدی، مصطفی دخی بروسه‌یه هجوم ایتدی . بروسه‌نک عزیزلری ایشیتدیلر کم مصطفی کلیرمش، تیز شهردن خیلی آتجه جمع ایتدیلر، و یوز پاره دخی قاش آلدیلر، شهرک اخیلرندن «اخی یعقوب» له «اخی قدم» ی کوندر دیلر . مصطفی دخی کلدی فدی‌یه قوندی، بو اخیلر بکک لالاسینه کم «شرابدار الیاس» در، آکاوار دیلر ایتدیلر «بودخی پادشاهمز اوغلیدر، والا قرداشی کلدی حصار ی برکتدی، ایمدی کرم ایدک آتاسینک مملکتی بو یاد لشکره بیقدرمک» دیدیلر . وهم «شهره کتیرمک» دیدیلر، وهم «شهره کتیرجک شایدکه شهری بیقه‌لر و یاخود اوره‌لر، زیرا بیلیر سز قره‌مان بونلرله مدعیدر» دیدیلر . شرابدار الیاس دخی قبول ایتدی، ارمغانی دخی آلدی . آندن ایزنقه کلدیلر، اول زمانده ایزنق دخی معوردی .

واردیلر ایزنیقده ابراهیم پاشانك سراپینه قوندیلر . اطرافدن كلوب تیار ایستینه تیار دخی ویردیلر، حکم و حکومت ایتدیلر ، خیلی مصالح کوردیلر . مصطفی بونده بو حال ایله مشغول ایکن سلطان مرادك پاشالری مصطفانك لالاسینه آدم کوندردیلرکم، خنکار سکا آناتولی بکلر بکیلک ویردی ، براتن دخی بیله کوندردیلر ، و ایتدیلرکم «جهد ایله اوغلانی اكله بزآنده وارنجه» دیدیلر ، و هم شرابدار الیاس دخی اوپله ایتدی .

نظم

بکک کم اوله یاننده کی خان	خیانتله کچیره این ییلن
دییه کم فرصتن بولم بونک بن	که یوزک دوشه قاورایه یارین
دیلر کم طوته بن الین آیاغین	اوشاده (۱) او قترین هم صیه یاین
شرابدار الیاس خاین لق ایتدی	کیدردی مصطفانك هوی وهاین

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان مراد قرداشینه نیجه بولوشدی و آخر نیلیدی .

سلطان مراد غازیکم ادرنه دن چیقدی، طقوزنجی کونده ایزنیقه ابرشدی، قرداشی مصطفی دخی حماده ایدی . کوسه میخال اوغلی میخال (۲) لشکرله حصاری قوشاتدی ، یالی قابوسینه سوردی ، شهر قومی قابوی آجدیلر ، یعنی کم جنک ایدرلر . میخال قابودن کیرنجه « تاج الدین اوغلی » (۳) حاضر دی . میخال اوغلینی کوندرله سانجیدی آتدن بیقیدی ، بردخی یاتدیفی یرده سانجیدی یورکندن . میخال اوغلینك قوللری دخی تاج الدین اوغلینه قلیج اوشردیلر ، یاره یاره ایتدیلر . بونلر بونده جنکده یکن شرابدار الیاس مصطفای طوندی قوجاغینه آلدی، آت اوزرنده مصطفی ایدر، «هی لالابی نیچون طوتارسن؟»

[۱] اوشاتقی ؛ اوفالتقی، قیرمق

[۲] هراییکی نسخه ده بووجهله محررایسه ده « کوسه میخال اوغلی محمدک » اوله جقدر .

[۳] شهزاده مصطفانك وزیری .

خان ایاس ایدر ، «قرداشکه ایلتین» دیر . مصطفی ایدر «بنی قرداشمه ایلمه کم بکا قرداشم قییار» دیر . شرابدار ایاس ساکن اولدی . آلدی کیتدی خداوندکاره قارشی ایلتدی . قرداشی دخی بیوردی جلاده ، جلاد دخی بیوروغی یرینه کتیردی . بروسه یه آتاسی یاینه کوندردیله ، بروسه قومی دخی قانون شرعه دفن ایستدیلر (۱) .

نظم

کتیردی فکرینه هر نیجه نقلی	ینه بردخی یخشی باغلادی عقلی
دوزه برداخی دوزن بوزه شکلی	آرادن کوتوردی مهر و محبتی
دیمز حقدن نه اوله بوکا یازیلی	قیاراشی و قرداشی قرداشینه
ازلدن شویله بازمش بونی مولی	نظر ایتمک بوفعلک فاعلینه
قامو برصانعک صنمی کورندی	بو آریلان کم کوررسن قرداش

سؤال : شرابدار ایاسه ایستدیلرکه ، «بومصطفی اقدک اوغلی دکلیدرکه بونی طوندک اولدرمکه یردک» دیدیلر . جواب : ایدر «صورتا بن کناهکار اولدم ، الا بوایکیسی ولایتده اولسه ضرر عامدر ، وهم بردخی بوکم بن اقدم اوغلینه یاراماز ایش ایتمدم ، بودنیانک مردارینه بولاشمدن شهیدایتدردم ، وهم جمیع عالم راحت اولدی ، وهم بزدن اوکدین کلانلر بوقانونی قومشر » .

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان مراد قرداشندن صکره نیه مشغول اولدی .

سلطان مراد ایدر «عدولرمی دفع ایتمدم ، وزیرلرم بش اولمشدر بر نیجه سین کیدرمن» دیدی . برنی کرمان اوغلینه ایلیچیلکه کوندردیکم اول قره نمود تاش اوغلیدر ، وبرینه دخی بکلر بکیلک یردی . والحاصل همان وزیر ایکی قالدی ابراهیم پاشا وحاجی عوض پاشا ، لالاسی «یورکچ» ، آماسیه بی

وردی . پادشاه دخی اوتره بن حالی کورهن دینچه ، « اسفندیار » طراقلی
بورلو نك اوزرینه دوشدی « دیو خبرلر فریادجیلر کادی .

نظم

دیدیم کوزیوموب کیمک کرکدر کلن خوش کلیه نه دیمک کرکدر
چون ایشدر باشه دوشدی نیدم حقت لطفی بزه محکم دیرکدر
طور ایتدی اسفندیار بن وارهن مقابل اونغه ارده یورنک کرکدر

باب . آنی بیان ایدرکه بوسوزلری دیدی ، سلطان مراد یوریدی
یکیشهره چیقدی .

اسفندیار اوغلی قاسم نك سلطان مراد کلهدی ایزنیقه کلدیکی وقتن ،
قاسم نك دخی بیاه یولداش اولدی بولی به چیقدیله . اسفندیارلو ایشیتدیله کم
بکری اوغلی قاسم بیاه کلپورمش ، خیی آدملر قاجدی قاسم آدینه . الحاصل
بولینک اوزرنده بولوشدیله ، ایو چکار اولدی ، اسفندیارنک آدملرنن خیی
آده طوتدیله ، اسفندیار لشکرین صیدیلر ، اسفندیار کندی دخی چوماق ۱۱۱
ضربن یدی ، قاجدی -ینوبه دوشدی . سلطان مراد دخی آردیجه قسطنونوی به
کیردی ، ولایتینی ضبط ایتدی ، « باقر کورهمی » ن دخی ایستدی . اسفندیار
کوردیکم مرادک دولتی دائم ترقی ایتده ، کیچی اوغلینی مراد خانه ایلیچی
کوندردی دیدیکم « اوغل سلطان مراد ؛ آتاک ددنه بکا احسان ایده کلهشدر ،
ایندی سن دخی مرؤت ایله ، بن ایتدیکمه قلله بکا مرؤت ایله ، وهم قیزم
دخی ورهن ، وهرییل لشکرمله وارهن خدمتکه طوزرهن » دیدی ، وهم
باشلاره دخی قیزیل فلوری ۱۲۱ ایلیچی کوندردی ، اول قیزیل فلوری آدمک

۱۱۱ چوماق ؛ ابری و آغر باشلی صوبادن عبارت حرب آلتی .

۱۲۱ قیزیل ؛ آتون ، کوزل

بوزین آقار صو [۱۱] ایدر [۲۱] بوزین آقاردر ، قی اوطلو [۳۱] کشیدر کندی
 حالینه قوماز ، پاشالر دخی اوتاندیلر خنکارله صلحه صلاحه باشلادیلر، خنکار
 دخی راضی اولدی بروسهیه کلدی .

نظم

نظر ایت نقش عالمده نذر وار خیالی مکر هم چوق فتنه لروار
 بوغفلت باغی زینت ایلیوبدر شیرین تانخ درلو میوله وار
 اونومه عاشق یاز برمناقب اشارتدر سوزمده کیمیلر وار

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان مراد ایزنیه قرداشیه بولوشمغه کلدکده
 افلاق اوغلی « دره قله » [۴] نیلدی .

ساسترددن کچدی خیلی بدبختلر ایتدی ، اگرچه غازیلر دخی اکسیک
 قومدیلر ، کلدیلر خنکاره خبر ویردیلر ، ایتدیکم « هله شمدی سفره کیده یورزه
 انشاءالله اول ملعونک یائینه قالمایه ، دیدی ، « شمدی قولم فریزر [۵] غازیلرله
 فرصت بولدقچه کچسون ، ولایتینی بیقسون یاقسون اسیر ایتسون » دیدی .
 سلطان مراد اسفندیار اوزرندن دونجک دره قله سوردی قاپویه کلدی ، ایکی
 اوغابن بیله کتیردی ، قاپوده اوغلانلرین خدمته قودی ، کندیمی خنکاردن
 بورمه دلبند کیددی خراجه مطیع اولدی ، ولایتینه کتیدی .

[۱] آقار صو : نقش .

[۲] واتیمان نسخه سنده « بوزین آقار صو ایدر » جمله بی یوقدر

[۳] اوت ، آتش دینک ایسه ده بوراده جسور معناسنه در

[۴] هر ایکی نسخه ده بووجهله محررایسه ده شیطان و بوده دیدیکاری « دراقول » در

[۵] فیروز بک

نظم

دره قله مطیع اولدی بوخانه
 دایه مزکه بویانه کندی قانه
 ازل ایتدیکی بدبختلمه پشیان
 اوزین مجرم بیلوب کلدی دیوانه
 صوچن عفو ایتدی آنک مرادخان
 مطیع ایدر جهانی بویکانه (۱)

باب . — سلطان مراد غازی دره قوله یله صلح ایتدکن صکره نیه مشغول اولدی آنی بیان ایدر .

سلطان مراد آزانووده یوریدی ، اوره نوز اوغلینی آکا حواله ایتدی . ایکی طرفدن اوج اولدی ، غازیلر مشغول اولدیلر . کندوسی بروسه به کلدی ، دوکون یراغینه باشلادی ، دوکون اولدی ، کلین کتیرمه ار نلردن چاشنیکیر باشی الوان بکی قیوسی قوللردن دخی قوشدی بری « شرف الدین پاشا » بری « ریحان پاشا » ، خانولردن حاجی خلیل پاشا خاتونی سلطان محمد دادیسی دایه خاتونی ، مریخ بوله (۲) بی ، ودخی پاشا کرچه که کر میان اوغلی یعقوب بکک خاتونی ایدی . آکا خنکار « شاه آنا » دیردی . واردیلر قسطنونوی به قوندیلر ، اسفندیار دوکونی دخی تمام ایتدی واران دوکون قومینی آغیرلادیلر ، قیزی ایصهارلادیلر بوکلنره ، آندن کلینی آلدیلر بروسه به کتیردیلر خنکاره . خنکار دوکون ایدرکن ولق اوغلی ، اسحق بکک براوغلی واردی « پاشا بک » دیرلردی ، هم لقبی « دلی باشی » ایدی آنی ولق اوغلی طوتدی حبسه بر اقدی ، خنکاره خبر کلدی ، خنکار دخی توجه ایتدی .

نظم

کار کدر لاس محبوب کله چوق
 اولا غازیلرک کوکلی کوزی طوق
 مرادخان غازی ایده غزالر
 قیربله انکروس طوتوله ازوزنق (۳)

[۱] بیکانه ؛ بیک بک دیمک اولمله بکار مقامنده در .

[۲] نشرینک برنسخه سننده خلیل پاشانک والده سی اولق اوزره محرردر .

[۳] واتیقان نسخه سننده ده بویله در .

سؤال : سلطان مراد اول ایکی کوچوچک از قرداشلرین و اول قیزلری
 تیلمدی ؟ جواب : اول ایکی قرداشلرن توقانده حبس ایتشدی ، کتیردی
 کوکل کوزلرین آجدی ، بروسده علوفه ایتدی ، و او طور دبلر آنالری بیله
 بری « محمود » بری « یوسف » ، قیزلرک اوچینی اوچ قره مان اوغلینه برین « ابراهیم »
 و برین « علام الدین » ، و برین « عیسی » یه و بردی . ایکی سینی ده اسفندیار
 اوغلانلرینه و بردی ، برین « ابراهیم » ، و برین « قاسم » ، و برین اناطولی
 بکلر بکیسی « قوجه بک » ، و برین دخی ابراهیم پاشا اوغلینه و بردی .

نظم

کیمه شادی کیمه غمدر بو عالم	که بردم بیک شیوه کو ستر عالم
مثالی کیجه کوندوزکم سنکله	طولا شوب دورا یدر نیستردی عالم
بودنیا عالم کون و فساد بیل	بو طونه بویله بنیاد اولدی عالم

باب . — آنی بیان ایدرکم « آیدین ایلی » نه صورتله آندی ، و « از میر
 اوغلی جنید » کم اوده نسل « آیدین بک » در ، آنلرک حالی نه اولدی .

تیمورتاش اوغلی « اوروج بک » کم اناطولی بکلر بکیسیدی ، آنی آیدین
 ایلینه کوندردیلرکم آیدین ایلینک خاشلرینی طوته لر ، و اول ولایتی راحت ایلیه لر ،
 زیرا آیانلوغ و تبره نواحیسیله آل عثمان تصرفنده اولمشدی ، و الا از میر اوغلی
 سبیله اول خلقک اکثرینک آلاجه لئی (۱) اکسیک دکلدی ، و هم اوغلی
 سبیله او خلقک اکثری آلاجه یدی ، و هم اوغلی « عیسی بک » ک اوغلینک
 اوغلی واردی قابوده تیمار و بردی ، و آنک دائما سوزی بو یدیکم « از میر اوغلی
 کیتمه نجبه ولایت سزک اولماز » دیردی ، و هم آیدین ایلینی خنکارک برقولی

(۱) آلاجه لئی . ثبات سزقی ، تلون

واردی « یحییٰ بک » دیرلردی آکا ویرمشلردی . احياناً ازمیر اوغلیله اول اوغراشیردی ، برکون یحییٰ بکک قرداشینی ازمیر اوغلی اولدردی . اوروج بکی یحییٰ به بیله قوشوب کوندردیله ، بونلر واردی ازمیر اوغلی بونلرله اوغراشدی اوغراشمدی ، بونلر دخی واردیلر ولایتک بمضینی دوندردیله تیمار ارلرینه ویردیله کلدیله کیتدیله ، والا ازمیر اوغلینک دائماً فسادی اکیک اولمازدی ، اینجیدردی

نظم

زماندر درلو دورانه کچدی	کیمی شادی کیمی دورانه کچدی
شادیسیدر یلان ککرچک	بوغفلت اهلی هب یلانه کچدی
بیم دیدکلرک هب بونده قالدی	خیالی سنکله هب بیله کچدی
عاشق یاز مناقب آل عثمان	یدی جدک بوآلیله بیله کچدی

باب . — آنی بیان ایدرکم آخر ازمیر اوغلی نه اولدی .

سلطان مراد برکون پاشالرینه ایدر ، « شول ازمیر اوغلی تانیجه به دکین اول ولایتده خانلق ایتسه کرکدر ، محمد صلی الله علیه وسلمک پاک روحیچون آنک قیدینی کورک ، یوخسه بن سزک مصلحتکیزی کوررین ، دیدی . پاشالر ایتدیله « اوروج بک قولک اولدی ، شمدی بکلر بکیلیکی حمزه قولکه ویردک ، وهم اوروج بک دائم حصبته و تنعمه مشغولدی ، وهیره که وارسه دشمن کیدر مکه مشغول اولمازدی ، ایمدی شمدی قولک حمزه بک غیرتلیدر ، آنی آکایلدیره لم انشاء الله اول آنی بجزر ، دیدیلر . بکلر بکی حمزه بکه خبر کوندردیله کم سن وهم یحییٰ وصاروخان سنجانعی ازمیر اوغلینک اوزرینه وارک » دیدیلر ، « بهر حال بولوشک ، زینهار قصیرلق ایتمک » دیدیلر ، و « هم تیز وارمق آردنیجه

اولك ، دیدیلر . لشکر جمع اولندی ، یوردیلر «ایلیسی حصاری» (۱) نك
 نواحیسنه واردیلر . از میر اوغلی دخی لشکرین جمع ایئدی ، یوردی بونلره
 بولوشدی ، ابو جنك اولدی . از میر اوغلینك اوغلی که او «قورت حسن»
 در ، لشکرک بر طرفینی کوتوردی قودی کیتدی . از میر اوغلی آز قالدیکه
 حمزه بکه هجوم ایده ، حمزه بک جنیدک اوزرینه دوشدی ، وجید جنوبمش
 یونمغه حصارینه کیردی ، اوغلی دخی دوندیکم باقی قالان لشکری طاغیده ،
 همان بوغازی اله ویردی . سوردیله حصار اوزرینه واردیلر ، خیلی مدت
 حصاری آ کرتدیله . الحاصل عهدله جنید بکی حصاردن چیقاردیلر ، ایتدیلمک
 «سنی خنکاره ایلم» ، کلدی حمزه بک چادرینه کیردی ، کوردی اوغلی دخی
 اوترر . یختی بک قاورادی یقاسینه یاپشدی ، کندی چادرینه کوتوردی ،
 جلاد دخی کتیردی ، اوغلینی جنید بکه قارشنی بوغازلاتدی ، آندن صکره
 جنیدک دخی باشین کسدردی ، ایکسین حصاره قارشنی کوتوردی . حصار
 خلقی کوردیلر که بکلرینی قیردیله ، بونلر دخی حصاری تسلیم ایتدیله .

نظم

جنید دفتربی یاقدی حمزه حصارین آلدی عمرین بیقدی حمزه
 آنک قورت اوغلینی ایتدی طاوق آنی بر تیلکیه بیدردی حمزه

۲۸-۲۹ بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز بکرمی سکزنده وطقوزنده دخی
 دیرلر ، آنکچونکم منتشا اوغلی بوندن اوکدین فتح اولندی ، ایکسی بیله بکرمی
 طقوزنده دنیلدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم منتشا اوغلانلری آتالردن صکره نه اولدی .
 «منتشا اوغلی یعقوب بک» اولدی ، ایکی اوغلی قالدی بری «الیاس»
 وبری «محمود» ، محمود بک اولدی ، والیاس بک اولدی واول دخی الله

رحمتنه واردی . آنک دخی ایکی اوغلی قالدی ، خشکار قابوسینده قوللق ایدرلردی . ایشیتدیلم آتاری اولمش ، بونده کی ایکی اوغلینی توفاده کوندردیلم بدوی چار طاغنه ، بریسی « اویس » وبری « احمد بک » . منتشا ولایتینی « بالابان پاشا » یه ویردیلم .

نظم

اویس احمد تیمارک ال آفاق باغلو دمورده بالابان ملکه حکم ایلمر سانورده
 یلانچی شیوه لی عالم زه غفلت ایسین طاقدی دخی آکمازدق منصب برکون عمرده
 منتشا اوغلانلری توقات حصارنده تمام ایکی بیلم آنده طور دیلمر ، ویازی
 یازلادیلمر تمام بر قیش دخی کلدی ، تدارک ایسدی قیش یراغین کورمکه اولتلق
 آلدیلر ، آتلیسینه دوککه بر آز قوری اولتلق آلدیلر ، ایستدیلمر « بو آزدر بر
 چوال دخی کتیر » دیدیلر . واردی کتیرن بر چوال چوروک اولتلق کتیردی .
 بکنمیدیلر کتیرن کشی یه ینه ویردیلمر آلدی کتیدی . قابوچی صوردیلم « کپرو
 نیچون آلوب کیدرسن ؟ » اویس بک ایدر « براسکی اولتلق کتیردیلمر توفاده ، کتیرن
 « کپرو اسینه آلوب کیدرین » دیر . واردی بر غرار دخی کتیردی ، احمد بکی
 چواله قودی چوره یانینه اولتلق طیفدی ، چوالی آرقه سینه اوردی ، قاقیبه
 سوکه بازار لغ بکنمزلر دیو . « جانته کجدی بونلرک الندن بر قوری اوتی دخی
 بکنمزلر ، یا بونلری عثمان اوغلی صاقلا یوب نیدر » ، دیو سویلنی سویلنی حصاردن
 چیقدی . حاضر آتلمر واردی صاقلامش لردی ، همان بو چوالدن چیقدی
 ویندی قاجدیلمر . « قره بولوک » (۱) یایلادن دونمشدی ، طورمدین آکا دکن
 کتیدیلمر . صباح اولدی کلدیلمر قابوی آچدیلمر ، اویس بکی بولدیلمر ، احمد بک
 یوقدر خبرین بیلدیلمر ، خشکاره خبر کوندردیلمر : اویس بک یری بوش قالدی ،
 زندانچی دخی طوتساق (۲) بکله مکدن قورتلدی (۳) احمد بک قره بولوکه

[۱] بولوک ؛ توکمز

[۲] طوتساق ؛ حبس ، اسیر

[۳] شریده کرک اویس بک کرکه قلمه دیزداریتک اعدام ایلمدیکی محرردر .

وارمدی ، مصره واردی ، زیرا قره یولوك یاننده طورمدی ومصرده دخی
طورمدی ، ولایتینه عزم ایتدی ، واردی عجمه چیقدی .

نظم

نه یی کم قسمت ایتش آکا سبحان نه لر کوردی جهانده مسکین انسان
بلائی مشکل ایتدی آکانسیان چکه کلدی جهانده درلو محنت
چکرلر سانکه بو غربتده مهمان ولی کم پادشاهلر محنتی چوق
ایده لر عمرینک وارن نقصان شوکا دکمز طوته لر باغلیه لر

باب . — آنی بیان ایدر کم «قره مان اوغلی محمدک «اطلیه» ده نولدی .
خنکار روم ایله کچمشدی ، غزایه مشغولکن واردی «اطلیه» به دوشدی ،
هان جنکه مشغول اولدی . برکون حصاردن کوزتدیلر ، قولای کلدی طوبله
اوردیلر پاره اولدی . پاره لرین مسندوقه قویوب آلدیلر قره مانه تبرک
ایتدیلر ، آنک اوچ اوغلی قالدی «ابراهیم» و «عیسی» و «علاء الدین» اوچی
دخی سلطان مراده کلدیلر ، محمدک بر قدداشی واردی ، «بنکی علی بک»
دیرلردی که تخنه کچه ، خلقک بمضیسی قبول ایتدی ، آخر سلطان مراد ابراهیمه
سنجاق ویردی ، قلیچ قوشاندی ، ایکی قدداشین یاننده آلیقودی . ابراهیم
دخی باباسی حمید ایلندن نه کم آلدی سلطان مراده ینه ویردی ، اوقاقنی دخی
بیاه ویردی . عهد و پیمان اوزرینه خیلی زمان طوردیلر ، کانه ایکی اقلیم برک
اولورکبی اولدی . حمید ایلی ولایتینی سلطان مراد حمید ایلین وبک شهرین
شراهدار الیاسه ویردی ، سنجاق بکی ایچنده او طوررکن ابراهیم بک کلدی
اوزرینه دوشدی ، بک شهرینی آلدی . آندن صکره سلطان مراد منقل
اولدی . بو ماجرانک تاریخی هجرتک سکنز یوز اوتوز برنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدر کم ولایت امامسیه ، توقاد «قیزیل قوجه اوغلانلری»
بورکوجه نیلیدی .

آماسیه و توقاد ولایتی دائم او قیزیل قوجه اوغلانلرینک ترکانلرندن هیچ راحت اولمازلردی . بر شهردن بر شهره یولجیلر غلبه اولمینگه کیتمز لردی . هم کیتسه لر آنلرک حرام زاده لکلری اکیسک دکلدی . یورکوج بونلره برکون بر حیله ایتدی ، پادشاه آغزندن بر ایلچی دوزدی مبالغه آرمغانلرله ، دوت قرداشینه بیله مکتوب یازدی ایتدی . « لالام یورکوجه وارک یولداشلق ایدک ، جانسیکی اورک آندن طوغری « آرتق اووا » به کلک سزک تیماریکیز اولسون » دیدی ، وهم یورکوجک بر قولی دخی خنکارک ایلچیسیه بیله ، کلدیلقیزیل قوجه اوغلانلرینی « چوروم » ولایتده بولدیلر . یورکوجک ایلچیبی یورکوجک کاغدینی ویردی ، خنکاردن کلن ایلچی خنکار خیرین ویردی ، ومکتوبن دخی ویردی . بونلر دخی شاد اولدیلر سویندیلر ، کاغدی او قودیلر . نه قدر ترکان حرامزاده سی کم واردد جمع اولدی ، قیزیل قوجه اوغلانلرینک دوت قرداشی دخی بر یره بیله واردیلر ، ایلچی دخی بونلرده ایکن دوت یوزکشی جمع اولدیلر ، ترکانک غایت یارار بهسادرلر خرسز که اولماز (۱) ، ایچ آرا بو دوت قرداش اتفاق ایتدیلر کم یورکوج پاشا بونلره قارشو کله جک اولورسه قلیچ قوبه قیرملر مملکتی اورملر . بو آتفاقله یورودیلر مرزیفون اوواسنه یتدیلر ، یورکوج کلدی ، صورمدیلر کم نیجون کلدی ؟ ایتدیلر « غالباً خوش دکلدره . واردیلر آماسیه به کیرملی اولدیلر یورکوجک اوغلی کلدی قارشو چیقدی . ملول صوردی ، ایدر « بابام خوش دکلدر انشالله سز شهرده بر قاق کون اکلنک وهم دیکلنک ، سز که بیلم ایجه لم ، بابام خوش اولمازسه دخی سز یترسز ، بن سز که بیله وارم بن » دیدی . لشکرک دخی واری « صونسا ده جمع اولوب طورردی بونلری تعظیمله ایلندیلر ، قوندردیلر ، بو دوت قرداشی بر عالی اوه قوندردیلر . نهایتسز نعمتلر حاضر ایتدیلر ، بولوک بولوک بونلرک جمیعسن قوندردیلر ، کیجه اولدی یمکه ایچمکه مشغول اولدیلر . دوت قرداشی بر یردن

قاوردایلر وهم آدملر حاضر اولوب طورردی بونلرک درت یوزین دخی طوتدیلر .
 جمیعین صویدیلر برک [۱] باغلادیلر ، بودرت قرداشک باشین کسیدیلر ، و بودرت
 یوز کشی بی الی باغلی برزندانه کتیردیلر ، بری برینک اوزرینه آتدیلر قیرلدی ،
 تیز قیرلسون دیو توتون ایدیلر ، زندانک قابوسین یایدیلر .

نظم

شراب ایچدی بوترکان سرخوش اولدی اونده عورتی اولان بوش اولدی
 بییدی ایچدی دوکلدی یاتدی ترکان قضایه اوغراددی هرکه طوش اولدی
 دیدیلر یورکوجک قونوقلیدر آنک نعمتی زهرمار ، شیش اولدی
 یورکوج کم ترکانلری قوندییی رلی یرنده باغلاندی « نیجه ایتملیسه ایدک »
 دیدی ایصارلادی بیدی کتندی . ترکانک اوینه سوردی ، ترکانک اوی
 دخی چوروملو یوره سینه قونمشلردی ، اولرینی باصدی وخیلی ترکان قیردی
 وجمیع طاوارلرینی یغما ایتدی ، شوپله اولدیکه چوروملوده بر قویون بر
 آغچه ساتیلدی . عورتلری و اوغلانلری حیران قالدیلر ، ولایتلرده کداییلر
 اولدیلر ، تا او زماندن بوزمانه دکن ترکان اولکی کچی حراملیک ایتمز اولدیلر ،
 آنلرک شر و شورین کوتوردیلر ، ولایت راحت اولدی ، آنک شری
 کوتوردی .

نظم

کرکدر دشمنه کم اوله تدبیر ایده کورتدبیری کم سن قیلنه تقصیر
 که تدبیری حق سبب قودی آراده ولی وقتی کرکدر اوله تفکیر
 اول زمانده « دُلْغَدَرِ اوغلی حسن بک » واردی ، بر دخی « قره یولوک
 اوغلی عید بک » واردی . قیز یلجه قوجه اوغلانلری گاه گاه آنلره خبر
 کوندردی ، برو بو ولایت حرکت ایدرلر ایدی . بونلرک ولایتینک ایچنده

اولورلرایدی ، خاطرلری نه دیلرسه ایشلرلر ایدی . الحاصل بو قیزیل قوجه
 ییکه بویله ایتدیلمر ، اول زماندن بو زمانه دگین ولایتی امن وامانده در .

نظم

بر آدم خیره شره مظهر اولدی جهان ویرانی معمور اولماز اولدی
 بنم سنک دین اول آدمیلر بنم دیدیکی بو آنلر نه اولدی
 و بو کار خانه ده نملر اولوبدر ایشی خود ایشی نه اولدی

باب . — آنی بیان ایدرکم « حیدر بك » او « قوجه قیاسی » نك صاحبیدی
 نه اولدی آنی بیلدرر .

عثمانجق نوا حیسنده زیتونده بر حصار واردر که قوجه قیاسیدر . حیدر بکک
 النده ایدی ، غایت صارب حصاردر که کوز ، ییلق [۱] آزیق قومیشدی ، هیچ
 حصاردن طشره چیقمازدی . بر اوغلی واردی « قاسم بك » دیرلردی ، آنی
 درت یکا بکلره کوندرردی ارمغانلرله . چوق بکلر آنی کتیرمکه سی ایتدیلمر
 اله کتیره مدیلر . اوغلی ایدر « بابا بو بکلره که بنی کوندررسن و بنی طوتارلرسه
 سن نیجه ایدرسن؟ » ایدر . « اوغل ! بن سنی اللهه ایصارلادم ، بن بو حصارمدن
 اولینجه چیقمازین » دیر « پیرلکم وقتنده کیمسه یه خدمت ایده مزیم » دیدی .
 یورکوج بو حصاری آلفه خیلی مشغول اولدی ، و بو حصارده برکشی واردی
 « طیفورچلی » دیرلردی ، و اول ایدرکم بن « الوان چلی » اوغلانلرندیم دیردی ،
 و اول حصارده بر عورت آلوب آنده مقیم اولمشدی ، حیدر بك دخی آکا
 غایت محبت ایدردی ، بلکه اوغلنسدن دها بکرک [۲] سوردی . یورکوج
 بو طیفوری چوق نسنه ویرمکه کندویه دوندردی ، و برکیجه طیفور بو حصارک
 خزینه اولدینی و زخیره اولدینی یره اود براقندی ، جمیع بو حصارک آزیفی
 یاندی . یورکوج طویدی یوریدی ، حصارک اوزرینه واردی ، حصاره غیری

[۱] بو عباره یالکز و اتقان نسخه سنده واردر .

[۲] بکرک ؛ افضل ، اعلا ، ارفع

آزیق قویدرمدی ، حیدر بك يوركوجه « بن خودنه اوله جنم اولدم ، اللهدن ديلرم كه سنك دخي صوكك بندن بدتر اولسون ، دیدی كندی اختیاریله حصاری ویردی . خنكاره بیلدر دیلر ، خنكار تیمار ایلدی . اولنجه ییدی . یوركوج حصاری نصرف ایدوب ایچنده قول قودی تا شمدی یه دگین .

نظم

نه آصی ایله ییسر صانو صانمق شوکا دگمز خزینهك اوده یانمق
ایشك سن صدقله در [۱] حقه كم اول اوکا تقویض ایدن اوصانمق
قاچانكم ایده سن عقلکیله سن دانشاسك دییلمر ساكه احق

باب . — آنی بیان ایدرکم « الب آرسلان » جنکینی یوركوج پاشا نیجه فتح ایتدی .

یوركوج پاشا دوکون ایلدی ، الب آرسلان اوغلینی دوکونه او قودی . الب آرسلان اوغلی طویدی ، یوركوجه خبر کوندردی « مقصودیکز بویم المده کی اورمانی آلمق ایسترسز ، ائمدی کلک تیمار ایدك بن خنكاره وارهین ، خنكار صایغ اولسون بکا دخی تیمار ویره ، دیدی ، وهم یوركوجك هواسی بویدیکم آنک اوزرینه واردی . الب آرسلان ، اوغلینی یوركوجه کوندردی . « سن گله ، بن وارهین » دیدی ، وهم کلدی . یوركوج طوتدی خنكاره کتیردی ، طوتساق کلدی ، بروسهده براوده حبس ایتدیلر ، برنجه زمان اکلنمدی اوی خورنده سن دخی یوركوج آماسیه کتیردی بکلندی . الب آرسلان اوغلی دخی برکیجه کندوی بکلین کشی بی برك باغلادی ، تدارکن ایتشدی کندوی حصاردن صارقیتدی ، آتترین حاضر ایتشدی بئندی وکتندی . ایکی بیلدن صکره خنكاره کلدی ، خنكار دخی ایو تیمار ویردی . روم ایلنده ، خورنده سن دخی یائنه کتیردیلر .

نظم

اورای و تدبیر کورنه اولورطوش نه تقدیر ایدرسه اولنور خاموش
 قاچانکه سنلک و بئلک اوله حالک بلا کلور باشکه سن سینو (۱) بوش
 عاشق یاز مناقب عبرت اولسون قاچان قوندی بوداغه اوچدی قوش
 و بوتقحک تاریخی هجرتک سکز یوز اونوز برنده واقع اولدی یور کوچ الندن.

— ۸۳۱ —

باب ۰ — سلطان مراد غازی « ارکنه کوپریسی » ن یاپدی آنی بیلدر .
 ارکنه کوپریسنگ یری اورمانلقدی ، و جامور چوکلدی (۲) ، و حرامیلر
 طور اغیدی ، و هیچ بروقت یوقدی که حرامی آدم آلمه ییدی . سلطان مراد خان
 غازی خزینهلر خرج ایتدی ، اول اورمانلری قیردردی ، پاک ایتدردی .
 کوپریسنگ ایکی باشینی معمور شهر ایدوب عمارت ، جمعه مسجدی ایتدی ،
 حمام و بازارلر یاپدی ، و اول وقتکم عمارتک قابوسی آچلدی سلطان مراد
 علمایی و فقرايی کندیسی آلدی اول عمارته واردی ، بریجه کون عطارلر ایتدی
 آچهلر و فلوریلر اولشدردی ، اول طعام پیشدیکی وقت کندی مبارک الیه
 فقرايه اولشدردی ، و چراغن کندی او یاردی ، یاپان معمارلره خاعتلر
 کیدردی . چنتلک یرلری ، اول شهرک خلقینی جمیع عواضدن معاف و مسلم
 ایتدی ، و هم بوتاریخده یاپدی .

باب ۰ — آنی بیان ایدرکم « کرمان اوغلی یعقوب بک » کندی ولایتدن
 کلوب سلطان مراده اطاعت ایتدیکن بیلدر .

سلطان مراد غازی ادرنه ده اوتروب صحبت ایدرکن خبرکلدی ، « کرمان
 اوغلی برآدمیه ولایتدن چیقدی سلطانمک خدمتینه کلیورره » دیدیلر . خنکار
 دخی بروسه یه اولاق کوندردی و « اگر کرمان اوغلی کلدیکی تحقیق ایسه

[۱] سینله مک ؛ تشکی و نظم حال ایتمک

[۲] جوکل ؛ چو کندی ؛ نهرلرک اووالره براقدی بی رسوب

شهر خلق قارشو چیقسون ، ابو تعظیملر ایتسونلر ، وبکا دخی بیلدرسونلر « دیدی . وهم گرمیان اوغلی دخی کلدی ، پادشاهک امرینی برینه کتیردیلر . گرمیان اوغلی دخی پادشاهلرک زیارتلرینه واردی ، زیارت ایتدی ابو عطار ایلدی فقرايه . « امیرسید » حضرتی [۱] حیائده ایدی ، آنک دخی اوینه واردی الین اویدی . مناسترده اورخانک ، عثمانک اوزرینه کیردی . آنده دخی فقرايه زیاده عطارلر ایتدی . آخر سوردی ادرنه به واردی . خنکار دخی بکلری و پاشالری استقباله کوندردی ، تمظیمله شهره کتیردیلر قوندردیلر . صباح کلدیلر پاشالر اوکینه دوشوب خنکار حضرتینه کوتوردیلر ، خنکار دخی پادشاهلغه لایق تعظیملر و خلعتلر ایتدی ، اوچنجی کونده ولایتینه کوندردی ، مبالغه عطارلر ایتدی . آندن صکره الله رحمتینه واردی . مملکتینه سلطان مراد حکم ایتدی . ولایت گرمیان بووجهه فتح اولندی ، گرمیان اوغلی یعقوب بک سکر یوز اوتوز ایکی تاریخنجه سلطان مراده کلدی .

۱۳۲۲

باب . — آنی بیان ایدرکم یورکوج بو طرفده نیجه ایش ایشادی ، وبو طرفده خنکارنیه مشغول اولدی .

سلطان مراد غازیکم اوچلری بر بهادر کشی به ایصارلادی . اسحق بکه لاس اوچینی ایصارلادی . قاچانکم اسحق بک آقین ایتمک ایسته ولق اوغلی البته بر شیطانلق ایدردیکم آقین طویوم چیمقازدی . خنکاره اسحق بک خبر کوندردی . ولق اوغلینک حالینی بیلدردی . خنکار دخی هر نه کم ولق اوغلینه ویرمشدی ، الدن ینه آلوب تصروف ایتدی ، کندی قوللرینه ویردی . ولق اوغلی دخی طویدیکم خنکار بوکا اولاشه کرکدر ، فی الحال ایلمچی کوندردی ایتدی « دولتو سلطانم ! قیزی دخی جاریه لکه قبول ایتمک بایزید ددهک دخی بزدن قیز آلمشدر » دیدی ، وهم مبالغه مال دخی کوندردی و پاشالره دخی کوندردی . خنکار دخی راضی اولدی . آلاجه حصاردن تا

[۱] شیخ شمس الدین محمد بن علی الحسینی درکه « امیرسلطان » دیکله معروفدر .

کندی ولایتینه اولاشنجه اوکا ویردیله ، وکندی ولایتینه دخی مال تعیین ایتدیکم هر ییل کوندره ، و برقول اوزرینه طوردی . آقینی بوسنه ولایتینه کوندردیله ، ولق اوغلی انکروس ولایتینی بویونله آلدی ، مسلمانلغه ضرری کلیه . سلطان مراد غازی دخی تصور ایتدیکم بو کافرک عهدی درستدردی . ولایت لاسی فتح ایتدم دیدی ، فارغ اولدی . زیرا کم جمیع لاس ولایتینی خراجه مطیع قیلدی ، بعض ولایتدن خراجی دوشردی . بو فتح تاریخی هجرتک سکنز یوز اوتوز برنده واقع اولدی ، سلطان مراد الدن .

نظم

صاقین کافرک عهدینه اینانه بوکا آرق و یروب محکم طیانه
آقارصو دیوار اولمازای قرنداش یا کولکه یا صدیق اولمازن طیانه
ولی کافرک ایکی نسنه سن آل بری قیزین بری مالن اوصانه

باب . — آنی بیان ایدرکم «سلانیک» نه صورته فتح اولدی .

بر کون مراد خان غازی وزیرلینه ایدر «شول سلانیک دینلن ایراقیدره دیو صوردی ، وزیرل ایدر «سلطانم ! سیروزدن خنکار کوچنه درت کوچدره ، دیدیلر . خنکار ایدر «یا نیچون طوررسز ؟ تیز سفر یراغن کورک» دیدی ، و آندن طویلر و منجیلقلر کوردیلر ، و کلیولیدن کیلر کتیردیله ، نیت غزا چاغردیلر . یوریدیلر حصارک اوزرینه کلدیلر ، اطرافدن دخی خیلی غازیله کلدی ، جنکه باشلادیلر ، بر نیجه کون ایو جنکلر اولدی . آخر خنکار ایدر «هی باشلر ! بو حصار ایلمغه چاره ایلمک» دیدی . اورده نوز اوغلی علی بک ایدر «هی دولتلو سلطانم ! بونی یقما ایتمک کر کدرکه بو آینه» دیدی . سلطان مراد غازی ایتدی . «بو حصار یغمادر» دیدی . هانکم غازیله یقما خبرین ایشیتدیله هر طرفدن یوریدیلر ، زردبانلر کتیردیله هادینهجه حصارک ایچینه قویولدیله ، حصار فتح اولندی . مال غنیمتله آلدی ، کافرلری اسپر ایتدیله ، شهرک اولری خالی قالدی ایستینه ویردیله . واردار یکیکجه سینک

خلفینی سوردیلر ایچینه کتیردیلر . الحاصل دارکفری دار اسلام ایتدیلر . شهرکم آلدی ، سلطان المجاهدین سلطان مراد خان غازی ایدر « هی غازیلر ! بوندن اولو نعمت اولماز کم غازیلر حصاری یغما ایدهلر ، اهل شرکی اسلامه قویهلر ، ایمدی غایت بن بو غازیلری سودم » دیدی . « انشالله شمدنکیرو بو غزایی ایدلم » دیدی .

نظم

مرادخانکم سلائیکی آلدی نیتدی موره به انکروسه نیت ایتدی
باشالره بیوردی طور مکمز هیچ حنک فضلی ولیار همت ایتدی
یوریمک وقتیدر تیز یوریهلم غازی ارنلر اوش اویجه کیتدی
بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز اوتوز اوچنده واقع اولدی . سلطان ۸۳۳ ه
مراد غازی التدن .

باب . — آئی بیان ایدر کم سلطان مراد خان غازی سلائیکن صکره انکروسه کیتدی

آنکچونکم انکروسک حرامیسی ناکاه ویدین نواچیسندن چدی خیلی یارامازلوق ایلدی . ناکاه بو طرفدن خبر کلدیکم « قره مان اوغلی ابراهیم بک » کلدی ، حمید ایلتدن « بلاط شهرینه دوشدی . » دیدیلر ، وهم « شرابدار الیاسی دخی طوتدی » دیدیلر . سلطان مراد دبلدیکم قره مانه توجه ایده ، بو طرفدن انکروس دخی یوریدی . قره مان اوغلیله ولق اوغلینک وانکروسک اتصافی وارمش یوریدیلر . سلطان مراد غازی طوردی ، تا کم انکروس نیلر دیو . انکروس دخی کوکرچینلک اوزرینه دوشدی ، طویلر قوردی آتمه باشلادی . خنکار دخی روم ایلی بکلر بکیسی « سنان بک » ی قارشو کوندردی ، واردیلر اوبللاک (۱) مقداری یرده قوندیلر ، « ویدینلی سنان » دیرلردی ، ویدینک

سنجانی بکی ایدی اول دخی بیلهیدی، بر ایکی کون اوتردیله، ویدیلی سنان ایدر «هی بکلر! بزخنکاره خاشنلرز»، بکلر بکی قاقیدی، ایدر «بوسوزنه سوزدر کم سن بونی سویلرسن» دیدی. ویدیلی سنان ایدر «یا طوغر ومیوز؟ دشمن کلدی پادشاهنک حصارى اوسته دوشدی، دوکوب یورر بز بونده طنماز» دیدی. بکلر بکی ایدر. «بوسنک اوجک در. بزه بر دیل کتیر مزنسکه تدارک ایدموز» دیدی، «خنکارک لشکرینی دشمنه قیردرملمی؟ دیدی. ویدیلی سنان ایدر «طویلر دیل دکلیدر؟ و طویلری آوازه سندن آتلمز طویلر سنی قیرار، بزم خود قولاغمز ایگرندی» دیر. همان اورادن ویدیلی سنان بندی سوردی، ایدر «کوکلی غازیلر! غزا ارنلر کدر» دیدی یوریدی، بکلر بکینه خبر اولدی کم سنجاق بکی کتیدی، آقینجیلر دخی کتیدی. بکلر بکی کوچدی، یوریدی علی الصباح کافرک اوزرینه کلدیلر اوج بولوک اولدیله، هانکه تکیر کتیروب کافره کیردیله، اللهم عنایتنه کافری باصدیلر قیردیله. کافرک قرالی یالکنز باشینی کوچله قورتاردی، اکثر کافری صوده قیرلدى. الحاصل مسلمانلر شویله طویوم اولدیکم غازیلر ادرنهیه کلدیلر، انکروس کافرینک غایت ایوسن اوج یوز آقچهدن آرتوغه صاتمدیله. اهل اصلام شادوخرم اولدی، قره مان اوغلی و جمیع کافر ملول محزون اولدی. سؤال: قره مان اوغلی یا نیجون محزون اولدی؟ جواب: آنکچونکم قره مان اوغلیله ولق اوغلینک اتفاتی واردی، انکروس بو طرفدن یوریه و قره مان اوغلی بو طرفدن یوریه، صانوسینه ایرمدی.

نظم

که سویله دیلر آنی غازیلرده	کر کدر غیرت اسلام غازیلرده
صورو، ویردی شهید اولدینی یرده	غازیلر سوریبی جته کیردی
مقام محمود طوغری یازیلرده	غازیلر سیف اسلام صالدى مردم

و بوماجرانك تاريخى هجرتك سكر يوزاوتوز برنده واقع اولدى، و يدىنى ۸۳۱ سنان لندن .

باب . — آنى بيان ايدركم قره مان اوغلى، كافرئ معين ايدندى اهل اسلام اوزرينه يوريدى، سلطان مراد غازى قره مانه نه صورتله واردى .

سلطان مراد ايدر « عهدك قانى، نچون بونك كجى ايش ايتدك؟ » ديدى، يوريدى آق شهره چيقدى، آندن قونيه يه واردى آنى و يرديلر . الحاصل قره مانك « ايج ايل » دن (۱) غيريسى تابع اولدى . دخى سلطان مراد قصد ايتديكم ولايت وارساقه (۲) بالطه جيلر سورء الك الك ايدلر، قره مان اوغلى اله كتيرلر، و ارديلر « بولقر » . (۳) چيقديلر . قره مان اوغلى بيلديكم بونرك قصدى اوزرينه در، « مولانا حمزه » يى كوندرديكم بر عزيز كشيذر، « بنم صوچومى عفو ايتسون » ديدى، خنكاره ديديلركم « قره مان اوغلى ايتديكى ايشه پشيمان اولمش، پادشاه دن عفو اومار » ديديلر « وهم حيدايلى دن البنى چكدى » ديديلر . خنكار ايدر، « بوولايتى بن آكا و يردم، شمديدن سكره قرداشى عيسايه و برين » دير . « عيسى » اول وقت خنكارك ياننده ايدى الحاصل پاشالر ديلك ايتديلر، صوچون عفو ايتدى . خنكار دخى « مولانا شكر الله » ي (۴) كوندردى، واردى قره مان اوغلىنه هيچ وجه امن الوجوه ياغليق ايتمه . سلطان مراد خان غازى دخى بر احدك ظلمله برچون آلدردى . سؤال : يا قونيه نك و لارنده نك ظلمينى كيم ايتدى ؟ جواب : سبب نيدوكن خبر و يردم ايشيده سن ديه نه زمانده اولدنيغن . سلطان مرادك قره مانه اول سقرينك تاريخى هجرتك سكر يوزاوتوز طقوزنده واقع اولدى .

(۱) ايج ايل ؛ قره مانك ايجى ، دكزدن طرفه اولان طاغلك اونه سى .

(۲) وارساق ؛ تاتاردن بر عشيرتدر ، ايج ايله متفرق اولشدر .

(۳) هرايكى نسخه ده بو وجهله محرر ايسه « بولفار طامخى » اوله جقدر .

(۴) شهاب الدين احمد بن زين العابدينك مخدومى اولان بو ذات ۸۶۴ ده وفات

ايتشدر كه « بهجة التواريخ » مؤلفيدر .

باب . — آنی بیان ایدرکه سلطان مراد خان قره مان سفرنده یدی کلدی نیه مشغول اولدی .

بوندن اول اسحق بك ولق اوغلینك خیانتن خنکاره بیلدرمشدی، قره مان اوغلینك حرکتی وانکروسك حرکتی جیبی ولق اوغلینك شیطانلغندن ایدی . خنکار دخی بونك حالینه واقف اولمشدی ، اول سبیدن سلطان مراد غازی لشکر جمع ایلدی کیم لاس ولایتینی جمله ضبط ایدم . ولق اوغلی طوبدی ، تکرار ایلچیلر کوندردی ، مبالغه ارمغانلرله بیله کوندردی ، وهم ایتدیکم « قیزیمك جهازی تمام اولدی ، آدم کوندرک جاریه کزی آلك « دیدی . یاشار . خنکاره ایتدیلم « آلق کرک سلطانم « دیدیلر . خنکار دخی « تدارک نسه ایدک « دیدی . « اوسکوب « دن اسحق بكك خاتونینی کوندردیلم ، بوندن خیلی آدم اوسکوبه واردیلر ، طوغری سمندره یه کتیدیلر . برقاچ کونك یول قالنجه ولق اوغلی کافر بکلرینك خاتونلرینی قارشو کوندردی ، عجائب قونوقلقلر ایلدی ، غایت ایو تعظیمله سمندره یه کتیردیلم ، آنده دخی نهایتسز قونوقلقلر ایتدی . جهازینك حسابینی یازمشلر ، دفترینی « اوزیک آغا » یه ویردیلم . ولق اوغلی دیمشکه « بن جهازی قیزیه ویرمدم ، خنکاره ویردم دیلرسه بوجاریه سینه ویرسون ، دیلرسه غیری جاریه سینه ویرسون » . الحاصل قیزی ادرنه یه کتیردیلم . خنکار کندوبه دوکون ایتدی ، ایتدی « برسپاهی کافرک قیزینه نه دوکون کرک « دیدی ، وهر نه کم ولق اوغلی دیدی آنی خنکاره دیدیلر . خنکار ایدر « بنم جاریه لریمه ویره جکم یوقیدرکه آنک قیزینك جهازینی ویررین « دیدی ، هیچ نسنه قبول ایتدی ، کبرو جهازینی اول قیزه ویردی ، برسهل زمان طوردی بروسه یه کوندردی . اسفندیار قیزی دخی بروسه ده ایدی ، آنی ادرنه یه کتیردی .

نظم

ینه بردلو صورت طوتدی عالم که باطن نقشینی کوستره آدم
 هزاران تدیری باغلا دی فکری کیمین کوندوزایده کیمین آخشام
 وزیر لر تدیری خانه ایدر عرض ولی خاندنر که شمدی طنمه ایسم

باب . — آنی بیان ایدر کم « اوره نوزاوغلی علی بک » انکروس ولایتینه نه صورتله واردی .

خنکار « انکروس ولایتینک یوللرینی وایللرینی کیم ایی بیلیر ؟ دیدی .
 علی بک ایدر « سلطاتم ! بن قولک کوندر واران ، آباغک توزینه ینه
 کله ین « دیر . خنکار ایدر « روم ایلی وانا طولی بیله کچسون « دیر . علی بک
 ایدر « آقینچی قوللرک یتر ، سلطاتم « دیر . خنکار ایدر « یوری ایمدی علی «
 دیر . آقین چاغردیلر ، « دمشقر (۱) دن کچدیلر یوریدیلر انکروس ولایتینه
 کیردیلر ، برآی تمام یوریدیلر ، ییدیلر ایچدیلر و هیچ بردشمن بلورمدی ،
 وغایت طویوم اولدی ، وشویله دیر لر اسیر آقینچیدن چوق دیرلردی ،
 والحاصل غایت ابوطویوم کلدیلر . علی بک کلدی ، طوغری خنکاره واردی ،
 ایتدی « دولتو سلطاتم ! کوچک کرکدر حیف دکلیدر که آنک کبی ولایت
 سلطاتمک اولیه « دیدی . خنکار حضرتی دخی راضی اولدی .

نظم

همیشه سویلنور آنک نشانی نشان اولور ارک هم ترجانی
 نشانندن آنک حالی عیاندنر نه اولسه عین هم اولور بیانی
 بیلک کم هر کشی مقدارین ایتدی یتشدی سوردی بودور وزمانی

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان المجاهدین سلطان مراد خان غازیکم اول
 سلطان محمدخان اوغلیدر ، انکروس ولایتینه غزا ایتدی ، نه صورتله غزا ایتدی .

(۱) هرایکی نسخهده بووجهله محرر ایسهده « طمشوار » اوله جقدر .

اول ولق اوغلینه آدم کوندردی ، ایتدی « سمندردهن کچرین یارق کورسون » دیدی ، و افلاق اوغلی دره قلهیه « چری کوندر » دیدی ، « لشکریکی جمع ایله ایو یارار یولداشلرله کل » دیدی ، « یوخسه بن سنک اوزرینه وارمغه اوشنمزم » دیدی . دره قله ایدر « دولتلو سلطانم ! بن حاضریم خنکارک آتن یدمکه » . خنکارک دخی عظیم لشکری جمع اولدی . آقینجیلرله ویدینه واردیلر . ویدیندن کچدیلر یوریدیلر ، بر نیجه پاره حصارلرین آلدیلر . تا دینه دکین واردیلر . قرق بش کون ولایت انکروسده آقیندیلر کلدیلر ، افلاق ولایتینه چقیدیلر . دره قله خنکارک اوکنجه بیله چقیدی ، کیندکلی وقن لاس اوغلینک لشکری قلاغوزدی ، ینه بری کلکنده قلاغوز اولدی . دره قله مبالغه پیشکشر چکدی ، کلدیلر ینه ولایتلرینه چقیدیلر .

نظم

غزاکم بونلر ایتدی حقدن اولدی	عنایت حاکم مطلقدن اولدی
بولره خان دیدیلر خوانی بولدر	عطا وهم کرم بونلردن اولدی
مراد خان ، محمد ، بایزید خان	مراد ، اورخان ، عثماندن اولدی
اللهی ! فضل واحسانک بو آله	مؤبدایت عطاسی سندن اولدی

و بو غزائک تاریخی هجرتک سکنریوز قرقنده واقع اولدی ، سلطان مراد غازی الدن .

س ۸۴۰

باب . — آتی بیان ایدرکم اوره نوز اوغلی عیسی بک « آرن اووددهنه اولدی . خنکار بر کون « قوجاق حصارینه سفر ایدم » دیدی ، عیسی بکی اول کیجه کوندر دیکم ایتدی « وار آقینجیلریمی طوبور » دیدی . عیسی بک واردی آرن اوودک کونج (۱) ایلرینه کیردی ، آندن آقین قویوردی ، اویله اولسه کافرلر وارمش یوللری باغلا دی . « اسکندر » آدوبر کافرکم اول آرن اوود بکینک اوغلیدر ، خنکار اول ولایتی اوکاتیمار ویرمشدی ، خنکارک ایچ اوغلا نیدی .

سکره خنکاره یاغی اولدی ، و اول عیسی بکه واران آقینجیک یولینی اول باغلا دی . الحاصل مسلمانلر کوردیکم یوللری باغلامش ، اسیره قیلج اوردیلر ، کندیلری دخی شول قدر غزا ایتدیلر کم او قلری توکندی ، قیلچلری چونکلدی (۱) ، اکثری شهید اولدی ، والاخیل ولایت دخی فتح اولدی .

نظم

شراب رحمت ایچدی شهیدلر صراطی قوش کبی کجدی شهیدلر
 فنا ملکنده اکنمندی آنلر بقاسر اینه کوچدی شهیدلر
 و بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز قرق آلتیسنده واقع اولدی . بو ۱۸۴۶
 تاریخده تمام کون طوتیلدی .

باب . — سلطان مراد خان غازیکم « بیل ارغاد = بلغراد » و واردی نیلدی .

انکروس ولایتینه واردی ، سلطان مراد غازی بیلدیکم بو بیل ارغاد انکروس ولایتینک قابوسیدر ، قصد ایتدیکم قابوی آچه . لشکر جمع ایتدی واردی بلغرادک اوستینه دوشدی ، حصاری جنک ایدر کبی اولدیلر ، صویو کچدیلر ایلینه آقین ایتدیلر . غازیلر زیاده طویوم کلدی ، و بر چیزمه یه بر جاریه ویرلردی . فقیر دخی یوز آچیه بر ایو اوغلان آلم . و دخی اسلامک بنیادی اولاندن بری بو قدر غزا اولدی دیرلردی ، و هم کرچکدر . بن فقیر دخی او سفردمه بیله ایدم ، بر کون خنکاره واردم ، بن فقیره اسپر بیوردی ، بن دیدمکه « دولتلو سلطانی ! بو اسپری کورتورمه آت کرکدر ، و بو یولده آچیه کرک » دیدم ، بش بیک آچیه وایکی آت ویردی . طقوز باش اسپر ، درت آتله ادرنه یه کلدیم ، اوچر یوز آچیه ویردم ، و بعضیسن ایکیشر یوز آچیه ویردم . و بو غزانی تاریخ هجرتک سکز یوز قرق ۱۸۴۲
 ایکیسنده واقع اولدی ، سلطان مراد خان غازی لندن .

(۱) چونکلدی ؛ جنیک چنتیک اولدی دیمکدر

نظم

غازیلر طویوم اولدی وار برغازد بوزلادی باغلا نه اولدی ارغاد
سنگ محبوبلرک اسلامه کلدی اولارک حسنی اولدی عشقه مرأت

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان مراد غازی کم « سمندره » به نه وجهله
رغبت ایدر .

قاچانکم بلر غاددن کوچدی ، طوغرو اوسکوبه کلدی ، اسحق بک ایدر
« هی دولتلو سلطانم ! مادامکه ولق اوغلی سمندره ده اوله ، نه قره مان اوغلی
ایسم اولور ، نه انکروس بزه مطیع اولور » دیدی « وهم دره قله دخی منافقدر »
دیدی . خان ایدر « هله بوسفره وارلم ، الله نصیب ایدر سه آنی دخی کوروز » .
دیدی ، ادرنه یه کلدی قیشلادی . یاز اولیجق دره قله یه ، ولق اوغلی نه « قابویه
کلک » دیدیلر . ولق اوغلی کندی کلدی ایکی اوغلینی کوندردی . دره قله
کور دیکم ولق اوغلی بونک کبی ایتدی . کندی ایکی اوغلیله قابویه کلدی ،
دره قله یی طوتدیلر اوغلانلرن بیله . کندویی کلیولی حصارنده حبس ایتدی ،
ایکی اوغلینی کرمان ولایتده اگری کوز حصارنده حبس ایتدیلر . ولق
اوغلینک ایکی اوغلینی توقات حصارنده حبس ایتدیلر . اسحق بک اوویل
کبه یه دستور دیلدی ، خنکار « یازین وار » دیدی سمندره یه دوشدی . ولق
اوغلی حصارلرن برکیتدی . انکروس ولایتنه کیتدی . خنکار بیوردیکم
« لاس ولایتینی اورک ، قلمه لرینی بیقک ، خلقینی اسیر ایدک » دیدی . شوبله
آقنار اولدیکم درت یاشنده اوغلان یکریمی آنچه یه ساتلادی اوسکوبده . اسحق
بک کم « مکه » دن کلدی هنوز سمندره آلتامشدی ، قول کلدی « نکه دورو » نک
اوزرینه وار حصار ایت « دیدیلر ، کرمان سنجاغینک بکی اول زمانده « تور تاش
اوغلی عثمان چایی » ایدیکم اول وارنه غزاسنده شهید اولدی . فقیر دخی
اول زمانده اوسکوبه اسحق بکله گلشدم کبه دن ، کاه کاه بوماجرالرده بیله
بولوردم ، و بر دفته دخی اسحق بک اوغلی « پاشابک » له و « قلیچ طوغان » له

حرامیلکه بیله کینشم ، و برکون لشکر ایچنده برغوغا اولدی ، اسحق بك آته بیندی ، و جمیع غازیلر دخی بیله بیندیلر . ناکاه قارشودن کوردك برایکی کافر چیقدی ، و بر نیجه دخی آنلرك آردنجه چیقدی ، یایاسن آردینه طومتش آتلوسن آردینه قاب قاره بوس [۱] اولوب کلیر . غازیلر دخی تکیر کتیروب قارشو یوریدیلر ، یایانک اوزرینه آت سالدیلر ، یایا دخی اوق سبدی [۲] ، اوقه باقدیلر هجوم ایتدیلر ، اوزرینه دوشدیلر آتلوسی قاجدی ، یایاسن آت آیاغی آلتده قیردیلر شویله قیرغین اولدیکم غازیلرک آتی کافرك اولوسی آراسنده یوریه من اولدی . اسحق بك چاغردی «هی غازیلر ! ابو قیردیکنز ، اسیر ایدک » دیدی . والله فقیر قیردیغمدن غیری بشین باغلادم اوسکوبه کتیردم ، بشینی اوسکوبده طقوز یوز آچیه ویردم . الحاصل اول بیله سندره فتح اولدی ، و جمیع لاس ولایتینی فتح ایتدیلر ، حصارلرینه ارقودیلر ، شهرلرینه قاضیلر نصب ایتدیلر . سندره ده جمعه نمازی قیلندی ، و جمیع ولایتنه حکم ایتدیلر .

نظم

ظلمت کفری هب بوزار عثمانلو حق تعالی بولری ایتدی احسانلو
 حق تعالی بولری رحمته مظهر ایتدی اشیکنده قول اولوبدر سلطانلو
 و بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز قرق برنده واقع اولدی ، سلطان ۸۴۱ نه
 مراد الدن .

باب . — آتی بیان ایدرکم «موره» ولایتینک قابوسی کیم اولدی ، اول «کرمه» در «کرمه حصاری» دیر لر . سلطان مرادخان غازی آتی نه صورتله فتح ایتدی .

برکون سلطان مرادخان غازی ایدر «ترخان بیکی کتیرک» دیر ، کتیردیلر ، «بو کرمه حصاریکم موره تک آغزیدر آتی نه صورتله آلیق کرک بکا بیلدر»

[۱] بوس ؛ سبسک خفقی .

[۲] سینک ؛ سرپک .

دیدی . « ترخان بك » (۱) ایدر « بوكرمه حصارى بر غریب حصاردر بردكز
 بردكزه چكلمشدر ، و بو ایكى دكز بوولایتی طولانمشدر ، كانه بوولایت برآطه
 كبی واقع اولدی ، و بوكرمه حصارى آكا قورودن بر قابو كبی اولمشدر ، و بو
 بش یرده ابو حصارلر یامشدر ، مبالغه یراغن كورمشدر ، او حصاره
 ترخان بك ایدر « اوچ یردن صاواش و یرمك كرك » دیر . خنكار ایدر « ایمدی
 یاراق كورمك كركدر » دیر . الحاصل یاراق كوردیلر ، ترخان بكی او كجه
 كوندردیلر ، آنكچونكم آنك اوچیدی ، همانكه ترخان واردی خنكار
 دخی بیله جه واردی . كوردیلر كم بش حصار بر یرده بری برینه معاونت ایدر ،
 خنكار دخی بش حصار یراغن كورمشدی . ایمدی بونلر حصار اوزرینه
 واردیلر ، طوپلر قوردیلر حصاره واردیلر ، والا بو طوپلر ك باقرلر ك كتیردیلر
 سنجان سنجاق اولشدر دیلر ، جمیع لشكرده باقر واردی . طوپلر دوكلدی
 قورلدی ، جنك باغلا دی كیجه لر كوندوزلر راحت ایتمدیلر . دكزی كشمش
 خندق ایتمدی ، خندقن طولدر دیلر ، صویینی قورتدیلر ییقدیلر ، یغمایسوردی ،
 هادینجه غازیلر حصاره قوبولدی كافرینی قیردیلر . آقینجیلره سكر دیم و یردیلر ،
 بی نهایت اسیرلر كتیردیلر ، شویله اولدیكم بر محبوه جاریه یی یوز آچیه
 و یردیلر ، آلتون ، كوموش تپسیلر چوق بولندی . الحاصل موره ولایتینك اول
 فتحی بودر .

نظم

آچیلدی معدن كنج ولایت كم آل عثمانه اولدی هدایت
 ولایت موره ظلمتمده ایكن سعادت كونی طوغدی خوش بشارت
 بو آل عثمانك فتحی حسابسز كه حق بونلره ایتمشدر عنایت

و بو فتحك تاریخی هجرتك سكر یوز قرق ایکیسندنه واقع اولدی .

(۱) ترخان بك . عصر مرادخان ثانی و عهد خان ثانی امراسنددر

باب . — آنی بیان ایدرکم « قولا شاهین » « مزید بك » [۱] دن
صكره منزه اولدی افلاقه ، نه صورتله اولدی .

قولا شاهین کم روم ایلیك بکلر بکیسی ایدی [۲]، خنکاره ایدر « دولتو
سلطانم! اول « یاقو » [۳] دنیلن مرتلوس مزید قولکه خیلی ایش ایتمش ، دیر
« بن قولکه بیور ، واره بن آندن اول انتقامی آلاين » دیر . آناطولی لشکرینک
بعضیسی وروم ایلی لشکرینی و آقنجیلری آلدی یوریدی افلاق ولایتینه
کچدی ، شرابه و کبابه و تنعمه مشغول اولدی . بکلر ایدر « هی بکم ! دشمن
واردر ، دیر لر . قولا شاهین ایدر « اول بنم یورکمی کورسه بر نیجه کونلک
یول قاچار » دیر . بویله دیرکن ناکاه بر کون انکروس لشکری کلدی ، شاهین
دخی آغزنده کی لقمه سینی ییدی ییندی قاچدی . بکلر ایتدی لر « هی ! شو
دشمن یوزینه قارشو وارلم ، یوخسه اردومز آیاق آلتنده قالدی ، دیدیلر .
ایتدی « بو کیجه قاتلانک ، دون یاریسنده بن آنک حقتدن کلیم ، دیدی .
آخشام قرا کوسی اولیجق دشمن قایسی [۴] قالدی ، هان قاچغه باشلادی ،
صورارکه « طونه ایراقیدر یوخسه یاقینمیدر؟ » . الحاصل لشکر اسلام آنده منزه
اولدی . بو طرفدن قره مان اوغلی ایشیتدی کم دایسی اهل اسلام لشکرک صیمش ،
غایت فرح اولدی یوریدی « امیر طانغی » نک یایلايه کلن ایلینی اوردی ، مسلمانلرک
عورتینه و اوغلانینه فسادلر ایلدی . سوردی بک بازارینه واردی ، آنی دخی آندن
بدتر ایلدی . الحاصل آیاغی باصدیغی برده ایتدی کی ایشی هیچ کافر دخی ایتزدی .

نظم

بودم طالع نه بر جدن طلوع ایتدی	که کافر طالعنی غالب ایتدی
معین اولدی قرمان کافره کور	یوزی قارا اوزینی مغمون ایتدی
اودمده اهل اسلام کفرینه حکم ایتدی	که اسلام ایلینی بیقیدی و کیتدی

[۱] سلطان مراد خان نائینک میر آخوری و صکره الاجه حصار بکی اولمشر

[۲] قولا شاهین باشادر که بالاخره عزل ایدلمشر

[۳] هونبادی یانقودر

[۴] قای ، ایتدیه

باب . — آنی بیان ایدرکم قره مان اوغلی بونک کبی حرامزاده لک ایتدی ، سلطان مراد خان غازی دخی آکانیلدی .

خنکاره خبر کلدیکم قره مان اوغلی عهدینی صیدی ، مسلمانلرک عورتینه اوغلانینه بی شرع ایشار ایتدردی . خنکار دخی لشکر عظیم جمع ایتدی ، وم روم ایلیسک نه قدر کافر لشکری وارسه کندویه تابع ، آنی دخی بیله سوردی ، قونیه یه چقیدی . یغما بیوردی ، ولایت قره ماننی شوپله اوردیلرکم کویلرینی وشهرلرینی الک ایتدیلر ، خراب ایتدیلر . قره مان اوغلی قاچدی طاشه کیردی . واوییل نیجه ار اوغلان وقیز طوغدی مجهول النسب . خاتونینی [۱] ووزیری «سرور» ی مراد خانه کوندردی «وارک نیم صوچوم دیلک ایدک» دیدی . آنلر دخی کلدیلر چوق تواضعلر ایتدیلر ، دیدیلرکم «قره مان اوغلی کندویه لایقن ایتدی ، الله حضرتنده یوزی قارا اولدی . سن بونک کبی ایجه» دیدیلر . سروره خنکار ایتدی «سن اول بکینه اینانیرمیسک کم آنی بسدن دیلک ایدرسن» دیدی . سرور ایدر «اولکی خطاسنده بیله دکلدم ، شمدیکی خطاسنده رضام یوقدی ، طورغود اوغلانلرندن [۲] اولدی» دیدی ، هله شمدی ایدرکم «برخطا ایتدم آبروق ایتمیه ییم دیدی» بن قولکی ایناندردی ، دیدی خنکار دخی عفو ایتدی ، دوندی کلدی کیتدی . ایمدی عثمانلونک مملکت اوروب مسلمانلغه ظلم ایتمسه سبب «قره مان اوغلی ابراهیم بک» اولدی ، تا بوکونه د کین عثمانلودن کیمسه یه ظلم کله مشدرناحق یره ، مکرکه بیلمیه .

نظم

فساده کم سبب اولسه قره مان او بیلمز نه اولور دین و ایمان
فسادلور حسددن مخلوق ایجره فساددر بیل قره مان ایشی همان

[۱] سلطان مراد خان تاینک همیره سی

[۲] اناطولینک بعضر لرینه پراکنده اولمش وجوغنی قونیه ده آق شهر ناحیه لرنده

بولنیش اولان «طورغود» نام تاتار عشیرتی بکینک اوغلاری

باب . — آنی بیان ایدر کم ولق اوغلی لاس ولایتی لندن کیتدکن
صکره « یاقو » نک اوکنه دوشوب « ازلادی دربندی » نه نه صورتله کتیردیکنی
انکروس لشکريله .

قاچانکم سمندره ولق اوغلینک لندن چیقدی، جمیع کافر قارین آغریسنه
اوغرادى . ولق اوغلی واردی انکروسک اتکینه یاپشیدی، وهم بو طرفدن
قره مان اوغلینک ایلچیمی واردی « سن آندن یوری بن بوندن یوریه بن »
روم ایلی سنک اولسون، ولق اوغلینه دخی ولایتن آلیورهم، دیدی. الحاصل
انکروسک جمعی قرالدن غیری لشکری « یاقو » یله ولق اوغلینه قوشدیلر .
کلدیله اسلام ولایتینه کیردیلر، تا ازلادی دربندینک ایچنده او طور دیلر . ولق
اوغلی روم ایلی بکلر یخی فلوريله قونوقلادی، خنکاری کافره اوغراشمغه
قومدیلر، کافر دربندده بر قاچ کون او طور دى، همان بر کیجه کتیدی. « قاسم
پاشا » بکلر بکی ایدی، آردنجه کیتدیلر . کافرك خود بو صوسی وارمش، بونلر
غافل ایکن خلیل پاشانک قرداشینی کافر طوتدی، اول بولی سنجاغنک بکییدی.
الحاصل ولق اوغلینه کیرو ولایتینی ویردیلر، ولق اوغلینک ایکی اوغلی کم توقادده
ایدی، کوزلرینه دمیرلی سورمه چکدیلر آتاسینه کوندردیلر . خلیل پاشانک
قرداشن دخی انکروسدن صاتون آلدیلر . آندن سلطان مراد غازی ادرنه یه
کلدی. خلیل پاشایه ایدر: « اوغلومی تحته کپیره بن پادشاه ایدم بن، دیر، « بن خیلی
سفرلر ایتدم غزالر ایتدم » دیر . « اعدی بنم اوغلوم دخی بنم حیاطده کوره بیم
نه صورتله پادشاه اولور » دیدی . اوغلینی مغنیسان کتیردیکم اول « سلطان
محمد » در؛ تحته کپیردی. ترخان بکی طوتدی توقاده بدوی چارطاغنه کوندردی،
آنکچونکم اکثر کافر اوغراشمغه سبب اول اولشیدی، وهم ایتدیلر کم
« ترخان ولق اوغلیله غایت دوستلردر » دیدیلر . سلطان مراد کندی اختیار یله
تحنینی اوغلینه ویردی، کندی مغنیسایه واردی، خلیل پاشایی ینه اوغلینه وزیر
ایلدی، « مولانا خسرو » ی قاضی مسکر ایتدیلر . سلطان مراد اوغلینی تحته
کپیردیکنک تاریخی هجرتک سکر یوز قرق درنده واقع اولدی .

نظم

اوغلكر آتايه يورك ياغيدر اوغلك ابوسى غصه طشاغيدر
 اوغلكم آتلك همسازى اولسه صفالو باغى بوستان ياغيدر
 اوغلكم دعا آلوب مقبول اوله آتلك دولتى بوزى آقيدر

باب. — آنى بيان ايدر كه سلطان مراد اوغلىنى تخته چيكردى، كندى مغنيسايه واروب او طور دقدن صكره نه اولدى .

سلطان مراد كم واردى مغنيساده او طور دى ، اوغلى دخى ادرنه ده تخته كچدى . قره مان اوغلى فرح اولدى ، ولق اوغلى دخى فرح اولدى، قره مان اوغلى انكروسه ايلچي كوندرديكم « نه طور رسون اشبو عثمان اوغلى دلى اولدى ، تختينى براوغلاننه وىردى ، كندى چاليجى عورتلرله كندى باغچه لرده بيوب ايچوب يورر ، ولايتدن ال چكدى ، ايمدى فرصت سزك وهم بزمدر ، يوريمك كرك » ديدى . بو طرفدن ولق اوغلى دخى بوكا بكزر ، او كه ياقوي وقرالى آزدرديلر « نه طور رسز تركه بوندن يك فرصت قانده بولورسز » ديديلر . بو قرال اول قرالك اوغليدر كه كوكر چينلكه كلشدى . يانقو بونلرك او كينه دوشدى ، بلغراددن كچديلر طوغرى وارنه اوزرينه يوريديلر . سلطان مراد غازى به دخى مملكت خلقى ايتديلر كم « سلطاتم ! نه طور رسون ولايت خراب اولدى ، اسلام بوزادى » ديديلر . سلطان مراد غازى دخى يوريدى كليولى به كلدى ، كافر كيلرى كليولى بوغازينى باغلامش كوردى . آندن طوغرى قوجه ايلندن « آقجه حصار » . كلدى . خليل باشا روم ايلندن كلدى ، حصارك قارشوسينه طوپ قوردى اوتردى ، خنكار اورادن كچدى . لشكر عظيم جمع ايتدى ، اللهه صيغدى يوريدى . « وارنه ، طاغنده اوغراشديلر . يانقو آناطولى لشكرينه يوريدى ، عجائب جنك اولدى ، آناطولى بگلر بيكى شهيد اولدى ، ودخى نيجه سنجاك بگلرى شهيد اولدى ، ودخى روم ايلي

لشکری قاجدی کیک [۱] بره چیقدی . خنکار کندی قابوسی خلیقه قالدی . قابو خلقی دخی بریره جمع اولدی برلری ابو دکلدی بردرده ایدی . قرال کوردی ترک بکینک یاننده آدم قالدی ، ایتدی « بن آنی دبری طوته یین » دیدی ، آدم حول حول ایدی . یوریدی یکیچری یول ویردیله ، کلدی قرال آرالغه کیردی آتن سکیرلدیله « قوجه خضر » باشن کسدی کوندره دیکدی ، غازیله کوردی کافرک بکی کیتدی ، « الله اکبر » دیدیله ، کافری قیردیله ، غزبلیخی آلدیله . بریره کافرینه جمع اولدی ، آنک دخی اوزرینه یوریدیله آنلری دخی قیردیله ، اهل اسلام شاد اولدی . غزب ، بکی ترخان بکی خنکاردن دیدی ، توقات حصارینک حبسندن چیقارتدی ، خنکار دخی آزاد ایتدی . اطرافک پادشاهلرینه ایلیچیلر کوندردیله ، کافرلردن ارمانانه بیله کوندردیله . مصر سلطانیله غزب بکینی کوندردیله ، یکریمی دوت چلی کافرله بیله کوندردیله . سلطان مراد غازی همین کم کافری صیدی ادرنه یه کلدی ینه تخنه کچدی ، اوغلینی ینه اولکی مکاینه کوندردی ، کندی ادرنده ساکن اولدی .

نظم

غزیرکم ایدر آل عثمان ولایت کافرین ایتدی مسلمان
 قاجانی قوومدیله یاغیلرده بو آلك مشتاقی اولدی سلیمان
 بو آل کم عالم ایجره غازی اولدی دیله یینه دخی ویردیله آمان
 وبوغز آنک تاریخی هجرتک سکز یوز قرق بدیسنده واقع اولدی .

۸۴۷

باب . — آنی بیان ایدر کم آرن اوودده کی « آتجه حصاری » سلطان مراد نه صورتله فتح ایتدی .

سلطان مراد خان غازی برکون اوطوروب محبت ایدرکن آرن اووددن اسکندرک عموجه سی اوغلی « حمزه بک » کلدی ، ایدر « سلطانی ! آرن اوود

ولایتیک بعضی اسکندرہ یاغی اولدی، سلطانم بیورسه واره من آخه حصاری
 آلیوره من « دیدی . خنکار باشلره بونک سوزن دیدی . باشلر ایتدیلر « نوله
 سلطانم ! کوندرك « دیدیلر خنکاره . سفر یراغن کوردیلر ، سفره اوغلی
 سلطان محمدی بیله آلدی کتدی . یوریدیلر آخه حصارک اوزرینه دوشدیلر ،
 ایکی آی مقداری ایوجنک اولندی ولایت آرناوودده . آخرویینک خزینه سن
 بولدیلر ، صویینی کسدیلر صوسز بوکلدیلر ، حصار فتح اولندی . ولایت آرناوودک
 اکثری بیله فتح اولدی ، ایو طوبوملقلر اولدی . ولایتیک اسپرلرینی
 چیقاردیلر . نیت ایتدیلر کم چری به دستور ویره لر ، ویدیندن خبر کلدیکم
 « انکروس کافری غایت ایو یاراق کوروب کلیور « دیدیلر . خنکار دخی
 طوغری « صوفیه « به یوریدی ، روم ایلی چریسینه دستور ویردی ، آناطولی
 لشکرینه ایتدی « اویکزدن خرجلق کتیردک « دیدی ، طوغری صوفیه به
 ۸۵۱ . واردی . و بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوزاللی برنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدر کم انکروس کافری « کوس اووا = قوصوه « به
 کلوب سلطان مراد غازیله نیجه اوغراش ایتدی ، وهم بانلری (۱) نیجه بانلردی .
 سلطان مراد کم آرناوودده آخه حصاریکم فتح ایتدی . خبر کلدیکم
 « انکروس کافری عظیم لشکر جمع ایدوب یوریدی باغراددن کچه یورر نفر
 عامدر ، دیدیلر . خنکار ایدر « بو دخی ولق اوغلینک شیطانلقدر ، هله
 بوکلن کافره بکلر صورك کیملردر . مرتلوس طوغانی کوندردیلر واردی
 کوردی ، بری «له بانی» و بری «چه بانی» و بری دخی «لک بانی اوغلی» و بری
 دخی «سکوت بان» . (۲) بونلر انکروس ولایتلرینک اولوپادشاهلریدر ، و هر
 بریسی قراله مانند بانلردر ، والا منع فساد یا تقو خور یاددر . اوکلرینه دوشوب کلن

(۱) بان : اسلاوجه حاکم و سردار یا بیلوسی

(۲) هر ایکی نسخه ده بویله در . مطبوع کتبه الاخبارده ج ۳ ، ص ۲۱۸ له بان ، چه بان ،
 لوک بان ، سکوت بان . تاج التواریخ ج ۱ ، ص ۳۹۲ ده له بانی ، چه بانی ، سکوت بانی ،
 افلاق بانی دینامشدر . هاعمرده ایسه بکرمی بشیک کتیلک حجار اردوسندن ماعدا افلاق
 و و بودهی داتک قومانداسی آلتنده سکز بیک اولاخله آلمان یادن بوهم یادن کلش ایکی بیک
 تونکچی بولندی بیان اولتیور .

اولدر . خنکار حقیقی بیلدی ، الله دیدی طوغری صوفیه یوریدی . جمع ولایتینک لشکر جمع ایدی ، قره مان اوغلیندن دخی اول سفرده آدم کلدی . لشکر تمام جمع اولدی ، پادشاه کندی لشکرین کوردی ، جبهلو [۱] سی عرض اولندی . دیلدیکم قره مان اوغلینک لشکر دخی کوره ، ایندی « آدمکی کوتر » دیدی . او دخی جبهلوسن عرض ایندی ، قاتناق اکرلی [۲] ، قتی کورکلو ، اورمه قوشاقلو ، قابلاق دلندلو ، اوزنکیسی قایشی ایپدن ، وقلیچی باغی ایپدن ، طورغودلونک آت اوغریلرینی کوندرمش . خنکار ایدر « آق چایی اوغلی ! » [۳] بئم آنک یاردیمینه احتیاج یوقدی ، اما بونلری کوندردیکنه ایو وارمش بئم چریمک مسخره سی یوقدی ، بونلری مسخره لق ایچون کوندرمش ، و آندن بئم هیچ نسنه ایو موم [۴] یوقدر ، ولی شونی ایسترمکه شیطانلق ایتمسون کندی حالنده او طورسون « دیدی . دولته یوریدی « قورشونلو کلیسا » یه واردی ، آنده کافرک خبرن بیلدیکم کافر کوس اووايه جیقدی ، جمعه کون کون طوغه طوررکن کافره بولشدیلر . خنکارک کافر لشکر کوردی ، آتندن ایندی . ایکی رکعت نماز قیلدی ، طورراغه یوزن اوردی نیاز ایندی ، ایدر « یامولا ! امت محمدی سن صاقله ، بئم کناهم چوق ، بونلری کافر التده زبون ایتمه » دیر . الحاصل اول کون ایو جنکلر اولدی ، کافرک نیجه سنجاغن آلدیلر ، کیجه ایرته یه دکین دخی جنک اولندی ، جمعه ایرتسی ینه جنک عظیم اولدی ، نیجه بکلر شهید اولدی ، کافرک نیجه بانلرن قیردیلر ، کافرن نیجه سن دخی طوتدیلر . یانقو قاجدی « لك » بانک اوغلیله « سکولت » بان دوشدی ، له بانن اسیر اولمش کندوی بیلدرمه مش صکره صکره صائل صائل قورتلمش ، باقی کیمی قیرلدی کیمین دخی اسیر ایندیلر ، فقیر دخی بر کافر دبه لدم ، خنکار فقیره بر آت ویردی ، « درویش آق بیق » دخی ویردی . الحاصل جمیع بانلری خنکاره دیری کتیردیلر ،

[۱] جبهلو ؛ تیمار اصحابینک یدک کو تور دکلری مسلح آدملر

[۲] قاتناق ؛ چپلاق تانار اکرلی

[۳] مطبوع کنه الاخبار ج ۳ ، ص ۲۱۸ ، قره مان اوغلینک سرهاری

[۴] اومو ؛ امید ، امل ، ترقب

خنکار دره کومن = دراغومان (۱) کتیردی براولوبانه (۲) صور دیکم ایچندن « بن خود سزگله یاغلیق ایتمدم ، یا سز بنم ولایتمه نیچسون کلدیکیز ؟ » دیدی . و بو کافر ایدر « کوزمزه شونک کبی اسپرک کورینورمش » دیدی ، « والا پادشاهه بر قاج سوزم واردرد سوبلیه بن » دیر ، ایدر ، « اول سوزم بوکم بش بیک یارار نوکرله خنکارک قوللغینه کلم ، ودخی اون پاره حصار ویره بن هر برینک ولایتدن خیلی مبلغ حاصل اولور ، ودخی بنم بهامچون ایکی یوز بیک فلوری کتیرده بن ، ودخی غیری ولایتدن دخی خراج کلسون ، و جمیع مملکتده سنک قانونک یوریسون » دیدی . پادشاه ایدر « الله عنایتده سنک هیچ بر نسنکه احتیاج یوقدر » دیدی ، « نه مالک و نه قلمه که و نه لشکر که » دیدی . و بو کافر ایدر ، « سنک کبی غنی پادشاهک اوزرینه کله هر نه ایسه لر لایقدر » دیدی . خنکار دخی کندی قلیجن چیقاردی جلادک الیه ویردی ، بو کافرک بوینینه اوردرمغه ، بو کافر ایدر « مرؤتلو پادشاه ! نوله بن سنک الکنده اولسم » دیدی . خنکار صوردی بونک مرادی نیدیکن ، مرادی بویمشکه « بنی بر اولو پادشاه کندی الیه اولدردی » دیدر مکمش ، خنکار ایدر جلاده چال دیر ، بر کره چالدی باشی یره دوشدی . سلطان مراد خان غازی تک غزاسی چوقدر ، هر غزاسی و هر فعلی زماننده کم اولمشدر ، فقیر اختصار ایتم کانه چچدن بر آوچ چشنی ویردم ، آنکچونکم جاهلی بیانده عقللر حیران قالور . مقصود بوقدر دخی ایتمدیکمده ، آنلرک روحینه خیره دعا اولسون دیو ایتم . الله آکا رحمت ایسون کم بو آل عثمان مناقبن اوقویه و یاخود دیکلیه ، آنلرک روحینه دعا ایله . الله تعالی اول کشیدن راضی اولسون ، محمد الرسول الله آکا شفیع اولسون ، ودخی هر دعاسی مقبول اولسون ، آمین یامین . ودخی بو غزاکم اولدی بوکا « غزای اکبر » دیدیلر وهم نفیر عام اولدی ایدی . الله تعالی آل عثمانه نصرت ایتمدیکم تا قیامته دکین بو آله خیر دعایه سبب اوله بن . فقیر دخی ایدرین « یا الهی ! عزتک حقیچون بومناقبی اوقویانه و دیکلینه سن رحمت ایله » دیرین آمین یارب العالمین .

نظم

سراج دین اسلام آل عثمان بولارك مداحيدر جمله سلطان
 بوالك احسانی طوتدی جهانی عطاسی بحرنده قطره عمان
 عاشقی یحیی سلیمان عاشق که غلص الیاس هم ویره برهان

و بو فتحك تاريخی هجرتك سکز یوزاللی ایکیسنده واقع اولدی کوس ۸۵۲
 اوواده ، سلطان مراد غازی النده کم اول محمد غازی اوغلیدر .

نظم

غزالر ایتدی کیتدی غازی خنکار مقابل اولدی دجال مکار
 نه طوتدی حق آکا نصرت و یرو بدر میندر آنک بیل غنی غفار
 کم آنلر مغفرتہ غرق اولوبدر قومدی عین آنک غنی ستار

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان مراد غازی اوغلی سلطان محمد خان
 غازی نه صورتله اوهردی ، و کیمک قیزین آلیوردی .
 سلطان مراد خان غازی کوس اووا غزاسندن کلدی ، ادرنده وزیر
 خلیل پاشایه ایدر « خلیل ! قیزم جهازلدم چیقاردم ، ایمدی دیلرینکه اوغلم
 سلطان محمدی اوهرم ، الا دیلر مکه » دلقادر اوغلی سلیمان بک « قیزین آلام
 دیرین ، وهم ترکان بزمه طوغریلق ایدر » دیر . خلیل ایدر « نوله سلطانم
 لایقدر ، . آماسیهده خضر آغانک خاتونینی کوندر دیلر ، واردی البستانه
 سلیمان بکه واردی . سلیمان بکک دخی بش قیزی واردی ، بشن دخی کتیردی ،
 بکندیکی قیزک الینه یاشدی . آندن کلدی خنکاره خبر ووردی سلیمانک
 اطاعتینی وقیزک الینه یاشدیغینی وحسنینی خلقینی دیدی . سلطان مراد دخی
 قبول ایتدی . ینه تکرار حضر بکک خاتونینی وروم [۱] اعیانلرینک
 خاتونینی کوندر دیلر ورومدن معین بکلر بیله واردیلر قیزی آلفه . سلیمان بک

کندی قارشوکلدی، عظیم حرمتله دو کورلری قوندردی قاعده لری نیسه ترتیلر نجه
 توره لر ن ایتدیلر . آخر قیزک الینی خضر بک خاتونینک الینه ویردی . آلدیلر
 طوغری ادرنه یه کلدیلر . خنکار کلینک جهازن کوردی . « بنم توره مده بو
 دکدر » دیدی . خنکار کندیسی جهاز ایتدی ، ونیجه نسنه لر دخی ضم
 ایتدی ، و جمیع پادشاهلره لایق جهاز ایتدی . دو کون ایتدی اطرافک
 پادشاهلرک او قودی . علمسایه فقرا یه عطالری بی حد بی قیاس ایتدی . بو
 دو کونک تاریخ هجرتک سکنر یوز الی او چنده واقع اولدی ادرنه ده . ۸۵۳

نظم

پادشاهده کرک عطا و کرم	مسکنی دخی اولسه باغ ارم
خرچ اوله ملکه مال و خزینه لر	صورمیه کیسنه یه نولدی درم
بو خصال جمه آل عثمانده	مخصوصدر بو آله سکا دیرم

بو عالمده مقصود برقاچ نسنه در ، اوغل او درمک ، قیز چیقارمق ، دنیادن
 آخرته ایمانله کیتمک . ایمدی بو سلطان مراده حاصل اولدی ، قیز قرداشلرن
 دخی چیقاردی ، عالی دو کونلر ایلدی ، آنلری پادشاه اوغلانلرینه ویردی .
 آخر اوغلی کندودن صکره ابو عظمتلو پادشاه اولدی .

نظم

جهان نطینه هر کیم نظر ایتدی	خیال اوینامغه فکر ایتدی
شاهک او کنه اول سوردی بیدق	ایکی او یونده کوکلن حیران ایتدی
دیلبسی باغلا یه قلبنده فرزین	ذی رخلر باغلی قالدی طرح ایتدی
دیلدیلر بو نطمی ضبط ایده لر	جهود خانه ده آنی مات ایتدی
عاشقی یاز مناقب آل عثمان	که بونلر هر کوی بر بغداد ایتدی

دوران سلطان محمد

نظم

کله سنکچون اولوبدر خطه و خاک	کلدی ای مصور کوهری پاک
ایرش میدانکه جست و جالاک	سنکدر میدان وافلاک و عالم
قره مان کوزینه بر کحل کورچک	کل امدی سن ایاسلطان محمد
طوغوردی قارغه قوزغون خاروخاشاک	یومورطه باصوب ابن قره مان
دکل بونلر او نسبلرده کرچک	حرامزاده طوغدی آد ویردی
یلاندر منتشالو دیشی اریکک	کیمینه کر میان، آیدین، تسکه، دیر

سلطان مراد غازیکم اول سلطان محمد غازی اوغلیدر. آنک دورسلطنتی اوتوز برییل اولدی. و بوغزالر و بو ماجرالر جمیع آنک حالی و قالی و افعالیینی بن «درویش احمد عاشق» هر برینی کوردیم، بیلدم، اختصار ایتدم. زیرا بونلرک افعالینک و اقوالینک بیانی وصف اولغنه قابل دکلدر. آندن نوبت اوغلی سلطان محمد دکلدی، تاریخی هجرتک سکز یوز اللی بشنده واقع اولدی، ۸۵۵ سلطان محمد تخنه کچدی، نجشینه کونی محرمک اون آلتنجی کون.

باب. — آتی بیان ایدرکم سلطان محمدکم اول سلطان مراد اوغلیدر، ادرنده تخنه کچدی، نه صورتله کچدی و نیجه کلدی، و قانده ایدی.

سلطان مراد بر کون آطه (۱) یه سیره چیقدی، سیردن دوندی کلورکن آطه کورپرسنک باشنده بر درویش طورر، ایدر «هی پادشاه! وعدهک یاقین کلدی توبه ایت» دیر. هاندیم خنکار «صاروجه پاشا» یه ایدر «سن طانیق (۲) اول، بن جمیع کناهمه توبه ایتدم» دیر ویر یاننده «اسحق پاشا» دخی کیدردی، آکا دخی اویله دیدی. خنکار اسحقه ایدر «شول درویشی بیلیر-

(۱) آطه؛ ادرنده صریح نهری داخنده کبریجی اطهسی

(۲) طانیق؛ شاهد

«سکز کیمدر»؛ «سلطانم! برو سه ده امیر سلطان مریدلر ندند» دیر . هانکه سراه کیردی «باشم آغرر، دیدی» وصیت نامه سن یازمشدی، خلیلی ناظر ایتمشدی . اوغلی سلطان محمدی وصی ایتمشدی . اوچ کون یادی دردنجی کون اوغلینه خبر کوندر دیلر، اون اوچنجی کون اوغلی دخی کلدی . اون اوچ کون میتینی پاشالر صاقلادی کیمسه یه کو سترمدیلر . دیوانلر ایتمیلر ، تیمارلر ویردیلر، حکیملر معالجه ایتمیلر، شربتلر ویردیلر . اون اوچ کون تمام اولیجق اوغلی سلطان محمد کلدی . ادرنه ده دولت تختینه کچدی اوطوردی . اکثر خلق خنکارک وفات ایتمدیکن آندن بیلدیلر . آتاسینک میتینی برو سه یه کوندردی . برکوچوچک قرداشی واردی اسفندیار قیزندن اولمش، آتی دخی منزلینه ییتردی، مقابینه کوندردی . یاسلورک یاسن چیقاردی . کندیسى دخی سریر سلطته اوطوردی نظامی حکمه باشلادی . ناکاه خبر کلدی «قره مان اوغلی ابراهیم بک، کرمان اوغلی دیدیکنه بر اوغلیتی قوشدی کوتاهییه کوندردی، برینی دخی آیدین ایلینه کوندردی، بری دخی منتشا اوغلیدر دیو منتشا ایلینه کوندردی، کندى «علاشه» یه یوریدی «دیو . سلطان محمد کم خبری ایشیتدی، اسحق پاشایی خلعتلیدی آناتولی بکلر بکیسی ایتمدی . اسحق پاشا، سلطان محمد کندى دخی بیندی . دولته یوریدی برو سه یه کلدی قره مان اوغلینک حرامزاده اوغلانلری جمیع قاچدیلر . سلطان محمد غازى یوریدی آق شهره چیقدی، آق شهر فتح اولدی . آندن خنکار کوچدی قونیه یه توجه ایتمدی . قره مان اوغلی ابراهیم بک آغلابوب یالوارمنه باشلادی، پاشالره طوطی فلورین کوندردی، پاشالر دخی اول فلوریدن اوتاندیلر، خنکاره ایتمیلر «آناک ددهک بوولایته کلدیلر، بووولایتی جمیع فتح ایتمیلر، کندولرک اولدی ینه مرحمت ایتمیلر ینه ویردیلر، ایمدی دولتوسلطانم! قره مان اوغلی ایدرکم قیزم ویره یه، وهرییل سفینه واره یه وهرنه بیورسه اویله ایدینه، «دیورر. «ایمدى امیدم بودرکه دولتوسلطانم مرحمت ایده، دیدیلر . خنکار دخی پاشالرک سوزین قبول ایتمدی، ینه ولایتینی مقرر ایتمدی، دوندی ینه کندى ولایتینه کلدی .

نظم

یمن بر قرص کون طوغدی جهانہ
 و آنک قلیچندن تتریه طاغیر
 مصور اولدی افعالده نشانه
 بولونر قاچه و کیره دومانه
 عرب ، عجم ، باغبار و هنده
 واره حکمی که تیز کلک دیوانه
 مردم اهلی کافری قیره اول
 ایده سر ایلرن گوشگون ویرانه

باب . — آتی بیان ایدر کم سلطان محمدغازی دوندی کندی ولایتینه کیردی نیلدی
 دیلدیکم کلیولیدن روم ایلینه کچه ، ایندیلمر « دولتو سلطاتم ! کلیولی
 بوغازینه کافر کیلمری کلدی » دیدیلر . خنکار طوغزری قوجه ایلینه کلدی ،
 استانبولک اوست یاننده بوغازده آقجه حصاره قوندی ، آناسی کچدیکی بردن
 روم ایلینه کچدی . آقجه حصارک قارشوسینه قوندی ، خلیل پاشایه ایدر « لالا!
 بورایه بر حصار کر کدر » . الحاصل اوراده بر حصار یایدردی ، تمام اولدی .
 « آق چایی اوغلی محمد بک » ی کوندر دیکم « تیز وار استانبولک قابوسینی یایدر »
 دیدی . محمد بک دخی کلدی شهرک قابوسندن آدم قاوردادی ، کویلرینک طاواریخی
 سوردی . تکفورده خبر اولدیکم « ترک بزم کور کوضری ییرتدی ، اومزی
 باشمزه بیقیدی » دیدیلر . تکفور ایدر « بونک بزمه قونشولنی طوغانله
 قارغه قونشولغینه بکنزر » دیر . « اکر بو ترکدن قورتلغه چاره اولورسه
 دوستمز خلیل پاشادن اولور » دیدی . ایدر « بالیجقلر کوندرمک کر کدر »
 دیدی . بالفک قارنینی فلوریله طولدر دیلر ، خلیل پاشایه کوندر دیلر « تکفورک
 وزیر ی واردی ، « کور لوقه » دیر لردی . اول ایدر ، « هی ! خلیل بالنی یوتار ،
 سزه درمانی یوقدر ، سز باشکز یراغن کورک » دیر . خلیله بالنی کتیر دیلر ،
 خلیل بالنی یدی ، قارنینی صندوقه قویدی . کافر لک سوزنی طوتدی ، خنکاره
 کلدی عرض ایتدی . خنکار ایدر « یاز اولسون کوره لم ، الله نه بیوررسه
 اویله اوله » دیدی . حصارک خود فتحی یراغینه مشغول اولوب طور لر دی .
 همینکه اسباب تمام اولدی ، یاز کلدی ، سلطان محمد ایدر « استانبولی یایلارین » [۱]

[۱] یایلامق ، یایلابه چیقمتی ، یای صیف دیمک اولغله موسم صینی استانبوله کچیررم
 متاننده در

دیر . کلدیلر استانبولک اوزرینه قوندیله ، قورودن ودکزدن قوشاندیلر
 درت یوز پاره کمی دکزدن یورتدیله ، یتیش پاره کمی دخی طوردی ، سنجاقلرن
 چوزدیله ، حصار دینده دکزه کیردیله ، دکز اوزرنده کویری یایدیلر ،
 یورویش ایستدیله ، اللی کون کیجه وکوندوز جنک اولندی . آخرکار خنکار
 یغما بیوردی ، اللی برنجی کون شنیه کونیدی حصار فتح اولندی . ایویغمالر
 ایو طوبوملقلر اولندی . آلتون ، کوموش ، جوهرلر بولندی . خلقینی اسیر
 ایستدیله ، تکفورینی اولدردیله . چهارشنبه کونی خلیل پاشایی اوغلانلریله
 وکتخدرلیله بیله طوتدیله ، حبس ایستدیله . بونلرک حکایتی چوقدر ، والا
 فقیر اختصار ایتم ، آنکچونکم بونک قضیه سی چوقدر خلیل پاشایی نیلیدیله .
 اول جمعه کونی آیاصوفیه ده جمعه نمازی قیلندی ، خطبه اسلام اوقوندی .
 سلطان محمدخان غازی آدینه کم اول سلطان مراد اوغلیدر . بو فتح تاریخی
 هجرتک سکز یوز اللی یدیسنده واقع اولدی ، سلطان محمد غازی التدن .

باب . — آنی بیان ایدرکم بو استانبولکم آلدی ، شهر خراب اولدی .
 کیرونه صورتله معمور اولدی .

پادشاه استانبولی کم فتح ایستدی ، صو باشلیغینی قولی «سایمان بک» ه ووردی ،
 وجیع ولایتینه قوللر کوندردی . «خاطری اولانلر کلسون اولر ، باغله ،
 باغچلر ، ملکلر ویرلم ، دیدیلر ، وهر کیم کلدیسه ویردیله ، بو شهری معمور
 ایستدیله . پادشاه ینه امر ایستدیکم غنیدن وفقیردن اولر سوردیلر ، وهر ولایتک
 صو باشلیغینه وقاضیلرینه آدملر کوندردیلر . آنلر دخی مبالغه اولر سوردیلر ،
 بو کلن خلقه دخی اولر ویردیله . بونکم معمور اولدی ، بو ویردکلری
 اولری مقاطعه یه ویردیله ، اویله اولیجق بو خاقه دخی کوچ کلدی ، ایستدیله کم
 «بزی مملکت مزدن سوردیکیز کتیردیکیز بو کافر اولرینه ، کیرو ویرمک
 ایچونمی کتیردیکیز ؟» دیدیلر وبعضیسی عورتینی اوغلانینی قودی قاچدی .
 «قولاشاهین» دیرلردی آتاسدن قالمش بر وزیر عاقل واردی ، پادشاهه ایدر
 «هی دولتسلو سلطامن ! آتاک ددهک نیجه مملکتلر فتح ایستدی ، هیچ برینه

مقاطعه وضع ایتدی ، سلطانه دخی لایق بودرکم ایجه ، دیدی . پادشاه دخی آنک سوزنی قبول ایتدی ، ینه حکم بیوردیکم « هر اوکم ویررسز ملکله ویرک » دیدی . آندن صکره مکتوبلر ویردیلمک ملکری اوله ، شهر ینه معمور اولغه یوز طوندی . مسجدرل یامغه باشلادیلر ، و بو شهرک خالی ایولکه دوندی . صکره پادشاهه بر وزیر کلدیکم بر کافرک اوغلیدی ، پادشاهه غایت مقرب اولدی ، و بو استانبولک اسکی کافری وزیرینک اسکی دوستلری ایدی . یاینه کیردیلمک « هی نبلرسن ! بو ترکلر بو شهری ینه معمور ایتدی ، سنک غیرتک قانی ؟ آتاک یوردینی ویزم یوردیمیزی آلدیلر ، کوزمنه قارشوتصرف ایدرلر ، ایدی سن خود پادشاهک مقربی سن ، جهد ایله کم بو عمارتدن خلق واز کچه ، ینه اولکی کچی بو شهر بزم المزده اوله ، . وزیر دخی ایدر « بوشول سقاطه کم اول قومشاردی ، آنی ینه قودرلم بو خلق دخی ملکلر یامیملر ، بو شهر ینه خرابه یوز طوته آخرینه بزم طاهه من الدنه قاله » دیدی . بر کون پادشاهک قلبه مناسبتاه القا ایتدی ، ینه مقاطعه القا ایتدی ، و بو مخنی کافرلرک بری ایله بر آدی مسلمان بر قول قوشدی ، و بو مخنی کافر هر نه کم دیدیسه اوله ایتدی آنی یازدی (۱) . سؤال : اول ویرر کیمدر ؟ جواب : « روم محمد پاشا » درکم صکره آنی ایت کچی بوغدردی . سؤال : سلطان محمد غازی استانبولده نه یاپدی ؟ جواب : سکز مدرسه ، اورته یرنده بر اولو جامع ، جامعک قارشوسنده بر بیمار خانه یاپدی ، و بر عمارت یاپدی ، و بو سکز مدرسه نک یانده سکز کوچوک مدرسه دخی یاپدی سوختهلر ایچون ، و بوندن غیری « ابایوب انصاری » اوزرینا دخی بر عمارت و بر مدرسه یاپدی ، و بر جمه مسجیدی ، اورته یرده بر عالی قبه و موجه بنا ایتدی .

[۱] کاتب چلبینک « فذلکة اقوال الاخیار فی علم التاریخ و الاخبار » نام عربی تاریخینک ۲۰۸ نجی ورقی صفحه اولاسنک هامشده بالاخره باش دفتر دار اولان مورخ « لیبی » مخلص « طورسینا بک » له اوزمان بروسه بکی بولنان عموجه سی « حیدر علی بک » ک استانبول تحریرینه مأمور اولدقلرینه دائر ترکیجه بر قید وارد .

نظم

جهانی معمور ایدن عادل خانلر
سبب قودی بو خانی جهانه
شریمتک نظامی خان النده
عاشقی یاز مناقب آل عثمان

وگر ظلم ایسه هب قائلر
که حقه طوغری کیده جمله خانلر
قودی حق، کم اوله شرع یاپائلر
که بو آله دعا ایده انسانلر

نظم

نه طالع طودی استانبول جهانده
تلون اولسه پادشاه سوزنده
خصوصاً کم کافر اوله وزیر
ویو شمدیکی مقاطعه نک اولسینه

که حکمی بر قرار اولماز بوخانده
اولور مملکتی دائم زیانده
ضرر ایستر اولور دائم ایمانده
سبب روم محمد پاشا اولمشدر .

باب . — آنی بیان ایدر کم « اینوس » نه صورته فتح اولندی ، وهم کم سبب اولدی .

برکون فرمه جک قاضیسی خنکاره کلهدیکم ولایتک حالن بیلدره ، اینوسدن بو ولایت نه وجهله اینجینیر ، پادشاهه کلش ال اوپه ، ال اوپمش دخی « دولتلو سلطاتم ! فرمه جک ولایتینک وایصاله ولایتینک حاللری غایت مکدردره ، بو اینوس کافرلی بو مسلمانلرک اسپرنی قوللاندریمازلر ، دائم قاچیرلر وارر اینوزه کیرر ، اسی آردینجه واررسه ، اگر دائم بیلدیکلری کشتی ایسه براز نسنه سن آلیرلرینه ویررلر ، والا دکسه دوکرلر قووارلر ، ویاخود آنی دخی اسپر ایدرلر ، وهم بو اینوس خود استانبوله متعلقدر . زیرا استانبول تکفورینک قومیدر « دیمش . پادشاه دخی ایدر « مولانا ! الله اوکاره » دیر . همینکه قاضی کتندی ، قولی « خاص یونس [۱] » ی اوقوتدی ، یازینه کتیردی ایدر « بره یونس ! تیز وار اسکلهیه ، رئیسره وار ، دیکه اون پاره کمی ابو قادرغه کورسونلر ، طونادک قوللرمله وعزبله ، وهم ابویاراق دخی کورک ، اینوسک لیمانینه وارک ، واول طوشه وارنجه کیمسهیه بیلدرمک ، بن اوش ایصالهیه

[۱] خاص یونس ، امرادن ایکن ۸۵۸ ده قبودان دریا اولمشدر

واردم « دیر . یونس بك پادشاهك امریخی یرینه کتیردی ، الله صغندی یوریدی اینوسك لیمانینه کیردی . پادشاه دخی بو طرفدن ایصالیه واردی . تکفور کوردیکم قورودن ودکزدن ترك کلدی، یاننده کی کافرله ایدر « هی یارانلر ! ترك بزى اسیر ایتمک ایستر » . فی الحال مالینی ، اوغلینی وبر محبویه قیزینی و عورتینی پادشاهه کتیردیلر . پادشاه دخی تکفورینه و سپاهیلرینه ایو دیرلکلر ایتدی . شهرک خالی قالان اولرینی طشره دن کلن مسلمانلره ویردیلر ، وینه کافرلرینک اوتراغن (۱) مقرر ایتدیلر ، و شهرک قارشوسنده بر حصار دخی واردی « طاشوز » دیرلردی ، آنی دخی فتح ایتدیلر « لیمان » دیرلردی آنی دخی فتح ایتدیلر ، و جمیع اینوسك ولایتی فتح اولندی ، و بو فتحک تاریخی هجرتک سکزیوز اللی یدیسيله سکزی آره سنده واقع اولدی، سلطان ۸۵۷-۸ محمد خان غازی الندن .

نظم

اینوسده یاندی چراغ اسلام خوش غازی خان کوردی قیلدی خروش
 دیدی دون و کون (۲) غز ایدم جهانده دیه لر مست عشق اولدی سرخوش
 عاشقی یاز مناقبن بو خانک که ویرمشدی سکاچوق زردوم و جوش
 باب . — آنی بیان ایدرکم « نیکبولی » نه صورتله فتح اولندی ، وهم
 کیمک النده ایدی .

« ولق اوغلی دسپوت » النده ایدی ، دسپوت اولدی . « اسحق بك اوغلی عیسی بك » پادشاهه خبر کوندردیکم « لاس ولایتین ینه اهل اسلام ایتمک ایسترین ، ایمدی سن اول ولایتک قدیمیسنی سن بیلیرسین ، و نه صورتله وارمق لایقدر بکا بیلدر » دیدی . پادشاه دخی « سن یک بیلیرسین » دیدی . عیسی بك ایدر « دولتلو سلطانم ! اکر دولتله کلیرسک فرصتدر » دیدی .

{۲} دون و کون؛ دائما، هر وقت

{۳} اوتراق؛ یرلشمش، متکن

پادشاه دخی لشکر اسلامی جمع ایتدی نیت غزا دیو یوردی اوسکوبدن «قره طونلو طاغی» ندن برو واردی بولشدی عیسی بك دخی کلدی خنکارله بولشدی. پادشاه عیسی بکی کوندردی «وار حصارى دیله» دیدی (۱). عیسی بك دخی واردی حصارى دیلدی. حصارك دیزدارى ایدر «عیسی بك» هی! پادشاهك بزم دینزده پادشاهه خان اولق یوقدر «عیسی بك ایدر» هی! پادشاهك خود اولدی، یاسز کیمه پادشاه دیرسز؟ «دیر. دیزدار ایدر» بوسنه قرالینك عورتی دسپونك قیزیدر، اول قیز بزم پادشاهمزدرد «دیدى. عیسی بك ایدر» هی! احمق کافر لر! بو کلن سلطان محمد خان غازیدر، استانبولی نیلدیکن کورمدیکزمی؟ «دیر. دیزدار ایدر» هله کلسون کورلم «دیر. پادشاه دخی کلدی حصارك اوزرینه قوندی، چککه باشلادی، یدنجی کون حصارفتح اولندی. اول قدر مال اول حصارده بولدیلر کچی حدنی قیاس. ولق اوغلینك مبالغه کوموشك بولدیلر، پادشاهك خزینه سنی کتیردیلر حصاره مسلمانلر قویدیلر، و بو کافرلردن اعتماد ایتدکلرن قویدیلر، اعتماد ایتدکلرن قومدیلر. دوندیلر آندن «تیربجه» (۲) حصارینه واردیلر، هانکم واردیلر طاش حصارن فتح ایتدیلر. اول قدر مال اول حصارده دخی بولدیلر. اورده نوس اوغلی عیسی بك وارمدین کافر حصارى اوده اوردی، کندیلری قاچشلر حصارى بوش قومشلر. عیسی بکی کوندردی، کندی واردی «ازوجق» دن کوس اوواده غازى خنکار شهید اولدیفی یرده عطار ایلدی ونعتلر پیشیردی آنک روحیچون.

نظم

بوخانکه فضل حقی بولداش ایدندی	قامو خاق آنى باش ایدندی
بوخانه دشمن اولان عالم ایجره	بلا و زهر ماری آش ایدندی
بوخانك نسینه کیم دعا ایتمز	باشینه کناهن طاش ایدندی
عاشقی یاز مناقبن بوخانك	کبری بحری جمله بخش ایدندی

۱۹۱ بو حصارك «نوبرده حصارى» اولدی مطبوع تاج التوارىخ ج ۱، ص ۴۰۲ ده مدررچدر

(۲) مطبوع تاج التوارىخ ۱ ص ۴۰۴ «بحور»

و بفتحك تاريخي هجرتك سكر يوز اللى سكر زنده واقع اولدى ، سلطان ۸۵۸ ←

محمدخان غازى لندن .

باب . — آنى بيان ايدر كم سلطان محمدخان غازى بلغرادده نيلى و آخر

نولى .

لشكر اسلامى جمع ايتدى ، نيت غزاديو . يوريدى بلغرادده دوشدى ،
 طوبلر قوردى چنكه باشلادى و « طونه » صوينه دخى كىلر يوريدى . استانبولدن
 بوزدينى باقر آنى ، و يده لو خاچى و چا كلر بوزمشدى ، طوبلر دو كوردى
 بلغرادده واردى و اول طوبلرله ، « دايى قره جه » روم ايلينك بىلر بىكيسيدى ،
 خنكاره ايدر « دولتو سلطاتم ؛ بن قولكه دستور و ير ، طونه صوين اوته
 بىكهن ، حصارك قارشوسنده او طورده ين « دير . روم بىكلرى راضى اولمديلر ،
 آنكچونكم « بلغراد فتح اوليچق بزه چفت سورمك دوشر « ديديلر « زيرا
 غيرى برده دشمن قالماز « ديديلر ، آلامنه چيله لر ايتديلر ، بىكلرك همتى اولدى ،
 الحاصل بونلرك بلغرادى آلمغه صفالرى اولمدي . ناكاه بركون كورديلر كم دايى
 قره جه نك كچمك ايتديكى يره كافر ك عسكرى كلدى ياتقو ملعون اوكلرنجه ،
 وهم صنو يوزندن دخى مبالغه كىلر كتيرديلر ، الحاصل چنك زياده اولدى ايكي
 طرفدن . ناكاه بركون قره جه بك حصاره طوب چنكن ايده طور يوركن
 كنديلر ك مترسى آتنده ، حصاردن بر رانقى [۱] كلدى طوقدى ، قره جه بك
 آنده شهيد اولدى . كىلر دخى بو طرفدن صو يوزنده چنكه باشلادى ، ناكاه
 كىلردن دخى بر نيجه سى هلاك اولدى . خنكار ايدر « هي غازيلر ! يوريمك كر كدر »
 دير . قوللرى همانم حصاره قويولدى ، كافر كوردى كم بو طرفدن يورويش
 اولدى ، جميع كافر لر قولك اوزرينه يوريديلر ، قولى ينه دوندرديلر و بعضى
 دخى شهيد ايتديلر . پادشاه دخى آت آرقسینه كلدى ، ايدر « هي غازيلر ! نه
 طورده لم ديدى يوريدى ، ياننده غريب يكتلر واردى ، پادشاهله بيله يوريديلر

[۱] برانق ؛ اوق كى دوز آفاج . برانق ؛ اوق

كافرك بعضيىنى قويديلر ، بعضيى يىنه حصاره قويديلر ، الحاصل مبالغه جنك اولدى . حصار آلتامسييه روم ايلينك خياتى سبب اولدى ، زيرا آتار جنك ايجمى قاجديلر . پادشاه اورادن دولته ولايتيه توجه ايتدى .

نظم

ايكى لشكر بولوشوب كيرسه حربه كيمنه قليچ طوقونور كيمنه حربه
كيى قاجار كيى قووار بيلنمز آزا اولان قارشو وارر اوقه حربه
غازيلر طوغرى اولوردن بولنده سالارلر دين قليجن شرفه غربه

بوغزانك تاريخى هجرتك سكر بوز آلتمشنده واقع اولدى .

۸۶۰هـ

باب . — آنى بيان ايدر كم سلطان محمدخان غازى اوغلانلريته نه صورته سنت ايلدى كم برى « بايزيد خان » در ، وبرى « مصطفى چلي » در وهم اول دوكون نه برده اولدى .

سلطان بايزيد آماسيهده اولوردى ، آنى كتيرتدى ، ومصطفى چلي مغيىساده اولوردى ، آنى كتيرتدى . بونلر هپ ادرنه يه كلديلر ، ادرنه تك نواحيى طولدى ، و برنجيه كونك يوللر اولديكم دوكونه كلديلر . پادشاهك خيمه لرن وچادرلرن آطيه قورديلر ، پادشاه دولته آطيه كچدى اوطوردى . خبر اولدى هر طرفك خلق طائفه طائفه كلدى ، اول علما دعوت اولتدى ، پادشاه دخى دولته كچدى دولت تحتنده اوطوردى . صاغ طرفنده « مولانا فخر الدين » فاضل اوطوردى ، وصول طرفنده « مولانا طوسوى » فاضل اوطوردى ، و پادشاهك مقابلنده « مولانا شكر الله » اوطوردى ، آنك ياننده « خضر بك چلي » فاضل اوطورمى . امر اولدى حافظلر كلام قديم ربانى اوقوديلر ، علما بو اوقونان آيتلر ك تفسيرين ايتديلر ، علم محبتى تمام اولدى . دستور اولدى ، خوش خوانلر مدحيه غزللر اوقوديلر ، پادشاهه لايق محبتلر اولتدى . دستور اولدى ، سباطلر چكلدى ، نعمتلر يىنلدى ، يىنه خوش خوانلر اوقوديلر ، و قرآن اوقوديلر . دستور

اولدی، شکر ایشلرین کتیردیله، هراهل علمک اوکینه سینی قودیلر، بو علمانک خدمتکارلری فوطله طولدردیله . فقیر دخی برفوطه طولدردم ، خدمتکارمه ویردم . آندن صکره پادشاه بو عزیزله احسانلر بیوردی ابو ، نیجهلر فقیر کلدی غنی کتیدی .

نظم

بودمکه شاه اوغللر سنت ایتدی فاضلر عزتله کلدی کتیدی
 یئیلدی درلو نعمت لذتیان روحانی غدار عقله یتدی
 اودمده عاشقی چوق شکر آلدی نیجه قاضی بی شکر حال ایتدی
 وایکنجی کون فقرا طائفه سی دعوت اولندی، آنلره دخی تعظیم اولندی، شاهک عطالری بونلره دخی یتشدی ، وبونلر دخی قاتون فقرا اوزره ادب لیرین یرینه کتیردیله ، پادشاهه غایت خوش کلدی . اوچنجی کون امرا دعوت اولندی ، وهم بونلره دخی قاتون پادشاهی نیجه یسه اویله محبتلر وعشرتلر اولندی، وبرنیجه کونلک یوللردن آتلر سکر تدیله، مبالغه اوکدوللر ویردیله، الحاصل سکر دنک هیچ برنی محروم قومدیله .

نظم

دوکون ایدن کورینور مقدارندن که محبت ایده سودیکی یارندن
 کورلر شادیله دوست بری برین که نه خرج اولوسر دنیا وارندن
 عاشقی بودوکون کم شاه ایدوبدر نیجهلر کلدی هم بغداد دیارندن
 و بودوکونک تاریخی هجرتک سکز بوز آلتمش برنده واقع اولدی .

س ۸۶۱ نه

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان محمدغازی «موره» ولایتینه نه صورتله واردی ونیجه فتح ایتدی .

برکون سیروزدن برکشی « باللو بادره » یه وارمش ، کورمشکم برنیجه مسلمان عورتی کافرله قوللق ایدر، والا غایت زجر ایدرلر . بوکشی صورار

بوعورتلره کم « بوولایته نیجه دوشدیکیز ، بوکافرلره خدمت ایدرسز ؟ » دیر .
 آنلر ایدر « مدد ! بزم حالزی اللهدن غیری کیمسه بیلمز » دیمشلر ، بوکشی
 دخی کلدی ادرنده بوکوردیکی حاللری پادشاهه دیدی . پادشاهه دخی غیرت
 اسلام غلبه ایتدی ، لشکر عظیم جمع ایلدی ، نیت غزرا ایتدی ، مورده ولایتیه
 یوریدی . « کورفز » ه واردی آنی فتح ایتدی ، وهر حصاره کم واردی
 اللهمک عونیه فتح ایتدی ، تمام اول ولایت مورده فتح اولندی ، و جمیع حصارلرینک
 مالینی واسیرینی تصرف ایتدی . آخر اوسکوبه توجه ایتدی ، اما پادشاه
 مورده توجه ایتدیکی وقت « محمود پاشا » بی لاس ولایتینک باقدین فتح ایتدی
 کوندرمشدی . محمود پاشا دخی یوریدی « کوکر جینک حصاری » نی و « صوه » بی
 و « کوربجه » بی و « برانجه » بی و دخی نیجه حصارلری آلدی ، او ولایتی
 فتح ایتدی ، و بلغرادک اوزرنده حصارکه سلطان مرادکم یامشدی ، آنی محمود
 پاشا دخی محکم ایتدی ، و آندن « باللوبادره » به واردی ، آندن اول دخی
 اوسکوبه کلدی ، پادشاهله بولوشدی . دیدیلر کم لشکره دستور ویره لر ،
 محمود پاشا ایتدی « دولتو سلطاتم ! انکروس کافرینک جمعیتی وارد کم بو طرفه
 کله لر » . بونلر بونده بوتدار کده یکن خبر کلدیکم « بلغراده انکروس کافرینک
 مبالغه جمعیتی وارد بو طرفه کله لر » ، بولر بو طرفه بوتدار کده یکن خبر
 اولدیکم « کافر بلغراددن کجدی کلیورر » دیدیلر . پادشاه دخی آناطولی
 بکلرینه سنجاق سنجاق خر جلقلر ویردی ، امر اولندیکم لشکر اسلام « بولنیه » به
 چیقلر وهم بعض لشکر دخی چیقاردیلر ، تا کورده لر کم کافر قاننی طرفدن
 کلیر . پادشاه دخی یازاق ایتدیکم کوچه ، اولاق کلدیکم « کافر تخته لویه
 کلدی » دیو ، والا حقک عنایتده تخته لوده غازیلر حاضر بولندی ، بونلردن
 غافلدی . بو تخته لویه کافر سکر دیم ایتدیکم بوشهری یغما ایده ، کافر لشکری
 اطرافه طاغلدی ، غازیلر دخی الله کبر دیدیلر کافرک بیوک سنجانغینک اوزرینه
 هجوم ایتدیلر . لشکر کافر کوردیکم مسلمانک لشکری وارمش ، صاواشمق
 قایسی قالسامش ، کافرک لشکری باصلدی ، مبالغه کافر قیرلدی ، و برنیجه بانفر

دخی طوتدیله . اولاق کلدی کافرك سیندینی خبرین کتیردی ، بریجه کوندن
 صکره کافرك سنجاقلرینی کتیردیله ، و اول بانلری دخی بیله کتیردیله . والحاصل
 کافر لشکرینک اکثری قهرلدی قورتولدی . لشکر اسلامه دخی دستور
 ویریلر ، وهم اول زمانده کم رعایادن چفت آخه سی یکر می ایکی آلتیردی . اول
 زمانده سپاهینک سفری اوزاق اولغین پادشاه اوتوز ایلدی ، اول زماندن بری
 اوتوزدر . فقیر دخی اوسکوبه وارمشدم ، پادشاهک احسان اومه ، وهم
 « مولانا کورانی » عربستاندن تکرار کلشدی . بروسه قاضیغن آکا اول
 سفرده ویردی پادشاه (۹) .

نظم

محمد خانه کم حق معین اولدی غازیله جمله سی بیل منع اولدی
 بو خانک هیتی طوتدی جهانی بو خان قامو خاندن محسن اولدی
 چو طولدی شرقه غریبه عدل و بذلی مناقب آل عثمان موزون اولدی
 عاشقی آل عثمانه دعاچی دعا اهلی جهانده مقبول اولدی
 و بوفتحک تاریخی هجرتک سکز یوز آلتمش برنده واقع اولدی ، سلطان ۸۶۱ هـ
 محمد غازی لندن .

باب . — آنی بیان ایدر کم « بیلدیز حصاری » نه صورتله آلتدیکم اول
 موره ولایتینک کلیدیدر .

موره نك آغزنده کم کر مه حصاری واردر ، آنی سلطان مراد ییقمشدر .
 اول حصارک اوزرینه دکزدن کافر لشکر ی کلدی ، اول کر مه حصارین ینه یایدی ،
 اول آنان ولایتده اولان مسلمانلر اول حصاردن ایچرو قالدیلر . سلطان
 محمد غازیله خبر کلدیکم « کافر کر مه حصارینی یایدی ، مسلمانلر ایچرو قالدی ،
 پادشاه محمود پاشایی طوغری کوندردی ، بریجه کوندن صکره محمودک آردیجه
 ککوچدی . محمود پاشا یوریدی کر مه حصارینه یاقین واردی ، اول زمانده

موره نك سنجانی بکی « الوان بك اوغلی سنان بك ایدی ، واول كورفر
 حصارینه كیرمش اوطورمشدی ، ایشیتدیکم محمود پاشا کلیورمش ، جمیع
 مسلمانلری متنبه ایتدی ، کندی دخی حصاردن حرکته باشلادی ، و بو کر مه ده
 اولان کافر لرك جاسوسی واردی ، جاسوس کلدی خبر ویردیکم ترك مبالغه
 کلدی بوصباح ایرشدی ، کافر قاجغه باشلادی ، سنان بك دخی حصاردن
 چیقدی . کافر لشکری دخی بیلدیکم ترك بونلری قیراز ، هاندم کیلرینه
 کیردیلر . محمود پاشا دخی غازیلردن بر قاج بیک ار سجدی کوندری ، بعض
 کافره ایرشدیلر ، خیلی کافر طوتدیلر . محمود پاشا اول اراده طوردی تا پادشاه
 کلنجه ، بولوشدیلر یوریدیلر اول سفرده « لوندار » [۱] و « مسنوریه » [۲] ی و یلدیز
 حصارینی فتح ایتدیلر . الحاصل اول سفرده آلتی یاره حصار دخی فتح اولندی
 وهب بو حصارلر موره یه تابع حصارلر ایدی ، والا آنلر « قارلوا یلی » [۳]
 دیرلردی ، وهم بو آلتان حصارلرك بکلرینه « قارلو اوغلانلری » دیرلردی ،
 آنلرك عمرینی تمام ایتدیلر . کلدیلر « آغریبوز » ك نواحیسنه اوغرادیلر ،
 آکا دخی بر رقم چکدیلر ، وبوغزانك تاریخی هجرتك سکز یوز آلتمش دردنده
 واقع اولدی ، سلطان محمدخان غازی لندن .

۸۶۴ هـ

باب . — آنی بیان ایدر کم « سمندره » نه صورتله فتح اولندی .
 پادشاه دولتله = زورنیق « ازورنیق » توجه ایلدی . بوسنه قرالی اودمده
 سمندره یه حکم ایدردی . قرال تصور ایتدیکم پادشاه کندیك اوزرینه کلیر ،
 غایت احترازندن اوزریمه کلسون دیو آدم کوندردی ، « سمندره یی پادشاهه ویردم »
 دیدی ، وهم اول زمانده محمود پاشانك قداشی سمندره نك ایچنده اولوردی ، و جمیع
 سمندره یی آکا ایصارلامشلردی . قرال محمود پاشا قداشینه خبر کوندردی ،
 « سمندره یی ترك پادشاهینه ویردم » دیدی . محمود پاشا خود بر برینه آدم کوندرلردی

[۱] هرایکی نسخه ده « لوندن » صورتنده در

[۲] هرایکی نسخه ده بویه در

[۳] قارلوا یلی ، قارلی ایل ، سابقده برلوا

سمندره یی ویرمینه راضی اولمشدی . الحاصل سمندره یی تسلیم ایتمه که راضی اولدیله . محمود پاشانک قرداشی قراله خبر کوندردیکم «سمندره یی جمیع اسبابله ویره یی» دیدی . بویکا قرداشی محمود پاشایه خبر کوندردی «ار کوندرک کلسونلر حصاره تیمار ایتسونلر» دیدی . خنکار زورنیقه وارم دین سمندره حصارینه واران اره تسلیم ایتدیله ، چاکلرینی بوزدیله ، کلیسالرینی بوزدیله مسجد ایتدیله ، خطبه اوقوتدیله سلطان محمد آدینه ، ولایت لاس تمام فتح اولدی .

نظم

تمامت اسلام حکم ایتدی لاسه	تمرد کافری هب کیردی سازه
یوریدی شوکت اسلام بو ایله	محبوبه سی باشلادی هب نازه
سمندره ده قوندی یکچیجری	عزبلر آقچه صایار اولدی قازه
وبوکا تاریخ سکنز یوز آلتمشدر	سینوبه طوت قولاق کلن آوازه
وهم آما صری به همتی وار	کیده قیش کم کیلر ایره یازه

باب . — آتی بیان ایدرکم «آماصری» نه صورته آندی .

آماصری بر حصاردر ، پادشاهی بر فرنکدی ، وبو جمیع اناطولینک اسیریکم قاچسه هب آکا کلیرلردی ، وهم بو آماصری کافرلری گاه گاه دکنز یوزندن چیقارلردی حرامیلک ایدرلردی . بوزمان دخی اناطولینک یاسری (۱) آماصری دن روم ایلینه کچر (۲) . ودخی قاچان بونلره صورسه لر ایدرلردی «غیری ولایتک کبیسیدر» دیرلردی ، وبو حالی سلطان محمد بیلدیردیله . پادشاه ایدر «محمود ! اول حصار نه یردرکم آتی بنم آتام ددهم آلمدی ؟» . محمود پاشا ایدر «سلطانم بونک آلتمدیغنه سبب اولکم حق تعالی نك تقدیرنده بو ، فتح اولتیق سلطانم الندن اوله» دیدی . پادشاه ایدر «محمود ! تیز بونک تدارکنده اولک وارلم ، الله تقدیرنده هر نه تقدیر اولدیسه کورلم» دیر .

[۱] موزه نسخه سنده بویله در «اسیری» اولسه کرک

[۲] بو عباره واتیقان نسخه سنده یوقدر .

محمود پاشا دخی کیلر طونانندی یارار یولداشلرله آماصری یه کیتندی . پادشاه دخی قورودن کیتندی ، آق یازی و بولی یه واردی ، بولیدن آماصری یه واردی . «اسفندیار اوغلی اسماعیل بک» ایشیتدیکم خنکار آماصرینک اوزرینه دوشدی ، اسماعیل بک واردی سینوبه کیتندی ، خنکاره ابو کشیلر کوندردی . پادشاه دخی آماصرینک لیمانینه کیردی لشکر صالحدیلر . حصارک تکفوری کوردیکم حصارک ابو مشتریسی وار ، اگر صاتسه وصاتسه آلیرلر ، تکفور یاننده کی کافرله ایدر « یولداشیر ! بن حصاری مشتری یه وریرین » دیر ، کافرلردخی قبول ایتدیلر . کافر ، تکفوری پادشاهه کوندردیلر ، حصارک مفتاحن بیله کتیردی ، وهم بر نیجه معتبر کافرلر بیله کلدیلر ، حصاری تسلیم ایتدیلر . پادشاه دخی بو معتبر کافرلری استانبوله کوندردی ، وجیع مالارین بیله کوندردیلر ، بو کافرلردن هیچ برین اسیر ایتدی افلقان ایلینک اوجنده پادشاهک بر حصاری واردی ، آنک خلقینی بو حصاره کتیردیلر ، بر ابو کلیسانی مسجد ایتدیلر ، خطبه اسلام اوقوندی .

نظم

بو اسلام بو جا قده کفر وظلمت
 ولی بر بر قع قالمشدی آنجیق
 بو خان ظلماته وارسه نور ایدر
 عاشقی حقه شکری جانه منت
 بو فتحک تاریخی هیرتک سکنز یوز التمش دردیله بشی آره سنده واقع
 اولدی ، سلطان محمد خان غازی الندن

۸۶۴-۵

باب . --- آتی بیان ایدر کم سلطان محمد غازی « سینوب » و « قسطنونی » بی جمیع ولایتیه و « قویلی حصاره » ی (۱) و « طربزون » ی بر سفرده جیمینی نیجه فتح ایتدی ، « اوزون حسن » ده اول ایشیتدیکم حادثه لر .

پادشاه روم که سلطان محمد غازی دیر ، اولارک دفعینه مشغول اولدی . محمود پاشایه ایدر « بو بنم خاطر مده بر نیجه نسنه لر واردر ، آتی اومازم که بن ضعیفه الله میسر [۲] قوی ، ترکیه ده قویون دینک اولمغه تواریخ سائره ده کوریلن « قویون حصاری » بو در .

ایلیه ، بری بوکم شول اسفندیار اوغلی دینیلن اولدینی قسطمونیدر ، بری دخی قویلو حصاردر ، وبری دخی طربزوندر ، وبونلر بنم حضوریمی کیدرر ، دأتما یونلر بنم خیالمدن چیقماز « دیر . محمود پاشا ایدر » دولتلو سلطاتم ! اللهم عنایتندن همان سلطاتم توجه ایتسون حاصل اولور « دیر . خنکار ایدر » محمود! دمیدر کورلم « دیر . پادشاهکم کمی به کیدی بروسه به توجه ایتدی ، واردی « مدانیه » ده او طورددی . محمود پاشا استانیولده بوز باره کمی طوناندی ، سینویه کوندردی . دخی کبیلر کیتمدن اسماعیل بکه [۱] قول کوندردیلرکم مکتوبله « کبیلریمز طربزونه کوندره وز ، وهر نه مصالحی اولورسه کبیلریمزک آتی پادشاه خاطریمچون کورده سز ، ودوستلق و محبت اظهار ایده سز ، وهر نه اسباب اولورسه کورده سز [۲] وهم قابودانیه دخی خرج آچمه سن ویره سن ، واکر کفایت ایتمزه او باقر کورمه سندن پادشاهه تعین اولان آچمدن خرج ایده سن ، وهم عزبلمر بی ادبک ایدرلرسه انلرک حقندن کله سن ، وهر نه وجهله اولورسه سیاست ایده سن ، بنم کولکم سکا خوشدر » دیو قولک الینه پرکاغد ویردی اسماعیل بکه کوندردی . محمود پاشا کندی ادرنه به واردی ، روم ایلنک لشکری و عزبینی و سره خورینی جمیع جمع ایتدی بروسه به کتیردی ، و آناطولی لشکری دخی سلطان اوکینه جمع اولدی . محمود پاشا بروسه اوواسینه قوندی ، و جمیع ولایتلرک عزبینی لشکرله اسماعیل بکه کوندردیلر . تکرار قول کوندردیلرکه « اوغلك حسن بکی یارار یولداشلرله کوندره سن انکورویه کله ، آنده بنمله بولوشه » دیدی ، وهم اسماعیل بک دخی هر نه کم امر اولتمشدی عزبیلر لشکرینه ، آتی ایتدی ، و اوغلینی دخی قوشدی کوندردی . بو طرفدن قره مان اوغلی دخی لشکر قوشدی کوندردی . پادشاه انکورویه وارنجه یودخی واردی .

[۱] اسفندیار اوغلی

[۲] بو عبارت موزه نسخه سنده یوقدر .

نظم

کور نه حيله تدبير ايدر آدمي يعني كم ملك ايدہ طوٲه عالمي
 صنور قالور كندويه ملكي همين آصي اولدر كه چكر بونجه غمي
 عاقبت بر آرشون ير ملكيدر قودي كيندي سلطنه دمي

اسماعيل بك اوغلي حسن كه انكورويه كلدي ، همين طوتديلر قابوجيلر
 چادرينه ايلتديلر، وبوفعلي ايمدين اسماعيل بكك قرداشي « قيزيل احمد » پادشاه
 ياننده اولوردي ، بولي سنجاغي آنك تيماريدى . محمود پاشا آنك عقلمني
 اوغريلامشدى ، ايدرديكم « خنكار آنك ولايتيني سكا صدقه ايدوب طورر »
 ديردى ، وبو سوزه برات دخي يازدروب قيزيل احمده وروب طورردى .
 هاندمكه حسني طوتديلر، حسنك سنجاغيني قيزيل احمده ويرديلر ، قسطمونى به
 كوندرديلر . قيزيل احمد يوتدى [۱] قسطمونى به واردى . ولايتك خلقى دخي
 بيلديكم بوكلن كندى پادشاهلرى اوغليدر ، جمله خلق بوكا مطيع اولديلر .
 اسماعيل بك دخي كورديكم ولايت قرداشينه دوندى . اولدخى سوردى سينوبه
 كيردى . خنكار دخي قسطمونى به يتشدى ، آندن سينوبك قايسنه يوريدى ،
 قايسنى ياپديردى ، قيزيل احمد ومحمود پاشا بيله وارديلر . خنكار بر كوچ
 كيريده قوندى ، بونلر سينوبك حصارينك اوزرينه قونديلر . محمود پاشا اسماعيل
 بكى او قوتدى قابو اوزرينه ، محمود پاشا ايدر اسماعيل بكه « هي بكم ! نچون
 قاجارسن ؟ بو خلقك جيمعسي ايشيتديلر كم بو ولايتده قرداشكي ينه بكلديلر ،
 وهرسپاهيكم كلدي ينه ملكينه وتيمارينه مقرر ايتديلر ، ايمدى سن بو بر
 حصارده نه قدر طوره سن ، پادشاهه نزاع ايده سن » ديدى وبوشهرك ليمانيني
 الكدن آلديلر . اسماعيل بك محمود پاشايه ايدر « پادشاهدن قورقارم ، نى
 ونم اوغلانلرعى هلاك ايدهديرم » ديدى . محمود پاشا ايدر « حاشا كم پادشاهنر
 بونك كهي فعل ايده » دير . الحاصل محمود پاشا ايناندردى اسماعيل بكى كر كى

کجی ، وهم کنديك خاصلرخي نه قدر مال حاصل اولورسه اونى دخى زياده تيارلر ويرديلر ، وهم کنديك خاطرى نه برده ديلرسه آنى ويره لر. اسماعيل بك دخى ايناندى ، قبول ايتدى . پاشا ، خنکاره خبر بيلدردى . پادشاه كکوچدى كلدى ، سينوى خنکاره تسليم ايتدى . اسماعيل بك حصاردن چيقدى ، خنکاره قارشو واردى ، خنكارك الن اويمك ديلدى . خنكار ايدر « اسماعيل بك ! سن بنم اولو قرداشمسن ، رواميدركم الم اوپه سن » ديدى . الحاصل اسماعيل بك ينه اوپنه واردى ، جميع تعلقاينى يانينه كيتردى ، واوغلى حسنى سفره بيله كونوردى . پادشاه قسطونى حصارينه وايغنى حصارينه وسينويه كندى قوللرندن ارقودى ، وجميع ولايت كندينك اصلدن سپاهلرينه مقرر اولدى ، وولايتك لشكرى قيزيل احمد يانينه جمع اولدى ، زيرا اوكا قوشديلر . سؤال : حسن بك سفرده كيمكه يوريدى ؟ جواب ؛ خنكار آكا بولى سنجاغينى ويردى آنكه يوريدى .

نظم

زباندر سوکيسى زياته قالمه	براىكى کون اولان جهانه قالمه
همين برسوزدر اول فلانه قالمه	سنگ آدک فلان سويلنير آنجق
شيوهسى بريلان سوزونه قالمه	يلاندر دعويسى کولر يوزوکه
کيم بيندى ايسه آخر آنى کورنيتدى	عاشق خيال آينه سن يينه جهانده

باب . — آنى بيان ايدرکم اسماعيل بك « دورکانى » دن نه يره واردى . جميع اوغلىنى وقيزينى كندى طاوارينه يوکلتىدى ، وزيرى « شهاب الدين آغا » بي بيله آلدى ، جميع قولن قومدى بيله سوردى ، بورسه نك يکيشهره كلدى . پادشاهدن يکيشهرى ديله دى . پادشاه يکيشهرى واينه کولى ويار حصارى جميعسن بيله ويردى . اسماعيل بك دخى يکيشهرده متمکن اولدى [۱] . بوقره مان اوغلى انکورويه خنکاره گلشدى اونه اولدى ؟ . جواب : همانمکه كلدى ،

[۱] کنديسنه بالاخره بولى وصرکه فله سنجاغى و برلش واوراده وفات ايدهرک بك مسجدى قرينه دفن اولمشدر .

خنکار خلعتدی آتاسینه کوندردی . خنکار کم قویلیحصار طرفینه واردی ، قره مان اوغلی ، اسماعیل بکه خبر کوندردیکم « هی تنگری قوی! دون یکیشهره وارمه ، عثمان اوغلینک فرصتن بولدق ، بو طرفدن بن سکا معین ، او طرفدن دخی اوزون حسنه خبر ایدهلم ، آرادن کونورهلم ، ینه سن ولایتکه وار ، دیدی . اسماعیل بک آتی دیدیکم « بر پادشاه غزایه کیده بورر ، آتی بولدن قومق اسلامه لایق دکلدر ، خصوصاً که قلعه لرنده اول پادشاهک قوللری وار ، وهم مملکت قرداشم الندهدر . قره مان اوغلی مغمون اولدی بویه دیحک .

بوفتحک تاریخی هجرتک سکز یوز آلتمش دردنده واقع اولدی .

تقسیم

دیدیلر احق ، مجنوندر اولار
ایکی نسنه بی کم اول هوس ایدر
بری کجمش اوله کیدن قوکتیدی
بری محال اولانی طورماز اومار

باب . — آتی بیان ایدر کم سلطان محمدغازی قویلیحصاری نه صورتله فتح ایتمدی ، وهم نه اولمشدی .

سلطان محمد قویلیحصارینه وارمدین اونک بر بکی واردی « اوزون حسن » اولدین ، « حسین بک » دیرلردی . اول بر کون آو اولایی مهربایه چیقمشدی ، ناکاه اوزون حسن بونی قاورامش ، حصارینه کونورمش ، حسین بک دخی حصاروی ویرمش . خنکار ایشتمش که اوزون حسن قویلیحصاری آلمش . خنکار دخی روم ایلی بکلر بکیسی حمزه بکه لشکر قوشدی ، وایلدن عزب دخی سوردی ، امر ایتمدیکم « قویلیحصارینک اوزرینه وار ، جهد ایتمک حصاروی فتح ایدهسن ، واکر فتح اولمازسه ولایتینی اورمسن ، وهم کویلرینی یاقهسن ، تا کم نیجه زمان معمور اولیه » دیدی ، و بو حمزه بکه بویه بیوردی . حمزه بک دخی لشکرله حصارک اوزرینه واردی ، بر نیجه کون ایوجنکلر اولندی . آخر کوردیلر کم حصار فتح اولتماز ، ولایتینی اوردیلر . ناکاه عزبیلر برارمنی کویینه واردیلر ، بر نیجه ارمنی قاریسینی وقوجهسینی بولدیلر ،

هریرین یغمالادیلر، بو قاریلر و بو قوجه لره نامشروع ایشلر ایتدیلر ، بو عزب
طاشقسی غایت مهمملکلر ایتدیلر [۱] . آخر بو ارمنی کتیلری واردیلر
اوزون حسنه شکایت ایتدیلر ، « اولکی بکمز زماننده بزه بونک کبی
مردارلق واقع اولمازدی ، وهم پادشاهمز دخی ضعیف ایدی ، ایدنی
سنک کبی عظمتلو بر پادشاه زماننده روامیدرکه قاریلریمزه قوجه لیمزه بونک
کبی یاراماز ایش اوله » دیدیلر فریاد ایتدیلر . حمزه بک ینسه کندی ولایتنه
کلدی ، و بونک اوزرینه بر نیجه ییل کجدی . سلمان محمد غازی یوریدی ،
سینوبی ولایتله فتح ایتدی . آندن یوریدی قویلیحصارک اوزرینه دوشدی .
هر طرفدن طویلر قوردی ، بر نیجه کوندن صکره بر نیجه طوب طوقدی ،
حصار خلقینک عقلی شاشدی ، هان حصاری تسلیم ایتدیلر . پادشاه دخی
حصاری ضبط ایتدی ، ایچینه کندی قوللری قودی .

نظم

جهانده نه اوله کم اولما مشدر	یا قولاق ایشدوب کوز کورمه مشدر
بر انسان هر نه ایدر خیرا کر شر	نه اوله اوله کم انسان کله مشدر
وهم ییل بو عزب کم نه کروهدر	نیجه ییلر یوزنی یومه مشدر

باب . — آتی بیان ایدر کم سلطان محمد غازی « طربزون » ، نیجه
واردی ، نیجه فتح ایتدی .

قاجانکم قویلیحصاری فتح ایتدی « ارزنجبان » طرفینه یوریدی . اوزون
حسن ، آناسینی و « چشکیزک » بکینی که اول « کرد حسن » در ، آناسینه
قوشدی ، سلطان محمد خانه ایلچی کوندردی . بلغار طاغی یاینه کم واردیلر ،
آنده بولوشدیلر ، غایت ایو آرمغانلر کتیردیلر ، پادشاه دخی آرمغانلری آلدی ،
غایت ایو تعظیم ایتدی . اوزون حسنک آناسینی « صارو خاتون » ی آنا ایتدی ،
کرد شیخ حسنی بابا ایدندی . ایکسین دخی آلدی طربزونه کتیدی ، بلغار

طاغینه کم چقیدیلر، طربزونه اینر اولدی، پادشاه بو طاغک اکثرن یایاق یوردی. الحاصل طربزونک اوزرینه ایندی، صارو خاتون ایدر «هی اوغل! بو طربزونه بونجه زحمت ننددر؟» دیدی. پادشاه جواب وبردیکم «بو زحمت دین یولینه درکم آخرتده الله حضرتینه واریحقی عنایت اوله دیرم. زیرا بزم المزده اسلام قلیجی واردر، اگر بوزحمتی اختیار ایتسه یز بزه غازی دیمک یلان اولور، دیدی حصارک اوزرینه کم ایندیلر، خاتون یته دیمک ایتدیکم «بو بزم کلینه متعلقدر، بونی بکا باغشاه» دیدی خنکار دخی بونلره هیچ بر وجهله جواب ویرمدی، تا سینوبده کی کیلر کم کلدی یئشدی قورودن و دکزدن جنک اولدی، حصاردن آمان دیله دیلر، و الا ضرب دسته فتح اولندی. الحاصل بو طربزونی کم آلدیلر، شوالکه پادشاهه لایقدر آنی پادشاهه کتیردیلر. تکفورینی و بکرنی و دخی بازار کافرلرینی کیلره قودیلر، استانبوله کوندردیلر. وغازیلر دخی ولایتک نیجه یرلرینی اوردیلر، طویوم اولدیلر. حصاردن چیقان تبرکلردن اوزون حسن بکک آناسینه ویردیلر، تعظیملن کوندردیلر. پادشاه دخی قانون ایده کئشدی هر حصارک اوزرنده، بو طربزونه دخی آنک کچی ایتدی. مسجد و مدرسه اولدی. اهل اسلامدن او کتیردیلر، بو کافرلرک خالی قالان اولرینی ملککه ویردیلر. حصاری بر کتیدی، پادشاه کلدی «صونسا» یه چقیدی [۱]. قیزیل احمده روم ایلینده تیمار ویردی. ایوسنجاق ویردی، قسطنطونی ولایتینی پادشاه کندی قوللرینه ویردی. قیزیل احمد دستور دیله دی یولدن «وارهین اوم کتیرهین» دیدی «خنکار کلنجه روم ایلینه خنکارله بیله کیدم» دیدی. بولی یه کلدی، همان کون کیجه سیله قالدی، دونله قره مان یولن الینه آلدی کتیدی قره مانه واردی. قره مان اوغلی آکاخر جلق ویردی، کندی قبول ایتدی، آندن واردی اوزون حسنه کتیدی. آنک یاننده نیجه زمان قالدی، تا دور سلطان بایزیده کلنجه.

نظم

یرسفرده اوج ولایت فتح ایدن سلطان بودر فتح ایدن جمله ولایت عدل ایدن سلطان بودر
 میل بو آل عثمان ایجره هر کلن اور تاق کلور میل بودوران ایجره کم اور تاق اولان سلطان بودر،
 و بو فتح تاریخی هجرتک سکز یوز آلتمش بشنده واقع اولدی سلطان ۸۶۵
 محمد غازی الدن

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان محمد غازی اول سفر دن کلدی نیلدی .
 سلطان محمد که بو سفر دن کلدی استانبوله ، اسحق پاشای دخی روم
 ایلینده قومشدی ، اسحق پاشا دخی استانبوله کلدی . اطرافک ایلیجیری
 کلکه باشلادی ، افلاق بکندن دخی ایلیجی کلکه باشلادی . کلن ایلیجی به ایلیجی
 قوشدیله ، ینه افلاقه کوندر دیله ، قاپویه او قودیلر . ایلیجی افلاق بکینه واردی ،
 کلن ایلیجی به جواب ویردیکم « بنم ولایت بکا طوغری دکلر ، اکرن مملکتسندن
 چیقوب آنده وار رسم انکروسی کتیر لر ، بو ولایتی آکا ویر لر ، والا
 پادشاهدن اومارنکم اوج بکلرندن برینی طونه کنارینه کوندره ، و اول اوج
 بکی بو ولایتی بکلیه ، بن سلطانم اشیکینه وارم دیدی . خنکار دخی بوتک
 سوزینه اعتماد ایتدی ، چاقرجی باشی [۱] حمزه بکی قارشو کوندردی . چاقرجی
 باشی دخی واردی طونه کنارینه قوندی . کیجه یله بوز اوزرندن کچدی ،
 حمزه بکی طوتدی ، و خیلی مسلمانلری دخی هلاک ایتدی . بر قاچ یردن
 دخی کافر کچیردی ، هر ولایتکم کچدیله ، اول ولایتی هلاک ایتدیله . حمزه
 بکک باشینی و نیجه مسلمانلرک باشینی کسدی ، دخی انکروسک قرالینه کوندردی ،
 دیدیکم « بن ترکله یاغی اولدم » ، و جمیع کافر بکلری بو کافری پادشاهه یاغی
 بیلدیله .

[۱] هر ایکی نسخه ده « چاقرجی باشی » صورتسده در چاقرجی طوغرامه سی
 نوعندن چرخجی دیمکدر . « چاقرجی باشی » ایسه سابقده رکاب آغازندن چاقرجیلرک
 هر کرده سیدر .

نظم

نه حيله ايتدى ويوده قازيقلو (۱) نجس مردار لعنت آزيقلو
دره قوله اوغلى اول مردار ديمز قيرار نوابليدر يازيقلو

باب . — آنى بيان ايدرکم سلطان محمد غازى افلاقه واردى ، نه صورتاه .
کيردى ، وهم اول ولايتى قازيقلىنك قرداشينه ويردى .

پادشاه بيلديکم بو ملعون کافرك اهل اسلامه بونک کي حيله سيني ، پادشاه
دخى اسلام چريسن جمع ايدوب يوريدى . هجوم ايتدى طونه صويىن کچدى ،
افلاق ولايتنه کيردى ، وجميع ولايت افلاق کلدى پادشاهه مطيع اولدى .
وبوقازيقلى ويوده بليسز اولدى . پادشاه برنجيه مدت ولايت افلاقده يوريدى ،
ناگاه بر طرفدن غريو بليردى ، پادشاهک غازى قوللرى حاضرلردى .
کورديلرکم بوغريو کافر قازيقلىنك عسکريدر ، کلشکرکم دون باصفين ايده لر ،
غازيلر طنمديلر اردويه ياقين کلدى ، تاکم آرالغه کيردى ، غازيلر شوبه
قيرديلرکم کلن کافردن آزي قورتلدى ، صباحه دكين قيرديلر ، وبوقازيقلى
ويوده باشيني آلدى کوجمله قورتلدى . صباحکم اولدى على بکي آردينجه
کوندرديلر ، بولشکرکم قازيقلى ويوده يله بيله کلشدى . هاندم ولايتک بکلرى
وسپاهيلرى جمع اولديلر ، کلديلر پادشاهک آياغينه دوکلديلر ، جيبي کنديلرى
پادشاهه اسيرلکه کنديلرى تسليم ايتديلر ، وبوقازيقلىنك بر کيچي قرداشى
واردى ، پادشاه ياننده خدمت ايدردي ، پادشاه افلاق ولايتين آکا ويردى .
جميع بو کلن کافر بکلرين بوکا تسليم ايتدى ، مملکتدن هر نه کم ديلر سه آلدى .
دولتله ينه ولايتنه کلدى . بو غزنانک تاريخى هجرتک سکز يوز آلتمش آلتيسنده .
واقع اولدى ، سلطان محمد اتدن .

۸۶۶هـ

(۱) قازيقلى ويوده ، اسمى «ولاد» اولوب افلاقليلرده کنديبينه جلاذ ، قاتل ،
غدار ، مناسينه اولان «چلبوش» نامى ويرمئلردر .

نظم

زهی سلطانکه حکمنه مسخر اولدی عالم
 آیاغی باصدینی لرلر مثال جنت اولدی
 یوزن کورن کداییلر غرق انعاملر
 عجبدرکه اله کیره اوخان دورنده کی دملر (۱) :

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان محمدغازی افلاق غزاسندن کم کلدی ،
 ادرنه یه کلدی نیلدی .

لشکره دستور ویرمدی ، طوغری کلیولی به واردی . حکم ایتدیکم
 « تیز طوتک استابوک و کلیولینک کیلرینی ، غازیلر طولدرک ، « مدلی »
 غزاسینه کیدرز ، دیدی . هاندم اول آیده کیلر حاضر اولدی ، پادشاه مدلی به
 واردی . پادشاه واردی « آیزمند » (۲) قوندی . کیلر دخی مدلی حصارینی
 قوشاندی ، طویلر قوردیلر ، جنک سلطانیلر اولدی ، و بو حصارک کافرلری کم
 خانی کوردیلر ، آمان دیله دیلر ، آمان ویردیلر . حصارک تکفوری طشره چیقدی ،
 وزیر محمود پاشایه واردی ، ایتدیکم « اوشده بن برباشم آلدیم خانه کلدیم ، باقی او غم قیزم
 و مالم جمیع حصارده قودم ، پادشاهک اختیارندن غیری مرادم قالدی ، دیدی .
 محمود پاشا ، تکفورک سوزینی پادشاهه دیدی . پادشاه ایتدی « وارک تکفوری
 بکا کتیرک » دیدی . تکفوری کتیردیلر ، پادشاهک آیغینه دوشدی . پادشاه
 دخی خلعت کیدردی ، محمود پاشانک چادری یاننده برچادر قوردردی .
 پادشاه محمود پاشایه ایدر « وار بو حصارک مالینی ضبط ایت ، و جمیع خلقینی
 و سپاهیسینی و شهرلیسینی و کوبولوسینی و هر کشینک نه قدر نقدی و غیر نقدی وارسه
 دقترا یله ضبط ایت » دیدی . محمود پاشا دخی واردی ، پادشاهک امرینی ریته
 کتیردی ، کلدی پادشاهه عرض ایتدی . پادشاه کندویه لایق نیسه اسپردن
 و مالندن آلدی ، باقیسن غازیلره ویردی و علمایه فقرايه ویردی ، و بو شهرک

(۱) و آتیغان نسخه سنده « عجبدرکه اله کیره اورخان دورنده دملر » صورتده در .
 (۲) صاروخانده برغمه قضاسینه تابع بر ناحیه .

سپاهیسینی طاغندی . شهر خاقینک چیقارمالینسن چیقاردی ، اعتماد ایستدیکن
یرنده قودی ، وبرقاضی دخی نصب ایستی . شهرک خالی فالان اولرینی اختیاربله
کلن مسلمانلره وردی ملککنه ، ونیجه کلیالری مسجد ایستی ، وبرقولینه
دخی سنجاغینی وردی ، شهرینی ولایتله معمور ایستدیلر .

نظم

توجه ایسه بیل بوخان جهانہ	اولہ ہر فعلی عالمہ نشانہ
کراپنہ بر اشارت جملہ خانہ	میان بستہ کلہ قمو دیوانہ
تمرد اہلی جملہ باطل اولدی	کافرلر قاموسی ایردی زیانہ
داشقی بومناقب کم یازارسین	یاقیندرکم ایرہ جملہ بیانہ
اوقویانلر دیکلینلر اولہ حیران	عاقلار بوایشہ اولہ دیوانہ

وبوقتحک تاریخی ہجرتک سکز یوز آلتیسندہ واقع اولدی ، سلطان
محمد التدن .

۱۶۶

باب . — آنی بیان ایدرکم ولایت « بوسنہ » نہ صورتلہ فتح اولدی ،
وہم پادشاہ دخی اول ولایتہ نیلدی .

سندره کم فتح اولدی . پادشاہ بوسنہ قرانیہ آدم کوندردی « یاخراجہ
مطیع اولسون ، یاخود اوزرینہ واردم » دیدی . پادشاہک خبرن قرالہ
وریدیلر ، واران آدم پادشاہک مکتوبن ایلتمشدی ، خبرن دیکلدی ، دخی
ایدر « بوترکی طوتک اولدرک » دیدی . واران آدمی طوتدیلر ، یانندہ بر
وزیری واردی « ہی ! نیلرسن بوسنہ ولایتینی خراب ایستدک و ہم کندیکی
ہلاک ایستدک ، ہلہ بوترکی طوتدک بوخطانک آلتدن چیقارسک غایت ازلکدرہ
دیدی . الحاصل بوایلچی پی قویوریدیلر ، ایلچی دخی کندی پادشاہہ کوردیکن
خبر ووردی . پادشاہہ غیرت اسلام غلبہ ایستی ، لشکر جمع ایستی ، نیت
غزادویوریدی ، بوسنہ ولایتہ کیردی . بوسنہ قرالی قاچدی ، برصارب
حصاری واردی اوکا کیردی . پادشاہ دخی واردی حصارک اوزرینہ دوشدی ،

شهری حصار ایتدی اوطوردی ، قرالک خیرن دخی آلدیکم حصاره کیرمشدی .
 پادشاه محمود پاشایه ایدر « تیزوری قرالک اوزرینه وار ، مختصر قیل دیدی .
 محمود پاشا دخی واردی ، قرالک اولدیفی حصارک اوزرینه دوشدی ، قراله
 خبر کوندردی ، قرال دخی بر آدم کوندردی . محمود پاشایدر « قرالک یاننده
 نه ایشده سنکم سنی کوندردی؟ » ، بوکافر ایدر « بن آنک آتاسندن قالمش بر
 قولیم ، وهم نوکریم وهم اونده محرمیم » دیدی . محمود پاشایدر « ایدمی
 سنک صائون قراله خبر اولسه کرکدر ، هیچ بیلدیکزمیکه بوکلن پادشاه
 کیمدر؟ » ، بوکافر ایدر « بوکلن ترکلرک بیوکلریدر » ، محمود پاشا ایدر « هی !
 اوکوٹ آکلامدک ، استانبولی وطریزونى و لاس ایلینى ومورهی ونجه
 پادشاهلرک ایلرینی آلوب کندی قولرینه ویرندربو » دیر . « هی ! عقلکزی
 باشیکزه دیرک ، بنم نصیحتم طوتک » دیر . اول کشی ایدر « نه دیرسن؟ » دیر .
 محمود پاشا ایدر « قرال کلسون پادشاهک الن اوپسون و حصارلرینک بعضینی
 پادشاهه ویرسون ودخی خراجه مطیع اولسون ، پادشاه دخی اول حصارلره
 کندی قولرن قوسون ، دولته کندی ینه ولایتنه کیتسون ، قرال کلسون
 دخی کوکللی خوش اولسون ، بنم نصیحتم طوتک والا آخرنه اولهجنی
 معلومدر » دیدی . الحاصل بوکافر ایساندردی ، کافر کلدی پاشانک
 سوزینی قراله نقل ایتدی محمود پاشانک عهد و پیمان ایتدیکن . قرال بونک اوصافینی
 ییلوب طورردی ، الحاصل بوکافرلر محمود پاشانک عهد و پیمانینه ایناندیلر ، قرال دخی
 راضی اولدی . قرال حصاردن چیقدی ، کلدی محمود پاشا ایله بولوشدی ، محمود پاشا
 بوقرالی تسلی ایلدی ، قرال حصارى تسلیم ایتدی . محمود پاشانک بوقرالله عهد ایتدیکنه
 پادشاهک خاطرى خوش اولمى . زیر پادشاهک مرادى بویدیکم بو حصارلرک اوزرینه
 واردیکم کندی جبریه فتح ایده دیدی . « بعض حصارى بوقراله ویرنجک ینه فساد باقیدر »
 دیدی ، وهم آقینجیلر سکرده کیمشلردی . خنکار ایتدی « محمود ! بوولایت
 خود آسان آلمش ، یا نیچون آقینجیلری کوندردکم بوولایتی بوزالر » دیدی ،
 و بو سبیدن پادشاهک محمود پاشایه اول ملالتی بودر . وهم بو قرالک ولایتنه

متصل دخی ولایتلر واردی . و برینه «قوجه ایلی» (۱) دیرلردی، و بوقوجه نك اوغلی پادشاهك یاننده اولوردی و بر دخی «یاغلی اوغلی» (۲) دیرلردی، آنك دخی خیلی ایلی واردی (۳)، اول دخی پادشاهك یاننده اولوردی. قرال كم كلدی، و اول ایکی بك اوغلانلرین بیله قاپوجیلر چادرینه قویدیلر اوچین بیله پادشاه علمایه عرض ایتدیكم «بونلك قانی و ماللری حالیدر، یوقسه دكلیدر؟» دیدی. اول سفرده بر عزیز عالم کئی واردی واردی «شیخ علی البسطامی» نسلندن آیدی. لقینه «مصنفك» (۴) دیرلردی، و اول ایدر «بونك کئی کافرلری اولدرمك غزادر» دیو قوی ویردی، و هم قرالی اول کندی قلیجیلن چالدى. قرالی دپه لیدیلر، اول ایکی کافرك دخی قاپوجیلر اوطة سنده تدارکن کوردیلر، و بو جمیع کافرلرک خزینه لرین پادشاهه کتیردیلر. آقینجیلر دخی غایت طویوم اولدی، و هم اول ولایتده اولان حصارلرده اول قدر مال بولدیلرکم حسابی یوق . بو جمیع حصارلرک ایچنده پادشاه، قوللرندن «یاپیجه حصاری» نده (۵) اوج بکلری منت اوغلینك بر یایار آدمن قودی، و هم یاپیجه حصارنده قرالک بر کوچك قرداشی واردی، آنده بولندی، آندن دخی خیلی حظ ایتدیلر .

نظم

محمد خان كم بوسه فتحن ایتدی	او دمده هر سهكه نیت ایتدی
دیدى آرنانوده اسکندریه	نیجه لره دخی همت ایتدی
بو خانك طالعی دائم فلکده	نه برجه ایردیسسه شوکت ایتدی
خصوصا کم بو خان، کورعالم ایجره	نه دورانلر سوروب نه دوره کیتدی

و بو فتحك تاریخی هیرتك سکنز یوز آلتیش ییدیسنده واقع اولدی، سلطان محمد خان غازی التدن و هم ایکی ییلدیز طوغدی اول زمانده قویروقلو، بری مشرق طرفندن، و بری مغرب طرفندن .

۸۶۷

- (۱) مطبوع تاج التوارخ ج ۱، ص ۴۹۶ : «قواج ایلی» [۱] «پاولی اوغلی» .
 (۲) «پاولی ایلی» .
 (۳) علاءالدین علی بن محمدالدین محمد، تاریخ دغانی ۸۱۵، ایوبده مدفوندر
 (۴) «یاپیجه حصاری» تراونیکده قضا مرکزی بر قلعه در .
 (۵) «یاپیجه حصاری»

باب . — آنی بیان ایدر کم قره مان اوغلی کم اولدی ، قاچ اوغلی قالدی ،
 مملکتینه «اوزون حسن» کلدی نیلدی ، وقره مان اوغلیک اوغلانلری نیلدی
 آنی بیلدرر .

نظم

قارش مورش جهان هم بی آدم	ینه بیک شیوه لر کوستردی عالم
اوله ملک قرمان طولوغم	اوجاقر سونوب اولر بیقیله
کاه کویا ایدر خاتی کاه ابکم	نه طرفه طرفه نقشی وارجهانک
که عقیله عبرت اولوب اوله ایسم [۱]	عاشقی یاز مناقب اختصاری

«قره مان اوغلی ابراهیم بک» کم اولدی ، آنی اوغلی قالدی ، اما همتی
 بیوک اوغلینه ایدیکم یرینه او بک اولایدی ، وهم خزینه سنده او حکم ایتدیکی
 یرده قومشدیکم اوسلفکدر ، بو قره مان اوغلیک قصه سی چوقدر ، والا
 او بر اوغلی دخی کم «پیر احمد» [۲] در ، او قونیه ده اوطوردی ، او بیوکی کم
 «اسحق» در ، او ایچ ایلمه اوطوردی ، سلفکی تخت ایدندی . ایکی کوچوک
 اوغلی قاچدی لر ، سلطان محمد کلدیلر . بو اسحق اوزون حسن اتکن
 طوتدی ، ایلیجی کوندردی . ایتدی کل بنم ولایتدن قرداشلرم قاچر ، تابونده
 کلنجه هر کوچکه بیک فلوری ویردین» دیدی . اوزون حسن دخی قبول
 ایتدی ، ارزنجاندن یوریدی سیواسدن کچدی ، اسحق دخی ایشیتدی قارشو .
 لادی ، آلدی قره مانک ولایتنه کتیردی . قرداشیله بولوشدی ، اوغراش
 ایتدی ، پیر احمد ایلمن چیقدی ، همین که اوزون حسن ولایت قره مانه
 کیردی ، پیر احمد دخی سلطان محمد اتکینه یابشیدی ، قاچدی سلطان
 محمد کلدی . اوزون حسن دخی قره مان ولایتنه چوق یارامازلق ایتدی ،
 نیجه ماللر و طاوارلر وغیری نسلر آلدیلر . الحاصل ولایت قره مانی بوزدی ،

[۱] وثیقان نسخه سنده «که عقیله عبرت اولوب اول ایسم» صورتنده در .

[۲] هر ایکی نسخه ده «پیر احمد» صورتنده در .

چقیدی کیتدی ، قیزیل احمدی (۱) اسحقه قوشدی . اسحق دخی « صارو یعقوب اوغلی » نی سلطان محمد ایلچی کوندردی « قرداشی قومه بونده . گلکلکه کم آق شهری سزه ویره ن » دیدی . خنکار دخی « چاوش باشی احمدی (۲) ایلچی کوندردی ، « چهارشنبه بازاری سینور اولسون بریسنی بزه ویر ، بز دخی قرداشکی قویورمه لم » دیدی . احمد واردی ، اسحقه رسالتن تبلیغ ایتدی ، اسحق قبول اینمدی . چاوش باشی احمد کلدی ، خبر نیسه دیدی . پادشاه دخی اطلیه سنجاغی بکینی ورنیجه سنجاق دخی پیر احمد قوشدی پیر احمد دخی « صیقلان حصاری » نی و « قیصری » نی سلطان محمد ویرمشدی ، خنکار دخی حصاره کندی قوللرین قودی ، وهم اوقیصری ولایتینک لشکرین بیه قوشمشدی . واردیلر « ارمنک » ده اسحقه بولوشدیلر ، اوغراش اولدی ، اسحق صیدیلر ایلدن چیقاردیلر . اسحق جمیع خزینه سن آلدی اوزون حسنه قاجدی ، وبر اوغلی و عورتینی سلفکده قودیلر کیتدیلر . پیر احمد دخی قره مانه یک اولدی ، بر درلوجه قینمغه باشلادی ، واونده « ایلیغین بازار جق » ی کم یاننده تکریدن حمام وارد ، آنی خنکاردن دیله دی ، اولکی عهدینی بوزوب نازلانمغه باشلادی .

نظم

عجیدر دکمه لر کم عهده طورماز	شولر کم عهدی یوقدر آدم اولماز
حک خود عهدینه وارد کرم لر	اینانور مؤمن اولان داخی دیمز
دیسک قره مانه کل عهد طوتام	یا اولدرر سنی یا ایله قوماز
عاشقی عهد اوومه قره ماندن	که بونلر عهد ندر داخی بیلمز
بوغمانلو قره مانلو دکلد	دخی سن بیلکه طورغود آدم اولماز

(۱) اسفندیار اوغللرندن اسماعیل بکک برادری وسینوبک فتحندن سکره جانشینی اولوب اوزون حسنه قاجدینی یوقاروده کوراشدی

(۲) چاوش باشی ؛ دیوان چاوشلرینک بیوک ، سابقده دعاوی ناظری

و بوماجرانك تاريخى هجرتك سكرىوز آلتش طقوزنده واقع اولدى، سلطان ۸۶۹ هـ محمد دورنده .

باب . — آنى بيان ايدر كم سلطان محمد خان غازى ولايت آرن اووده توجه ايندى ، آنده كم واردى نيلدى .

پادشاه دولتله ولايت آرن اووده توجه ايندى ، لشكر جمع ايندى . ولايت آرن اووده كيردى ، وهم هر طرفه آقنجيلر صادى ، غازيلر كم واردى ، آرن اوودك بعض بكلىرى كلدى وبمضىسى قاجدى ناپديد اولدى . پادشاه دخى بر حصار ياپدى ، ولايت آرن اوودك اورته سینه ، آدىنى « ايل بسان » قوديلر ، اول حصارده غازيلر قوديلر ، اطرافنده غزرا ايدر لر دى ، وبوقتك تاريخى هجرتك سكرىوز يتمشده واقع اولدى ، سلطان محمد غازى الن دن .

باب . — آنى بيان ايدر كم قره مانده « پير احمد » نيلديكم پادشاه آنك اوزرينه واردى .

قره مان اوغلى پير احمد استانبوله كليجك پادشاهله وعده ايتمشديكم هيچ وجهاً من الوجوه پادشاهه مخالفت ايتميه يدى ، وهم « درقدر اوغلى شهبوار بك » [۱] له اويله ايتش . عهد دخى بودر كم « پادشاهدن اشارت اوله بونلر دخى حاضر اوللر ، و هر نه يره كم امر اوله وارلر » . پادشاهك نيتى بويديكم اوزون حسك اوزرينه واره ، آنكچونكم ايكي شنيع حركت ايتمشدى بو آل عثمان اوزرينه ، برى بويديكم قويلر حصارى قديمدن بوغازيلر قابوسينه خدمت ايده كلشدى . برى دخى بودر كم قره مان خود بوغازيلره متعلقدر ، خاصه كم قره مان ولايتدن سوروب چيقاروب قوغدينى ، بوغازى پادشاهك عميسى اوغليدر . اوزون حسن بونلره بو بونده اعتبار ايتمى ، كلدى بو ولايتلىرى ييقدر دى ، وهم اوزون حسن بلباسى على بلكه بوغازى پادشاهه احتياجه كلشدر ، و سلطان مرادخانه دخى خدمت ايندى . بونك كې كيسه لره بونك كې حدثلر ايتك

جائز دکلدر ، و بوپادشاهلره دخی غیرت لازم اولور . اوزون حسنه وارمنه سبب بو اولمشدر ، و هم اوزون حسن اول کوچوچک ییلاندی ، اذردها اولم دین آنی آولامق ایستردی . ایمدی قره مان اوغلی و شہسوار بو عہدہ طور مدیلر ، پادشاہ توجہ ایستی ، آناطولی بہ سجدی ، بونلری اومار دیگہ بیله کالہر ، کلدیلر . پادشاہ دخی قره مانہ یوریدی ، قره مان اوغلانلری قاچدیلر لارندہ بہ واردیلر . پادشاہ دخی قونیه بہ واردی ، آنی فتح ایستی ، «کولک» ی [۱] دخی فتح ایستی . یوریدی لارندہ بہ واردی ، بری بریہ طانیشدیلر ، آخر بیر احمد قاچدی ، قره مان سپاہلرندن پادشاہہ کیتیدیلر ، بیوردی بویونلرن اوردیلر . پادشاہ محمود پاشاہ ایستی «طورغود اوغلینک قاندہ لکن بیل ، دخی اوزرینہ وار» دیدی . طورغود دخی بلغار طاغینہ چیقمشردی ، محمود خبر لک دخی آلدی ، اوزر لرینہ یوریدی ، بونلر دخی طویدیلر قاچدیلر طرسوسہ [۲] واردیلر . محمود پاشا دخی یتوب آلابدیکنی آلدی ، آلمان طرسوس ولایتینہ کیتیدیلر . پادشاہ امر ایستدیکم لارندہ دن استانبولہ اولر سوردیلر ، و ہم قونیه دن دخی سوردیلر . الحاصل برنجیہ اهل صانیمن محمود پاشا اولر سوردی . وزیر ی روم محمد پادشاہ ایدر . «دولتو سلطائم ! محمودک سوردیکی اولر اکثری فقیر لردر ، و ہم آذر» دیدی . بوروم وزیر ی استانبولک انتقامن آلمغہ غایت مشتاق ایدیکم اهل اسلام انجیدہ دیدی . سلطان محمد دخی دیدی «وار ایمدی نیجہ یازار سین یاز سنی کورہین» دیدی . الحاصل لارندہ دن و قونیه دن زیادہ اولر آلمقدن مرادی اهل اسلامک اولرک بیقدیرمقدی . لارندہ نی شویله یازدیکم «مولانا خداوندکار» ک اوغلینی بیله سوردیکم اول «امیر علی چلی اوغلی احمد چلی» در [۳] . الحاصل روم محمد ، پادشاہ امرندن زیادہ اولر سوردی . آخر بویله اولدیکم قره مان اوغلیہ بارشیر کی اولدیلر ، قونیه و کولہ و فتح اولان ولایتک حصار لرینہ ار قودیلر ، بر کیتیدیلر کیتیدیلر ، قرہ حصارہ

[۱] ہر ایک نسخہ دہ بولہ در .

[۲] ہر ایک نسخہ دہ «ترسیس» صورتندہ مجردر .

[۳] تاج التواریخ ج ۱ ، ص ۵۱۲ طرف پادشاہیدن تلطیف اولنہرق عودتینہ

ماعدہ ایدمشدر .

چقديلر . پادشاه بيوردي ، محمود پاشانك چادري اوتاغيني باشينه بيقديلر ،
 و جبخانه سيني كندی دو ايینه يوكلنديلر پادشاهك جبخانه سينه قانديلر . وزير
 روم محمدك اولكي شيطاناي بودر كم محمود پاشاكي مدبر وزيری پادشاهك
 قابوسدن رد ايتدردي . يعني كم استانبولك آجيسيني آله ، وهم بو سفرك ،
 اولنده كم « كويريلي اوغلي » (۱) كم قاضيسكردي ، روم محمد عزل ايتدردي ،
 « مولانا ولدان » (۲) قاضيسكر اولدي .

نظم

سورولدي محمود پاشا قا بودن ايراق اولدي اوسوكيلي طا بودن
 واروب خاص كوينه (۳) اولدي مجاور (۴) خلاص اولدي طرق طروق طا بودن

باب . — آني بيان ايدر كم پادشاه « اغريبوزه » واردی ، آني نيجه فتح
 ايتدی ، نه صورته فتح ايتدی .

اول محمود پاشايه كليولي سنجاغن تيمار ويرديلر ، و بيورديكم « محمود !
 كيلريكي طونات ، ايراقده ياقنده هيچ بركي قالماسون كم اغريبوز غراسنه
 كيده رين ، جيمسي حاضر اولسون ، جمله سي سنكه بيله يوروسون ، وهم
 ايو قفحص ايتكم اغريبوزك فتحی نه وجهله اولور ، ونه كر كليدر آني تمام
 مهيا ايت » ديدى . محمود پاشا دخي امری يرينه كتيردي ، پادشاهه بيلديردى .
 پادشاه لشكر عظيم جيع ايتدی قورودن بوريدى ، محمود پاشا دخي كيلرله
 دكزدن بوريدى . الحاصل اغريبوزك اوزرينه دوشديلر هاندمكه ايرديلر ،
 اغريبوزك او كينه بر كويري دوشه ديلى . پادشاه كلدى قرده قوندى ، محمود
 پاشا حصارى دكز يوزندن حصارى قوشاندى . پادشاه حضرتي كويريدن كچدى

(۱) هرايكى نسخه ده « كبل اوغلي » صورته دركه « كويريلي زاده محمود افندى » در .

(۲) ولي الدين ولدان افندى .

(۳) خاص كوي ، ادرنه ده اوزونجه اووه = اوزون آباد قضاينك مركزى .

(۴) موزه نسخه سنده « واروب كوينه اولدي مجاور » صورته در .

اولدخی قره دن قوشاتدی، هر طرفدن طویلر قورلدی، جنک اوله. ناکاه کوردیلر کافرک دکز یوزندن کیلری ظاهر اولدی، یعنی کم آغریبوزه یاردیمه کلهر، و بو کیلرده اولان کافرلر کوردیلر کم آغریبوزی اسلام لشکری قات قات قوشاتمش. بونلر بو حیرته ایکن پادشاه امر ایتدیکم «هی غازیلر! یغما» دیدی هادینجه حصاره قویولدیلر، اول محمود پاشا طرفدن قویولدی، قلعه یی فتح ایتدیلر. اوج کون کیجه وکوندوز ابو یغمار اولدی، حصاری ضبط ایتدیلر، و بو آغریبوز برسنجاقلق بر اولدی. شهرین کلیسالیین مسجد ایتدیلر. اهل اسلامدن خاطری اولان مسلمانلر کلدیلر، کافرک خالی قالان اولرینه، ملککله وپردیلر، هم بر قاضی دخی نصب ایتدیلر، و بر بکه دخی سنجانغن وپردیلر، ولایت اسلام اولدی.

نظم

زهی خانکم عالمی ایتدی منور	کم آنک طالعی سعد مصور
ویرانلر معمور اولور مقدمندن	یوزن کورن خلاص اولور اوغمدن
بو خانک دولتی دائم اعلا	بونک قستی در هر خیر اولی
اللهمی بو آل اوزره تاقیامت	ایده لطفک عنایتک هدایت

و بو فتح غزائک تاریخی هجرتک سکنز یوزتمش دردنده واقع اولدی، سلطان محمد غازی التدن.

باب. — آتی بیان ایدرکم ولایت قره مانه پادشاه تکرار لشکر کوندردیکم او ولایتک جمله سن ضبط ایدلر، وهم کیمی کوندردیلر. پادشاه وزیر ی روم محمدی کوندردیکم «قره مان اوغلینی وار اول ولایتدن سور چیقار» دیدی، وهم پادشاه کندی قوللرندن یولداش قوشدی، و آناتولی بکلرندن بر نیجه سنجاقل قوشدی. روم محمد یوریدی لارنده به واردی، مسجدلرک ومدرسه لرک ییقدی، شهرک عورتینی و اوغلانی صویدردی عریان ایتدردی، و لارنده دن واردی «ارکلی» به جیقدی، ارکلینک ولایتینی خراب ایتدی.

اول ولايتك خلقى ايتدى « بو الله رسوليك و قفيدر ، ايمدى سن بونى بويله خراب ايتك ، يا مدينه رسول فقيرلرينه بو ولايتدن نفقه و ارماز ، سن اللهك رسولينه نه جواب و يررسن » ديديلر ، بونك كچي سوز دينلري اولدردى . آندن صكره واردى و ارساق و لايتده « او يوزبك » ديرلردى آنك ايلينه كيردى ، قره ماندن حرام كچي او يوزبك و لايتده طاش آراسنده دو كدى كيندى ، و ارساق دخي كلدى « بو قونشومز قره مانلو آزي قيدر ، بوروم محمد بونى بزه كتير يوردى ، ابو كرملى كشيدير » ديديلر .

نظم

فساد ايتدى زياده چرخ فاني	دوكله قانلر اوله چوق زياتي
بو اهل اسلام ايجره دوكله قان	نيجه لك كيده دين و ايمان
ييقايدى قره مان بوزلدى ايللر	بوريدى عالمي ظلمك دوماني

باب . — آنى بيان ايدر كم « اسحق پاشا » ي خنكار تكرر قره مانه كوندردى ، قره مانده نيلى .

خنكار اسحق پاشايه امر ايتدى « سن وار ! قره مان اوغلى ايلدن چيقار ، بوروم دولتسز واردى ، قره مانده خيلي بد بختلقلر ايلدى ، ايمدى سن وار ايچندن مفسدني چيقار » ديدى . اسحق پاشا يوريدى لارنده يه واردى ، آندن سوردى ايچ ايله كيردى . قره مان اوغلى قاچدى اوزون حسنه كيندى . اسحق پاشا « آق سراي » كلى ، پادشاهدن امر اولدى « آق سرايدن اوسور استانبوله كتير » ديو . اسحق پاشا پادشاهك امريني برينه كتيردى ، شمدىكي حالده « آق سرايلى محله سي » كم واردر ، اسحق پاشا سوروب كتيرديكي خلقدردر .

باب . — آنى بيان ايدر كم « كديك اري احمد پاشا » (۱) علائيه ، بي نه صورتله فتح ايتدى .

(۱) قلعه انشا آتنده اولان مهارت و اقتداردن طولاي بولغي آلمش اوله كرك .
نتايج الوفوعات برنجي طبى ج ۱ ، ص ۷۴ بوابده تفصيلات واردر .

بوندن او کدین روم محمدی کوندرمشلردی ، اول واروب نسنه اظهار
 ایته مشدی . آنکچونکم علائیه بکینک قردائی روم محمدک عورتیدی .
 وهم بو کدیک اری احمد پاشایه پادشاه قابوسندن بر نیجه قوللر تعین اولدی ،
 و آناتولی لشکرندن بر نیجه سنجاق قوشلدی . کدیک اری احمد پاشا یوریدی
 علائیه واردی ، و اول ولایتک اعیانلردن خیلی کشیلر کلدی . کدیک اری
 اوکینه دوشدیلر ، علائیه نک حصارینک اوزرینه واردیلر ، و اول علائیه نک بکی
 « لطفیک اوغلی قلیچ آرسلان بک » در . کدیک اری حصارک اوزرینه واردی ،
 فی الحال طویلر قوردی ، حصارک خاقی طویلری کوردیلر ، قلیچ آرسلان بکه
 کلدیلر ، ایتدیلر « بو کلن قره مان اوغلی کبی دکدر ، بونکله جنک فائده ویرمز »
 دیدیلر . قلیچ آرسلان بک دخی ایتدی « مسلمانلر ! تدارک ایدک سز دخی »
 دیدی . بو شهرک خلقتدن احمد پاشایه اشارت اولدیکم آدم کوندره ، احمد پاشا
 آدم کوندردی ، واران آدمه ایتدیلر « احمد پاشایه صوراجغمز وار ، صورالم
 کوره جنک یره کلسون » دیدیلر . پاشا کلدی ، صوردیلر « بو شهری کم آلسک
 لطفله ویا قهرله پادشاهمزی نیلرسن ؟ » دیدیلر . احمد پاشا ایتدی « اکر لطفله آیرسم
 پادشاهکزه کندی ولایتندن یک ، نیم پادشاهمدن ولایت آلوریرین ، اکر جبرله
 آیرسم نه اوله جنفی معلومدر » دیدی . الحاصل احمد پاشا تسلی ایلدی ، بونلرک
 پادشاهلرینه ضرری اولیه . قلیچ آرسلان بک دخی راضی اولدی . احمد پاشایه
 تسلیم ایتدی ، احمد پاشا دخی حصاری تصرف ایتدی ، قانون عثمان نیسه ایتدی .
 سؤال : یا اول علائیه نک بکی تولدی ؟ جواب : احمد پاشا آلدی جمیع تعلقاتبله
 خزینه سیله پادشاهه کتیردی ، قلیچ آرسلان بک دخی پادشاهک خدمتینه ایردی ،
 هاندم یوزینی یره قودی ، پادشاه دخی ایتدی « هی قورقه ! سکا زیانم دکمز ،
 وهم سکا بوتچارلر ویررمکه سنک ولایتکدن زیاده ، دیدی . هاندم کومولجنه پی
 تیمار ویردی نواحبسیله ، ابوخلعتلر کیدردی ، خاتونینه و اوغلینه دخی ویردی ،
 و مالندن و قاشندن هیچ نسنه آلمادی ، خاتونینه اوغلینه دخی زیاده ویردی .

آخر آندن کومولخه به واردی ، آنده کومولخه دکزه یاقین یردر . دکز کنارینه کوزجیلر قودیکم دکزدن حرامی چیقسون دیو ، والا بو قلیج آرسلان بک کوزجیلکی کندی ایدر اولدی . دایم دکز کنارنده بر چادری قورلمش طورردی ، ناکاه بر کون دکز کنارنده کوزلیوب طوررکن بر کمی کلدی ، کناره یاقین چیقدی . قلیج آرسلان بک دخی اول کمی به چیقدی ، کمی به فارشو واردی هجوم ایتدی ، یعنی جنک ایدر کبی آتی تپدی ، دکز ایچینه کیردی . اول کیمده بر قایق حاضرمش ، کلدی قلیج آرسلان بکی کمی به آلدی ، قلیج آرسلان عورتینی اوغلانینی براقدی کیتدی . شمدی عورتینک اوغلانینک حالن صورارسک ، اوغلی الله رحمتینه واردی ، عورتن دخی اوغلی یاننده قودیلر .

نظم

بو دنیا لذتی بیل آغودندر سنی هر بالیه آلداندر
 و کویک یاشاسک دایم صاغ اولسون صوکی سودکلرنی آووداندر
 کیمه کم خیر و شر قصد ایدهن سن او قصدک صانوسینه آلداندر

بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز یمش آلتیننده واقع اولدی، سلطان ۸۷۶ محمد تولى احمد پاشا لندن .

باب . — آنی بیان ایدرکم «سلفکه» بی نه صورتله فتح ایتدی ، وهم آنده نیلدی .

قره مان اوغلی اسحق بک کم اوزون حسنه قاچشدی ، پیر احمد «مروان قلمه سی» نی آلمشدی ، اسحق بک اوغلینی سلفکه قلمه سنده قومشدی ، کندی اوزون حسنه کیتدیکنده . اسحق بکک اوغلی سلطان محمد خیر کوندردیکم «سلفکه بی سلطانه ویره یین ، آدم کوندر» دیدی . سلطان محمد خان دخی آنک سوزینه اعتماد ایتدی ، کدیک اری احمد پاشایی یاراز یولداش لره کوندردی . یوریدی ایچ ایله کیردی ، سلفکه نک اوزرینه واردی ، اسحق بکک اوغلی

قلعه دن چیقدی . تسلیم ایتدی ، و اول حنده قره مان اوغلی قاسم بك اوزون
 حسنه وارمشدی ، اوزون حسن آکا لشکر کوندردی . بو طرفدن کدیك
 اری احمد پاشاکم سلفکئی کم آلدی ، مروان حصارینه یوریدی . پیر احمدك
 عورتی اوغلانی اول حصارك ایچنده قومشدی ، (۱) اسحق بکک برکوچوجک
 اوغلی دخی بیله یدی ، وهم قره مان اوغلی محمد بك ، واردی ، آنک برحجوبه
 قیزی واردی ، اول حصارده بیله ایدی . کدیك اری اول حصارك اوزرینه
 دوشدی ، آنی دخی ضربه آلدی ، کدی کویه دوشدی آنی دخی ضربه
 آلدی ، خلقینی قیردی .

نظم

صاقین مغرور اوله بو فناه دخی جوق ایشلری واردر زمانده
 بو عاقل عارفلر اویمدیلر او یانلر جمله قالمشدر ییسانده
 سرای کوشکی سریرنده یئانلر کم آصی صانديك اوله زیانده

۸۷۷

و بو ماجرانك تاریخی هجرتك سکز یوز یمش یدیسنده واقع اولدی . و بو
 طرفدن اوزون حسن لشکر بکم قاسمه قوشمشدی ، کدیلر ارزنجاندن رومه ،
 پادشاهه خبر کوندردیکم « بزدر قدر ایلینه کیدر زکم قلیچ آرسلان بکک اوغلینی
 آناسی یرینه ایلهتوز ، دیدیلر . روم بکلر بکیسی توقانده ایدی ، کلن آدم آکا
 کدی ، حمزه بك دخی آنک سوزینه ایساندی ، ایتدی « نوله کچونلر » دیدی .
 همینکم سیواسدن برنجیه کوچ کوجدیلر ، علی الصباح توقادک اوزرینه دوشدیلر ،
 یغما ایتدیلر ، شهری ییقدیلر یاقدیلر ، شویله کم کافرانه ایشلر ایتدیلر ، مسلمانلرک
 عورتینه و اوغلانینه نامشروع ایشلر ایتدیلر بی حدودی قیاس . دوندیلر
 بو یوز قراسیله ، کیمی اوزون حسنه کیتدی و کیمی قره مانه کیتدی . قره مان
 اوغلانلری دخی ولایتلرینه طوغرالدیلر . سلطان محمد خانه دخی بو حدنلرک
 خبری کدی . سلطان محمد خانک اوغلی دخی کم اول « سلطان مصطفی » در .

(۱) هر ایکی نسخه ده بویه در نثریده و تاج التواریخده «موقن» عایده «دیناق»

صورتنده در .

اوقونیه ده ایدی ، اوکا « کل ، قره حصاره چیق او طور ، دیدی . کندی دولتله هجوم ایتدی ، استانبول بوغازندن آناتولییه کچدی . محمود پاشایه کلیولی سنجاغن ویرمشدی ، ینه دولت قابوسینه کتیردی وزیر ایدندی . بولر هجوم ایتدیلر کم قره مان ولایتینه چیقهلر ، قره مان اوغلانلری دخی اوزون حسنک بر بکی « یوسف میرزا » یه لشکر جمع ایتدیلر ، آق شهره کلدیلر ، یوریدیلر حمید ایلینه کیرمه . سلطان مصطفی دخی قره حصاردن یوریدی ، بونلرله بولوشدی ایوجنکلر اولندی . اوزون حسندن کلن بککم اول یوسف میرزادر وهم اوزون حسنک عمیسی اوغلیدر ، آتی طوتدیلر اسیر ایتدیلر ، بویننه ایپ طاقدیلر ایتکی ییدیلر . قره مان اوغلی پیر احمد قاچدی ، ینه اوزون حسنه کتیدی . کدیک اری دخی اول حینده پیر احمد ک اونچی اوغلینی وقیزنی استانبوله کتیرمشدی . قاسم بک ینه ایچ ایله کیردی او طور دی ، وهم سلفکینی اوغریلادی ، بو طرفدن کدیک اری احمد پاشایی تکرار ینه کوندردیلر ، سلفکینک اوزرینه دوشدی ضربله ینه آلدی ، واول اوغریلانیلری قیردی ، قلعه بی ینه سلطان محمدک ایلدی . کندیسینی استانبوله سلطان محمدک خدمتینه کلدی ، تا کم سلطان نه بیوررسه آنک اوزرینه اوله . وبونک تاریخی هجرتک سکز یوزتمش ییدینسه واقع اولدی احمد پاشا لندن .

۸۷۷ نه

باب . — آتی بیان ایدر کم سلطان المجاهدین سلطان محمد خان غازی شرقه توجه ایتدی ، وهم کیه کچون توجه ایتدی .

اوزون حسن کم قره مان اوغلی قاسمه لشکر قوشمشدیکم کلدی توقادی خراب ایتدی کتیدی . سلطان محمد دخی لازم اولدیکم اوزون حسنه واره ، محمود پاشایی واحمد پاشایی ومصطفی پاشایی اوچی دخی سلطان محمد جمع ایتدی . ایدر کم « بو اوزون حسن رأینده نه دیرسز ؟ » ، بو پاشا لرنم دیلر ، بری برینک یوزینه باقدیلر . محمود پاشا ایدر « دولتو سلطاتم ! جیممزدن پادشاهمزک عقلی اعلمدر » دیدی . پادشاه ایدر « هله سز دخی بر قح کلام ایدک » . محمود پاشا ایدر « دولتو سلطاتم ! بو اوزونک خود بر نیجه افعالتی بیلدککم نه صورتله

ونه فتنه ايدر ، ايمدی سلطانم بوکا كوره افعال ايتمك كركدر ، دير ، وهم محمود پاشا ايدر ، دولتو سلطانم ، بواوزون حسن پادشاهمرك اوغلينه مقابل اوله جق كشي دكلدر، والا دشمندر بوکا عالی يازاق كورمك كركدر ، دیدي . بو طرفدن احمد پاشا ايدر ، دولتو سلطانم ، هله شمديكي حينده برقولك كوندر ، آقنجيلرله واره ، آنلرك مملكتيني اللري ايردكاري يره دكين بيقهله ياقهله . پادشاه ايدر ، ميخال اوغلي علي بكي كوندرك ، وارسون اول ولايتي الي ايرديكي يره دكين وارسون وييقسون آدملرين اسير ايتسون ، دیدي ، وهم پادشاهك امريني برينه قوديلر . علي بكي روم ايلينك يارار آقنجيلريله كوندرديلر ، وادي كاخك ايليني اوردی ، ارميليري اسير ايتدی ، مبالغه طويومقلر اولدی ، وبونك قصه سي چوقدر ، فقير اختصار ايتدم . پادشاه دخي لشكر عظيم جمع ايتدی ، وهم ايكي اوغليني بيله آلدېكم بري « سلطان بايزيد » در ، و بري دخي « سلطان مصطفي » در ، و يوزيك مقداري قدر اسلام لشكرندن غيري كافر لشكري وادي ، بيله آلدی هجوم ايتدی ، يوریدی سيواسه چيقدی ، اوزون حسنه بولوشم دیدي ، سيواسه كلدی . پادشاهك قولي محمود ايدر ، دولتو سلطانم ! هله بوقره حصارى آلام ، اميددر كه دشمن دخي كله ، آنكه حقالشهوز ، دیدي . پادشاه ايدر « هي محمود ! بن حصارى نیدهيم ، بن دشمنه كلدم ، دشمنی بولك » دیدي . پادشاه هجوم ايتدی ، يوریدی ارزنجانه چيقدی . دشمن يته كلدی ، والا پادشاهك اوكنجه قره قول يورردی ، بريجه آلاي دشمنه بولاشمش ، خيلي جنك اولمش ، آخر دشمن قاچمش . آندن يوريديلر ترخان يوره سینه و ارديلر ، كورديلر كم دشمنك اثری بليردی . پادشاه ايدر روم ايلي بكلر بكيسينه « مراد ! سن وار كور محمودله ، كوره لم نه خالدر » . هاندم يوريديلر « فرات » صويينك كنارينه و ارديلر . محمود پاشا ايدر « مراد بك ، فرات صوييني كچيمه لم ، دشمنه ياقه مزى و يرميه لم » دیدي . مراد بك اسلهمدی (۱) ايدر « ميخال اوغلي علي بك ايلري كيتدی ، بازيجه طورده لم »

(۱) اسلهمك ؛ ديكههك ، قولاق آصق ، اصفا ايتمك

دیر . محمود پاشا ایدر « بنم سوزم ایشیت قرداش ! یاغیده (۱) عقل وتدییر کرکدر ، دخی یاغی کورمه مشکدر ، دیدی اسلهمدی ، کوز یومدی کچدی ، محمود پاشا صبر ایتدی طوردی . بر لحظه دن کوردیلرکم علی بک کلیر ، محمود پاشا ایدر « هی ! دون » مراد خود صوبی کچمشدی ، آردنجه محمود پاشا همت ایدوب یوریمدی . دشمنک پوصوده ازی وارمش ، همینکه مراد کچدی ، لشکری بولوندی ، بر بولوکده محموده قاچدی ، میخال اوغلی علی بک دخی اردویه قاچدی . مراد پاشایی آرایه آلدیلر بلیرسز اولدی . « ترخان بک اوغلی عمر بک » طوتلدی ، « قناری اوغلی احمد پاشا » (۲) طوتلدی ، و دخی خیلی صوباشیلر طوتلدی ، صوباشیلری « یایبورده » کوندردیلر ، و بو اوج بکی اوزون حسن یاننده آیقودی .

نظم

چرینک سروریکم عاقل اولماز	نه دکلوچوق اولسه دشمنه طورماز
آکا کم عقل دولت یار دکلددر	اوکنده طاغیر اولسه کوزی کورمز
مراد پاشا بلیرسز اولدی کیتدی	خانه برقول دخی هیچ اکیسک اولماز

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان محمد غازی به بو حدنکم واقع اولدی ، لشکرک بعضی منهزم اولدی ، آندن صکره پادشاه نیلدی . اورادن علی الصباح کوچدیلر ، دشمنک بلیردیکی یردن بکا یوریدیلر ، و هیچ وجهاً من الوجوه دشمنک خبرین بیلمدیلر ، و اوزون حسن بو حیله یی ایتدی ینه بلیرسز اولدی . پادشاه دخی یایبورده طوغری یوریدی . بو حدندن صکره آلتی کون دخی یوریدیلر ، یدنجی کون ینه دشمن بلیردی ، الا بر صارب دره لی تیه لی یرده برنیجه آیلر بلیردی . اوپله صاندیلرکم میخال اوغلی علی بکدر ، و هم علی بک دخی لشکرکدن خیلی ابراق یورردی . کوردیلرکم

(۱) یاغی ، عامی ، حرب

(۲) شیخ الاسلام قناری شمش الدین افندیکنک خندرمیدر .

علی بك دكلش ، بيلديلر بو كان دشمندر . پادشاه خود داٹما حاضر يورردى ،
 آلايلرى خوش دوزمشلردى . طورمديلر يورديلر ، و بو دره يي تپه يي قوش
 كچي كچديلر چيقديلر ، دشمنه مقابل اولديلر . پادشاهك دخي ايكي اوغلي ايكي
 قولدن يوريدى . سلطان مصطفى قولنه اوزون حسنك بر اوغلي واقع اولدى كم
 آكا « زينل » ديرلردى ، و سلطان بايزيد قولنه بر اوغلي دخي واقع اولديكم
 آكا « اوغورلو محمد » ديرلردى ، پادشاهك مقابلنده اوزون حسن كندى
 واقع اولدى . سلطان محمد غازينك دولتي غالب اولدى ، و هر قوللر يريرين
 يورويش ايتديلر . سلطان مصطفى قولنده زينلي عزبلر طوتدى باشيني كسدلر ،
 وياننده اولان بكلىرى قيرديلر ، ، و مبالغه ياراقلك آلديلر ، و سلطان بايزيد
 خان قولنده كم اوغورلو محمد واقع اولمشدى اول قاچدى ، و سلطان محمد خان
 مقابله سنده اوزون حسن واقع اولمشدى . هانكم يكيچرى لشكرين كوردى ،
 اوزون حسنك عقلى شاشدى ايدر « بكا بوز آنى كتيرككم اول جان
 قورتاراندر » دير ، هاندم بوز آنى كتيرديلر ، قاچغه يوز طوتدى . والحاصل
 اوزون حسن بوز آنى كلديكندن يكا دوندردى ، دره تپه ديموب بوز
 آنى يوزدر ، آردينه باقغه قورقار يتلر ديو . ياننده كي كشيلىر بكلىرينك
 بو حاليني كورديلر ، هان كنديلر توبه اتمكه باشلادى . قره مان اوغلي پير
 احمد اوزون حسنك ياننده طورردى ، و اول دخي قاچغى ابو بيليردى .
 پير احمد كم يكيچرى يي كوردى قاچغه هوسيني قامودن يكر ك كوردى . اوزون
 حسن تبريزه حزم ايتدى . قره مان اوغلي يانينه دوشمك ايستردى . آتيني
 اوزون حسنه بتيره مز ، زيرا اوزون حسنك آنى زياده بوكروك ايدى ، يكيچرى
 و روم بكلىرى بونلك حالك كورديلر كم قاچدى ، ديديلر كم « هي دولتسز تر كان !
 اوق آلمانن و قليچ صالمانن بو قاچق نهدن اولدى ؟ بو لشكر كم سز صيديكز ،
 معلوم اولديكم آنلر دخي سزدن مختلر مش » ديديلر . اوزون حسن باشن
 قورنارديغه بيك كره راضى اولدى ، و دخي تعلقاينه وصيت ايتديكم آل عثمانك

آدن آکمه لر ، وهم اوغلانلری واهلی اولان بوسوزی قبول ایتدی ، عثمانلینک .
آدن آکفدن بز دیلر .

نظم

حسن کم کندوی کی (۱) ارسانوردی جفاطیده ، عجمده اوزنوردی
وهم دیدی چتاقه (۲) بولوشاین جوروک اعتقادینه اینانوردی
دخی آکماز اولدی حسن چتاغی چتاق آکسه حسن اوتانوردی
چتاق اوردی حسن باشینه بومروق وکر قورتلسه بلکه اوصلا نوردی

سؤال : اوزون حسنک کم بکلری طوتلدی ، بونلرک اولولری کیمدی .

جواب : بری « عمر بک » درکم اول جکرلو بکلرینک طاشه سینک
اولو بکلر نندندر . ایکی قرداشلر دخی کم اول میر تمور نسلیدر وهم قره یولوک
قیزی اوغلیدر ، ودخی بونلردن غیری اوچ بیک مقداری طوتساق کتیر دیلر ،
وقیریلانک خود حسابن اللهدن غیری کیمسه بیلمزدی . الحاصل بو اوزون
حسنک باشینه کلن دنیاده هیچ بر پادشاهک باشینه کلدی ، والحاصل اول
غیرتدن هلاک اولدی کیتدی . سؤال : یا بو سلطان محمد بوئی نیتدی قهر
ایتدکن صکره ؟ جواب : دوندی ، مرؤتله ولایتین بیقمدی ینه کندی
ولایتینه توجه ایتدی . یولینک اوزرنده کلاخک قره حصار (۳) واردی ،
بر هییت نظریله آتی فتح ایتدی . یوریدی دولتله ینه کلدی ، هاندمکه شهره
کیردی وزیر محمود باشایی عزل ایتدی .

(۱) کی . چوق ، ابو

(۲) چتاق ، لسانی چتره نیل اولان روم ایلی ترکی

(۳) قره حصار شرقی ، مرکزی شبین قره حصار

نظم

زهی دورانکم (۱) نه دورانلر سورلدی محمد خان عدولرینی سوردی
 چو شوکت ایرشدی شرقه غربه تمرد اهلی قالدی سورلدی
 بو آلك كلنی اولور زیاده بو آله حکم حق بویله سورلدی
 بولرده عدل و بذل و لطف و انصاف بولندی تا قیامت کم سورلدی

سؤال : بو اوزون حسن نه اصلندر ، بو غازی خانه بویله تمرد ایتدی؟
 جواب: بو اوزون حسن «بایندر خان» نسلنددر ، وهم اول اوزون حسندر کم
 «ترخان اوغلی» نی صیدی ، وچقتایدن «سلطان ابوسعید» ی صیدی ، والا
 سلطان محمد خان غازی نك نظرینه طومعدی ، و بو ماجرا الرک تاریخی هجرتک
 سکز بور یتمش سکزنده واقع اولدی ، سلطان محمد خای غازی الندن .

۸۷۸

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان محمد خان غازی قولی کدیک اری احمد
 پاشایی «کفه» نك فتحیه کوندردی ، اول نه صورته فتح اولدی .
 سلطان محمد غازی ولایت رومی تمام فتح ایتدی آندن صکره آنی مراد
 ایدندیکم بو دکز کنار لرینی دخی فتح ایده ، وهم بو دکز کنارنده اولان
 جزی (۲) لرده خطبه اسلام اوقونه . سلطان محمد غازی قولی احمد بیوردیکم «تیزایو
 یاراق ایتکم سنی غزایه کوندر رین» دیر . احمد واردی اوچ یوز باره مقداری
 کمی طوناندی ، وهم ایو یارار یولداشلردن دخی آلدی آتلودن و یایادن . احمد
 پاشا پادشاهک امرینی برینه کتیردی ، تمام ایتدی ، کلدی پادشاهه عرض ایتدی ،
 صورمادیکم نه یره وار رین دیمدی ، ال باغلادی ، پادشاهه قارشو طورودی .
 پادشاه ایدر «احمد ! سنک یراغک تمام اولدیمی ؟» دیر . احمد ایدر
 « دولتلو سلطاتم ! بنم یراغم همین سلطاتمک اشارتی هتیدر » دیر . همان
 نقاره لر چالندی سنجاقلر چوزلدی ، غازی لر نیت غزای ایتدی لر ، یوریدی لر

[۱] هر ایکی نسخه ده «زدورانکم» صورتنده در .

[۲] جزی ، جوار دیک اوله جق

یتیمش بیک مقداری غازیلر کفه نك لیمانه کیردیلر ، هماندمکه کناره چیقدیلر
 طوبلر قوردیلر ، احمد پاشا ایدر « هی غازیلر ! غیرت ایدککم بو کفه اهل
 اسلامه حواله در ، دیر . غازیلر دخی هجوم ایتدی ، جنک سلطانی به مشغول
 اولدیلر ، کیجه لر و کوندوزلر کافره راخلاق ویرمدیلر . کافرلر دخی کوردیلر کم
 بونلرک قصدی بو شهری بیقمقدر ، وهم مرادلری جبرله آلمقدر . چون اهل
 اسلامده بو همتی کوردیلر ، جمع اولدیلر تکفورلری یاینه کلدیلر . ایتدیلر کم
 « نیجه ایدرسک ؟ » تکفور ایدر « سزنده ریسز ؟ » بونلر ایدر « بز بو حصار
 ویرز ، وهم ویرمه مک المزدن دخی کلز ، وهم ویرمک یکدر » دیدیلر .
 تکفور ایدر « نیچون بویه دیرسز ؟ » دیر . بو کافرلر ایدر « آنکچونکم
 بوترک جبرله بو حصار یزدن آلیر ، وهم بز ی قیرار ، و اوغولومزنی قیزلرمزنی
 اسیر ایدر . ایمدی بونک کبی اولقدن ایسه آسان وجهله ویرمک یکدر ، و
 بویه ویریحک امیددرکه بزنی قیرمیوب واسیر ایتیلر ، وهم اول پادشاهکم
 بو ترکلری کوندرمشدر ، هر آلدینی ولایتی معصور ایتدی ، بیقوب خراب
 ایتدی ، دیدیلر . تکفور دخی ایدر « بن دخی سزکله بیله اولدم » دیر .
 اوچنچی کون آمان دیله دیلر ، آمان ویرلدی . بشنچی کون حصارک قابوسنی
 آجدیلر ، پادشاهک سنجانی حصاره کیردی ، بدنلرده نوبت سلطانی اولدی ،
 مؤذنلر اذان او قودیلر . بر اولو کلیسای مسجد ایتدیلر ، جمعه کون جمعه نمازی
 قیلدیلر ، خطبه اسلام او قوندی سلطان محمد غازی آدینه . احمد پاشا غازیلره
 خلعتلر ویردی ، علمایه و فقرا یه عطالار ایتدی . آندن صکره تکفور ، احمد
 پاشانک یانه گلشدی طوتدی ، خزینه سک ضبط ایتدی ، پادشاه خزینه سینه
 تسلیم ایتدی ، بو شهرک فقیرینی وغنیسینی یازدیلر ، و جمیع اوغلرینی
 و قیزلرینی هب بیله یازدیلر ، بو خلقدن و مالدن هر نه که پادشاهه لایقدر
 آلدیلر و سپاهیلرین اولرندن چیقاردیلر ، آنلرک اولرینی غازیلره ویردیلر ، و بوندن
 صکره بر نیجه پاره کیلر طوناندیلر ، اطرافده اولان حصارلری فتح ایتکه .
 « آزاک » ی وه یا بو کرمن » ی و او دکز کنارنده اولان حصارلری تا چرکه

وارنجه فتح ایتدیلر. آندن سوردیلر «منقوب» (۱) ک اوزرینه کلدیلر، طویلر
 چیقاردیلر منکوبک تکفوری کوردیکم کفه ولایتینی فتح ایدن کنشی کلدی،
 تکفور دنخ قارشی کلدی، حصاری احمد پاشایه تسلیم ایده، و بوتکفورک
 بر قومی واردی، اول دنخ حصارده ییدی، اول راضی اولمادی. حصارک
 قابوسینی یاپدی، جنکه باشلادی، خیلی زمان جنک اولندی، و بوتکفور
 نه قدر کم واردی «حصاری ویرک» دیدی، سوزینی اسلهمدیلر، بلکه عورتینی
 اوغلانینی طشره سورمک ایسته دیلر. آخر کوردیلر حصار جنکه آلتماز،
 احمد پاشا کوچدی، بر آز لشکر بو حصارک اوزرنده قودی، بر نیجه کوندن
 صکره بو لشکر دنخ کیتدی واردیلر بر یرده کیزلندیلر، بو حصارک ایچینه
 میالغه خلق کیرمشدی. غایت عاجز اولمشردی، هانکم لشکر کیتدی، بونلر
 حصاردن چیمغه باشلادی، و بو کیزلی طوران لشکر بو حصاردن چیقان خلقی
 سکر دوب بولدیلر، حصارک قابوسینی آلدیلر، منقوب دنخ فتح اولندی.
 آندن صکره منقوبی دنخ آنک کبی ایتدیلر، و هر ولایتکم فتح ایتدیلر،
 بکلرینی سوردیلر استانبوله کتیردیلر. خزینه لرک پادشاهک خزینه سینه قویدیلر،
 و اول کافر لرک عمرینی تمام ایتدیلر، و بو منقوبه قاضی نصب ایتدیلر. کلیسارینی
 مسجد ایتدیلر، پادشاهک آدینه خطبه اسلام او قوندی.

نظم

کیتیدی خانه مال غنیمت احمد	نه لر فتح ایتدی کور خان قولی احمد
نیجه لر خانه کم کیتیدی احمد	و هم محبوبلر کم یوزلری ماه
ینه کم خان بیوردی ایتدی احمد	بو ایشلر کم بو احمد پاشا ایتدی
نیجه کدیکلر بر کیتدی احمد	بو احمد کم کدیکلرک اریدر

بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز سکسانده واقع اولدی، سلطان محمد
 قولی احمد التدن .

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان محمد خان غازی «قره بغداد» غزاسینی نه صورته ایتدی، و هم قره بغدادک تکفورینی نیلدی .

پادشاهکم جمیع کافر بکلرینک ولایتینی کندویه مطیع ایتدی، قره بغدادک تکفورینی قابویه او قودیلر . «خراجینی سن کندک کتیرکم سن دخی ولایت افلاق کبی بزم اولاسن، و هم بزمه زندکانینی بیله لم» دیدیلر . کافر کلدی و اعتبار دخی ایتدی . پادشاه دخی برقولک کوندردی « وار اول کافرک ولایتینه کیر، تفحص ایت کورکم اول کافر سنکله نیلر» دیدی، بوقول دخی پادشاهک امرینی قبول ایتدی . یوریدی اول کافرک ولایتینه کیردی، اما لشکر آزدی و هم غریباردی . بو کافر لشکر دن خیلی مسلمانلر شهید ایتدی و خیلینسن دخی طوتساق ایتدیلر . بولشکرک بکی کلدی، بو کافرک ایتدیکن پادشاهه خبر ویردی . پادشاه دخی غیرت اسلام ایدوب یوریدی، اسباب غزا مهیا بولندی . سلطان محمد غازی نیت غزا ایتدی، استانبول دن چیقدی لشکر عظیمه طونه صوینک اوزرینه واردی . استانبولک دخی کیلرینه امر اولمشدیکم طونه صوینک اوزرینه حاضر اولاردی و هم حاضر اولندی (۱) . پادشاه دخی طونه صوینی کچدی، ولایت بغداده کیردی، تکفورینی ایستر . آخر بو کافر دخی لشکر عظیم جمع ایتدی، بر صارب طاغک آراسینه کیرمش، جنگ اسبابلرینی حاضر ایتمش، آتلورینه دخی بیورمش جمیعسی یایاق اولمشلرکم ایو خصمانه جنگ ایدلر، غازیلر دخی کوردیلرکم بو کافرلر ایو جنگ ایتسلر کرک، پادشاه بونلرک نیتینی بیلدردیلر . پادشاه ایتدیکم «هی غازیلر! غیرت اسلامدر، صف صف اولوب آلاهی آلاهی اولک» دیدی . و هم پادشاهک امرینی غازیلر قبول ایتدیلر . کافر لشکرینک اوزرینه یوریدیلر، کافر دخی یرانقی آتمغه باشلادی . غازیلر یوریدیلر، کافرک طویینه توفکنه باقدیلر، کافرک اوزرینه غلبه ایتدیلر، کافری صیدیلر .

نظم

قارشدی بربرینه جنک ایدرلر (۱) ولی کافره طغانی تنک ایدرلر
 چون امر اولدی قلیج چکدی غازیلر کافر قیردی وقان دوکدی غازیلر
 تفرج ایت نه ایش ایدر غازیلر هاندم ککافر صیدی غازیلر
 او طوپلر کم آتدیلر ، غازیلر او طوپ آرابه لرینک اوستینه دوشدیلر ،
 آرابه لرینی بوزدیلر . قوشلق وقتنده بولوشدیلر تاین الصلاتینه دکن جنک
 سلطانی اولدی . آخر کافر لشکرین باصدیلر ، اول قدر کافر قیردیلر کم کافرک
 باشلرندن منازله ر یابدیلر ، وهم نیجه لرین دخی اسیر ایتدیلر ، وهم جمیع
 ولایتده غازیلر الی ایردیکی ره دکن خراب ایتدیلر ، وایکی آی مقداری
 غازیلر قره بغداد ولایتده غزا ایتدیلر ، طویوملقلر ایتدیلر ، وصاغلق
 سلامتکله یته ولایتلرینه کلدیلر ، وبوغز انک تاریخی هجرتک سکز یوز سکسان
 برنده واقع اولدی ، سلطان محمد غازی لندن .

۸۸۱

باب . — آتی بیان ایدر کم پادشاه قره بغدادی کم باصدی ، دوندی یته
 قره بغدادن طونه صوینک کنارینه کلدی .

خبر کلدیکم « انکروس کافرلری حصار یابدی مسلمان مملکتی اوچنده
 (۱) وهم عظیم باراقلر کوردیلر کم ولایت اسلامی خراب ایدلر « دیو . غازی پادشاه
 دخی هاندم اول خبری ایشیتدی ، اول حصارلرک اوزرینه یوریدی . قدرت
 حق اول زمانده قیش قی اولمشدی ، شویله اولدیکم آتی یوریهه چیغیردن
 چیقمازدی ، وهم قار شویله یاغدیکم آتک اوزنکیسندن دخی یوقاریدی ،
 وبو طونه صوین مبالغه بوز طومشدی . لشکر اسلام واردی بوز اوزرینه
 قوندیلر ، وهم اول حصارلره پادشاه بیوردی اول کون یورویش اولدی ،
 آخشانم کافرلر آمان دیله دیلر ، آمان ویردیلر ، حصارلری عهدله تسلیم

(۱) هراکی نسخه ده بوله ایسه ده « لشکر قارشدی بربرینه جنک ایدرلر » اوله جقدر .
 (۲) تاج التواریخ ج ۱ ، ص ۶۱ . طونه ایله مور او شهرینک ملتقا سنده قویلوچ ، موقعنده .

ایتدیله، پادشاه یاننده قالاتری آناتولییه کوندردی، و آناتولی حصارلرنده آنلره تیمار ایتدیله، و بعضینک خیاتی ظاهر اولدی، آنلری طوتوب ساتدیله، وهم اول حصارلری بیقتدیله، و بو فتحک تاریخی هجرتک سکنز یوز سکسان برنده واقع اولدی، سلطان محمد غازی لندن.

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان محمد غازی « اسکندریه » [۱] یه نه صورتله واردی، وهم آنده نه ایتدی، وهم وارماسینه سبب نه اولدی .

بر کون پادشاه دولته او طور مشدی ادرنده، اطرافدن خبر آجلدیکم قانی ولایتک خلقی پادشاهه مطیع اولماز. پادشاه ایدر « مکرکم آنلرک لشکری چوقدر، وهم ارلری دخی غایت بهادر اوله ». یاننده کیلر ایتدیله « دولتلو سلطانم! اول اسکندریه ولایتینک تیردایتدیکی اول حصاردندر و اول حصاره اعتمادلرندندر. « اول حصاره درمان یوقیدرکم آکا لشکر وارد ». وزیرلر ایتدیله « دولتلو سلطانم! لشکر وارد، الا آنک حصار ی غایت یکدر » پادشاه ایدر « ایمدی آنک تدارکن ایدک اولداخی فتح اولسون ». هان ساعت پادشاهک بر قولک تعیین ایتدیله، اسبابن کوروب اسکندریهیه کوندردیله. واردی اسکندریه نك اوزرینه دوشدی، خیلی جنک اولندی، اما فتح اولغدی پادشاهک خاطرنده بو حصارک خیالی قالمشدی. قره بغداد غزاسندن کم پادشاه کلدی، اسکندریه نك تدارکینه مشغول اولدی کدیک ارینه ایدر « سن وار اول حصارک اوزرینه وار » دیدی، احمد اهل ایتدی . پادشاه احمدی طوتدی، کندی دولته لشکر اسلام جمع ایتدی، نیت غزا ایدوب یوریدی، واردی حصارک اوزرینه دوشدی . طوپلر قورلدی، جنک سلطانیلر اولدی، یورویش ایتدیله، حق نصیب ایتدی . آخر اوزرینه بر حواله یاپدیله، ایچینه یارار یولداشلر قودیلر، و جمیع ولایت فتح اولدی، حصار یالکز قالدی . پادشاه دخی دولته استانبوله کلدی . آخر بو حواله

بو حصاری بوکالتدی، حصارک خلقی حوالهده اولان غازیلره خبر کوندردیله
 « عهدله حصاری سزه ویرهلم ، کیدنمز کیتسون طورانمز طورسون ، وهم
 بزه سزک ضررکز دکسون ، دیدیلر ، غازیلر دخی استانبولده پادشاهه
 ییلدردیله . پادشاه راضی اولدی ، همان عهدنیسه مقرر اولدی ، حصاری
 دخی ویردیله ، رضاسیله کیدن کیتدی طوران طوردی ، ورنجه کلیسالرین
 مسجد ایتدیله ، وکیدن کافرلرک اولرخی اهل اسلامه ویردیله .

نظم

فتح اولدی کورک اسکندریه یاقین حصار اولدر بحر وبریہ
 آتی حق ویردی غازی شاه خانه امیددرکه دونه فرنک بریسه
 و بو فتحک تاریخی هجرتک سکز یوز سکسان اوچنده واقع اولدی .
 سلطان محمدک جمیع غزاسی اسکندریهده تمام اولدی .

۸۸۳

باب . — بو آل عثمانک عتبه علیاسنده اولان وزیرلرک آدلریله آثارلرک
 بیان ایدر .

اول خیرالدین پاشا . — کم اول بیلهجک قاضیسی ایدی ، آخر ایزنیک
 قاضیسی اولدی . غازی خنکار قرداشی سلیمان پاشادن صکره روم ایلینه کچدیکی
 وقتن خیرالدینی قاضیسکر ایدندی ، آلدی روم ایلینه بیله کیتدی ، آخر خیرالدین
 پاشا دیدیلر . آنک اوچ اوغلی قالدی ، بری علی پاشا وبری ابراهیم پاشا [۱] وبری
 الیاس پاشا [۲] . علی پاشا ، بازیدخان قاضیسکر اولدی ، وزیردخی اولدی آنک
 آناری آق خفتانه قیزیل دوکمه طاقق ، وشمیدیکی قاضیلر رسم آیلرلر آنک بنیادیدر ،
 وهم آل عثمان نسلینه ذواقلق آنک اغواسیدر ، آخر بروسده بر عمارت یاپدی و آنک
 اوغلی ابراهیم پاشا آناری دخی ایزنیکده بر زاویه یاپدی .

آثار مولانا رستم . — اول غازی خنکاره قاضیسکر اولمشدی . وهم

[۱] صدراعظم اولمشدر . وفاتی ۸۲۲ ویا ۸۲۳ دهدر

[۲] الویه بکی و بکلر بکی اولمش رتبه وزارتی احراز اینجه مشدر .

وزارتہ قارشیردی . بو آل عثمان قابوسنده اسپردن کچیدک (۱) آلمق آنک بنیادیدر ، وهم اسکی آقچه ایله بازار اولماق آنک اغواسیدر ، وهم اسکی آقچه یی غیرى اقلیمه ایلمه مک آنک سبیدر ، وبروسه ده اول دخی بر زاویه یابدی . بیکار باشنده . سؤال : بومولانا رستم نه کشیدر کم بو آل عثمانک قابوسنده بونک کچی بدعتلر احداث ایدر ؟ جواب : ولایت قره ماندن گلش برکشیدی ، تا او کلنجه یه دکن بو ولایتده مزور یوقدی ، بو ولایتده ترور تخمن اول ا کدی .

باب . — آنی بیان ایدر کم مولانا رستمک براوغلی واردی .

مولانا رستم اوغلینک عمرینی یوز ییل تحمین ایتدی . عمرینک هر کونینه یوز فلوری حساب ایتدی ، قودی کیتدی ، کندی اولدکن صکره اوغلی آنی خرجه . آناکم اولدی مال اوغلینه دکدی ، آخر اوغلی دخی آناسی اولدکن صکره یدی ییل دیری اولدی . اول یدی بیلک ایچنده بوزه خانه ده کباب چوریمی اولدی . آخر بروسه حصارنده «اسکی حمام» ک کلختنده اولدی . آناسینک برقولو واردی «فرز = فیروز» دیرلردی ، کفینی اول صاردی ، آناسینک تره سنده قودی . سؤال : بونجه بلنی نیه ویردیکم بویله تیز خرچندی ؟ جواب : برکشی بر تازی کتیرمش ، یوز فلوری و بیسک آقچه مک بر آت ویرمش و بر خفتان ویرمش . بروسه ده یلدریم عمارتینک یورمهنده «ایل آصلان باغی» دیرلر بر باغی واردی . مکر بوکا ایتشلر «او باغده بر طاوشان وار» دیتشلر . بو تازی یی آلمش اول باغده وارمش ، یاغجه واراندلر ایتشکم «هر کیم او طاوشانی چیقارسه اوکا یوز فلوری ویرمین» دیمش ، طاوشانی خبر ویرن کشی چیقارویورمش و اول تازی یه طاوشانی کوسترمش ، تازی طاوشانه وارماش ، بو تازی یی قلیجه چلمش ایکی پاره ایله مش و اول کشی یه یوز فلوری یی ویرمش و بر حکایت کم دیرم اول کفن

ساران فیروزدن ایشیتدم ، والله زیاده دیمدم . بر کیمسنه ننگم بوکا مناسب
بر نیجه افعالی اوله ، آنک خرجینه فلوریمی یتر .

نظم

اوغل بدبخت اوله بی سعادت اوکا مال قومق اولدی زشت عادت
کم آئی خرج ایده فسق و فجوره بیه خیز اوغلان یا قجه عورت
هواییله هباییله طورشدک کیدرسن ساکه یولدش آه و ذلت
بیدر مالی خرج ایت حق یولینه که بودر باقی قالان عمر دولت
آثار حسن پاشا . — بروسهده بر کاربانسرای یابدی ، نصفینی مدینه
رسوله وقف ایتدی . ونصفن اولادینه قودی . اولادی فقیر اولدی ، صاندی ،
محمد آغا آلدی ونصفی مدینه به صرف اولتور .
آثار بازیدپاشا . — آماسیهده بر عمارت یابدی ، و بروسهده بر مدرسه یابدی .
آثار حاجی خلیل پاشا . — تماجده بر زاویه یابدی و « کوموش » ده بر
مدرسه یابدی .

آثار قرهجه پاشا . — یکیشهرده بر زاویه یابدی .
آثار حاجی عوض پاشا . — آل عثمان قابوسنده باشالرده چینلرله شولن
آنکدروهم غیر اقلیمدن صاحب هنرلی اول کتیرمشدر و « قاز اووا » (۱) ده
بر مدرسه یابدی و بروسهده یابدی و جمله وقفندن مکة اللهک فقیرلرینه و مدینه نک
فقیرلرینه آقجه تعین ایتدی ، هر ییل آنلره ویردرلر .
آثار محمد آغا . — عثمانجقده بر عمارت یابدی .
آثار فضل الله پاشا . — ادرنده بر دارالسیاده یابدی ، سیدلره مخصوص
آثار قوللا شاهین . — فلهده بر عمارت و بر مدرسه یابدی .
آثار صاروجه پاشا . — کلیولیده بر عمارت یابدی . سلفکده بر جمه
مسجدی یابدی .

(۱) قاز اوواسی ؛ توقاده ملحق قاز آباد فضاسی ، مرکزی دیورطه .

آثار اسحق پاشا . — اینه کولده بر عمارت و بر مدرسه یاپدی .
 آثار طوطی مذاق اوغلی قاسم پاشا . — ادرنده بر صوفی خانه یاپدی .
 و قره حصارده بر جمعه مسجدی یاپدی .
 آثار خلیل پاشا . — ایزنیکده بر زاویه یاپدی .
 آثار زغنوس پاشا . — بالکسرده بر عمارت یاپدی .
 آثار کمال پاشا . — استانبولده اولیجک اوستینه برقه یاپدی (۱) .
 آثار ولی الدین اوغلی احمد پاشا . — محبوبلرک آم کوزی وقائی و زلنی
 و بکری دیو دیو کیتدی .
 آثار مصطفی پاشا . — ارمنی بازارنده بر عمارت و بر مدرسه و بر جمعه
 مسجدی یاپدی .

آثار محمود پاشا . — استانبولده بر عمارت و بر مدرسه و بر جمعه مسجدی
 یاپدی . و خاص کویده بر مدرسه یاپدی . و صوفیه ده بر جمعه مسجدی
 یاپدی . و جهه و قفندن مدینه رسولک فقیرلرینه ییلده بیک فلوری تعین
 ایتدی و هم مدینه رسولده رسول الله صلی الله علیه و سلمک روحیچون هر کونده
 بر ختم اوقوتغی تعین ایلدی .

آثار مسیح پاشا . — کلیولیده بر جمعه مسجدی یاپدی .
 آثار فائق پاشا . — نیت ایتدی .

آثار نشانچی ابراهیم . — ادرنده بر مدرسه یاپدی .

آثار محمد . — آل عثمان قابوسنده اول وزیر اولنجه به دکن عتبه علیابه
 کلن علما و فقرایه پادشاهدن تشریف صدقه اولوردی، کیمینه صوف و کیمینه
 چوقه و کیمینه آچه و بر لروردی . همانکم روم محمد کلدی، وزیر اولدی، بو صدقه
 کسیلدی، منع للخیر اولدی . آخر ایت کبی بوغدیله، اصل مناقبن استانبول
 باینده دیوب طوررین و آخر اسکدارده بر عمارت و بر مدرسه یاپدی کیتدی .
 آثار حکیم یعقوب . — جمیع ولایت عثمانده ایشیدلمدک و کورلمدک بدعتلری

[۱] شیخ الاسلام کمال پاشا زاده شمس الدین احمد افندینک بیوک پدری

اول کوستردی وهم زمان اولده یهودیلر طائفه سینه پادشاهک مصالحین ویرمز لردی کم بولر مفسد طائفه در دیر لردی . حکیم یعقوب کم وزیر اولدی نه قدر یهودینک آچی و دولتسزی وارسه پادشاهک ایشینه قارشیدیلر وهم عامللر (۱) اول کلینجه آصلما دیلر .

آنارسانن پاشا . — عزل اولدینی وقتن ینه علمه توجه ایتدی (۲) .

آنار مغنیا چلیسی . — استانبولده برمسجد یاپدی (۳) .

آنار نشانچی پاشا . — کم اول نسلی بهتندر . اللهم قوللرینک مالینه وقاینه وعرضینه طمع ایتشدی ، وهر نه قدر کم پادشاهک ولایتنده شرع محمدیدی ووقفدی وملکدی جمیعینی بوزدی . حاصللرین پادشاهک خزینه سینه کتیردی ، دیدیکم « بوملکلر وبوقفلر منسو خدر » دیدی . فقیر صوردمکه « بوملکلر وبوقفلر کم واردر ، حضرت محمد صلی الله علیه وسلمک شرعی اوزرینه اولمشدر ، آیت ربانی ونص قاطعه اولمشدر . شمدی ندن نسخ اولندی ؟ حضرت محمد خاتم الانبیادر ، برینغمبر دخی کلدی ، کلز دخی ، یامنسوخ ندن دیرسین ؟ » دیدیم . فقیره دیدیکم « سنگده نک آلدیلر کم بزه بونک کچی سوال ایدرسین ، بوسؤالدن وازکل » دیدی . عثمان غازینک زماننده ویرلش یرلر واردی . رعایانک النده تصرف ایده گلشدی ، ابا عن جد صوارلرینه خدمت ایده گلش لردی . بونشانچی اول قانونی بوزدی ، تکرار بونلردن طا بو آلدی ، زیاده مبلغ ویرنه ویردی ، نیجه فقیرلرک یرجکزی الندن کیتدی ، آخر استانبولده خانونی علائیه بکینک قیزی آقچه سیله برجهه مسجدی یاپدی .

آنار جزری قاسم پاشا . — استانبولده برمسجد و برمعلم خانه یاپدی . ادرنه ده

(۱) عامل ؛ اداره مأموری ، والی ، متصرف

(۲) خضر بک محمود . وفاتح حضرتلرینک معلمیدر . وزیر اولمش ۸۸۱ ده عزل

ایدیلرک ۸۹۱ ده وفات ایتشدر .

(۳) محی الدین محمد افندی ؛ ملا خسروه شا کرد ، قاضی صکر ، وزیر ، بعده ینه قاضی صکر

اولمشدر ، وفاتی ۸۸۸ رمضاننده در .

جمعه مسجدی و بروسده بر مدرسه و آیدینجق (۱) ده بر مسجد یابدی و کفده
بر جمعه مسجدی، و بر طمنده جمعه مسجدی و بر جمعه مسجدی و بر عمارت سلف که ده
یابدی و کدیز صوبنده بر عالی کوری یابدی (۲) .

آنارداود پاشا . — استانبولده بر مسجد و بر مدرسه یابدی و هم صو کتیردی (۳)

آنار فاری اوغلی احمد پاشا . — نینده کیتدی (۴)

آنار خلیل پاشا . — استانبولده بر جمعه مسجدی و بر مدرسه یابدی و ایزنیکده
بر جمعه مسجدی یابدی .

آنار علی پاشا . — استانبولده بر جمعه مسجدی و بر مدرسه و بر عمارت یابدی
صو کتیردی ، ابو چشمه لر آقیتدی .

آنار یعقوب پاشا . — آماسیه ده شیخینک اوزرینه بر صوفی خانه یابدی .

آنار اسکندر پاشا . — استانبولده بر مسجد یابدی و غلطده بر تکیه یابدی (۵) .

آنار درویش مصطفی پاشا . — استانبولده بر مسجد و بر مدرسه و بر حرام

یابدی و صودخی کتیردی و بر صوفی خانه یابدی .

آنار هرک اوغلی احمد پاشا . — دیلده بر عمارت و بر جمعه مسجدی یابدی
و صودخی کتیردی .

نظم

بولردن نیجه کلوب آغلامشدر

یلان خیاله کوکل باغلامشدر

بوخیال نیجه جانلر داغلامشدر

نیجه لر بوکا تاریخ باغلامشدر

قانی بونلر کم صورت باغلامشدر

بونلر ملکی، کندینک سانوردی

بولر کیتدی خیالی زنده قالدی

عاشقی بو مناقب که یازدک

(۱) آیدینجق؛ قره سیده اردک ملحق بر قاضی ، زبازدی « آیدینجق » .

(۲) جزری زاده قوجه قاسم صافی پاشا شاعر در ۹۵۰ تاریخلر زنده وفات ایتمشدر
بروسده امیر سلطان خطیره سنده مدفوندر .

(۳) واتیقان نسحه سنده بوتدر .

(۴) کادسته ریاض عرفان ص ۶۷ ، ۶۶ ده کی ترجمه حانده محروسه مزبورده -
بروسه - ذیلنده زاویه اولان جامع شریف پاشای مسبق اندرک آتاندندر ، ص ۱۲۰

« محروسه بروسه ذیلنده واقع احمد پاشای فناری جامع پرانواری زاویه سنده » دینلشدر .

(۵) غلطه مولویخانه سی ؛ تاریخ بناسی الرسوخ = ۸۹۷ اثناسندن اول « دیوانی
سمای محمد چلی » اوراده بر مدت اقامت ایتمشدر .

سؤال : ای درویش! بو آل عثمان عالی مدرسه لر و عالی عمارت لر کم یابدی، مراد لری ولایت معمور اولمقیبدر، ویا آخرت معمور ایتمکیدر؟ جواب: آخرت عمارتن معمور ایتمکدر. وهم وزیر لرک عمارت لرندن آکلاشیلان اولدرکه، بونلرک دخی نیتلری پادشاه نیتینه تابع اولور و بو عمارت لرده نیتلرک اثری کاه کورینور، کاه کورنمز، سبب ندر دیرسهک. جواب : بو سؤال کم ایتدک، بونک خیرینه و شرینه علما ایله فقرا سیدر. آنکچونکم وزیر لر علما یه و فقرا یه تابعلردر. ایمدی بو آل عثمان خود بر طائفه در کم بونلرک کرامت لری ظاهر در، و بو پادشاه لر دن هر نه کم اولسه بو وزیر لرده ظهور بولور و بو وزیر لر کم بونلرک یاننده اولور بونلرک محرملیدر. و بو وزیر لرک دخی کندلره محرم برر کتخدالری واردر. بو کتخدالر علمانن فقرانن و عوامدن و جهالدن کیمسه لرله مصاحبت ایدر لر و هر نه کم ایشیدر لر و بیلیر لر، کلیر لر بونلره تقریر ایدر لر و بو کتخدالر بعضی باطلی حق صانیر لر، کایر لر پاشا لره خبر و بر لر، آنک اوزرینه مصر اولور لر کیدر لر. ایمدی بو سبیدن عالمده نظام مقرر اولماز و بو آل عثمانک عمارت لرینک غوغاسی اکسیک اولماز. ایمدی بو عمارت لری یاپانک مرادی آخرتده خیدرر، و بونیت اوزرینه بر امین کشی یه تولیت ویرر. اول دخی وارر کنندی مرادن ایدر، کلن مسافرک بعضی سینه طعام ویرر و بعضی سینه ویرمز و بعضی سینی دخی قوندرمازلر. بهتانلری بو کم « اهل منصب سن » دیر لر و یا خود « بوشهرده بر غیر ی عمارته قونمشسن » دیر لر، الحاصل بو خدام لر بونی قوندرماز. ایمدی بویه اولیجق ارباب خیرک خیرینه مانع اولمش اولور لر. الحاصل کاه بو حاله وزیر لر مضاع اولور، پادشاه امر یله اهل علمدن بر مفتش کوندر لر کم بو واره ارباب خیرک خیرینی یرینه قویه. او دخی واروب مسافرک طعامندن کسر، اواجی کولن صانار، عمارتک امکان کوجلدر. و خداملرک نفقه سن کسر دخی رعایادن زیاده نسه آلیر. آچهلر آر تیرر کتیرر پادشاهک خزینه سینه قویار. پادشاه لر کم بو خیراتی ایتمشلردر، آخرت چون ایتمشلردر.

نظم

غرض سوز سويلنلر حق كلامك كشيلا وار آنك آلماز سلامن
 آدى جاهل اولور يا خود كناهكار سوزى حق سويلديكيچون تمامن
 مزور اولسه ديكلر سوزيني ايدرلر يا قاضى يا حق امامن
 اميد در خان بايزيد ايامنده بوله هم بو عالم شرعك نظامن
 عاشق ايت بيان ارباب خيري كه ويره لر مسافرك طعامن
 ايمدى اى عزيزلر! بو آل عثمانكم واردر، بونلرك قليجلى سيف.
 اسلامدر. ايمدى اى عزيزلر! بونلرك كجى پادشاهك وزيرلر نده غيرت الله
 كر كدر كم بونلرك خيري اضعاف مضاعف اوله، وهم بو وزيرلرك يانلرينه كلن
 عالملر ويا فقيرلردر، دنيا غرضن سويلرلر و آخرت سوزن دخى سويلسهر
 مرادى دنيا اظهار ايتكدر. ايمدى بو پاشالر دخى بزم بونك كجى حالزى
 كورلر، دخى ايدرلركم «يا بزمه بونلرك فرقى نهدره» و اى عزيزلر! بو بيانكم
 بن سزه ايدر بن، كندى حالمدن خبر و برين.

نظم

پاشالر قامو، قشاش فلورى كوزدرلر قاجان ايره او برى
 وكر محبوب طورر جاريه اوغلان هاندم بيتر آنك مخنى سبرى
 قابوجيلر كلن الن كوزدر بولاشه اللرينه دنيا كبرى
 عاشق ارمنان ييل دعا در ايره جمله جهانه دعا نورى

باب . — خصلت پادشاهان آل عثمان

عثمان غازى خانك خصلتى هر آيده بر كره طعام پيشيرب فقيرلره بيدرمك
 و كيهيلر كيدر مك ايدى طول خاتون كشيلاه صدقه ايتكدى .
 خصلت اورخان غازى . — آناسى آيده پيشيرديكيچون اول عمارتلر
 يابديكم فقيرلر كلهلر، هر كون طعام بيهلر و اول عمارتلر ده مجاور اولوب قالانه .

حطام اکیک اتمیہ لر . وداخی زیادہ محبت ایندیکی درویشلرہ زاویہ لر یاییوردی .
نتہ کم «یکلو بابا» اوزرنده جمہ مسجدی یایدردی و زاویہ دخی یایدردی .
اوغلی غازی خداوندکار خصلتی . — آتاسی کبی اول دخی عمارت لر یایدی
و زیادہ محبت ایندیکی درویشلرہ زاویہ لر یاییوردی و ہر شہردہ کم اولوردی ،
جمہ کون جمہ دن صکرہ فقراہہ آچہ لر صدقہ ایدردی .

اوغلی خصلتی کم بایزید خاندن ؛ اول آتاسی ، ددہسی یایدینی عمارت لر دن بو
دخی زیادہ یایدی و بودہ ہر جمہ اولدینی شہردہ صدقہ ایدردی ،
اوغلی سلطان محمد خان غازی . — او دخی عمارت لر یایدی و «مکہ» یہ
و «مدینہ» یہ مبلغ کوندردی . (۱)

اوغلی سلطان مراد خصلتی . — اول دخی عمارت لر یایدی ، و ہر بیل
اوج بیگ بشیوز فلوری قدس شریفہ و خلیل الرحمانہ و مدینہ رسولہ و کعبہ اللہہ
کوندردی ، و ہر بیل کندینک عادتی بویدیکم اولدینی شہردہ بیگ فلوری
سیدلرہ کندی مبارک الیلہ اولشدردی ، و ہر شہردہ کم اولوردی ، آتاسی
ددہسی آچہ اولشدردی ، بو دخی زیادہ لر اولشدردی ، و ہم انکوری
نواحیسنده «بالق حصاری» دیرلر بر نیجہ کوی وقف ایندی مکہ یہ ، خیلی
مبلغ حاصل اولور . ایمدی بو آل عثمانک خصلتی بو وجہلہ اولمق ایودر
و ہم اولہ کلشدر . حکایت ؛ سلطان مراد غازی یہ کم «فضل اللہ پاشا» وزیر
اولدی ، ینہ ہر بیل بیت اللہہ کوندرین فلوری کوندرملی اولدی . پادشاہ
ایدر «فضل اللہ ! اول فلور یجکی ینہ خلیل الرحمانہ و قدس شریفہ و کعبہ اللہہ
و مدینہ رسولہ کوندرکم «مولانا یکن» (۲) جہ نیت ایتمش و ہم آلسون اول
فلوری آندہ مدینہ رسولک فقیرلرینہ ویرسونکم آنلر حجاج وارنجیہ دکین
انتظار دہدر . خزینہ دہ فلوری بولندی ، خلیل پاشادن اودنج آلدیلر . پادشاہ

(۱) بروسدہ کاش «بیل» جامی شریفی ۸۲۶ دہ بنا ایتمشدر .

(۲) محمد بن ارمان بن خلیل ؛ ایکی یوز اوجنبی صحیفہ تک ۲ رقی استطرا دی

ایدر « خلیل ! صاقین رشوت فلورین ویرمه ». خلیل پاشا ایدر « دولتلو سلطاتم ! آتامدن میراث قالان فلوریدر ». فضل الله کوردیکم پادشاهک کادکام حلال ماله احتیاجی اولور ، ایدر « دولتلو سلطاتم ! پادشاهلره خزینه کرکدر ». اکر سلطاتم بیورسه خزینه جمع ایدهین « دیر . پادشاه ایدر » نیجه جمع ایدرسن؟ . فضل الله ایدر « بو ولایتک خلقلنده مبالغه مال واردر ، پادشاهلره گاه گاه بر صورت قوروب آلق جائزدر ، دیر . سلطان مراد غازی ایدر « هی فضل الله ! بوسوزنه سوزدرکه سویلرین ، بزم ولایتزده اوج لقمه حلال واردر ، غیری ولایتده اول یوقدر ، بری معدنلر ، بری دخی کافردن آلنان خراج بری دخی غزادن حاصل اولان مالدر ، وهم بو بزم لشکرمنز غازیلر لشکریدر . ایجیدی بونلره حلال لقمه کرکدر ، شول پادشاه کم لشکرینه حرام لقمه بیدرره . اولشکر حرامی اولور ، حرامینک خود ثباتی اولماز ، حالی نیدیکي معلومدره . الحاصل فضل الله پاشانک عزیزنه بوسوز سبب اولدی .

نظم

نه خانکم اوزاده ظلم الن ایله	اولنجک رحمتی ویرمه بیله
شولرکم دنیایی معبود اینددی	کوکل باغلادی اول برخویلی قیله [۱]
شو کابکزر اطورمش ویران اوده	غافلدر اوسینه دیوار بیقیله
عاشق ویرا کودی کندوزوکه [۲]	اونومه باغ و بندلرک سوکیله

باب — . آتی بیان ایدرکم بو پادشاهلر کم مال جمع ایتمیلر ، آخر آنلر تولدیلر :

مرحوم یلدریم خنکار مال جمع ایندی ، تدیر مملکت قیلدی ، آقچیلر جمع ایدوب خزینه لره قویلر ، مملکت کسادلق اولدی . آخر اول مالی تمور بدبخت بیدی ، ولایت آیاق آلتنده قالدی . بغداد پادشاهی « سلطان احمد »

[۱] هرابکی نسخه ده بویله در

[۲] هرابکی نسخه ده بویله در « کندی اوزیکه » . قمانده در .

خزینہ جمع ابتدی ، مالی طاش صندوقہ قویدردی ، کیجہیلہ « دجلہ » یہ
براقدردی ، ایرماغک ایچینہ ایندرتدی . ایلتن کشیلری هلاک ایندردیکم بومالی
کیسه یہ دیملر ، آخر اول مال صوده قالدی . کندی دخی نسب ونسلیله
تلف اولوب کتدی .

نظم

دیلمک دنیاسن صویه بتوره نیجه صوسزلری صویه بتوره
حبت مالی آتی دیندن چیقاردی بوزی قره کناء بوکن کوتوره

وبری دخی خراسان پادشاهی « میرزاشاه رخ » (۱) مال جمع ابتدی ،
اول دخی بونلرک کبی تلف اولدی . روم پادشاهلرندن « قره مان اوغلی ابراهیم
بک » مال جمع ابتدی ، آخر اول دخی ایشبتدیکزکم نیلدی . ایمدی عزیز
لر مال اولدرکم خیره صرف اوله . پادشاهلرک دوستی اولدرکم قارنی طوق اوله
وطوغری اوله . محکم لشکر آکا دیلمرکم طوق اوله وغلبه اوله ، کندی
آجانی قایسی اولیه .

نظم

زی مالکم (۲) خیرایشه خرج ایده سن ایده سن آندن بخش هراشیکه
نه وجهله آتی جمع ایلدک سن چیقارردک کوزنی باقه اینیکه
عاشقی مال دیعه سندن قالانه یاعقاب یا حساب کله باشکه
عارفلردن برینه صور دیلمر « پادشاهلره خزینہ کرکیدر ؟ » دیدیلر . عارف
جواب ویردیکم « بر اصل خزینہ واردر ، اول کرکدر ، » و صور دیلمرکم « نه
اصل خزینہ در . » عارف ایلمر « رعایالرک خیر دعاری پادشاهلره خزینہ در »
دیددی .

(۱) میرزا معین الدین شاه رخ ، تیمورک دردنجی اوغلی .

(۲) هرابکی نسخه ده بویه در . « زهی مالکم » اوله جقدر .

نظم

نه خانكم دنيان عدليه كيتدى اول عقباده دنخى بيل تخه كيتدى
قا ملكنده سلطان عادل اولدى بقا ملكينه محبوب باك كيتدى

سؤال : اى درويش ! بوآل عثمانك مناقبرنكم اختصار ايتدك ، بونلك زماننده عالم ربانير و فقرا و صلحادن كيمسه يوقيدركم آنلرى آكدك ؟
جواب : واردر ، ارطكروك زماننده « بابا ايليس ديوانه » [۱] واردى ، رومه ارطكروك بيله كلشردى و « قوچم سیدی » واردى ، بابا ايليسك خليفه سیدی بونلك كرامتلى ظاهر اولمش و دعالى مقبول عزيزلردى .

اول عثمان غازى زماننده . — علمادن « طورسون فقيه » واردى و فقرادن « باباخلص » [۲] و عثمان غازينك قاين آناسى « اده بالى » واردى ، بونلك دعالى مقبول عزيزلردى .

اوغلى اورخان غازى زماننده . — علمادن « داود قيصرى » [۳] و « تاج الدين كردى » [۴] واردى . فقرادن « عاشق پاشام » حضرتى [۵] و « كيكلوبابا » [۶] و « يونس [۱] بوذات آماسيه قرينده ساكن اولان و مره دانيه « بابائى » دينلن « بابا ايليس هم » اولسه كرك .

[۲] جنكيز قوتنده آناتولى به كلرك آماسيه قرينده بر محله توطن ايلين « شيخ بابا ايليس خراساينك اوغليدر . دوات سلجوقيه نك انعامنده آلتى آي قونيه ده امير اولمش و بعدالاستمفا سلطان عثمان خان ايله غزالده بولمشدر . عاشق پاشانك پديردر .

[۳] محمود بن محمد ؛ صدرالدين قونوى مریدی اولوب ، سلطان اورخانك ايزنيقده انشا ابتدرديكى مدرسه به مدرس اولمله دولت عليه ده ايلك مدرسدر . وفاتى ۷۴۵
[۴] سراج الدين اوموى شاكردى ايدى ، داود قيصردن صكره ايزنيق مدرسى اولمشدر .

[۵] عاشق على پاشا ؛ مخلص پاشانك بيوك اوغلى اولوب ۶۷۰ ده تولد ۱۳ صفر صالى ۷۲۳ ده قيرشهرده وفات ايله مشدر ، شاعردر . مورخ عالينك مطبوع كنه الاخبار ركن ۴ ، جزء ۱ ، ص ۴۰ ده بونارنخى مشاراليه نسبت ايمسنگ سببى آكلاشيله مدى .
[۶] صحيفه مراجعت بيورلسون

امره، [۱] و «شیخ طایبق امره» [۲] و «اخى اورن» [۳] و «قره‌جه احمد سلطان» [۴] و «واردی، بونلر غازی خداوندکار زماننده اولدیله و بونلر کرامتاری ظاهر اولش و دعالماری مستجاب عزیزلردی .

اوغلی غازی خداوندکار زماننده بو عزیزلرک بعضیسی حیاتده ایدی . علمدان «قوجه افندی» [۵] ظاهر اولدیکم آنک اوغلیک اوغلی ولایت عجمده «قاضی زاده رومی» [۶] دیمکله مشهور اولمشدی . فقران «آبدال مراد» [۷] و «موسی بابا» [۸] و «پیر محمد جستری» [۹] و «واردی، بونلرک جیصینک کرامتی ظاهر اولش کشیلردی .

[۱] امره عاشق دیمکدر . لسانغزده حالاً (ایمرنک) مستعملدر بولیدر «طایبق امره» نک مریدیدر . وفاتی ۷۴۳

[۲] اسمی «امره» در . طایبق ؛ بولق ، بیعت ، طایبق معنایینه در . حاجی بکتاش ولییه قارشو «طایبق سلطان» دیمکله بونامی آلتدر . سفاریه نهرینه قریب برقریه ده متوطن ایدی .

[۳] اوران ؛ بیچم ، اندام ، تناسب ، طرز . اورانو ؛ مؤدب ، یاقشیلو .

[۴] ملوک محمدن برذاتک اوغلیدر . آناطولییه کلارب - قوجه ایلده کیویه ملحق - آقحصار قصبه سینک مضافاتندن بروضهده توطنله اوراده ارتحال ایتددر .

[۵] محمود افندی ابن محمد ؛ سلطان اوکیایدر . بروسه قاضیلکنده قرق سنه بولنمش در . کریمان اوغلی طرفندن سلطان بایزید اوله تزویج ایدیلن کریمه سنی کتیرمک اوزره سلطان مراد اول طرفندن کریمان اوغلینه کوندریلن هیئت سفارته ریاست ایتددر . تاریخ وفاتی ۷۷۴ اولوب بروسهده بیکار باشنده مولویخانه قرینده اولان قبه ده مدفوندر . [۶] موسی پاشا ؛ ابن محمد ، ایرانیلر کندیسینه «ملازاده ابهری» دیمشدر .

ملا فتاریدن بالندرس ایرانه کیتمش و اوراده ا کمال تحصیلله اولغ بکه معلم اولش و رصدهخانه تأسیسه خدمت ایتددر .

[۷] بخاری الاصل اولوب بروسه فتحنده سلطان اووخانه برلکده بولنمش و بعدالوفات بروسه حصاری درونه دفن اولمشدر .

[۸] بروسه فتحنده سلطان اووخانه برلکده بولنمش و امیر سلطان خطیره سی قرینده کندیسینه اضافتله معروف اولان موضعهده اختیار اقامتله اوراده وفات ایتددر .

[۹] هراییکی نسخهده بوله در . ممالک ایراندن «کشر» نام بلده دن بروسهده کلارک «قره شیخ محله سی» دیمکله معروف محله ده اقامت ایلین و وفاتنده مذکور محله خارچنده سلطان اورخان باچقه سی مقابله سنده بر ساحتده مدفون اولان «محمد کشری» اولسه کرکدر .

یلدریم بایزید زماننده. — علمادن «مولانا شمس الدین قاری» [۱] و «مولانا قطب الدین ایزتیق» [۲] و «شیخ یارعلی خراسانی» [۳] و «شیخ جزری سیروزی» و فقرادن «شیخ حمید» [۴] و «شیخ فخرالدین مدرنی» [۵] واردی بونلر کرامتلی ظاهر اولمش عزیزلردی .

اوغلی سلطان محمد خان غازی زماننده . — بو عزیزلرک بعضیسی حیاتده ایدی . علمادن «مولانا حیدر هروی» [۶] کلدی ، و «مولانا فخرالدین» [۷] و «سید محمد بخاری» [۸] کلدی . رومدن «شیخ حاجی پیرام» [۹] واقع اولدی . بونلر دعالی مقبول عزیزلردی .

(۱) شمس الدین محمد؛ حمزه بن محمد بن محمد بن محمد بن جمال الدین آقمرایینک شاگردیدر . ایلك دفعه مفتی الانام اولان بوداتدر . وفاتی ۸۳۲ یا ۸۳۴ ده در .
 (۲) مولدی ایزتیقدر . اوراده بالخاصه علوم شرعیه تحصیل ایتدیر . تاریخ وفاتی ۸۲۶ سنه سی شهر ذی القعدة سینک سگری اولدینی ایزتیقده کی قبری اورزنده مسطور بولدیفتی صاحب شتایق ثقات علمادن برذالك خطندن نقل ایدیور .
 (۳) شیرازی اولدینی شقایقده مسطوردر . عساکر عثمانیه منتیلرندن اولوب تاریخ وفاتی ۸۳۳ در .

(۴) شیخ حامد بن موسای قیصری در . تصوفی شامده زاویه بایزیدیهده تحصیل ایلمش و بروسهده توطن ایدهرک ازقه واسواقی شهرده آرقه سیله اتمک صساتارمش . بروسهده کائن اولو جامعک انشاسندن صکره یلدریم بایزید خانک التماسیه واعظلکننده بولتمش و صکره قونییه آقمرایینه بال عزیزیه اوراده اقامت ایدهرک ارتحال ایتدیر .

(۵) فخرالدین رومی ؛ مودرنده منزوی اولوب ۸۴۶ ده اوراده وفات ایتدیر . قبری مودرنده یلدریم بایزید خان جامی قاپوسینک قرینده در .

(۶) برهان الدین حیدر بن محمد هروی ؛ سمدالدین نقتازاینک تلامذه سنندندر . «ملا خسرو» و «کافیجی محمد افندی» بوندن تلذ ایتشلردر . تاریخ وفاتی ۸۳۰

(۷) فخرالدین عجمی ؛ سید شریفک شاگردی وملا قناری زاده محمد شاه افندیکنک بروسهده سلطان مدرسه سنده معیدیدر . سلطان مراد خان ثانی زماننده بوی او توز آقچه وظیفه بله مفتی اولدی . تاریخ وفاتی ۸۷۰ ، ادرته ده دارالحدیث جامعینک عراقی اوکنده مدفوندر .
 (۸) یلدریم بایزید خانک دامادی اولوب بروسهده مدفوندر . ولی الدین زاده احمد پاشا ، مشارالیهک ارتحالینه «انتقال امیر سلطانه ؛ اولدی تاریخ ، انتقال امیر» تاریخینی

سویله مشدرکه ۸۲۳ ی افاده ایدر . نور بخشیه دندر .

(۹) مولدی جیبوق صوبی دیملکه معروف نهرک یاننده انکوروی نام قصبه تک

اوغلی سلطان مراد زماننده . — بو عزیزلرک بمضیسی حیاتده ایلی .
 علمدان «مولانا شرف الدین قریمی» (۱) و «مولانا خیر الدین قریمی» (۲) کلدی .
 «مولانا احمد کورانی» (۳) کلدی . مصر ولایتدن و آندن درس عام ایدوب کلدی
 وهم ولایت رومده معزز مفتی اولدی . ففردان «آق شمس الدین» (۴) و «شیخ
 عبدالوحیم رومی» (۵) و «آق بیق» (۶) واقع اولدی .

مضافاندن «صول فصل» قریه سیدر . بمدالتحصیل ، «ملکه خاتون» ک انکوریده
 انشا ایتدردیکی «قره مدرسه» یه مدرس مکره طریق تدریسی ترک ایله قیصری یه کیده رک
 «شیخ حامد قیصری» دن منیب اولمش طریق برامینک یبریدر . تاریخ ارتحال ۸۳۳
 انکوریده مدفوندر .

(۱) شرف الدین بن کمال قریمی ؛ حافظ الدین ابن بزایدن نلد ایتددر . وفاتی
 بروسه ده ۸۴۰ تاریخنده در .

(۲) حضرت فائک معلمی اولان «خواجه خیر الدین» ایله مؤلف شقایقک لاب
 جدی اولان «خیر الدین خلیل افندی» دن باشقه برذاتدر .

(۳) شمس الدین احمد بن اسماعیل کورانی «ملا کورانی» ؛ وطننده تحصیل
 و مصرده ا کمال ایله مش و «ابن جر» دن مجاز اولمشدر . ملایکان حندن عودتنده مصره
 اوغرایه رق کندیشی برلکده کتیرمش . بروسه ده قابلوچه و سلطان مدرسه لرینه مدرس
 اولدقدن مکره سلطان عمدخان ثانی به — مفتیساده بولندقلری زمان — معلم تعیین ایدیلوب
 مشارالیهک جلوسنده قاضی مکر اولمش وبعده بروسه قاضیسی اوله رق عزل ایدیلکله مصره
 کیتمشدر ، ۸۶۲ تاریخنده دعوت ایدیلکله عودت ایتمش ثانیاً بروسه قاضیسی ، ۸۸۵ ده
 شیخ الاسلام اوله رق ۸۹۳ ده وفات ایتددر . استانبولده انشا ایتدردیکی جامعک عمرانی
 اوکنده مدفوندر . تفسیردن «غایه الامانی فی تفسیر السبع المثانی» و حدیثدن «صحیح بخاری» یه
 «کوثر جازی علی ریاض البخاری» نامیه ایکی اثر تألیف ایله مشدر .

(۴) شهاب الدین سهروردی اولاندنن جزه تک مخدمی در . دمشقده تولد ایلی .
 برای طریقتدن اولوب استانبول فتحنده بولندی بعدالفتح کوینوکه کیتدی تاریخ وفاتی
 ۸۸۰ در . اوراده مدفوندر .

(۵) بودات «منهاج الرشاد» مؤلفی و امیر عزیزک اوغلی و «زین الدین حافی»
 خلفاسندن اولوب مرزفونده اقامت ایلین «صاری دانشمند» لقب «عبدالرحیم مرزفونی»
 اوله کرکدر .

(۶) سلطان مراد خان ثانی ایله هرنیاد حربنده و بالآخره استانبول فتحنده بولمش
 و بروسه ده برمسجد پاشدر اوراده مدفوندر .

اوغلی سلطان محمد خان غازی زماننده بو عزیزلرک بعضیسی حیاتده ابدی .
 علمادن «مولانا خسرو» واردی (۱) و «مولانا یکان» (۲) مفتی زمان اولدی . «مولانا
 محمد زیرک» (۳) و «خضر بک چلبی» (۴) و «خواجه زاده» (۵) واقع اولدی . فقردان
 « شیخ عبداللطیف مقدسی » (۶) و «کوموشلی اوغلی » (۷) کلدیکه نسلی «زینی

(۱) محمد افندی ؛ « خسرو » انشته سینک اسمی اولوب بوذاته « خسرو قانی »
 دینوب تفلماً کندوسینه مخلص اولمشدر . «برهان الدین حیدر هروی» نك تلامذه سندتدر .
 مدرس ، قاضی ، قاضیمسکراولوب ۸۷۴ ده شیخ الاسلام اولهرق جاه خسروی = ۸۸۵ ده
 استانبولده وفات ایله رک نشی بروسه یه نقل اولنوب مدرسه سینته دفن ایدلمی «درر و غرری»
 وقه وفسردن سائر اثری واردر .

(۲) محمد بن ارمغان بن خلیل ؛ آبدینده تحصیل و سکره ملافتاریدن تکمیل علوم
 ایله رک بروسه مدارسینه مدرس و سکره بروسه قاضیسی اولمشدر وفاتی ۸۴۰ ده در .

(۳) حاجی بیرام ولیدن انابت و خضر شاه افندیدن اجازت الهرق مراده و محسن
 مدرسسی اولمشدر . خواجه زاده ایله بر مباحثه ده رساله سی مقبوله کچیبوب مدرسه سی
 خواجه زاده یه وریلمکله کندوسی بروسه یه کیتمش و او اخر عمر ننده یوز آقچه یله اورایه
 مفتی اولهرق ۸۷۹ ده وفات ایشدر . کندیسینه «زیرک» لقبینی حاجی بیرام ولی حضرتلری
 ویرمشدر .

(۴) نصر الدین خواجه نك کره زاده سی و سیوری حصار قاضیسی « ملا جلال الدین » نك
 محمدومیدر . بعدالتحصیل اورایه قاضی و سکره مدرس و ملا محمد بکانه داماد اولهرق بروسه ده
 مدرس و استانبولک فتحنده قاضی اولمش و قصر القامه اولمقله کندیسینه « علم طنارجنی »
 دینلمشدر . تاریخ وفاتی ۸۶۳ در . زیرک و حضرت شیخ وفا جامع شریفلری آراسنده
 انشا کرده سی اولان جامی خطیره سنده مدفوندر .

(۵) مصلح الدین مصطفی ابن یوسف بن صالح ؛ پدری متمولیندن بر تاجر اولمقله
 « خواجه زاده » لقبینی آلمشدر آیانلوغ چلبیدی محمد افندی و خضر بکدن تئذله مشارالیه
 معید اولمشدر خضر بک بر مجله استنکال اینته « عقل سلیمه عرض ایدلم » بیوره رقی
 کندیسینه صورالرلر ایش . مدرس و حضرت فاتحه معلم ، او توبش یاشنده قاضیمسکر
 بعدالزل بروسه مدرسسی ، ادرنه ، استانبول قاضیسی بعده ایزنیک مدرسسی و قاضیسی
 ۸۸۷ تاریخلرنده بروسه ده سلطان مدرسه سی مدرسسی مفتی اولوب ۸۹۳ ده وفات
 ایشدر . بروسه ده امیر سلطان جوارنده مدفوندر .

(۶) قدسی عبدالرحمن محمدومیدر ، ۷۸۶ ده تولدا ایدلی . « شیخ زین الدین خانی » ایله
 خراسانه کیدوب اجازت ایله بروسه یه کلرک طریق زینیه بی نثر ایشدر . تاریخ وفاتی
 ۸۵۶ ، زاویه سنده مدفوندر .

(۷) « پیر شجاع الدین الیاس الحلوقی » درکه آماسیه ده « پیرلر تربه سی » دینیلن
 تربه سنده مدفوندر .

ایدی ، اول « شیخ خانی » دندر خلوتیلردن « مولانا علاءالدین » (۱) کلدی «
 دعاسی مقبول عزیزلردن ایدی ، ودخی بونلرک امثالی عزیزلر چوقدر ، جیمسی
 دعاسی مقبول عزیزلردی .

تقسیم

نه دوران اولدی دوران خان محمد کم اولدی رومه هم جان محمد
 آنک ایام دولتی زماننده زیاده اولدی هم ادیان محمد
 بو آل عثمانک اول سروریدر بیانی هم یدی عنوان محمد
 سکنزنجی اوقوندی بایزید خان یدی یر معمور ایتدی آن محمد

سؤال : ای درویش ! بوروم ولایتینک درویشلرینی و علماسینی ذکر ایتدک
 یا « حاجی بکتاش سلطان » یی چون آکمدک؟ (۲) جواب: بو آکدیغ عزیزلر آل
 عثمان ولایتده اولانلردم آکدم . بو حاجی بکتاش آل عثمان نسلدن هیچ
 کیسه ایله مصاحبت ایتدی و آندن اوتوری آکدم . حاجی بکتاش کم خراساندن
 قالدی بر قرداشی دخی و اردی « منتش » دیرلردی ، بیسه قالدیلر کلدیلر
 طوغری سواسه کلدیلر (۳) و آندن « بابا الیاس » کلدیلر و آندن « قیرشهری » نه
 واردیلر و آندن « قیصری » یه کلدیلر . قیصریدن قرداشی منتش یه سواسه
 واردی ، آنده اجلی مقدرمش آتی شهید ایتدیلر . بونلرک قصهسی چوقدر ،
 جیمسینه علم یتمشدر بیلشمدر . حاجی بکتاش قیصریدن « قره بول » (۴)

[۱] طریقت سهر وردی و خلوقی رجاندن « سیدیحجای شروانی » خلفاسندن
 برشیخ اولوب حلبده نثر طریقت ایتشده اورادن اخراجینه اوزمانکی حکومتک امر
 ویرمی اوزربنه ممالک عثمانیه کیش و ۸۸۶ ده ارتحال ایله مشدر .

[۲] بیر مشارالیهک پندرلی « سیدمحمد ابراهیم ثانی » ووالدهلری نیشابور علماسندن
 شیخ احمدک کریمهسی « ختمه » خاتون اولوب مولدهلری نیشابور تاریخ تولدهلری صروت =
 ۶۴۶ در . معلملری ده « شیخ احمد یسوی » خلفاسندن « شیخ لقمان » در .

[۳] دیار رومه وصوللری رفت = ۶۸۰

[۴] هرابکی نسخهده بویله ایسه ده طوغریسی « صوابجه قره اولوک » دو . قیر
 شهری سنجاغینه ماحقدر .

کلدی ، شمعی مزار شریفی آنده در ، وهم بو رومده درت طافه واردر کم
 مسافر لر ایچنده آکیلور . بری «غازیان روم» بری «اخسان روم» وبری
 «ابدالان روم» وبری «باجیان روم» . ایمدی حاجی بکتاش سلطان بونلرک
 ایچندن باجیان رومی اختیار ایتدیکم او «خاتون آنا» (۱) در آنی قیز ایدندی ،
 کشف وکرامتینی آکا کوستردی ، تسلیم ایتدی کندی الله رحمتنه واردی .
 (۲) . سؤال : بو حاجی بکتاش حضرتینک بونجه مریدی وحبی واردر ، بونلرک
 بیعتاری و سلسله لری نزه دن اولور ؟ جواب : حاجی بکتاش خاتون آنایه ایصهار-
 لادی . نهسی وارسه ، کندی بر مجذوب بدلا عزیزدی ، شیخکلدن و مریدکلدن
 فارغدی (۳) . «آبدال موسی» دیرلردی ، بر درویش واردی ، خاتون آنانک حبی
 ایدی . اول زمانده شیخک و مریدک اکن ظاهر دکلدی ، سلسله دن دخی
 فارغلردی . خاتون آنا اول عزیزک اوزرینه مزار ایتدی . کلدی بو آبدال
 موسی بونک اوزرنده بر نیجه کون ساکن اولدی . اورخان دوری کلدی غزانر
 ایتدی . سؤال : بو بکتاشیلر ایدرلرکم «یکچیریلرک باشنده کی تاج حاجی بکتاشکلر»
 دیرلر . جواب : یلاندر بو بونلرک خود بیله جکده اورخان زمانده ظاهر اولدی ،
 یوقارو بایده بیان ایدوب طوررن ، والابکتاشیلر کیمکه سبب ، آبدال موسی
 اورخان زمانده غزایه کلدی و بو یکچیرینک آراستده بیله یوریدی ، و بر
 یکچیریدن بر اسکی بونلرک دیله دی ، یکچیری دخی ویدی . یکچیری اوسکوفینی
 چیقاردی بونک باشینه کیدردی . آبدال موسی ولایتیه کلدی ، اول بونلرک بیله
 باشنده ، صور دیلرکم «بو باشنده کی نه در ؟» اول ایتدی «بوکالف دیرلر» (۴)

(۱) بوخاتونک اسمی «فاطمه» و معروفیتی قادینچی آنادر . هلسادن خواجه ادریسک
 منکوحه سیدر .

(۲) مدت حیاتلری عمده = ۹۲ ، تاریخ ارتحاللری بکتاشیه = ۷۳۸ در .

(۳) حضرت بکتاش حال حیاتنده سلطان اورخان طرفندن کندینه بنا ایدیلن
 درگاهک مشیخت و تولیتی خاتون آنانک خواجه ادریسدن متولد اولادینه وصیت ایشدر .
 بناء علیه آبدال موسی حفته کی کلام محتاج تصحیدر . آبدال موسانک قونیه جوارنده
 خفته آبروجه درگاه واردر .

(۴) هرابکی نسخه ده «الف» صورنده ایله ده طرغریسی «الی» در .

دیدى. والله بونلرك تاجلرينك حقيقتى بودر سؤال : بو حاجى بكتاش اوغلى « محمود چلبى » كم اول « رسول چلبى » نك اوغليدر ، يا آنك مریدلرندن اهل علمدن كيمسه وارميدر ؟ جواب : واردر بنكى وزنقى طوبلىق وظلىق وشیطانى عادتلر بونلرده چوقدر (۱) وبو خلق بيلمزلر آنى شیطانميدر ويارحانميدر . وهر كيمسه كم حاجى بكتاش آل عثماندن كيمسه ايله مصاحبت ايتدى دیرسه يالاندر شويبه بيله سز (۲) .

نظم

عمر بيك ييلدر آلدانمه زينهار (۳)	بو جهان پر فتنه و چرخ ، غدار
قاچان مغرور اولور عاقل فنايه	طومار دورلدى تمام اولدى دفتر
اجل ييلى اسركى مهرباندر	بوزوب صانولرهم ايدر اصفار
نه مشكل دوره قالدك عاشقى سن	بجر كون لشكرى غازى بي باصار

باب . — آنى بيان ايدر كم بو ماجرالردن صكره نلر ظاهر اولدى . سلطان محمد غازى طر بزون غزاسى نيتينه آنا طولى به كچدى ، هر نه كم نيت ايتدى حق تعالى ميسر ايتدى ، هر ولايتك خطبه سى سكسى كندينك اولدى ، دولتله ينه تختينه توجه ايتدى . هر طرفك پادشاهلرندن ايلچى كلدى خانه ولايت مبارك اولسون ديو ، والا مصر سلطانندن ايلچى كلدى . عادت محبت ترك اولدى ، عداوته بر بهانه بو اولدى ، آنكچونكم اول محبت ايدن سلطان اولدى . اول قره مانه كلن بكلكر بكى سلطان اولدى ، بو چركس طاشه سى آكا اكن مطيع اولماديلر . اول سبيدن ايلچى كوندرلدى . پادشاه دنخى بوكا

(۱) هرايكي نسخه تك كرك عباره سى كركسه كلاتنك املاسى بويله در . مورخك جدى عاشق پاشا حضرت حاجى بكتاش و لينك محبت مرېدى اولدينى عامه مورخينكه مصدقيدر .

[۲] عامه مؤرخينك اقوالى بوسوزلك خلافيه در .

[۳] هرايكي نسخه ده بويله در

برپاره ملول اولدی و صکره مذکور «خوش قدم» دخی مصره سلطان اولدی، پادشاه روم دخی تخت مبارک اولسون دیو ایلیچی کوندرمدی، عادت بویدیکم کوندریله ییدی. ایکی طرفدن عادت ترك اولندی. و محبت کسلیکه باشلادی. و هم بو خوش قدم که سلطان مصر دره، هر طرفه یاغی اولغه باشلادی. بو طرفه «طول قدر اوغلی مکی» [۱] به فدایی کوندردی، فدایی کلدی البستانک جمعه مسجدنده مجاور اولدی، کوندوز اوروج طوتار و کیجه دون نمازین قیلاردی. آخر فرصت بولدی «مکی آرسلانک» ی هلاک ایندی جمعه مسجدنده. بو مصر سلطانی خوش قدمک یاننده مکی آرسلانک برقردائی واردی «بوداق بک» دیرلردی، آنی مکی آرسلان یرینه کوندردی. بو حرکت دلقدر بکلرینه خوش کلدی، مکی آرسلانک «شاه سوار بک» آدی برقردائی دخی واردی، روم پادشاهی یاننده اولوردی. دلقدر بکلری اول شاه سواره خبر کوندردی لر کم «کل! ولایتی سکا ویرهلم، مصر دن کلن بوداغی بک اینجز» دیدیلر. شاه سواره دخی روم پادشاهندن دستور اولدی، واردی بوداغی ولایتدن سوروب چیقاردی، یرینه کندی پادشاه اولدی، بوداق دخی کتدی شامه دوشدی. مصر پادشاهی ایندی. «روم پادشاهی بنمله یاغی اولدی» دیدی عداوته برسبب دخی بو اولدی.

نظم

بولوشدی بر برینه ایکی سلطان
 بهانه لر اولور بها کورنمز
 کورمدی نیدیسر تقدیر سبحان
 بهانه مشتری به نفس و شیطان
 بری جحیم یولیدر بری غفران
 ایکی کورندی جهاننده

و بو ماجرالک تاریخی هجرتک سکز یوز آلتمش ایکیسنده واقع اولدی، ۸۹۲هـ سلطان محمد غازی زماننده [۲] و بوندن صکره نیجه ییل مخفیجه کنایتله زندگانی

[۱] هر ایکی نسخه ده بویله در .

[۲] هر ایکی نسخه تک ترتیبه خلل کتبره مک اوزره بویله جه ایقا ایلدکدر .

اولندی، بری برینه ایلیچی کوندرمدیلر. شاه سوار مصره یاغی اولدی، مصر پادشاهی شاه سوارک اوزرینه دفعاتله لشکر کوندردیله وهر بارکه واردی، مصر لشکری صیندی. مصرلو شاه سوارله حنک وجدالده یکن روم پادشاهی قاتندن بر عالم فاضل مکیه کیتدی. یولده صو برکه لری واردی، آنلری خراب کوردی، او برکه لر خراب اولدینی سبیدن حاجیلر زیاده زحمت چکدیلر. اول عزیزکم مکدن کلدی، روم پادشاهینه اول برکه لک خرابلغن خبر ووردی. روم پادشاهی ایدر اول برکه لری معمور ایدمین و قفلر قوباین، اول بریه عربلرینه ویرسونلرکم «اول برکه لری معمور ایدلر، اول و قفلرک حاصللرین اول عربلره ویرلرکم آنلر او برکه لری طولدرلر» بو همت اوزرینه روم پادشاهی نیجه عزیزلر حاضر ایتدیکم اول برکه لری معمور ایتدیره و هم زیاده فلورلر ویردیکم اول برکه لره خرج ایدلر و هم مصر بکلرینه مکتوب یازدیکم «سلطان ناسلری و مصر حاکلری! بو کوندردیکم عزیزلره برکه لک عمارتنده معاونت ایدلر» والا بو بکلره هدیه دخی کوندرمه مشیدی و مصر سلطانیله ایلیچی دخی کوندرمه مشیدی. قره مان اوغلی دخی پادشاهک بو فعلینه مطلع اولدی، کندی بر تزویر ایلیچی کوندردی مصره کم «عثمان اوغلی برکه بهانه سینه مکه سلطانیله یوکلره فلوری کوندردیکم سکا یاغی اولدی عثمان اوغلی» دیو. مصرلو دخی بو یلان سوزلره ایناندی، اول برکه یایمغه واران عزیزلری خوار ایتدیلر، مکتوبلرین قبول ایتدیلر، اول برکه لری یایمغه رضا ویرمدیلر. ایتدیلرکم «عثمان اوغلینک حیله سی واردرکم کله بزم ولایتمزده بنا ایده، بز عاجزمیزکم برکه منی اول مرمت ایده». اول عزیزلری حقارتله مصردن سوردیلر. بر عداوته دخی سبب بو اولدی، سلطان روم دخی ملول اولدی. بو ماجرانک تاریخی هجرتک سکز یوز آلتمش اوچنده واقع اولدی، سلطان محمد زماننده.

۸۶۳ هـ

باب ۰ — آتی بیان ایدرکم مصر سلطانی لشکر کوندردی تکرار شاه سوار اوزرینه.

هائیکه مقابل اولدییر ، شام ناهی مصر سلطانینه عاصی اولدی شاه سواره
 دوندی ، لشکر مصر منزه اولدی . مصرلی بو حالی کوردیلر ، ایستدیلر کم
 «شام نائینک شاه سواره دونمی و شاه سوارک مصره غالب اولسی روم پادشاهی
 عثمان اوغلندندر ، دیدیلر . تیز تدبیر ایستدیلر اول برکله ری یامغنی منع ایدن
 کشیری اولدردییر . عذرله روم پادشاهیینه بر مکتوب یازدییر ، دیدیلر کم
 سزی خیردن منع ایدی هلاک ایستک ، ایمدی بزم سزکله محبتمز اولدیر و ابیدیر
 دیو . بر ایلیچی ایله ابو هدیه لر بیله کوندردییر ، بر عذرنامه یله سلطان محمد
 کدییر . پادشاه دخی آنلرک عذرلرین قبول ایستدی ، بر عالی ایلیچی کوندردی
 تخت مبارک اولسون دیو ، بر نیجه ییلدن صکره و اما سلطان کم مکتوب یازدییر
 اولکی مکتوبلر کبی یازمادییر . سؤال : اولکی قانون کبی یازمق نیدی ؟ جواب :
 « سلطان حرمین بابام » دیو یازاردی شمدی « خادم حرمین » دیو یازدییر ،
 و دخی « قردانتم مصر سلطانی » دیو یازدییر . الحاصل ایلیچی کم مصره واردی ،
 مصر بکلری اولکی ایلیچیلر کبی واران ایلیچی به قارشو وارمادییر ، همان چاوش
 واردی قوناق یرینه کتیردی . هائیکم قابویه کلدی ، ایلیچی بی آتدن ایندردییر ،
 ایلیچی دخی قابودن کیردی کوردی حویلده جمع مصر بکلری آتله طور لر .
 ایلیچی بونلره اعتبار ایتمدی ، سلام دخی ویرمدی . ادیکن دخی جیقارمدی ،
 کجدی او طوردی ، بکلر دخی سوز سوبلیدن قودیلر کیتدییر . حاوش ایستدی
 « نیچون بکلره سلام ویرمدک و ادیکک جیقارمادک ؟ » دیدی ، ایلیچی جواب
 ویردیکم ، ایدر « یایا آتلی به سلام ویرمک سنت دکلدیر و هم ادیکم جیقارمادییم
 بودرکم سز قانون اوزرینه قوندرمادیکز ، احتمان وار که ینه قالدره سز دیو ادیکم
 جیقارمادم » دیدی و اول کیجه یاندى . صباح ایلیچی بی سلطان حضورینه ایلتدییر
 ایلیچی دخی عادت اوزرینه دیز جوکدی ، مکتوبینی صوندی ، ایلیچی به چاوشلر
 « براوب » دیدیلر . ایلیچی ایستدی « بن براویمکه کلدیم ، پادشاه مندن سلطانه سلام
 کتیردم ، دیدی . آخر ایلیچی به تخفیف ایستدیلر ، حقارتله سوز سوبلیدییر .
 ایلیچی دخی کلدی هب ماجرای پادشاهه خبر ویردی . پادشاه روم بو حرکت

ملول اولدی ، بردخی عداوته سبب بو اولدی و یوماجرانک تاریخی هجرتک
 ۸۶۴هـ سکز یوز آلتمش دردنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم مصر دن ایلچی کلدی ، نه صورته کلدی کیتدی .
 روم پادشاهینک ایلچیسینی رومه کلدکن صکره مصر پادشاهی ینه بر ایلچی
 کوندردی . ابو هدیهلره رومه کلدی ، پیشکشلرین عرض ایتدی ، کاغدن
 دخی صوندی ، قابوچی بائی آلدی [۱] او قومادیلر . پادشاه روم ایلچی یه ایتدی
 « بن سکا طور و کلدیکم جددک عزتینه ، خوش قدم عزتینه دکلددر . حیف دکلی
 مصر تختی کبی شهره قانون قاعده بیلمز کشتی حکم ایابه ، دیدی . ایلچی یه
 تمظیملر ایتدی ، مبالغه مالار ویردی ، کندی پادشاهینه لایق عطالار ایتدی
 کوندردی . ایلچی کم مصره واردی ، هر نه کم کوردی ایشیتدیه خبر ویردی
 مصر بکری دخی اتفاق ایتدیلر ، روم پادشاهینه فداییلر کوندردیلر کم هلاک
 ایدلر . روم پادشاهی دخی متبه اولدی ، فداییلر دخی رومه کلدی ، طوتدیلر
 پادشاهه کتیردیلر ، صورتدی مقصودلری نیدیکن بیلدی ، آنلری ینه مصره
 کوندردی ، سیاست ایتدی والا قلبنده عداوت غالب اولدی بو حال اوزربنه
 بر نیجه وقت طوردیلر . آخر چرکس بکری اوبکارینه آغو ویردیلر هلاک
 ایتدیلر و بونک تاریخی هجرتک سکز یوز آلتمش بشنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم « قیتبای = قانداهی ، آدلو برکشی مصره
 سلطان اولدی .

روم پادشاهی دخی تخت قوتلو اولسون دیو ایلچی کوندرمدی . مصر
 سلطانی دخی شاه سوارک اوزربنه لشکر کوندردی ، شهسواره بولوشدیلر ،
 شاه سوار مصر لشکرین باصدی و نیجه بیک ارلرین طوتدی اولدردی ، آخر اول

[] تشریفات قدیمه ده ، ایلچی عرض اوطه سنده حضور هایونه دخول و تفریح
 تکدیل ایلدکنده ایلچینک یندن نامه سینی « بر علم آغا » آلوب صف و زرايه ایصال و تسلیم
 آنلر دخی ترتیبلی اوزره دور ایادی ایله صدر اعظمه آنلر دخی تخت هایونده مندر
 اوزربنه وضع ایدر .

شام نابی کم قاجش شاه سواره گلشدی ، اول ایتدی « بنی کوندرسی مصر سلطانیه بارشدرمین ، دیدی قویوردیلر ، الحاصل بونک قصهسی چوقدر . شاه سوارک غالب اولدینی روم سلطان قوتیه ایدی . آخر مصرلی شاه سوارک لندن عاجز قالدیلر ، نیجه قلعه لرین و نیجه شهر لرین خراب ایتدی . مصر پادشاهی دخی روم پادشاهینه ایلچی کوندردی « شاه سوارک جمیع ولایتی سنک اولسون آکاسن یاردیم ایتمه ، دیدی ، روم پادشاهی دخی قبول ایتدی . سلطان مصر دخی شهسوارک یاننده اولان ترکان بکلرینه کیسه لره فلوریلر کوندردی . ایتدی « روم پادشاهی بزمله بر اولدی ، شاه سواره یاردم ایتمز » دیدی . ترکان بکلری شاه سواره خائن اولدی ، اوزرینه لشکر کوندردی ، شاه سواره مقابل اولدی . ترکان بکلری شاه سوارک یانندن کیتدیلر ، مصر لشکرینه واردیلر . شاه سوار قاجدی « ظمئو = ظماتی حصاری » (۱) نه کیردی . مصر لشکرلی حصارلی قوشاندی ، شاه سواری حیلله حصاردن چیقاردیلر ، بویونه زنجیر طاقدیلر مصره ایتدیلر . اوچ قرداشیله چنکله آصدیلر اولدردیلر « باب زویله » اوستنده هلاک ایتدیلر ، ولایتن ینه بوداق بکه ویردیلر . روم پادشاهی دخی خبر کوندردیکم « قانی عهدک ؟ شاه سوارک مملکتن بکا ویرسک کرکدی » . جواب ویردیلر کم « نه دیدکسه دیدک دشمنی اله کتیردک » . پادشاه روم دخی بوکا ملول اولدی ، بردخی عداوته سبب بو اولدی .

نظم

ینه بردلو صورت طوندی عالم نهر دوزر ولیکن کورمن آدم
 صورتده کندوی قوتلوبیلور (۲) ولی معینه اول کدن اولور کم

بوماجرانک تاریخی هیرتک سکز یوز آلتش طقوزنده واقع اولدی ، سلطان ۸۶۹ محمدخان غازی زماننده .

[۱] ظماتی ؛ قیصریه به ملحق بر قضا در

[۲] وابقان نسخه سنده « صورت کندوی قوتلوبیلور » صورتده در .

باب . — آنی بیان ایدرکم بوندن صکره نه واقع اولدی .
 شاه سوار اولدکدن صکره بوداق کم بك اولدی ، تکرار روم پادشاهی
 پر قرداشی دخی واردی اوغلیک ، قابوچی باشیله و بر نیجه قولار قوشدیلر ،
 واردیلر مقابل اولدیلر . «علاء الدوله» یاننده اولان ترکان بکلری خان اولدیلر
 ترکانه قاچدیلر . علاء الدوله منهزم اولدی ، لشکرک بعضیسی اطرافه طاغلدی .
 روم پادشاهی قوشدینی قابوچی باشیله واردی سیدک ناچی بونلری طوتدی
 قیردی ، باشلرین مصره کوندردی مصر سلطاننی دخی امرایتدی چرکه ، اول
 باشلری میدانه ایلتدیلر طوب ایدوب چوکانه اوینادیلر . پادشاه ایشیتدی
 « یم قولرم ترکاندن قاچوب آنلره صغینی واردینی حالده عجیدر بونلری قیردیلر ،
 دیدی . بر دخی عداوته سبب بو اولدی والا آلاجه دوستقله آلاجه دشمنکی
 اللدن قومادیلر .

نظم

جهانده دوستلق دشمنک اولور ولی صوکنده هم پشیمانلق اولور
 عجیب کارخانه هم کولر آغلار کهی صاغلوق کهی صایرولوق (۱) اولور
 بو چرخک بنیادی بویله اولدی اوکی صوکنه کویمز (۲) سورکون اولدی
 عاشق یاز مناقب ایت تماشای دیبه اکری و یا طوغریلق اولدی
 بو ماجرانک تاریخی هجرتک سکز یوز سکسان اوچنده واقع اولدی .
 سلطان محمد غازی دورنده .

۸۸۳

باب . — آنی بیان ایدرکم بوندن صکره نه واقع اولدی .
 پادشاه بوقله مقید اولمادی ، بر نیجه بیلدن صکره تحت مبارک اولسون
 دیو ایلچی کوندردی . ایو هدیه لرله چاوش باشن ایلچی کوندردی . ایلچی کم
 مصره واردی ینه قانون اوزره حرمت ایتدیلر ایلچی متشکی کلدی پادشاهی

(۱) صایرولوق ، خستهلق ، صایرو ، خسته

(۲) کویمک تقرب دیمکدر .

خبر ویردی، روم پادشاهی بوکا دخی ملول اولدی. آخر مصر سلطانی دخی بو ایلیچی نك آردنجه بر ایلیچی کوندردی، مصرک محتسب کوندردی. بو محتسب کلسی پادشاهه خوش کلدی، آنکچونکم بو محتسب اهل سوقک اولوسیدر. ایددی بونک کبی اولو پادشاهلره آنی ایلیچی کوندرمک خفتدر. سلطان محمد غازی بو حرکت دخی ملول اولدی، بو دخی عداوته منشأ اولدی.

نظم

کشیلک بیلیمکه انسان کرکدر وهم اول طالب سبحان کرکدر
نه بیلسون جوهری بوله صاناندر یکیر کردر آکا خرید کرکدر
عاشتی خانلره اولدی دعاچی جهان معمور لینه (۱) خان کرکدر

بو ایلیچی نك تاریخی هجرتک سکر یوز سکسان دردنده واقع اولدی. ۸۸۴

سلطان المجاهدین سلطان محمد خان غازی الله رحمتینه واردی، اوغلی بایزید

خان تاریخک سکر یوز سکسان آلتیسنده پادشاه اولدی. دور سلطان بایزید خان غازی. ۸۸۶

سلطان محمد خان الله رحمتینه واردی ایکی اوغلی قالدی، بری سلطان

بایزید بری جم سلطان.

سلطان بایزید تخنه کچدی پادشاه اولدی. جم سلطان قاچدی مصره واردی.

مصر سلطانی اعتبار ایتدی کعبه یه کیدرکن مصرلی کعبه ده اوطورمنه قومادیلر.

باشن آلدی کافر ولایتینه کیتدی. سلطان بایزید ایدر «نه عجیب بو مصرلو بابامه

دوستلق ایتدیلر، بنجه دخی عداوته باشلادیلر، خصوصاً که قرداشم آنلرک

سیبیه کافره اسیر اوله» دیدی وهم «علاءالدوله» دخی مصر پادشاهینه مطیع

اولمادی. مصر سلطانی دخی علاءالدوله نك اوزرینه دفعاتله لشکر کوندردی

وهر واردجه مصر لشکرین صیدی. آخر مصر سلطانی مصر دن عظیم لشکر

چیقاردی، حکم ایتدیکی برک لشکرینی هب چیقاردی ودخی نیجه بیک عشری.

عربك ولايتنه سالغون (۱) سالدى. مال آلوب اول عشري عربينه وردى، علاءالدوله نك اوزرينه كوندردى. علاءالدوله دخى روم پادشاهى اتكىنه ياشدى، ايتدى « دولتو سلطانم! بن قولنه همت ايله، بكا برسنجاق يولداس وىر عرب ولايتن فتح ايدىم، سلطانمك اولسون همان بن قولك شرنند امين اولهيم، ديدى. سلطان بايزيد دخى بو علاءالدوله نك سوزينه اعتقاد ايتدى، بر سنجاق ار وردى (۲). «خورمان حصارى» نك نواحييسينه قونديلر، كورديلر كم لشكر عرب قارشو وارديلر، جنك عظيم اولدى صباحدن قوشانغه دكبن. حلب بكينك باشن كسديلر، اولو حاجينى (۳)، روم قلعه بكينى (۴) اونجه بكلرينى بيله طوتديلر، سلطان بايزيدم كوندرديلر، و دخى نجه بك دخى عربلر ك اوق آتار، باش پارقارين كسديلر قويورديلر و اول مصر دن كلن سلطان قوللرى جنك ايتديلر، دونديلر «ملاطيه» يولنه كيتديلر. علاءالدوله بوسنجاق بكينه «هى! نه طور رسون بوسلطان مصر قوللرى بزم اودمزدرد» ديدى، آردينه دوشدى ملاطيه دربندمه ايرشدى، اوسلطان مصر قوللرى دربندمه بوضو قورمشدى، علاءالدوله طوموش خبر وىرمدن قاچدى. بوسنجاق بكى غافلكن جنك ايتديلر سنجاق بكى منهزم اولدى. اردولرينى علاءالدوله تركانى يغمالادى.

نظم

عدويه وارمنه از كر كدر هم آدين صاقينور سرور كر كدر
 صاقينه دينيك غيرتى خوش كمال لطفه اول مظهر كر كدر
 سراج اسلام اورخان غازى به (۵) او تركان نيلدى بيلمك كر كدر

-
- (۱) سالغون؛ توزيع اولمش وىركو. ساليانه؛ سنه بسنه طرح اولنان وىركو.
 (۲) تاج التواريخ ج ۲، ص ۵۰. يعقوب پاشا ايله ذوالقدر ولايتى حدودى امراسينى.
 (۳) تاج التواريخ ج ۲، ص ۵۰. روم قلعه، بيره، عينتاب بكلرينى. بيره اورفه داخلنده «بيره جنك» اوله جقدر.
 (۴) وانتيقان نسخه سنده بواسم بوقدر. اورفه ده، روم قلعه مع غزبان ونواحى قضاينيك مركزى.
 (۵) اصلنده، «سراج اسلام اورخان غازى به» صورتنده در.

بو ماجرانك تاريخي هجرتك سگز يوز سگان يديسنده واقع اولدى ، ۸۸۷ سلطان بايزيد دورنده .

باب . — بو ماجرادن صكره نه واقع اولدى .

روم طرفدن قره مان بگلر بكيى [۱] يوریدی ، كوك حصارين [۲] وائلق شن حصارين وموزلق حصارى وبرص بيت حصارين [۳] وآطنه وطرسوس ، ودرت حصار دخى كافر النده يدى ، مسلمانلرى قومازلردى حصارينه كيرمه ، جميع فتح ايتديلر وبر مسلمانكه حصارينه اوغراسه آندن باج آليرلردى . زياده سوز سويليني دوكرلردى وهم مسلمانلرك دينلرينه سوكرلردى وكليسارلنده چاك چالارلردى . وهيج بر مسلمانه خراج ويرمزلردى . «قره كوزبك» [۴] كم اول حصارلرى فتح ايتدى ، پادشاه رومه بيلدردى . پادشاه امر ايتدى ، كافرلرى حصاردن چيقارديلر ، كليسالرينى مسجد ايتديلر ، كافرك اولرينه مسلمانلر ساكن اولدى . قره كوز بك اول حصارلرى بركىتدى ، ينه پادشاه خدمتينه كلدى . بونك تاريخي هجرتك سگز ۸۸۷ يوز سگان يديسنده واقع اولدى .

باب . — آنى بيان ايدر كه بولردن صكره نه ظاهر اولدى .

مصر سلطانيه خبر ويرديلر كم «روم پادشاهينك بر ادنا قولى كلدى ، وبو قدر یری ضبط ايتدى» دیدیلر . مصر سلطانی دخی لشکر کوندردی ، واردی حلبه واردی . روم پادشاهينه دخی خبر اولديکم «مصر سلطانی لشکر جمع

[۱] تاج التواريخ ج ۲ ، ص ۵۱ قره كوز پاشا .

[۲] كوك ؛ طرسوس سنجاني داخنده در .

[۳] هرايكي نسخه ده بيله در . تاج التواريخ ج ۲ ، ص ۵۱ ، آذه وطرسوس

و اول كسورده اولان يجه حصار مجروسى . صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۱ كوكلك ،

نقى ، موللن ، ترص وتبه قلعه لوى .

[۴] قره كوز محمد پاشا ؛ اندرون هايودن بالفيض قونيه بگلر بكيى اولش

۸۹۰ ده وفات ايتمدر .

ابتدی حلبه کلدی ، اول آلدیغمز حصارلری ینه آلمق ایستر» دیو ، وهم اول حینه روم پادشاهندن مصره ایچی وارمشدی . ایچی مکتوبنده سوبه یازلشدیکم « اول بنم قولم فتح ایستدیکی حصارلر بنم مرادم دکلدی ، و الاقره مان ولایتینی حق تعالی بن قولینه میسر ایستدی ، اما وارساق ولایتی آمر دک ایدرلر . طورغود اوغلی حرامیک ایدرلر ؛ یوللری کسدیلر ؛ ولایت قره مانه راحتک ویرمزلر . دیدیلر . مصر سلطانی بو سوزه اعتماد ایتمدی ؛ طورغود اوغلینه و وارساق بکلرینه مبالغه مانلر کوندردی ، ایستدیکم « قره مانه مشغول اولک سزه یاردیمه لشکر دخی ویره بن ، دیدی . بو طرفدن روم پادشاهی دخی بر سنجاق کوندردیکم « وارک اول قولم فتح ایستدیکی حصارلری بکلک » دیدی . اول بکلر واردیلر آطنه یه ایندیلر ، کیمسه کلدی ، یوریدیلر آندن « سیس » و واردیلر . « جهان » (۱) صوینک کنارنده « کوندوز اوغلی محمد بک » و « رمضان اوغلی عمر بک » و « عزیز اوغلی مکی بک » و « رمضان اوغلی عمر بک » ویر نیجه بکلرله بولوشدیلر ؛ عظیم جنکر اولندی . کوندوز اوغلیک باشن کسدیلر ؛ رمضان اوغلینی طوتدیلر ؛ پادشاه رومه کوندردیلر ، کندولر صهته مشغول اولدیلر . بو حال حلبده اولان لشکره معلوم اولدی ؛ بونلر دخی مصر سلطانینه خبر بیلدردیلر کم « بز روم پادشاهینک لشکرینه قارشو طوره ماوز » دیدیلر . مصر سلطانی دخی لشکر عظیم جمع ایستدی ؛ خزینه لر دوکدی ؛ ابو لشکر کوندردی ؛ کلدی حلبده کی لشکره قاوسندی . پادشاه رومه خبر اولدیکم « مصر دن زیاده لشکر کلدی » دیدیلر . پادشاه روم دخی آناتولی بکلر بکیسنه خبر کوندردی « بر نیجه سنجاق ار جمع ایدک وارک اول ، آطنه ده اولان قوللریمه سز دخی یاردیم ایدک » دیدی . بکلر بکی دخی لشکر جمع ایستدی . « ارکلی » ، واردی او طوردی ، تنعمه و صهته مشغول اولدی سکز آی . حلبده اولان لشکر بیلدیکم روم لشکری صهته مشغول اولدی ؛ یوریدیلر « بقر از طایغی » نی آشدیلر جهان صوینک کنارینه کلدیلر ؛ صوبه کوبری .

یابدیلر « آياس حصارى » (۱) نده طوبلر دوكدیلر ؛ آزیقلر قويدیلر طوبلرین چکدردیلر ؛ آطنه کوريسينک باشينه کلدیلر . آطنه ده اولان لشکره خبر اولدیکم « اوش یاغی ایرشدی » موسی بکک و « مصطفی بک » ک باشلرین کسدیلر « فرهاد » . [۲] خبر اولدی ؛ آته ییندی آتده دخی طوره مادی ینه دوشدی ؛ اول داخی باش ویردی . باقی لشکر کم اله کیردی قیردیلر ؛ بعضیسنی دخی ایسلره دیزدیلر حلبه و مصره کوندردیلر . آطنه حصارینک اوزرینه قوندیلر ، عسکرلرینک اوزرینه خندق کسدیلر او طوردیلر . حصاره طوبلر قوردیلر ، جنکه مشغول اولدیلر .

نظم

ویرباشن مراد سزمغون اولدی	شولر کم دشمنندن غافل اولدی
عدولر شاد دوستلر محزون اولور	آن دشمن یینه لر اوی ییقولور (۳)
حقیقته قاموسی معلوم اولدی	عاشقی قدرتک ایشی عجیبر

باب . — آنی بیان ایدر کم روم پادشاهینه خبر اولدی پادشاه نیلدی روم پادشاهینه خبر اولدیکم « اول حصار بکلین قوللریکی قیردیلر غفله » دیو . روم پادشاهی دخی « لشکر قیرمق و یا قیر مامق عجب اولمازه دیدی ، آناطولی بکلر بیکیسی « هر سک اوغلی احمد پاشا » به امر ایتدیکم « تیزوارک اول حصارده اولان قوللریه یاردیم ایده » دیو . بونلر دخی یوریدیلر آطنه به ایندیلر ، اکثر سپاهی یایاق ایدی ، آزیقلری یوق ، و یار اقلری یوق ، آج یالینجا ، دشمنه قارشو طوردیلر ، حصار خلقی حصاردن چیقدیلر ، طوبلرین بوزدیلر .

(۱) هر ایکی نسخه ده بویله در . آیاش اوله جقدر .

(۲) امرادن اولوب مصر سرحدی محافظلرندن ایدی . تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۵۱ داماد سلطانق .

(۳) هر ایکی نسخه ده بویله در « آینه دشمن یینه نک اوی ییقلیر » مآلنده در .

نظم

عاشقی دی مناقب بونده قالسون یازدم بوخانی داخی آکدیفمدن
 محمدخان اوغلی بایزید خان دیم غزالرین بیلکمدن (۱)
 الهی ! آل عثمان نسلی حق قاله لر تاقیامت حاکم مطلق
 وهرکیم بودعایه دیسه آمین ایده هر قورقودن حق آنی امین

سؤال : ای درویش ! بوآل عثمانک تواریحلرین و منساقلرین که یازدک ،
 یابونلرک عمرلرین و سلطنتلرین بیایرمیدن ؟ جواب : بلی بیلیرم ، اصل تواریحده
 کوردمدی .

عثمان غازینک عمری آلتمش طقوز ییل اولدی و اوتوزبش یاشنده قرهجه
 حصاری فتح ایتدی . یکریمی آلتی ییل « عثمان غازی » دیدیلر . و فاتیحه سبب
 آیاغنده زحمت واردی ، اول بهانه اولدی الله رحمتینه واردی .

بونک اوغلی اورخان غازینک عمری سکسان ایکی ییل اولدی . آتاسی
 وفاتنده یاشی قرق بشدی و آتاسی وفاتندن صکروه اوتوز سکزی ییل خطبه او قوندی .
 اوج ییل دخی آتاسی حیاتنده و یرمک آلمق حکم بونکدی و بونک دخی و فاتیحه
 سبب آیاغی زحمتی ایدی ، الله رحمتینه قاوشدی .

بونک اوغلی مرادخان غازینک عمری آلتمش سکزی ییل اولدی . آتاسی
 وفاتنده اوتوزیدی یاشنده ایدی بونک دخی اوتوز بر ییل خطبه سی او قوندی .
 و فاتیحه سبب لاس قرالی اوغراشده شهید اولدی ، الله رحمتینه واردی .
 بونک اوغلی بایزید خانک آکا « یلدریم خان » دیرلر . بونک عمری آلتمش
 ییل اولدی ، آتاسی و فاتیحه قرق درت یاشنده ایدی . بونک دخی اون آلتی
 ییل خطبه سی او قوندی . و فاتیحه سبب تمور اوغراشی اولدی .

بونک اوغلی محمدغازینک عمری قرق سکزی ییل اولدی . آتاسی وفاتنده
 اون سکزی یاشنده ایدی ، بونک دخی یکریمی بر ییل خطبه سی گاه آماسیه ولایتده ،

(۱) بیلک: علم ، وقوف ، ملامات ،

آخر جمله ولایتده حکم ایتدیکی وقتن خطبهسی بکرمی برییل تمام اوقوندی .
 بونک دخی وقتینه سبب ادرنده اسهال اولدی ، طیبیلر علاج ایدمه مدبیلر .
 الله رحمتیه واردی .

بونک اوغلی مرادخان غازینک عمری قرق طقوز بیل اولدی . آناسی
 وفاتنده اون سکز یاشنده یدی . بونک اوتوز برییل خطبهسی اوقوندی ، بونک
 دخی وقتینه سبب برکون سیرانه چقمشدی ، سیراندن کلیرکن « باشم آغرر »
 دیدی ویرقاج کون باشی زحمت ایتدی ، الله رحمتیه واردی .

بونک اوغلی سلطان محمدخان غازینک عمری الی برییل اولدی . آناسی
 وفاتنده اون یدی یاشنده یدی . بونک دخی اوتوز بیل خطبهسی اوقوندی (۱) .
 وفاتینه سبب آیغنده زحمت واردی ، طیبیلر علاجندن عاجز اولدیلر . آخر
 طیبیلر جمع اولدیلر ، اتفاق ایتدیلر ، آیغندن قان آلدیلر ، زحمت زیاده اولدی .
 شراب فارغ ویردیلر الله رحمتیه واردی .

نظم

اوخان ایجدی شرابی قانه قانه	طیبیلر شربتی کم ویردی خانه
همین دم زاری ایتدی یانه یانه	جکیرین طوغرادی شربت اوخانک
بو یادیلر جکیری جانی قانه	دیددی نیچون بکا قیدی طیبیلر
تیمارلری قامو واردی زیانه	اصابت ایجدی طیب شرابی (۲)
بودر طوغری قول دوشمه کانه	طیبیلر خانه چوق تقصیرک ایتدی
که نور رحمته جانی بو یانه	دعایت عاشتی بوخان حفته
اوغل اوغلانلری کلسون دیوانه (۳)	المی ! جمله اوغلن پیر کورسون

(۱) شو حساب جای تأملدر .

(۲) موزه نسخه سنده « اجابت ایجدی طیب شرابه » واتیقان نسخه سنده « اجابت

ایجدی طیب شرابی » صورنده در .

(۳) بو بیت سلطان بابزید ثانی به دعایی متضمندر .

و بوتوار محکمه تمام اولدی ، هجرتک سکز یوز سگسان آلتینسده تمام اولدی .
آدن صکره سلطان المجاهدین سلطان بایزید خان غازی توارینخه شروع اولندی .

دوران سلطان بایزید

سلطان محمدخان غازیکم الله رحمتینه قاوشدی ، عصر وقتیدی آناتولیده
«مال تپهسی» نده سیرایدراکن پنجشنبه کون (۱) واوغلی سلطان بایزید خان غازی
اون بدی کوندن صکره سریر سلطنت تختینه جلوس ایتدی . آتاسی سلطان
محمدی دفن ایتدی همان . والایکیچریلردن برنجیسی یهودیلرک مالینه ال
اوزاندی ، سلطان بایزید کلنجه (۲) ، سلطان بایزید کلنچک ساکن اولدی ،
« قره مان طرفدن جم سلطان بروسه یه کلیر » دیدیلر . بو طرفدن بایزید خان
ایکی بیک قول کوندردیکم « وارک بروسه یی بکلک » دیو (۳) وجم سلطان دخی .
بو قوللرله معاً ابرشدیلر . بروسه خاتی بوجی بکلهدیلر (۴) و بویکیچیری خیلی
اوشندردیلر و بویکیچیری دخی جم سلطان مطیع اولدی و بو دمده جم دخی .

[۱] تاج التواریخ ج ۱ ، ص ۵۷۶ ، جامع الدول ج ۲ صحائف الاخبار ج ۳ ، ص
۴۰۰ ککبوزه جوارنده تکفور چاپرنده ۸۸۶ ربیع الاولک دردنجی پنجشنبه کونی .
« دعاء خیر » کلامه ملا لطفینک سویلش اولدینی « توراالله قبره تورا » تاریخ اوتقالیدر .
[۲] آیاصوفیه کتبخانه سنده ۱۱۴۲ نومروده مقید « الرسالة بحل اشکال الافکار فی حل

اموال الکفار » نام اثرک برنجی صحیفهسی طهرنده کتابک محرر اولدینی خطدن غیر
بر خطله یازلش - مؤلفک خط دستی اولسه کرک - « کتاب حل الاشکال الافکار فی
حل اموال الکفار للعبد الفقیر المقتدر الی رحمة ربه الفی المقتدر أمل الفضل الرحمانی وراجی
الهدی المتانی ابی الحیر محمد قورقود العثمائی بن ابی یزید بن محمد بن مراد بن محمد بن ابی یزید
بن مراد بن اورخان ابن عثمان والیه ینسب اولاده » عباره سندن آکلاشلدیفته کوره
اسمی « ابو الحیر محمد قورقود » اولان شهزاده قورقود ، آتاسیه دن استاتبوله مواصلته
قدر پدورنه نیابت ایتشدر .

[۳] جامع الدول ج ۲ ، تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۹ ایاس پاشا قیادتیه . سلطان
محمدخان ثانیله مضبصاده بولنش بکار بکی ، وزیر اولدقدن صکره سلطان بایزید ثانی یه لالانصب
ایدلش و سلطان جم حربنده مشارالیه اسیر اولدق ۷۸۸ ده مقتول اولمشدر .

[۴] بکلهمک ؛ امارته قبول ایتک .

تخاله سی « سلچوک خاتون » ی (۱) قرداشینه ایلیچی کوندردی [۲] « آناطولیوی بکا ویر، استانبول تخنی وروم ایلی سنک اولسون » دیدی. قرداشی بوسوزی قبول ایتدی ، هماندم اوزرینه یوریدی ، یکیشمرده بولشدیلر ، جم مغلوب اولدی قاچدی قره مانه کیتدی ، آلتی کونده قونیه یه ایرشدی ، قرداشی آردین سوردی ، اول دخی قره مانه چیقدی طوردی ، جم دخی آندن قاچوب مصره کیتدی [۳] ، سلطان مصر بوکا اعتبار ایتدی [۴] . آندن کعبه اللهه کیتدی [۵] ، کعبه دن ینه مصره کلدی [۶] . رومه توجه ایتدی [۷] ، کلدی ترسیسه = طرسوسه ایندی « قره مان اوغلی قاسم بک » قارشو واردی « کدیک اری احمد پاشا » لارنده ده ایدی ؛ ککوچدی قونیه یه کلدی . سلطان بایزید دخی ککوچدی قارشو واردی جم دخی واردی انکورویه توجه ایتدی . سلطان بایزید دخی اوزرینه یوریدی . جم دخی قاچدی ایچ ایله کیردی و بونده سوز چوقدر اما بن اختصار ایتدم . پادشاه انکورویه واردی . قرداشینی بولدی ؛ آردینچه قره مانه چیقدی ؛ کمی به کیردی جم ردوسه واردی [۸] . سلطان بایزید دخی دولته ینه تخته کلدی .

[۱] سلطان محمدخان اولک کریمه سی و ۸۴۸ ده وارنه حربنده شهید اولان قره جه پاشاه نک زوجه سیدر. وفاتی ۸۹۰ سنه سی شوالینک اون بئینجی بازار ابرتسی کونی اولوب بروسه ده یشیل تر به ده پدیرنک آباق اوچنده دفن اولمشدر .

[۲] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۱۰ و جامع الدول ج ۲ ؛ سلجوق خاتون ، مولانا ایاس ، احمد چلبی ابن شکرالله .

[۳] مصره وصولی ؛ واقعات جم ، غره شعبان ۸۸۶ پنجه نیه کونی .

[۴] ملک اشرف قایتبای. واقعات جم ؛ « هاله باری رعایتده هیچ تصور قلندی » .

[۵] تاریخ عزیزمینی ؛ واقعات جم ، ۱۸ شواله ۸۸۶ چهارشنبه .

[۶] مصره معاودت تریخی ؛ واقعات جم ، ۲۱ محرم ۸۸۷ بازار ابرتسی .

[۷] واقعات جم ؛ ۵ صفر ۸۸۷ صالی .

[۸] واقعات جم ؛ سلخ جمادی الاولی ۸۸۷ صالی کورکوس لیانندن حرکتله ۱۳

جمادی الاخره بازار ابرتسی ردوسه مواصلتی. تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۲۳ ؛ کرکوس .

نظم

بوسلطان قرص شمس اولدی جهانہ
 طولہ عالمہ آنک عدل و بذلی
 بو آل عثمان ایجره خان بایزید
 بو خان مقبولدر حق حضرتندہ
 عاشق سن دعا ایله بو آله
 بایزید خان شاهک ایامندہ
 اثر فضلن قوبه ، اوله نشانه
 ضعیفتر جمله سی اوله یکانه
 قدم باصدی ایرشدی خوش عیانه
 ارین پاپی (۱) اولدم کلور ایمانه
 توارینحک دلیل اولدی بیانه
 سرور و دولته طویدی زمانه
 و بونک تاریخی هجرتک سکز یوز سکسان آلتیسندہ واقع اولدی .

۸۸۶

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان بایزید خان غازی « کیلی » و « آق کرمان » (۲) ی نه صورتله آلدی .

استانبولدن چقیدی هجوم ایتدی یورودی قورودن ، و دکزدن دخی نیجه پاره کیلرله طرفیندن یوریدیلر حصارک اوزرینه دوشدیلر . قورودن و دکزدن طوبلر قوردیلر ، امر اولندی جنک سلطانلر اولدی . کیلی حصارینک کافرلی آمان دیله دیلر ، پادشاه دخی لطف ایدوب آمان وردی ، عهدله حصار ی تسلیم ایتدیلر . همان حصارک فتح اولندی ، بر اولو کلیسای مسجده ایدوب جمعینی قیلدیار ؛ خطبه اسلام اوقوندی بایزید خان آدینه و شهرینک قدیمی کافرلرین شهردن چیقاردیلر . قاچوب شهره کیرمش خارجدن کیمسه لری کلینک آراسینه ایلتدیلر و ولایت هب پادشاهه مطبع اولدی ، قوللریته تیمار و پردیلر . پادشاه بونلرک مانلرندن واسیرلرندن نسنه آمادی ، عهدله تسلیم اولدیفیچون آندن دولته هجوم ایدوب آق کرمان اوزرینه قوندی . دکزدن و قورودن جنکه باشلادیلر ، بر نیجه کون ابو جنکلر اولدی ، حصارک صارب

(۱) ارین پاپ ، ریم پاپا ، ریم وقتیله لسان عوامده رومایه ویریلن اسم اولوب « ریم پاپا » تعبیری ده « روما پاپی » نندن شلطدر .

(۲) کرمن ، کرمان ؛ نورکجه ده حصار دیمکدر .

خندقی واردی او سبیدن . خندقی طولدرمغه امر ایتدی ، هان خندقی طولدردیله . کافرلر زبون اولدی ، هان حصاری پادشاهه تسلیم ایتدیله . پادشاه دخی جمیع حصارده اولان مالی آلدی واسیرلرک بمضیسنی آنده عسکرینه وردی ، تقسیم ایتدیله و بمضیسنی کندی آلدی و بمضیسنی دخی هلاک ایتدی . آق کرمانک جمیع ولایتی کلوب مطیع اولدیله و خالی قالان اولریخی مسلمانلره وردیله و کلیسالیخی مسجدرلر و جامعلر ایتدیله و آندن دولته استانبوله کلدی و آق کرمانده اولان کافر حیلله ایتدیله . « قره بغدادن اوغلی » نه خبر کوندردیله « کیلی حصارینی سکا آلیویرلم » دیدیله و قره بغدادن اوغلی دخی کیجه یله لشکر چکدی کلدی ، حصاره زردبانلر اوروب چیقارکن غازیلر اسلام قلیجن اللربنه آلوب اول قدر قیردیله کم قره بغدادن اوغلی باشینی کوجه قورتاردی . بو فتحک تاریخی هجرتک سکنز یوز سکسان آلتیسنده واقع اولدی

نظم

بو سلطان فتحی چون اولدی نشانه	عمارت اولدی بیل دور زمانه
کیلی آق کرمانه دولت ایرشدی	که محکم اولدیله شمدی بو خانه
بایزید خان دولتی زیاده در	نشان طوب طولو اولدی بیانه

باب . — آتی بیان ایدرکم سلطان بایزیدک خصلتی و آنک زماننده اولان عالمیری و فقرانی بیان ایدر .

اول « علمادن » خواجه زاده ، واقع اولدی ، و « مولانا علاء الدین عربی » (۱)

(۱) علاء الدین علی عربی ، ملا عرب ؛ شیخ الشیوخ سید محمد عربی ابن سید عمده ک مخدومی اولوب حلیده بلیرمون قره سنده تولده بدالتحصیل پدروی سید محمد ددن رفای و علاء الدین خلوتیدن سهر وردی اولوب شیخیه برلکده مفتیسایه کلرک شهزاده مصطفایه انتساب ایلمه مش و کندیسینه مدرسه و بربله رک استانبوله کتیرلشدر ؛ ۸۹۳ ده شیخ الاسلام اوله رفی ۹۰۱ ده وفات ایتشدر . ایوبده ادریس کوشکنده مدفوندر . تاج التوارخ ج ۲ ، ص ۶۷ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۶ ده اسمی « زین الدین علی عربی » اولوق اوزرهمندر جدر

وسید زاده سیدحمیدالدین ، [۱] و «مولانا کستلی» [۲] و «خطیب زاده» [۳] و «مغنیسا زاده» [۴] و «حسام زاده» [۵] . هب بونلر فاضل کتیلردی ، بونلر واقع اولدی فقرادن شیخ «مصطفی زاده قره مانی» [۶] و شیخ الهی سہاوی» [۷] واقع اولدی ، و بونلرک امثالی عزیزلر دخی چوق واقع اولدی .

[۱] حمیدالدین افندی ، افضل زاده ؛ افضل الدین حسینک محمدومیدر . ملایکاندن تلمذله مدرس ، ادرنه ، استانبول قاضیسی بده شیخ الاسلام اولوب ۹۰۳ دە وفات ایلدی . ایوب حرمنده مدفوندر .

[۲] مصلح الدین قسطلانی ؛ خضر بکدن تلمذله مدرس ، سخن ثمان مدرسی ، ادرنه ، استانبول قاضیسی . عصر فاعلی او اخرنده قاضی مسکر اولوب ۸۸۶ دە عزل ایدیلرک ۹۰۶ دە وفات ایلر مشدر . کستل کچی لاتیجه ده قصر ، حصار جق دیمکدر .

[۳] محی الدین محمد افندی ؛ خطیب تاج الدین ابراهیم افندی ک محمدومیدر پدر بله علی طوسی و خضر بکدن تلمذله ایکی دفعه سخن مدرسی و معلم پادشاهی اولوب بعد الانصال ۹۰۶ دە وفات ایلدی .

[۴] ۱۹۲ نجی صحیفه به مراجعت بیورلسون

[۵] مورخک مقصدی ، بروسه ده سلطان مدرسه سی مدرسی و مفتی اولوب ۸۹۰ دە وفات ایدن مصلح الدین افندی یوقسه دیگر بر ذاتی آ کلاشیله مدی .

[۶] اصلی کانفرلی اولوب حاجی خلیفه مریدانندن ایکن ۹۱۹ دە وفات ایدن شیخ صفی الدین مصطفی افندی اولسه کرک .

[۷] شیخ عبدالله الهی ؛ مولدی کوتاهیبه مایقاندن سہاودر . استانبولده ، زبرک جامی مدرسه ایکن بر مدت تحصیلده بونلش و علی طوسینک ابرانه عودتده کندیس ده خراسانه عزیزمته کرمانده طوسی به ملاقی اولر ق تحصیلنه دوام ایلر مش ، سمرقنده کیده رک «خواجه عبیدالله نقشبندی» دن آداب طریقتی کورمش اواردن بخارابه مواصلتله «شیخ بہاء الدین نقشبندی» یی بعد الزیازہ برسنه اوورده قالدندن مسکره تکرار سمرقنده عودتله خواجه عبیداللهک خدمتده بولر ق رومه عودتینه مساعدہ ایدیلرکله اثنای راہده ہراتہ اوغرایہرق «ملاجای» ابله ملاقات ایتدکن مسکره سہاوه کلشدر . مغنیسا جلیسی محی الدین محمد افندی ک وقوعبولان استرحامات الحاحکارانہ سیلہ استانبولہ کلارک مومی الہیک درویشلر ایچون عرض ایتدیکی ہجراتی و تکلفاتی قبول ایتموب بہ زبرک جامی جوارنده اولان ہجراتہ اقامت ایلر مش اوورده نوس بک زاده احمد بک واردار یکجہ سنده انشا ایتدر دیکی درکاهہ کلسنی رجا و نیاز ایلر مکہ اورایہ کیده رک ۸۹۶ تاریخندہ ارتحال ایتمدر .

خصلت سلطان بايزيد

ادرنهده بر عالی عمارت يابدي وياننده بر مدرسه و بر چهارخانه يابدي ،
 « طونه » صويينه بر عالی کوپري يابدي . عثمانجقده بر عالی کوپري يابدي .
 توقانده بر مدرسه و بر عمارت يابدي . صقاريه صويينه بر عالی کوپري يابدي .
 استانبولده بر عمارت و بر جامع يابدي ، صودخی کتيردي . « مکه » « مدينه »
 و قفارينه آتاسندن ددهسندن زياده فلوريلر کوندردي .

ماب . — آتی بيان ايدرکم بو « آطنه » « طرسوس » و « ميس » (۱)
 و « کولک » و « انقشن » کيملر کدی و کيملر فتح ايتدی و مصرلو بونلره نييلدی .
 عثمان غازينک ددهسي « سلیمان شاه غازی » رومه کلوب « جعبر » قلعه سينک
 اوکنده نه اولدی ، ايشيتدکم کوچر اولر اطرافه طاغلبيلر « اوچ اوق » ک
 اوغلی و « قصون وارساقی » و « قره عيسا » و « اوزر » (۲) و « کوندوز »
 و « قوشتمر » بو آلتی کشي کوچلريله کلديلر چوقور اووايه کلديلر يوردکر (۳)
 باش اولدی بونلره ، کلديلر . ميسي آلدیلر و طرسوس دخی آلدیلر و بو
 شهرلرک کافری ارمني ایدی ، بونلردن عهدله آلدیلر . يوردکر اولدی ، اوغلی
 « رمضان » قالدی . رمضان ، قصونه « اسرکف » ی قيشلاق و يردی و کولکده
 برمدکی « تکفوربیلی » نی يايلاق و يردی . و قره عيسايه « مدلی » نی قيشله و يردی .
 و کولکده تکفور بيلینی وَّ النَّقْشِي يايلا و يردی . و قوشتمره طرسوس قيشله
 و يردی ، و بلغار طاغن يايلا و يردی . و کوندوزه سيسي قيشلاق و يردی . سيس
 طاغینی يايلا و يردی . و رمضان کندی آطنه نی تحت ايدندی ، و بو باقي قالان
 بکلر بوکا تابع اولدیلر يايلايرين يايلادير و قيشلايرين دخی قيشلادير . نيجه
 بيللر يايلايرين قصون وارساقی و کولک قلعه سين کندويه طايدردي کافرلرين
 ايچندن چيقارمدي . قره عيسا ، النقشی طايدرديلر . قلعه دن رمضان ميسی

(۱) ميس اوله جقدر .

(۲) عزير اولی .

(۳) تاج التواريخ ج ۲ ، ص ۴۸ بورکر

طاہرددی ، کافرین قلعہ دن چیقارمدی . رمضان اولدی ، اوغلی «ابراہیم»
 قالدی و برنیجہ اوغلی بیله . الحاصل بو مذکور بکلر اولدیلر ، هر بری ،
 برینی طوتدیلر و هر بری باش چکدی او طوردی ، باشلی باشینہ بکلک ایتدی .
 تا مصرده «سلطان شیخ» سلطان اولنجہ . اوکم «سلطان اوزیر» ک براوغلی
 قرداشلرندن قاچدی حلبه واردی . مصرسلطانینہ خبر کوندردیلمکم «اوزیر اوغلی
 داود» ایدرکم ، سلطانم همت ایتسون اوزیرایلینی سلطاننہ آلیورہین «دردیو .
 سلطان حلب بکینہ امر ایتدی ، عظیم لشکر جمع ایتدیلر . داودله واردیلر
 اوزیر ولایتینی فتح ایتدیلر ، داوده ویردیلر ، اوزیر ایلی مصرلی ایلمندہ اولدی .
 ولایت اوزیری برنیجہ بولوک ایتدیلر صوباشلیق ، اوزیر اوغلانلرینک باقیسنہ بخش
 ایتدیلر . آندن صکرہ «کوندوز اوغلی» نہ ایل ویردیلر ، کوندوز اوغلانلرندن
 قاچدی مصره واردی [۱] . آباش قلعہ سن مصره ویردیلر ، مصرلی ایچنہ قول
 قودی . آندن صکرہ رمضانلویہ ایل ویردیلر ، رمضانلودن «ابراہیم بک»
 قاچدی مصره واردی . مصرلو آکا لشکر ویردی ، کلدی آطنہ یه قرداشلرینی
 قوغدی ، مصرلو قلعہ سینہ قول قودی . قوشتمراوغلو سیسی مصرلویہ ویردی .
 مصر دخی اولکی بک اوغلانلرین تیز تیز عزل ایتدیلر ، و بربرینہ بکلک
 ویردی رشوتلن ، بوسبیدن بکلری یوخسول اولدی ، آخر کولکی قوله ویردیلر .

باب . — آنی بیان ایدرکم بو شمدیکی فتحہ سبب نہ اولدی .

بو چقور اووایی مصرلو خراب ایتشدی ، ناکاه سلطان بازیدکم ولایت
 قرہ مانیکم فتح ایتدی ، اول ولایتک ضعیفلرینک حالی بادشاہک سمعینہ یتشدی .
 پادشاہ دخی مرحمت ایلدی ، دیله دیکم اول ولایتک ضعیفلرینی قورتاره . پادشاہ
 دخی برقولینہ امر ایتدیکم [۲] «وار اول مظلوملری او ظالملردن خلاص ایت»
 قول آندن هجوم ایدوب آطنہ اوستینہ ایندی ، و اول ظالملر جمعی طاغیلوب

[۱] هر ایکی نسخه ده بوله در . تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۴۹ کندز اولادینک دخی

بر قاچنہ ایل ووروب بر قاچی . مصره قاچدی .

[۲] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۴۹ قرہ کوز پاشایه

فاحدی و اول مظلوملر حانك قوايی استقبال ایتدیلر، آطه دن کول قلمه سیده کدیجه استقبال ایتدیلر، و القش قلمه سی حاقی و طرسوسل اعمالری ناساهك علمی سایه سیده ن قریدیلر. و قوستمرلو و قصولو و قره عینلو، ناساهك قولیه طبع اولدیلر.

نظم

صائب مظلومی خلاص ایتدی جان دینار ایتدی حله اهل ایمان
 بو حانك حکمی بیل عیسی هسدر نواقلم اولمشلردی بولدیلر جان
 مصر حرکمی حکمی مدوح اولدی نوعازی حانك اولدی دوران
 نایرد جان دوریه ~~کرر~~ نسلر ایجره صاسکه کادی سلیمان
 عاشقیک دعاسی حانه مردم اوله عمری اورون حوق سوره دوران
 و بونک نارحی هجرنک سکر نوز طقساسده واقع اولدی .

باب . - آئی بیان ایدرکم روم ایلی تکار کیسی علی یک « قره نعدان »
 ولایده عراق تهک سب به اولدی وهم اول ولایته واردی بیلدی .
 سلطان نایرد جان کیلی ولایتی و آق کرمنی فتح ایتدی ، آدن صکره
 اول ولایتک حاقی نصیبی کولکدن اطاعت ایتدی . قره نعدان اوعلیه خبر
 کوندردیلمکم « تدارک ایتکم حصارى سکا او عریلا بیوره لم » دیدیلر . قره نعدان
 اوعلی دخی ردانلر دوردردی ، کملره طولدردی کیجه یله صویورندن حصارک
 دیسه کیتدیلمر ، اول مافق کافر لر دخی حاضرلردی ، حصارى تکلیم ساریلری
 ناپدید ایتدیلمر . الحاصل حصاره ردان اوردیلمر ، امانعص غازیلر ونی طویدیلر
 ساکت اولدیلمر ، تا کم کافر لر حصاره کیرمجه . هماسکه کافر حصاره حیفدی ،
 ساریلر دخی « الله اکبر » دیدیلر دخی قیردیلمر دخی صاحبه دکین قیردیلمر .
 صاح قره نعدان اوعلی ناس کوحله قورتاردی فاحدی و بو کافر لرک نصیبی
 اسپر ایدون طوتدیلمر ، یادساره حصرتیه کوندردیلمر . آخر جان بوقولیه امر
 ایتدی « وار اول کافرک مملکتیه کیر ، و اول کافر سم فتح ایتدیکم حصارى
 او عریلامق ایسته مش . ایمدی سن آسکار وار ، وهم اول کافر لرله جهد ایله کم

۱۸۹۰

حقلاشه سن ، والا اول کافره کم بولوشيه سن ، ولايتيني ييق ياق ، وخلفيني
اسير ايت ، دیدي . اول دخي پادشاهک امرينه امتال ايدوب لشکر چکوب
يوریدی .

نظم

همانم علی قوشاندی براق بیلنده ذوالفقار بینهکی براق
عنایت حق آنلرکه معیندر رسولک معجزی نوری آکاجراغ
یورتدی همتیه غازی سلطان دیمز منزله یاقین یا ابراق
غزایه کیتدی بو همت اری کور تیاری شام کر کدر یا عراق

نیت غزا ایدوب یوریدی ، طونه صوبینی کچدی افلاق ولایتینه کیردی .
افلاقک بکلری جمع اولوب اطاعتینه کلدی ، بيله یوریدیلر ، واردیلر بغداد
ولایتینه کیردیلر . بغدادک نیجه بکلری مطیع اولدیلر ؛ والا قره بغداد اوغلی
بلیرسز اولدی . بوغازیلر نیجه کون طاغیرنی و صحرا رینی اللک الکه اله دیلر
بولدیلر . آخر لشکرندن برکافر اله کیردی ، اول کافر ایتدی «ولایتینه کیتدی»
دیدي . بکلر بکی دخي غازیله امر ایتدی «کیرو ولایتینه وارک» دیدي .
غازیلر دخي سکر دیم ایتدیلر ، وهم هر طرفدن ایو طویومقلر اولدی ، و بکلر
بکی دخي بغدادک تختینی بختینی بیقدی خراب ایتدی . آخرینه پادشاهک
خدمتینه کلدی .

سؤال : بو قره بغداد اوغلی نه حاللی کافر در کم بو حال آنک باشنه کلدی؟

جواب :

نظم

قرال انکروسی باصمشیدی سایان بک یایی باصمشیدی
وهم افلاق دخي قورمشیدی نیجه کره ابلن اورکتمشیدی
دخي سلطان محمدله طورشدی قیرلدی لشکری ابو اورشدی

اوزی باشن خلاص ایتدی یاغیدن بوکافردر نیجه لشکر طاغیدن
 بایزید خان هیتی قاچردی آنی له بانک ایلنه کچردی
 عاشقی یاز بوخانک شوکتی قولی علیده اولان همتی
 نیجه یوزبیک قولی واردولت اسی ولی شمدی علینک اعلی دستی

و بوغزانک تاریخی هجرتک سکنز یوز طقساننده واقع اولدی ، سلطان ۸۹۰
 بایزید قولی علی بیک الندن .

باب . — سؤال : سلطان مصر ، رومله نه سیدن یاغی اولدی ، بولرک
 ایکیسی دخی اسلام پادشاهلریدر . روم پادشاهی سراج اسلامدر . ایمدی
 بویکی پادشاهک عداوتندن اهل اسلامه خسارت کورینور ، بولره محبت
 اولسه بیکیدی . جواب : کرجک سویلرسن والا برنیجه ننه سبب اولدی .
 بری بوکم « اندل عجر » (۱) دیرلردی مصره برکشی سلطان اولدی ، آنک
 زماننده قره مان اوغلی ابراهیم بک مصره یاغی اولدی ، یوریدی کولک حصارین
 و آطنه و طرسوسی آلدی ، بکلرینک بعضیسینی قیردی . مصر سلطانی بوحدتی
 ایشیتدی ، مصرک اولوبکینی « خوش قدم » ی لشکره باش قوشدی ، جمیع
 ولایت عربک لشکرین بیله آلدی ، قره مانک اوزرینه یوریدی . یوریدیلر
 قیصریه یه چیقیدیلر . بو طرفدن محمدخان غازی دخی روم ایلیندن آناتولییه
 کچدی ، و اوغلی سلطان بایزیدخان دخی آماسیه تختینک پادشاهیدر ، آکا خبر
 کوندردیکم « مصر لشکرینه آزیق کوندر » دیدی ، وهم بر اولو ایلچی
 کوندردیلر ؛ ابو آرمغانلره مصره معاون اولمیچون . قره مان اوغلی دخی
 کوردیکم عثمان اوغلی مصر سلطانیته معاون اولدی ، کوردیکم کندوبی ایکی
 طرفدن هلاک ایدرلر ، فی الحال طرفینه ایلچیلر کوندردی ، بوکلرله فلورنلر
 کوندردی و آلدینی حصارلری مصرلییه تسلیم ایلدی ، اکثر عثمان اوغلندن
 قورقدیشیچون مصرلیدن احترازی یوقدی .

باب . — آنی بیان ادرکم روم پادشاهینه خبر اولدیکم « اول حصار بکنین قوللریکی عفاتله قیردیلر ، دیو . روم ناساهی دخی » لشکر قیرمق محب اولماز ایشدر » دیدی . آناطولی نکلر نکسی « هر سگ اوغلی احمد پاشا » [۱] یه امر استدیکم « تیز وارک اول حصار ده اولان قوللر نه یازدم ایدک » دیدی [۲] . بونلر دخی یوردیلر ، آطه به واردیلر ، اکثر سپاهی بایاق اندی ، آریقاری یوق ؛ آچ یا ایسحاق ؛ دشمنه فارسو طور دیلر ؛ حصار حلقی حصار دن حقدیلر طوبلرین یوردیلر . اوله اولسه مصر لشکر ییک بعضیسی فاجعه ناسلادی ، او مارلر کم بکلر یکی یوریه ، بکلر یکی خود قونعه مشغول اولدی . واروب ناس کسوب آقنارمه کتیری سیاسته امر ادرکم « بن بونلرک جمیس طوتارم » دیر . مصر لشکری کوردیلر کم بونلر حنک ایتدیلر ، قونعه مشغول اولدیلر ، بر آرادن همین هجوم ایتدیلر . قره مانلی اصلده خاثن ایدی ، بکلرین قودیلر فاحدیلر ، اول بک آردلریه دوسدی اولداحی فاجدی . بو طرفدن حضر ییک اوغلی نکلر « حضر بک اوغلی محمد بک » [۳] طرزون بکی سنان بک انکوری بکی « احمد بیک » نیکده یه دکن قاجدیلر [۴] ، آردلریه باقدیلر یته لر دیو

[۱] سرای هابونده تربیتله میر علم ۸۸۹ ده آناطولی نکلر نکسی ومصر لیلرله خریده اسپر اولدقن سکره قبودان دریا ۸۹۴ ده یته آناطولی نکلر نکسی ننده وزیر ۹۰۲ ده صدر اعظم اوله رق ۹۰۳ ده عرل ابدلی ، ۹۱۰ ده ثانیاً صدر اعظم ۹۱۳ ده ثانیاً قبودان دریا ۹۱۷ ده ثالثاً صدر اعظم اوله رق اوسه معروف ۹۱۸ ده رانعا صدر اعظم ۹۲۰ ده معروف وروسه محافظی ایلدی ۹۲۲ ده وفات ایشدر . بروسه ده مدفوندر . « خریطه قبودان دریا » ص ۲۴۴ قره مرسل قریده تأسیس کرده سی اولان هر سگ نام قصبه ده انشا ایتدیریکی جامع خطیره سنده مدفون اولدی بی بیان اولسیور

[۲] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۲۵ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۲ ؛ « حضر بک راده محمد پاشا » ایله « قره کوز محمد پاشا » دخی احمد باشانک معینه مأمور اولمشدر .

[۳] حضر بک زاده محمد پاشا ، بورکچ پاشا راده حضر بکک محدودی وفایح حضر تری عصر نده امرادان ننده وزیر و روم ایلی نکلر نکسی اولوب ۸۸۹ ده وزارتدن عرالله شهزاده احمده لالا اوله رق ۹۰۴ ده وفات ایشدر .

[۴] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۵۲ و صحائف الاخبار ج ۳ ص ۴۱۲ ؛ حضر بک راده محمد پاشا هر سگ زاده احمد پاشادان اسس واقتم اولدی حاله سردار لعه بعین ایلدی بیکه معبر اوله رق قره کوز محمد پاشا ایله بالانفاق میدان حریدن فرار ایشدر .

قورقورلردن وناقى سسحاق نكلرى حك اتمديلر وقلچ دحى جقارمديلر ، اوو آمديلر ، آطهك صوييه دوكلديلر ، حوق صوده قيرديلر . مصر لشكري هرئك اوعللى احاطه ايتديلر ، ناساهك ر اكيسور . يكجورى قوللرى واردى هرئك اوعلويه آلر او حك ايتديلر وهم قيرديلر وهم قيرلديلر . آخر مصر لشكري غالب اولدى ، هرئك اوعللك آس سكيلرديلر وكدوني مجروح ايدوب طوبديلر [۱] ، مصرك نكيسى اورئكه امانديلر ، حراحلر كتيرديلر حراحيه يمار ايتديلر . نافي سپاهلرى سد ائتدبار وآنك يايالرى كدى اختيارلرله حرئكس نكه دوئشاردى ، اول طابا حاقه ايتديلر ، آرادا اولسون اردومردن حيقن ، ديديلر ، اول ديسر جرئكسلر آلره قليچ اورديلر ، فاحوب ييه اردوه وازانى دحى فاپورلده دپلديلر . كلديلر آدن حصار اوريه دوشديلر ، عهدله حصاردن بيك نش بوركشى حقارديلر ، ارلرئس طوتساق ايدوب آچ ، يابئ آياق ، يالسحاق ايه درديلر دحى كيمس حله وكمس شامه وكمس مصره كوئدرديلر ، هر شهرة كم وارديلر حقارته بوئولر ييه كهر حاحن طاقديلر ، يورئموب يولده فالانك بوئوس اورديلر شهيد ايتديلر ، واول حصارى ييمديلر . هرئك اوعللى حقارته مصره ايتديلر ، سلطان مصر تختيك آياغن اوپدرديلر .

نظم

آنى ياردى اول قدرت بورلار	نهنى قدرت بورارسه اول دورلر
بر ادنا مفلسى نخته حقارر	كمى سلطانكن هيچ بولى هلمار
بو عالم حيروسرى كم فارسوندر	كمه كم نصيب اوله يولدن آرنار
اكرحه قهره دوشدى هرئك اوعلى	عاسقى تقدير ايشدر بوئوبولار

باب . — آنى بيان ايدر كم روم لشكره كم بو سياست واقع اولدى ، آدن صكره نه طاهر اولدى .

[۱] تاج الوارغ ح ۲ ، ص ۵۳ - ۵۲ و صحائف الاحارح ۳ ص ۴۱۲ ده عروج وبارقلى كسله كدن صكره اسير اولدى بيان اوليور .

پادشاه روم دخی وزیرى داود پاشا(۱) به امر ایتدی کم «تیز قوللرمدن نه مقدار قول آلبرسک آل دخی وار» دیدی. داود پاشا دخی آلدی و آناتولی بکمر بکیلکن قولى سان بکه (۲) ویردی، آناتولی لشکرین ینه یکیلدی عام ایتدی، داود پاشایه قوشدی، امر ایتدیکم «یوروك الكز ایردیکی یره دکین خراب ایدک و هر نه کم مقدر اولدیهسه کوره وز» دیدی. داود پاشا دخی یوریدی ولایت عربیه چیقدی، و مصر سلطانیته دخی خبر اولدیکم «رومدن لشکر عظیم کلدی، ولایت عربی خراب ایتکه» دیدیلر. مصر سلطانى دخی جمع خزینه سینی دوکدی. ولایتینه مال صادی، لشکر عظیم جمع ایتدی، ینه حلبه کلدی. روم پادشاهینک مرادى وارساق ولایتینی آریتمقدى(۳)، آنکچونکم اولشکر کم صندی وارساقله قره مانولونک خائلكى اوچندن صندی. داود پاشا کم ولایت وارساقه کیردی (۴)، همان ولایت وارساق احاطه ایتدی. روم لشکری، روم ایلی بکی علی پاشا طرسوس طرفندن یوریدی، آناتولی بکمر بکیسی بلغار طانغی طرفندن یوریدی (۵) وارساق بکمری متحیر قالدیلر، چونکم بو بکمر ولایت

(۱) قاغ سلطان محمدخانک خواص خدامندن ایدی ۸۷۸ بوسنه بکی اولوب ۸۸۰ ده عزل ایدلش بعده آناتولی بکمر بکیسی ۸۸۸ ده صدر اعظم اولهرق ۹۰۲ ده متقاعد اوئش ۹۰۴ ربیع الاولنک درنجی کونی وفات ایلهرک استانبوله انشا ایتدیردیکی جامی قرینه دفن ایدلشدر.

(۲) سنان الدین یوسف پاشا بالترق آناتولی و صوکره روم ایلی بکمر بکیسی وحسن خدمتله وزیر و ۹۲۰ ده صدر اعظم اولوب ۹۲۲ ذی الحججه سنک طقوزنجی کونی مصر حربنده شهید اولشدر. حفته سلطان سلیم خان اول حضرتلری «مصری ضبط ایتدک ققط سنان غائب اولدی بر مملکت اکا بدل اوله من» بیورمشلردر.

(۳) آرتیق، تطهیر ایتک.

(۴) تاج التوارخ ج ۲، ص ۵۲، عمالک عرب حدردنده اوج قاپو یا یلا سینک اونه یاشنده «قوجه قلعه سی» قرینده «آلاطاخ» اتکینه وصولنده «ذوالقدر اوغلی علاءالدوله» کندیسینه ملاق اولهرق اولجه وارساقلری تحت اطاعته آلستى نوصیه سی اوزرینه

(۵) تاج التوارخ ج ۲، ص ۱۵۴، روم ایلی بکمر بکیسی علی پاشا طرسوس طرفندن، آناتولی بکمر بکیسی سنان پاشا «اولاش یوردی» دینیلن محلدن، کندیسی قاپو قولى ایله بلغار طاغندن.

وارساعی الک الک اله دیلر . وارساق دخی طرف طرف مطیع اولغه باشلادیلر ، بوغه اوغلی ، « آق باش اوغلی » ، « الوان اوغلی » ، « سومر اوغلی » ، « ا کدر اوغلی » « اورن اوغلی » ، « آطه لی اوغلی » ، « اوغوز بک » ، « آریق شیطان اوغلی » [۱] و دخی نیجه بونلرک کچی وارساق بکلری چوق چوق داود پاشایه کلدیلر ، خلصتار کیدیلر ، سلطان بایزید خانه مطیع اولدیلر و هم طورغود اوغلینی یرلرندن سوردیلر چیقاردیلر .

نظم

کیمک کم اولسه بخت وجاهی اولور بوجه خلقک اول پناهی
پناه اولمایه نیچون کم بوخلفه خصوصا جمله روحک اوله شاهی
بایزیدخان غازی آل عثمان دعاچیسی ملک هم جمله ماهی
عاشقی یاز تواریح مناقب اوخانک عمرین اوزون ایت الهی
بوماجرانک تاریخی هجرتک سکنریوز طقسان برنده واقع اولدی .

باب . — آتی بیان ایدر کم « هر سک اوغلی » مصر سلطانیه نیلدی .

هر سک اوغلینی کم مصره ایلدیلر ، سلطانک قارشوسینه طورغوردیلر ، پیر اوپدر دیار . سلطان صوردیکم « هر سک [۲] تکن [۳] نه کشتی یدی » بو ایدر « برکافر ولایتینک پادشاهییدی » . « یاسنی بو عثمان اوغلی نه نک کچی طوتدی » . هر سک اوغلی ایدر « مملکت مزای قایجیله آلدی ، بی اسیر ایتدی » [۴] . سلطان ایدر « هی بصار [۵] : سن قول کشتی و بن قول کشتی نته [۶] کلدک نیم اقلیمه » .

[۱] تاج التواریح ج ۲ ، ص ۵۴ ؛ بوغا اوغلی ، آقباش اوغلی ، الوان اوغلی ، سومک اوغلی ، اورن اوغلی ، اولو اوغلی ، آرق شیطان ، اوغوز بک اوغلی .
[۲] هر سک ؛ آلمانجه هرچوغ ؛ بک ، دوقه .

[۳] تکن ؛ شهزاده ، پرنس

[۴] صحائف الاخبار ج ۳ ص ۴۴۴ ده « هر سک حاکنک اوغلی اولوب باباسی طرفندن بر خدمت ایله استانه سعادته کلدکده شرف اسلام ایله مشرف اولوب خدمت شهریاریده » قالدی دینلشدر .

[۵] هر ایکی نسخه ده بوبله در فقط قانون معنایه اولان « یاسا » اولدی

[۶] نته ؛ نصل .

هرسك اوغلى ايدر « سلطان برقوليني برايشه كوندرسه قول وارمازين ديمك اولورمى ؟ ». سلطان ايدر « بو اولماز ». هرسك اوغلى ايدر « ايمدى بنى اقدم كوندردى كدم ». سلطان ايدر « ياسن آنك قيزيني نيجه آلدك [۱] . هرسك اوغلى ايدر « قوللق ايتدم اقدمدر همت ايتدى آلم ». سلطان ايدر « بصابو عثمان اوغليله بزميك دوشمه من (۲) نه بولور؟ » [۳] . هرسك اوغلى ايدر « پادشاه پادشاهي يككم عجب اولماز ، يه نيت دوستلنه اوليحق ». سلطان ايدر « سنى آراين وار ميني دوست قيل ». هرسك اوغلى ايدر « سلطان بيوررسه واردين دوست ايدين » ديدى . سلطان ايدر طرطوق [۴] ورك « ديدى . آت ، قاش ، آچمه ، آتون وريديلر . هرسك اوغلى دخى بارشدرمه عهدهله بر نيجه بكارله هرسك اوغلى قويورديلر ، يتهروم پادشاهنه كلدى ، بارشدردى .

نظم

قومانسن اول مداراي الكدن	كه فرصت بوله سن سن اول دياره
مدارا ايتدى هرسك اوغلى سلطانه	بودمه سلطاني ايتدى اواره
عاشق مدارا خوشدر يرنده	مدارادر اوران دشمنى يره

باب . — آنى بيان ايدر كم « علام الدوله » مصر لويه نيجه دوست اولدى ، مع هذا سلطان بايزيدله دوست ايكن مصر لويه نيجه دوست اولدى .

[۱] سجل عثمانى ج ۱ ، ص ۱۹۵ ده مندرج اولان ترجمه حائنده صهرت پادشاهيه نائيلته دائر بر قيد يوقدر . تاج التواريخ جلد ۲ ص ۵۱ ، « صداقتى التفاته لياقتى اولدني ايچون قرابت مصاهرت سلطاني برله مفاخرته سزاوار كوريلن آناطولى بكار بكيسى هرسك اوغلى احمد پاشاه . حديقة الوزرا ص ۱۶ « خدمات عميمة البركاني وسيله سعادت مصاهرتلى اولدى » خريطة قيودانان دريائى ص ۲۳ ده ۹۰۲ ده داماد پادشاهى اولدني بيان ايديلور .

[۲] يك دوشمك ، اوست كلك .

[۳] نه بولور ، بولق اولق ديمك اولغله « نه اولور » مقامنده در .

[۴] طرطوق ؛ اسلنده بوله ايسه ده فصيحى « نارتىخ » اولوب هديه ، پيشكش ، يادكار ، تحفه ، برگذار ديمكدر .

مدارا ایتدی اوزبکه آدم کوندردی ، ایتدی « اوغلكه قیزم ویره یین و اوغلم
دخی مصره وارسون ، سلطان قابوسینه قوللق ایتسون ، دیدی اوزبک دخی
بوسوزی قبول ایتدی ، علاءالدوله به کیسه لرله فلوریلر کوندردی . علاءالدوله
بر اوغلینی مصره کوندردی . ترکان بکلری ایتدیلر « بر اوغلكی کوندردك ،
هله قیزی دخی نیچون کوندرسن ؟ » دیدیلر . علاءالدوله ایتدی « قیز
یانولقدر » (۱) دیدی « بر طور لاق اشقه اقرار ایتدیمکه آکا حاجی بککاش
اوغلی دیرلر ، بری دخی حاجی اوزبک اوغلینه اولسون ، دیدی .

نظم

حقت اولمق آریقدر	حق ایچون اولماسه صوکی مراقدر
کوکل اولدر اوله کرچک محبت	محتلو کوکل دوسته طور اقدر (۲)
زمان خلقی قامو دنیا سورلر	صوفولر مرادی یاغلو چورکدر
زمان صوفولرین عاشق سور (۳)	علاءالدوله اکرچه کم آریقدر

۸۹۲ هـ . وبوماجرانک تاریخی هجرتک سگریوز طقسان ایکیسنده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم « دلقدر اوغلی بوداق بک » روم پادشاهینه
صورتاه کلدی .

اول شاهک (۴) حصارنده محبوسدی والابونک خدمتینه کلیر کیدر برخاتون
کشی واردی . اوخاتون کشیله دائم خبر کوندردیکه « الله فرصت ووروب
چیقم ، غی کوزتک » دیردی ، کیجه لرله کوزترلردی . « زیرا کم بوندن
اوکدین دخی بوجبسدن قورتلش آدملر چوقدر ، دیدی . نوکرلری دخی
اول خاتون کشیله اورغانلر کوندردیلر ، کندولر حاضر اولدیلر . اللهمک قدرتیله

(۱) یانوا ؛ لغت .

(۲) طوراق ؛ مقام ، مکان ، مسکن ، وقفه .

(۳) سوکمک ؛ لوم ایتک .

(۴) صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۱۶۹ سلطان مصرک

برکشی شام نائی اولمشدی ، اول دخی فرصت بولدی ، کیجه یله فرصت بولوب چقیدیلر ، حصارک خندقینه کیردیلر ، خندقدن چقیدیلر آتله بیندیلر ، شام طاغترینه قاچدیلر ، ترکان بکلرینک آرالرینه کیردیلر و اول بکلر همت ایتدیلر کلدی . سلطان یازیده کلدی ، پادشاه دخی ویزه سنجانجی بکلکن ویردی . هجرتک سکز یوزطقسان اوچده واقع اولدی .

باب . — سلطان روم آتله به و طرسوسه تکرار لشکر کوندردی نه صورتله اولدی وزیر علی پاشایه امر ایتدیکم « قابومدن نه قدر قول دیرسک آل » و دخی روم ایلی لشکرینی آناتولی لشکرینه بیله قوشدی [۱] و هم دکز یوزندن بریجه پاره کیلر [۲] کوندردی قابودان هر سگ اوغلیله ، علی پاشا دخی یوریدی ، بوغازدن کجدی و روم ایلی بکلر بکیسی دخی کلیولی بوغازندن کجدی . واردیلر قره مانده [۳] جمع اولدیلر و اول ولایت واردیلر مراد لرجه فتح ایتدیلر [۴] .

نظم

علی پاشا جهانده سرور قویدی وزیر لر آراسنده یکسر اولدی
 زه یه کم و ارسه قدیمی مبارک نظر نده کی طوبراق جوهر اولدی
 یازید خان دولتی عظیمدر علی اول عظمته مظهر اولدی
 عاشقی بوتوار یخ کم یازار سن جهان اینجده طوغدی انوار اولدی

و بوندن صکره کلدیلر آتله ده بر غریب حصار یایدیلر ، و بر حصار دخی طرسوسده یایدیلر کم عسکر منصوره دستور ویره لر [۵] . خبر کلدیکم « مصر دن [۱] تاج التوار یخ ج ۲ ، ص ۵۰ ، روم ایلی بکلر بکیسی خلیل پاشانی تحت لوانسده اولان اسرا و سیاه ابله و آناتولی بکلر بکیسی سنان پاشانی زیر حکومتده اولان لوان ابله و ایکی بیک بیکچری و قیوقولر ندن اوچ بلوک ضم ایدوب . ۸۹۳ ربیع الاخرینک اوچنچی کونی اسکداره صرور ایشلردر [۲] تاج التوار یخ ج ۲ ، ص ۵۰ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۳ یوز پاره سفینه ابله [۳] صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۳ ، قره مان والیدی یعنوب پاشا ابله [۴] تاج التوار یخ ج ۲ ، ص ۵۰ ، اناورزاو کوره و ایاس و نمرون و ملوانه قلعه لرین آلدی . صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۳ ، انازر و بیاس و نمرون و ملوانه قلعه لرینی . [۵] تاج التوار یخ ج ۲ ، ص ۵۰ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۳ ؛ آتله و طرسوسک قلعه سینا تمبیر ایشلردر .

عسکر کلیسور « دیدیلر ، بونلر دخی صبر ایتدیلمک مصر لشکری کلدی ، صوکنارینه قوندیلر . روم لشکری دخی حاضر اولدی ، صفار آلایلر باغلا دیلر ، آردلرینه ارقومدیلر ، خیمه لرین قوردیلر ، مصر لشکرک کوزلی طور دیلر ، و آنلر بونلرک کوزا دیکی یردن کلدیلر ، بلکه بونلر غافل اولدینی یردن کلدیلر (۱) یوریدیلر . بونلر جنکده یکن قره مان خاشلری اردوینی یغمالا دیلر قاچدیلر . بو طرفدن « طورخان بك اوغلی عمر بك » و « یحیی پاشا » (۲) و « کدیك اری اوغلی » (۳) یوریدی و بو طرفدن « موسی بك » یوریدی ، و پادشاه قولاری یوریدی . مصر لشکری آناتولی لشکرندن ایرلدی قاچدی ، بونلر قومادیلر ، زیرا عثمانلونک عادتی دکدر قاچانی قوموق . دوندیلر خیمه لرینه کلدیلر ، کوردیلر کم قره مان خاشلری یغما یه اورمشلر ، بونلر دخی بوخاشلرک آردینه دوشدیلر و باقی عسکر کم قالدی قاچدیلر . الحاصل ایکی طرفدن بیله قاچدیلر ، الا بری برندن قاچدیلر ، و بوماجرانک تاریخی هجرتک سکنر بوز طقسان دردنده واقع اولدی .

۸۹۴ هـ

باب . — آنی بیان ایدرکم « دلقدر اوغلی بوداق بك » روم پادشاهینک یانندن نه وجهله کتدی .

پادشاه علاءالدوله نك تیمارینی فرداشی بوداقه ویردی ، یوریدی تیماره واردی . غفلته علاءالدوله نك ایکی اوغلینی طوتدی برینک کوزلرین چیقاردی ، او طوردی تنعه مشغول اولدی . علاءالدوله دخی لشکر جمع ایتدی و بوداقک اوزرینه کلدی ، اوغراشدیلر بوداق قاچدی . « میخال اوغلی اسکندر بك » بیله یدی طوتلدی ، اما مبالغه جنک ایتدی ، آخر اوغلن دوشردیلر ، کندویی طوتدیلر مصره کوندردیلر ، بوماجرانک تاریخی اولکی تاریخده در .

- (۱) صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۱۳ سلطان صرک ایکنجی وزیری تاپک اوزبک ایله اوچنجی وزیری و سلحداری تبرزبک و دردیچی وزیری میراخور قنسو و بالجه شام بکری ، سکرلر یله .
- (۲) حضرت فاتحک توللرندن اولوب اندرون هایونندن بالتفیض ۵۸۸۵ هـ بوسنه بکی ۵۸۸۶ هـ روم ایلی بکلر بکیسی ۸۸۷ هـ معزول ۸۹۲ هـ کانفری والیسی ۸۹۳ هـ ثانیاً روم ایلی بکلر بکیسی ۹۰۷ هـ ثانیاً بوسنه بکلر بکیسی اوسنه آناتولی بکلر بکیسی و سلطان بایزید ثانی یه داماد ۹۰۹ هـ ثالثاً روم ایلی بکلر بکیسی ۹۱۰ هـ وزارت ایله قبه نشین اولوب ۹۱۲ هـ وفات ایتمهدر .
- (۳) تاج التواریخ ج ۲ ص ۵۷ ؛ ولی الدین اوغلی احمد پاشا .

باب . — آنی بیان ایدرکم سلطان بایزید خان دوکون ایلدی ، نه صورتله ایتدی .

برکون کندی اوغلینی سنت ایتدی ، وبردخی قیزی اوغلینی وبردخی وزیرلی اوغلینی سنت ایتدی (۱) و نیجه تیملره لباسلر کیدروب بیله سنت ایتدی و اوچ قیزین دخی چیقاردی ، جمله سینه بر نیجه کون دوکون ایلدی . سؤال : بوسلطان بایزید خانک خود اوغلانلری چوقدی ، باقیسی تولدی ؟ جواب : باقیسی تیمارلو تیمارنده بیدی ، وهم آنلری سلطان محمدخان غازی اوغلی «جم» ی سنت ایتدیکی وقتن آنلری دخی ایتشدی (۲) . سؤال قیزلرین کیملره ویردی؟ جواب : بر قیزین «بایندر خان» نسلی «اوغورلو خان» اوغلی «احمد» ه ویردی (۳) و بر قیزینی کندینک اولو وزیر ی اوغلینه (۴) ویردیکم اولوداود پاشادر ، و بر قیزین اسکندریه بکی «نصوح بك» (۵) ویردی . و بودو کونک تاریخی هجرتک سکز یوز طقسان بشنده واقع اولدی .

۸۹۵

سؤال : بوداق کم قاچدی ، نزهه کیتدی ؟ جواب : ینه شامه واردی ، مصر سلطانی طوتدی حبس ایتدی ، آندن صعید ایلینه کوندردی (۶) . پادشاه روم علاءالدوله یه تیمارینی ینه ویردی مقرر قیلدی . اسکندر بك مصرده محبوس قالدی ، آخر ینه صالحویردیله ، رومه کلدی ، و بونک تاریخی کچن تاریخده در .

(۱) تاج التواریخ ج ۲ ص ۶۸ ؛ شهزاده سلطان احمدک مخدومی دخی .

(۲) واقعات جم ؛ سلطان جک تاریخ ختانی اوائل صفر ۸۸۷

(۳) ۲۴۴ هجری صحیفه مطالعه بیورلسون .

(۴) مصطفی پاشا ؛ آماسیه پاشاسی اولهرفی شهزاده احمد ولایتنده اسیر و ائمه وزیر اولمش و ۹۳۰ تاریخنده قضاء وفات ایتشدر .

(۵) فاغ سلطان محمد خان اصراسندن ایدی . ۸۶۹ هـ بوسنه و صکره اشفودره

والیسی اولمشدر .

(۶) صعید ؛ خطه مصریه نك قسم جنوبیسی ، مصر علیا ، صعید یوکسك طرف

مناسیینه در .

باب . — آنی بیان ایدرکم « سیس حصارى » نه واران (۱) جندیلری روم پادشاهی نیلدی .

ایو عطا احسانلر ایدوب مصره کوندردی . مصر سلطانی آنلری قدس شریفده محبوس قیلدی . بودخی کهن تاریخده واقع اولدی .

باب . — آنی بیان ایدرکم مصر سلطانی رومه لشکر کوندردی نیلدی . علاءالدوله اغوا ایتدیکم « روم پادشاهی لشکر جمع ایدوب اوزرینه کلیورر » دیدی . سلطان مصر دخی خزینه لر دوکدی لشکر عظیم جمع ایتدی ، رومه کوندردی . رومه کلدی کوردیلرکم ، روم پادشاهی لشکر جمع ایتدیمش . بونلرک خودنیتی کافره غزنا ایتدیکم مصر لشکری رومه کلدی . روم پادشاهی ایلچی کوندردیکم « اوش بن کلدم ، ولایتنه چیقدم ، چوقور اوواده آلدیفک حصارلری ویر ، یوخسه سن بیلیرسن » دیدی . ایلچی دخی کلدی روم پادشاهی یتشدی . دخی سؤال جواب اولدین مصر ، قره یان ولایتنه قیصریه و انکورویه و آقمرایه و لارندهیه و بو ولایتله سکر دیم صالدی . یاقدی و ییقدی ، کولک حصارى اوزرینه دوشدی ، آلامدی یوز قرالغیه ینه ولایتنه کیندی . کوندردیکلری ایلچی روم سلطانی یاننده قاندى .

— ۸۹۵ نه

بوماجرانک تاریخی هجرتک سکز یوز طقسان بشنده واقع اولدی ، وهم بو تاریخده استانبولک بر طرفینه بر مصیبت واقع اولدی ، زیاده یاغمورلر یاغدی ، کولک کورلدی و یلدریملر شاقیدی [۲] بر کافرلی قبهیه یلدریم

[۱] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۵۵ صدر اعظم خادم علی پاشا ، روم ایل بکلر بکیسی خلیل پاشانی سیسک فتح ایچون اولجه کوندروب کندوسیده متعاقباً عزیمت ایتشدی . قلمه محافظی نبی بک استنبان و قلمه نبی تسلیم ایتدیله موی الیهی ایکی بیک مقداری خواصی ابله استانبوله اعزام ایتشدی .

[۲] شاقیق ، آبدینلق بلوطلر آراسندن پارلامق ، الماس کبی نقطه نقطه پارلامق ، شمشک چاقق ، طوب و توفنک آتشی و آینه و کوز و امنالی نسه بردن بره پارلاوب آبدینلق اتمک ، لمه پاش اولق ، سس چقارمق ، اوتنک

ایندی (۹) و اوقه بی و نیجه اولری و نیجه مسجدلری آدملریله هلاک ایتدی . پادشاه روم بومصیتی کوردی ، جمیع ولایتینه مال صدقه ایتدی . پادشاه دخی کوچدی یا یلایه کیتدی (۲۱) بونک تاریخی دخی اولکی تاریخده واقع اولدی (۱۳) .

سؤال : اول مصر لشکرندنکم ایلچی گلشدی نیجه اولدی ؟ جواب : بر آی مقداری آلیقودیلر ، اول عسکرک قره مانه ایتدیکی حدثنن اوتوری . علوفه ایتدیلر وهم آتلیینه یم ویردیلر ، زیرا ایتیه جک اولورسه کلیرلر دخی آرتق ایدرلر .

سؤال : بو ایلچی نیچون گلشدی ؟ جواب : عذر ایتدیکم « پادشاه روم غازی پادشاهدر ، نیه احتیاجی واردرکم بو چوقور اووانی ضبط ایتک دیلر و بو چوقور اووا خود « مکه » « مدینه » و ققلریدر . ایعدی بو مکه و مدینه و ققلرین و بو خدمتی ، بو غریبلرکم مصر سلطانیدر ، بونلر ایده گلشدر . لطف ایدوب بو خدمتی بو غریبلره لایق کوره لر و اول حصارلری تسلیم ایدلر » دیدی . پادشاه روم دخی بر عزیز کشی کوندردی ایاجیلکه . بو ایلچی یله بیله واردی ، اول حصارلری تسلیم ایتدی (۴) وهم مصر سلطانیته دخی ایو هدیله لر بیله کوندردی واردی مصر سلطانیته واردی ، مصر سلطانی دخی ایلچی یه ایو عزت ایتدی . بر ایلچی دخی اول قوشدی ، کلدی محبت اظهار ایتدی . بو ماجرا نک تاریخی هجرتک سکنز یوزطقسان یدیسنده واقع اولدی .

۸۹۷ نه

(۱) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۶۵ ، آت میدانی قرینده « کون کورضر کنیسه » دیکله معروف اولان دیر عظیمکه صلابت و استحکامی حد کالده اولغین مخزن باروت ایشلر ایدی . . . عزم آسمان ایدن قبه دیر نلک قره قهرخی سیر ایدوب قزل آطه قرینده دریایه دوشدی ، بران اولان طاشلر استانبول خلجینی آشوب کیی غلطه یه و کیی اسکداره دوشوب مواضع کثیره ده خسارتلر واقع اولدی .

(۲) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۶۷ ، ادرنه یه

(۳) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۶۵ ده ۲۲ شعبان و ۲۴ تموز ۸۹۵

(۴) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۷ - ۶۶ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۶ تونس پادشاه « سلطان عثمان حفصی » نک سفیر مخصوص ارسالیله وقوع بولان رجاسنه « ملا عرب » دیکله مشهور مفتی عصر « زین الدین علی عربی » نک افضام ایدن غیرتیله سلطان مصرله عقد صلحه ایدلشدر

باب . — آنی بیان ایدر کم سلطان بایزید خان غازی جمیع ولایت رومی

ضبط ابتدی .

عرب حدندن تا کورجستانه وارنجه، تا کم کفه نك بورن طولانوب خورز مه وارنجه . بو طرفده افلاق ولایتی تا انکروسه وارنجه . بو یکاروم ایلی ولایتینی دکز لرینی تا «رین پایا» یه وارنجه . آندن کلوب تا خدمصره کلنجه، جمیع بونک النده ایدی . وهم حق آکا یدی اوغل ویرمشدی ، وهر اوغلینه بر مملکت پادشاهلغن ویرمشدی [۱] وهم طقوز قیزی دخی واردی . (۲) و بو

[۱] شهزاده عبدالله ؛ فاتح سلطان محمد زماننده صاروخان والیسی ایدی وفاتی

۸۸۸ رمضانده در .

شهزاده شهنشاه؛ ولادتی ۸۶۵ برمدت رومان والیلکنده بولندقدن سکره ۹۱۷ ده قونییه ده فاتله جنازه سی بروسه یه نقل ایدیله رك سلطان مراد خان جوارینه دفن اولمشدر . شهزاده احمد ؛ ولادتی ۸۷۰ در ۸۸۶ ده آماسیه والیسی اولوب ۹۱۸ ده افتاه ایدلشدر . بروسه ده سلطان مراد جوارنده مدفوندر .

شهزاده علمشاه؛ صاروخان والیسی اولوب ۹۱۸ ده وفاتله بروسه ده مراد خان

جوارنده مدفوندر .

شهزاده محمد؛ کنه والیسی اولوب ۹۰۰ ده وفات ایشدر نغشی بروسه ده خداوندکار

خان تر به سنده مدفوندر

شهزاده تورقود؛ «ابن الحبر محمد قورقود»؛ تاریخ ولادتی ۸۷۲ و یا ۸۷۴ در . صاروخان

والیسی ایکن تکه والیلکنه تمیینه مغبر اوله رقی مصره عنبریت وعودنده تکرار صاروخان والیلکنه نصب اولمش و ۸ و ۹ تکه ده افتا ایدلشدر . بروسه ده سلطان اورخان تر به سنده مدفوندر . علما و شعرا دن ایدی .

شهزاده محمود؛ ولادتی ۸۸۰ ده در . ابتدا قسطنطونی والیسی اولوب ۹۱۰ ده

صاروخانه نقل ایدلش ۹۱۳ مغنیساده وفات ایشدر ارتحالنه شاعر لامی «حق رحمت ایلسون» تاریخنی سولشدر .

[۲] خدیجه سلطان ؛ بروسه ده وفات ایدوب اوراده مدفوندر . ادرنه قابوستنده

بر جامع شریف انشا ایشدر مشدر .

کوهر ملوک سلطان؛ «دوقه کین زاده محمد پاشا» نك زوجه سیدر . تاریخ وفاتی

۹۵۷ ، ایوبده «زال محمود پاشا» مکتبنده مدفوندر .

سلجوق سلطان ؛ وفاتی پدیرنك ارتحالندن اولدر . پدیری تر به سی آردنده تر به

مخصوصه ده مدفوندر .

قبزلوك هر بريني بر مملكت نكته و یرمشدی ، اما ر قیزی « مایدرخان » نسلی
 « احمد میرزا » به و یرمشدیکه اول شرقه پادشاه اولمشدی . [۱]

باب . — آئی بیان ایدر کم بوسه بکی « یعقوب آغا » [۲] « در نخل مان » [۳]
 له نه صورتله او عرائش ایتدی .

اصلی بودر کم بو اوغرا اتدن او کدن در نخل بان « سرای او واسی » نه
 سکرتمشدی ، غیر ی سنحاق بکی رمانده یی قوب حرات ایتمشدی . بودر نخل
 بان بوسه ولایتیک اولومانلر ندر وانکروس قرالیک ریاده هادر لر ندر [۴]
 وهم حوق ولایته حکم اندر نادی . یعقوب آغا رمانده او کافر نیت ایتمشکه
 کله سرای او واسیی اوره . یعقوب آغا ایتدی « اول کلکسورین بر واریین »
 دیدی ، غاریلری جمع ایتدی نیت عزا دیو یوریدی ، در نخل مانک ولایتینه
 عین شاه سلطان ، شیر آغا مدرسه سی قریده کی مکتبک تانیسی اولوب وانده
 اورایه دمی ایدلشدر .

ها سلطان . « مالی پاشا » نك روحه سی اولوب زوچیک و فانی حیدله نا تمام
 فالان حامیی ۹۱ ده اتمام ایتدرمش و وواتنده جامع مد کورده واقع تره سبه روحی
 یابینه دمی ایدلشدر .

[۱] ۲۴۵ نهمی صحیفه مصالعه بیورلسون

[۲] یعقوب پاشا « حادم » . فاتح سلطان محمد خانک کوله سیدر . قاپو آغاسی ۸۸۸
 ده بوسه ۸۹۰ ده روم ایلی بکلر نکیسی اولوب ۸۹۷ ده عمل ایدلش و ۹۰۳ ده
 وربر اولمشدر در ب یق آئی صکره اختیار تقاعده ۹۰۷ ده فات ایله مشدر . سلاسیکده
 مدیوندر ناح التوارخ ح ۲ . ص ۷۳ ده سلطان بایرید ثنی به آماسیه ده قاپو آغاسی
 وبعده قرمان و لیلکنده شهزاده شهبشاهه بکلر بکی اولدی و هاهمه تاریخک فرانسرحه
 « هالر » ترجمه سی ۱۸۴۶ پارس طبعی ح ؛ ص ۵۳ ده ده سلطان بایرید تانینک
 دامای ایدوکی کوریلبو .

[۳] ناح التوارخ ح ۲ ، ص ۷۳ هامشده اسمیک « در نخی » اولدی کوسترلدی بکی
 کی هاهمه تاریخک آف الیای ترجمه سی وطنی ح ۴ ، ص ۵۳ ده ده « در نخی » در .
 [۴] ناح التوارخ ح ۲ . ص ۷۳ و صحائف الاحبار ح ۳ . ص ۴۱۷ ده بخار
 قرالیک قرداشی اوعلی اولدی کوسترلش ایسه ده ناح التوارخک مدکور صحیفه سی
 هامشده خروات قوماندانلر ندر ایدوکی بیان ایدلش و هاهمه تاریخک مالاده کی ترجمه سی
 در دنجمی سلاسیک ۵۳ نهمی صحیفه سیده بونی مؤید بولمشدر

کیردی . درنجیل بان بو حالی ایشیتدی شاد اولدی ، انکروس ولایتدن
 و اول اطرافدن مبالغه لشکر جمع ایتدی ، اول ولایتلرک دربندلرین باغلادی
 ترک قاجسون دیو . زیرا بو غازیلر آنلرین ولایتینه کیرمشاردی ، بو کافرلر
 کلوب دربندلری بکلردیکه « ترک کلوب اوغراییحق هیچ برین چیقارمایم »
 دیرلردی . والحاصل کلدی دربنده اوغراددی ، کافر دخی اوکینه ایندی .
 قارشو واردی « قرب اووا » ده مقابل اولدیلر . یعقوب آغا ایتدی « هی
 غازیلر ! اسلام غیرتیدر ، بو کون دین یولینه طورشمق کرک » دیدی . « الله
 الله » دیوب یوردیلر ، کافر لشکرینه قاریشدیلر ابو جنک ایتدیلر . آخراهل
 اسلام غالب اولدی کافرلی باصدیلر ، شول قدر قیردیلر کم کافر لشدن آت
 یوریه مزدی و اول درنجیل بانی ودخی نیجه بانلری طوتدیلر ، بند ایدوب سکز
 بیگ بورولنه خنکاره کوندردیلر ، و اول قیردقلمی کافرلرک بورونلرین
 کسدیلر ایلره دیزدیلر ، خنکاره بیله کوندردیلر ، قیریلان کافرک عددی
 معلوم اولسون ایچون . ودخی غازیلر شویله طویوم اولدیکم حدی قیاسینی
 اللهمدن غیری کیمسه بیلمز (۱) و اول درنجیل بانی خنکار قره حصاره حبه
 [۱] « یعقوب پاشا ، وقعه یی وجه آتی اوزره نظم ایدرک سلطان بایزید
 ثانی به تقدیم ایتشد .

نظم

ندا ابریشدیکم قیر بو آزاده
 سرادخان ایتدی آیحق قوس اوراده
 ملکر بقلوب صقلر هواده
 معاوندر بزه ارض وساده
 قوقلرده درده و تپاده
 اسیر اولدی قاموسی اول براده
 بیله چوق بان طونلدی اول آزاده
 پاتور محبوس اولوب بند لاده
 یراشور جاهلک جان جزاده
 قرالی تکرری ویررسه پیاده

بولشدرق دشمنه چون قیرواده
 حقک امرله ایتدم بر غنراکم
 اورردق کافرک بوینه شمشیر
 عجبی بو ظفر چون غیب ارنلر
 مافوز بیگ دخی بشوزی صابلدی
 طوتیلان دیریله اون بیگ وار ایدی
 « درنجیل بان » قرال بکلر بکیسی
 شهنشه دولتنده اول ملاعین
 قو چکسون محنت ورنج و بلایی
 قیزل اورن اوکنجه یوریده می

کوندردی ۱۱] و یعقوب آغایه بخشی خلعتی کوندردی (۲). اسکندر پاشا ایتدی «سلطانم! روم ایلی بکلر بکیلیکی آکا ذیقدره دیدی وهم ویردیلر و بوغزانک ۱۹۸ نه تاریخی هجرتک سکز یوز طقسان سکزنده واقع اولدی، سلطان یازیددورنده .

تفسیر

یعقوب پاشا کور نه ایش ایتدی اول دین رسوایچون خوش غزا ایتدی قوشاندی قلیچی همتا، ایتدی غزا بیل موج دکز فرقیله جوش ایتدی آجدی کوزخی یعقوب کوردی درنجیل قراله خبر اولدیکه عورتی بوش ایتدی یعقوب بیلک مرداندر غزا یولنده غیری خلقی دوست یولنه بیله اش ایتدی یازدی عاشقی غزای یعقوبه تاریخ یعقوب کافره دوزیری جمله یوقوش ایتدی (۳)

ایده بن سرنکون رایات کفری	دیکوب دین سنجاغن فوق العاده
فنایه ویرهیم اقلیم کفری	مقیم اولدجه بودار فساده
قیلام ادنا قولوی وواده بن	خدا فرصت ویررسه بلغراده
ویروب آت طون اولورم دستکبری	قاچان بر غازی بی کورسم پیاده
الده یکن ایدرم بئل واحسان	بی صائک بیغ زاد وزواده
کسی چکمک نه لازم کنج ایچون ریغ	نصیب اولمز چورزقندن زیاده
زمانده اسیری قلدیم ارزان	متاعی دوشدی کافرک کساده
چو سلطان یازید بن محمد	عنایت قیلدی ایرشدم مراده
یم بوسنه بکی «درویش یعقوب»	خدا عونیه ایردم بو جهاده
مقام ایده بکا جنات عدن	اومارم اول غنی دارالبقاده

بو منظومه جامع الدواک ایکنجی جلدنده ده . ندرجدر .
مخالف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۲۰ . بو حرب ۸۹۸ ذی الحجه . سینک بدیجی جمه کونی وقوعه کلشدر .

[۱] مخالف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۰۹ ترک حیات ایدنجیه قدره حصار صاحبده عبوس قالشدر .

[۲] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۷۹ ؛ «نقود وافرہ احسانی و بر مرصع شمشیر اسالی ایله سرفراز» مخالف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۱۹ «خلعت فاخره و شمشیر مرصع و خاص آنلردن بساط ملوکانه ایله دونائمش آت احسان» .

[۳] بو مصراع نسخه اصلیه ده « یعقوب کافره دوزیری جمله یوقوش ایتدی » صورتنده در تاریخ وقعه بی تضمن ایتمه مکده در .

باب . — آنی بیان ادرکم سلطان یزید خان غاریکم رفقزنی «او عورلو اوغلی احمد میرا» نه ویرمشدی [۱] اول احمد میرا نه اولدی .

ولایتدن مایندر خان اوغلانلرندن استانبوله کلدیلر . سلطان یزیده ابو پیشکشر کتیردیلر . احمد میرایی اعوا ایتدیلر ، رکیجه فاحردیلر ، سلطان یزیدک خبری یوفکس . تبریزه ، آذربایجان محینه ایتدیلر ، بکری جمع اولدیلر ، تختی تسلیم ایتدیلر . احمد میرانک عمیسی اوغلی واردی «تخته» آکا حان اولدی ، آنی شهید ایتدیلر . احمد میرا ایکی آی مقداری نحتده پادساه اولدی ، ولایت رومدن برکشی ایلتدردی ، آنی وزیر ایدندی (۲) ، آنک اغواسیله کندویه مطیع اولان بکری قیردی ، آخر بر عمیسی اوغلی «هبه» دیرلردی میرادن فاحدی میرا آردینه دوشدی بولوشدیله عظیم حنک اولدی ، احمد میرایی شهید ایتدیلر و اول وریر ایدندیکی «نقطه جی اوغلی» نی پاره پاره ایتدیلر [۳] .

نظم

کرکدر کشی به حوس عقل و دولت	دخی مصاحب اوله اهل عزت
صاقیه حلق ایچیده آدو صان	اوله اهل کرم هم اهل مروت
ایدنه دکمه بر جری بی هدم	کم آندن ایرسه حکمینه دلت
عاشق یار مناقب ایت دعایی	دعائر ایده لر بیل حمله ملت

[۱] قامنی قصیر اولسندن طولایی «کوکده» لقبی آلمشدر . زوجه سیدک «عین شاه» سلطان اولسی مملو طدر .

[۲] صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۱۶۷ «کدوئک شیخی اولان نقطه جی اوغلی نام شیعه کمال مرتبه معتقد اولوب آتک رأیدن حارج اینش ایشله مردی» .

[۳] صحائف الاجار ج ۳ ، ص ۱۶۷ ده «الله قولی سلطان» ک احمد میرزادن نوحه سله ایالتی اولان کرمانه ، آدونا کیده رک فارس والیسی قاسم بکله عصیان ایچون اتاقلری اوزریه احمد میرانک ۹۰۳ ده حربه مجبور اولدینی ومدت حکومتیک آنی ماهدن عبارت بولندی کوریلدیور

وبوماجرانك تاريخي هجرتك طقوزبوز اوچنده واقع اولدى .

سؤال : بوولایت رومه ، ولایت عربدن ویا ولایت عجمدن بکتر کلدیمی؟
 جواب : ولایت عربدن و عجمدن کلدیله . سلطان مراد باباسی سلطان محمد زماننده سامدن «اولو حاجب» کم «سدون = سدون حاجب» (۱) دیرلردی، «ملک مؤید» زماننده قاچوب رومه کلدی ، سلطان محمد دیرلک ایلدی، آخر مؤید اولدی «اشرف» سلطان اولدی سدون ینه شامه واردی حاجب اولدی . بوندن صکره مصرک اولو بکی کم آکا «جانی بک = جان بک صوفی» دیرلردی، اسکندریهده حبسده ییدی ، حبسدن قاچوب سلطان مراده کلدی . سلطان مراد بوکا آت ویردی و خرچلق ویردی «دلقدر اوغلی نصرالدین بک» کوندردی . نصرالدین بک بوکا قیزین ویردی ، لشکر قوشدی بونی ملاطیهیه کوندردی ، واردی ملاطیه نك اوزرینه دوشدی، ابو جنك ایلدی ، ملاطیه یی ویرمدیلر . آخر ترکانك بعضیسی خان اولدی جانی بکی اولدردیله . مصر سلطانی حلب نائیبی دلقدر اوغلی اوزرینه کوندردی ، نصرالدین بک دخی قاچدی «مرچ» دن رومه ، سلطان مراده کلدی . مصر سلطانی ، نصرالدین بکک یرخی «همزه بک» و یری . عربدن واقع اولان بودر .

باب . — آنی بیان ایدر کم عجمدن کم کلدی و کلمکه سبب نه اولدی .

«میرزا شاه رخ = شاه رخ میرزا» خراساندن یوریدی آذربایجانیه تبریزه «اسکندر» اوزرینه کلدی کم «قره یوسف اوغلی» آذربایجانك بکدر . تبریز نواحینده اوغراشدیلر ، جنك اوزرنده یکن اسکندرک قرداشی «جهانشاه میرزا» قرداشی اسکندره خان اولوب شاه رخ میرزایه واردی ، اسکندرک لشکری صیندی ، او یله اولیجق اسکندر رومه توجه ایتدی، کلدی ارض رومه چیقدی . شاه رخ دخی اوغلی «چوکه میرزا» یی آردنجه کوندردی . «قره

(۱) اسکی ملوک اسلامیهده باش ماینجی ویا وکیل مطلق وزیر اعظم و طبغه سنی

ایفا ایدر بیوک مأمور . قاموسده قابوچییه اطلاق اولنور دینلمشدر .

بولوك «ديار بكر پادشاهی ایدی ، قارشولوب ارضرومده بولوشوب محكم جنك ايتديلر . آخر اسكندر غالب اولوب قره بولوك باشن كسدى و «بايزيد» آدلو براوغلي واردی ، آنك دخی باشن كسدى . بوایكى باشی مصر سلطانی «ملك اشرف» ، كوندردی ، كندی رومه توجه ايتدی . شاه رخ اوغلی جو كه ميرزا كم آردنجه كيتمشدی ، اودخی ارضرومه كلوب جنك قضیه سن ایشيدوب ارزنجانه دكين كلوب ارزنجانده قره بولوك بر قیزی واردی آنی آلوب دوندی آتاسینه كيتدی . اسكندر ، رومه كلدی ، «قازاوا» به ايتدی ، قیشی آنده قيشلادی ، یازین «النج» قلمه سینه كیردی . آذربایجان مملکتین شاه رخ ميرزا اسكندر ك فرداشی «جهانشاه» ویردی ، كندی دوندی ولایتینه كيتدی . اول وقتكم اسكندر قره بولوك باشن كسدى ، قره بولوك اول اولان اوغلندن غیری بش اوغلی قالدی ، بری «سلطان حمزه» ، بری «يعقوب» ، بری كاخده و بری ارزنجانده اولوردی «علی بك» و «محمود بك» ، حمیده اولورلردی و «محمد بك» كو چرايل ايجنده اولوردی . قره بولوك اولد كدن صكره سلطان حمزه ديار بكره پادشاه اولدی ، محمود قاچدی جهان شاهه كيتدی . محمد بكی سلطان حمزه قیغردی [۱] ، یانینه كتیردی كوزن چيقاردی . بو طرفده سلطان مصر اسكندر اوزرینه لشكر كوندردیكم «النج» قلمه سندن چيقارمغه ، لشكر ارزنجانه وارنجه مصر سلطانی «اشرف» الله رحمتینه واردی . و بو طرفده «النج» قلمه سنده اسكندر ك اوغلی باباسینی اولوردی . اسكندر اولد كدن صكره جهان شاه اسكندر ك حكم ايتدیكي یره حكم ايتدی . بو طرفده «چاقاق» مصره سلطان اولدی و قره بولوك بر اوغلی ، كندینك ابكي اوغلیله كم بریسی «حسن بك» و بریسی «اویس بك» رومه كلوب «الوان چلی تکیه سی» [۲] نه قوندیلر قرق اللی كوچر اوله . علی بك سلطان مراده

[۱] قیغرمق ، زبازردی چیغرمق ، دعوت ایتك .

[۲] آتاسیه به اون ابكي ساعت مسافه ده كاشن «مجید اوزی» به ابكي ساعتك بر همدی اولان و قداآ نامی «تاون» اولوب ایوم «علوان چلی قره سی» دینیلن كویده در .

واردی ، اوغلارین آنده قودی . سلطان مراد اسکللی آکا تیمار وردی . بو طرفده داقدر اوعلی نصرالدین که رومده یدی «آرتق اووا» (۱) ده اوطورردی او قیز بکم او حانی بکه ورمشدی ، حاقاق سلطان کوندردی . حاقاق سلطان قیزی آلدی ، کندوه نکاح ایتدی . آندن صکره مملکتی نصرالدینه وردی . نصرالدین قره یولوز اوغلی علی بکه حبر کوندردی کم اول سلطان مراده کلشدی ، «کل سکا مملکتکی آیورین» دیدی . علی بک سلطان مراددن دستور آلوب واردی حلبه حقدی مصر سلطانینه سیدردیلر . مصر سلطانی قره یولوز اوغلی سلطان حمزه بایلچی کوندردی ، «قرداسکه مملکتکدن مملکت ویر» دیو . اول دخی آدرحای (۲) قرداشی علی بکه وردی . اول حمیده سلطان حمزه ماردمده احلبه اولدی . علی بکک آنک یاننده «جهانگیر» آدی بر اوغلی واردی ، سلطان حمزه اولیجک جهانگیری بکه دیلر ، و بو طرفده علی بک دخی وفات ایتدی . حسن بک ادرحایه کیردی اوطوردی ، قرداشی اویس بک دخی بیله ، رمضان مارع اولدیلر اوطوردیلر . بر کون حسن بک بازارچی صورتنه کیروب بازارچیلرله تنها واردی حمیده کیردی . حمید حلقی بونی کوردیلر ، قبول ایتدیلر . اول وقتده جهانگیر کوچر اولریله بریده قیشلامعه وارمشدی ، ایشیتدی کم قرداشی حسن حمیده کیرمش ، جهانگیر فاحدی ماردینک قلعه سینه کیردی . آنالری «دلشاد خانون» ایکسک آراسیه کیردی بارسدردی . او ماردینده اوطوردی ، حسن بک مملکته پادشاه اولدی . اول خانون سلطان محمد دخی کلدی ، آنک قضیه سی یوفاروده ذکر اولنمشدر . (۳) سمدی کلدک احمد مبرابه کم اوغورلو محمد (۴) اوغلبدر : اوعلی «محمد» سیرار بکی اندی ، آناسی اوزون حسن ، اوغلی «سلطان حلیل» ی اوغورلو محمدک اورریسه کوندردی . اوغورلو محمد دخی کلن لشکری باباسی سانوب فارشی طورمیوب کلدی ، نعداده حقدی ،

(۱) ارتق آناد ، توفده ملحق بر وسیع قصادر .

(۲) سحّه اصلیه ده بوله در

(۳) ۱۵۶ و ۱۶۰ نجی صحیفه لره مراحت بیورلسون .

(۴) اوغورلو محمد پاشا اصمهان وایلیکنده بولنمشدر . فاع سلطان عد جان ،

کریه سی «کوهر جان» سلطانک زوسی اولوب ۸۸۳ ده آناتولی وایسی اولمشدر .

شامه کلدی ، آندن رومه سلطان محمد کلدی . سلطان محمد دخی تعظیم ایدوب سیواسی وردی . واردی ینه سیواسه چقیدی ، اوزون حسن بکلری اتفاق ایدوب حیلہ ایتدیلر ، کندی مملکتارینه ایتدیلر ، چادرندہ اوطوررکن اوقله اوردیلر . حاتی بویہ کوریجک ، اوغورلو محمدک ایکی اوغلی واردی ، نوکلری آلدی فاجدی ، برین مصرہ ایتدیلر کم آدی «محمد» دی ، و برین سلطان محمد کتیردیلر کم آدی «احمد میرزا» در . مصرہ ایتدکلری مدینہ رسولده وفات ایتدی ، و بونده کل احمد میرزایہ سلطان محمد عنایتلر ایتدی ، خوش کوردی . آندن اوزون حسن اولدی ، اوغلی خلیل ، بک اولدی ، سلطان یعقوب اوزرینہ واردی . اوغراشدیلر خلیلی اولدروب یرینہ کندی بک اولدی .

سؤال : بوندن غیری دخی کیمسه کلدیملی علمدان و فقرادن ؟ جواب : یلدریم سلطان زماننده «مولانا جزری شیرازی» [۱] و «مولانا محمد بزازی» سرایی ، [۲] کلدی . و امرادن «سلطان احمد بغدادی» پادشاه کلدی ، کوتاہیہ تیماوریدیلر ، درت آی طوردی ، ینه بغداده کتیدی . ودخی «قره یوسف» [۳] کلدی تبریزدن ، طقوز آی قابوده خدمت ایتدی ، ینه تبریزه پادشاه اولدی . والله اعلم .

باب . — آنی بیان ایدرکم طقوز یوز ایکی تاریخنده له قرالی عظیم لشکر جمع ایتدی ولایت اسلامه یوریدی .

پادشاه رومه خبر اولدیکم ، اول سلطان بایزیددر . امر ایتدی لشکر اسلامدن

[۱] انقره حربندن صکره تیمورک ، حفیدی محمد سلطان بن جهانگیر قبادتیله و امراسندن شیخ نورالدین رفاقتیله بروسه به سوق ایتدیکی اردویہ اسپر اولش و بالاخره اطلاق ایدلرکه بروسه ده قالددر

[۲] «محمد حافظ الدین ، ابن بزازه» محمد کردی محمدوی اولوب تاریخ وفاتی ۸۲۷ دره

[۳] آذربایجان حاکمی قره قویونلی قبیله سندن «قره یوسف بن قره محمد» .

قارشو واردیلر [۱] ، قره بغداد ولایتنده بولوشدیلر، جنک عظیم اولدی . آخر اسلام لشکری غالب اولدی ، کافری باصدیلر ، شویله قیردیلرکم غازیلرک آتلیری کافر لشدن یوریوب چیممازدی وبوغز انک تاریخی هجرتک طقوز یوزاوخنده واقع اولدی .

سلطان بایزید خان غازی « مغال قوج اوغلی = مالفوج اوغلی علی بک » . امرایتدی [۲] « تیز وار لهک ولایتینی خراب ایت ، بیق یاق ، مالینی آل ، اوغلینی قیزی اسیر ایت » دیدی مغل قوج اوغلی دخی قرق بیک آقینجیله یوریدی . مغل قوج اوغلی ایدر « هی غازیلر ! بو کون اول کوندرکم دین یولینه طورשמق کر کدر » دیدی .

نظم

قلج کم خوش قوشاندی مغلقوج اوغلی بهادر جمیع کافرایی آکاخون بهادر مغلقوج اوغلی بونینده یکن ، انکروس قرالندن بر اولو ایلی کلدی ، مبالغه هدیلر کتیردی . جله سندن بری بر آلتوندن آدم دوزمشلر و بر آلتوندن آت دوزمشلر و بو آدمی بو آتک اوزرینه بیندیرمشلر و دخی بوندن غیری بر آلتون آرابه دوزمشلر ، انواع تبرکله خنکاره کتیردیلر عرض ایتدیلر .

باب . — آتی بیان ایدرکم بو یکا دکز طرفندن « کال رئیس » ی « مکه » « مدینه » وقف مالینی مصرک « اسکندریه » سینه کوندردیلر .

کال رئیس اسکندریه طرفینه یوریدی . مغال قوج اوغلی له طرفینه یوریدی ، اوتوز آلتی پاره ، قلعه بیقدی و شهرخی خراب ایتدی ، مالینی آلدی و آدمین اسیر ایتدی و شسول قدر طویوملق اولدیکم طونه کنارینه کلیجک یوز بیک اسیردن خمس شرعی آلدی . [۳] دکز طرفندن کال رئیس آلوب

[۱] تاج التواریخ ج ۲ ص ۸۱ ۷۹ ده بو حرب خفنده تفصیلات واردر .
[۲] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۸۱ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۶۱ « مالفوج اوغلی بالی بک »

[۳] صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۶۱ ، بو بابده تفصیلات واردر که ، لهستانک اوزمان مقر اداره سی اولان « قره قوا » ی ده تخریب ایشلردر .

کیتدیکنی اسکندریه بکینه تسلیم ایتدی. کلوب کیدرکن دکزده حرامی کیلمه
 [۱] بولشدیلر، عظیم جنک ایتدیلر، اللهم عنایتدن کافری باصوب قیردیلر،
 بعض مسلمانلر شهید اولدی. کافرک بمضیسین دخی اسیر ایدوب بش پاره
 کیلمرین خنکاره کتیردیلر و نیجه کیلمر دخی قاچدی اله کیرمدی. بوغازه کلنجه یه
 دکن مصردن بر اولو ایلچی کلدی، ایو هدیه لر کتیردیلر، خنکاره عرض
 ایتدیلر. خنکار حضرتی دخی قبول ایتدی. ایلچی به ایو تمظیملر ایتدی.
 سؤال: مصردن کلن ایلچی نه کنی ایش؟ جواب «خیریک» [۲] دیرلر مصر
 سلطانینک وزیرینک بریدر. و بوماجرانک و بوغز الرک تاریخی هجرتک طقوز یوز اوچنده ۹۰۳
 واقع اولدی.

باب. — آنی بیان ایدرکم سلطان بایزید خانک قرداشی «سلطان جم»
 آخر نیجه اولدی.

واردی مصره کیتدی. مصردن مکه اللهه واردی. مکه اللهدن ینه مصره
 کلدی. مصردن کافره کیتدی، فرنک بکلرینه واردی فرنکده اولورکن قرداشی
 سلطان بایزید قرتولر [۳] کوندردی، خر جلیردی. کافر بکلرینک رئیس رین پابه
 کفره جمع اولوب قصد ایتدیلر کم سلطان جمی ولایت اسلامه چیقاره لر، فکر ایتدیلر
 ایکیدن خالی دکل، باهاسینک مملکتینه مالک اوله ویا اولیه، اگر اوله جق
 اولورسه ینه بزم اوزریمزه چری چکر کلیر، و اگر اولمازسه بزه غیرتدر،
 زیرا دیرلر که بونجه کافر بکلری جمع اولدی سیندی دیرلر. بالاخره هلاک
 ایتکم مراد ایتدیلر. باشینی آغولی اوستره ایله یولودیلر [۴]، باشی کوکده سی

[۱] قورسان سفائی

[۲] خیربای، درکه ۹۲۴ ده سلطان سلیم خان اول حضرتلری طرفندن مصره والی
 تعیین بیورلش و ۹۲۸ ذی القعدة سنده وفات ایتددر.

[۳] قیرندی، اوافق تفک شی. مال قیرتدییسی؛ جزئی املاک و منال

[۴] یولومک، تراش، تحلیق ایتک.

شیشدی، علاحه قابل اولدی. الله رحمته واصل اولدی (۱). اولدکدن

(۱) « واقعات جم » ده کوردلنکی اورده مشارالیه ۸۶۴ صدیک بیکری بدیجی جمعه ابرنسی کونی کجهدن رساعت قالدده ادردهه تولده درت یاشده درت آلتق ایکنی تحصنه ناشلامش ۸۷۳ رحی اولدده طهور یاشده اولدی حانده مصلونی والککه بعین ایدله رک اوائل صفر ۸۷۷ ده حسانی احرا و رادری شهراده « مصطفاک وانی اورریه اواسط شعبان ۸۷۹ ده مرمان والیسی اوله رق آتی سه دن ریاده حه رمند اوراده بولمشدر. تاج الواریخ ح ۲، ص ۳ و صحائف الاحبار ح ۳، ص ۴۰۲ « اوغورخان » نامده بر محدومی اولوب ردحصرت فاتحه بولدی و مصرده برکرتیسی قالب لالا حره استاسوله حلب اوله رق سان پاشا زاده یه ترویغ ایدلدیکی کوریلپور. مشارالیهاتک اسانبوله جلی صحائف الاحبار ح ۳، ص ۴۳۰.

سان پاشا « بوزر صدی » اندرون هایپندن فالعیص بیصری کی نعهه شهراده حه قیوسی ناشی وورپر مثابه سده اولوب صکره شهراده احمدک خدمنده بولمش ۹۱۸ ده ایران حرسده شهید اولمشدر.

مصطفی بک، سان پاشا زاده دره سلطان حکم کریمه سی ترویغ ایلمش، عادلخوار کی اوله رق ۹۵۰ ده ارا نیلرله حریده بولمشدر.

۸۸۷ سه سی رحسک اون بدیجی پارارکونی ردوسدن حرکله سه سئ مد کوره رمصانک اوچی چهارشنبه کونی « ویلا فرانس » و « بل فرانس » و ابرسی کون « نیس » ۹ مواصلندن صکره « ساووا » و « فرانس » ده بدی سه سه قریب بر مدت اورادن اورانه طولاشد برلقدن صکره ۸۹۴ سه سی ربیع الاحری عره سده « روما » یه واصل اولمشدر. فرانسه فرالی « سکرچی شارل » طرفدن وقوعولان مطالبات تهدیدکارانه اورریه « پایا آلتی آکسایدر سلطان حمی سکرچی شارل تسلیم ایتمکله شهراده مشارالیه سکرچی شارلله برابر ۹۰ سه سی حامدی الاولاسیدک ایکنی چهارشنبه کونی رومادن مارقته ماه مد کورک بیکری رحی پاراز ابرنسی کونی « سان ژرمانو » یه مواصلنده حسه لامش و شهرمد کورک بیکری آلتی جمعه کونی « ناپولی » یه مشکلاطه واصل اوله رق ۹۰۰ سه سی حامدی الاولاسیدک بیکری طهورنجی صالی کجه سی سحر و قی ارنحال ایلدرک مریدن « حلال » قاپوسی ناشیسی « سان » نکله طرفدن عسل و کندی دستاری امله که بن ایدلمشدر. سلطان حکم ارنحالیه کلدسته ریاض عرفان ص ۱۱۸ - حباب حامیک اکثر آثارینی ترکیه ترجمه ایدیکدن طولانی « حامی روم » عوایی آلان پیدری سلطان بایرید نایبک دفترداری اولان « عثمان چلی » زاده « لامی محمود امدی »

تاج الواریخ ح ۲ ص ۴ هزار دولت جم چون حرانی یامت پش ارضیف رسیدارعب تاریخش « ردنیارت جم واحیف » کلدسته ریاض عرفان ص ۵۱ هزار دولت جم چون - رانی یامت ارضیف رسیدارعب تاریخش « ردنیارت جم وای حیف » تاریخی سوله مشدرکه طوعریسی تاج النوار بجهه مدرح اولاند.

صکرة کافر لر تابوتی قورشونلایوب تابوت ایچنده قدید ایتدیلر (۱) شهید اولدیغنی سلطان بایزیده ایشیتدردیلر ، یأس ایتدی ، مجموع علما وصالحا عزالر ایتدیلر و علمایه و فقرایه و ساداته مبالغه آخه لر اولشدردی ، روحیچون دعا لر ایتدیلر . آندن صکرة سلطان بایزید مراد ایتدیکم سلطان جک تابوتینی بونده کتیرمک دیله دی . کافر لر و یرمیوب دیدیلرکم « بزم مرادمز عثمان نسلندن بزم دیارمزده بر کیمسه اولمقدر » دیدیلر . آخر سلطان بایزید حضر تلی اقدام ایدوب آدم لر کوندروب کتیردیلر ، کلیوررکی سادات و علمادن و فضلادن قارشو چیقدیلر ، تعظیم لر و تکریم لرله کتیروب (۲) بروسه ده قرداشی « سلطان مصطفی » تره سنده قودیلر (۳) . بو واقعه نک تاریخی هجرتک طقوز یوز دردنده واقع اولدی (۴) ۹۰۴

کرتک تاج التوارخک - ج ۲ ، ص ۴۰ - ۲۵ - کرکسه ، واقعات جم ، نام اترک مطالعه سندن آکلاشلدیفته کوره بونجه محن و مشاق و معاملاستغنا فکارانه به هدف و مهرده بر افرق اون اچ سنه حسرتکشی اولدیغنی والده و اولاد و عیالندن - ورود ایدوب یاتدینی فراش احتضارک یانته کتیریلن مکتوبک مندرجاته بیله کسب اطلاع ایدمه مک صورتیه - بی خبر و مهجور اولرق مسوماً بالارتحال دستار یله تکفین ایدیلن سلطان جک وفاتنه تاج التوارخ ج ۲ ، ص ۴۰ : تاریخ موت شاه جم
عین نظام عالمست
وکادسته ریاض عرفان ص ۵۱ : تاریخ فوت شاه جم
عین نظام عالمست

« نظام کلمه سنک عین الفعل اولان ط = ۹۰۰ »

تاریخی سویلین « جامی ، خاص و ترجمه حانی هشت بهشت » تذکره سهی ص ۲۶ ، سجل عثمانی ج ۱ ، ص ۱۰۹ ده مندرج بولسان بالیکسریلی حاجی حسن اوغلینک حسیاتی « مولانا جامی » نک مصراع اولی « کرئه همکار بانیکان زهمنای چه سود » بیتی تحطیر ایتدر (۱) [واقعات جم ؛ « ایچنی بر قوتو ایچنه قویوب ریغه فرنده نکه ک پولیه بکیدر باغچه سنده دفن ایدوب »

ناپولی قرالی فر دیناندک سرایی یغچه سی

(۲) تاج التوارخ ج ۲ ، ص ۴۰ ؛ « فرمان سلطانی اوزره کلیبولی معبرندن کچوب » .

(۳) سلطان مراد خان ثانی تره سی قریبده مسدس الشکل چینیلرله نفوس لطیفه نی

حاری دروننده بشقه چه اوچ قبری مشتمل اولان تره ده ، دفوندر .

(۴) مشارالیهک تاریخ ارنحالینی « ادریس بدلیسی » « هشت بهشت » و « نثری افندی »

باب ۰ — آتی بیان ایدرکم « اینه نختی » سفری نیجه اولدی .

طونما کیلیری (۱) شهر استاسولدن جیقوب یوریدی (۲) ، کسلولی به واردی ، او ییدی کون آنده اوطوروب مصلحت کوردیلر . آندن جیقوب یوریدیلر « کلید البحر » قلعه لریه واروب اوج کون آنده اوطوردیلر . بکدر طا کیشیق (۳) ایدوب آندن جیقوب یوریدیلر . بدی کوندن صکره « قزیل » آدلو بر قلعه به پشدیلر ، اوج کون دخی آنده اوطوردیلر . صولانق قصدن ایدرکی قضای آسمانی وحکم ربانی کیجه یله فورطه طاهر اولدی ، اصطرانلر فترت لر ایدوب آدمیسیله آلتی پاره کئی هلاک اولدی . دکر اولان هلاک کملرک انکیسی طوب کیسی ایدی ، آکا جیلو ملول اولدیلر . هله حق تعالی تک قهرسه مطیع

« جهانما ده و « حسین ابواسرائی » « حدیقه الموامع » ده ح ۱ ، ص ۷ - ۱۶۶ . مصطوی پاشانک ترجمه حالده ۸۹۷ اولقی اوزره قید ایشلر ایسه ده « واقعات جم » « تاج التواریخ » و « بیع روسوی » تک « کلدسته ریاض عرفان و وفیات دانشوران نادره دان » نام اثرنده مدرج اولدی و جهله ۹۰۰ سالدیر .

« جامع الدول » ح ۲ ده حضرت فاتحک انجال کراملری بچشده « و اولاده السلطان جم و السلطان مصطوی و السلطان نایرید و بوی مصطوی فی حیوة والده بعدان بتولی ایاله قره مان نحو سع سین ونق جم یحارب احاه نایرید ثم هرب الی ترکستان فتوی فیها بعد مدة مدیده کاسیاتی محله ان شاء الله تعالی » دنیلش و سلطان جمک ردوسه متوجهاً حرکتینه قدر اولان وقایعدن بحث ایدیلرک و فاتیبه داتر برشی سویللمدیکی کئی صحائف الاخبار ح ۳ ، ص ۲۶۶ ده ده « سلطان جم برادری نایرید خان ایله وافر حکدن صکره ترکستانه فرار و بر مدت آنده مکشدن صکره فوت اولدی » عاره سندن وردوسه عریتمی زمانیه قدر اولان وقایعدن ناشقه برشی کورله مشدر .

[۱] تاج التواریخ ح ۲ ، ص ۹۱ و صحائف الاخبار ح ۳ ، ص ۲۴۴ اوجبوز پاره سفینه . طونما یی تشکیل ایدن سعایس حقه ده بو صحائفده تصویلات واردر .

[۲] تاج التواریخ ح ۲ ، ص ۸۸ ؛ قیودان دریا « ثانی » لقب داود پاشانک تحت اداره سده .

۸۸۸ ده کلیولی سعاعیله قیودان دریا اولوب اوسه عزله ۸۹۷ ده ثانیاً قیودان و بعده اینه نختی بکدر کیسی اوله رفی ۹۱۲ ده وفات ایشدر .

[۳] طا کیشیق ایشک ، استشاره ایشک ، عقد انجمن مشاوره .

لطفینه شکر یزدان قیلدیلر . بلكنلرك آچوب یوردیلر . « تماشاق » دیرلر
 « اسکندر ذی القرنین » پامش دکز ایچنده حواله بریوکسک یرده آت میدانه
 بکزر مرمر دیرکلری واردر ، اوج کونده آنده اوتراق [۱] اولدیلر ،
 تدبیره مشغول اولدیلر . اتفاق بونک اوزرینه اولدیکم « بنفشه بورنی » نه
 کیدهلر [۲] سنه اربع وتسعمائه ذی الحججه سینک اول کیجه پیرامدر ، ارن
 کون کچوب کال کیسیله سکبان باشی بیندیکمی :

نظم

مخالف بیلار اسدی دریا دودوز نه کیجه بیتیر اولدی نه کوندوز
 غازیلر ییتدی بری برینی نه بیگ آکلیر اولدی نه خودیوز
 روزکاره اوغرادی ، اون ایکی کون غائب اولدیلر . آخر برکنارده بولدیلر ،
 بونلره خبر صوردیلر ، دیدیلرکه « بزى فورطنه چیقوب آلوب کیتدی ، کافرك
 طونماسی کیلری متصل بزى قوودیلر ، هنوز سزی کوریمک قاچدیلر » دیو
 جواب ویردیلر . بونلر دخی متنبه اولوب یوریدیلر . کافرك طونماسی کیلری
 ایراقدن بلیر اولدی . آخر « قورون » و واردیلر . صولانغه چیقیدیلر و قورون
 ولایتینک کافری پرسلاح اولوب بونلره قارشو کلدی ، دیدیلرکم « نیه کلدیکنز؟ » ،
 اهل اسلام جواب ویردیلرکه « صولانغه کلدک » . کافرلر ایدرلرکه « اکر بزى
 مراد ایدینیرسکنز بز دکل دائره مزده اولان حصارلر هپ سزک اولسون ،
 ایسه بنختی آلاجق اولورسکنز » دیدیلر « اما صوایسترسکنز شو صودن غیری
 آلمانکز » دیدیلر . ترک اسله میوب باغلرین باغچه لرین ییقمغه باشلادیلر . کافر
 غلبه ایدمین دیرکن اهل اسلام غلبه ایتدی ، کافری قوودیلر حصار ایچینه
 قویدیلر ، اورادهده محکم قید کوردیلر ، جهلر کییوب طوبیلر کافر طونماسی
 دخی کلدی مقابلهده دمیر براقوب اوطوردی . اوج کون آنده اوطوردیلر ،
 آندن یورییوب « متون » اوکنده « قابولی لیمانی » دیرلر بر لیمانه واردیلر .

[۱] اوتراق ، اثنای سیر و سفرده بول اوزرنده بریرده اولنان مکث و استراحت

[۲] بنفشه = منکته ، مالوازیاملوزیه محرفیدر . موردهده تاپولی نافیلی .

آنده دخی سو ویرمه مک ایستدیلر . الحاصل اوچ کون آنده اوتراق اولوب خیلی جنکله اولدی ، نیجه غازیله شهید اولدی اما کافرک آتولوسی زیاده قیرلدی . غازیله قاپودان قاقیدی « کمی خالی قالدی نیلرسن » دیو ، کبروکمی به قویدی ، اگر بو خلق اول کون کمی به قویماسه متونی اول کون جبری آلیرلردی . حاصلی اول کون آندن کوچدیلر ، روزکار مخالف اولوب کیمیری قابولی لیمانینه براندی ، اول کیجه آنده یاتوب یاریندهسی کوچوب کیدرکن کافر چریسین کوردیلر بر آرادا قونمش ، همان کوریک اهل اسلام چریسی دخی قوندی . اما « براق رئیس » کیمیسيله هرک رئیس (۱) کیمیری عسکردن ایلری قوندی . دوشنبه کافر یلکن آچوب اهل اسلامک اوزرینه یوریدی ، غازیله دخی اللهه صیغوب جنکه حاضر اولدیلر . والحاصل کافر کلوب جنکه مشغول اولدیلر ، آندن اللهک تقدیریه اهل اسلام کیمیرینه روزکار مخالف اولدی ، براق رئیس دیرلردی بر رئیس واردی ، اول خنکارک بر اولو کیمینده ایدی وایکی اولو کافر کیمیی ایکی طرفندن براق رئیس اولدینی کمی به جقیدی ، اهل اسلام بونترله جنکه مشغول اولدی . ایکی بیوک « بارجه » (۲) دخی هریک رئیس کیمیسینه حواله اولدی چاتغه (۳) ، جنکله صالوب ایشدرمه میوب قاقوب کیدرکن ایکینسی دخی طوبله اوروب آدمیسيله یاریدیلر . اهل اسلامک دخی بر کیمین آلوب کیدرکن اوزرینه غلوه ایدوب یوریدیلر ، همان اود اوروب یاقدیدلر ، براق کیمیسینه چاتان کیمیلر براق رئیس کیمینی سوریبوب آلوب کیمکه باشلازی . کوردیکم آلوب کیدرلر کافره دیری وارمایالم دیو کافرک کیمیسینه اود اوردیدلر ، کافر کیمیی یانه یانه براق کیمیی دخی بیله یاندی و اوچ قره طاع کچی کمی یانوب هلاک اولدی و براق کیمیندن طقسان کشتی قورتلدی ، کافردن هیچ بری خلاص اولدی . یاریندهسی یوریو « قلوچ حصاری » (۴) دیرلر برمسلمان

(۱) نسخه ده بووجهله در .

(۲) بارجه ؛ طوب طاشور آغمر کمی بورتون کمی

(۳) چاتقی ؛ کمی بر یره دوشوب اصابت ایتک ، رامیه ایتک

(۴) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۹۲ « الوهوش » . صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۲۴ : « هولوموج » .

حصاری وارد اوکته واردیلر، دمیبر اراقوب یا تبرکن روم سلطانی بازید خانک وزیر هر سگ اوغلی احمد پاشا یکریمی بیگ عسکرله یار دیمه کلوب کیلره کیردی، هر کیله برر سنجاق بکینی یاش دیکدیله . کافر بونلرک یولنی باغلامشدی ، یارینده سی کوسلر نهاره لر اوروب کافرک اوزرینه یوریدیلر، کافر دخی یاریلوب بونلری آرایه آلدی، دونه دونه چرخه صاواشتر ایتدیله . صباحدن آخشامه دکن جنک اولدی ، مسلمانلردن برکی هلاک اولدی ، آما کافرک یدی پاره کیمینی آلدیلر ، کیمینی هلاک ایتدیله کیمینی آلیقویدیلر . اول کون بو وجهه کچوب یارینده سی ینه جنکه باشلادیلر، ایکی طرفدن خیلی آدم هلاک اولدی، اما کیلردن هیچ برینه ضرر اولمادی . دردنجی اوغراشده کورفر اغزینه کیرمک دیله دیله ، کافر بوغازی آلوب قوندی . یارینده سی اولیجق یلکنلر آچوب ینه کافرک اوزرینه یوریدیلر، کافر یول ویرمدی ، خیلی جنک اولدی . خنکارک بیوک کیلری بوغازه واریحق خلیل پاشا (۱) قادرغه (۲) لری کچوب کافری بر مقدار قاورایوب ینه دونه ایدرکن مسلمانلر کیمیندن درت قادرغه عسکردن اراق بونلرک ذکر اولسان درت قادرغه نی کافر آلدی ، اما کی ایچنده بر جان قانجه جنک ایتدیله ، آخشام اولدقندن صکره دخی قلیج یا لبردی (۳) . اول کیجه یا توب اتفاق ایتدیله کم کیلرده موم یا قلمیه ، طوب آتیلوب سس اولسون نازکلکه کوچلم دیدیلر . کنارده بریرین اودلر یاقدیله ، کافر کیلرده یانیر صاندی، اول کیجه کوچدیله «پالویدن» دیرلر بر مسلمان حصاری وارد آنک اوکته قوندیلر . کافر صباح قانقوب حالی اویله کوریحک کوچی قوریدی (۴) . بوجانیدن اینه بختی کافری بیلدیکه

- (۱) سرای هابوندن بکلکه چیقوب بالتزفیع روم ایلی بکار بکیسی ۸۹۴ ده متصل ۸۹۸ ده مورد والیسی اولوب بو حربده بولندقدن صکره اوراده وفات ایتمدر .
 (۲) قادرغه ؛ اسکی بر نوع جنک کیمینی که اقتضاسینه کوره هم یلکن هم کورکله چکیله وهر کورکنی بوکا محکوم درت بحریمه چکد برلردی .
 (۳) بالابیق ؛ پارلامق ، پارلدامق ، یالبر ؛ یالین
 (۴) کوچی قوریق ؛ قورقیق .

کلن طونمادر ، محرم آينک اوچنچي کوني ايکندي وقتنده حصارک سنجاغيني باشن آشاغی کتوروب حصارى ويرديلر . مسلمانلر دخى شادقلر ايلوب اول ساعت کوچوب حصار اوکينه واروب سنجاقلر ديكوب آالشلر و برشلر . ۹۰۵ نه ايتديلر . بوقتک تاريخى هجرتک طقوزيوز بشينک اولنده واقع اولدى .

باب . — آنى بيان ايدرکم « متون = مودون » نه صورتله آلتدى .
 قاچانکم خنکار دولته اينه بختى قلمه سين آلوب کيليرى « اصبره اسيتي لمانى » نه قوبوب (۱) کندي کلدى ادر نه ده قيشلادى . آندن يعقوب پاشانى « پروزه » قلمه سينه کوندر ديكه « وار آنده اولان کيليرى يايدر مهپايت » ديدى ۱۲۱ . يعقوب پاشا دخى واردى (۳) ، خنکار بيورديني کي ايتدى . والحاصل تفصيلى بودرکه

(۱) تاج التواريخ ج ۲ ، ص ۹۵ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۲۵ ؛ اينه بختى دکزنده کرمه حصارينه قريب عجلده « غازى امور بک » لمانى ديمکله شهرت بولان ليمانده (۲) تاج التواريخ ج ۲ ، ص ۹۶ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۲۵ ؛ حصار دوکک ايجون قرق ماونه لازم اولنله موسم بهار حلول ايدنجيه قدر بونلرک انشاوا حصارى پروزه بکى مصطفى بکه امر ايدلش . مومى الپده انشاى شتاده بکره سيني اكمال ومتباقيسنک ده اتمانى قوه قريبه به ايصال اتمشکن برکيجه دشمن طونماسى کلهرک حاضر اولان ماونه لرى احراق ايتتى اوزرته مصطفى بک بقيه سنک انشاسنى تسريع وتکميل ايله مشدر .
 بو ذات « قرهجه احمد اغا » نك اوغلى در سلحدار کتخداسى وقورصانلرک دفعنه مأمور اولوب خيلجه خدمتده بولنش وبعده پروزه متسلمى اولمشدر .

(۳) تاج التواريخ ج ۲ ، ص ۹۷ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۴۲۶ ؛ اينه بختى ده قيشلايان طونما کيليرنک ترمينده قيودان داود پاشابه معاونت ايتک و دشمن طونماسنک متونه معاونتنه قيودان پاشا ايله مشترکاً ممانت ايله مک اوزره اواخر شتاده يعقوب پاشا « كيوان بک » ، « مطراچى اسحق بک » ، « بيتلى محمود بک » کي نامدار بکلر ايله واون ايکي بيکدن زياده عزب و مسلم پياده ويکرمى بيک سوارى ولزومى مقدارى بيکچيرى ايله اعزام اولمشدر .

صحائف الاخبارده يعقوب پاشانک اون بيک سوارى ايله کوندرلديکي محرر اولوب امرانک اساميسى کوسترله مشدر .

کيوان بک ؛ امرای مشهوره دن اولوب ۹۰۶ ده شهيد اولمشدر .
 مطراچى اسحق بک ؛ ۹۰۶ ده مصر حربنده شهيد اولمشدر .

سنه خمس وتسعمائه آينك شوالينك آخرنده طونما كیلری (اصبره اسبتي) لماندن
 چيقوب پروزه قلمه سنده بكي يايلان كیلره قارشوب كليوررکن « كفالونيه»
 آدلی بر حصار واردی ، اوزرينه كافر طونماسی اوشدی ضربله بوررکن ذکر
 اولان مسلمانلر طونماسی يتشوب آليقودیلر . بعده يلكن آچوب كلوب متون
 قلمه سی اوزرينه دوشدیلر . دولتو خنكار دخی قره دن ايكي طوب چكدروب
 متون قلمه سين بش کون دوكدیلر . آندن صكره طونما كیلری دخی كلوب
 یدی یره طویلر قوردیلر ، مجموع آلت حربله كافر حصارینی دوكمكه باشلادیلر
 غازیلر طونماسينك بعضیسی حصاره طوب چيقارمه ده و بعضیسی قره قوله بكن
 برکون كلوب كافر طونماسی مسلمانلر ك قره قولن باصدی ، حين ضربده دولتو
 خنكاره خبر اولدی ، هان آته ينبوب دکنز كنارینه واردی ، ایتدی « هی
 جانم ! ايشته اول کون بو کوندر ، دیو استائتلر ایلدی . هان اسلام چریسی
 سيل كي كورليوب آقدی هجوم ایتدی . و بو ذکر اولان وقته كافر طونماسی
 بونلر ك قابودان اورته په آلوب كیسینه كیلر چاتوب سورويوب آلوب كیدرکن
 هان يعقوب پاشا نيجه پاره كیلره يتشوب قابودانی آليقودی ، وهم بش پاره
 كیلرن دخی آليقودی . ايكي اوچ بيك كافر ك قان یره دوكدیلر و آلتی يوز
 كافر دخی دیری طوتدیلر ، خنكاره كشيردیلر ، خنكار دخی جيمسینی قلیچدن
 كپیردی شادقلر ایدوب منادیلر چاغردی ، هر كشی چادرلی چادری اوكنه
 موملر یاقدیلر ، شلكلر شادلكلر ایتدیلر . پارينده سی حصار كافرینه خبر
 ویردیلر ، اصلا بويون اكمدی ، ضربن حربن دخی زیاده ایلدی . الحاصل
 برآی دوكدیلر ، برآی برکون اوليچق سنه ست و تسعمائه آينك محرمينك
 اون دردنجه (۱) كونی كافر طونماسی غلبه ایدوب جمله كلوب ايچندن بش پاره
 كمی سچیلوب حصاره طوغری ، بويكادن مسلمانلر طونماسی دخی حصاره
 كلن كیلری كوردیلر هان اوزرينه يوریدیلر . حصارده كي كافر چریسی بزه
 یاردیم كلدی دیو حصار بدنلرن قویوب یاردیمه كلن كیلر ك یراغن حصاره

اوغلیدر ، دیو ایچلرینه کتیروب آکا تابع اولوب قره‌مان دیارنده خیلی بد
 بختلقلر ایدوب بیقوب یاقدیبلر اوغلینه قیزینه نامشروع ایشلر ایتدیبلر و بو
 ایشلری خنکارمتون سفرنده یکن ایتشلردی . چونکه خنکار دواته سفردن
 کلدی ، وزیر ی مسیح پاشایه امر ایتدیکم « وار قابوم قوللریله و آناتولی
 عسکر یله اول حرامی بی اله کتیرمک آردینجه اول ، دیدی . مسیح پاسادخی امره
 اطاعت ایدوب بیوردقلری کچی عسکری جمع ایدوب یوریدی ، قره‌مان دیارینه
 چیقدی و دوزمه قره‌مان اوغلی دخی قاچدی ، طاش ایله کیردی . واردی
 لشکر عثمان دخی بو طاشی الک الک اله دیلر . (۱) او یله اولسه دوزمه قره‌مان
 اوغلی ناپدید اولدی کیتدی ، و بو قره‌مان بکلری و سپاهیلری باش باش کلوب
 عهد ایدوب یمنلر ایتدیلمک آرتق خیانت ایتسه لر ، و اول دوزمه قره‌مان
 اوغلی یلیر یچک اولورسه طوتوب اولدره جک اولدیبلر (۲) و اول طاش ایلی ایچنده
 بر قلعه یاقدیبلر ، قابو قوللردن ایچنده بر آز قول قودیلر ، آرتق بر آنک
 کچی حرامزاده حرامک ایدوب قاچوب طاش ایلینه کیرمسون دیو . آندن
 دوندیبلر کیر و استانبوله کلدیلر ، و بو ماجرا نک تاریخی هجرتک طفقوز یوزیدینسه
 واقع اولدی .

۹۰۷ ←

باب . — آتی بیان ایدرکم « وندیک » کافر ی « مدلی » نک اوزرینه
 دوشدی نیلدی .

(۱) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۱۰۵ ؛ اولجه آناسیه والیسی شهزاده سلطان احمد
 و قره‌مان والیسی شهزاده سلطان شهشاهک مجدوی و نک شهری لواسینک حاکمی شهزاده
 عهد قره‌مان والیسی شهزاده شهشاهک نر دنده اجتماع ایتک صورتیه بو عائله نک دفعنه
 مأمور اولشلر و ذوالقدر اوغلی علاءالدوله دخی اوغلی شامرح بکی ذوالقدر عسکری ایله
 ارسال ایله مشدر . شهزاده محمدک لارنده و ورو دنده مصطفی بک طاش ایله فرار و موسم
 شتاده تقرب ایتکین شهزاده لرده محل مأموریتلرینه معاودت ایله مشدر .
 صدراعظم مسیح پاشا ۹۰۶ رمضانده استانبولدن حرکتله قونیه ده شهزاده شهشاهه
 ملاق اوله رق بر لکده لارنده یه کیتش ایچ ایله مواصلتنده « اوغادی » نواحیسنده
 بر قلعه انشا ایله نرک درونه مستوفی عزب و بکیچری قودقدن سکره نر دنده بولنان
 عسکری اوچ قسه بالنقسم هر برخی بر طرفدن قره‌مانیلر اوزرینه سوق ایله مشدر .
 (۲) تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۱۰۷ و صحائف الاخبار ج ۳ ، ص ۲۸ قره‌مان
 اوغلی مصطفی بک تغییر شکل و لباس ایله طرسوسه و اورادن حلبه قاچش ، مصر
 سلطانینک امر یله والی حلب طرفدن بعد الحبس کتام ایدلشدر .

«مسیح پاشا» کم قره‌مان سفرندن کلدی ، ایکی آی چکمش دکل ایکن
 خبر کلدی ، «کافر طونماسی کلدی مدلی نك اوزرینه دوشدی» دیو [۱] .
 اویله اولسه همان جمیع اطرافه یتش سکسان اولاق سالوب «تیز عسکر چیقسون»
 دیو امر اولندی و بو اطرافده کی عسکر گلینه باقاییوب پادشاه کندیسی
 مباشرت ایدوب وزیرله اینانمیوب قابو خلقتدن و شهرلودن و اهل حرفندن
 یازدیروب اوچیوز باره کی طونانندی . «هاجانلرم !» دیواستالت ایدوب بونلری
 کوندردی [۲] ، و بو کی صدندنه یکن تقدیر ربانی برکیجه یاغموور یاغدی ، کوك
 کورلدی ، شمشک یا لابیدی ، غلطه ده بر برغوسه یلدریم ایندی [۳] .
 مکر ایچنده طوب اونی [۴] وارمش ، همان برغوسی پاره پاره ایدوب هر

[۱] تاج التواریخ ج ۲ ص ۱۰۸ و صحائف الاخبار ج ۲۳ ، ص ۴۲۸ اینه بختی ،
 متون ، قرون قلعه لرینک فتحی اوزرینه و ندیک دوری نك مبالغ کثیره کوندرمک تمهدی
 ایله فرانسه قرالندن وقوعبولان استمدادینه مینی قرال ، برادر زاده سنی عسکر و فرانسز
 طونماسیله اعزام ایله مکه بونلر و ندیک طونماسنه التحاق ایدره ک ایکی یوز پاره سفینه دن
 مرکب بر طونما ایله طقوز یوزیدی سنه سی ربیع الاولنده .
 تاج التواریخ ج ۲ ص ۱۰۹ ده کوریلن « سبع و سبه بن عثمانانه » تاریخی ترتیب
 سوندن باشقه بر شی دکلدنر .

دشمن طونماسنک مدلی به ورودنی منیسا و ایسی بولنان «شهرزاده» عد قورقود»
 استخبار ایله مکه قابوسی قوللرندن سکز یوز نفری سلحدار آغاسی قیادتیه آيازمنده اعزام
 و قره سی سنجانی یکی دخی لواسی عسکر یله اوراده بونلره التحاق ایدره ک فراکلی
 بر کیجه ده مدلی به چکمشلر و دشمن ورودلرندن خبردار اولغله وقوعبولان مصادمه ده
 سلحدار لر آغاسی و عسکرک بر مقداری شهید دوشمش بقیه سی ایسه قلعه به کیرمشدر .
 مدلی حربنده فرانسه قرالینک برادر زاده سی مقتول اولمشدر .

[۲] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۱۱۰ ، ۷ - ۹ جمادی الاولاننده .

[۳] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۱۸۱ «هرسک اوغل احمد پاشا طونمای هاپون
 ایله مدلی محافظه سنه کتدوکی کونک کیجه سی غلطه حصارینه آتش دوشوب باروت
 مخزنه قریب اولغین آتش مخزنه ایریشوب مخزن قلعه سی پران اولوب»
 صحائف الاخبار ج ۲ ، ص ۴۲۹ سنه ۹۷۰ - ۹۰۷ - جماد الاولی - نك ابتدا کیجه سی
 غلطه ده حریق ظهور ایدوب کیده رک باروت مخزنه اصابت ایندکده .
 [۴] طوب اونی ۱ باروت .

طاشی اطرافه آتلغه باشلادی ، اولبه اولدیهه مسیح پاشا و جمع خلق بوتک دفعینه مشغولکن مسیح پاشانک و غلظه فاضینک اوزرلرینه طاش دوشوب مجروح قیلدی (۱) ، برایکی فاج کون یاتوب الله رحمتینه واردیلر . والحاصل کیلر استانبولدن حقوق غازیلر « الله ، الله ، الله ، کتیروب هجوم ایدوب یوریدیلر ، وبونلر بونده کیلر طوناترکن کافر مدلیده طولر وتوفکلرله ضرب حربله جنک ایدرلردی . درت کره حصاره یوریوب یورویش ایتدیلر ، وحصار ایچنده کی خلق دخی از عورت هرکم وارسه جان وباش یولینه ایو جنک ایتدیلر . والحاصل طاش حصار ییقیدیلر ، درت کره هجوم ایدوب یورویش ایتدیلر آلامادیلر ، وبونلر بوچکنده یکن مکر کافرک استانبولده جاسوسی وارمش ، خبر ویرمشکه « اوچ یوز کمی طوناندی حاضر اولدی اوش کلدی ، دیو خبر ویرمش ، همان کافر فاجان آردنجه اولدی . اهل اسلام لشکری دخی واردی ، کوردیلر کم کافر لشکری وچش و اول حصارک ییقیدیلر یری یایدیلر ، دوندیلرینه استانبوله کلدیلر . وبو اسلام لشکرینه باش « هر سک اوغلی احمد پاشا ، ایدی ، وکلیولی فابودانی « داود بک ، [۲] دی ، و آناطولی بکلر بکی « سنان بک ، دی . والحاصل کافر کم مدلی اوزرینه دوشدی ، اوچ بیک مقداری کافر اول یورویشده هلاک اولدی وایکی یوز مقداری اهل اسلامدن شهید اولمشدی . بوغزانک ، دخی بو ماجرالرک تاریخی هجرتک طقوز یوزیدیسندہ ۹۰۷ واقع اولدی .

(۱) مسیح پاشا بیکجری آتامی « قره کوز آغا » واطلمای حربقه مأمور بیکچرلرله وسط لیده بحرأ غلظه به کجوب عمل حربقه غلظه قاضیسی ویکچیری آتاسیله بردکانک اوکنده طور مقده ایکن املائک شدتدن هوا به صمود ایندن احازدن برینسک اوزرلرینه سقوطیله هر ایکیسک اولوقلری قیرلق صورتیله

(۲) فبودان دریا « داود پاشای ثانی » در ۲۰۴ نجی صحیفه نک ۲ رقمی استطرادینه مراجعت بیورلسون

باب . — آنی بیان ایدرکه سلطان المجاهدین سلطان بایزید خان زماننده
« اردبیل صوفیاری » نی روم ایلینه سوردیلر نه اولدی سبب ؟

بو اولدیکم علما کفرلرینه حکم ایتدیلر ، پادشاه آنلره غضب ایتدی ،
روم ایلینه سوردیلر . سؤال : بونلر خود صوفیلردی ، « شیخ صافی » (۱)
مریدلرندن ایدی ، تصوفدن شرع محمدی صلی الله علیه وسلم اوزرینه اولورلردی ،
بونلری تکفیر ایتمکه سبب نه اولدی ؟ . جواب : تفصیل اول بودرکه شیخ
صافی نسلندن « شیخ جنید » آدلو بر کیمه ظاهر اولدی سلطان مراد زماننده .
اردبیلدن عمیسینه کوسدی ، کلدی رومه چیقدی ، سلطان مراده هدیه لر
کوندردی ، بر سجاده وبر مصحف وبر تسییح کوندردی بر مریدیه . دیدیکم
« قورت بیلی » نی بکا ویرسون ، مسکن ایدینه بن دعالرینه مشغول اولاین ،
دیددی . هدیه لرینی کتیرن کتیری کتیردیلر خلیل پاشایه ویردیلر ، اولدخی
سلطان مراده عرض ایتدی . سلطان مراد هدیه لرین قبول ایتدی ، وزیر
خلیل پاشایله مشاوره ایتدیلر « بر تختده ایکی پادشاه صیغماز » دیو جواب
ویردیلر . کلن کتیلرله شیخ جنیده ایکی یوز فلوری کوندردیلر ، کلن درویشلره
دخی بیک آغچه خرچلق ویردیلر کوندردیلر . شیخ جنید عثمان ایلندن کتیدی ،
قره مانه قونیه واردی ، « شیخ صدرالدین قونوی » (۲) زاویه سینه قوندی .
او وقتده « شیخ عبداللطیف » آنک شیخی ایدی ، بر نیجه کون شیخ
اونده اولدی ، اما شیخ جنیدک « مولانا خیرالدین » (۳) خواجه سیدی ، بر
نیجه کون شیخه کوندردی ، وارر شیخه سؤال ایدردی ، شیخ مولانا خیرالدینه

(۱) « شیخ صنی الدین اردبیلی » مشاهیر صوفیوندن اولوب « شیخ محمد کیلانی » دن متیب
اولمشدر تاریخ وفاتی ۷۳۵ در .

(۲) صدرالدین قونوی « ابوالعالی محمد بن اسحق » کبار مشایخ و علمادن اولوب
حضرت محی الدین عربینک ربیبیدر . تاریخ ارتعالی ۶۷۱ ، قونیه ده مدفوندر .

(۳) خیرالدین افندی ، خضر بیک شاکردی ، مدرس و فاع سلطان محمد خانه معلم
اولوب ۸۸۳ ده وفات ایشمشدر . اون قیانتده انشا ایتدیردیکی مدرسه داخلنده مدفوندر

« شیخ صنی الدین اردبیلی » مشاهیر صوفیوندن اولوب « شیخ محمد کیلانی » دن متیب

اولمشدر تاریخ وفاتی ۷۳۵ در .

صدرالدین قونوی « ابوالعالی محمد بن اسحق » کبار مشایخ و علمادن اولوب

حضرت محی الدین عربینک ربیبیدر . تاریخ ارتعالی ۶۷۱ ، قونیه ده مدفوندر .

جواب ویرردی. شیخ عبداللطیف سبح جنیده بولشماغیچون «الصف اول اولی» دیدی، زیرا بر نیجه کون سییخ اونده اولدی، شیخ عبداللطیفله بولشمدی، نمازده بخیره ایچندن امامه او یاردی قیلوردی. بر کون ایکندی نمازندن صکره بولشدیلر، کلمات ایدوب مصاحبت ایتدیلر. سیخ صدرالدین اونده اولان «شیخ محی الدین عربی» (۱) کتابلرینی وسیخ صدرالدین کندی کتابلرینی اجزا ایدوب کاتبلره اوتوز کونده یازدردیلر. شیخ عبداللطیفله اوتوز کونه دکین بولشمدیلر، اوتوز کون صکره اجزایی جمع ایدوب محراب اوکنده ینه بولشدیلر. شیخ جنید شیخ عبداللطیفه سؤال ایتدی «آناه اصحابی اولادر، یوخسه اولادی اولادر؟» دیدی. شیخ عبداللطیف جواب ویردیکه «سؤال ایتدیگ مقامده اصحاب اولادر، زیر اصحابک حقنده کلام قدیمده «مهاجرین و الانصار» دیو آ کلمشدر (۲) ودخی مذاهب اربعه اصحابدن آلمشدر، اولاددن آلمش دکلدردی. دیدی. شیخ جنید دخی شیخ عبداللطیفه خطاب ایدوب دیدیکم «اول آیتلر اصحاب حقنده نازل اولدینی وقت سن آنده بیله میدک» دیدی. شیخ عبداللطیف دخی ایتدیگم «سن بواعتقاده کافرک اولدک، ودخی بواعتقاده سکا او یابلر دخی کافر اولور» دیدی. خواجه خیرالدین جنیدک قوتوغینه کیروب اوطه سینه آلدی کیتدی. فقیر دخی شیخ عبداللطیفک قوتوغینه کیروب اوطه سینه آلدیم کیتدم. هانکه صباح اولدی، شیخ جنید قونیه دن جقدی کیتدی، ولایت وارساغه کیردی. شیخ عبداللطیف قره مان اوغلی ابراهیم بکه خبر کوندردی، مکتوب یازدیگم «بو سیخ جنیدک

(۱) «شیخ اکبر» الشیخ ابوبکر محی الدین محمد بن علی بن محمد الطائی الاندلسی؛ ۵۶۰ رمضانیک اون یدنجی بازار ایرتسی کیجه سی اندلسک مرسیه شهرنده طومعش واوراده «ابن شکوال» دن وسائر مشاهیر علمادن بمدال تحصیل شام، بغداد، مکه ده کارعلما و مشایخ عصریله کوریشوبا کمال علوم طاهره وناطه ابله معصودارنات طلب اولمش، برآرالی قونیه به کلوب ملک سلجوقی طرفدن اکرام و تعظیم کورمش و صدرالدین قونینک طول بولان والده سی تزوجه شامه معاودت ایدوب ۶۳۸ ربیع الاخرینک اون ایکجی جمه کیجه سی ارتحال ابله مشدر «جیل قاسون» اتکنده «صالحیه» ده مده وندر.

(۲) «سورة شوری» «قل لاسألکم ذلیه اجرأ الامودة فی العربی» روح البیان اسماعیل حق ۱۲۶۴ بولاق طبعی ح ۲، ص ۳۲ - ۳۳ مفاتیح العیب = تفسیر کبیر رازی ۱۳۰۸ استانبول طبعی ح ۷، ص ۴۰۶ - ۴۰۴

مرادی صوفولق دکدر ، شریعت بوزوب کندو امارت طلب ایدر « دیدی اولیه اولسه قره مان اوغلی دخی وارساق بکالرینه «سیخ جنیدی طونک» دیوخبر کوندردی . وارساقدن بریجه وارساق اویدروب چیقدی قاحدی . حلب ایلنده « ارسوز طانغی » نه واردی ارسوز طاغنده براسسز کافری قلمه واردی ، آتی « بلال اوغلو » ندن ایستدی ، تعمیر ایدوب مسکن ایدندی ، آنده بریجه کون او طوردی . روم ایلندن ساوانه قاضیسی اوغلی [۱] ودخی غیریدن یانینه نیجه جری جمع اولدی . حلبده « مولانا احمد بکری » ودخی « عبدالکریم خلیفه » شیخ زین الدین حافی « [۲] مریدلرندندی ، مصر سلطانی حاقاغه خبر کوندردیلمک « سنک ولایتکده دجال ظاهر اولدی » دیو . مصر سلطانی دخی حلب نائینه خبر کوندردیلمک « وار اونی حلب چریسیله طوت » دیو . حلب نائی خسته بولندی ، حلبک « اولو حاجی » نی باش قوسدیلمک ، سبخ جنیدک اوزرینه واردیلر . جنیدک یتش قدر آدمین هلاک ایتدیلمک ، بکرمی بشی ساوانه اوغلی آدملرندن ایدی . کندی قاجدی ، جانیکه کندی « بنی ایستین کشی جانیکده بولسون » دیدی . یوروک [۳] ده یوررکن « اوزیر اوغلی » طومق ایستدی ، نهسی وارسه ویردی ، عورتن آلدی قاجدی . جانیکده محمدک قانینه واردی ، بر قاج بیگ کشی جمع اولدی . آندن طریزونه یوریدی ، طریزون بکی دخی لشکر جمع ایدوب قارشو کوندردی . طریزون لشکرله اوغراش ایتدیلمک ، طریزون لشکرین قیردیلمک ، طریزونک ولایتینی خراب ایتدیلمک . روم بکلمر بکیسی [۴] « خضر آغا » دخی جمع

[۱] ۸۴ و ۹۳ - ۹۱ نجی صحیفه لره مراجعت بیورلسون . قاضی بدرالدین تکرار آناطولیبه کیمه مش اولقله شیخ جنیدک یاننده طوبلانا نلر قاضی بدرالدینک آدملرندندر [۲] ابوبکر زین الدین حافی ؛ مشاهیر اولیاء الیهدن اولوب خلوتیه قوللرندن طریقت زینیه بک مؤسسیدر . تاریخ ارمغانی ۸۷۰ در .

زین الدین حوافی ؛ حراسانک « خواب » قریه سندندر . کبار مشایخ علمادان اولوب تیمورلنک کندیسینی دعوتله حقنده حرمت و رعایت کوستمشدر .

[۳] یوروک آناطولیونک خیمه نشین ترکمنلری .

[۴] سیواس بکلمر بکیسی .

ایتدیکی عسکرله جنیدك اوزرینه واردی ، جنید ایشیدوب قاچدی ، اوزون حسنه کیتدی . اوزون حسن جنیدی طوتدی ، جنید ایدر « بی نیچون طوتارسن ؟ جهانشاه کی دشمنك وار ، نیم ساحلی یکریمی بیك صوفییه کوجم یتر ، بنده سکا یاردیمچی اولاین » دیدی . اوزون حسن دخی یمین ایدوب اوزون حسنك قیز قرداشن آلدی « اردبیل » ، کیتدی ، بوخلق اردبیلده صیغشمدی . آندن شیخ جنیدشماقی (۱) ولایتینه واردی . بکی ایتدی « نیه کللك » دیدی . جنید ایتدی « کافره غزایه کیدرین آخسه یه و کرچستان » دیدی ، بکی ایتدی « آنار نیم خراج کدارمدره ، وارمق جائز دکدر » دیدی . سوزینه اعتبار ایتدی ، واردی خراج کذار کافری اوردی ، آلوب کیتدیکی خلقی طوبوم ایتدی کلدی ، ینه شماقی ایلینه کلدی . شماقی بکی دخی بکلر بکیسن کوندردی « بو ولایتده طورمه کیت » دیدی . واران بکلر بکی بی اولدردی ، بولدی بی یری اورمغه باشلادی . شماقی بکی « خلیل بك » جنیدك اوزرینه واردی ، جنید شماقی بکینه دون باصغینی ایتدی ، جنیدی طوتدیلر اولدردیلر . جنید اولدیکندن برآی صکره براوغلی طوغدی ، آدینی « حیدر » قودیلر بشیکده یکن شیخ جنیدك مریدلری بشیکده یاتورکن آکا تابع اولدیلر . جنیدك براوغلی دخی واردی « بیوک خواجه محمد » دیرلردی ، اوکا تابع اولدیلر کوجو جکینه تابع اولدیلر . حیدر درت بش یاشینه کیردیکی وقتده شیخ جنیده بکزر توقانده برکشی ظاهر اولدی ، شیخ جنیدك مریدلری « شیخ جنیددره » دیدیلر ، آکا اویدیلر . اول کشی بی سلطان محمد کتیردی ، شیخ جنیدك خواجه سی خیرالدین سلطان محمد خواجه اولمشدی (۲) ، اوکا کوسردی ، اول ایتدی « جنید دکدر » دیدی . اول کشی دخی « بن جنید دکلم بکا جلال دیرلر » دیدی ، اول کشی بی صالیور دیلر کیتدی ، کیدرکن جنیدك مریدلری « نیچون جنید دکلم دبدك » دیو بورون کسدیلر ، اول کشی بی طاشه باصدر دیلر ، اولدی دیو قودیلر کیتدیلر . جلالك مریدلری طاش آلتدن چیقاروب آلدیلر کیتدیلر ، کاه جنید کاه جلالدر دیرلردی . حیدر دخی آنه یینوب اینرا اولدی ،

(۱) شماخی درکه وقتیه دربندیه ملوکینک مقری ایدی .

(۲) ۲۶۳ هجری مبعنه ک ۲ رقیلی استطرادینه مراجعت بیورلسون .

چری جمع ایتدی شقاقی به واردی . شقاقی بکی دخی عزیزلر جمع ایتدی قارشو کوندردی ، « نیه کلیر بزى ایجتسون » دیدیلر . اسلهمدی شقاق نک اوزرینه یوریدی . شقاقی بکی دخی کویکوسیه لشکر جمع ایدوب قارشو کوندردی ، کلن لشکرله اوغراش ایدوب عظیم جنک اولدی . آخر عسکرینی سیدیلر ، شقاقی بکی دخی قاچوب قلمه به کیردی . حیدر شقاقی یی خالی بولوب جمیع مالینی یغما ایتدی ، ارلکینی قیردردی ، دیشیسینه یارامازقلر ایتدیردی . شقاقی بکی تبریز بکندن یاردم دیلهدی ، تبریزدن یاردم آلوب حیدرک اوزرینه واردیلر ، جنک ایدرکن حیدری اوقه اوروب اولدردیلر . آندن صکره خلق حیدرک بر اوغلینه تابع اولدیلر ، آکا « خواجه علی » دیرلردی . شقاقی نک اوزرینه واردیلر ، شقاقی نک خلقی آنی دخی اولدردیلر . مریدلری بر اوغلینه یینه تابع اولدیلر ، اول دخی لشکر جمع ایدوب شقاقی به واردی ، آنی دخی اولدردیلر صکره حیدرک بر اوغلی دخی ظاهر اولدی « اسماعیل » آدلو ، مریدلری آکا تابع اولدیلر . شول قدر اولدیلر کم جمیع مملکتده اولان مریدلری برینه بولوشیجق « سلام علیکم » ديه جنک یرده « شاه » دیرلردی ، خسته لرینی کورمکه واریجق دعا یرنده « شاه » دیرلردی . و بو ولایت رومده اولان مریدلرینه اهل سنت ایدرلردی « بونجه زحمت چکوب اردبیلله واره جفته مکة اللهه وارسکنز حضرت رسول صلی الله علیه وسلمی زیارت ایتسه کز بکر کدر » دیرلردی . بونلر جواب ویرلردیکه بز دیری به واررز ، اولویه و ارمازز ، دیرلر و دخی بری برینک آغزینه افضلیه سوکوب یورلردی ، لطفه لری اشبو وجهله یدی . نماز دخی قیمازلردی و اوروج دخی طو نمازلردی ، و دخی رفضه متعلق کلانی جوق ایدرلردی . و احاصل رفضی آشکاره ایدر اولدیلر . مملکت رومده اولان صوفیلرک خلفاسنی و اردبیلله واران صوفیلری سلطان بایزید تحقیر ایدوب روم ایلینه سوردی . اسماعیل دخی عسکر چکوب تبرزه یوریدی . تبریزک بکی دخی قاچدی . تبریزی یغما ایتدیلر ، اهل سنه خیلی حقارتلر ایلدی ، مسلمانلرک رزقینی مالینی اللرندن

آلوب بری برینک عورتینی تصرف ایدوب حالادر دیرلردی . آندن لشکر جمع ایدوب رومه توجه ایتدی ، او یله اولسه روم پادشاهی دخی متبه اولدی ، اناطولی بکتر بکیسینه «انکرویه وار عسکر جمع ایله اوطوره دیدی [۱] ودخی اطرافینی عجم بکتری احاطه ایلدی ، کندیبی دخی ارزنجانه کلدی ، آخر هر طرفدن احاطه ایلدی لر عاجز قالدی . روم سلطاننه تواضعلرله تملقلرله هدیه لراه برخلیفه کوندردی ، «بن قاندر سزک ولایتکزه عسکر چکمک قاندر ، بوشرق ولایتنه ایتدی کمز اجداد مزک قانر طب ایتمک ایچوندر و بزم مراد مزینه درویشلکدر» دیدی . بونلر دخی کلماترینه کوره جواب ویردی لر ، ایلچیلرینه ینه کوندردی لر .

نظم

قوشاندی صفا یچون جهله کیتدی	مراد لر چوقلنی کور شیخه نیتدی
که یومدی کوزی اول کفره کیتدی	قوشاندی احرامی سرایه کیتمک
قامونک علل هب قله بر نیجه کیتدی [۲]	خصوصا بوشمدیکی شیخ و مرید لر
مریدلری قامو یوق سودایه کیتدی	اون ایکی ترک دیوب کیدی اوشیخلر
قو ار دولیلری رفضه کیتدی	عاشقی سن اول بگله بولوکی

بویزید دورنده اولدی . بو ماجرانک وقوعی تاریخ هجرتک طقوز یوز سکزنده صفر آینده سلطان ۹۰۸ نه

فصل . — اول تاریخلری بیان ایدر کم «نوح» پیغمبر علیه السلام و طوفانندن حضرت «محمد مصطفی» صلی الله علیه وسلمه دگین نه واقع اولشدر آنلری بیان ایدر .

کلدک ایمدی «تاریخ اول» «اسکندر» کدر . نوح «عم» طوفانندن اسکندره دگین ایکی بیک یدی یوز طقسان ایکی ییل ، یوز طقسان اوج کوندر .

ایکنجی تاریخ . — «رقعلیانوس» کدر کم عجم اوکاه طقیونوس «دیرو بوقیطیلرک
[۱] تاج التواریخ ج ۲ ، ص ۱۲۷ ، یحیی پاشا . قرمان عسکری آقمرایده
وسبواس عسکریده شهزاده احمدک معینده تجمیع ایشدر .
[۲] نسخه ده بویله در .

آخر پادشاهلر بدرکم مصرده اولوردی . طوفاندن رقلطیانوسه دکین اوج بیک اوج یوز سکان یدی ییل ، اوج یوز طقوز کوندر .

اوجنجی تاریخ . — طوفاندن حضرت رسول صلی الله علیه وسلم هجرتینه دکین اوج بیک یدی یوز یکریمی بش ییل و قرق آلتی کوندر .

دردنجی تاریخ . — «یزدجرد» تاریخدرکه عجم ملکینک آخر پادشاهدر (۱۱) . طوفانله بوتاریخ اورتسی اوج بیک یدی یوز اوتوز بش ییل ، یکریمی اوج کوندر . بودرت تاریخده علما بالکلیه اتفاق ایشلردرکه هر کز بری رینه مخالفت ایتمه مشلدر . وبوزمانده که تاریخ سکنز یوز سکان آلتیدر و قیامتهدکین بوتاریخ اوزره عمل اولور . و بر تاریخ دخی یهودانکدر و بوکا «عبری تاریخی» دیرلر ، و دخی دیرلرکم آدم «عم» هبوطندن تاهجرت رسول علیه السلامه دکین آلتی بیک یوز یکریمی اوج ییلدر ، و بوتاریخ شمس تاریخینه یقیندر و یهودان بوسوزی صانویله سویله مشلدر ، اما تحقیق اوزره دکلدر . اما جمهور علما بوتاریخی تحقیقینه ایرشدر مشلدر و ایدرلرکم آدم هبوطندن نوح «عم» طوفاننده دکین ایکی یوز قرق ایکی ییلدر و طوفان «ابراهیم» نبی به دکین یعنی مولودینه دکین ایکی بیک سکنز یوز بر ییلدر ، و ابراهیم نبی مولودندن «موسی» نبی «عم» و فایینه دکین بش یوز قرق بش ییلدر . بوتاریخی تورات او قوییحی علما قاتنده بولدیلر . «بطلمیوس» (۲) امریله عبری دبلندن یونان لغتینه ترجمه ایدوب دوندر دیلر ، و موسی نبی «عم» و فاندن صکره «بختصر» (۳) زمانینه طقوز یوز تیش سکنز ییل ، ایکی یوز قرق سکنز کوندر ،

(۱) یزدجرد ناک ؛ ابرانک ساسانیان ملوکندن یکریمی طقوزنجی وصوک حکمدار بدر ۶۳۲ تاریخ میلادینده «فرخزاد» خلف اولش ، قادیسه ایله نهاوند محاربه لرخی غائب ایتدکن صکره فرار و اختفا اتمش ایسه ده بردکرمنده بولنوب قتل اولمخدر مدت حکومتی یکریمی سنه در . (۲) اسکندرزک ترک حیات اتمسندن صکره تشکل ایدن طوائف ملوکدن مصرده حکم سورن سلاله ناک اسم مشترکی اولوب بواسله ۱۴ حکمدار کلشدر که «بطالسه مصریه» دیمکله معروفدر ایکنی بطلمیوس «فیلاذلف» برنجی بطلمیوس - لاغوس و سوتیر - ک اوغلی اولوب قبل المیلاد ۲۴۱ ده ۶۶ یاشنده ترک حیات اتمشدر .

(۳) بواسله آوریلرده ایکی حکمدار کلوب برنجیسی قبل المیلاد ۶۶۷ تاریخندن ۶۴۷ یه قدر «ینوی» ده حکم سورمش و «کی اختار» و «ناپوپولاسار» ه قارشو ینوی بی مدافه ایتکده ایکن مقتول اولشدر . ایکنجیسی «بیوک» لقبیله معروف اولان مشهور «بخت نصر» درکه آثوریه ایله بابلستانک توحیدندن صکره بو ایکی مملکتک حکمداری اولش و قبل المیلاد ۵۶۲ ده ترک حیات اتمشدر .

و بختصر زماندن تا هجرت رسول « عم » به بيك اوچ يوز آتمش ايكي ييل و يوز يكرمی يدی كوندرد . بونده دخی هیچ اختلاف يوقدر . آنكچونكم بطلمیوس [۱] « مجسطی » [۲] آدی كتابنده يازمشدر ، وشوبله تقرر ايله مشكم هبوط آدمدن هجرت نبی عليه السلامه دكين التي بيك ايكي يوز اون آتی ييلدر و دقيانوسله هجرتك ماينی اوچ يوز آتمش طقوز ييلدر و ابو صالح روايتی « عباس » رضی الله عنهدن [۳] ، آدمدن نوحه دكين ايكي بيك ايكي يوز ييلدر و نوحدن ابراهيم « عم » ، دكين بيك يوز قرق اوچ ييلدر ، و ابراهيمدن موسی نبی « عم » ، دكين بش يوز تمش بش ييلدر ، و موسادن « داود » نبی « عم » ، دكين بش يوز آتمش ييلدر ، و داوددن « عیسی » نبی « عم » ، دكين بيك الی اوچ ييلدر ، و عيسادن حضرت رسول « عم » ، دكين آتی يوز ييلدر ، و « ابو الفرج » [۴] و « عبدالرحمن جوزی » [۵] بيورديلرکم ، هبوط آدمدن عروج عیسی « عم » ، دكين بش بيك يوز الی ايكي ييلدر ، و عروج عيسادن هجرت رسوله دكين درت يوز سكران درت ييلدر ، و هجرت خود معلومدر ، بو تقدیر اوزره كم ديدك . و هبوط آدمدن حضرت رسول « عم » ك هجرتينه دكين آتی بيك اوتوز سكرن ييلدر ، غالباً بو اصح قولدر . آندن اوتوری كم بونك كي عزيز مكرم سنده بيان اولمش و حضرت رسوله ايرشمشدر و « ابن

[۱] پتولمه قلودی ؛ ايكنجی قرن ميلادی اوائلنده اسكندريه ده نشأت ايتمشدر .
 [۲] مجسطی ، اصل اسمی « ماتيماتيكي سينتاقسيس » یعنی « تركيب رياضي » اولوب « اكبر » ديك اولان مجسطی ، اسبيله دخی معروف بولمش اولديفندن عربلر عندنده بواسيله بللنمشدر . كشف الظنون عن اسامي الكتب والفنون بولاق طبعی ج ۲ ، ص ۲۲۵ و استانبول طبعی ج ۲ ، ص ۳۸۰ ده بو كتاب حقتده معلومات واردرد .
 [۳] « ابن عبدالطلب » حضرت فخرالمرسلينك عم اكريمدر . غایت سيدالراي اولديفندن رؤسای قريش پيئنده « ذوالراي » لقبی آلمشدی ، ۳۲ تاريخنده سكران ياشنده ارتحال ايله مشدر .

[۴] ابو الفرج اصفهانی « علی بن حسين اموی » ، « كاتب اصفهانی » اسبيله دخی مشهور اولوب ۲۸۴ ده اصفهانده طوغمش بده بغداده هجرتله ۳۵۶ ده وفات ايتمشدر .
 [۵] ابو الفرج بن الجوزی « جمال الدين حافظ عبدالرحمن بن ابی الحسن علی تيمي » ؛ ۵۰۸ تاريخلارنده بغدادده طوغوب ۵۹۷ ده اوراده وفات ايتمشدر . تفسير ، حديث ، تاريخ و علوم سائره به دائر يوزدن زياده تأليفاتی واردرد .

عباس، دن (۱) روایت در رضی الله عنهما، بیورہ شد رکم «اول وقتکه حضرت رسول علیه السلام مدینه به ایرشیدیک چنده یهودانندن ایشیتدم ، دیدیلر کم دنسانک عمری یدی بیک ییل قالمشدر . و «ابن ابی خشمه» (۲) «زهر» (۳) دن روایت ایدرکه «چون آدم علیه السلام جتندن طشره چیقدی، آندن اوغلانلر پیدا اولدی، آدمدن اوتوری تاریخ یازدیلر نوح زمانینه دکین . نوح «عم» دن صکره تاریخ ایلدیلر . و آندن ابراهیم «عم» نارینه دکین تاریخ یازدیلر ، اول وقته دکین کم ابراهیم «عم»ک اوغلانلری چوق اولدی وایکی گروه اولدیلر . اسماعیلک اولادی ابراهیمک نارین تاریخ یازدیلر کعبه الله شرفها الله بنا اولنجه ، وکعبه بناسندن «کعب بن لوی» (۴) وفاتینه دکین ، و آندن اصحاب فیله دکین ، و اصحاب فیلدن هجرته دکین کم حضرت «عمر ابن خطاب» رضی الله عنه تاریخ یازدی . و «نواوی» (۵) تألیف سده کم «تهذیب الاسما واللغات» (۶) آدلو کتابدر ، و دیمشدرکه «اول تاریخکه اسلام ایچنده یازلدی، حضرت رسول تاریخی ابدیکه مکه دن مدینه به رحلت ایتدی و امیر المؤمنین

(۱) «ابوالعباس عبدالله» ابن عم حضرت رسول اکرمدر . هجرت سنیه دن اوچ سنه اول مکه مکرمه ده تولده ۶۸ ده ارتحال یالهدی، طائفده مدفوندر . ابتدا قرآن کریمی تفسیر ایدن کندیمی اولغله «ترجمان القرآن» عنوان عالمینی آلمشدر . رأی غایت درست ایدی . (۲) ابو بکر بن ابی خشمه ؛ صحابه دن اولوب احد و سائر غزواتده حاضر بولمشی اولان «عبدالله بن خشمه الانصاری» نک اوغلیدر .

(۳) تابعین و رواندن «زهر» نامنده اوچ ذات وارددر . زهر بن حدیج ، زهر بن محمد التیمی ، زهر بن حرب .

(۴) کعب بن لوی ؛ لای حضرت یعقوب «عم» ک اوچنجی اوغلی اولوب «لیا» دن متولد ایدی .

(۵) بوزاتک اسمی کشف الظنون بولاق طبعی ج ۱ ، ص ۲۶۸ و استانبول طبعی ج ۱ ، ص ۳۵۰ ده «محی الدین یحیی بن شرف النووی» اولوق اوزره وقاموس الاعلام ج ۶ ، ص ۴۶۲۳ ده «ابو ذکریا یحیی بن شرف» صورتنده مندرجدر . تاریخ وفاتی ۶۷۶ (۶) کشف الظنون عن اسمی الکتاب و الفنون بولاق طبعی ج ۱ ، ص ۲۶۸ و استانبول طبعی ج ۱ ، ص ۳۵۰ ده بو کتاب حقنده معلومات وارددر وقاموس الاعلام ج ۶ ، ص ۴۶۲۳ ده «رجال حدیثک اسمی مبین و حروف مجا ترتیبیه» تهذیب اسماء» عنوانی اثر» دیتلمشدر .

عمر الفاروق اول زمانی تاریخ ایلدی ، اما اون یدی ییل اول زماندن کچمشدی .
 « شعی » (۱) ایدر « ابوموسی الاشعری (۲) عمر حضرتینه مکتوب کوندردیکه
 سندن او کدون بکا مکتوب کوندرلردی اما تاریخسز ، چون عمر حضرتی
 بونی ایشتمدی ، اصحاب اتفایله هجرتی تاریخ یازدیله ، و « سعد بن مسیب »
 (۳) ایدرکه « امیر المؤمنین علی ، کرم الله وجهه مشورتیله یازدی وتاریخک ابتداسی
 محرم آیندن اولدی . بوتفصیل تاریخ بنی اسماعیلکدر ، اما بنی اسحق تاریخی
 ابراهیم نبی « عم » نازندندر یوسف نبی زمانینه دیکدر ، و آندن موسی نبی
 « عم » زمانینه و آندن سلیمان نبی پادشاهلقینه دکن ، و آندن عیسی نبی زمانینه
 دیکدر ، اما هجرت تاریخینک اولی پنجشنبه کونی اولدی ، کونلرینک عددی
 اوچ یوزاللی درت کوندر و اون ایکی ایدر ، برآی یکریمی طقوز و برآی اوتوز
 کوندر ، اما بشدن بر بر کوندن و آلتیدن بر بر کوندن وهم بوکا « قری » دیرلر
 و « عربی » دخی دیرلر . اما « یزدجرد » تاریخی اوچ یوز آلتیش بش کوندر
 کمرسز ، و بوتاریخه « شمسه » دخی دیرلر ، آنکچونکم کونش دائرة
 فلکی بو کونلرده قطع ایدر اما وقری ییللرنده هر یوز ییلده اوتوز ییل
 تفاوت ایدر ، نته کیم اصحاب کهنک قصه سنده واردر . قوله تعالی « ولبشواتی
 کفهم ثلث مائة سنین وازدادوا تسعاً » و بو تاریخه « فارسی » دخی دیرلر ،
 آنکچونکم یزدجرد فارس پادشاهلرننددر ، و بو تاریخک اول کونی سه شنبه
 کونیدر ، و رومیلر تاریخینک اول کونی دوشنبه در . بو تاریخه « سکندری »
 دخی دیرلر ، و بو تاریخک ییلی کونلری اوچ یوز آلتیش بش کوندر ، و بر

(۱) شعی « ابو عمر عامر بن شراحیل » ؛ کبارتابیندندر ، ۲۰ تاریخنده بصره ده
 طوغوب ۱۰۴ ده جنّاة وفات ایشدر .

(۲) اسمی « عبدالله بن قیس » اولوب ؛ نلیدر زبید ، عدن ، ساحلین و صکره
 کوفه ، بصره والی کلرنده بولتمش وصفین وقعه سندن صکره حضرت امام علی کرم الله
 وجهه طرفندن حکم تعیین اولنقله کندینی عمر و بن عاص اغفال ایله شدر . ۴۲ و دیکر
 بروایت کوره ۵۱ ده مکده و روایت اخراه کوره کوفه ده وفات ایشدر .

(۳) فقهای تابعین ورواندن اولان « سعید بن السیب » در .

کونک ریبی دخی در ، اما دردنجی بیلک آخر شباطنده برکون آرتار منجملر
 بوکا « کبس » [۱] دیرلر . وقبطیلر تاریخیکی اول کونی جمعه کونیدر و بونک
 هر آیی اوتوز کوندر ، قبطیلرک وشمسیرلرک روملرک حسابلری بردر ، ولیکن
 آخرنده بش کون واردراکا « ایام نسی » [۲] دیرلر . امارومیلرک دردنجی
 بیلک آخر شباطنده برکون آرتارسنه اربع واربعین وثمانه اتفاق بیاضه دوشدی
 والله اعلم بالصواب .

سؤال : درویش ! سن بو کچمش توارینخلری کندی توارینخکه ضم ایتمکه
 سبب نه ؟

جواب : ایکی وجهدن اوتوری ، بری بوکم بن کچمش توارینخلری مطالعه
 ایدوب حقیقتن بیلدم . وبری دخی بنم توارینخی بیلدرمکدر . بوز آلتش آلتی
 باب یازدم ، مناقب توارینخی اختصار ایتم

نظم

وقتی یتورمه ذوقله کچور کاربان کیتدی یولکی کوچور
 منزک ایراق وارمی سنده ایراق سن یایاق قالدک یولداشک بیندیکی براق
 براقه بین منزله ایردی سن چکرسن بوراده درد فراق
 کچمش قو کوزتمکل (۳) کلنی غفلته اویوب طولانمغل یلنی (۴)
 و بو کتابک تمامی هجرتک طقوز بوز سکزنده واقع اولدی . بو کتابی جمع العاشقی .

صوک

- [۱] کبس ؛ حبس و زننده قویو و چوقور و جای مقوله سنی طور اراقه طولدر و ب
 اورتک معناسه در . کیسه ؛ کبس اولنغی یعنی طولدرلش نسنه دینور .
 [۲] نسی ؛ غنی و زننده بین القوم معدود و معتبر اولیان آدمه دینور . بوراده
 مقصود معدود و معتبر اولیان کونلر دیمکدر .
 [۳] غل و محقق اولان کل ؛ اسکی ترکیبه ده امر صیفه سته الحاق اولنهرق مدلولینه
 تسریع و تأکید معناسی علاوه ایدر .
 [۴] بلك ؛ قوشمق ، تلاش و مجله ایله یوریمک .

اورن اوغلی — ۲۳۳ ، ۲۳۳ ن ۱
 اوروج — ۹۷
 اوروج بك (تورناتاش اوغلی) — ۱۰۷ ،
 ۱۰۸
 اوره نوز (غازی) — ۵۱ ، ۵۴ ، ۵۴ ،
 ۵۷ ، ۵۸ ، ۶۰ ، ۶۱ ، ۶۴
 اوره نوس اوغلی — ۱۰۶ مراجعت عیسی
 بك، علی بك، احمد بك
 اوزبك آغا — ۱۲۲
 اوزبك (مصر بكي) — ۲۳۱ ، ۲۳۵ ،
 ۲۳۷ ن ۱
 اوزر — ۲۲۵ ، ۲۲۵ ن ۲ ، مراجعت
 سلطان اوزیر
 اوزون حسن — ۱۵۴ ، ۱۵۸ ، ۱۵۹ ،
 ۱۶۷ ، ۱۶۸ ، ۱۶۹ ، ۱۷۰ ، ۱۷۳ ،
 ۱۷۵ ، ۱۷۶ ، ۱۷۸ ، ۱۷۹ ، ۱۸۰ ،
 ۱۸۱ ، ۱۸۲ ، ۲۴۹ ، ۲۶۷
 اوزون حسن بکری — ۲۴۹
 اوزیر اوغلی — ۲۶۶
 اوغورلو محمد، اوغورلو محمد پاشا (اوزون
 حسنك اوغلی) — ۱۸۰ ، ۲۴۸ ،
 ۲۴۸ ن ۴
 اوغوز بك — ۲۳۳ ، ۲۳۳ ن ۱
 اوغوزخان (جك اوغلی) — ۲۵۲ ن ۱
 اولو اوغلی — ۲۳۲ ن ۱
 اولویات تكفوری — ۲۱
 اولو فرخانون — ۱۷
 اویس (چاقانك اوغلی) — ۲۴۷ ، ۲۴۸ ،
 اویس (منتشا اوغلی الیاسك اوغلی) — ۱۱۰
 اویوز بك — ۱۷۳
 ایاس (مولانا) — ۲۲۱ ن ۲
 ایاس پاشا — ۲۲۰ ن ۳
 آیانیقوله — ۴

اكدر اوغلی — ۲۳۳
 آلاجه حصار بكي — مراجعت مزید بك
 الب ارسلان — ۱۱۵
 الب ارسلانك اوغلی — ۱۱۵
 آل سلجوقی — ۱۸
 آل عباس — ۳
 آلکساندر (پاپا آلتنجی) — ۲۵۲ ن ۱
 الله قولى سلطان — ۲۴۵ ن ۳
 الوان اوغلی — ۲۳۳ ، ۲۳۳ ن ۱
 الوان بك (پاشاجق آغانك اوغلی، چاشنیکیر
 باشی) — ۵۹ ، ۹۴ ، ۹۵ ، ۱۰۶
 الوان چلبی — ۱۱۴
 الیٰ سبوی (شیخ) — ۲۲۴ ،
 ۲۲۴ ن ۷
 الیاس (منتشا اوغلی یعقوب بك اوغلی) —
 ۱۰۹
 الیاس پاشا (وزیر خیرالدین پاشانك
 اوغلی) — ۱۸۸ ، ۱۸۸ ن ۲
 امور بك (قره تورناتاشك اوغلی) — ۶۶
 امیر سلطان — ۱۴۰ ، مراجعت شمس الدین
 محمد ، امیر سید
 امیر سلیمان — ۶۷ ، ۷۳ ، ۷۸ ، ۸۱ ،
 ۸۲ ، ۸۳ ، ۸۶ ، ۸۷
 امیر سید — ۱۱۷ ، ۱۱۷ ن ، مراجعت
 امیر سلطان ، شمس الدین محمد
 امیر عزیز — ۲۰۲ ن ۵ ، مراجعت
 عبدالرحیم روی
 انکروس قرالی — ۶۶ ، ۱۶۱ ، ۲۵۰ ،
 انلی بجر (مصر سلطانی) — ۲۲۹
 اوچ اوقی — ۲۲۵
 اورخان بك ، اورخان غازی — ۱۷۰۲ ،
 ۲۰ ، ۲۱ ، ۲۴ ، ۲۴ ، ۳۴ ، ۴۷ ،
 ۴۹ ، ۵۱ ، ۱۹۵ ، ۲۰۵ ن ۲۱۸ ، ۴۳

آیدوس تکفوری — ۳۴ ، ۳۲
 آیدین اوغلی ، آیدین بك اوغلی — ۷۴ ، ۶۵ ، ۷۵
 بای سوس — ۲ ن ۳
 بای سوغ — ۳
 بایجس ناناری — ۸
 بایندر خان — ۱۸۲
 بایندر خان اوغلانلری — ۲۴۵
 براق رئیس — ۲۵۶
 مختصر — ۲۷۰ ، ۲۷۰ ن ۳
 بدرالدین (قاضی) — ۲۶۶ ن ۱ ، مراجعت
 سماونه قاضیسی اوغلی
 برس تکفور (بروسه تکفوری) — ۳۰
 برلوعا — ۳
 بروسه تکفوری — ۲۹ ، ۲۱
 بروسه ناشی — ۷۹
 برهان الدین حیدر — ۲۰۱ ن ۶ ، مراجعت
 حیدر هروی
 بصق — ۲
 بطلمیوس — ۲۷۰ ، ۲۷۰ ن ۲ ، ۲۷۱ ،
 ۲۷۱ ن ۱
 بق عمور — ۲
 بقی — ۲
 بلال اوغلی — ۲۶۶
 بلش کویله — ۶۳
 بلفونده — ۳۸
 بلیخ بروسوی — ۲۵۳ ن ۴
 بسکی علی (قره مانا غلی محمدک کرداشی) —
 ۱۱۰
 بوداق بك (ذوالقدر اوغلی ، مکی آسلان
 بكك کرداشی) — ۲۰۷ ، ۲۱۲ ، ۲۳۷ ،
 ۲۳۸
 بوسنه قرالی — ۱۶۴
 بوسنه قرانك عورتی — ۱۴۶

آیدین بك — ۱۰۷
 ایزنیکید تکفوری — ۳۲
 آی طوغدی — ۲۱
 اقلوغ — ۲
 ایمرزه (قره مان اوغلی ابراهیم بكك
 برادری) — ۲۶۰ ن ۶
 اینه بکی — ۸۱
 اینه کول تکفوری — ۱۶
 — ب —
 بابا الیاس (مورخك اجدادندن) — ۴۱ ،
 ۴۶
 بابا الیاس (خراسانی) — ۱۹۹ ن ۲
 بابا الیاس دیوانه — ۱۹۹ ، ۱۹۹ ن ۱
 بابائی — ۱۹۹ ن ۱
 بابا مخلص (عاشق پاشانك بدری) — ۱۹۹ ،
 ۱۹۹ ن ۲
 باجیان روم — ۳۰۵
 باش بوغا — ۲
 بالابان پاشا — ۱۱۰
 بالابانجیق — ۲۲
 بالی پاشا — ۲۴۱ ن ۲
 بال عاشق پاشا — ۱
 بای خواجه — ۲۸ ، ۵
 بایزید (قره بولوكل ارغلی) — ۲۴۷
 بایزید پاشا — ۸۳ ، ۸۱ ، ۸۹ ، ۹۰ ،
 ۹۱ ، ۹۴ ، ۹۷ ، ۱۹۰
 بایزیدخان (اول ، بیلهدیرم) — ۲۲ ، ۵۶ ،
 ۵۷ ، ۶۲ ، ۶۳ ، ۶۴ ، ۶۵ ، ۶۶ ،
 ۶۷ ، ۶۸ ، ۶۹ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳

تورتاش اوغلی — ۹۷
 — ج —
 جامی (حاجی حسن اوغلی) — ۱۲۵۲ ن
 جامی (ملا) — ۲۲۴ ن ۷
 جامی ر م (لامی) — ۲۵۲ ن ۱
 جان بك صوفی — مراجعت جانی بك
 جانی بك — ۲۴۶ ، ۲۴۸
 جزری سبزوئی (شیخ) — ۲۰۱
 جزری شیرازی (مولانا) — ۲۴۹ ،
 ۲۴۹ ن ۱
 جلال — ۲۶۷
 جلال‌الدین (ملا) — ۲۰۳ ن ۴ ، مراجعت
 خضر بك چلبی
 جلال بك (جم سلطانك آدم‌لردن) —
 ۲۵۲ ن ۱
 جمال‌الدین آق‌سرای — ۲۰۱ ن ۱
 جم سلطان — ۲۱۳ ، ۲۲۰ ، ۲۳۸ ،
 ۲۵۱ ، ۲۵۲ ن ۱ ، ۲۵۳ ، ۲۵۳
 ن ۴ ، ۲۶۰
 جندره‌لی خلیل ، جندره‌لی قره‌جه خلیل —
 ۴۰ ، ۴۰ ، ۴۰ ، ۴۰ ، ۴۰ ، ۴۰ ، مراجعت
 خیرالدین پاشا
 جنید (شیخ) — ۲۶۴ ، ۲۶۵ ، ۲۶۶ ،
 ۲۶۷
 جنید بك (ازبیر اوغلی) — ۹۶ ، ۱۰۷ ،
 ۱۰۸ ، ۱۰۹ ، مراجعت ازبیر اوغلی
 جهان‌شاه میرزا (قره‌قیونلی‌لردن قره‌یوسف
 اوغلی اسکندرک قرداشی) — ۲۴۶ ،
 ۲۴۷ ، ۲۶۷
 جهان‌نکیر (قره‌پولوکلک اوغلی علی بكك
 اوغلی) — ۲۴۸
 — چ —
 چادرلو تکفوری — ۲۴
 چاقاق (مصر سلطانی) — ۲۴۷ ، ۲۶۶

بوغ‌اوغلی ، بوغ‌اوغلی — ۲۳۳ ، ۲۳۳ ، ۱۲۳۳
 بهاء‌الدین نقشبندی — ۲۲۴ ن ۷
 بیقلی محمود بك — ۲۵۸ ن ۳
 بیله‌جك تکفوری (تکفوری) — ۱۱۰۵ ، ۱۵
 پنتور — ۲۴۲
 — پ —
 پاشابك (اسحق بكك اوغلی) — ۱۰۶
 پاشاجق آغا — ۵۹
 پاشا کرچه (کرمسان اوغلی بمقوب بك
 خانونی) — ۱۰۶
 پاولی اوغلی — مراجعت یاغلی اوغلی
 پاشا بیکیت بك — ۶۴ ، ۷۴
 پیر احمد (قره‌مان اوغلی) — ۱۶۷ ،
 ۱۶۷ ن ۲ ، ۱۶۸ ، ۱۶۹ ، ۱۷۰ ،
 ۱۷۵ ، ۱۷۷ ، ۱۸۰
 پیر احمدك عورتی — ۱۷۶
 پیر حمد — ۱۶۷ ن ۲ ، مراجعت پیر احمد
 پیر حمد جستری — ۲۰۰ ، ۲۰۰ ن ۹
 پیر شجاع‌الدین الیاس‌الحلوقی — ۲۰۳ ن ۷ ،
 مراجعت کوموشلی اوغلی
 — ت —
 تاج‌الدین اوغلی — ۱۰۲ ، ۱۰۲ ن ۳
 تاج‌الدین کوردی — ۴۲ ، ۱۹۹ ، ۱۹۹ ن ۴
 تخه (احمد میرزاك عمیسی) — ۲۴۵
 ترخان بك — ۱۲۷ ، ۱۲۸ ، ۱۲۸ ن ۹ ،
 ۱۳۱ ، ۱۳۳
 ترزی صاروجه — ۸۴
 ترك رستم — مراجعت رستم (مولانا)
 تمرز بك — ۲۳۷ ن ۱
 تمور (تیمورلنك) — ۶۷ ، ۷۴ ، ۷۴ ، ۷۶ ،
 ۷۷ ، ۷۸ ، ۷۹ ، ۸۰ ، ۱۸۱ ، ۱۹۷ ،
 ۲۶۶ ن ۲

حسن (شیخ اده بالینک قدی اوغلی) — ۲۸
 حسن اغا — ۸۱
 حسن بك (۲۴۸، ۲۴۷، مراجعت اوزون حسن
 حسن بك (اسفندیار اوغلی اسماعیل بكك اوغلی) — ۱۵۷، ۱۵۶، ۱۵۵
 حسن بك (ذوالقدر اوغلی) — ۱۱۳
 حسن پاشا — ۱۰۰
 حسن علی (عبدان غازیك بولداش لرندن) — ۲۰
 حسین ابواندراي — ۲۵۳ ن ۴
 حسین بك (سید اوغلی) — ۵۷، ۵۹
 حسین بك (قویلیحصاریكی) — ۱۵۸
 حلب بكی — ۲۱۴
 حمزه (مولانا) — ۱۲۱
 حمزه بن محمد — ۲۰۱ ن ۱
 حمزه بك — ۲۴۶
 حمزه بك (آرناوود اسکندرك عموجه سی اوغلی) — ۱۳۳
 حمزه بك (چاقرجی باشی) — ۱۶۱، ۶۱ ن ۱
 حمزه بك (روم ایلی بکگر بکیسی) — ۸۹، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۷۶
 حمید (شیخ) — ۲۰۱، ۲۰۱ ن ۴
 حمیدالدین (سید زاده) (۲۲۴، ۲۲۴، ۲۲۴ ن ۱
 حمید اوغلی — مراجعت حسین بك
 حمیدر (شیخ جنیدك اوغلی) — ۲۶۷
 حمیدر (مولانا) (حمیدر هروی) — ۹۲، ۲۰۱، ۲۰۱ ن ۶
 حمیدر بك (قوجه قیاسی صاحبی) — ۹۱۴، ۱۱۵

— خ —

خانون آنا — ۲۰۵، ۲۰۵ ن ۱ و ۳
 خادم علی پاشا (صدراعظم) — ۲۲۹ ن ۱

چاوش اوغلی مورخان — ۵۸
 چاوش باشی — ۵۸
 چاوش باشی احمد — ۱۶۸، ۱۶۸ ن ۲
 چیلیوش — مراجعت قازیقلی و بوده
 چریوغا — ۳
 چركس (طائمه سی) — ۲۰۶
 چودار تاتاری — ۲۵
 چودارلو — ۲۵
 چوكه میرزا (شاه رخك اوغلی) — ۲۴۶، ۲۴۷
 چه بانی — ۱۳۴، ۱۳۴ ن ۲
 چین — ۳

— ح —

حاجی اوز بك اوغلی — ۲۳۵
 حاجی ایلی بك — ۵۰، ۵۳، ۵۵
 حاجی بكتاش اوغلی — ۲۳۵
 حاجی بكتاش سلطان، حاجی بكتاش ولی — ۲۰۰ ن ۱، ۲۰۴ ن ۲، ۲۰۵، ۲۰۰ ن ۳ و ۲
 حاجی بگرام (شیخ) — ۲۰۱، ۲۰۱، ۲۰۱ ن ۹
 حاجی بك (قره سی اوغلك وزیری) — ۴۴
 حاجی حسن (شیخ اده بالینك مریدی) — ۴۲
 حاجی حسن اوغلی (بالیکسری) — ۲۵۲ ن ۱
 حاجی حمزه (قره مان اوغلی ابراهیم بكك برادری امیرزه نك اوغلی) — ۲۶۰ ن ۶
 حاجی خلیل پاشا خانوقی — ۱۰۶
 حاجی عوض، حاجی عوض پاشا — ۸۵، ۸۵، ۹۵، ۹۵، ۹۷، ۹۸، ۱۰۳، ۱۹۰
 حافظ الدین ابن بزازی — ۲۰۲ ن ۱
 حامد بن موسای قیصری (شیخ) — ۲۰۱ ن ۴
 مراجعت حمید (شیخ)
 حسام زاده — ۲۲۴، ۲۲۴ ن ۵

- شید مجای شروانی — ۲۰۴ ن ۱
 — ش —
- شارل (سکرنجی) فرانسه قرالی —
 ۲۵۲ ن ۱
 شاه آنا (کریمان اوغلی یعقوب بک حرمی) —
 ۱۰۶
 شاهرخ بک (ذوالقدر اوغلی علاءالدوله نیک
 اوغلی) — ۲۶۱ ن ۱
 شاهرخ میرزا — مراجعت میرزا شاهرخ
 شرابدار انیاس — ۱۰۱ ، ۱۰۲ ، ۱۰۳ ،
 ۱۱۱ ، ۱۱۹
 شرف الدین پاشا — ۱۰۶
 شرف الدین قریمی (مولانا) — ۲۰۲ ،
 ۲۰۲ ن ۱
 شعبی — ۲۷۳ ، ۲۷۳ ن ۱
 شکرالله (مولانا) — ۱۲۹ ، ۱۳۱ ، ۱۳۱ ن ۴
 ۱۴۸
 شمس الدین فناری (محمد ، مولانا)
 ۲۰۰ ، ۲۰۱ ن ۱
 شمس الدین محمد — مراجعت امیر سلطان
 ابر سید
 شهاب الدین آغا (اسفندیار اوغلی نیک وزیر)
 ۱۵۷
 شهباز بک ، شاه سوار ، شخصوار بک
 (ذوالقدر اوغلی) — ۱۶۹ ، ۱۶۹ ن ۱ ،
 ۱۷۰ ، ۲۰۷ ، ۲۰۸ ، ۲۰۹ ، ۲۱۰ ،
 ۲۱۱ ، ۲۱۲
 شیخ اکبر — مراجعت محی الدین عربی
 شیخ سلیمان — ۱
 شیخ صافی — ۲۶۴ ، ۲۶۴ ن ۱
 شیخ محمود — ۲۸
 شیخ مجی — ۱
- شیطان ویوده — مراجعت دره قله
 — ص —
 ساروجیه پاشا — ۱۳۹ ، ۱۹۰
 ساروخان (اوزون حسنک آتاسی) —
 ۵۹ ، ۱۶۰
 ساروخان اوغلی — ۵۷
 ساروخان بکلو — ۷۴
 سارویانی — ۴ ، ۵ ، ۷ ، ۸
 ساروی یعقوب اوغلی — ۱۶۸
 ساری دانشمند — ۲۰۲ ن ۵
 صالحق الب — ۲۴
 صدرالدین قونوی (شیخ) — ۱۹۹ ن ۳
 ۲۶۴ ، ۲۶۴ ن ۲ ، ۲۶۵
 صفی الدین مصطفی افندی (شیخ) — ۲۲۴ ن ۶
 صابنده تکموری — ۳۲
 صمصه (صمصه) چاوش — ۱۲ ، ۱۲ ن ۱ ،
 ۱۳ ، ۲۴ ، ۲۷
 صفار اوغلی — ۹۰
 صولاق قرهجه — ۷۸
 طالبدی امره (شیخ) — ۲۰۰ ، ۲۰۰ ن ۴
 طقیونوس — ۲۶۹
 طورسون بک — ۴۴
 طورسون فقیه — ۱۸ ، ۱۹۹
 طورسینا بک (باش دفتر دار) — ۱۴۳ ن ۱
 طورغود الب — ۱۶ ، ۴۶
 طورغود اوغلی ، طورغود اوغلانلری ،
 طورغودلو — ۱۰۱ ، ۱۰۱ ، ۱۳ ن ۰ ، ۲
 ۱۳۵ ، ۱۷۰ ، ۲۱۶
 طورغود علی (عثمان غازی نیک آرقداشلر ندن) —
 ۲۰
 طورلاق هو کمال — ۹۱
 طوسبوی (مولانا) — ۱۴۸

- طوغان — ۳، ۲
 طوغان (مرتولوس) — ۱۳۴
 طوکروکول (سلطان عثمانک باباسی) — ۳،
 مراجعت اورطکروکول (سلطان عثمانک
 باباسی)
 طهرتس (ارزنجان بکی) — ۷۴، ۷۳،
 ۷۸، ۷۵
 طیفور چلبی — ۱۱۴
 — ع —
 عاشق پاشا، عاشق علی پاشا — ۴۳،
 ۱۹۹، ۱۹۹ ن ۱، ۲۰۶، ۵ ن ۱
 عباس (ابن عبدالمطلب) — ۲۷۱،
 ۲۷۱ ن ۳
 عبدالرحیم جوزی — ۲۷۱، ۲۷۱ ن ۵
 عبدالرحیم رومی (شیخ) — ۲۰۲،
 ۲۰۲ ن ۵
 عبدالکریم خلیفه — ۲۶۶
 عبداللطیف (شیخ) — ۲۶۵، ۲۶۵
 عبداللطیف مقدسی (شیخ) — ۲۰۳،
 ۲۰۳ ن ۶
 عبدالله (شهزاده) — ۲۴۱ ن ۱
 عبدالله آلهی — ۲۲۴ ن ۷، مراجعت
 آلهی سماوی
 عبدالله قیس — مراجعت ابوموسی الاشعری
 عبیدالله (خواجه) — ۲۲۴ ن ۷
 عبید بک (قره بولوک اوغلی) — ۱۱۳
 عثمان چلبی (تمور تاش اوغلی) کرمان
 سنجانی بکی — ۱۲۶
 عثمان چلبی (دفتردار) — ۲۵۲ ن ۱
 عثمان غازی (اول) — ۲۱، ۱۹، ۲۱،
 ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۵، ۳۶، ۱۹۵،
 ۱۹۹ ن ۲، ۲۱۸
 مچلان بک (قره سی اوغلی) — ۴۵، ۴۳
- عرب بک — ۸۴
 عقا — ۲
 علا الدین (قره مان اوغلی محمدک اوغلی) —
 ۱۱۱، ۰۷
 علاء الدین (مولانا) — ۲۰۴، ۲۰۴، ۱۲۰۴
 علاء الدین پاشا (شهزاده) — ۳۶، ۲۱،
 ۳۹، ۳۷
 علاء الدوله (ذوالقدر اوغلی) — ۲۱۲،
 ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۳۲ ن ۴، ۲۳۵، ۲۳۵
 ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۶۱ ن ۱
 علائیه بکنک قیز قرداشی — ۱۷۴،
 ۱۹۲
 علاء الدین عربی — ۲۲۳، ۲۲ ن ۱
 علمشاه (شهزاده) — ۲۴۱ ن ۱
 علی بک (ارده نوز اوغلی) — ۱۱۸، ۱۸۴،
 ۱۶۲، ۱۲۳
 علی بک (قره بولوک اوغلی واوزون حسنک
 باباسی) — ۱۶۹، ۲۴۷، ۲۴۸
 علی بک (میخال اوغلی) — ۱۷۸، ۱۷۹
 علی البسطامی (شیخ) — ۱۶۶
 علی سیک (روم ایلی بکلر بکیسی) — ۲۲۷، ۲۲۹
 علی پاشا (تمور تاش اوغلی) — ۹۷
 علی پاشا (جندره لی خلیک اوغلی) — ۷۰،
 ۷۱، ۷۶، ۷۷
 علی پاشا (روم ایلی بکلر بکیسی) — ۲۳۲،
 ۲۳۲ ن ۵، ۲۳۶
 علی پاشا (وزیر خیر الدین پاشانک اوغلی) —
 ۱۸۸
 علی پاشا (بیله یرم یازید خانک وزیری) —
 ۶۸، ۶۹، ۸۱
 علی پاشا — ۱۹۳
 علی حیدر بک (بروسه بکی) — ۱۴۳ ن ۱
 علی طوسی — ۲۲۴ ن ۷

فرز (فیروز ، مولانا رستمك كوله سی)
 ۱۸۹ ، ۱۹۰
 فرخ زاد (ساسانیان ملوكنندن) — ۱۳۷۰ ن
 فرهاد (داماد سلطانی) — ۲۱۷ ، ۲۱۸ ن
 فضل الله پاشا — ۱۹۰ ، ۱۹۶ ، ۱۹۷
 فضل الله قاضی (ككبوزه قاضیسی) — ۳۹ ،
 ۸۳ ، ۸۴ ، ۱۰۱
 فلانوز (فرجه حصار تكفورینك قرداشی) —

عمر ابن خطاب ، عمر الفاروق — ۲۷۲ ،
 ۲۷۳
 عمر بك (ترخان بك اوغلی) — ۱۷۹ ، ۲۳۷
 عمر بك (جكرلو بكفرینك طائفه سنك اولو
 بكفرندن) — ۱۸۱
 عمر بك (رمضان اوغلی) — ۲۱۶
 عمر بن منذر — ۷۷
 عمودی — ۳

۷
 فناری (ملا) — ۲۰ ن
 فیروز بك (امرادن) — ۶۴ ، ۱۰۵ ،
 ۱۰۵ ن

عیسی (چلبی سلطان محمدك برادری) — ۸۱
 عیسی (قره مان اوغلی محمدك اوغلی) —
 ۱۰۷ ، ۱۱۱ ، ۱۲۱

— ق —

قادنجق آنا — ۲۰۵ ن ، مراجعت خاتون آنا
 قارلو اوغلانلری — ۱۵۲
 قازیققل و بوده (افلاق بكی) — ۱۶۲ ،
 ۱۶۲ ن
 قاسم بك (اسفندیار اوغلی) — ۸۷ ، ۸۸ ،
 ۸۹ ، ۱۰۴ ، ۱۰۷

عیسی بك (اسحق بك اوغلی) — ۱۴۵ ، ۱۴۶
 عیسی بك (اوره نوز اوغلی) — ۱۲۴
 عیسی بك (آیدین اوغلی) — ۱۰۷
 عیسی بكك اوغلنك اوغلی (آیدین اوغلی) —
 ۱۰۷

عین شاه سلطان — ۲۴۱ ن ، ۲۴۵ ن

— غ —

قاسم (امیر سلیمانك كچی قرداشی) — ۸۱
 قاسم بك (قوجه قیاسی صاحبی حیدر بكك
 اوغلی) — ۱۱۴
 قاسم بك (قره مان اوغلی) — ۱۷۶ ،
 ۱۷۷ ، ۲۲۱

غازیان روم — ۲۰۵
 غازی حسن — ۴
 غازی خداوندكار — مراجعت سلطان مراد
 ثانی

غازی رحمان — ۲۲ ، ۲۵ ، ۳۴ ، ۳۸
 غازی فاضل — ۴۷ ، ۴۸ ، ۴۹ ، ۵۰ ، ۵۱

— ف —

قاسم بك (کرمان والیسی) — ۲۴۵ ن
 قاسم پاشا (جزری زاده ، قوجه قاسم صافی
 پاشا) — ۱۳۱ ، ۱۹۲ ، ۱۹۳ ن
 قاسم پاشا (طوطی مذاق اوغلی) — ۱۹۱
 قاضی برهان الدین — ۷۳
 قاضی زاده رومی — ۲۰۰ ، ۲۰۰ ن
 قاضی مرسل — ۸۶
 قالاقونیه (فوگور حصار تكفورسی) — ۵۰
 قاله ماستوریه — ۴۴

فائق پاشا — ۱۹۱
 فاطمه — ۲۰۵ ن ، مراجعت خاتون آنا
 فاطمه سلطان (امیر سلیمانك قیز قرداشی) — ۸۱
 فخر الدین (مولانا) — ۱۴۸ ، ۲۰۱ ،
 ۲۰۱ ن
 فخر الدین مدونی (شیخ) — ۲۰۱ ،
 ۲۰۱ ن

قایتبای (ملک اشرف) — ۲۲۱، ۲۱۰ ن ۴
 قائد بای — مراجعت قایتبای
 قدسی عبدالرحمن — ۲۰۳ ن ۶
 قرتلش — ۳
 قره اسه — ۴۳ ن ۱
 قره بغداد اوغلی ، قره بغداد تکفوری
 (استغان) — ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۳، ۱۸۵
 قره تکین تکفوری — ۲۷
 قره غورناش (بکلر بکی) — ۶۵، ۶۴، ۶۱
 قره غورناش اوغلی — ۱۰۳
 قره جول — ۳
 قره جه — ۳
 قره جه احمد اغا — ۲۵۸ ن ۲
 قره جه احمد سلطان — ۲۰۰، ۲۰۰ ن ۴
 قره جه بک — ۱۴۷، مراجعت دای قره جه
 قره جه پاشا — ۱۹۰
 قره جه پاشا زوجه سی — مراجعت سلجوق
 خانون ۲۲۱ ن ۱
 قره جه حصار تکفوری — ۸، ۷
 قره جه رحمان — ۳۵، ۳۴
 قره خان — ۲
 قره رسم (قره مانلو قره رسم) — ۵۴،
 مراجعت رسم (مولانا)
 قره سی اوغلی — ۴۵
 قره عیسی — ۴۳ ن ۱
 قره عیسا (قبیله رئیس ، قره عیسالو) —
 ۲۲۷، ۲۲۵
 قره کوز آغا (بکچیری آغاسی) — ۲۶۳ ن ۱
 قره کوز بک (قرمان بکلر بکیسی) — ۲۱۵،
 ۲۱۵ ن ۴
 قره کوز پاشا — ۲۱۵ ن ۱، ۲۲۶ ن ۲،
 ۲۳۰، ۲۳۲، مراجعت قره کوز بک (قره مان
 بکلر بکیسی)

قره لو اقلان — ۳
 قره مان اوغلانلری — ۱۷۷
 قره مان اوغلی — ۵۷، ۶۴، ۷۱،
 ۷۲، ۷۸، ۸۰، ۸۱، ۸۵، ۹۰،
 ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۹، ۱۳۰،
 ۱۳۲، ۱۳۵، ۱۵۵، ۱۵۸، ۱۶۰،
 ۱۶۷، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴،
 ۲۰۸، مراجعت ابراهیم بک قاسم بک ،
 پیر احمد، اسحق بک ، ایمرزه، بشکی علی
 قره مان اوغلی اسحق بک اوغلی — ۱۷۵، ۱۷۶
 قره مان اوغلی (دوزمه) — ۲۶۶، ۲۶۱
 قره مرسل — ۳۸
 قره یوسف بن قره محمد (آذربایجان حاکی
 قره قویونلی) — ۷۵، ۷۵ ن ۳، ۲۴۹،
 ۲۴۹ ن ۳
 قره بولوک (دیار بکلر پادشاهی) — ۱۱۰، ۲۴۷
 قره بولوک قیزی — ۲۴۷
 قره بولوک قیزی اوغلی — ۱۸۱
 قری — ۲
 قزل بوغا — ۲
 قصونلو — ۲۲۷
 قصون وارساقی — ۲۲۵
 قطب الدین ازینبی — ۲۰۱، ۲۰۱ ن ۲
 قلوبون — ۳۸
 قلیچ آرسلان بک (لطفی بک اوغلی، علائیه
 بکی) — ۱۷۴، ۱۷۵
 قلیچ طوفان — ۱۲۶
 قنسو — ۲۲۷ ن ۱
 قوجه انندی — ۲۰۰، ۲۰۰ ن ۵
 قوجه بک (آناطولی بکلر بکیسی) — ۱۰۷
 قوجه خضر — ۱۳۳
 قوچم سیدی — ۱۹۹
 قورت اوزن — مراجعت کوردن
 قورت حسن (ازمیر اوغلان اوغلی) — ۱۰۹

قایتبای (ملک اشرف) — ۲۲۱، ۲۱۰ ن ۴
 قائد بای — مراجعت قایتبای
 قدسی عبدالرحمن — ۲۰۳ ن ۶
 قرتلش — ۳
 قره اسه — ۴۳ ن ۱
 قره بغداد اوغلی ، قره بغداد تکفوری
 (استغان) — ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۳، ۱۸۵
 قره تکین تکفوری — ۲۷
 قره غورناش (بکلر بکی) — ۶۵، ۶۴، ۶۱
 قره غورناش اوغلی — ۱۰۳
 قره جول — ۳
 قره جه — ۳
 قره جه احمد اغا — ۲۵۸ ن ۲
 قره جه احمد سلطان — ۲۰۰، ۲۰۰ ن ۴
 قره جه بک — ۱۴۷، مراجعت دای قره جه
 قره جه پاشا — ۱۹۰
 قره جه پاشا زوجه سی — مراجعت سلجوق
 خانون ۲۲۱ ن ۱
 قره جه حصار تکفوری — ۸، ۷
 قره جه رحمان — ۳۵، ۳۴
 قره خان — ۲
 قره رسم (قره مانلو قره رسم) — ۵۴،
 مراجعت رسم (مولانا)
 قره سی اوغلی — ۴۵
 قره عیسی — ۴۳ ن ۱
 قره عیسا (قبیله رئیس ، قره عیسالو) —
 ۲۲۷، ۲۲۵
 قره کوز آغا (بکچیری آغاسی) — ۲۶۳ ن ۱
 قره کوز بک (قرمان بکلر بکیسی) — ۲۱۵،
 ۲۱۵ ن ۴
 قره کوز پاشا — ۲۱۵ ن ۱، ۲۲۶ ن ۲،
 ۲۳۰، ۲۳۲، مراجعت قره کوز بک (قره مان
 بکلر بکیسی)

۱۹۱، ۱۹۱ ن ۱	قورقود (محمد، شهزاده) — ۲۲۷۰ ن
کمال رئیس — ۲۵۰	۲۴۱ ن ۱، ۲۶۲ ن ۱
کوبریلی اوغلی (قاضی مکر محمود افندی) —	قورمیش — ۳
۱۷۱، ۱۷۱ ن ۱	قوشتمر، قوشتمر اوغلی، قوشتمرلو —
کوتروم بازید — ۷۹ ن ۲	۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷
کورانی (مولانا) — ۱۵۱، ۲۰۲ ن ۴،	قوکورالب — ۲۵ - ۲۸، ۳۲، ۳۴، ۳۷
مراجعت احمد کورانی	قولا شاهین — ۱۲۹، ۱۴۲، ۱۹۰
گورد اوزان — مراجعت کوردرن	قورمال دده — ۶
گوردرن — ۹۵، ۹۵ ن ۲	قیالب — ۲
گورشاد ملک — ۸۲، ۸۳	قیتون — ۲
گورلوکه (استانبول تکفورینک وزیر) —	قیزیل احمد (اسفندیار اوغلی اسماعیل بیک
۱۴۱	قرداشی) — ۱۵۷، ۱۵۶، ۱۶۰،
گوسه میخال — ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۲۵،	۱۶۸، ۱۶۸ ن ۱
مراجعت میخال	قیزیل قوجه اوغلانلری — ۱۱۱، ۱۱۲،
کوکالب — ۲، ۱۸	۱۳
کوکده — ۲۴، ۲۴۵، مراجعت احمد میرزا	— ک —
کوموشلی اوغلی — ۲۰۳، ۲۰۳ ن ۷	کیلو اوغلی مراجعت کوبریلی اوغلی
کوندوز — ۴۴، ۲۰، ۴۳، ۲۲۵	کدیک ازی — مراجعت احمد پاشا (کدیک ازی)
کوندوز اوغلی — ۲۲۶، مراجعت	کدیک ازی اوغلی — ۲۳۷، ۲۳۷ ن ۳
محمد بک (کوندوز اوغلی)	کرد حسن (چنکیزک بکی) — ۱۵۹
کون طوغدی — ۳	کرمیان اوغلی — ۴، ۱۱، ۱۲، ۱۵،
کوهرخان سلطان (فاتح سلطان محمد	۵۶، ۵۸، ۵۹، ۷۴، ۷۶، ۷۸،
کریه سی) — ۲۴۸ ن ۴	۸۷، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۴۰، ۲۰۰ ن ۵،
کوهرملوک سلطان (سلطان بازید ثانی بک	مراجعت یعقوب بک
کریه سی) — ۲۴۱ ن ۲	کستل تکفوری — ۲۱
کیلانی (محمد) — ۲۶۴ ن ۱	کستلی (مولانا) — ۲۲۴، ۲۲۴ ن ۲
کیوان بک — ۲۵۸ ن ۳	کتاب الاحبار — ۷۷
کیوه تکفوری — ۲۴	کتاب بن لوی — ۲۷۲، ۲۷۲ ن ۴
کیکلوبابا — ۱۹۶، ۱۹۹، ۱۹۹ ن ۶	کلیبول تکفوری — ۵۰
— ل —	کمال پاشا (شیخ الاسلام کمال پاشا زاده
لادیسلاس — ۶۲ ن ۳، مراجعت لاز	شمس الدین احمد افندی بک بیوک پدری) —
لازار، لاس	

محمد بخاری — ۲۰۱، ۲۰۱، ۲۰۱، ۸، مراجعت
 امیرسلطان ، امیرسید ، شمس الدین محمد
 محمد بزازی^۱ سراپی (مولانا) — ۲۴۹
 محمد بك (آق چایی اوغلی) — ۱۳۵،
 ۱۳۵ ن ۳، ۱۴۱
 محمد بك (جانیكده) — ۲۶۶
 محمد بك ، محمدپاشا (خضر بك زاده) —
 ۲۳۰، ۲۳۰ ن ۲ و ۳ و ۴
 محمد بك (عیسی بك زاده ، ایلیمان بكي) —
 ۲۶۰ ن ۴
 محمد بك (قره مان اوغلی) — ۸۸، ۱۱۱،
 ۱۷۶ ، مراجعت قره مان اوغلی
 محمد بك (كوندوز اوغلی) — ۲۱۶، مراجعت
 كوندوز اوغلی
 محمد بك (منت بك اوغلی) — ۹۱، مراجعت
 منت اوغلی
 محمد بك (میخال اوغلی) — ۸۲، ۹۷،
 ۹۸، ۱۰۲، ۱۰۲ ن ۲
 محمد سن ارمغان -- ۲۰۳ ن ۴ ، مراجعت
 یكان (مولانا)
 محمد پاشا (دوقه كین زاده) — ۲۴۱ ن ۲
 محمد چلبی (دیوانی، سماعی) -- ۱۹۳ ن ۵
 محمد حافظ (ابن بزازی) — ۲۴۹ ن ۲
 محمد زیراك -- ۲۰۳، ۲۰۳ ن ۳
 محمد سلطان (تیمورك طورونی) — ۲۴۹ ن ۱
 محمد شاه افندی (ملافتاری زاده) — ۲۰۱ ن ۷
 محمد كردری -- ۲۴۹ ن ۲
 محمد كینتری — ۲۰۰ ن ۹ ، مراجعت
 پیر احمد جستری
 محمود (اوغورلو محمدك اوغلی) — ۲۴۹
 محمود (بازیدنا ئینك اوغلی) — ۲۴۱ ن ۱
 محمود (مرادنا ئینك كوچك قرداشی) — ۱۰۷
 محمود (منتشا اوغلی یعقوب بك اوغلی) —
 ۱۰۹ ، مراجعت منتشا اوغلی

لاز ، لاس ، لاس قرالی — ۶۲، ۶۲، ۶۳،
 ۶۹ ، ۲۱۸ ، مراجعت لازار ، لادیسلاس
 لازار — ۶۲ ن ۳ ، مراجعت لاز ، لازار ،
 لادیسلاس
 لاس اوغلی — ۱۲۴
 لاس قره ایلی (لاس قرالی) — ۶۲، مراجعت
 لاز
 لاس قیزی (بیله یریم بایزیدك زوجہ سی) —
 ۶۹
 لاشاهین (شاهین لالا) — ۵۲، ۵۳،
 ۶۰، ۶۱
 لامی محمود افندی — ۲۴۱ ن ۱،
 ۲۵۲ ن ۱
 لیبی — مراجعت طورسینا بك
 لقمان (شیخ) — ۲۰۴ ن ۲
 لك بانی اوغلی — ۱۳۴، ۱۳۴ ن ۲، ۱۳۵،
 له بانی — ۱۳۴، ۱۳۴ ن ۲، ۱۳۵
 له قرالی — ۲۴۹

— م —

ماجین — ۳
 مالمون خاتون — ۳۵، ۳۶
 مالموج اوغلی بالی بك — ۲۵۰ ن ۲
 مالموج اوغلی علی بك — ۲۵۰، ۲۵۰ ن ۲
 محمد (بیوك خواجہ، شیخ جنیدك اوغلی) —
 ۲۶۷
 محمد (شہزادہ) ، شہزادہ شہنشاہك اوغلی
 و بك شہری لوانسك حاكمی — ۲۴۱ ن ۱
 ۲۶۱ ن ۱
 محمد (شیراز بكي) — ۲۴۸
 محمد آغا — ۱۹۰
 محمد افندی -- ۲۰۳ ن ۱، مراجعت خسرو
 (مولانا)

میرزا شاه رخ (خراسان پادشاه) —

۱۹۸ ، ۱۹۸ ن ۴۱ ، ۲۴۶

میوش قوبله — ۶۳

— ن —

نبی بك — ۲۳۹ ن ۱

نشایچی پاشا — ۱۹۲

نش طغان — ۱۰۰

نشری افندی (مورخ) — ۲۵۳ ن ۴

نصرالدین بك (ذوالقدر اوغلی) — ۷۳ ،

۲۴۶ ، ۲۴۸

نصرالدین خواجه — ۲۰۳ ن ۴ ، مراجعت

حضر بك چلبی

نصوح بك (اسكندریه ، اشقودره بکی) —

۲۳۸

نقطه چی اوغلی (شیخ) — ۲۴۵ ،

۲۴۵ ن ۲

نواوی — ۲۷۲ ، ۲۷۲ ن ۵

نوح (ع م) — ۳ ، ۲۶۹ ، ۲۷۰

نورالدین (شیخ) — ۲۴۹ ن ۱

— و —

وارساق بکری — ۲۶۶

ولاد — ۱۶۲ ن ۱ ، مراجعت قازقیل و بوده

ولدان (مولانا) — ۱۷۱ ، ۱۷۱ ن ۲

ولق اوغلی، ویلاق اوغلی — ۶۹ ، ۷۶ ،

۷۸ ، ۱۰۰ ، ۱۰۶ ، ۱۱۷ ، ۱۱۸ ،

۱۲۲ ، ۱۲۴ ، ۱۲۶ ، ۱۳۱ ، ۱۳۲ ،

۱۳۴ ، ۱۴۵ ، ۱۴۶

ولق اوغلیك ایکی اوغلی — ۱۳۱

ویدینلی سنان — مراجعت سنان بك (ویدینلی)

ویلاق اوغلی — مراجعت ولق اوغلی

ملا عرب — ۲۴۰

ملك اشرف (مصر سلطان) — ۲۴۶ ،

۲۴۷

ملك مؤید (مصر سلطان) — ۲۴۶

ملكه خاتون — ۲۰۱ ن ۹

منت اوغلی — ۱۶۶ ، مراجعت محمد بك

(منت بك اوغلی)

منت بك — ۹۰ ، ۹۱

منتش (حاجی بكتاشك قردانی) —

۲۰۴

منتشا اوغلی (منتشا اوغلی) — ۵۷ ،

۶۷ ، ۷۵ ، ۱۴۰ ، مراجعت محمود

یعقوب بك

موسی (ع م) — ۲۷۰

موسی (چلبی سلطان محمدك اوغلی) —

۸۱ ، ۸۲ ، ۸۳ ، ۸۷

موسی بابا — ۲۰۰ ، ۲۰۰ ن ۸

موسی بك (اصرادن) — ۲۱۷

موسی بك (اصرادن) — ۲۳۷

موسی پاشا — ۲۰۰ ن ۶ ، مراجعت

قاضی زاده روی

موغ — ۳

مولانا خداوندكار (حضرت جلال الدین

روی) — ۱۷۰

مولانا رستبک اوغلی — ۱۸۹

میخال — ۱۳ ، ۱۵ ، ۲۳ ، ۲۸ ، ۲۹ ،

مراجعت کوسه میخال

میخال اوغلی — مراجعت اسکندر بك،

علی بك ، محمد بك ، یحیی بك

میرزا بك — مراجعت امیرزه (قره مان

اوغلرندن)

يعقوب (قره بولو كوك اوغلى) ۲۴۷

يعقوب احمه — ۴۹ ، ۵۰ ، ۵۱

يعقوب آغا — مراجعت يعقوب پاشا (حادم)

يعقوب بك (كرميان اوغلى) — ۵۶

۴۷۱ ، ۱۱۶ ، ۱۱۷ ، مراجعت كرميان اوغلى

يعقوب بك (متشا اوغلى) — ۱۰۹ ، مراجعت
متشا اوغلى

يعقوب پاشا (حادم) — ۹۳ ، ۴۱۴ ن ۲

۲۳۶ ن ۳ ، ۲۴۲ ، ۲۴۲ ن ۲

۲۴۳ ، ۲۴۳ ن ۱ ، ۲۴۴ ، ۲۴۴ ن ۲

۳ و ۲۵۸ ، ۲۵۸ ن ۲ ، ۲۵۹

يعقوب چلبى (مراد اولك اوغلى) —
۶۲ ، ۶۳

يكان (مولانا) — ۲۰۳ ، ۲۰۳ ن ۲

يكنى (مولانا) — ۱۹۶ ، ۱۹۶ ن ۲

يكنى چرى — ۵۵

يوردرگر — ۲۲۵ ، ۲۲۵ ن ۳

يوركج ، يوركوج ، يوركوج پاشا —

۱۰۳ ، ۱۱۱ ، ۱۱۲ ، ۱۱۳ ، ۱۱۴

۱۱۵

يوركوك اوغلى — ۱۱۲

يوركلوچه مصطفى — ۹۱ ، ۹۲

يوسف (مراد ثاينيك كوچك قرداشى) —
۱۰۷

يوسف ميرزا (اوزون حسك نكلرندى

و عيسى اوغلى) — ۱۷۷

يونس آصره — ۱۹۹ ، ۲۰ ، ۲۰۰ ن ۱

يونس بك — مراجعت حاص يونس

ييلديريم بك ، ييلديريم خان ، ييلديريم بايريد —

مراجعت سلطان بايزيد خان اول

— ۵ —

هاجر اوغلى حمزه بك — ۹۰ ، ۹۰ ن ۱

هبه (احمد ميرزانك عيسى اوغلى) —
۲۴۵

هرسك اوغلى — مراجعت احمد پاشا
(هرسك اوغلى)

هرك رئيس — ۲۵۶

ها سلطان — ۲۴۱ ن ۲

هونيادى يانقو — مراجعت يانقو

— ى —

يارحصار تكمورى — ۱۵

يارحصار تكمورينك قرى — ۱۷

يازغى حراسان (شيخ) — ۲۰۱ ،
۲۰۱ ن ۳

ياغلى اوغلى (باولى اوغلى) — ۱۶۶ ،
۱۶۶ ن ۲

ياث — ۲ ن ۱

يامس — ۳

ياقو — ۱۲۹ ، ۱۲۹ ن ۳ ، ۱۳۱ ،
۱۳۲ ، ۱۳۴ ، ۱۳۵ ، ۱۴۷

ياجى پاشا — ۲۳۷ ، ۲۳۷ ن ۲ ، ۲۶۹ ن ۱

ياجنى بك — ۶۷ ، ۱۰۷ ، ۱۰۹

ياجنى بك (ميغال اوغلى) — ۸۴

ياجنى فقيه (اورخان امامى اوغلى) — ۸۴

يرد جرد (ثاىك) — ۲۷۰ ، ۲۷۰ ن ۱ ،
۲۷۳

يريد (امويه دن) — ۷۷

يعقوب (حكيم) — ۱۹۱ ، ۱۹۲

فهرست بلاد

ازوقی — ۱۴۶
 ازورنیق — مراجعت، زورنیق
 اسبلی — ۷۵
 استانبول — ۳۲، ۳۴، ۳۹، ۶۵،
 ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۷۷، ۸۳، ۹۳،
 ۱۴۹، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۵۵، ۱۶۱،
 ۱۶۵، ۱۷۷، ۱۸۵، ۱۹۳، ۲۲۱،
 ۲۲۲، ۲۲۵، ۲۲۹، ۲۴۰، ۲۴۱،
 ۲۴۵، ۲۵۴، ۲۶۰
 استکیه — ۶۱
 اسرکف — ۲۲۵
 اسکدار — ۱۹۱، ۲۳۶، ۱
 اسکلیب — ۲۴۸
 اسکندریه (اشقودره) — ۱۸۷،
 ۱۸۷، ۱
 اسکندریه (مصرده) — ۲۴۶، ۲۵۰،
 اسکی — ۵۳، ۵۳، ۲، ۵۵
 اسکی‌حمام (بروسده) — ۱۸۹
 اسکیشهر — ۱۱، ۱۲، ۱۸، ۲۵
 اسکی‌کنکی بوزه — ۹۲
 اسلی‌حصار — ۷۱
 اشقودره — مراجعت اسکندریه
 اصبره‌اسبتی لیانی — ۲۵۸، ۲۵۸، ۱
 ۲۵۹
 آطرانوس — مراجعت، آدرانوز
 اطلیه، اطلیه‌سنجانی — ۱۱۱، ۱۶۸
 آطنه — ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷،
 ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱،
 ۲۳۶، ۲۳۶، ۲۳۶، ۲۳۶، ۲۳۶،
 آطه (کیریشچی آطه‌سی) — ۱۳۹،
 ۱۳۹، ۱۴۸، ۱
 آعاح‌دکری (افلاقمه) — ۹۱، ۲۹۱
 آغریبوز — ۱۵۲، ۱۷۱، ۱۷۲

— ۱ —
 ابجی‌حصاری — ۲۶
 اب‌صوی — ۲۶، ۲۲، ۳۸
 ابلسی‌حصاری — ۱۰۹
 اجه‌اوراسی — ۵۱، ۹۹
 آخنه — ۲۶۷
 آدرانوز، آطرانوس — ۲۸، ۲۸، ۲۹،
 ادرنه — ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۶۱،
 ۶۴، ۶۵، ۶۸، ۸۲، ۸۳، ۸۴،
 ۹۴، ۹۶، ۱۰۰، ۱۱۶، ۱۱۷،
 ۱۲۲، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۷،
 ۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۵۵،
 ۱۶۳، ۱۸۷، ۱۹۰، ۱۹۱، ۲۱۹،
 ۲۲۵، ۲۵۲
 آذربایجان — ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷
 ارتقاروا — ۱۱۲، ۲۴۸، ۲۴۸، ۱
 اردبیل — ۲۶۷
 اردحا — ۲۴۸
 ارزنجمان — ۳، ۳، ۷۳، ۷۷، ۱۵۹،
 ۱۶۷، ۱۷۸، ۲۴۷، ۲۶۹
 ارسوز طاغی (حلب‌ایلمده) — ۲۶۶
 ارضروم — ۲۴۶، ۲۴۷
 ازکلی — ۸، ۹، ۱۷۲
 ازکنه‌کوپریسی — ۱۱۶
 ازمناک — ۱۶۸
 ازمنی‌بازاری — ۱۹۱
 ازمنی‌بلی — ۴، ۵
 ازمنی‌یازبدانی — ۳۹
 آرنانود (ولایت) — ۶۱، ۱۰۶،
 ۱۲۴، ۱۳۴، ۱۶۹
 آزاق — ۱۸۳
 ازلادی‌دربندی — ۱۳۱

امیرطغانی — ۱۲۹	افلاق (افلاق ولایتی) — ۸۱ ، ۶۴
انازر ۲۴۶ ن ۴	۸۲ ، ۸۴ ، ۹۱ ، ۱۲۹ ، ۱۶۲
انالقی شن حصاری — ۲۱۵	۲۲۸ ، ۲۴۱
اناورزا — ۲۳۶ ن ۴	انلقان ایلی — ۱۵۴
انقره — ۲۴۹ ن ۱ ، مراجعت انکرو	آقچه حصار — ۱۳۲ ، ۱۳۳ ، ۱۳۴
انقشن — ۲۲۵	۱۴۱
انکروس (ولایتی) — ۶۵ ، ۵۴	آقچه ایمان — ۴۸
۱۱۸ ، ۱۱۹ ، ۱۲۳ ، ۱۲۵ ، ۱۲۶ ، ۱۲۷	آق حصار ، آق حصار — ۲۳ ، ۲۶
۱۲۹ ، ۱۳۲ ، ۱۳۴ ، ۱۶۱ ، ۲۴۱	۸۶
انکرو ، انکوور ، انکوروی — ۴	آق سرای — ۷۲ ، ۱۷۳ ، ۲۳۹
۷۷ ، ۷۸ ، ۱۵۵ ، ۱۵۷ ، ۲۲۱	۲۶۹ ن ۱
۲۳۹ ، ۲۶۹	آقسر ایلی محلهسی (استانبولده) — ۱۷۳
آنه فول — ۴ ن ۱ ، مراجعت ابنه کول	آق شهر — ۵۹ ، ۸۸ ، ۱۲۱
اوج حصار — ۷۲	۱۴۰ ، ۱۶۸ ، ۱۷۷
اوج قبو یا ییلاسی — ۲۳۲ ن ۴	آق کرمان — ۲۲۲ ، ۲۲۳ ، ۲۲۷
اوزیر ایلی — ۲۲۶	آق یازی — ۲۵ ، ۲۶ ، ۲۷ ، ۳۲ ، ۳۹ ، ۱۵۴
اوسکوب — ۶۴ ، ۱۲۲ ، ۱۲۶	اکری کوز ، اکری کوز حصار (کرمان
۱۲۷ ، ۱۴۶ ، ۱۵۰	ولایتنده) — ۵۷ ، ۱۲۶
اوغادی (ایچ ایله) — ۲۶۱ ن ۱	آلاجه حصار — ۶۶ ، ۱۱۷
اوغجه بولی — ۸۳	آلاشیر — ۵۶ ، ۶۴ ، ۶۵
اوقلق — ۸۸ ، ۸۸ ن ۱	آلاطغ — ۲۳۲ ن ۴
اولاش بوردی — ۲۳۲ ن ۵	الستان — ۱۲۷ ، ۲۰۷
اولوبات ، اولوبات کوبریسی — ۲۱	التهطای — ۲۸
۲۲ ، ۴۴ ن ۲	النج قلعسی ، النجه قلعسی — ۲۲۷
اولوفر صوی — ۱۷ ، ۱۷ ن ۱	النقش ، النقش قلعسی — ۲۲۵ ، ۲۲۷
اون کروس — ۵۴ ، مراجعت انکروس	الوان چلیی تکبسیسی — ۹۷ ، ۲۴۷
اوناش حصاری — ۲۵	۲۴۷ ن ۲
آیائلوغ — ۶۵ ، ۱۰۷	الوهوش — ۲۵۶ ن ۴ ، مراجعت قلوچ
آیازمند — ۱۶۳ ، ۱۶۳ ن ۲	حصاری
آیاس حصاری — ۲۱۷ ، ۲۱۷ ن ۱	آماسیه — ۷۳ ، ۸۱ ، ۸۹ ، ۱۰۳
۲۳۶ ن ۴ ، مراجعت آیاش قلعسی	۱۱۱ ، ۱۱۲ ، ۱۱۵ ، ۱۴۸ ، ۱۹۰
آیاس لونجه — ۴۸	۱۹۳ ، ۱۹۹ ن ۲ ، ۲۱۸ ، ۲۲۹
	۲۴۱ ن ۱
	آماسری — ۱۵۳ ، ۱۵۴

بالق حصارى (انكوری نواچینده) — ۱۹۶
 بالو بادره — ۱۴۹ ، ۱۵۰
 بالیکسرى — ۱۹۱ ، ۴۵ ، ۴۴
 بایبورد — ۱۷۹
 بجور — صراجه تیرجه
 بدوی چارطاغ — ۱۳۱ ، ۱۱۰ ، ۸۴
 برانجه — ۱۵۰
 برده میچ — ۱۴۴ ، ۴۴ ن
 برص بیت حصارى — ۲۱۵ ، ۲۱۵ ن ۳
 برغده، برغده حصارى — ۴۴ ، ۴۵
 برغوس — ۵۲
 برغوسجق — ۲۶
 برمدکی — ۲۲۵
 بروسه، بروسه حصارى — ۲۲ ، ۱۷
 ۲۸ ، ۲۹ ، ۳۱ ، ۳۵ ، ۳۶ ، ۳۷
 ۴۳ ، ۴۵ ، ۴۶ ، ۵۲ ، ۵۵ ، ۵۹
 ۶۴ ، ۶۷ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳ ، ۸۱
 ۸۲ ، ۸۵ ، ۸۷ ، ۸۸ ، ۸۹ ، ۹۳
 ۹۴ ، ۹۶ ، ۹۷ ، ۱۰۱ ، ۱۰۲ ، ۱۰۵ ، ۱۰۶
 ۱۱۵ ، ۱۱۶ ، ۱۲۲ ، ۱۴۰ ، ۱۵۰ ، ۱۹۰
 ۱۹۳ ، ۲۰ ، ۲۱ ، ۲۴۹ ن
 بش طاش — ۱۲
 بشك طاش — ۱۲
 بش کوپرى — ۲۶
 بعلبك — ۷۷
 بندان — ۲۴۸
 بندان (ولایت) — ۱۸۵ ، ۲۲۸
 بقراز طاشی — ۲۱۶
 بك بازاری — ۸۰ ، ۱۲۹
 بك سنجانى — ۴۳
 بك شهرى — ۵۹ ، ۷۰ ، ۸۸ ، ۱۱۱
 بك قوانى — ۸۱

آباش قلمسى — ۲۱۷ ن ۱ ، ۲۲۶ ،
 صراجهت آباش حصارى
 آباشکسوس — ۴۱
 ایصاله (ایصاله ولایتی) — ۱۴۴ ، ۵۴ ،
 ۱۴۵
 ایت اشنى — ۸
 ایچ ایل — ۱۲۱ ، ۱۷۳ ، ۱۷۵ ،
 ۱۷۷ ، ۲۲۱ ، ۲۶۰ ن ۶ ، ۲۶۱ ن ۱
 ایزنیک — ۲۱ ، ۲۷ ، ۴۱ ، ۴۲ ،
 ۴۳ ، ۴۸ ، ۸۱ ، ۸۴ ، ۸۹ ، ۹۱ ، ۹۱ ،
 ۹۱ ، ۱۰۵ ، ۱۹۹ ، ۱۹۳ ، ۱۹۹ ، ۱۸۸ ،
 ایزنیکدبد — ۲۷ ، ۳۸ ، ۴۳
 آبدوس ، آبدوس حصارى — ۳۲ ،
 ۳۳ ، ۳۸
 آبدین ایل — ۶۷ ، ۱۰۷
 آبدیقق — ۱۷ ، ۴۸ ، ۵۶ ، ۹۳ ،
 ۱۹۳ ن ۱
 آبینى حصارى — ۱۵۷
 ابل آسلان باغی (بروسه ده) — ۱۸۹
 ابل بسان — ۱۶۹
 ایلدین بازارحق — ۱۶۸
 این اوکی — ۲۰ ، ۳۸
 اینجکز — ۶۰ ، ۸۴ ، ۱۰۱
 اینوز ، اینوس — ۱۴۴ ، ۱۴۵
 اینه بختی — ۲۵۴ ، ۲۵۵ ، ۲۵۷ ،
 ۲۵۸ ، ۲۶۲ ن ۱
 اینه کول — ۴ ن ۱ ، ۵ ، ۱۶ ، ۷
 ۲۰ ، ۴۶ ، ۱۵۷ ، ۱۹۱
 — ب —
 بابا الیاس — ۲۰۴
 بابا اسکسی — ۵۳ ن ۲ ، صراجهت اسکی
 بابا سلطان قره سی — ۱۷ ن ۲
 باقر کوردسی — ۱۴ ، ۱۵۵

بلاط (حمید ایلمنده) — ۱۱۹

بلغارطاغی — ۱۷۰ ، ۱۵۹ ، ۲۳۲ ، ۲۲۵ ، ۱۳۲ ، ۱۲۵
بلغرات ، بلغراد ، بیل ارغاد — ۱۳۲ ، ۱۲۵ ، ۱۳۴ ، ۱۴۷ ، ۱۵۰

بانیه — ۶۰

بلیرمون (حلیده قریه) — ۲۲۳ ن ۱

بنطوز حصاری — ۵۲

بنفشه پورنی — ۲۵۰ ، ۲۵۵ ن ۲

بوز — ۶۱

بوسنه ، بوسنه ولایتی — ۱۱۸ ، ۶۴ ، ۱۶۴

بوغازکسن — ۶۷

بولایر — ۱۰۰ ، ۴۸

بولقر — ۱۲۱ ، ۱۲۱ ، ۳ ، صراجعت بلغارطاغی

بولی ، بولی سنجانلی — ۱۵۴ ، ۲۲ ، ۱۵۴

۱۵۶ ، ۱۵۷ ، ۱۶

بوسنی — ۷۳

بیره (بیره جک) — ۲۱۴ ن ۳

بیفا — ۹۴ ، ۵۵

بیفا او بوکی — ۹

بیفادرچ — ۴۴ ن ۱

بیفا صوی — ۹۹

بیکارباشی — صراجعت بیکارباشی

بیل ارغاد — ۱۲۵ ، صراجعت بلغرات

بیله جک ، بیله جک حصاری — ۱۱۴ ، ۱۲ ، ۱۱۴

۱۴ ، ۱۵ ، ۱۶ ، ۳۵ ، ۴۰ ، ۱۸۸

۲۰۵

— پ —

پاسن او واسی — ۳

پالو بدن — ۲۵۷

پاولی ایل — ۱۶۶ ن ۳

پروزه قلعہ سی — ۲۵۸ ، ۲۵۸ ، ۲۵۹ ن ۲

پندک — ۹۲

پولنیه — ۱۵۰

پاس — ۲۳۶ ن ۴

پیکارباشی (بروسده) — ۲۷۹ ، ۱۸۹

— ت —

تبریز — ۱۸۰ ، ۲۴۵ ، ۲۴۶ ، ۲۴۹

تخته لو — ۳۹

ترخان پورہ سی — ۱۷۸

ترسیس — ۲۲۱ ، صراجعت طرسوس

ترص — ۲۰ ن ۳

تکری بیقدینی — ۶۰

تکفوربیلی — ۲۲۵

تکفور پیکاری — ۲۴

تکفور چلیری (ککبوزہ جراری) — ۱۲۲۰ ن ۱

تکفورطاغی — ۴۹ ، ۶۸

تکھایل — ۷۱

تقاج — ۱۹

تقاشاتی — ۲۷ ، ۲۵۵

توقات ، توقات حصاری ، توقاد — ۸۴ ،

۰۷ ، ۱۱۰ ، ۱۱۱ ، ۱۱۲ ، ۱۲۶ ، ۱۲۶

۱۳۳ ، ۱۷۶ ، ۱۷۷ ، ۲۲۵ ، ۲۶۷

نیرچہ — ۱۴۶ ، ۱۴۶ ن ۲ ، صراجعت محور

نیرہ — ۶۵ ، ۱۰۷

نیہ قلعہ سی — ۲۱۵ ن ۳

— ج —

جبل قاسیون — ۲۶۵ ن ۱

جمبر قلعہ سی — ۳ ، ۲۲۵

جازی حصاری — ۸۸ ن ۲

جهان صوی — ۲۱۶ ، ۲۱۶ ن ۱ ، صراجعت

جیحون

جیبوق صوی — ۲۰۱ ن ۹

جیحون نہری — ۲۱۶ ن ۱ ، صراجعت

جهان صوی

داربجه -- مراجعت داروجی

دجله — ۱۹۸

دراج — ۲۶۰ ، ۲۶۰ ن ۴

دوقدرایی — ۱۷۶

دمشقر (طمشوار) — ۱۲۳ ، ۱۲۳ ن ۱

دورکان — ۱۵۷

دولتو قبا آغاچ — ۶۰

دوملو قره حصار — ۷۲

دیل (ازمید کورنزنده) — ۱۹۳

دیمتوقه (ولایت) — ۵۱

دیغورطه — ۱۹۰ ن ۱

دین بوز — ۲۸ ، ۲۱

دیوریک، دیوریکی — ۷۴ ، ۷۳

— ر —

ردوس — ۲۲۱ ، ۲۲۱ ن ۸ ، ۲۵۲ ن ۱

روما — ۲۵۲ ن ۱

رومایلی — ۴۹ ، ۶۰ ، ۷۷ ، ۸۱ ، ۸۲

۹۹ ، ۸۲

— ز —

زغره، زغره ایلی — ۵۵ ، ۵۴

زورنیق — ۱۵۲ ، ۱۵۳

زینون (سماجق نواچیندن) — ۱۱۴

— س —

سازلی دره — ۹۷

سان ژرمانو — ۲۵۲ ن ۱

سرای اووایی — ۲۴۲

سرف — ۵۵ ، ۵۵ ن ۵۵ ، مراجعت سرب

سقاریه، سقاریه صوبی، سقاریه نهری — ۱۲

سقاریه — ۲۰۰ ، ۲۰۰ ن ۲۲۵ ، ۲۲۵ مراجعت سقاریه

صوبی

سکود — ۳۵ ، ۱۳ ، ۸ ، ۴

سلانیک — ۶۲ ، ۹۱ ، ۹۶ ، ۱۱۸

سلستره — ۸۲ ، ۶۸

— چ —

چادری — ۲۳

چارطاق کوی — ۸۶

چاقیر بیکاری — ۱۵

چام آردی حصاری — ۸۸ ، ۸۸ ن ۲

مراجعت چمازی حصاری

چاوش کوی — ۲۴

چنابلجه — ۶۰

چرکس (مملکتی) — ۱۸۳

چغور اووا — ۲۲۶ ، ۲۳۹ ، ۲۴۰

چورلو، چورلو حصاری — ۱۰۱ ، ۵۲

چوروم — ۱۱۲

چوروملو یوره سی — ۱۱۲

چهارشنبه — ۷۲

چهارشنبه بازاری — ۱۶۸

چین حصاری — ۴۸

— ح —

حلب، حلب ولایتی — ۲۱۶ ، ۷۷ ، ۳

۲۲۶ ، ۲۳۲ ، ۲۶۱ ن ۲

حما — ۷۷

حزه بك کوی — ۵

حصص — ۷۷

حمیدایلی، حمید ولایتی — ۵۹ ، ۶۴

۶۱ ، ۱۰۱ ، ۱۷۷ ، ۲۴۸

— خ —

خاص کوی — ۱۷۱ ، ۱۷۱ ن ۳

خراسان — ۲۴۶

خرمن قیا — ۱۱ ، ۱۲ ، ۱۳

خلیل الرحمان — ۱۰ ، ۱۹۶

خوزم — ۲۴۱

خورمان حصاری — ۲۱۴

خیره بولی — ۵۱ ، ۴۹

— د —

داروجی (داربجه) — ۹۳

— ص —	سلطان اوکی — ۲۰۰ ن ۵
صاروخان ، صاروخان ایل — ۶۵ ، ۶۱	سلفک — ۱۷۶ ، ۱۷۵ ، ۱۶۷
۱ ، ۷۴ ، ۲۴۱ ن ۱	۱۹۳ ، ۱۹۰ ، ۱۷۷
صاروقامیش — ۷۷	ساورری ، ساوری - صاری — ۸۲ ، ۵۲
صاری قیا — ۱۲	سهاو — ۵۷
صالحیه (شامده) — ۲۶۵ ن ۱	سمرقند — ۸۰
صامون — ۹۰ ، ۸۹	سمندرہ (صربستانده) — ۱۲۲ ، ۶۹
صاوروا — ۲۵۲ ن ۱	۱۵۲ ، ۱۳۱ ، ۱۲۷ ، ۱۲۶ ، ۱۲۴
صرب — ۵۵ ن ۵ ، مراجعت سرف ،	۱۶۴ ، ۱۵۳
صربستان	سمندرہ (آناطولیده) — مراجعت
صربستان — ۶۴ ن ۱ ، مراجعت سرف	صاندرہ ، ۳۲ ، ۳۲ ن ۲ ، ۳۴
صمیدایی — ۲۳۸ ، ۲۳۸ ن ۶	سورولی چتوری — ۳
صقاریه صوی — ۲۲۵ ، مراجعت سقاریه	سپروز — ۹۶ ، ۹۲ ، ۹۱ ، ۶۱
صقانو — ۸۴	۱۴۹ ، ۱۱۸
صاندرہ ، صاندرہ حصاری — ۳۴ ، ۳۲	سیدغازی — ۸۷
مراجعت سمندرہ	سیدی شهری — ۸۸ ، ۵۹
صورغون — ۱۲	سیس ، سیس حصاری — ۲۲۶ ، ۲۱۶
صوفیه — ۱۳۵ ، ۱۳۴ ، ۱۰۰ ، ۶۶	۱ ، ۲۳۹ ، ۲۳۹
صول فضل (قریه) — ۲۰۱ ن ۹	سیس طانخی — ۲۲۵
صولیجه قره اوپوک — ۲۰۴ ن ۴ ، مراجعت	سینوب — ۱۵۴ ، ۱۰۴ ، ۸۱ ، ۷۲
قره بول	۱۶۰ ، ۱۵۹ ، ۱۵۷ ، ۱۵۶ ، ۱۵۵
صونیا — ۱۶۰ ، ۱۱۲	سیواس — ۱۷۸ ، ۱۶۷ ، ۷۷ ، ۷۳
صوه — ۱۵۰	۲۰۴ ، ۲۶۹ ن ۱
صیقلان حصاری — ۱۶۸	سیوری حصار — ۸۸ ، ۸۵ ، ۸۰
— ط —	— ش —
طاش ، طاش ایل — ۷۱ ، ۷۱ ن ۲	شام — ۲۳۸ ، ۷۷
۱ ، ۱۳۰ ، ۲۶۱ ، ۲۶۱ ن ۱	شین قره حصار — مراجعت قره حصار شرقی
طاشوز — ۱۴۵	شکی حصاری — ۶۷
طراقلی بکیچه سی — ۶۸ ، ۴۳ ، ۱۳ ، ۱۲	شمانی — مراجعت شمانی
طراقلی بورلو — ۱۰۴	شمانی ، شمانی ایل ، ولایتی — ۲۶۷
طربزون — ۱۵۹ ، ۱۵۵ ، ۱۵۴	۱ ن ۲۶۷
۲۶۶ ، ۲۰۶ ، ۱۶۵ ، ۱۶۰	

کو کرچینک، کو کرچینک حصاری — ۶۹

۱۰۰، ۱۳۲

کوکک قلعه سی — ۲۱۵ ن ۳

کوک — ۲۵

کوکک، کوکک حصاری — ۲۱۵، ۲۱۵، ۲۱۵

۲۲۵، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۹

کوله — ۱۷۰

کومولجته — ۵۵، ۶۱، ۱۷۴، ۱۷۵

کون کورمن کتیسه (استانبولده آت میدانی

قربنده) — ۲۴۰ ن ۱

کولک — ۱۷۰

کونوک، کونوک حصار، کونوک ولایتی —

۱۳، ۴۳، ۶۸، ۸۱

کونوکلی — ۶۸

کبلی، کبلی حصاری، کبلی ولایتی — ۲۲۲

۲۲۳، ۲۲۷

کیوه — ۲۳، ۳۸، ۸۴، ۲۰۰ ن ۴

کینکلی بابا تکیه سی — ۴۷، ۴۷ ن ۲

— ل —

لاپسکی — ۱۹

لارنده — ۷۳، ۱۲۱، ۱۷۰، ۱۷۲

۱۷۳، ۲۳۹، ۲۶۱ ن ۱

لاس ولایتی، لاس ایل — ۸۴، ۶۴

۱۱۸، ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۴۵

۱۵۳، ۱۶۵

لیلیجی حصاری — ۲۳، ۲۴

لشکه — ۲۴

لوندار — ۱۵۲، ۱۵۲ ن ۱

لوندن — مراجعت لوندان

له ولایتی — ۲۵۰

لپان — ۱۴۵

کسکین قلعه جک — ۸۹ ن ۲

کشان حصاری — ۵۳

کشنر — ۲۰۰ ن ۹

کشیش طاغی — ۴۶

کبه، کبه الله — ۱۲۶، ۱۹۶، ۲۱۳

۲۲۱، ۲۲۱ ن ۵

کفه — ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۹۳، ۲۴۱

۱ ن ۲۴۱

ککی بوزه — ۹۳، مراجعت اسکی ککی بوزه

کل کل حصاری — ۴۹

کلیبولی، کلیبولی بوغازی، کلیبولی سنجاغی —

۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۶

۶۰، ۶۵، ۸۳، ۹۶، ۹۹، ۱۰۰، ۱۱۸

۱۲۶، ۱۲۷، ۱۴۱، ۱۶۳، ۱۷۱

۱۷۷، ۱۹۰، ۲۳۶، ۲۵۴

کلید البحر — ۲۵۴

کلی بوز — ۳۹

کلاخ، کلاخ ایل — ۱۷۸، ۲۴۷

کמוש — ۱۹۰

کوپری حصار — ۲۱

کوتاهیه، کوتاهیه سنجاغی — ۵۷

۵۸، ۵۹، ۶۲، ۱۴۰، ۲۴۹

کورجستان — ۲۴۱، ۲۶۷

کورغز (مورده) — ۱۵۰

کورکوس لیپانی — ۲۲۱ ن ۸

کورده — ۲۳۶ ن ۴

کورده حه — ۴۸

کورچیه — ۱۵۰

کوزلبه حصار — ۶۷

کوس اووا — ۶۲، ۶۲ ن ۱۳۴

۱۳۵، ۱۳۷، ۱۴۶، مراجعت قوسوه،

کوسوه — ۶۲ ن ۴، مراجعت، قوسوه،

کوس اووا

کوکرتلی — ۳۷

— و —

— ه —

هرکه — ۹۳
هولو مویج — ۲۵۶ ن ۴، مراجعت قلوچ
حصاری

— ی —

یابو کرمن — ۱۸۳
یارحصار — ۱۶، ۲۰، ۱۵۷
یالوه — ۳۹ ن ۱، مراجعت یلاق اووا
یایچه حصاری — ۱۶۶، ۱۶۶ ن ۵
یرکوکو، — ۸۹، ۸۹ ن ۱
یعنی کول — ۴۰، ۴۰ ن ۱، مراجعت اینه کول
یکجه — ۴۳
یکشهر — ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۷،
۳۴، ۱۰۴، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۹۰، ۲۲۱
یکشهر صوی — ۲۴
یلاق اووا — ۳۸، ۳۹، ۳۹ ن ۱
یوروس — ۸۴، ۸۴ ن ۲
یوشع طانی — ۸۴ ن ۲
ییلدیز حصاری (موره ولایتده) — ۱۵۱،
۱۵۲

واتیقان — ۲ ن ۲، ۲ ن ۳، ۱۲، ۱۲ ن ۱،
۱۵ ن ۱، ۱۶، ۲، ۳، ۲، ۲ ن ۱،
۵۵ ن ۲، ۶۳ ن ۱، ۷۳ ن ۱،
۹۰ ن ۱، ۹۵ ن ۱، ۱۰۰ ن ۱،
۱۰۵ ن ۱، ۱۰۶، ۳ ن ۱، ۱۱۲ ن ۱،
۱۱۴ ن ۱، ۱۵۳، ۲ ن ۱، ۱۵۹ ن ۱،
۱۶۰ ن ۱، ۱۶۳، ۱ ن ۱، ۱۶۷ ن ۱،
۱۸۵ ن ۱، ۱۹۳، ۳ ن ۲، ۲۱۱،
۲۱۴ ن ۴
وارداری کیجه سی — ۱۱۸، ۹۶، ۲۲۲، ۲
وارساق (ولایت) — ۱۲۱، ۱۷۳،
۲۱۶، ۲۳۲
وارنه — ۱۲۶، ۱۳۲
وندیک — ۲۶۱
ویدین — ۶۴، ۸۳، ۱۳۴
ویرانجه حصار — ۴۸
ویزه - تنجانی — ۲۳۶
ویلا فرانقا — ۲۵۲ ن ۱

- فهرست عمومی -

	صفحہ
مدخل	۱
مورخك مقدمه سی	۱
اسماء نسل آل عثمان	۲
عثمان غازينك اولادی و پادشاه اولديغه نه سبب اولديغی و آناتولی به نرمدن ونه سببه مبنی کلدیگی	۳
عثمان غازينك اينه کول تکفوريله حربی و برادر زاده سی بای خواجه نك شهادتی	۴
عثمان غازينك رؤیاسی و سببخ اده بالیدن استعباری و شیخ مومی البهك کریمه سیله ازدواجی	۶
شیخ اده بالينك مریدی قومرال دده به قلیج اهداسی	۶
اینه کول قربنده قوله جه حصارك احراق و یغماسی	۷
قره جه حصار تکفوريله حربی و برادری صارویاتينك شهادتی	۷
عثمان غازينك بو حربی اوزرینه سلطان علاء الدین ساجوقينك قره جه حصاری محاصره سی و بو ائناده بائنجیس تاتارينك ارکلی بی غارت و احراقی	۸
ساحان علاء الدین ساجوقينك تاتارله حربی	۹
عثمان غازينك قره جه حصاری فتحی اوزرینه سلطان علاء الدین سلجوقينك طبیل و علم ارسالی	۱۰
عثمان غازينك برادری کوندوزله ، همجواری حقنده مشاوره سی	۱۱
خرمن قیا خلقيله عثمان غازی بیننده آسانی حصولی	۱۲
عثمان غازينك بيله جک تکفوری حقنده کی معامله سی	۱۳

صفحہ	
۱۴	خرمن قیا تکفوری کوسہ میخاک کریمہ سنک ازدواجی
۱۵	بیہجک تکفورینک دوکونی و بیہجک فتحی
۱۷	یاحصار تکفورینک قیزی اولوفر خاتونک اورخان غازی بہ تزویجی

دوران سلطان عثمان غازی

۱۸	عثمان غازی نمانہ خطبہ قرائتی
۱۹	عثمان غازی ن وضع ایلدیکی قوانین
۲۰	ممالک مفتوحہ تیمارلرینک کیلرہ اعطا ایلدیکی
۲۱	بروسہ ، آطراتوس ، کستل تکفورلرینک بالاتفاق عثمان غازیہ قویون حصارندہ کی حربلری
۲۲	بروسہ بی لاجل الفتح حوالہ انشاسی
۲۳	عثمان غازی ن یکیشمرہ ورودندہ همجوار اولان دشمنلریہ حربی
۲۳	مکجہ ، آق حصار ، کیوہ ، لیلیجی حصاری و چادرلینک فتحی
۲۵	چودار تانارینک قرہجہ حصار بازارینی غارتی اوزرینہ اورخان غازی نک اویتاش حصاری حربی
۲۵	اورخان غازی نک آق یازی بہ اعزامی و قرہ جیوش ، ابجی حصاری و قرہ تکی نک فتحی
۲۸	بروسہ فتحی
۳۱	عثمان غازی نک وصیتی
۳۲	قوکورالب ، آتجہ قوجہ و غازی رحمانک حاللری و قوتوحاتی
۳۳	آیدوس حصارینک فتحی
۳۴	آیدوس تکفورینک قیزی نک غازی رحمان و داعیتلہ اورخان غازی بہ اعزامی
۳۵	شیخ ادہ بالی و کریمہ سنک و عثمان غازی نک ارتحاللری

صحیفہ	دوران سلطان اورخان غازی
۳۶	عثمان غازی نیک مخلصانی و اورخان غازیہ برادری علاء الدین پاشانک مباحثہ و مذاکرہ سی
۳۷	آجہ قوجہ و قو کور البک و فاتی و ایزنیکمیدک فتحی
۳۹	تعیین کسوف و تنظیم عسکر
۴۱	ایزنیق فتحی
۴۲	اورخان غازی نیک ایزنیقہ اجراءات و مبانی خیرہ انشا آتی
۴۳	ایزنیق فتحندن صکرہ تیمارلرک کیملرہ اعطایلدی کی و طراقلی یکجہ سیلہ کوینوکک فتحی
۴۳	قرہ سی فتحینک سببی
۴۴	قرہ سی بکی عجیلان بکک بیوک اوغلی نیک برغمہ حصارندہ نمحصنی
۴۵	مومی الیک عاقبتی
۴۶	سلطان اورخانک کی کلی بابا تکیہ سی انشا اینتدردی کی
۴۸	شہزادہ سلیمان پاشانک روم ایلی بہ مروری و فتوحاتی
۴۹	سلیمان پاشانک تدابیر و مشاغلی
۵۰	قو کور حصارینک فتحی
۵۱	غازی اورہ نوزلہ حاجی ایلی نیک اجراء آتی ، سلیمان پاشا و سلطان اورخانک ارتحال لری

دوران سلطان مراد خان اول

۵۲	سلطان مراد اولک جلوسی و روم ایلی بہ کچرک بعض فتوحاتی
۵۳	حاجی ایلی کی ایلہ غازی اورہ نوزک دیمتوقہ و کشانی فتحلری
۵۳	ادرنہ فتحی
۵۴	لالا شاہین پاشانک زغرہ ، قلبہ آقینلری ، ایپسالہ فتحی ، ملاقرہ رستمک خمس شرعی استیفاسی

صفحہ	
۵۵	سلطان مراد اولك بروسيه معاودتی و خيرالدين پاشانك وزارتی
۵۵	بيضا فتحی
۵۶	شہزادہ سلطان بايزيدك كرميان اوغلی سلیمانشاہك كرمیہ سیلہ ازدواجی
۵۷	بوولیمہك تفصیلاتی
۵۸	صروسك بروسيه جلی ایچون كوندربیلن ہیئت
۵۹	سلطان مراد اولك حمید اوغلتدن بعض بلادی ایتماعی
۶۰	معلقره ، چتالجه و تکرری بیقیدینی قلعه سنك فتحی
۶۱	سیروز و حوالیسنك فتحی
۶۱	قره تمورتاش پاشانك بکریکی تعیین ایدیلهرك مناستره اعزامی و سلانیکك اورلسی
۶۲	سلطان مراد اولك قوصوه حربی و شهادتی

دوران سلطان یلدریم بايزيد خان

۶۴	سلطان بايزيد اولك جلوسندن صکره صربستاندن فتح اولنان یرلر و مشارالیهك مباتی خیریه انشاسی
۶۴	آلاشهرك فتحی ، حمید و صاروخان ایللرینك عهدآ فتحی
۶۵	سلطان بايزيد اولك استانبول محاصره سی و مجارلرله آلاجه حصار حربی
۶۷	منتشانك فتحی
۶۷	كوزلجه حصار - آناطولی حصاری - نك انشاسی و استانبول ایمپراطوریله معااهده عقدی
۶۸	نیكبولی و سلستره فتحی و مباتی خیریه انشاسی
۶۹	سلطان بايزيد اولك صربستان قرانك قیزیله ازدواجی و سمندرہك اعطاسی

صیغه

- ۷۰ لطیفه
- ۷۱ قره مان اوغلینک حیدایله تجاووزی اوزرینه سلطان بایزید اولک قره مان
حرپی و کرمان اوغلی یعقوب بکک حبسی
- ۷۲ قسطنونی فتحی
- ۷۳ آماسیه و سیواس فتحی
- ۷۴ بعض عشائرک صاروخاندن قلبه نواحیسنه اعزامی
- ۷۴ تیموره کیملرک دخالت ایتدیگی، صورت عزیزمتلری، تیموری تشویقلری،
آقره حرپی و سلطان بایزید اولک ارتحال
- ۸۰ سلطان بایزیدک انجالی
- ۸۱ چلبی سلطان محمدک امیر - شهزاده - سلیمان سفیر اعزامی و شهزاده
سلیمانک برادری موسی چلبی به مغلوب اوله رق شهادتی
- ۸۲ موسی چلبی نک روم ایلی بی تحت اداره سنه آلمسی
- ۸۳ چلبی سلطان محمدک موسی چلبی ایله صماقوده حرپی و موسی چلبی نک شهادتی
- دوران چلبی سلطان محمد خان**
- ۸۵ موسی چلبی حرپندن بالاستفاده قره مان اوغلینک بروسه بی محاصره سی
- ۸۶ شهزاده سلیمانک مخدومی و کریمه سی حقتنده چلبی سلطان محمدک معامله سی
- ۸۷ چلبی سلطان محمدک قره مان اوغلینک تأدی بی ایچون عزیزمتی تفصیلاتی
- ۸۸ قره مان اوغلی حرپی، قره مان اوغلی محمد بک ایله اوغلی مصطفی بکک
اسارتی و عفو ی
- ۸۸ افلاق بکینک اطاعتی، یرکوکینک تأسیسی
- ۸۹ صامسون فتحی
- ۹۰ تاتارلردن منت بکک معیتله برابر قلبه حوالیسنه اعزام و اسکانلری
- ۹۱ بورکلوجه مصطفی و قعه سی

	صفحه
سماونه قاضیسی زاده بدرالدینك افناسی	۹۲
چلبی سلطان محمدك بروسهده مبانئ خیریه انشاسی، داریحجه، بندكك فتحی	۹۳
چلبی سلطان محمدك ارتحالی	۹۴

دوران سلطان مراد خان ثانی

سلطان مراد ثانیك جلوسی	۹۵
دوزمه مصطفانك ظهوری	۹۶
سلطان مراد ثانیك دوزمه مصطفی ایله اولوبات حربی	۹۷
حاجی عوض باشانك دوزمه مصطفایه مکتوب ارسالی	۹۸
دوزمه مصطفانك فراری وسلطان مراد ثانیك تعقیبی	۹۹
سلطان مراد ثانیك روم ایله صورت مروری، دوزمه مصطفانك افناسی	۹۹
سلطان مراد ثانیك ادرنهده اقامتله اطراف بکترینه ایلبچی اعزامی	۱۰۰
سلطان مراد ثانیك کوچك برادری شهزاده مصطفی وقعهسی	۱۰۱
شهزاده مصطفانك ایزنیقده محاصره سیله افناسی	۱۰۲
سلطان مراد ثانیك بعض اجرا آتی	۱۰۳
اسفندیار اوغلی حربی	۱۰۴
شهزاده مصطفی وقعهسی اثناسنده افلاق حاکمك سلستره دن تجاوزی	۱۰۵
سلطان مراد ثانیك اسفندیار اوغلی کریم سیله ازدواجی وهمشیره لرینك	۱۰۶
ترویجی	
آیدین ایلینك صورت فتحی	۱۰۷
ازمیر اوغلی جنید بکك بعدالحرب اعدامی	۱۰۸
منتشا اوغللرندن اویس واحد بکك تواقده بدوی چارطاغنده حبسلری	۱۰۹
قره مان اوغلی محمد بکك اطلیه محاصره سی وکندوسنك مریمی اصابتیه	۱۱۱
مقتول اولیشی	

صیغه

- ۱۱۱ یورکوج پاشانک آماسیه وتوقادده قیزیل قوجه اوغلانلرینی صورت افناسی
- ۱۱۴ یورکوج پاشا طرفدن قوجه قیاسی حصارینک فتحی
- ۱۱۵ یورکوج پاشانک الب آرسلانله اولان ماجراسی
- ۱۱۶ ارکنه کورریسنک انشاسی
- ۱۱۶ کرمان اوغلی یعقوب بکک ادرنه به کله رک سلطان مراد ثانی پی زیارتله
عودتی و وفاتی
- ۱۱۷ سلطان مراد ثانی بکک ولق اوغلی حقنده کی معامله سی و مومی الیهک عرض
انقیادی
- ۱۱۸ سلانیکک فتحی
- ۱۱۹ قره مان اوغلی ابراهیم بکک بحار قرالی و ولق اوغلی ایله اتفاق ایده رک
ممالک عنانیه به تجاوزلری و بحار قرانک مغلوبیتی
- ۱۲۱ قره مان اوغلی ابراهیم بکک بو تجاوزی اوزرینه سلطان مراد ثانی طرفدن
تأدیی و عفو ی
- ۱۲۲ ولق اوغلی بکک تأدیی ایچون عسکر جمع ایلمسی اوزرینه مومی الیهک
قیزینی جهازیه ارسالی و عرض انقیادی
- ۱۲۳ اورم نوز اوغلی علی بکک بحارستان آقینی
- ۱۲۳ سلطان مراد ثانی بکک بحارستانه عزیمتله آقین اجراسی و بعض قلاعک فتحی
- ۱۲۴ اورم نوز اوغلی عیسی بکک آرنا وودلق آقینی
- ۱۲۵ سلطان مراد ثانی بکک با مراده عزیمتله آقین اجراسی
- ۱۲۶ ولق اوغلی بکک ایکی اوغلیله دره قوله نک و اوغللرینک حبسی، صربستانک
اورلمسی، سندرمنک فتحی
- ۱۲۷ مورده کره حصارینک فتحی
- ۱۲۹ قولاشهینک اولاقده انهرامی

ص. ۱۳۰

- قره مان اوغلىنىك امير طاغىنىك بايلا جهنندهكى نواحىسى اورمى
 اوزرىنه سلطان مراد تانى طرفدن قونيه نك فتحى وبعده موسى اليك
 عفويلا ابقاسى
- ۱۳۰
- زان هونىادك ازلادى دربىندى حربى
- ۱۳۱
- سلطان محمد تانىنىك برنجى جلوسى ، قره مان اوغلىك مفسدىتى، واره حربى
 وسلطان مراد تانىنىك تكرر جلوسى
- ۱۳۲
- سلطان مراد تانىنىك آرن اوودلقد آتقى حصار - قرويا - فتحى
- ۱۳۳
- سلطان مراد تانىنىك مجار لرله قوسوه حربى
- ۱۳۴
- سلطان محمد تانىنىك ذوالقدر اوغلى سليمان بكك كر يه سيلاه ازدواجى
- ۱۳۷
- سلطان مراد خان تانى وقابى حقنده مورخك افادانى
- ۱۳۹
- سلطان مراد تانىنىك ارتخالى
- ۱۳۹

دوران سلطان محمد خان تانى

- سلطان محمد خان تانىنىك جلوسى وقره مان اوغلى ابراهيم بكك حربى
- ۱۴۰
- سلطان محمد تانىنىك روم ايله مرورى ، بوغازكسن حصارىنىك انشاسى
 واستانبولك فتحى
- ۱۴۱
- استانبولك اعمارى وحضرت فاتحك مبانى خيره انشاسى
- ۱۴۲
- اينوس فتحى
- ۱۴۴
- نيكبولى فتحى
- ۱۴۵
- بلغراد محاصرهسى
- ۱۴۷
- شهزاده سلطان بايزيد ايله شهزاده مصطفىنىك سور ختالرى
- ۱۴۸
- موره قوتخانى
- ۱۴۹
- بيليدز حصارىنىك ، قارلو ايلنىك فتحى
- ۱۵۱
- سمندره فتحى
- ۱۵۲

- ۱۵۳ آماصری فتحی
- ۱۵۴ سینوبک وقسطمونیک فتحی
- ۱۵۷ اسفندیار اوغلی اسماعیل بک یکیشهره عزیمتله اوراده تمکنی
- ۱۵۸ قولیحصارک فتحی
- ۱۵۹ طربزون فتحی واسفندیار اوغللرندن قیزیل احمدبکک اوزون حسن
تزدینه فراری
- ۱۶۱ قازقلی و یوده نک چاقرجی باشی احمدبکله معیتی عسکرینی استعمال حیلله یله
اقناسی
- ۱۶۲ بووقه اوزرینه حضرت فاتحک بالذات افلاکه عزیمتی وبعدالحرب
ویوده نک تبدیلی
- ۱۶۳ مدلی فتحی
- ۱۶۴ بوسنه قوحنای
- ۱۶۷ قره مان اوغلی اسحق بکک تشویق و دعوتیه اوزون حسنک قره مانه
کله دک نهب وغارت اجراسی و پیر احمدبکک ارمانا کده برادری یعقوب
بکله حرینی ، یعقوب بکک بعدالاتهزام اوزون حسنه فراری
- ۱۶۹ آراناوودلنه آقین اجراسی ، ایلحصان قلمه سنک انشاسی
- ۱۶۹ حضرت فاتحک قره مان اوغلی پیر احمد بک اوزرینه حرکتی ، قونیه
فتحی ، پیر احمد بکک فراری ، محمود پاشانک صدارتدن عزلی
- ۱۷۱ آغریبوز فتحی
- ۱۷۲ روم محمد پاشا قیادتیه قره مانه عسکر سوقی
- ۱۷۳ اسحق پاشانک قره مانه اعزامی
- ۱۷۳ کدیک اری احمد پاشانک علائیه فتحی و علائیه بکی قلیج آرسلان بکک
کومولجنه یه اعزامی
- ۱۷۵ کدیک اری احمد پاشانک سلفکله فتحی ، قره مان اوغلی قاسم بکک اوزون

- حسن عسکریه توقادی غارتی
۱۷۷ حضرت فاتحک اوزون حسن اوزرینه حرکتی
۱۷۹ اوزون حسن حربی
۱۸۱ اوزون حسن بکلرندن اسیر اولانلرک اسامیسی ، محمود پاشانک دفعه
ثانیه صدارتدن عزلی
۱۸۲ کدیك اری احمد پاشا معرفتیه کفه نك فتحی
۱۸۵ قره بغداد حربی
۱۸۶ مجارلرک قویلوچ موقعنده حصار انشا ایتملی و طرف پادشاهیدن بونلرک
فتح و تخریبی
۱۸۷ اسکندریه - اشقودره - محاصره سی و بالاخره فتحی
۱۸۸ اسامی وزرا و انشا ایندر دکلی مبانی خیره
۱۸۹ ملارستمک اوغلینه دائر بر فقره
۱۹۰ وزرانک آثار خیره سی و بو آثار خیره حقنده مورخک مطالعه سی
۱۹۵ خصلت پادشاهان آل عثمان
۱۹۷ جمع ماله منیمک اولان پادشاهلر
۱۹۹ پادشاهان حضراتی زمانلرنده کی علما ، مشایخ ، صلحا
۲۰۶ سلطان مصرله بالاخره حربی موجب اولان احوال
۲۰۸ سلطان مصرک شہسوار بک اوزرینه عسکر سوتی
۲۱۰ سلطان مصردن ایلیچی ورودی
۲۱۰ قیتبایک شہسوار بک اوزرینه عسکر سوتی و بالاخره شہسوار بکک
مغلوبیتیه مصرده صلی
۲۱۲ علام الدوله نك مصریله مغلوبیتی
۲۱۲ طرف پادشاهیدن مصره سفیر اعزامی و متقابلاً سفیر ورودی
۲۱۳ سلطان مصرک علام الدوله اوزرینه عسکر سوتی و عساکر مصریه نك مغلوبیتی

- صغیر
- ۲۱۵ آٹنه و طرسوس و سائرہ نك قرہ مان بکتر بکیسی قرہ کوز پاشا طرقدن فتحی
- ۲۱۵ بوقنوحات اوزرینہ سلطان مصرک عسکر سوق ایده رلا جیحون نہری کنارندہ اردوی عثمانیہ حربی
- ۲۱۷ عساکر مصریہ نك آٹنه یی محاصرہ سی اوزرینہ ہرسک اوغلی احمد پاشانک لاجل المعاونہ اعزامی
- ۲۱۸ سلاطین عظام حضرانک مدت سلطنت و حیاتیاری
- دوران سلطان بایزید خان ثانی
- ۲۲۰ حضرت فاتحک ارتحالہ سلطان بایزیدک جلوسی و سلطان جم و قایمنک برقسی
- ۲۲۲ کیلی و آقکرمان فتحی
- ۲۲۳ سلطان بایزید ثانی نك خصلی و زمانندہ کی علما و مشایخ
- ۲۲۵ آٹنه ، طرسوس و سائرہ حقندہ معلومات
- ۱۲۶ بلاد مذکورہ نك فتحی اسبابی
- ۲۲۷ روم ایلی بکتر بکیسی علی بکک قرہ بندان آقینی
- ۲۲۹ سلطان مصرلہ اسباب معادات
- ۲۳۰ آٹنه یی لاجل المعاونہ اعزام اولنان ہرسک اوغلی احمد پاشانک اسارتی
- ۲۳۱ ہرسک اوغلی احمد پاشانک اسارتی اوزرینہ صدراعظم داود پاشانک اعزامی و وارساقلرک اطاعتی
- ۲۳۳ ہرسک اوغلی احمد پاشانک سلطان مصرلہ ملاقاتی
- ۲۳۴ علامہ الدولہ نك سلطان مصرلہ مخالفتی
- ۲۳۵ ذوالقدر اوغلی بوداق بکک سلطان مصرک حبسندن قورتیلہ رق نزد بایزید خان یی و رودی
- ۲۳۶ آٹنه و طرسوسہ تکرار عساکر عثمانیہ اعزامی و مصر لیلرلہ حرب و قوعی
- ۲۲۷ علامہ الدولہ ایلہ ذوالقدر اوغلی بوداق بکک حربی
- ۲۳۸ سورختان شہزادکان و ولائم سلاطین

	صفحه
سیس حصارنه کلن مصر چندیلرینک مصره اعزامی	۲۳۹
عساکر مصریه‌نک قیصریه، آنقره، آقسرای، لارنده‌بی‌نهب‌وغارتی،	۲۳۹
استانبولده باروت مخزننه صاعقه اصابتی، چقور اوواده ضبط ایدیلن	
قلاعلک مصره اعاده‌سی	
سلطان بایزید ثانی حقتده بعض معلومات	۲۴۱
بوسنه بکی یعقوب آغانک درنجبل بان ایله حربی، بانک اسارتی	۲۴۲
اوغورلو محمد پاشا زاده احمد میرزانک تبریزه عزیمتی و بالآخره شهادتی	۲۴۵
عربدن، سلاطین عثمانیه‌یه دخیل اولانلر	۲۴۶
عجمدن، سلاطین عثمانیه‌یه دخیل اولانلر	۲۴۷
له حربی ولهستانک اول زمان مقر اداره‌سی اولان قره قوانک تخریبی	۲۴۹
صره‌هایونک کمال رئیس و داعیله بحرآ اسکندریه‌یه ارسالی و اثنای	۲۵۰
عودنده قورصان کیلرینک ضبطی	
سلطان جک سرگذشتی و ارتحالی	۲۵۱
اینه‌بختی سفری	۲۵۴
متون و دراج فتحی	۲۵۸
دوزمه قره‌مان اوغلنک ظهوری	۲۶۰
وندیکلیرک مدلی‌بی محاصره ایتملی و صدراعظم مسیح پاشانک برقصا	۲۶۱
تیجه‌سی اوله‌رق و قاتی	
اردبیل صوفیلرینک روم ایلی‌یه تغیری و شیخ جنید حقتده معلومات	۲۶۴
تاریخ و وضع تاریخ حقتده معلومات	۲۶۹
فهرست رجال	۲۷۵
فهرست بلاد	۲۹۳
فهرست عمومی	۳۰۴
خطا و صواب جدولی	۳۱۶

— خطا و صواب جدولی —

صواب	خطا	مطر	صغیر
نیہ	ینہ	۱۵	۷
بیان	بیان	۵	۱۳
صوبہ	صوبہ	۹	۱۷
۶۹۹	۶۸۹	۵	۱۸
بیلدر	بیلدر	۱۶	۲۵
سوزیدر	وزیدر	۱۹	۶۰
نفس	هس	۲۱	۶۰
صکرہ	صکرہ	۲۲	۶۱
واردر	واردر	۱۰	۶۸
دردندہ	دردندہ	۲۰	۸۰
شہناز	شہناز	۷	۹۶
یکیکجہ	یکیکجہ	۱۴	۹۶
ینہ	ینہ	۲۰	۹۶
غریب	غریب	۲۳	۹۹
ایندیلرکہ	ایندیلرکہ	۱۲	۱۰۳
ذخیرہ	زخیرہ	۲۱	۱۱۴
وجہاً	وجہاً	۱۶	۱۲۱
قرہمانہ	قرہمانہ	۱۹	۱۲۱
ایچندہ	ایچندہ	۹	۱۳۱
ایندی	ایدی	۲	۱۳۵
احتیاج	حتیاج	۸	۱۳۶

صواب	خطا	سطر	صفیہ
۲	۳	۲۷	۱۳۶
ویردیگر	ویریلر	۴	۱۵۱
سلطان	سلمان	۷	۱۵۹
	واردی کله سنک بری فضلہ در	۶	۱۶۶
واتیقان	وتیقان	۲۳	۱۶۷
شور	شور	۱۸	۱۶۸
الہی	اللہی	۱۵	۱۷۲
یوز	یور	۱۰	۱۸۲
۴۶ نجی صحیفہ بہ	صحیفہ بہ	۲۶	۱۹۹
عزیز	عزیز	۸	۲۰۵
باسن	ماسن	۱۸	۲۱۳
اوخان	اورخان	۱۹	۲۱۴
التواریخ	لتواریخ	۱۲	۲۱۴
عزیز	عزیز	۱۲	۲۱۶
شرتی	شرتی	۱۴	۲۱۹
آردینجہ	آردینجہ	۱۳	۲۲۱
ضعیفلرنی	ضعیفلرنی	۲۰	۲۲۶
ناہی	ناہی	۱	۲۳۶
اوجنجی	اوجنجی	۲۱	۲۳۶
تاج	تارج	۲۶	۲۳۶
۲۴۵ نجی	۲۴۴ نجی	۲۰	۲۳۸
ایمک	آمک	۲۵	۲۳۹
وفاتہ	فاتہ	۱۱	۲۴۱
۹۱۰	۹۰	۱۶	۲۴۱
۹۱۸	۹۸	۲۱	۲۴۱

صواب	خطا	سطر	صفحه
وفات	فات	۱۹	۲۴۲
دامادی	دامای	۲۳	۲۴۲
بایزید	بایزید	۱۵	۲۴۳
ویردی	ویری	۱۵	۲۴۶
قدیمآ	قدیمآ	۲۴	۲۴۷
{۱}	{ }	۲۰	۲۴۱
اوچنده	اوچنده	۸	۲۵۱
۴۲۶	۴ ۶	۱۸	۲۶۰
بایندریه	در بندیه	۲۶	۲۶۷
۲۶۴	۲۶۳	۲۷	۲۶۷
ایتمش	آتمش	۲۱	۲۷۰

